

Міністерство освіти і науки України
Херсонська обласна державна адміністрація
Херсонський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації
працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування,
державних підприємств, установ і організацій
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»
Навчально-науковий центр «Інститут післядипломної освіти
та дорадництва» ДВНЗ «ХДАУ»
Громадська організація «Глобальний погляд»

ЗБІРНИК ТЕЗ

III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
«Публічне управління та адміністрування
у процесах економічних реформ»
(здобувачі вищої освіти та молоді вчені)

19 листопада 2019 року

м. Херсон

Оргкомітет конференції

Кирилов Юрій Євгенович – доктор економічних наук, доцент, ректор ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»;

Бутрій Дмитро Степанович - перший заступник голови Херсонської обласної державної адміністрації

Яремко Юрій Іванович – доктор економічних наук, доцент, перший проректор, проректор з науково-педагогічної роботи ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»;

Аверчев Олександр Володимирович – доктор сільськогосподарських наук, професор, проректор з наукової роботи ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»;

Грановська Вікторія Григорівна – доктор економічних наук, доцент, декан економічного факультету ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»;

Потравка Лариса Олександрівна – доктор економічних наук, професор, в.о. завідувача кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»;

Вольська Олена Михайлівна – доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»;

Білорусов Сергій Георгійович – кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України, директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій;

Абсава Людмила Олександрівна – кандидат економічних наук, доцент, голова Громадської організації «Глобальний погляд»;

Карташова Ольга Григорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет».

УДК 35: 33.021.8

Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 19 листопада 2019 р. – Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2019. – 368 с.

У матеріалах конференції висвітлені передові науково-практичні результати досліджень, отримані в галузі публічного управління та адміністрування. Для студентів, аспірантів, науковців та фахівців.

© Колектив авторів, 2019

© ДВНЗ «ХДАУ», 2019

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДО УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

Шановні учасники конференції!

Щиро вітаю всіх з початком роботи III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ»!

Конференція проводиться кафедрою публічного управління та адміністрування Херсонського державного аграрного університету та спрямована на вирішення актуальних напрямів розвитку публічного управління та адміністрування, як основи становлення будь-якого суспільства.

Даний захід покликаний поєднати зусилля науковців, представників органів влади та місцевого самоврядування, підприємців та громадськості для пошуку механізмів подальшої взаємодії заради сталого розвитку територій, регіонів, розбудови нашої України. Серед актуальних питань суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку держави є реформування місцевого самоврядування, ефективного функціонування територіальних громад, забезпечення доступу їх мешканців до якісних адміністративних, соціальних та інших послуг.

Одним із найбільш дієвих інструментів публічного управління щодо формування національної свідомості, відповідальності є проведення науково-освітніх заходів, під час яких поєднуються теоретичні знання, наукові здобутки, практичний досвід представників різних регіонів України.

Маю надію, що досвідчені професіонали надихнуть молодь до розуміння власної ролі в соціально-економічному житті свого району, міста, країни, допоможуть у вихованні почуття відповідальності за свою громаду та країну.

Бажаю учасникам конференції натхнення, конструктивних дискусій, нових ідей, плідної та творчої роботи, взаємного збагачення новими знаннями та успішного втілення всіх задумів! Сподіваюсь на подальшу плідну співпрацю!

З повагою,
ректор ДВНЗ «ХДАУ»

Юрій Кирилов

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.	15
Сафарова Гюнель тофіг кизи ДЕЯКІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	15
Рудковський К. Ю. МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ	17
Павелко М. С. ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	18
Білорусов С. Г. ПЕРСПЕКТИВИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО СТВОРЕННЯ ОТГ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	20
Ковтун В.М. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ БУДІВНИЦТВОМ І ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ	23
Савченко О. І. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	25
Синишин Г. А. ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	27
Баран М. П., Панасюк Р. В., Чопей М. В., Петренко В. П. ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ЦЕНТР РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І ЙОГО ВПЛИВ НА ПРОЦЕСИ УТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПРИКАРПАТТЯ	29
Дьяченко Ю. В., Коренман Є. М. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ	31
Бліщук К. М., Дзяна Г. О. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	33
Седікова І. О. АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УКРАЇНІ	36
Шаповаленко Г. А. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ	38
Музиченко-Козловська О. В.	41

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ	
Парійчук В. А. РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАД У РАМКАХ РЕФОРМИ З ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	43
Опанасюк Ю.А. ФОРУВАННЯ ОСВІТНІХ ОКРУГІВ ЯК ПЕРСПЕКТИВА РЕФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	45
Бузько А.П. ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	47
Петрик В. В. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	50
Коцовська Н. Т. РОЛЬ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У РЕФОРМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНИ	52
Бабарикіна Н. А. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК УМОВА УСПІШНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД	54
Барнич Р. Р., Голубович Ю. М., Лаврів Я. Ю. РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ	56
Кравченко Б.Б., Снегір Т.О. ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ	58
Самофалов Д.В. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ МЕРЕЖІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА ПРИКЛАДІ ПРИАЗОВСЬКОЇ ОТГ	60
Есаулов С. А., Панкратьєва Т.Л. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ СКАДОВСЬКОГО РАЙОНУ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	63
Соколенко С. В., Панкратьєва Т.Л. ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	65
Федотов І. В., Карташова О.Г. РОЗВИТОК ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ	66
Лисий Є.О. ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ	69

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.	72
Гришко Д. Д. ДЕЯКІ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	72
Лозинська Т. М., Олексієнко О. В. ПРІОРИТЕТИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СКЛАДОВА АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	74
Лобастов І.І. УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІЇ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	76
Бойко О. А. ПИТАННЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ	78
Соснін О. В., Кононець М. О. ПРО ЗНАЧЕННЯ ТОЧНОГО РОЗУМІННЯ ПОНЯТЬ ПРО ІНФОРМАЦІЮ І КОМУНІКАЦІЮ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	80
Птахіна О. М. СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	83
Снітко Є. О., Каменюка І. Ю. ДО ПИТАНЬ КОРУПЦІЇ І НЕПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ЯК ОДНИХ З ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	85
Дика О.С., Кашина Т. М. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ	88
Муц Луай Файсал КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ МІГРАЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	90
Кононенко В. В. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СРСР	92
Новосьолов І. В. ОЦІНКА СВІТОВОЇ УРБАНІЗАЦІЇ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ТРЕНДІВ МАЙБУТНЬОГО	95
Пахуца О. П. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ	97
Войціцька К. М. ВПЛИВ УРБАНІЗАЦІЇ НА ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ КРАЇНИ	99
Глушенко Т. М., Свиридюк Ю. МОДЕЛІ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО УПРАВЛІННЯ: ДОСВІД ЗАХІДНИХ КРАЇН	101
Сторожилова У. Л., Сторожилов П. М.	103

КОНВЕРГЕНЦІЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	
Шаталова Л. С. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	105
Воронкова В.Г. ТЕОРІЯ СКЛАДНОСТІ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ	107
Сергієнко І. Г. СОЦІАЛЬНЕ ВКЛЮЧЕННЯ ТА СОЦІАЛЬНЕ ВИКЛЮЧЕННЯ: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	110
Шильнікова З. М., Борисов Ю. В. ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ	112
Гринчишин Ю. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ІМІДЖУ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	114
Лазор О. Д., Лазор О. Я., Яременко О. І. ДО ПИТАННЯ НАУКОВОГО ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД	116
Фурсін О.О. КОМУНІКАЦІЯ В ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУРАХ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ МЕРЕЖЕВОГО АНАЛІЗУ	119
Коломієць Н. О. ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ У ПЕРІОД ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ	121
Кіндратець Олена Миколаївна ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	123
Мельник В.В. ФІЛОСОФІЯ AGILE МЕНЕДЖМЕНТУ 3.0 ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ	125
Гусак О. Я. ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ	127
Крива О. В. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	129
Дикий А.П., Наумчук К.М. СОЦІАЛЬНІ ПРОЯВИ РОЗВИТКУ КОРУПЦІЇ В ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ	131
Кротова О.А., Жадан А.О.	133

УДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ	
Лапшин С. А. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	135
Самоєнко Я. І. ОСОБЛИВОСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ КАЛІНІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ОТГ	137
Рудковська О.В., Решетова Г. І. РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2019-2021 РОКИ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	139
Богуславець О.О., Вольська О.М. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	141
Кучменко В. О., Мельник А. С. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ	143
Потравка Л.О., Щербак В.А. МОДЕЛІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	145
Акімова Ю. М. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	148
Кукуруза І. І. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ	149
Абдураманов Мухаммед Мустафа огли ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	151
Карнаушенко А.С. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ КРАУНДФАНДИНГУ У ФІНАНСУВАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ	154
Берегова Г.Ю. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	157
Хомишина Ю. П. ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ	159
Федотова О. В., Карташова О.Г. РОЗВИТОК СИСТЕМИ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	162
Бондарь І. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	165
Удра Г. Ю. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	167

Ксендзук В.В., РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ МІГРАЦІЇ БІЖЕНЦІВ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ	170
Братчук Ю. О. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ВИДАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	172
Величко А.С. ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	174
СЕКЦІЯ 3. СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.	177
Сьомак О. М. ВПРОВАДЖЕННЯ ІНІЦІАТИВИ ПРОЗОРОСТІ ВИДОБУВНИХ ГАЛУЗЕЙ В УКРАЇНІ ЯК ШЛЯХ ДО ПРИСКОРЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІ	177
Сафонова Р. Ю. УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ	179
Каламан О. Б. ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ	181
Гашутіна О. Е. СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	183
Дорош І. М. АРХЕТИПНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПУБЛІЧНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ	186
Слива Ю.С. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ	188
Грицаєнко М. І. КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	190
КАНАН АЮБ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ОРГАНІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ	192
Єфремов М. Ю. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ	195
СЕКЦІЯ 4. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	198
Глушенко Т. М., Гусейнова А. ЩОДО ПИТАНЬ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	198

Іванов Є. В. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ	199
Статівка Н. В. Бублій М. П. ЗМІСТ І ПОНЯТТЯ НОВОЇ ЯКОСТІ РОБОЧОЇ СИЛИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ	202
Хім М. К., Khim Mariia MODERNIZATION OF SYSTEM OF PROFESSIONAL AND PERSONAL DEVELOPMENT DEVELOPMENT FOR PUBLIC SERVANTS	204
Боліла С. Ю. СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ В ПІДГОТОВЦІ КАДРІВ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	205
Пасічняк І. М. ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МІНІМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ КОГНІТИВНИХ УПЕРЕДЖЕНЬ НА КАДРОВЕ НАПОВНЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ	208
Карковська В.Я. АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	210
Литвак К.Г., Медвідь В.В. ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	212
Дмитрук Є.М., Кольцова Д.В. ПОНЯТТЯ «ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ» У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	214
Надточій А. О., Явтушенко Д. А. ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ	216
СЕКЦІЯ 5. ІСТОРИЧНО-НАЦІОНАЛЬНІ ТА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ.	220
Гонтар О. М. КРИЗА ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ	220
Петько В. М. ІСТОРИЧНО-НАЦІОНАЛЬНІ ТА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ	222
Черемісін О. В. ДОСЛІДЖЕННЯ Н. ПОЛОНСЬКОЇ-ВАСИЛЕНКО ПРО КОЛОНІЗАЦІЮ ПІВДНЯ УКРАЇНИ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ ст.	224
Блажко Т. Ю., Губа М.І. РОЗВИТОК ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	226
Куліковський М. М.	228

МИТНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ	
СЕКЦІЯ 6. СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ.	232
Кравець І. А. ГАЛЬВАНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ, ЯК ДЖЕРЕЛО ХІМІЧНОЇ ЕНЕРГІЇ	232
Горяїнов О.М. СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАНЬ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА РІШЕННЯ ПРОБЛЕМ	234
Стороженко Р.С. ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ	236
Бут А.В. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ АГРОБІЗНЕСУ	238
Шпорко В.О. ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ АГРОБІЗНЕСУ	240
Надточий А. Б. ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО- ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ МІСТА ГОЛА ПРИСТАНЬ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ	242
Морозов Р. В., Морозова О. Г. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ	244
Dolgaleva O., Yeshchenko M. CURRENT PROBLEMS OF THE ENVIRONMENTAL COMPONENT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT	247
Мельниченко М.Г. ДІАГНОСТИКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ МОТИВАЦІЄЮ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА	251
Єрізану І. В. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ РИНКОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ	254
Чорна М. УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВОЮ МОТИВАЦІЄЮ ПЕРСОНАЛУ	256
Шешина Н.В., Дюдяєва О.А. СУЧАСНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ПОЛІГОНУ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ М. ХЕРСОНА	260
Ковпанець Є.М. ДЕРЖАВНЕ РУГЕЛЮВАННЯ РИНКУ ЗЕРНА	263
Воронова Г. А. СИСТЕМА ВОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ	266

ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ПРИГРЕБЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА	
Пічура В. І., Щербина Т. Є. ПРОСТОРОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ НЕБЕЗПЕКИ ПРОЯВУ ВТОРИННОГО ЗАСОЛЕННЯ НА ЗЕМЛЯХ ЛАЗУРНЕНСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ СКАДОВСЬКОГО РАЙОНУ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ТЕРИТОРІЙ	268
Пічура В. І., Машталер І. П. ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОДИ АКВАТОРІЇ НИЖНЬОГО ДНІПРА ЯК СКЛАДОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ	272
Панаріна Н.В. ОСОБЛИВОСТІ ТА СТРУКТУРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ	277
Донських С. Б. ШЛЯХИ НАДХОДЖЕННЯ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ ТА РАДІОНУКЛІДІВ ДО ПОВЕРХНЕВИХ ВОД	279
Ситник І.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ	282
Морозов Р.В., Шевченко Є.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	284
Штик Г. Г. АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ЗЕМЕЛЬ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	288
Штик Г. Г. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ АГРОЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗЕМЕЛЬ	290
Морозов Р.В., Шевченко Є.В. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	293
СЕКЦІЯ 7. ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА.	297
Сергієнко Т. І. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА	297
Кушик В. М. ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ В УКРАЇНІ	299
Бабін В. І. ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	301
Нікітіна В. А. ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ	303

ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ ТА ЄС КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ	
Дроздова В. А. ІНФОРМАЦІЙНА ЛОГІСТИКА ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ ЯКІСНОЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ	306
Бублій М. П., Воротніков С. В. ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ЯК ІМПЕРАТИВ ПЕРЕХОДУ ДО МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	309
Мельник С.І., Стариченко Є. М., Орленко Н. С., Стадніченко О.А РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЕЛЕКТРОННИХ РЕЄСТРІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В СИСТЕМІ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ	311
Юдакова К. Р. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	313
Вальчук О. І. ЕЛЕКТРОННІ ПОСЛУГИ ЯК СКЛАДОВА РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	315
Лютий М. О. ЦИФРОВА ДЕРЖАВА, ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ І КОГНІТИВНЕ ЛІДЕРСТВО В ПРОЦЕСАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	317
Старченко А. Ю. ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ	320
Бабич В. В. ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ТА ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ В ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ	322
СЕКЦІЯ 8. СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА МОВНА ПОЛІТИКА У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ.	325
Мороховський В. О. СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	325
Важненко К. О. ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЙ З ГРОМАДСКІСТЮ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	327
Фолькіна О. М. КОМУНІКАЦІЇ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ	329
Мельник Е. А., Касинюк Л. А. ДО ПИТАННЯ КОМУНІКАЦІЇ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	331
Подгоренко Ю. О. СУЧАСНА МОВНА ПОЛІТИКА У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ	333
Євченко О. В. ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНІТИВІВ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ЯК ВИЯВ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ	335

Семенцова О.В. ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ КОМУНІКАЦІЙ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ	338
Капітаненко Н. П. СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	340
Мужайло В. Д., Мірковець Ю. О. КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ	342
Лисий А.О. ВИЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ З ТОЧКИ ЗОРУ «ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ»	344
Білоус Н. Є. ПРИНЦИПИ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ	347
Виноградова Т.І. ВПЛИВ КЕРІВНИКА НА ПІДЛЕГЛИХ ЯК ПРОЯВ ЙОГО ВЛАДИ ТА АВТОРИТЕТУ	349
Застрожнікова І.В. ОБГРУНТУВАННЯ СТВОРЕННЯ ВІДДІЛУ ОСВІТИ В ОТГ	352
Ковалик Л. Г., Орликовський М.О. КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМСТВ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ.	354
Відомості про авторів	357

СЕКЦІЯ 1.

ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА ТА РОЗВИТОК ТЕРИТОРІЙ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.

Сафарова Гюнель тофіг кизи, студентка 3 курсу спеціальності «Політологія», групи ЮФ-217
Науковий керівник Сергієнко Тетяна Іванівна,
доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя

ДЕЯКІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність даного питання полягає у тому, що децентралізація, за своєю суттю, це передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей - органам місцевого самоврядування. Дослідження з питань децентралізації висвітлені у працях, насамперед, таких відомих зарубіжних дослідників, як Й.Альтузіус, А.Коль, Т.Вюртенбергер, Ж.Пінсон, Р.Макенсон, А.Саммерс, Л.Сенн, Д.Бойс, І.Волтер та ін. Дослідження з цієї проблематики розглянуто також у працях вітчизняних науковців, зокрема В.Авер'янова, Н.Власенко, О.Новикової, О.Осауленко, Н.Нижник, І.Калачової, В.Пілюшенко, І.Шкрабак, Р.Ларіної, А.Мельника, О.Смоленського та ін.

Децентралізація є способом територіальної організації влади, за якого держава передає право на прийняття рішень по визначених питаннях або у визначеній сфері структурам локального або регіонального рівня, що не входять у систему виконавчої влади і є відносно незалежними від неї [5, с. 30]. Після першого етапу децентралізації, який характеризується саме створенням ОТГ, переходимо до другого етапу. Однією з головних цілей є збільшення темпів амальгамації задля того, щоб другий етап об'єднання громад встиг завершитися до загальнодержавних місцевих виборів восени 2020 року. Новий етап децентралізації також має на меті радикальне зменшення кількості районів та запровадження виконавчих комітетів для органів самоврядування в районах та областях. Першим із завдань цього етапу, є переформування районів згідно критеріїв, що застосовуються в ЄС. Планується перетворити наявні 490 районів із середньою чисельністю населення близько 25 000 жителів в приблизно 100 нових, кожен з яких матиме близько 150 000 жителів, без необхідності внесення трудомістких змін до Конституції. Основною мотивацією передбаченої широкої консолідації районів лише у 100 таких територіальних одиниць є підвищення ефективності та скорочення витрат державних адміністрацій. Безумовно, досягти цих цілей може бути не так просто, як вважають деякі реформатори [2].

Оптимізація інструментів упровадження реформи дозволить досягти мети зміцнення спроможності місцевого самоврядування та держави забезпечувати достойну якість життя громадян, зміцнення державності та підвищення громадської участі у вирішенні суспільних справ у законний спосіб [3].

Для успішного продовження реформи видається доцільним реалізувати деякі практичні рекомендації щодо державної політики в сферах, що стосуються процесу децентралізації:

- забезпечити узгодженість практичних процесів реалізації реформи децентралізації з її стратегічними цілями та пріоритетами;

- здійснити нормативно-правове забезпечення для збалансованого проведення реформи децентралізації та подолання неузгодженостей (забезпечити нормативно-правове врегулювання правових механізмів місцевої демократії: регламентів рад та виконавчих органів рад ОТГ, порядку консультацій із громадськістю, бюджету та ін.);

- зміцнити управлінську спроможність ОТГ, та впроваджувати ефективні механізми управління [1];

- змінити інституційну основу для районів та областей, дозволяючи створювати власні виконавчі комітети.

Таким чином, успішність реформи з децентралізації влади є запорукою розвитку свободи, демократії і громадянського суспільства в Україні, її економічного розвитку [4, с. 697]. Децентралізація призведе не лише до змін системи влади в країні але й до змін, що стосуються всіх аспектів нашого повсякденного життя. Реформа дасть можливість поліпшити рівень життя у своїй громаді і в країні в цілому.

Література

1. Жаліло Я. А. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь. / Я. А. Жаліло, О. В. Шевченко, В. В. Романова. // Національний інститут стратегічних досліджень. – 2019.

2. Романова В. Досягнення та перспективи реформ децентралізації в Україні з 2014 року [Електронний ресурс] / В. Романова, А. Умланд. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://decentralization.gov.ua/about>.

3. Roesel, F. Do mergers of large local governments reduce expenditures? Evidence from Germany using the synthetic control method // European Journal of Political Economy, 50 (1). - 2017 pp. 22–36.

4. Сергієнко Т.І. Концептуальні засади децентралізації у публічному управлінні / Сергієнко Т.І. // Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком: матеріали XI регіон. наук.-практ. конф. за міжнар. участю / за заг. ред. О. Б. Кіреєвої. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2017. – С.696-698.

5. Сергієнко Т.І. Децентралізація державного управління в Україні / Сергієнко Т.І. // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Динаміка наукових досліджень'2004». Том 13. Політологія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С. 29-31.

Рудковський Костянтин Юрійович, студент 1 курс спеціальності
«Політологія», групи Ю-219
Науковий керівник Сергієнко Тетяна Іванівна,
доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя

МОВНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ ЗА ЧАСІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

У 1989 році Верховною Радою УРСР був прийнятий закон «Про мови в Українській РСР», який забезпечив українській мові статус державної. Проте стаття 3 наголошувала, що якщо громадяни іншої національності, які становлять більшість населення адміністративно-територіальних одиниць, населених пунктів, не володіють в належному обсязі національною мовою, в роботі названих органів і організацій може використовуватись українська мова або мова, прийнята для всього населення [2, с.78].

Не зважаючи на цей, та інші мовні закони, до 2013 (2014) року на Наддніпрянській території України (у центральних, південних та східних областях) у побуті, ЗМІ, на публічних виступах, всеукраїнських конференціях під час виступів ВРУ і таке інше, використовувалась російська мова. Під час публічних виступів представників державного апарату, громадських організацій, державних органів; в офіційних документах, наказах повинна використовуватись державна мова [1, с.165]. Донедавна у деяких селах (містах) адміністрації і ради використовували мову носієм якої є місцеве населення. Це могло призвести до складнощів, оскільки деякі державні установи могли використовувати румунську (Чернівецька, Закарпатська області), у той же час російську (Запорізька, Донецька, Луганська і т.д.), польську і т.д. Також постає проблема у тому, що українська мова на західній, центральній частині і на Сході України має досить велику кількість відмінностей. Це зумовлене історією нашої країни і впливом інших мов на прикордонних територіях.

На даний момент у публічному управлінні, у державних структурах і організаціях використовується українська мова [3, с. 94]. Українська мова є єдиною для усіх державних структур, організації і таке інше. Перевагою єдиної для держави мови є те, що це спрощує комунікацію між суб'єктами і об'єктами політики, що в свою чергу забезпечує значне підвищення ефективності управлінської діяльності внаслідок високого рівня громадської підтримки та консолідації суспільства навколо спільних цілей [4, с. 215].

Таким чином, спрямованість державної політики на зміцнення позиції української мови не лише в повсякденному житті, а й у сфері державного управління сприятиме розкриттю нових горизонтів для розвитку країни взагалі і суспільства зокрема, виведенню України на рівень світових зразків, долучення її до кращих моделей ефективного державотворення шляхом впровадження консолідуючої мовної політики. Окрім того, надаючи статус значущості не

одній, а декільком мовам, держава не лише ризикує виховати манкуртів, які не знають ні своєї мови, нічужої, а й позбавляє себе такої важливої ознаки суверенності, як державна мова.

Література

1. Дністрянський С.С. Загальна наука права і політики / С. С. Дністрянський. - Прага: Державна друкарня у Празі, 1923. - Т. 1. - 400 с.
2. Публічне управління: термінол. слов. / уклад.: В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін.; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. – Київ: НАДУ, 2018. – 224 с.
3. Сергієнко Т.І. Лідерство у публічній сфері / Т.І.Сергієнко // Навчально-методичний посібник для студентів (бакалаврів) зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» ЗДІА денної та заочної форми навчання кафедри менеджменту організацій та управління проектами / Укл.: Т.І.Сергієнко. - Запоріжжя, 2018. - 154с.
4. Теорія держави і права. Академічний курс: [підручник] / [за ред. О. В.Зайчука, Н. М. Оніщенко]. - К.: Юрінком Інтер, 2006. - 668 с.

Павелко Марина Сергіївна, студентка 3 курсу спеціальності
«Політологія», групи ЮФ-217
Науковий керівник Сергієнко Тетяна Іванівна,
доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність теми даного дослідження полягає у тому, що сучасна Україна потребує певних реформ, які мають бути направлені на зміни у системі адміністративно-територіального устрою для того щоб підвищити ефективність діяльності органів місцевого самоврядування. Це стосується не лише оновлення чи вдосконалення елементів системи управління на рівні держави, що функціонують сьогодні, а й певних суттєвих змін серед механізмів держави, що стосуються процесів регулювання децентралізації, та є одним з айважливіших чинників досягнення ефективності державного управління [4, с. 30].

Сучасна Україна обравши курс на євроінтеграцію, як один з трьох першочергових напрямів реформ визначила саме децентралізацію. Так, в «Енциклопедії державного управління» децентралізація визначається як спосіб територіальної організації влади, за якого держава передає право на прийняття рішень із визначених питань або у визначеній сфері структурам локального чи регіонального рівня, що не належать до системи виконавчої влади і є порівняно незалежними від неї, є складним, комплексним явищем у правовій, демократичній державі, яке полягає в передачі центральними органами державної влади певного обсягу владних повноважень суб'єктам управління

нижчого рівня, що мають необхідні права, обов'язки та ресурси [2, с. 78]. Центральною метою такого перерозподілу повноважень в органах влади є можливість щодо прийняття ефективних управлінських рішень як на державному так і регіональному та місцевому рівнях. Досліджуючи особливості реформування децентралізації необхідно враховувати проблеми з якими стикається даний процес, а саме:

- погіршення якості та доступності публічних послуг внаслідок ресурсної неспроможності переважної більшості органів місцевого самоврядування здійснювати власні і делеговані повноваження;

- нерозвиненість форм прямого народовладдя, неспроможність членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади [3, с. 34];

- зниження рівня професіоналізму посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема внаслідок низької конкурентоспроможності органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень;

- корпоратизація органів місцевого самоврядування, закритість і непрозорість їх діяльності, високий рівень корупції, що призводить до зниження ефективності використання ресурсів, погіршення інвестиційної привабливості територій, зростання соціальної напруги;

- надмірна централізація повноважень органів виконавчої влади та фінансовоматеріальних ресурсів;

- відсторонення місцевого самоврядування від вирішення питань у сфері земельних відносин, посилення соціальної напруги серед сільського населення внаслідок відсутності повсюдності місцевого самоврядування [1, с.68].

Перелічені проблеми набирають обертів у внаслідок проблем правового та інституційного характеру, а також, неузгодженості реформ у різних сферах з реформуванням системи місцевого самоврядування та адміністративно-територіального устрою держави [5, с. 696].

Таким чином, децентралізація являється складним процесом, який виходить за межі суто структурних реформ. Викорінити бідність, вирішити екологічні проблеми, покращити охорону здоров'я, освіту та рівень технологій – все це може децентралізація. Більше того, вона може не тільки покращити управління чи роботу соціальних служб, але і сприяти покращенню роботи громадських організацій, приватного сектору, звичайних громадян. Наслідком децентралізації є місцева та регіональна автономії. Громади та регіони отримують право на самоврядування для вирішення проблем місцевого або регіонального значення. Успішність реформи з децентралізації влади є запорукою розвитку свободи, демократії і громадянського суспільства в Україні, її економічного розвитку. Демократія участі на рівні територіальної громади має передувати конституційному перерозподілу повноважень на користь органів місцевого самоврядування. Децентралізація влади передбачає,

що громади отримують не лише відповідальну місцеву владу, що буде спроможною, але й набір законодавчо прописаних інструментів впливу членів територіальної громади на місцевих чиновників.

Література

1. Білик Р. Р. Механізми та інструменти забезпечення економічної безпеки регіонів України в процесі децентралізації / Р. Р. Білик // Бізнес Інформ. – 2015. – № 9. – С. 67 – 72.

2. Енциклопедія державного управління у 8-ми томах. Том 8: Публічне врядування / [наук.-ред. колегія: В. С. Загорський, С. О. Телешун та ін.] – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2011. – 630 с.

3. Нікончук А. М. Теоретичні засади децентралізації влади в процесі розвитку місцевого самоврядування в Україні / А. М. Нікончук // Право і безпека. – 2014. – № 5. – С. 30 – 34.

4. Сергієнко Т.І. Децентралізація державного управління в Україні / Сергієнко Т.І. // Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Динаміка наукових досліджень'2004». Том 13. Політологія. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С. 29-31.

5. Сергієнко Т.І. Концептуальні засади децентралізації у публічному управлінні / Сергієнко Т.І. // Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком: матеріали XI регіон. наук.-практ. конф. за міжнар. участю / за заг. ред. О. Б. Кіреєвої. – Д.: ДРІДУ НАДУ, 2017. – С.696-698.

Білорусов Сергій Георгійович,
доцент, к.т.н., заслужений працівник освіти України
директор Херсонського обласного
центру перепідготовки та підвищення кваліфікації

ПЕРСПЕКТИВИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ФОРМУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО СТВОРЕННЯ ОТГ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сучасна державна регіональна політика передбачає згладжування соціально-економічних диспропорцій у розвитку окремих територій на фоні загального підвищення економічного рівня, продуктивності й конкурентоспроможності національної та регіональних економік, стандартів життя та добробуту населення. Все це можливо за умови раціонального використання ресурсів і людського капіталу регіонів, їх економічної бази, інвестиційних та інноваційних важелів впливу на розвиток регіональних економічних систем [1]. Держава зараз визначається власною спроможністю створювати і підтримувати умови для економічного розвитку. Важливими є й ті умови, що характеризують якість взаємовідносин держави і територіальних громад, розвиток місцевого самоврядування. Велике значення має одночасне

реформування двох складових системи публічного управління (державної і самоврядної) як єдиної системи.

В рамках виконання завдань Плану заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019-2021 роки йде робота щодо формування в Україні громад та районів в межах Програми діяльності Кабінету Міністрів України щодо реалізації політики створення спроможних громад та формування нового адміністративно-територіального устрою [2]. Невід’ємною складовою громад має стати оптимальна мережа соціальної інфраструктури, здатної забезпечити якісні та доступні послуги для кожного мешканця. Важливу роль в цьому процесі відіграють міжвідомчі регіональні групи, які, моделюючи громади, райони, повинні враховувати наявну і перспективну інфраструктуру громад.

Реформа децентралізації увійшла в таку стадію, що головний критерій – не кількість об’єднаних громад (рис. 1), а якісні індикатори – скільки людей об’єдналось, яку територію охоплюють громади, які показники соціально-економічного розвитку та рівень сучасного менеджменту вони мають.

Більша територія ОТГ дозволяє реалізувати більше інфраструктурних соціально-економічних проектів і від цього залежить перспектива громади щодо залучення інвестицій, її конкурентоздатності.

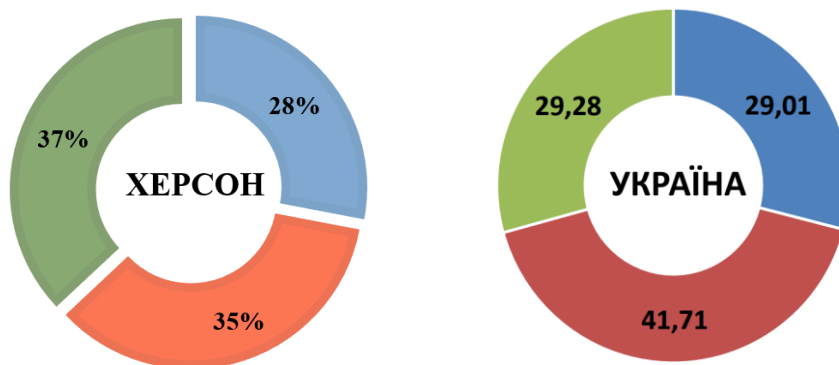

Рис. 1 Динаміка формування об’єднаних територіальних громад Херсонської області та в цілому по Україні станом на 10 вересня 2019 року

Першим перспективним планом формування територіальних громад Херсонщини від 2015 року передбачалось створення в області 41 ОТГ. Згодом до нього були внесені зміни і кількість ОТГ збільшилась до 49.

Херсонська обласна рада на позачерговій сесії у листопаді 2019 року затвердила новий проект перспективного плану формування територій громад області, до якого увійшло 58 об’єднаних територіальних громад Херсонщини. На більшій половині території області вже створені ОТГ, тож вирішили вподальшому формувати центри громад навколо вже існуючих ОТГ. Зараз Урядом України пропонується залишити в області лише 35 об’єднаних громад і створити 3 райони з центрами у Херсоні, Новій Каховці та Генічеську, але остаточні цифри стануть відомими після завершення реформи адміністративно-територіального устрою в Україні, що планується здійснити у першій половині 2020 року.

Херсонський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій спільно із Одеським регіональним інститутом державного управління НАДУ при Президентіві України щорічно на постійній основі проводить дослідження за напрямом: «Публічне управління в умовах децентралізації: удосконалення реалізації секторальних реформ у регіональному вимірі».

Серед пріоритетів досліджень є аналіз стратегічного планування реалізації секторальних реформ шляхом:

- виявлення перспективних шляхів ресурсного забезпечення та розвитку депресивних територій;
- визначення актуальних питань менеджменту в умовах соціально-економічних трансформацій;
- конкретизації шляхів удосконалення механізму надання адміністративних послуг в умовах децентралізації;
- розкриття ролі та значення антикризового управління в реалізації секторальних реформ;
- обґрунтування шляхів вдосконалення взаємовідносин держави та суспільства в реалізації реформи місцевого самоврядування;
- формування високоефективних об'єднаних територіальних громад, спроможних здійснювати дієве управління власним розвитком.

Важливе місце в реалізації завдань та проектів належить фінансовій підтримці Державного фонду регіонального розвитку, в межах якого, наприклад, Херсонському регіону на розбудову у 2019 році було виділено кошти у розмірі 210,6 млн. грн. На підставі оцінки тенденцій економічного і соціального розвитку області у 2019 році, існуючих проблем регіону визначено цілі, основні завдання до 2021 року.

Готується Стратегія розвитку Херсонської області до 2027 року із запровадженням механізму співпраці державних органів, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства та програм міжнародної технічної допомоги.

Література

1. Білорусов С.Г. Формування державної регіональної кадрової політики шляхом розвитку людського капіталу, лідерства та залучення молоді // Теорія і практика державного управління. Збірник науково-практичних статей. – Кропивницький, 2018. – С. 6-15.

2. Про затвердження плану заходів з реалізації нового етапу реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на 2019-2021 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 січня 2019 року № 77-р / Режим доступу: електронний ресурс <https://land.gov.ua/info/rozporiadzhennia-kabinetu-ministriv-ukrainy-vid-23-sichnia-2019-roku-77-r-pro-zatverdzhennia-planu-zakhodiv-z-realizatsii-novoho-etapu-reformuvannia-mistsevoho-samovriaduvannia-ta-terytorialnoi-or/>

Ковтун В.М., здобувач вищої освіти магістерського рівня
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ БУДІВНИЦТВОМ І ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Державне управління будівництвом і житлово-комунальним господарством здійснюють із урахуванням загальнодержавних інтересів, інтересів регіонів та місцевого самоврядування, що пов'язано з розмежуванням державної власності на загальнодержавну та місцевих рівнях і закріпленням за органами місцевого самоврядування об'єктів будівельного комплексу й ЖКГ. Управління будівництвом і ЖКГ охоплює дві важливі складові частини економіки України: будівництво й житлову сферу.

Будівництво є галуззю матеріального виробництва, яка забезпечує створення та реконструкцію об'єктів виробничого, комунально-побутового, соціально-культурного й житлового призначення. Управління будівництвом охоплює проведення єдиної технічної політики в галузі, планування та розробку організаційно-правових засад проектування та будівництва, їх матеріально-технічне та фінансове забезпечення, нормування, роботу з кадрами, організацію техніки безпеки й охорону праці, проведення заходів щодо підвищення якості архітектурних і будівельних робіт, здійснення контролю за додержанням будівельних правил, норм і стандартів тощо [1].

Житлова сфера включає управління житловим фондом і об'єктами комунального господарства, їх утримання, будівництво та ремонт. Житловий фонд — це сукупність жилих будинків, а також жилих приміщень незалежно від форм власності. Він складається з державного, громадського, приватного житлового фонду та фонду житлово-будівельних кооперативів.

Відповідно до Концепції державної житлової політики, схваленої постановою Верховної Ради України від 30 червня 1995 р., спорудження, реконструкція та утримання житла є одним із пріоритетних напрямів соціально-економічного розвитку країни, важливим фактором зниження соціальної напруженості в суспільстві. Правові та організаційні засади управління будівництвом і житлово-комунальним господарством закріплено в низці актів, серед яких головними є Закони України «Про основи містобудування» від 16 листопада 1992 р. та «Про архітектурну діяльність» від 20 травня 1999 р., а також Указ Президента України «Про пріоритетні завдання в сфері містобудування» від 13 травня 1997 р. [2].

Прогресивність окремих положень Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 9 листопада 2017 р. №2189-VIII (Закону «Про ЖКП») (набрав чинності 10 грудня 2017 р. та введений в дію в червні 2018 р.) в частині сприяння використанню можливостей публічного адміністрування в сфері ЖКП міст України, зокрема, за рахунок стимулювання конкурентних засад та створення передумов прозорості її функціонування, шляхом впровадження договірних відносин при наданні та споживанні послуг [3].

Реалізація державного регулювання в сфері житлового будівництва дала змогу виділити наступні проблеми: недостатність передбачених державних бюджетних асигнувань на виконання зобов'язань із забезпечення житлом громадян України та передбачених місцевих бюджетних коштів на стимулювання залучення приватних інвестицій для реалізації ефективних державних, регіональних і місцевих програм; відсутність концентрації державних, місцевих бюджетних коштів на головних напрямках, а також їхнє розпилення за численними підпрограмами і державними замовниками по всіх регіонах та консолідації бюджетних асигнувань державного, регіонального і муніципального рівнів; недостатнє використання позабюджетних джерел фінансування, у тому числі особистих коштів громадян [1].

Зберігається тенденція старіння житлового фонду, який здебільшого перебуває у незадовільному технічному стані. Кожен третій житловий будинок потребує капітального ремонту. Кількість аварійних будинків щорічно зростає загальна площа зменшується. Сукупний обсяг інвестицій в основний капітал житлового будівництва недостатній, спостерігається від'ємна динаміка житлового будівництва. Постійно погіршується технічний стан водопровідних та каналізаційних мереж. У зв'язку з цим зростає надмірне та неефективне використання ресурсів. Рівень необлікованих витрат води в середньому по Україні складає 38, 5% [4].

ЖКГ – це важлива соціальна галузь, яка забезпечує населення, підприємства та організації необхідними житлово-комунальними послугами, суттєво впливає на розвиток економіки країни та її регіонів. Підприємства ЖКГ залишаються стабільно збитковими як в цілому по Україні, так і по її регіонах. Основними джерелами фінансування ЖКГ є кошти державного і місцевих бюджетів, фізичних і юридичних осіб за сплату житлово-комунальних послуг, інвестиції і кредити, кошти, що виділяються по лінії міжнародних фінансових організацій, які в умовах дефіциту бюджетних коштів вносять значний вклад у фінансування галузі [5].

Список використаних джерел:

1. Драган І. Реалізація державного регулювання в сфері житлового будівництва: механізм фінансового забезпечення *Науковий вісник Академії муніципального управління (Серія “Управління” [зб. наук. пр.]*) К. : АМУ, 2016, №3, С.16-26.
2. Адміністративне право України <http://studies.in.ua/admin-pravo-shpora/2926-organizacyno-pravov-zasadi-derzhavnogo-upravlnnya-u-galuz-zhitlovo-komunalnogo-gospodarstva.html> -
3. Тарасевич О.В., Градобоева Є.С. Щодо впливу публічного адміністрування на ефективність діяльності підприємств міського господарства сфери житлово-комунальних послуг. *Інститут економіко-правових досліджень НАН України*. 2019, С.147-148.
4. Драган Ю. Методологія державного управління процесами модернізації житлово-комунального господарства: початковий етап *Інвестиції: практика*

та досвід, *Чорноморський державний університет імені Петра Могили*, ТОВ ДКС Центр. 2011, №24, С.81-83.

5. Лук'янов В. І Аналіз сучасного стану та тенденції розвитку житлово-комунального господарства регіонів України. *Problems of Economy*, 2017, № 4, С. 27-33.

Савченко Ольга Іванівна,
старший викладач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу,
Мележик Юлія Володимирівна,
студентка 3 курсу спеціальності 073 «менеджмент»,
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Старобільськ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

По мірі просування реформи децентралізації все більше стають очевидними проблеми розвитку підприємництва, з якими зустрічаються об'єднані територіальні громади (ОТГ), особливо, створені у сільській місцевості. Однією з особливостей загального процесу реформування в Україні є доволі значна неузгодженість у часі процесів стимулювання розвитку підприємництва в Україні в цілому, з одного боку, і створення об'єднаних територіальних громад, з другого. Стимулювання розвитку підприємництва триває в Україні вже біля 10 років, тоді як реалізація законодавства щодо децентралізації в частині створенні ОТГ практично почалася з 2015 року. Як наслідок, інституціональні засади розвитку підприємництва, прийняті раніше, особливо, в частині розвитку фермерства, не враховують ті особливості, які створюються для започаткування та ведення фермерського бізнесу в ОТГ.

Сам процес створення ОТГ теж йде нерівномірно. Так, у Луганській області, поряд із раніше створеними ОТГ, що вже функціонують три роки, частка ОТГ створена лише нещодавно, а є й такі, що лише зараз формуються. ОТГ, які вже пропрацювали декілька років, стали перед величезною проблемою того, що територіальна громада практично не має інструментів впливу на розвиток фермерського господарства на своїй території.

Але ж від діяльності підприємницьких структур суттєво залежить частина власних доходів бюджету ОТГ, а саме – єдиний доход з підприємницької діяльності, 60% податку на доходи фізичних осіб (ПДФО), податок на власність, зокрема, землю. Частина ОТГ навіть стикається з проблемою того, що підприємці переносять, за власними мотивами, свою діяльність до інших територіальних громад, через що змінюється одержувач вказаних платежів. В Україні фермерські господарства (ФГ) створюються як власне ФГ – юридичні та фізичні особи, а також як сімейні фермерські господарства (СФГ), теж як юридичні, так і фізичні особи. За мобільністю фермерські господарства,

створені ні на сімейній основі, мають найбільшу мобільність, більше зовнішніх чинників, що стимулюють їх переносити свою реєстрації з однієї ОТГ до іншої, бо це не пов'язано з перевезенням родини до іншого місця мешкання. За цим актом слідує неминучі негативні наслідки для ОТГ, що втратила виробничу одиницю як платника податків та інших внесків до бюджету ОТГ.

При цьому треба враховувати, що за попереднього адміністративного устрою перед людиною-підприємцем зовсім не поставало питання вибору місця реєстрації свого бізнесу за мотивами підтримки, або нехтування почуттями патріотизму до своєї малої батьківщини, оскільки формування бюджету раніше єдиного району ніяким чином не було пов'язано з фінансуванням життя того чи іншого села або селища, до входження їх до складу певного ОТГ. У найближчій перспективі, не виключено, що у зв'язку із прийняттям законодавства щодо ринку землі в Україні посиляться тенденції продажу частиною мешканців ОТГ своїх земельних наділів найкрупнішим корпораціям, що зможуть сплатити відразу повну вартість землі за прийнятну ціну.

Отже, певні ОТГ Луганської області, які створені раніше, саме зараз у повній мірі переживають указані проблеми, через що частка власних доходів їхніх бюджетів залишається на невисокому рівні. Так, за даними звітів за 2018 рік у Троїцькій громаді отримано 6,9 тис. грн. власних доходів у розрахунку на одного мешканця, а в Чмирівській ОТГ – лише 2,14 тис. грн, тоді як у найбільш успішних ОТГ в Україні частка власних доходів сягає 12-18 тис. грн. на одного мешканця на рік [1]. Зараз ОТГ Луганської області знаходяться в активному пошуку шляхів стимулювання розвитку підприємництва усередині громад. Так, в Краснорічінській громаді з чисельністю мешканців у 7 тисяч чоловік питання ставлять таким чином, що би всіма засобами запобігти відтоку молоді, як потенційної сили, здатної створити нові фермерські господарства, або прийняти участь в їхній роботі. Основним джерелом вирішення цих проблем залишається участь ОТГ в виконанні програм розвитку підприємництва в рамках допомоги, що надається ООН та різними фондами за фінансової підтримки зарубіжних країн. Цей стимул заохочення до підприємницької діяльності залишається основним джерелом і в інших громадах Луганської області. У той же час, керівники окремих ОТГ спостерігають зменшення зовнішньої допомоги і вбачають необхідність створення власних засобів стимулювання підприємців, зокрема, на основі використання передового досвіду зарубіжних країн щодо стимулювання ведення підприємницької діяльності саме за рахунок власних можливостей громад. Аналіз світового досвіду показує, що саме в межах органів місцевого самоврядування розвивається власна система заходів стимулювання підприємницької діяльності, зокрема, для ініціаторів створення нових ФГ, для молодих фермерів віком до 40 років та інші [2]. Ураховуючи конкретні умови ОТГ, для покращення стану їхнього самофінансування, є кращим передбачити певні витрати на стимулювати створення нових фермерських господарств, щоб з часом компенсувати їх за рахунок збільшення надходжень від діяльності

створених підприємницьких об'єктів. Так, доцільними можуть бути виплати за освоєння перших гектарів оброблюваної землі, знижки до виплат податків фермерським господарствам при нарощуванні ними обсягів виробництва, введення нульової та зменшеної ставки оподаткування молодих фермерів, удосконалення земельних відносин усередині ОТГ стосовно їх підготовленості для легалізації відведення певних земельних ділянок на місцевості новим фермерам, здійснення допомоги щодо державної реєстрації створюваних об'єктів.

Література

1. Дуб Андрій. Рейтинг богачейших ОТГ, или где в Украине жить хорошо / Ліга. Бизнес. – 20.02.2019, 09:09. – URL: <https://biz.liga.net/all/all/article/rejting-bogateyshih-otg-ili-gde-v-ukraine-jit-horoshho>.
2. Малік М. Й. Інституційна формалізація розвитку сімейних фермерських господарств в Україні / М. Й. Малік, О. Г. Шпикуляк, В. А. Мамчур // Економіка АПК. – 2018. – №10. – С. 72-85. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/E_apk_2018_10_11.

Синишин Галина Андріївна
студентка III курсу

Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів

ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Соціально-економічна ситуація, яка склалась в Україні потребує впровадження різких економічних заходів для надання допомоги соціально незахищеним верствам населення. Проблеми котрі існують в суспільному житті нашої держави створюють додаткові перешкоди для цих процесів. Зокрема, в питаннях регіонального розвитку нашої держави та державному управлінні в цій сфері є цілий ряд проблем, які перешкоджають забезпеченню економічного зростання, покращенню показників соціального розвитку, формуванню ефективної системи управління регіональним розвитком. Проблема розвитку соціально-економічної політики була закріплена на законодавчому рівні ще в 2001 році в «Концепції державної регіональної політики» [1]. Метою політики регіонального розвитку є посилення процесів ринкової модифікації на підставі підвищення ефективності використання економічного потенціалу регіонів, що дозволить також підвищити рівень життя населення.

Державна регіональна політика реалізується на основі чітко визначеної мети та встановлених завдань щодо кожного з напрямів регіонального розвитку. Серед стратегічних завдань економічного регіонального розвитку вітчизняні науковці виділяють такі:

- вихід з кризи, стабілізація економіки регіону;

- реструктуризація господарського комплексу регіону;
- створення соціально-орієнтованої економіки ринкового типу [2].

В ході розробки нової регіональної політики в сучасних умовах, держава повинна звернути увагу на такі основні проблеми:

- проблеми ефективної конкурентоздатності: низький рівень економічного розвитку у порівнянні з європейськими державами, залежність національного ринку від експортерів, повна відокремленість регіонального ринку, обмежена кількість ресурсів для розвитку, дефіцит інноваційності, монополізація економіки найбільш розвинутих регіонів, високий рівень міграції, проблеми заробітної плати та розвитку ринку праці.

- проблеми територіального розвитку: низький рівень соціального захисту, житлового забезпечення, недостатнє фінансове забезпечення ОТГ, недостатня кількість технологічного забезпечення, транспортні проблеми, не використання потенціалу окремих територій, не врахування їх потреб у розробках стратегій розвитку.

- адміністративні проблеми: недосконала система управління регіональним розвитком, недостатній рівень децентралізації управління, низький рівень зв'язку у трикутнику «центр-органи публічного управління-територіальна громада», недостатня кількість кваліфікованих кадрів для регіонального стратегічного планування, відсутність інструментів та програм для реалізації стратегії регіонального розвитку, низький рівень міжрегіонального співробітництва тощо.

До того ж, розвиток регіонів характеризується диспропорційністю та незначним економічним зростанням, а також зосередженням виробничого, інвестиційного, фінансового, трудового потенціалу в незначній кількості регіонів.

Стабільна та ефективна державна регіональна політика є вкрай важливою для повного використання регіонального потенціалу, а також для розв'язання сучасних економічних проблем на основі знань та інновацій [3].

Сьогодні формується нова загальноєвропейська модель соціальної політики, головним принципом якої є поєднання економічної ефективності та соціальної солідарності. Відбувається переорієнтація соціальних програм з універсального рівня на індивідуальний, яка значно дешевша та ефективніша, у зв'язку з тим, що допомога надається лише тим, хто дійсно її потребує.

Нова соціально-економічна політика має бути побудована на основі чітко сформульованих цілей та програмах регіонального розвитку, що стосуватимуться проблем в окремих сферах, наявністю спеціальних інструментів територіального розвитку, високим рівнем децентралізації при здійсненні регіональної політики. Необхідне налагодження вертикальної та горизонтальної взаємодії регіонів для забезпечення балансу суспільних інтересів інтересів у процесах виконання та прийняття управлінських рішень.

Література:

1. Концепція державної регіональної політики, затверджена Указом Президента України від 25 трав. 2001 р. № 341/2001. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=341%2F2001.
2. Регіональне управління : навч. посіб. / Л. М. Зайцева, С. М. Серьогін, Н. Й. Коніщева [та ін.] ; за заг. ред. Л. М. Зайцевої. – Д. : ДФ УАДУ, 2000. – 240 с.
3. Кузнецов А. О. Соціально-економічний розвиток регіону: зміст, форми та особливості державного регулювання / А. О. Кузнецов // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарРІ НАДУ

Баран М. П. – доцент кафедри публічного управління і адміністрування
Панасюк Р. В. – аспірант,
Чопей М. В. – слухач магістратури,
Петренко В. П. – професор кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ЦЕНТР РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ І ЙОГО ВПЛИВ НА ПРОЦЕСИ УТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПРИКАРПАТТЯ

Станом на 11 листопада 2019 року на теренах Прикарпаття утворено 39 об'єднаних територіальних громад (ОТГ), 6 з яких очікує на вибори 22 грудня 2019 року. Зауважимо, що 3 ОТГ утворено навколо міст обласного значення. Сьогодні в ОТГ та містах обласного значення проживає 770400 жителів, що становить 56,1% від загальної чисельності населення області [1].

Утворення ОТГ є результатом започаткованого у 2014 році процесу децентралізації. Ця реформа покликана докорінно змінити систему управління державою, позбавитись вад, притаманних східній інституціональній матриці, і поширити переваги її західної альтернативи шляхом передачі громадам повноважень, ресурсів та можливостей самостійного функціонування.

Івано-Франківський Центр розвитку місцевого самоврядування (ІФ ЦРМС) – неурядова організація, створена за підтримки Програми «U-LEAD з Європою» та Мінрегіону (сьогодні Міністерство розвитку громад та територій України). Головною метою діяльності команди ІФ ЦРМС є зміцнення спроможності органів влади та місцевого самоврядування для впровадження реформи місцевого самоврядування шляхом: забезпечення професійного розвитку посадових осіб ОМС, надання консультацій та правової допомоги,

сприяння підвищенню професійної етики посадових осіб органів місцевого самоврядування, сприяння побудові діалогу та комунікації реформ, сприяння проведенню секторальних реформ.

Командою радників (з місцевих фінансів, децентралізації, регіонального розвитку, просторового планування, муніципальних послуг та комунікації) ІФ ЦРМС систематично здійснюється інформаційна, освітньо-наукова і консультативно-дорадча підтримка процесу об'єднання, діяльності ОТГ після створення, сприяння розвитку спроможності ОТГ, проводиться оцінка фінансової спроможності, підтримка ОТГ протягом бюджетного циклу, посилення спроможності ОТГ у сфері проектного менеджменту, міжмуніципального співробітництва, впровадження завдань секторальних реформ та ін.

Г. Зубко справедливо акцентував на важливості формування в ОТГ «потужних менеджерських команд», в складі яких є «... голови та лідери громад, які взяли на себе відповідальність розбудувати власні громади і змінювати якість життя» [2, с.1]. Саме формування «потужних менеджерських команд» колектив Івано-Франківського ЦРМС сприйняв як один із головних напрямів своєї діяльності, а не як фіксацію уже досягнутого стану. Цілком очевидно, що необхідні знання і досвід для налагодження функціонування ОТГ в режимі самодостатності у більшості працівників органів управління й у населення відсутні. Тривалий час перебування людських ресурсів під впливом радянських ідеологем та залишки патеналістсько-споживчих настроїв [3] даються взнаки навіть у вигляді опору доцільним та необхідним змінам [4].

Тому, командою ІФ ЦРМС у тісній співпраці з науковцями кафедри публічного управління і адміністрування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу були досліджені та оцінені потреби в навчанні і розвитку людських ресурсів ОТГ [5, 6, 7, 8], за результатами яких підготовлено, розповсюджено та ефективно використано навчально-методичні матеріали [9, 10 та ін.] для навчання і розвитку дорослого населення ОТГ.

Література

1. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування (Станом на 10 листопада 2019 року) <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/494/10.11.2019.pdf>
2. Настільна книга голови ОТГ. Освіта. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lgdc.org.ua/sites/default/files/library/3.pdf>
3. Панасюк Р. В. Реінжиніринг менталітету людських ресурсів – обов'язкова складова процесу успішного управління змінами в соціально-економічних системах / Руслан Панасюк, Віктор Петренко, Христина Попова, Йоанна Ясінська // International Journal of Innovative Technologies in Economy. – June 2018. - #5(17), Vol.1. – С. 60-68.
4. Баран М. П. Механізми подолання опору добровільному об'єднанню територіальних громад / М. П. Баран. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. – 2015. – № 2.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2015_2_25.

5. Дзвінчук Д. І. Просвітництво і децентралізація / Д. І. Дзвінчук, В.П. Петренко // Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії в перспективі. Збірник наукових статей / за ред. Кременя В. Г., Ничкало Н. Г.; укл. Аніщенко О. В., Лук'янова Л. Б. – К.: Знання України, 2018. – С. 379-384.

6. Дзвінчук Д. І. Знання і незнання: людські ресурси об'єднаних територіальних громад як об'єкт навчання і розвитку / Д. І. Дзвінчук, В.П. Петренко // Децентралізація влади, проведення реформ в Україні. Сучасний стан та проблеми підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад : матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції 13-14 грудня 2018 р. Рівне : НУВГП. – С. 53 – 54.

7. Дзвінчук Д. І. Професіоналізм працівників органів місцевого самоврядування – головна умова успіху реформи децентралізації в Україні / Д.І. Дзвінчук, І.В. Довірак, В.П. Петренко // Децентралізація влади, проведення реформ в Україні. Сучасний стан та проблеми підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад : матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції 13-14 грудня 2018 р. Рівне : НУВГП. – С. 51 – 53.

8. Дзвінчук Д. І. Про доцільність використання модифікованої моделі «Діамант лідерства» в процесах відбору, підготовки та розвитку кадрів для об'єднаних територіальних громад України / Д. І. Дзвінчук, Р. В. Панасюк, В.П. Петренко // «Менеджер». Вісник ДонДУУ. Серія «Державне управління». – 2018. – Вип. 1(78) - Маріуполь, ДонДУУ, 2018. – С. 5-14.

9. Обізнані мешканці – сильна громада : навчально-методичні матеріали для місцевих лідерів / В. П. Петренко, Н. П. Струк, В. М. Кушнірюк ; за заг. ред. А. В. Мазака, М. П. Баран. – Івано-Франківськ : ТЗОВ «Цифрові технології друку», 2016. – 128 с.

10. Дев'ять нарисів з управління змінами : навчальний посібник / Вербовська Л. С., Дзвінчук Д. І., Петренко В. П., Ясінська Й. / За заг. ред. проф. Петренка В. П. – Івано-Франківськ: Місто-НВ, 2018. – 164 с.

Дьяченко Юлія Володимирівна
К.е.н. ст. викладач кафедри менеджменту і логістики
Коренман Євгенія Марківна
ст. викладач кафедри менеджменту і логістики
Одеська національна академія харчових технологій
м. Одеса

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ, ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

В сучасних умовах розвиток територій здійснюється шляхом децентралізації та створення громад. Децентралізація передбачає передачу

прав, обов'язків та бюджетів від всеукраїнських органів держави до органів місцевих. Цей процес надає органам місцевого самоврядування стимул покращувати умови для місцевого бізнесу, бо це призведе до збільшення податкових надходжень до бюджетів і кошти спрямовуватимуться на потреби громади — облаштування місцевої інфраструктури, модернізацію шкіл та лікарень, закупівлю пожежних машин тощо.

В місцевому бюджеті залишатиметься 100% єдиного податку, податку на прибуток підприємств та установ комунальної власності та податку на нерухомість. Також в громадах залишатиметься 60% податку на прибуток фізичних осіб, 25% екологічного податку, 5% акцизного податку. Крім цього, всі кошти, отримані за надання адміністративних послуг, також будуть йти до місцевого бюджету. На додаток до податків, свою допомогу надає і держава у формі субвенції на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад. Також надаватимуться субвенції на освіту та медицину. Якщо громаді бракуватиме коштів, держава компенсує 80% недостачі. Однак 50% прибутку все ж залишиться на місцях [1]. Кошти субвенції розподіляються між об'єднаними громадами в залежності від кількості сільського населення і площі громади [2].

У своїй діяльності територіальні громади користуються нормативно-правовою базою, яка викладена у Бюджетному кодексі України, Законах України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків».

Найбільшого значення для успішного сталого розвитку територій безпосередньо має стратегічне планування й, відповідно, стратегічні дії державних службовців і представників місцевого самоврядування. Процес стратегічного планування розвитку територій можна представити як ряд етапів: організація роботи, аналіз, планування та впровадження.

Від етапу «Організація» залежить адекватність та якість самого процесу. Крім цього, на першому етапі відбувається залучення місцевих експертів, які беруть участь у підготовці аналітичних матеріалів для стратегічного плану, а також повне організаційне та інформаційне забезпечення процесу.

Етап «Аналіз» передбачає проведення стратегічного аналізу середовища, складання профілю території, проведення соціологічних досліджень, аналіз наукових джерел. Профіль міста, який містить дослідження зовнішнього оточення громади з метою виявлення потенційних можливостей для сталого розвитку, а також аналіз основних соціально-економічних та демографічних тенденцій, що дає підставу для прогнозування розвитку цих тенденцій на період планування, а відтак - формулювання базового сценарію розвитку.

Для дослідження думки громадян з метою оцінки привабливості території та сприятливості клімату проводиться анкетування, а його результати обговорюються та погоджуються з Робочою групою.

Для вивчення думки громадян можна запропонувати наступні питання:

1. Що, на Вашу думку, є основними проблемами для розвитку території?
2. Які завдання є першочерговими для розвитку територіальної громади?
3. Які види діяльності є, на Вашу думку, пріоритетними для майбутнього розвитку території?
4. Який напрям майбутнього розвитку території, на Вашу думку, є найбільш доцільним?
5. Як Ви оцінюєте діяльність місцевої влади?
6. Яка загалом Ваша думка про роботу міського голови, міськради та міськвиконкому?
7. Яка Ваша загальна думка про Ваше місто як місце для постійного проживання?

Етап «Планування» включає: складання місії, цінностей, цілей і завдань; розробка матриці SWOT-аналізу; складання прогнозів, моделювання сценаріїв та здійснення стратегічного вибору. Аналіз виявлених ключових факторів впливу на траєкторію розвитку дає можливість виявлення стратегічних напрямів економічного розвитку, тобто здійснення стратегічного вибору та декларування цих стратегічних пріоритетних напрямків розвитку.

Етап «Впровадження» передбачає громадське обговорення, розробку цільових і галузевих програм; моніторинг та оцінку стратегічного плану з можливістю його коригування. Успіх впровадження стратегії залежить від відповідальності осіб, що зацікавлені в її реалізації [3].

Отже, стратегічне планування – це ефективний інструмент сучасного менеджменту, який дозволяє досягти сталого розвитку територіальної громади.

Література

1. Бюджетний кодекс України
2. Закона України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»
3. Методичні рекомендації щодо формування і реалізації стратегічних і програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади

Бліщук Катерина Михайлівна
доцент кафедри економіки, к.е.н., доц.

Дзяна Галина Олексіївна
доцент кафедри державного управління, к.держ.упр., доц.
Львівський регіональний інститут державного

управління Національної академії державного управління при
Президентіві України, м. Львів

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Ефективний розвиток територій прямо пропорційний до результативних змін, яких очікує українське суспільство. Саме тому управління розвитком певної території повинно передбачати низку підходів, принципів та методів, на основі яких мають здійснюватися прогресивні перетворення на регіональному рівні. Завданням є знайти таку управлінську модель, в рамках якої буде здійснюватися сталий розвиток територій, щоб забезпечити належний рівень життя населення відповідно до стандартів розвинутих країн, гарантувати позитивні трансформації регіону та держави загалом.

В сучасному цивілізованому світі державні органи влади здебільшого реалізують свої управлінські функції шляхом гарантування законності та правочинності в країні. Розвинуті країни все більше тяжіють до децентралізації державного управління та розширення повноважень місцевих органів влади. Таким чином відбувається перенесення центру ваги управлінського процесу на регіональний рівень, завдяки чому приймаються важливі та системні рішення для забезпечення ефективного розвитку територій.

Науковці виділяють два основні підходи до забезпечення економічного розвитку території – прогресивний і ліберальний [1]. Прогресивний підхід передбачає зміцнення потенціалу територіальної громади, а ліберальний визначає головною метою розвиток підприємницької діяльності. В рамках ліберального підходу існує можливість вирішення основних проблем регіональної економіки, зокрема, підвищити рівень зайнятості населення за рахунок економічних капіталовкладень приватних суб'єктів. При цьому не спостерігається нерівномірність ресурсного перерозподілу, в той же час поліпшуються місцеві умови господарювання.

Такі підходи до забезпечення економічного розвитку території та управління повинні спрямовуватися на вирішення стратегічного завдання – збільшення регіонального внеску в економічне зростання України. Інші цілі будуть досягатися в контексті вирішення цього ключового завдання і будуть результатом здійснення стратегічної мети управління розвитком територій.

Оскільки управління розвитком території повинно спрямовуватися на те, щоб забезпечити економічний прогрес в регіоні, це, у свою чергу, є основою для соціального розвитку та належного рівня добробуту населення. Зокрема, це стосується підвищення рівня конкурентоспроможності регіональних господарюючих суб'єктів на вітчизняному та закордонних ринках, ефективного використання економічного потенціалу території, раціональне використання коштів регіональних бюджетів, залучення інвестицій тощо.

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [2] громади мають можливість в процесі управління територією реалізовувати значний інструментарій та використовувати регіональний потенціал для забезпечення повноцінного місцевого розвитку. Зокрема, йдеться про ресурси, повноваження, а також фінанси, необхідні для здійснення повноцінного управлінського процесу.

Фінансова децентралізація виступає важливим інструментом, наданим органам місцевого самоврядування для ефективного розвитку територій, і її основним завданням є збільшення фінансової спроможності місцевих бюджетів завдяки делегуванню урядом частини повноважень місцевим радам. Вона передбачає процес реформування, спрямований на розширення функцій та повноважень місцевих органів влади щодо використання фінансових ресурсів на потреби підпорядковуваних територій. На сьогодні реформа децентралізації в країні триває, і статистичні дані дають можливість проаналізувати її результати, дати оцінку перевагам та недолікам і спрогнозувати подальші перетворення в зазначеній сфері.

Отже, реформа децентралізації розширила фінансові можливості об'єднаних територіальних громад в управлінні територіями, що їм підпорядковуються. Проте поряд із реалізацією прямих міжбюджетних відносин з Державним бюджетом та збільшенням фінансових надходжень до місцевих бюджетів органи місцевої влади мають і інші інструменти забезпечення економічного розвитку територій. Зокрема, це і здійснення зовнішніх запозичень, і самостійне обрання установ з обслуговування коштів місцевих бюджетів відносно розвитку та власних надходжень бюджетних установ.

Це дає результат, адже органи, що управляють певною територією, зацікавлені у підвищенні її інвестиційної привабливості на благо громади. А податки, сплачені на місцях, будуть спрямовуватися на підвищення рівня добробуту територіального населення. Таким чином, управлінські дії, здійснювані об'єднаними територіальними громадами внаслідок реформи децентралізації, сприятимуть економічному та, як наслідок, соціальному розвитку територій.

Управління розвитком територій є важливим аспектом підвищення рівня та ролі регіонів в державі. Законодавчі акти, які діють в Україні, дають підстави стверджувати, що в державі існує достатня нормативна база, яка регламентує управлінські процеси в процесі розвитку територій. Ці процеси реалізуються на основі основних функцій та типових завдань регіональних органів управління у контексті економічного розвитку території, зокрема, в складі функції планування, організації, координації, мотивації та контролю.

Проте на даний час в Україні існує низка проблем в сфері управління територіальним розвитком, які стримують економічний поступ в регіонах. Тому актуальним є пошук шляхів покращення управлінських дій в зазначеній сфері, одним із яких є подальший поступ реформи децентралізації та розвиток об'єднання територіальних громад.

Література

1. Ільченко Н. Економічний розвиток громади : контекст та практика (досвід Канади) / Н. Ільченко, Р. Жиленко // Економічний розвиток громади. – 2006. – № 2. – С. 35-40.
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України / Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 13. – ст.91

Седікова Ірина Олександрівна,
професор кафедри менеджменту і логістики, д.е.н., професор
Одеська національна академія харчових технологій

АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ПОДІЛ: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ В УКРАЇНІ

В умовах становлення нового для України інституту публічної влади, аналіз діяльності органів місцевого самоврядування з часу конституційного декларування до теперішнього часу дозволяє зробити висновок про те, що сталося по суті тільки їх організаційне та структурне оформлення: муніципальна влада здійснювала свою діяльність в основному в режимі поточного адміністрування, підтримуючи в міру наявних можливостей функціонування місцевого господарства.

Загальною передумовою всіх типів реформ є науково-технічний прогрес. Оснащення органів влади новими засобами зберігання, пошуку, обробки і передачі даних, іншою оргтехнікою, розширення доступу до сучасних телекомунікаційних систем вимагають постійного вдосконалення їх структури, перерозподілу функцій між органами по вертикалі та по горизонталі. Відповідно підвищуються вимоги до якості професійної підготовки державних і муніципальних службовців. Зазначені вище фактори обумовлюють загальну для більшості країн тенденцію, що спостерігається протягом більш як півстоліття: укрупнення розмірів низових адміністративно-територіальних одиниць при скороченні їх загального числа. Наприклад, в ході проведеної в 60-х - 70-х рр. XX ст. землями ФРН серії структурних реформ загальна кількість низових одиниць скоротилося з 24,3 тис. (в 1968 р.) до 8,5 тис. (в 1980 р.). У 1989 р, тобто напередодні об'єднання зі Східною Німеччиною, в ФРН вже налічувалося всього 5589 комун [1, с. 21]. У Швеції з 1950 по 1974 р. загальне число одиниць на нижчому територіальному рівні зменшилася приблизно в 9 разів [2], у Данії за період з 1960-1974 рр. – в 5 разів, в Австрії з 1966-1974 рр. – більш ніж на третину, в Норвегії з 1951 - 1970 рр. – в 1,6 рази [1, с. 150-153]. Вражаючі зміни відбувалися в інших країнах, так, наприклад, в Бельгії з 1950-1970 рр. в результаті реформування адміністративного поділу число муніципалітетів скоротилося на 78 %, у Великобританії – на 68 %, у ФРН – на 64 %, в Австрії – на 43 % [3, с. 10].

У деяких випадках зменшення числа низових одиниць може супроводжуватися зростанням кількості проміжних (регіональних) утворень. Саме тому структурні та функціональні реформи в системі місцевого самоврядування йдуть рука об руку, доповнюють один одного. Обговорення різних варіантів адміністративного поділу, розмірів територіальних одиниць є предметом дискусій різних політичних партій, науково-дослідних установ, спеціальних комісій, створених як за рішенням органів влади, так і з ініціативи різних неурядових організацій. Тому реальна нова сітка, на яку адміністративно ділиться унітарна держава або суб'єкт федерації в результаті внесення змін до відповідного законодавства, в більшості випадків не збігається з ідеальною, а є результатом досягнення якогось суспільного компромісу. Наприклад, в Північному Рейні-Вестфалії (ФРН) у 1965 р. був сформований комітет експертів з реформи місцевих органів влади, до складу якого увійшли вчені, вищі державні службовці, а представники різних асоціацій місцевих органів. Перед комітетом були поставлені два основних питання: про функції, які в сучасному суспільстві може самостійно виконувати місцевий орган; про ідеальний розмір (за площею і чисельністю населення) територіальної одиниці, необхідному для ефективного здійснення цих функцій.

На основі аналізу особливостей різних місцевих спільнот комітет підготував три доповіді з проблем зміни адміністративних меж сільських та міських низових одиниць, а також округів. Зокрема, для сільських громад були визначені дві ідеальні моделі (А і В). У спільнотах типу А місцеві органи влади повинні виконувати наступні функції: утримання початкових шкіл із спортзалами, плавальними басейнами для учнів, утримання доріг, спортивних майданчиків, дитячих садків, молодіжних центрів, будинків престарілих, аптек, пожежної охорони, кладовищ. Було визнано, що якісне виконання цих послуг можна організувати в межах територіальних одиниць з чисельністю населення приблизно 8 тис. осіб, у виняткових випадках – 5 тис. жителів. Для густонаселеній місцевості комітет рекомендував іншу модель (тип В), згідно з якою місцеві органи влади, крім перерахованих вище функцій, повинні були надавати ряд додаткових. У цьому випадку ідеальний розмір територіальної одиниці повинен був становити 30 тис. жителів. Аналогічні критерії були вироблені для міст і округів. Цілком природно, що в інших країнах, з урахуванням місцевих особливостей, визначалися інші оптимальні розміри місцевих громад, що служили в ході реалізації структурних реформ в якості ідеальних моделей, яких необхідно дотримуватися. Так, в ряді джерел для умов Данії, що склалися в 60-х – 70-х роках, називалися мінімальні прийнятні розміри низових сільських і невеликих міських спільнот з чисельністю населення в 5-6 тис. чоловік. У Норвегії в 50-х роках комісія з об'єднання муніципалітетів визначила дещо інший критерій: мінімальний розмір сільських спільнот повинен був становити 2,5-3,0 тис. жителів. Саме при такому розмірі сільських територіальних одиниць, на думку зазначеної комісії, можна не

тільки забезпечити виконання покладених на місцеві органи влади функцій, але і сформувані «економічно життєздатні одиниці» [1, с. 119]

Територіальна громада є суб'єктом всіх трансформацій міста, завданням якої є узгоджені дії з органами місцевої влади та самоврядування задля розв'язання соціально-економічних проблем, розробки моделі стратегічного розвитку міста. До сучасних проблем системи місцевого самоврядування в містах можна віднести слабкість громадянського суспільства, низький рівень його соціальної активності, низька правова культура населення, дефіцит знань про природу самоврядування [4]. Найголовніша проблема, що ускладнює розвиток місцевого самоврядування, є недостатній обсяг повноважень органів місцевого самоврядування, фінансова незабезпеченість місцевого самоврядування, економічні та фінансові проблеми. Ще однією важливою проблемою становлення ефективного місцевого самоврядування є дефіцит кваліфікованих управлінських кадрів. Підготовка таких кадрів вимагає тривалого часу.

Література:

1. The Reforms of Local and Regional Authorities in Europe: Theory, Practice and Critical Appraisal (Study Series Local and Regional Authorities in Europe; 28) / Council of Europe. – Strasbourg: Council of Europe, 1983. – P. 21

2. Хэггрут, С., Кронваль, К, Рибердаль, К., Рюдебек, К. Местное самоуправление в Швеции: традиции и реформы. – Стокгольм: Шведский институт, 1996. – С. 12.

3. Vanags, E. Decentralization and Local Democracy in Latvia: Paper presented at the International Conference «Decentralization and Local Democracy». February 25–26, 1995 / Belarus Democratic Reforms Support Foundation. Belarussian Soros Foundation. – Minsk, 1995. – P. 10.

4. Особливості муніципального управління в містах [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.bestreferat.ua/referat-154760.html> (дата звернення: 12.10.2019).

Шаповаленко Ганна Андріївна, магістр¹
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка
м. Харків

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ТА ОХОРОНИ ЗЕМЕЛЬ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ

Проблемами правового забезпечення управління в сфері земельних відносин в свій час приділяли увагу такі вчені, як Д.В. Бусуйок, О.А. Галиновська, Д.С. Добряк, О.С. Дорош, Є.Б. Кондратець, А.М. Мірошніченко та ін. Однак більшість

¹ Науковий керівник: к.е.н. Сагачко Ю.М.

їх наукових праць стосується висвітлення лише окремих питань, натомість комплексного аналізу зазначеної проблеми фактично не існує [1, 2, 3].

Метою даної статті є вивчення низки питань правового регулювання використання й охорони земель в Україні і розроблення пропозицій з їх розв'язання.

Регулювання використання та охорони земель в Україні є найважливішою функцією державного впливу в галузі земельних відносин, адже визначає перспективи раціонального землекористування і являє собою діяльність уповноважених органів державної влади та місцевого самоврядування, яка полягає у розробленні та впровадженні перспективних програм використання й охорони земельних ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, історичних, географічних, демографічних та інших особливостей конкретних територій.

Впровадження ринкової економіки та відповідне реформування всього державного апарату виявило та виштовхнуло на зовні значні суперечності в розвитку земельних відносин, спричинені монополією виключно державної власності на землю. Це зумовило необхідність докорінних змін, важелем на шляху реалізації яких і стала земельна реформа. Зміни в системі регулювання земельних відносин спричинили новий спосіб їх державного регламентування, іншого формулювання поняття і змісту розпорядження й управління землею. Серед найактуальніших проблем залишаються: недосконалість державного управління землею, нерозвиненість автоматизованої системи обліку – Державного земельного кадастру, брак дієвого механізму економічного стимулювання належного використання й охорони земель [4, 5].

Зазначена ситуація спричинена браком в Україні комплексного підходу до розвитку земельного законодавства, послідовності у фінансуванні заходів з землеустрою, державної системи реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обмежень. Спостерігається фактичне дублювання функцій Державного агентства земельних ресурсів України – іншими органами виконавчої влади і місцевого самоврядування, що призводить до численних порушень земельного законодавства, зокрема – до необґрунтованої зміни цільового призначення сільськогосподарських, земель масової забудови родючих ґрунтів без урахування вимог планування територій та ігнорування законодавчо-закріпленого принципу пріоритетності використання таких земель для сільськогосподарських потреб [6, 7].

Нагальною проблемою залишається розмежування земель державної і комунальної власності, причинами гальмування якого є брак не лише матеріальних ресурсів, а й відповідних стимулів. Розпорядження земельними ділянками державної власності різними органами, які по суті не утворюють єдиної системи не сприяє системності управління та комплексному підходу до управління земельним фондом держави. Лише надання таких функцій спеціально – уповноваженому органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів дозволить підвищити фаховий рівень рішень, що приймаються у цій галузі та посилити відповідальність за їх зміст, а отже – забезпечити комплексність управління землею в цілому. Тому, зрозуміле прагнення деяких вчених сьогодення до формування в державі єдиної

землевпорядної служби, яка б здійснювала не лише формування кадастру та реєстру земель, планування територій та землеустрій, а й формувала б державну політику управління земельними ресурсами [8].

На основі вищевикладеного можливо зробити певні висновки та внести деякі пропозиції. Так, під час реалізації земельної політики необхідно розширити економічний механізм стимулів і компенсацій, посилити контроль у сфері використання земельних ресурсів. В період реформування земельних відносин потрібно якнайшвидше вдосконалити систему керування та підходу до регулювання земельних відносин, що сприятиме дієвості та прозорості державного керування. Державний кадастр в Україні повинен бути лише державним, оскільки його відомості й документи, які він містить – це державний інформаційний ресурс, а отже – база для реєстрації права власності на землю й нерухомість. Настав час забезпечити прозорість набуття права на землю.

Список використаних джерел.

1. Бамбіндра Д.І. Сучасний землеустрій – основоположний державний механізм управління в галузі використання і охорони земельних ресурсів України / Д.І. Бамбіндра, Д.С. Добряк // Вісник національного аграрного університету. – 2003. – Вип. 67. – С. 235 – 242.
2. Галиновская Е.А. Развитие законодательного регулирования земельных отношений / Е.А. Галиновская // Хозяйство и право.– 2009.- №12.–С.30 – 35.
3. Дорош О.С. Принципи управління земельними ресурсами / О.С. Дорош // Землевпорядкування. – 2002. – №4. – С. 58-62.
4. Кондратець Є.Б. Проблеми приватизації земель в контексті Земельного кодексу України / Є.Б. Кондратець // Вісник Київського національного університету: Юридичні науки.–2003. – Вип. 52-53 –С.38 – 42.
5. Мартин А. Управління земельними ресурсами: пріоритетні завдання на сучасному етапі реформ / А. Мартин // Земельне право України. – 2009. – №11. – С. 9 – 16.
6. Мірошніченко А.М. Проблемні питання правового забезпечення управління у галузі земельних відносин / А.М. Мірошніченко// Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2005. – №7. – С. 55 – 66.
7. Третяк А. Нова парадигма землеустрою в земельній політиці України / А. Третяк, О. Дорош, Н. Третяк // Землевпорядний вісник. – 2012. – №1. – С. 10–16.
8. Шарий Г. Державне управління земельними ресурсами: стратегія і перспективи контролю та охорони земель / Г. Шарий // Землевпорядний вісник. – 2012. – №1. – С. 8 – 9.

Музиченко-Козловська О. В.
доцент, канд. екон. наук
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ В УКРАЇНІ

В сучасних нестабільних умовах розвиток економіки України необхідно спрямовувати на сталий шлях розвитку, одними із напрямків якого є бережливе ставлення до навколишнього природного середовища та раціональне використання усіх видів ресурсів.

Вивченню та розв'язанню проблем, пов'язаних з ресурсозбереженням, присвячена велика кількість наукових праць, зокрема таких науковців як: Верхоглядова Н. І., Письменна О. Б. [1], Сотник І. М. [2], Пекшин С. В. [3], Скоков С. О. [5] та інші. Але у роботах цих вчених недостатньо висвітлені проблеми публічного державного управління ресурсозбереження в Україні.

Політика держави охоплює усі проблеми в усіх сферах життєдіяльності суспільств: політичній, економічній, екологічній, виробничій, духовній, національній, зовнішній тощо.

Соціально-економічну політику здійснюють для покращення соціально-економічної ефективності суспільного виробництва, враховуючи екологічний стан навколишнього природного середовища. В соціально-економічній політиці віддзеркалюється рівень державного управління, а це один із основних чинників економічного зростання і розвитку, що, своєю чергою, дає можливість підвищувати рівень соціального забезпечення та покращення екологічного стану довкілля.

Якщо соціально-економічну політику держави формують на базі наукових досягнень, враховуючи потреби і запити населення, суб'єктів господарювання та на засадах сталого розвитку, тоді вона стає каталізатором суспільного прогресу.

Важливою функцією соціально-економічної політики держави є ресурсозберігаюча, адже її кінцева мета – матеріальний добробут населення, покращення стану довкілля, створення нормальних умов для праці і відпочинку та можливостей для духовного розвитку населення тощо.

Частково проблему ресурсозбереження регулює Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України. Розроблена нова енергетична стратегія України до 2035 року: «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність». Діє закон України «Про енергозбереження». Однак, усі зусилля спрямовані на покращення діяльності лише паливно-енергетичного комплексу України.

Для вирішення проблеми провадження ефективної соціально-економічної політики ресурсозбереження необхідно її поширювати на всі сфери

життєдіяльності України, і вона має стосуватися всіх об'єктів, у яких є потенціал для економії ресурсів.

На шляху до вирішення проблеми ресурсозбереження у 1989 р. в Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕП) розробили і поширюють концепцію ресурсоефективного та чистого виробництва (РЕЧВ).

Цілі впровадження концепції РЕЧВ: ефективне використання природних ресурсів; мінімізація утворення відходів та викидів; зменшення ризику для людини і довкілля від застосування хімічних речовин та утилізації відходів.

Для вирішення проблеми ресурсозбереження доцільно вживати такі заходи: істотне зниження рівня матеріаломісткості виробництва, зменшення витрат сировини на одиницю продукції; зниження рівня енергомісткості виробництва, зменшення витрат електричної та теплової енергії на одиницю продукції; комплексне використання мінерально-сировинних і паливних ресурсів; впровадження ресурсозберігаючої техніки і технологій; широке використання вторинної сировини; впровадження системи сортування сміття.

Порядок дій у державній соціально-економічній політиці ресурсозбереження має передбачати: прийняття закону України “Про ресурсозбереження”; прийняття програми екологізації виробництва та суспільного життя; розроблення стратегії ресурсозбереження; організування оцінювання ресурсозберігаючого потенціалу усіх галузей економіки; сприяння залученню інвестицій з метою впровадження ресурсозберігаючих та мало безвідходних технологій; сприяння підвищенню кваліфікації кадрів у системі менеджменту; створення системи моніторингу застосування концепції чистого виробництва; створення умов для покращення екологічного стану держави; розширення міжнародної співпраці у сфері ресурсозбереження; запровадження ліцензування, сертифікації, стандартизації та контролю якості продукції; сприяння здійсненню просвітницької та виховної роботи серед місцевого населення щодо засад ресурсозбереження.

Література

1. Верхоглядова Н. І., Письменна О. Б. Класифікація ресурсів та її значення для управління ресурсозбереженням. *Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 16. С. 27-31.

2. Сотник І. М. Еколого-економічні механізми мотивації ресурсозбереження : монографія / І. М. Сотник. Суми : ВВП “Мрія” ТОВ, 2008. 230 с.

3. Пекшин С.В. Планування систем формування стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування. *Ефективна економіка*. № 8. 2014. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua> (Дата звернення 16.10.19 р.). Скоков С. О. Еколого-економічне регулювання процесів ресурсозбереження: дис... канд. екон. наук: 08.08.01 / Скоков С. О. Сумський держ. Ун-т. Суми, 2002. 190 с.

4. Мельничук Н. В. Оцінка ефективності ресурсозбереження на рівні підприємства / Н. В. Мельничук // Вісник Національного університету водного господарства та природокористування, 2011. № 4. URL: http://www.nbuu.gov.ua/Portal//Chem_Biol/Vnuvvgp/ekon/2011_4/Vek5627.pdf.

Парійчук В. А.
асистент кафедри адміністративного
та фінансового менеджменту
НУ «Львівська політехніка»
м. Львів

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ГРОМАД У РАМКАХ РЕФОРМИ З ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Розвиток місцевого самоврядування, створення об'єднаних територіальних громад, передача ресурсів, повноважень на місця в рамках проведення реформи з децентралізації влади передбачає насамперед підвищення фінансової спроможності, економічної, інвестиційної привабливості територій для якісного й комфортного проживання людей на них. Відмінною рисою функціонування новостворених адміністративно-територіальних об'єднань є усвідомлення того, що територію об'єднує не лише назва, а й нове спільне бачення майбутніх перспектив. Це не просто нові територіальні одиниці.

В уряді неодноразово наголошують, що об'єднані територіальні громади (далі – ОТГ) – це точки економічного зростання з новим якісним менеджментом і ресурсами. Лідери громад – це менеджери, які зацікавлені в залученні іноземних інвестицій, а це насамперед сплата податків, наповнення місцевих бюджетів і створення інфраструктурних проектів [1].

Міністерство з питань регіонального розвитку оцінює функціонування громад за фінансовою спроможністю. Для цього формується рейтинг з урахуванням кількох показників, зокрема показника про власні доходи на одного мешканця, рівня дотаційності бюджету (за рекомендаціями Мінрегіону, не повинен перевищувати 30 % від суми власних доходів) і капітальних видатків на одного мешканця без субвенцій з держбюджету, а також питомої ваги видатків на утримання апарату управління у власних ресурсах.

На сьогодні питання підвищення рівня фінансової спроможності громади вирішують шляхом розвитку економіки на своїх територіях, забезпечення стратегічного управління розвитком територій, популяризації територій, сприяння залученню інвестицій, підтримки місцевого бізнесу та розвитку галузей. Кожна з громад визначає пріоритетні галузі на своїх територіях.

У кожному з регіонів України створюються інвестиційні паспорти об'єднаних громад, які надають інформацію про економічний потенціал ОТГ. Основою для розробки стратегій розвитку громад повинна бути ресурсна база

ОТГ. Адже моніторинг наявної ресурсної бази, разом із вивченням реальних потреб і можливостей громад необхідні для подальшого формування інвестиційних паспортів ОТГ.

У громадах для розвитку економічного потенціалу вагомим значення набула сільськогосподарська кооперація. Як показує практика, вона стала ефективним механізмом забезпечення конкурентоспроможності малих і середніх сільськогосподарських товаровиробників. Також вона може впливати на розвиток соціальної інфраструктури населених пунктів, що входять до складу Старостинського округу.

Сільськогосподарська кооперація як система сільськогосподарських кооперативів, їх об'єднань, утворених з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб членів кооперативів, сприяє:

- підвищенню рівня самозайнятості населення;
- спільному використанню виробничої інфраструктури (елеваторів, складських приміщень), транспортних засобів, спеціальної техніки та обладнання, що знижує собівартість продукції й супутніх витрат;
- впровадженню нових технологій, модернізації основних фондів і раціональному використанню наявних ресурсів, збільшенню обсягів виробництва й рівня рентабельності.

Основним нормативно-правовим актом, який визначає правові, організаційні, економічні та фінансові особливості утворення й діяльності сільськогосподарських кооперативів, є Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» [2].

Для підтримки ефективності використання регіональних ресурсів і фінансів у більшості областей України створюють агенції регіонального розвитку. Як зазначають експерти з підтримки впровадження державної регіональної політики Програми «U-LEAD з Європою», стратегічне планування регіонів базується на консенсусі всіх його учасників. Першим етапом у процесі стратегічного планування є соціально-економічний аналіз області – насамперед це виявлення проблем, також пошук явних, прихованих і недооцінених активів, визначення потенціалу розвитку територій регіону. На основі цього аналізу, а також опитування громадськості, діяльності численної робочої групи з розроблення стратегії формується дерево цілей стратегії, визначаються конкурентні переваги регіону, виклики й ризики розвитку області.

За словами різних експертів з підтримки впровадження державної регіональної політики Програми «U-LEAD з Європою», важливо розуміти, що за обмежених публічних коштів інструменти регіонального розвитку – такі як стратегія і план її реалізації – допомагають спрямувати ресурси на підтримку саме тієї діяльності, яка створить для цієї конкретної області додаткові податкові надходження до місцевих та обласного бюджетів.

Власне, стратегія не повинна закінчуватися набором цілей, вона обов'язково має включати план реалізації з набором конкретних технічних завдань щодо розвиткових проектів. Наприклад, стратегічна мета – розвиток

сільських територій; оперативна мета – диверсифікація економіки на селі; завдання – розвиток кооперативного руху в ягідництві. План реалізації має містити все це, включаючи фінансові розрахунки. Він є, по суті, інструкцією з розвитку регіону.

Таким чином, насамперед функцією регіонального розвитку ОТГ є економічне зростання, яке забезпечує розширене відтворення економіки територій регіонів. Кожний розвитковий, інвестиційний проект, впроваджений в ОТГ, передбачає забезпечення податкових надходжень у місцеві бюджети від малого й середнього бізнесу, залучених внутрішніх і зовнішніх інвесторів.

В ОТГ на сьогодні прагнуть забезпечувати умови для розвитку підприємництва, щоб створювалися нові робочі місця, податкові надходження залишалися в громаді та використовувалися для надання якісних послуг мешканцям [3].

Література

1. Мармуль Л.О. Методичні підходи до розвитку сільських територій на засадах децентралізації / Л.О. Мармуль // Економіка АПК. – 2016.
2. Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію». Редакція від 19.01.2013. Електронний ресурс, режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/469/97-%D0%B2%D1%80>
3. Пальчук В. Розвиток економічного потенціалу громад у рамках реформи з децентралізації [Електронний ресурс] / В. Пальчук // Україна: події, факти, коментарі. – 2018. – № 11. – С. 38–50. – Режим доступу: <http://nbuviar.gov.ua/images/ukraine/2018/ukr11.pdf>.

Опанасюк Ю.А.,
к.е.н., старший викладач кафедри управління,
Сумський державний університет
Суми

ФОРУВАННЯ ОСВІТНІХ ОКРУГІВ ЯК ПЕРСПЕКТИВА РЕФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Україна йде європейським шляхом розвитку, який передбачає реформування всіх сфер життя місцевих громад. Однією з найважливіших сфер діяльності є освіта. Нові кроки в розвитку освіти пов'язані з посиленням ролі місцевих органів влади, місцевого самоврядування, із залученням громадян до вирішення проблемних питань. Однією з важливих управлінських повноважень, які отримали органи місцевого самоврядування, є право і можливість сформуванню власну і ефективну систему надання освітніх послуг населенню територіальної громади. [2].

Згідно з дослідженням, проведеним Урядовим контакт-центром на тему «Проблеми шкільної освіти в Україні», у 2017 році, були виявлені основні проблеми освіти в Україні:

1. Демографічна криза.
2. Невелика кількість учнів у сільських школах (100 учнів), що призводить до зниження якості освіти. [12].
3. Перевантаження міських шкіл (понад 25 учнів на одного вчителя);
4. Незадовільний стан шкіл і їх матеріально-технічне оснащення (з 1025 респондентів 31,9% відзначили цю проблему як найбільш важливу).
5. Відсутність якісних сучасних підручників і навчальних матеріалів, особливо в сільській місцевості.
6. Закриття частин шкіл у сільській місцевості та, відповідно, необхідність перевезення дітей до школи та додому [13].

Вищеперелічені проблеми призводять до неефективності функціонування існуючої шкільної мережі. Бюджетних ресурсів недостатньо для підтримки існуючої мережі і надання якісних освітніх послуг. Для цього потрібно створити освітні округи. Відповідно до «Положення про освітній округ» [45], *освітній округ* – об'єднання навчальних закладів, закладів культури, фізичної культури і спорту. Основою створення освітніх округів є формування переліку опорних шкіл в Україні та організація підвезення школярів з ближніх сіл. Виділимо основні елементи освітнього округу (таблиця 1).

Таблиця 1

Основні елементи освітнього округу

Елементи територіального освітнього округу					
Типи та види навчальних закладів				Заклади культури	Заклади медичної та психолого-педагогічної допомоги
Дошкільні	Загальноосвітні	Позашкільні	ПТНЗ, заклади I-II рівнів акредитації		
Види освітніх програм					
Медико-педагогічна Розвиваюча Мовленнєва	Базова Ліцейна Гімназійна Індивідуального навчання Реабілітаційна Профільного навчання Поглибленого вивчення	Музичної підготовки Художньої підготовки Спортивної підготовки	Програми варіативної частини	Бібліотеки Театри Кінотеатри Музеї Будинки культури Клуби	Медичні центри Психолого-педагогічні центри Заклади соціальної адаптації та реабілітації Управління у справах сім'ї та молоді

Введення освітніх округів можливо за різними моделями і не завжди вимагає серйозних змін в системі управління освітою. Управління освітою через освітні округи спрощує реалізацію освітніх програм і проектів, гармонізує державне і муніципальне управління територіальних системам освіти, знижує адміністративні витрати, сприяє модернізації районної системи освіти.

Зазначений напрямок державної освітньої політики має наступні позитивні ефекти:

- економія коштів на реорганізацію шкіл,
- поліпшення транспортної інфраструктури району,
- розробка комплексного плану розвитку території.

Але, має і негативні наслідки, основні з них такі:

- працевлаштування позаштатних викладачів і обслуговуючого персоналу,
- витрати на ремонт автобусів, доріг, придбання автобусів, заробітна плата водіїв, на що постійно не вистачає коштів [49].

Створення освітнього округу, реорганізація шкіл повинні не тільки заощадити на освітніх витратах, але й принести додаткові освітні можливості для місцевої громади в цілому (без цього ні нові схеми транспорту, ні територіальні, матеріальні та технічні новації не є значимими перетворення освітнього процесу).

Отже, при створенні освітніх округів проводиться інтеграція освітніх установ, систем освіти та рівнів якості освіти, аналізуються потенційні можливості різних територіальних освітніх систем для надання якісної освіти учням в сільській місцевості.

Література

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 09.08.2019. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 30.10.2019).
2. Боровець Л. 7 міфів про реформу шкільної освіти в Україні [Електронний ресурс] – URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2018/04/17/230338/>.
3. Актуальні проблеми шкільної освіти в Україні [Електронний ресурс] – URL: <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/aktualni-problemi-shkilnoyi-osviti-v-ukrayini/>.
4. Про затвердження «Положення про освітній округ»: постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 777 [Електронний ресурс] – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/777-2010-%D0%BF>.
5. Клокар Н. І., Солодуха М. С. Освітня система сільського району: проблеми та перспективи розвитку. К: АПН України, 2016

Бузько Анна Павлівна
студентка 4 курсу 5 групи ЕФ
кафедри «Публічного управління та адміністрування»
Херсонський державний аграрний університет
м. Херсон

УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Державна регіональна політика - система цілей, заходів, засобів та узгоджених дій центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб для забезпечення високого рівня якості життя людей на всій території України з урахуванням природних, історичних, екологічних, економічних, географічних, демографічних та інших особливостей регіонів, їх етнічної і культурної самобутності [1].

Об'єктами державної регіональної політики є територія держави, визначені законодавством її регіони, макрорегіони у складі декількох регіонів чи їх частин, а також інші територіальні утворення, які характеризуються специфічністю, цілісністю та спільністю розвитку і визначені законодавством для досягнення особливих цілей розвитку територій.

Суб'єктами державної регіональної політики є органи державної влади, представницькі органи та органи місцевого самоврядування, які в межах своєї компетенції розв'язують проблеми соціально - економічного розвитку регіонів. Засобом реалізації державної регіональної політики є управління, одна із галузей якого - управління регіональною економікою.

У забезпеченні реалізації державної регіональної політики можуть брати участь асоціації та інші об'єднання органів місцевого самоврядування, організації громадянського суспільства, юридичні та фізичні особи.

Одним з проявів державної регіональної політики є планування території, яке на всіх рівнях управління має відігравати роль ефективного засобу державного регулювання та регламентування використання території, а також сприяти досягненню цілей збалансованого просторового розвитку.

Державна регіональна політика має спрямовуватися насамперед на розв'язання таких проблем: низька інвестиційна привабливість регіонів та інноваційна активність в них; нерозвинута виробнича та соціальна інфраструктура; зростання регіональних диспропорцій у сфері соціально-економічного розвитку регіонів; слабкі міжрегіональні зв'язки; нераціональне використання людського потенціалу.

Механізм реалізації державної регіональної політики – це система конкретних державних важелів та організаційно-економічних засобів, за допомогою яких здійснюється державний вплив на просторову організацію суспільства, забезпечується соціально-економічний розвиток регіонів, вдосконалюється структура їхнього господарського комплексу.

Опорним терміном, що лежить в основі розгляду розвитку державної регіональної політики в аспекті її європейської інтеграції є поняття «регіональна політика».

Регіональною політикою є внутрішня політика регіонів, яка здійснюється органами управління регіоном самостійно з урахуванням загальнодержавних інтересів. Ця частина політики може бути названа місцевою регіональною політикою. Цільові дії органів влади регіону, спрямовані на найбільш ефективне використання всіх ресурсів регіону для підвищення добробуту

населення, вдосконалення структури матеріального виробництва, поліпшення стану навколишнього середовища, розвиток соціально-економічної інфраструктури.

В кожному українському регіоні є території, в першу чергу міста, які значно більш розвинуті і мають значно кращі умови життя, ніж периферійні віддалені сільські райони. Саме тому на регіональному рівні дуже важливо планувати розвиток регіону таким чином аби вирівнювати економічну спроможність слабших регіонів. При цьому важливо таке вирівнювання організувати не через надання додаткових дотацій слабким територіям, а створюючи у слабких територіях нових центрів зростання, знову ж таки використовуючи для цього конкурентні переваги таких територій.

В регіональному розвитку сьогодні стала домінувати орієнтація на децентралізацію влади та партнерство між різними її рівнями і гілками, а також партнерство із приватним і неурядовим секторами, а не надання прямих дотацій слабким територіям.

Децентралізація дає можливість місцевим громадам та регіонам отримати більше впливу на свій розвиток та благополуччя населення.

Сьогодні об'єднані територіальні громади мають значно більше власних ресурсів та мають змогу долучитись до отримання коштів з Державного фонду регіонального розвитку.

Об'єднаним територіальним громадам для ефективного використання коштів державного фонду регіонального розвитку потрібно в першу чергу самим розуміти, куди мають бути спрямовані ці кошти. Адже для громади дуже важливо аби кошти від ДФРР були використані найбільш ефективно і завдяки ним були сформовані нові можливості для збільшення доходів місцевих бюджетів в подальшому.

Успішними стають ті регіони та громади, які вдало розвивають власну внутрішню спроможність та поліпшують ті внутрішні умови, які впливають на інвестиції та підтримують їх.

Державна регіональна політика – це сфера діяльності держави, де за допомогою законодавчих, економічних, соціальних і технологічних важелів здійснюється управління просторовим розвитком країни з метою забезпечення її єдності [4].

Сутністю державної регіональної політики є сукупність організаційно-правових та економічних заходів щодо поточних цілей держави та ефективного розвитку регіонів, раціонального використання ресурсів, створення сприятливих умов життєдіяльності людей, забезпечення екологічної безпеки довкілля тощо.

Література.

1. Закон України «Про засади державної регіональної політики» [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

2. Голікова Т. Державне управління територіальним економічним розвитком: теорія і практика : Монографія / Т. Голікова. - К. : Вид-во НАДУ, 2007. - 296 с.
3. Іщенко Г. Основи регіонального розвитку / Г. Іщенко // Урядовий кур'єр. - 2007. - 19 січня. - С. 5.
4. Стеченко Д. Управління регіональним розвитком / Д. Стеченко. – К.: Вища школа, 2000. – 223 с.

Петрик Віталій Васильович
Студент магістратури факультету історії, права і публічного управління
Вінницький державний педагогічний університет
імені М. Коцюбинського
м. Вінниця

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОЇ ПОЖЕЖНОЇ ОХОРОНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Сили цивільного захисту та засоби Державної служби з надзвичайних ситуацій України (далі – ДСНС) не завжди забезпечують своєчасне реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та інші небезпечні події. Причин цьому достатньо багато. Серед них варто виділити наступні: недостатня кількість державних пожежно-рятувальних підрозділів, а як наслідок – віддаленість їх від місць виникнення надзвичайних ситуацій і несвоєчасне надання допомоги населенню; невідповідність матеріально-технічного забезпечення сучасним вимогам; збільшення кількості об'єктів державного пожежного та техногенного контролю та інші. Окрім цього, зміни, що відбуваються в державі у зв'язку з децентралізацією влади, реформуванням системи безпеки і оборони держави зумовлюють необхідність проведення реформування системи ДСНС.

25 січня 2017 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Стратегію реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Надання методичної та практичної допомоги органам місцевого самоврядування щодо утворення нових та реформування існуючих пожежно-рятувальних підрозділів (пожежних частин) місцевої і добровільної пожежної охорони в об'єднаних територіальних громадах – це один із шляхів розв'язання проблеми, який зазначається у Стратегії [1].

У статті 62 Кодексу цивільного захисту України містяться рекомендації стосовно організації місцевої пожежної охорони (МПО). Сільські та селищні ради за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, утворюють пожежно-рятувальні підрозділи для забезпечення місцевої пожежної охорони у селах, селищах, де немає пожежно-рятувальних підрозділів. Фінансування та матеріально-технічне забезпечення пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення місцевої пожежної охорони

здійснюються за рахунок коштів місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством. До складу МПО входять місцеві пожежні команди, загони місцевої пожежної охорони та протипожежні об'єднання громадян, які є невоєнізованими протипожежними формуваннями протипожежної служби цивільної оборони. Підрозділи МПО входять до складу гарнізону пожежної охорони і перебувають в оперативному підпорядкуванні начальника гарнізону. В окремих випадках місцева пожежна охорона може створюватися для забезпечення пожежної безпеки двох і більше населених пунктів, якщо відстань від пожежних депо до найбільш віддаленого населеного пункту не перевищує нормативну. Порядок забезпечення місцевої пожежної охорони, права та обов'язки працівників пожежно-рятувальних підрозділів визначаються положенням про місцеву пожежну охорону, яке затверджується органом, що її утворив, за погодженням з центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту [2].

У звіті про основні результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2018 році зазначається, що станом на 31 грудня 2018 року органами місцевого самоврядування створено 1 тис. 223 місцевих пожежно-рятувальних підрозділи, з яких 388 – в об'єднаних територіальних громадах (додатково ще необхідно утворити 1 тис. 79 місцевих пожежних команд). Протягом 2018 року в Україні органами місцевого самоврядування утворено 50 місцевих пожежних команд: Полтавська – 9; Львівська – 8; Волинська – 6; Вінницька, Миколаївська, Рівненська, Тернопільська, Херсонська та Чернігівська – по 3; Донецька та Івано-Франківська – по 2; Запорізька, Кіровоградська, Одеська, Хмельницька та Черкаська – по 1 [3].

Таким чином, в Україні триває процес активного формування та розвитку місцевої пожежної охорони на засадах співробітництва територіальних громад. Зауважимо, що співробітництво територіальних громад є логічним рішенням для нейтралізації наслідків нераціонального розподілу функцій та ресурсів між різними рівнями публічної влади, недосконалої організації територіальної влади тощо. Таке співробітництво є відносно новою формою політики місцевого розвитку. Її суть полягає в тому, що органи місцевого самоврядування на договірній основі об'єднують свої ресурси та зусилля для вирішення спільних проблем розвитку. Кінцевою метою такого співробітництва є підвищення якості послуг, що надаються мешканцям територіальних громад.

Література

1. Про схвалення Стратегії реформування системи Державної служби України з надзвичайних ситуацій: Розпорядження Кабінету міністрів України від 25 січня 2017 р. №61-р // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/61-2017-%D1%80>
2. Кодекс цивільного захисту України. Поточна редакція від 01.01.2019 р. //

Офіційний веб-сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5403-17>

3. Звіт про основні результати діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у 2018 році // Публічний звіт за 2018 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dsns.gov.ua/files/2019/1/18/321/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%B7%D0%B2%D0%B8%D1%82%20%D0%B7%D0%B0%202018%20%D1%80%D1%96%D0%BA.pdf>

Коцовська Наталія Тарасівна
студентка III курсу
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів

РОЛЬ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У РЕФОРМІ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ УКРАЇНИ

З 2015 року в Україні проходить реформа децентралізації - передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей - органам місцевого самоврядування. Забезпечення оптимального розподілу повноважень між різними ланками бюджетної системи України є одним із пріоритетних напрямів удосконалення системи управління державними фінансами.

Децентралізація - перерозподіл повноважень між державою та регіонами на користь останніх з метою підвищення ефективності використання їх внутрішнього потенціалу, стимулювання розвитку регіональних ініціатив та досягнення чіткого розмежування функцій і повноважень між рівнями управління [1]. Реформа децентралізації передбачає: посилення місцевого самоврядування; зміну положення про адміністративно-територіальний устрій; закріплення «принципу повсюдності» (землями за територією населених пунктів розпоряджаються відповідні органи місцевого самоврядування); гарантія наділення місцевого самоврядування достатніми повноваженнями та ресурсами; передача «на місця» максимальної кількості повноважень, які органи місцевого самоврядування здатні виконати; створення об'єднаних територіальних громад; запровадження інституту префектів, нової територіальної основи України зі зменшенням кількості районів, подальший розвиток форм прямого народовладдя [2].

Найбільш ефективним засобом створення повноцінної матеріальної бази для місцевого самоврядування, а також мірилом демократичності держави і компетентності самоврядних органів є фіскальна децентралізація.

Фіскальна децентралізація – це децентралізація видатків (надання ресурсів на виконання певних функцій); доходів (закріплення за територіальними колективами права на певні доходи та на встановлення їх розміру); а також організаційну самостійність із використання коштів [3].

На даний момент, діючий бюджетний механізм в Україні, при якому місцеві ради вищого рівня встановлюють відрахування від податків і зборів та дотацій, призводить до погіршення функціонування місцевих бюджетів нижчого рівня. Це не дає змоги профінансувати всі необхідні видатки, що спричиняє погіршення стану соціально-економічного розвитку. Тому існує необхідність впровадження фіскальної децентралізації.

По-перше, у зв'язку із кращим розумінням місцевих потреб, обмежені ресурси будуть використовуватися ефективно і раціонально. Це у свою чергу призведе до розвитку регіону: покращення умов проживання, працевлаштування, інфраструктури і тд.

По-друге, розвиток регіону дозволить збільшити конкуренцію між громадами, що дозволить залучення нових інвестицій. Тобто на даний період місцеві адміністрації не зацікавлені у залучення до свого регіону інвестицій, оскільки отримані кошти будуть іти до загального бюджету держави. Проте, отримавши можливість самостійно формувати власний бюджет, місцева адміністрація матиме стимул розвивати і залучати на свої території інвесторів для збільшення доходів.

По-третє, впровадження фіскальної децентралізації збільшить рівень зацікавленості та участі громади у діяльності органів влади. Що тим самим призведе, до більш прозорої діяльності через чіткий зв'язок між бюджетним надходженням і послугами на місцевому рівні.

Таким чином, у реформуванні адміністративно-територіальних одиниць України, фіскальна децентралізація є ключовою. Оскільки вона закладає основи для фінансової незалежності місцевих органів.

У розвитку моделі фіскальної децентралізації слід мати на увазі ряд умов її ефективного функціонування: по-перше, існування ієрархії рівнів влади з чітким розмежуванням повноважень, за якого кожен рівень влади є незалежним від інших у межах своїх повноважень; по-друге, дотримання високого ступеня автономії регіональної та місцевої влади у проведенні економічної політики території; по-третє, центральна влада повинна користуватися достатніми повноваженнями для забезпечення єдності економічного простору країни, що означає брак адміністративних і економічних бар'єрів на шляху переливання товарів, капіталу й робочої сили в межах країни; по-четверте, центральний уряд не повинен мати можливості змінювати розподіл повноважень і відповідальності ні в односторонньому порядку, ні під тиском органів місцевої влади [4].

Подальше проведення податкової реформи слід спрямувати на закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел доходів, розширення їхньої дохідної бази, чіткий розподіл компетенцій між рівнями влади з формування доходів, диверсифікацію дохідних джерел, удосконалення системи адміністрування податків та зборів і системи міжбюджетних трансфертів.

Література:

1. Кабінет Міністрів України. Децентралізація: новий етап. Основні завдання на період до 2020 року [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/decenzralizaciya-novij-etap-osnovni-zavdannya-na-period-do-2020-roku-23012019>
2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.
3. Стукало Н. В. Теоретико-методологічні засади фіскальної децентралізації / Н. В. Стукало, М.І.Деркач // Економічний простір. – 2010. – № 40. – С. 147-154.
4. Палійчук Т. В. Фіскальна децентралізація та механізми її реалізації в Україні : автореф. дис ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Т. В. Палійчук. – Київ, 2019. – 25 с.

Бабарикіна Надія Анатоліївна
старший викладач, кандидат політичних наук
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК УМОВА УСПІШНОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ ГРОМАД

Децентралізація має на меті формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, узгодження інтересів держави та територіальних громад. Реформа передбачає відповідальність органів місцевого самоврядування перед виборцями – за ефективність своєї роботи, а перед державою – за її законність.

Децентралізація стимулює людей до самоорганізації та вирішення значної кількості місцевих проблем самостійно. Практика самоорганізації населення притаманна більшості демократичних держав. Повноцінне місцеve самоврядування демонструє перспективи розвитку держави. Кожен громадянин має можливість знайти своє місце і впливати на цю перспективу через участь в житті громади, в тому числі економічному. Розвиток громад шляхом децентралізації дає змогу повернути людям відчуття власної гідності та спроможності самореалізовуватися в своїй країні.

Децентралізація влади є комплексним процесом, що характеризується зв'язком громада – держава – суспільство у їх природній єдності, і тут принципово важливо як цей зв'язок впливає на становлення та розвиток території як особливий тип суспільного устрою, що відстоює інтереси своєї громади. Реформа децентралізації дала поштовх до формування дієздатного та

найбільш наближеного до громадянина інституту влади – місцевого самоврядування.[4]

Добровільне об'єднання територіальних громад дозволило новоутвореним органам місцевого самоврядування набути відповідні повноваження та ресурси, що їх раніше мали міста обласного значення. Збільшення та об'єднання громад здійснюється шляхом добровільного об'єднання з урахуванням думки громадян. Обов'язковим при плануванні створення громад є визначення потенційних ресурсних можливостей громади для економічного та соціального розвитку і можливості забезпечити надання якісних послуг жителям.

Поліпшення ефективності врядування шляхом децентралізації зростає за умови готовності органів місцевого самоврядування достатнім до виконання своїх завдань. Децентралізована влада у порівнянні з національним урядом є доступнішою, викликає прихильність людей, а також точніше та швидше реагує на місцеві потреби. На місцевому рівні програми та послуги можна легше адаптувати до особливих місцевих умов та потреб, тому що органи місцевого самоврядування краще ознайомлені з місцевою ситуацією, аніж влада, яка є далекою від реалій громад.[3]

Місцева влада краще володіє інформацією, необхідною для планування та виконання програм та послуг, вона є більш повною та доступною. Потенційно близькі стосунки між громадянами та владою сприяють кращій звітності. Прийняття рішень за участю населення громади є сильним механізмом запобігання зловживанню владою. У посадових осіб органів місцевого самоврядування, як правило, менше можливості приховати корупційні наміри, ніж у посадових осіб в центральному уряді, оскільки жителі громади їх знають персонально.[4]

За умов дотримання демократичних засадах створюються умови для ефективної діяльності децентралізованої влади з розвинутою системою дієздатного місцевого самоврядування. Контроль за державою з боку громад, місцевого самоврядування, громадянського суспільства здатен забезпечити оздоровлення територій і держави в цілому.

Література:

1. Кучинський О. Як децентралізація влади впливає на демократизацію? // <https://commons.com.ua/ru/decentralizatsia-i-demokratyzatsia/>
2. Права людини і місцева демократія / Упорядники: Буров С., Величко Н., Єлігулашвілі М., Жигалдо В., Ковшун Л., Левченко О. - 2017. – 92 с.
3. Ресурсне забезпечення об'єднаної територіальної громади та її маркетинг: навч. посіб. / [Г. А. Борщ, В. М. Вакуленко, Н. М. Гринчук, Ю. Ф. Дехтяренко, О. С. Ігнатенко, В. С. Куйбіда, А. Ф. Ткачук, В. В. Юзефович] – К. : – 2017. – 107 с.
4. Ткачук А.Ф. Місцеве самоврядування та децентралізація. Законодавство (навчальний модуль) К.: ІКЦ «Легальний статус», 2016. – 80 с.

Барнич Руслан Романович,
Голубович Юрій Миронович,
Лаврів Яна Юріївна,
здобувачі вищої освіти,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»,
м. Херсон

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Прагнення України інтегруватись в європейську і світову спільноту передбачає розбудову чіткої й обгрунтованої концепції щодо охорони довкілля, підвищення безпеки природокористування з усвідомленням взаємозалежності усіх сфер життя суспільства: матеріально-виробничої, політичної, соціальної та духовно-культурної. Як свідчить накопичений людством досвід, підходи до подолання таких проблем ґрунтуються на спроможності та готовності державних органів вирішувати такі завдання.

Вітчизняні процеси ринкової трансформації суспільних відносин не забезпечують поєднання високо інтенсивного та ефективного використання природних ресурсів з екологічно збалансованим і раціонально обгрутованим природокористуванням, і спрямовані на надзвичайне виснаженням ресурсів. Статистичні дані, матеріали періодики та наукових джерел, звернення громадян у вигляді скарг з приводу виявлених порушень природоохоронного законодавства свідчать про розбалансування інтересів економіки та екології.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування за законодавством України управляють процесами природокористування на всіх рівнях від державного до місцевого. З огляду на зазначені проблеми та існуючий у країні механізм державного управління природокористуванням уточнення мети в цьому сенсі є досить актуальним.

Наука державне управління чітко визначає, що для вирішення будь-якої проблеми, що має суспільне значення, необхідно, перш за все, визначити мету, для досягнення якої будуть виконуватись усі наступні дії (визначатись напрями роботи, розроблятись заходи, акумулюватись кошти тощо). Мета – це визначення того, у чому полягає державний інтерес на тривалу перспективу. Можна додати, що в демократичних країнах державний інтерес повинен співпадати і з національним, особливо в питаннях природокористування та природоохорони.

У Законі України “Про охорону навколишнього природного середовища” зазначено: “Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід’ємна складова сталого економічного та соціального розвитку України” [1]. Визначена таким чином мета недостатньо конкретизована не відповідає повною мірою сучасним цілям державного управління, цілісній перспективі розвитку в означеній сфері, не сприяє утвердженню екологічних пріоритетів у суспільстві.

Сучасний рівень споживання природних ресурсів переконливо свідчить про недостатність лише раціонального використання природних ресурсів. З огляду на те, що економічно розвинені країни (США) намагаються використовувати природні ресурси інших країн, а свої запаси, зокрема корисних копалин, консервують та розглядають як стратегічні, слід приділити увагу цим питанням і в Україні. Особливо стосовно невідновлювальних (паливно-енергетичних) ресурсів та питної води. Станом на 2018 р. промислові запаси природного газу оцінюються майже в 600 млрд м³, нафти – 100 млн т.

Природні ресурси та навколишнє природне середовище ще нещодавно були об'єктом національної безпеки (ст. 4 Закону України “Про основи національної безпеки України” від 19 червня 2003 р. № 964-IV), користування якими потребує забезпечення раціонального та невиснажливого використання, дотримання вимог природоохоронного законодавства, збереження і відтворення природних комплексів [2]. На жаль, у новому Законі України “Про національну безпеку України” від 21 червня 2018 р. навіть нагадування про екологію та довкілля зійшли нанівець.

Роль держави у створенні ефективного національного механізму природокористування і охорони навколишнього природного середовища достатньо велика зараз і буде надалі зростати. Тому чітке визначення мети, змісту та пріоритетів державного управління в цій сфері приведе до позитивних еколого-економічних наслідків природокористування.

Таким чином, мета державного управління природокористуванням визначається як: раціональне використання та збереження природних ресурсів для нинішніх та майбутніх поколінь, всебічна профілактика виникнення екологічних проблем та системні заходи щодо охорони довкілля, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів, погоджених інтересів громадян (їх участі в прийнятті рішень) при незалежності екологічної стратегії від політичних впливів.

Вважаємо, що для реалізації ефективної державної політики природокористування необхідно створення цілісної законодавчої системи екологічного права, що охоплює питання вивчення, експлуатації, економічного використання й охорони природних ресурсів, а також порядку застосування цих законів і правових норм, вивчення, аналіз і прогнозування ресурсної бази економіки і підтримки якості навколишнього середовища, розробка державних програм комплексного освоєння і невиснажливої експлуатації природних ресурсів, запровадження плати за використання природних ресурсів, розробляти системи санкцій за порушення раціонального природокористування, здійснювати екологічну експертизу об'єктів і процесів з метою обґрунтованого висновку про їх відповідність екологічним вимогам.

Література

1. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” : редакція від 26.04.2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

2. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс] // Закон України від 19.06.2003 р. №964-IV – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.

Кравченко Б.Б., Снегір Т.О.,
Студенти II (магістерського) рівня вищої освіти,
Харківський національний технічний університет
сільського господарства імені Петра Василенка
м. Харків

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Державна політика у сфері соціального захисту населення є важливим елементом і одним із головних напрямів як діяльності органів державної влади, так і всієї державної політики в цілому. Тому, важливо розуміти сутність принципів формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту населення, бо саме вона є важливим чинником забезпечення життєвих потреб населення.

Коваленко С., під принципами державної політики у сфері соціального захисту, розуміє основні засади, правила, що лежать в основі формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту і є відправним пунктом діяльності органів державної влади, спрямованої на соціальний захист [1].

Досліджуючи різні наукові підходи стосовно поняття «державна політика», Денисенко К. виділяє такі характерні риси цієї категорії: є організованою діяльністю; становить систему цілей, державно-управлінських заходів, рішень і дій; здійснюється державою через органи державної влади; спрямовується на вирішення суспільних проблем. [2]. А «соціальний захист» визначає як сукупність забезпечувальних державою, організаційних, соціальних, правових, економічних гарантій і заходів, спрямованих на задоволення матеріальних та духовних потреб соціально-незахищених верств населення.

На думку Лаврухіна В., головною метою соціального захисту є раціональна організація соціально-економічних відносин, які сприяють гуманному саморозвитку й самозабезпеченню особистості [3]. Отже, на думку автора, соціальний захист, здійснюваний на гуманних принципах і організаційно-правових формах, здатний стати ефективною складовою частиною суспільних відносин за рівнями соціально-економічної системи суспільства.

Згідно визначення Сухицької Н.В., принципи соціального захисту населення – це основні вихідні, об'єктивно зумовлені засади, на яких базується діяльність суб'єктів владних повноважень, стосовно формування сутності і

змісту ефективного та соціально справедливого розподілу коштів різних соціальних фондів з метою забезпечення осіб, які не спроможні за допомогою своєї праці гідно існувати [4].

Основними принципами соціальної держави є принципи соціальної справедливості та соціального партнерства, котрі покликані забезпечувати інтеграційну роль держави у суспільстві [5].

В наукових дослідженнях [4] визначено, що попри відмінності в шляхах розвитку й особливостях організації, якості й обсязі послуг, а також у методах фінансування всі системи соціального захисту функціонують на основі єдиних принципів: принципу соціального страхування; принципу соціального забезпечення; принципу допомоги; принципу соціальної солідарності.

На жаль, на сьогодні єдиного визначення поняття принципів серед науковців не існує [1]. Проте автор, під принципами державної політики у сфері соціального захисту пропонує розуміти основні засади, правила, що лежать в основі формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту і є відправним пунктом діяльності державних органів влади, спрямованої на соціальних захист [1].

Флорескул Н. вважає, що основними принципами соціальної держави є: соціальна справедливість, соціальна безпека, соціальні гарантії прав людини і гуманних умов життя. Соціальна держава забезпечує гідне існування населення. Ця мета досягається за допомогою солідарної ринкової економіки (створення сприятливих умов включення до ринкових відносин усіх верств населення); соціальної демократії (поєднання громадянського самоврядування з представницькою демократією) та соціальної етики (орієнтації на досягнення згоди, взаємодії на підставі визнання автономного права кожної людини захищати свою гідність). Отже, соціальна правова держава виявляється найбільш справедливою сучасною формою взаємоорганізації громадянського суспільства і політичної організації, до якої прагнуть цивілізовані країни [6].

На нашу думку, принципи як державної політики в цілому, так і державної політики у сфері соціального захисту населення зокрема, повинні бути чітким, стислими, науково обґрунтованими та здійснюватися в межах чинного законодавства; захищати права та інтереси громадян, забезпечувати гідний рівень життя населення.

І як визначає Стаття 46 Конституції, «громадяни мають право на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обставин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом...» [7].

Література

1. Коваленко С. Принципи державної політики України у сфері соціального захисту безробітних. URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_03\(14\)/12ksoszb.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_03(14)/12ksoszb.pdf)
2. Денисенко К. Державна політика у сфері соціального захисту:

- аналіз понятійно-категоріального апарату. URL:
http://www.lvivacademy.com/vidavnitstvo_1/edu_51/fail/13.pdf
3. Лаврухін В. Напрями модернізації механізмів соціального захисту населення в Україні. URL:
[http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_01\(24\)/11.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2015/2015_01(24)/11.pdf)
4. Сухицька Н.В. Принципи соціального забезпечення населення. http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo06-2/part_1/14.pdf
5. Тімофєєва М.І. Сутність соціального захисту населення. http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/VSunu_2016_6_31.pdf
6. Флорескул Н. Система соціального захисту населення як чинник формування соціальної держави. <http://visnik.knteu.kiev.ua/files/2009/02/6.pdf>
- Конституція України : прийнята 28 черв. 1996 р. — К. : Офіц. вид-во Верховної Ради України, 1996.

Самофалов Д.В.
Магістрант «Публічне управління та адміністрування»
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
місто Мелітополь

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ МЕРЕЖІ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ НА ПРИКЛАДІ ПРИАЗОВСЬКОЇ ОТГ

Початкова освіта є основним правом кожної дитини. Основна мета початкової освіти полягає в тому, щоб підвищити обізнаність серед дітей й відкрити можливості у саморозвитку. Це перший крок у створенні добробуту суспільства.

Реформа освіти була узгоджена з реформою децентралізації. Так, ОТГ отримали можливість самостійно вирішувати низку питань у сфері освіти. Принципи децентралізації в управлінні освітою базується на: фінансових мотивах (центральний уряд фінансує вимоги сфери освіти не в повному обсязі); мотивах ефективності (надання змоги прийняття окремих рішень на місцевому рівні зменшує витрати для досягнення результатів); політичних мотивах (використання для збільшення у прийнятті рішень ролі громадськості, так саме, як у більшості країн). [1].

Приазовська ОТГ є громадою сільського типу. Серед основних проблем розвитку сільських територій можна назвати масовий відтік молодих кваліфікованих кадрів з села до великих міст. Важливими пріоритетами державної політики є створення умов для закріплення в сільській місцевості кваліфікованих спеціалістів, зокрема у галузі освіти та

культури. Саме розвиток освіти поряд із розвитком побутового обслуговування створить необхідні умови для закріплення молоді на селі. [2]

У галузі освіти перед Приазовською ОТГ постала основна проблема, а саме невідповідність наявної освітньої мережі сучасним реаліям. Існуюча на момент створення громади мережа закладів освіти сформувалась у 80 роки минулого сторіччя і зовсім не відповідала сучасному кількості населення у громаді, що призвело до фінансової неспроможності громади вирішувати інші нагальні проблеми та розвиватись.

Приазовською районною радою було розпочато процес створення опорних шкіл — децентралізація, як найбільш оптимальний для якісної освіти в сільській місцевості. Відбулося створення опорного навчального закладу Приазовська спеціалізована школа I-III ст. «Азимут» [3].

Так як освітня сфера є найбільш витратною в бюджеті ОТГ, органом управління освітою був проведений аналіз та були зібрані статистичні дані за наступними показниками: демографічна ситуація, якість надання освітніх послуг, кадрове забезпечення, фінансування галузі, матеріально-технічна база, забезпечення шкільними автобусами, приміщення закладів загальної середньої освіти, дисбаланс витрат на освіту 1 учня в школах ОТГ.

Та все ж депутатський корпус, батьківська та педагогічна громадськість дійшли висновку: існуюча освітня мережа є неефективною через малокомплектність класів, застарілі методи навчання та низьку енергоефективність будівель; вартість навчання (витрат бюджетних коштів) на одного учня на рік в малокомплектних школах в 3 рази вища за такі самі витрати у опорному закладі; показники успішності навчання учнів в малокомплектних школах нижчі, ніж в опорній школі; в школах з малокомплектними класами вчителі вимушені викладати предмети не за фахом, що негативно впливає на якість знань.

Таким чином, було підтримано рішення про прийняття у власність Приазовської селищної ради опорної школи та реорганізацію малокомплектних шкіл громади Гамівського та Шевченківського навчально-виховних комплексів I-III ст. школи I ступеня з підвезенням учнів 5-11 класів до опорної школи [3].

До процесу децентралізації, фінансування освіти Приазовської ОТГ здійснювалось спочатку за рахунок освітньої субвенції з Державного бюджету та обласного, й за рахунок власного бюджету ОТГ, а надалі було змінено порядок нарахування субвенцій, і ОТГ стали отримувати два види субвенцій/дотацій, з яких мали утримувати освіту.

Для облаштування перших класів у процесі децентралізації в форматі Нової Української школи була отримана Державна субвенція у розмірі 4 000 000 грн. Умовою використання субвенції було спів-фінансування громадою в розмірі не менш десяти відсотків [4]. За рахунок залишків освітньої субвенції 2017 року Запорізькою обласною радою були наданні 1 449 000 грн. на

покращення матеріально технічної бази опорної школи та 101 439 грн. на облаштування робочого місця вчителів перших класів [4].

Також були залучені спонсорські кошти в розмірі 98 000 грн.[3], які були використанні для придбання будівельних матеріалів та облаштування ігрової зони в кожному з 5 перших класів [4].

Дані про фінансування, наведенні в таблиці 1.

Таблиця 1

Фінансування початкових класів Приазовської ОТГ у 2018 року

Потреби	Державний бюджет, грн.	Обласний бюджет, грн.	Місцевий бюджет, грн.
Дидактичні матеріали	70 448,49	-	7 000,00
Шкільні меблі	1 114 870,00	-	12 000,00
Комп'ютерне обладнання	55 590,00	-	6 000,00
Інтерактивне обладнання	-	1 552 458,00	-
Роб. місце вчителя	-	101 975,00	-
Ресурсні кімнати	-	249 000,00	-
Інтерактивні комплекти	-	137 870,00	-
Ремонт освітнього простору	-	-	375 430,00
Ремонт ресурсних кімнат	-	-	149 955,00
Ремонт ганку	-	-	98 015,30
Ремонт вбиральних	-	-	69 882,00

Таким чином, децентралізація допомогла облаштувати Новий освітній простір та створити всі умови для навчання в форматі Нової Української школи.

Література

1. Застрожнікова І.В. Принципи децентралізації в управлінні освітою/Застрожнікова І.В.// Науковий вісник: Державне управління, № 2, 2019 – С. 59-65;
2. Застрожніков А.Г., Застрожнікова І.В. Державна підтримка інфраструктури села, як передумова сталого розвитку сільського господарства країни / А.Г.Застрожніков, І.В. Застрожнікова // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки); за ред. М. Ф. Кропивка. Мелітополь: Вид-во Мелітопольська типографія «Люкс», 2016. № 1. с. 148 – 152.
3. Приазовська ОТГ – Освіта [Електронний ресурс]. – режим доступу : <http://pryazovska.gromada.org.ua/>. – Назва з екрана.

4. Мін. фін. України – Видатки на освіту [Електронний ресурс]. – режим доступу : <https://www.mof.gov.ua/uk/the-reform-of-education> – Назва з екрана.

Есаулов Сергій Анатолійович – магістрант
Панкратьєва Т.Л - старший викладач кафедри
публічного управління та адміністрування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Соціально-економічний розвиток сільських територій Скадовського району Херсонської області в умовах децентралізації влади

Децентралізація – одна з найпопулярніших тем останнього часу, яку чинна влада використовує для демонстрації своїх досягнень. Одним з основних результатів реформи децентралізації має стати фінансова самодостатність регіонів і територіальних громад. Похвалитися своєю фінансовою самодостатністю Херсонська область не може. У рейтингу «Фінансова самодостатність» за 2017 рік, який опублікувало Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, Херсонська область посідає 22 місце з 25 областей України.

Стратегії соціально-економічного розвитку немає. Розділ сайту «Реформи» порожній. Розділ «Економічний розвиток», підрозділ «Агропромисловий комплекс» – наради, оголошення, семінари, акції тощо. Підрозділ «Розвиток підприємництва» містить лише одну публікацію – звернення до підприємців з пропозицією... звертатися за допомогою в Регіональний Центр сталого розвитку, причому зазначені посилання ведуть на порожні сторінки сайту цього центру, який є пілотним проектом Мінрегіонрозвитку за підтримки Херсонської ОДА. Програма розвитку Скадовського району приймається щорічно. Без Стратегії розвитку будь-яка програма – це реагування в оперативному порядку на виклики, що виникають протягом календарного року. Такий підхід не має жодного стосунку до поступального розвитку. Навіть при деякому збігу проміжних підсумків. З цієї причини в Програмі не позначені конкретні мікроцелі, які райдержадміністрація планує досягти за підсумками 2018 року. Програма носить загальноописовий характер побажань і намірів від імені районної влади за принципом «хочемо, щоб завтра було краще, ніж сьогодні». Але Програма розвитку, яка приймається на один рік – це план конкретних дій в рамках досягнення стратегічних цілей з визначенням вимірних результатів. Наприклад, кількість створених нових робочих місць; рівень середньої зарплати по регіону; введені в експлуатацію підприємства; кілометри побудованих чи відремонтованих доріг тощо. У Програмі зазначається, що головний вектор уваги районної державної адміністрації в 2018 році направлений на вирішення питань забезпечення безпеки території району від зовнішніх загроз. Правда, джерело загроз з якоїсь причини не визначено. Херсонська область має яскраво

виражену аграрну спеціалізацію. В 2014 році виникла загроза загибелі аграрного бізнесу в найближчих до Криму районах через припинення подачі води Північно-Кримським каналом але на щастя цього не сталося.

Щорічно збільшується кількість країн, які імпортують херсонську сільгосппродукцію, географія експорту розширюється з року в рік, так само, як і асортимент найменувань. Сьогодні херсонські виробники сільгосппродукції торгують з Європою, Азією, країнами СНД і навіть з далекими Канадою, США та Австралією. Найбільше Херсонщина експортує зернові культури – їхня частка в торішньому експорті становила 39%. Херсонська область вже десять років є лідером України в плодоовочевому напрямку, тому саме цей продукт треба активніше просувати на експорт. З плодоовочевого напрямку зараз експортуються переважно овочі, в цілому експорт овочів тільки за два роки 2014-2015 збільшився з 18 000 тонн до 25 000 тонн, прогрес спостерігається і в подальшому.

Свіжі ягоди і фрукти експортуються зараз набагато менше, ніж овочі, хоча попит на них за кордоном є. Складність полягає в тому, що така продукція швидко псується і вимагає повного дотримання «холодного ланцюга» при транспортуванні. Загалом, логістичні витрати в кінцевій вартості продукції займають досить велику частку, тому знайти зараз зручні і недорогі способи доставки – це важливе завдання для виробників. В Україні відзначається поступове зростання експорту в ЄС заморожених ягід, і все питання – в будівництві потужностей з заморожування продукції в місцях її виробництва. У тому числі і у Скадвському районі.

Херсонська обласна адміністрація розробила Стратегію соціально-економічного розвитку області на п'ять років – до 2020 року. Зокрема, Стратегія передбачає збільшення обсягу виробництва продукції з високою доданою вартістю. Але отримати високу додану вартість можливо при випуску складної промислової продукції. Або шляхом збільшення обсягу і розширення асортименту продукції із завершеним для споживання циклом переробки. У той же час Стратегією передбачається розвиток кооперації між дрібними виробниками для організації переробки сільхозпродукції. Що, зауважимо, підвищило б і її додану вартість. Але жодного подібного проекту Херсонською областю на конкурс запропоновано не було.

Не можна однозначно стверджувати, що у Скадовському регіоні відсутні процеси розвитку. Позитивні зміни є. Ось тільки це не системний процес, який пов'язаний з чітко визначеними цілями розвитку. Відсутність проміжних маркерів не дає можливості жителям регіону, потенційним виборцям, об'єктивно оцінити роботу місцевих органів влади. На сільських територіях зокрема чимало уваги приділяється процесам освіти для тих громадян, хто займається бізнесом або громадською діяльністю. Викликає сумнів, що чиновники місцевих органів самоврядування, які за своїми посадовими обов'язками повинні організувати і стимулювати процеси соціально-економічного розвитку, встигають самоосвічуватися і відповідати своїми

компетенціями покладеним на них функціональним обов'язкам. Практика показує, що без розробки Стратегій розвитку районів, територіальних громад, кожного населеного пункту розраховувати на стійкий і поступальний розвиток не доводиться.

Соколенко Світлана Вікторівна – магістрант
Панкратьєва Т.Л старший викладач кафедри публічного
управління та адміністрування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ОСНОВНІ НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Децентралізація влади в Україні змінює основні підходи до розуміння, що соціальний захист населення та зменшення безробіття є пріоритетними напрямками діяльності новостворених громад та відповідних служб. Державна служба зайнятості є однією із ключових ланок цього процесу. Сьогодні вимагає від служби дещо змінити пріоритети та більш злагоджено працювати як з роботодавцями, так і з місцевими органами влади щодо працевлаштування наших громадян. Такі принципи діяльності державної служби зайнятості потребують і внесення змін до функціональних обов'язків та завдань, покладених на неї.

Підготовка кадрів для державної служби та органів місцевого самоврядування була і залишається однією з найважливіших передумов функціонування всієї системи влади. Протягом новітньої історії України ми мали змогу неодноразово переконатися в тому, що від рівня підготовки чиновництва залежить ефективність держави як такої. Навіть найкращі закони, рішення Уряду та програми залишаються нереалізованими, якщо рівень виконавців не буде відповідати поставленим завданням.

Основним завданням реформи державної служби є спрямованість “на забезпечення виконання повноважень державних органів; захист прав та інтересів особи; наближення конституційного ідеалу правової, демократичної держави до об'єктивної реальності; орієнтація державних службовців і громадян на дотримання моральних норм, правил людського співжиття та н.. [1]. Реформа державної служби – складова реформи державного управління, метою якої, згідно зі Стратегією сталого розвитку “Україна-2020”, є “побудова прозорої системи державного управління, створення професійного інституту державної служби, забезпечення її ефективності. Результатом впровадження реформи має стати створення ефективної, прозорої, відкритої та гнучкої структури публічної адміністрації із застосуванням новітніх інформаційно-комунікативних технологій (е-урядування), яка здатна виробляти і реалізовувати цілісну державну політику, спрямовану на суспільний сталий розвиток і адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики”.

Невід'ємною складовою частиною якості державної служби є орієнтація на споживача, його вимоги і потреби та забезпечення задоволеності потреб громадян у наданні управлінських і адміністративних послуг, а також задоволеність державних службовців добре виконаною роботою, їх н. с ний до процесів управління якістю, мотивація та соціальні гарантії. Для забезпечення якості, результативності та ефективності державної служби основою управління якістю мають стати сім принципів міжнародного менеджменту якості: орієнтація на замовника; лідерство; залучення персоналу; поліпшення; прийняття рішень на підставі фактичних даних; керування взаємовідносинами, а також інструменти та технології управління за результатами, управління за цілями, управління ризиками тощо.

Ефективне функціонування державної служби потребує налагодження дієвого механізму внутрішньої системи комунікації між різними рівнями влади. У зв'язку з цим важливого значення набуває чітке розмежування прав, повноважень та відповідальності між центральними та місцевими органами влади на законодавчому рівні. Необхідним є проведення активної політики інформування та роз'яснення щодо намірів, етапів та особливостей впровадження реформ згори вниз. Іншими важливими аспектами є отримання зворотного зв'язку та залучення місцевих органів влади до формування програм розвитку регіонів та векторів розвитку держави, що дозволить знизити напругу між центром та регіонами.

Література:

- 1) Державна служба в Україні: актуальні проблеми та шляхи модернізації : наук.розробка / н. . Кол.: Р. А. Науменко, Л. М. Гогіна, В. Д. Бакуменко та н.. – К. : НАДУ,2010. – 44 с.
- 2) Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та н.. ; Центр політико-правових реформ. – К., 2012. – 212 с.
- 3) Електронний ресурс – Режим доступу: <http://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2018/05/Pereshkodi-na-shlyahu-efektivnoyi-realizatsiyi-reformi-derzhavnoyi-sluzhbi-Ukrayini.pdf>

Федотов Ігор Вікторович – магістрант
Карташова О.Г. доцент кафедри публічного управління
та адміністрування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Розвиток територіальних громад Херсонської області в умовах децентралізації влади

Серед основних пріоритетів державної регіональної політики є реалізація комплексних завдань підтримки, підвищення конкурентоспроможності та успішності територіальних громад. В контексті зміцнення інституту місцевого

самоврядування в Україні вирішального значення набуває його якісний кадровий склад. Сьогодні на перший план висуваються питання професіоналізму муніципальних кадрів, їх спроможності ефективно управляти власністю і фінансами місцевого самоврядування, бюджетними установами, об'єктами інфраструктури та соціальної сфери, вміння працювати з усіма суспільними верствами населення, громадськими групами. По суті, їм необхідно оволодіти мистецтвом муніципальної політики, сучасними муніципальними технологіями і методами муніципального менеджменту.

Громадянське суспільство, яке активно формується, має забезпечити необхідний зустрічний рух для реформи системи державної влади в контексті її децентралізації та реалізації збалансованої регіональної політики, що потребує широкого обговорення та швидкого запровадження в усіх сферах місцевого розвитку. Мають бути стимульовані розвиток інфраструктури та ініціативи громад. Для широкого кола зацікавлених осіб корисною стала інформація стосовно паспортів територіальних громад, розрахунків кількісних та якісних показників (обсяг фінансових витрат на побудову достатньої соціальної та комунально-побутової інфраструктури в нових центрах громад; рівень отаційності нових громад з урахуванням змін у бюджетному законодавстві; розрахунковий рівень видатків на управління в новостворених громадах та порівняння його з сучасним станом), які ілюстрували можливість запланованих змін.

Зазначене дослідження стало основою відпрацювання в 2015 році перспективного плану формування територій громад Херсонської області (на базі існуючих 298 сільських, селищних та міських рад пропонується створити 42 спроможні /об'єднані територіальні громади), за участі Херсонського офісу реформ на виконання відповідного Закону України. Крім того, в Херсонській області діє робоча група з питань реалізації державної політики щодо місцевого самоврядування, під час тематичних зустрічей представників влади і громадськості та в період проведення семінарів, «круглих столів» уточнюються позиції та шляхи реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Під час обговорення проводиться аналіз і узагальнення, вносяться вагомі пропозиції та влучні зауваження, більшість яких стосуються питань практичної реалізації основних положень Концепції на місцевому рівні, з урахуванням концептуальних засад адміністративно-територіальної реформи, яка передбачає укрупнення територіальних одиниць.

Реалізація реформи призведе до зміцнення місцевого самоврядування, розвитку самодостатності територіальних громад, покращення рівня надання населенню соціальних та інших послуг, скорочення відтоку населення з сільських територій. Потрібно відповідально поставитись до питання урбанізації сільських територій та залучення інвестицій до села, що, в свою чергу, потребує розвитку технологій в сільському господарстві, сприятиме збільшенню виробництва сільськогосподарської продукції та створенню нових

робочих місць. Новостворені громади мають оцінити свої можливості, загрози та розробити стратегічні плани свого розвитку.

В цьому аспекті Херсонський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій бере активну участь у реалізації пріоритетних цілей розвитку Херсонської області, які стосуються стратегічного планування місцевого розвитку. Центр на постійній основі проводить власні дослідження з питань формування стратегії розвитку, використання кращих муніципальних практик, застосування проектно-цільового управління при прийнятті управлінських рішень та визначення шляхів наповнення бюджетів територіальних громад. Відпрацьовуються критерії конкурентоспроможності територіальної громади, питання підготовки і реалізації інвестиційних проектів, формування проектів бездотаційних бюджетів та проектів під гранти. Розроблена збалансована модель підвищення кваліфікації менеджерів з підготовки проектів та розвитку територіальної громади, яка містить у собі: теоретично-інформаційну, практично-тренінгову та методично-допоміжну складові.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адміністративно-територіальна реформа: від моделювання до реалізації. Інформаційні матеріали для Херсонської області. – Херсон: ВАТ «Херсонська міська друкарня», 2009. – 106 с.
2. Білорусов С.Г. Регіональні ініціативи та навчально-методичне супроводження стратегічного планування розвитку територіальних громад / Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Збалансований розвиток громад – основа формування Державної стратегії сталого регіонального розвитку до 2020». – Вінниця, ФОП Корзун Д.Ю., 2013, С.57 – 60.
3. Демократичне врядування: інституційні механізми формування та реалізації системи публічного управління : метод. Рек. / авт. Кол. : В. М. Мартиненко, Н. А. Липовська, О. М. Крутій [та ін.] ; Нац. Акад. Держ. Упр. При Президентові України, Упр. Орг. Фундам. Та приклад. Дослідж., Харк. Регіон. Ін-т держ. Упр. – К. : Вид-во НАДУ, 2010. – 36 с.
4. Молодожен Ю.Б. Самодостатність територіальних громад: системний підхід: монографія. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010. – 370 с.
5. Муніципальний менеджмент: Ситуаційні вправи, тренінгові та тестові завдання : навч. Посіб. / Ю. П. Шаров, І. А. Чикаренко, Т. В. Маматова [та ін.] ; за заг. Ред. Ю. П. Шарова, І. А. Чикаренко. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2010. – 108 с.
6. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування : навч. Посіб. З компакт-диском / В. В. Мамонова, С. Ю. Лукін, Ю. Б. Молодожен [та ін.] ; за заг. Наук. Ред. М. М. Білинської. – К. : К.І.С., 2014. – 200 с.

7. Технологія управління соціальними проектами: монографія / Т.М.Безверхнюк, А.О.Левицький, К.В.Пеклун [та ін.]; за заг. Ред. Т.М.Безверхнюк. – О. : ОРІДУ НАДУ, 2014. – 292 с.

Лисий Є.О.
аспірант, Донецький державний
університет управління
(м. Маріуполь)

ДЕРЖАВНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ

Портова галузь забезпечує 40 % міжнародної торгівлі держави і є одним із найвагоміших чинників росту української економіки. За обсягами товарообігу портова галузь України займає друге місце в Чорноморсько-Азовському регіоні. Тому важливим напрямом розвитку морського транспортної інфраструктури є подальша інтеграція транспортного комплексу України в міжнародну мережу.

Якщо протягом 2016-2017 років інвестиції в основний капітал у всіх сферах економіки зростали, то в 2018 році їх кількість зменшилася майже в 2 рази. Така ситуація не дозволяє суттєво змінити основні сектори економіки. Також чотири роки поспіль прямі іноземні інвестиції в Україні займають доволі низький відсоток близько 2% ВВП, що є надто незначним показником.

Головним підприємством, що проводить державну політику з управління морською транспортною інфраструктурою виступає Державне підприємство «Адміністрація морських портів України» (далі АМПУ) з філіями в кожному морському порту адміністраціями морських портів, філією «Дельта лоцман» та Морською пошуково-рятувальною службою, яке створене з метою управління державним майном у морських портах країни і його ефективного використання, створення механізмів для залучення інвестицій в портову інфраструктуру для її розвитку і стабільної роботи бізнесу, а також підтримка паспортних глибин акваторій портів, забезпечення безпеки мореплавства та ін. [1].

Основними проблемами ефективного функціонування інвестиційної державної політики розвитку морської інфраструктури є такі: висока бюрократизація погодження проектів, корупція та брак фінансування. Ці фактори гальмують розвиток державно-приватного партнерства, адже причали для швартування належать АМПУ, а вантажні термінали, найчастіше приватним компаніям. Також негативним фактором, що негативно впливає на розвиток морських перевезень є високі портові збори, що значною мірою визначають конкурентоспроможність товарів українського експорту і частково при переміщенні транзитних вантажів. На сьогодні українські порти вважають чи не найдорожчими в чорноморському басейні. Компанії воліють вести свої вантажі до більш дешевих портів Болгарії, Румунії чи Росії.

Як зазначає Мартин Хорселинг, «багато країн у всьому світі, на території яких розташовані порти, вже провели реформи в портовому секторі, наприклад, систему реструктуризацію системи управління та відміну державного контролю портів, а також впровадження державно-приватного партнерства» [2, с. 18].

Основна проблема державних портів – брак інвестицій. З 1 січня 2018 року з 75% до 50% було знижено норму відрахування чистого прибутку портів у держбюджет, тобто вони зможуть більше коштів направляти на розвиток та оновлення інфраструктури.

У разі реалізації цих інвестиційних проектів держава розраховує на участь приватного капіталу і готова розглядати різні сценарії участі приватних інвестицій. Якщо буде реалізована хоча б частина з цих задумів, це позитивно вплине на динаміку зростання перевалки вантажів і значно спростить експортні та імпорتنі операції для національних товаровиробників.

Важливим фактором інвестиційної політики держави виступають питання повернення приватним портовим операторам фінансових ресурсів, що вони інвестують в розвиток портової інфраструктури та джерел компенсації даних коштів. У ч. 3 ст. 27 Закону України «Про морські порти» зазначено, що джерелами компенсації інвестицій в об'єкти портової інфраструктури можуть виступати портові збори та інші джерела компенсацій, не заборонених законодавством [3]. Доречним є редагування даної частини закону в контексті можливості звільнення приватних портових операторів, які інвестували кошти в розвиток інфраструктури порту, від сплати певної частини (залежить від обсягу вкладених коштів) портових зборів. Такі умови мають бути записані в інвестиційних угодах, що укладають приватні оператори та АМПУ. З метою спрощення механізмів залучення інвестицій доречним є спрощення системи митних процедур та гнучка система митних зборів.

Одною з основних проблем портової галузі є застарілість та зношеність основних виробничих фондів морських портів, яка призводить до часткового використання потенційних можливостей морських портів, зменшення вантажопотоків та інших негативних наслідків. Оскільки вирішити вказану проблему за рахунок приватних інвестицій у зв'язку з незадовільним рівнем інвестування у порти неможливо, а державне інвестування у морські порти забезпечувалось на неналежному рівні, необхідним елементом реформування портової галузі стає комплекс заходів щодо залучення інвестицій у розвиток портів.

Також, причиною незадовільного рівня вкладення інвестицій стали певні нюанси функціонування вітчизняних морських портів. Неодноразово через відсутність чітко прописаних в нормативних документах правил вигідної взаємодії за схемою «держава-приватний інвестор» між ними виникали конфліктні ситуації, які призводили до втрати значних інвестицій в українських морських портах. Оскільки, зацікавленість як українських, так і іноземних інвесторів в інвестуванні в морські порти поступово зменшується, необхідно вжити заходів щодо виявлення і ліквідації причин, які до цього призводять.

Серед них: відсутність ефективної політики проведення інвестиційної діяльності у морських портах, відсутність принципу розмежування комерційної діяльності і діяльності держави, що здійснюються у портах, відсутність визначення прав держави і прав інвесторів та механізму їхнього захисту.

Важливе значення для ефективного функціонування морських портів має відповідність морського законодавства вимогам сучасності. Більше 15 років для правового регулювання діяльності у портах застосовували Кодекс торговельного мореплавства України (далі – КТМ України). Інформації, що містилася в Розділі IV КТМ України «Морський порт», було недостатньо для того, щоб вирішувати життєво необхідні для портів питання. Для визначення основ діяльності у морських портах потрібен окремий закон, який би містив більш детальну інформацію щодо діяльності портів, визначення їх правового статусу та висвітлення інших пов'язаних з функціонуванням морських портів питань.

Література

1. Офіційний сайт Державного підприємства «Адміністрація морських портів України». URL: <http://www.uspa.gov.ua>.

2. Хорселинг М. Закон о портах: возможности и риски. *Порты Украины*. – 2012. – №6. – С. 18-19.

3. Кодекс торговельного мореплавства України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/176/95-вр>.

СЕКЦІЯ 2.
АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Гришко Діана Дмитрівна, студентка 1 курс спеціальності «Політологія»,
групи Ю-219
Науковий керівник Арабаджієв Дмитро Юрійович,
завідувач кафедри загальноправових та політичних наук, д.політ.н, проф.,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя

ДЕЯКІ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Актуальність даної теми полягає у тому, що протягом багатьох років система державного управління в Україні вбачає постійних оновлень. Існуюча в країні система державного управління розкриває свої недоліки, внутрішні конфлікти, відчуженість від народу і, як результат, виступає однією з причин застою модернізаційних процесів та системних оновлень в усіх сферах розвитку суспільства. До основних причин невдоволеного стану державного управління: відсутність передбаченої нормативно правової бази з регулювання діяльності органів державної влади, неструктурованість системи взаємодії органів державної влади на центральному, регіональному та місцевому рівнях, в системі державної та муніципальної служби є дуже багато недоліків, недотримання органами виконавчої влади та місцевого самоврядування аспектів відкритості та прозорості [3, с. 126].

Виходячи з цього, впливають проблеми, сутність яких полягає у тому, що посідає стан системи державного управління не показує свою ефективність до потреби більшості населення країни. При цьому актуальним питанням зараз є пошук вирішень та довершення системи державного управління та приведення її до дії, що дасть відновлений розвиток суспільства.

Система державного управління в Україні не задовольняє потребам країни у процесі комплексу реформ у різних сферах державної політики та її європейському вибору, а також європейським стандартам дієвого управління державою. Україна займає низькі позиції у світових рейтингах конкурентоспроможності, пов'язаних з державним управлінням. На цей час є багато не вирішених проблем, що стоять перед системою державного управління щодо стратегічних процесів реформування державного управління:

- нестача сильного політичного лідерства та низький рівень координації реформування державного управління на державному рівні;
- недостатня активність органів державної влади щодо ефективного реформування в сфері державного управління;

- недостатній рівень активності державної політики у різних сферах;
- відсутність системи будь якого планування;
- низький рівень забезпечення висококваліфікованих фахівців в галузі державного управління;
- достатньо високий рівень корупції в системі державної служби, що негативно впливає на ефективність та результативність державного управління;
- неефективне використання суспільних ресурсів в міністерствах та інших вищих органах виконавчої влади, відсутність автоматизованої системи управління людськими ресурсами;
- відсутність горизонтального та вертикального функціонального обстеження в системі державного управління; невизначеність місії, нечітке визначення сфер відповідальності і завдань міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; часткове дублювання повноважень; неефективна організація діяльності центральних органів виконавчої влади, діяльність яких не спрямовується та не координується відповідними міністрами; щодо надання адміністративних послуг [2, с. 13];
- відсутність упорядкованих базових принципів і гарантій захисту прав громадян і юридичних осіб у рамках адміністративної процедури;
- необхідність подальшого розвитку та вдосконалення центрів надання адміністративних послуг;
- надмірне адміністративне навантаження на громадян і юридичних осіб;
- низький рівень якості роботи базових електронних реєстрів; відсутність прийняттого технічного рішення для забезпечення функціональної сумісності систем органів державної влади, неналежна якість електронних послуг для громадян і юридичних осіб [1, с. 143].

Таким чином, аналіз попередніх наукових досліджень дозволив сформулювати основні напрями удосконалення системи державного управління, а саме: визначення цілей функціонування системи управління та критеріїв оцінювання ступеня їх досягнення, що забезпечує обрання стратегії управління, яка відповідає інтересам системи управління в цілому; розроблення механізму прийняття комплексних рішень, основою якого мають бути створені масиви інформації, упорядковані зв'язки в системі управління та узгоджені дії всіх структур державного управління; забезпечення органів державного управління достовірною, актуальною, достатньою, доступною та автентичною інформацією для прийняття своєчасного, обґрунтованого управлінського рішення; застосування комплексного аналізу особливостей і досвіду управлінської діяльності, моделей управлінського процесу та діяльності на основі системного взаємозв'язку теорії і практики; удосконалення правового забезпечення державних управлінських відносин як цілісної системи; створення державного інституту, який би забезпечував ефективне здійснення процесу модернізації суспільства та основних сфер його життєдіяльності.

Література

1. Авер'янов В.Б. Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В.Б.Авер'янова. – К., 2003. – 384 с.
2. Арабаджиєв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Маніпулювання свідомістю суспільства в умовах інформаційної та гібридної війни в Україні / Д.Ю. Арабаджиєв, Т.І. Сергієнко // Гілея: науковий вісник. – К.: «Видавництво «Гілея», 2019. – Вип. 146 (№ 7). Ч. 3. Політичні науки. – 109 с. – С.12-15.
3. Сергієнко Т.І. Державне управління як один з чинників державотворення України / Т.І.Сергієнко // Збірник наукових праць Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя, ЗДІА. – випуск №20. – 2005. – С. 125 – 137.

Лозинська Тамара Миколаївна
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування,
доктор наук з державного управління, професор
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава,
Олексієнко Олександр Вікторович
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Полтавська державна аграрна академія
м. Полтава

ПРІОРИТЕТИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ ЯК СКЛADOVA АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Аграрна політика держави торкається таких важливих складових аграрних відносин, як: підтримка аграрних товаровиробників, регулювання землекористування, захист довкілля, сприяння сільському розвитку, забезпечення продовольчої безпеки. Особливе місце у цьому переліку займають питання розв'язання проблеми продовольчої безпеки, яка є невід'ємною частиною національної безпеки. У Декларації, прийнятій на Всесвітньому саміті з продовольчої безпеки у 2009 р. (Рим), указується, що продовольче забезпечення населення у світі погіршилося і основною метою країн є подолання голоду на планеті у найкоротші терміни [1]. Країни-учасниці саміту домовилися призупинити тенденцію до скорочення фінансової підтримки сільськогосподарського виробництва і прикласти зусилля до залучення додаткових інвестицій в аграрний сектор економіки. Таким чином, уряди держав продовжують визнаватися головними суб'єктами забезпечення продовольчої безпеки. Продовольчу безпеку ми розглядаємо як «...гарантію держави щодо забезпечення потреб населення у продуктах харчування в необхідних обсягах, асортименті та якості за рахунок створення відповідних економічних умов» [2, с. 19]. Оскільки дана дефініція продовольчої безпеки була наведена одним із авторів більше десяти років тому, а за цей період

відбулися суттєві зміни в економічному становищі населення країни і питання його продовольчого забезпечення частково перемістилися до блоку заходів соціальної політики, у визначенні доцільно вказати на необхідність створення, поряд з економічними, також і соціальних умов.

За Римською декларацією продовольча безпека розглядається в двох аспектах: як гарантія держави щодо реалізації права людини на повноцінне харчування і як підтримка розвитку сільського господарства в рамках державної аграрної політики. Зрозуміло, що погіршення умов економічного відтворення в сільському господарстві може негативно впливати на стан продовольчої безпеки країни унаслідок зростання частки імпортованого продовольства, удорожчання продуктів харчування, звуження асортименту сільськогосподарської сировини та продуктів її переробки на внутрішньому ринку і погіршення фінансового становища аграрних товаровиробників. Одним із загальних показників визначення рівня продовольчої безпеки є коефіцієнт покриття експортом імпорту (відношення вартості експорту продовольчих товарів до вартості) їх імпорту (табл.).

Таблиця

Динаміка експорту та імпорту продовольчих товарів та сировини для їх виробництва в Україні, 2005-2018 рр., млн дол. США

Показники	Роки				2018 р. до 2005 р., %, рази
	2005	2010	2015	2018	
Експорт	2399	6725	9878	11918	4,9 р.
Імпорт	1660	3864	2186	3098	1,9 р.
Коефіцієнт покриття імпорту експортом	1,4	1,7	4,5	3,8	2,7

Джерело: за даними Національного банку України.

За коефіцієнтом покриття імпорту експортом стан продовольчої безпеки в Україні виглядає як такий, що динамічно поліпшується, так з 2005 р. по 2018 р. відповідний коефіцієнт зріс більше, ніж у два рази. Проте за показниками продовольчого благополуччя країни можуть приховуватися випадки недоїдання, незадовільної структури харчування та обмеження доступу до продовольства за окремими особами, домогосподарствами чи соціальними групами. Так, для сімей, що проживають в зоні воєнного конфлікту на Сході України, питання доступу до продовольства є настільки актуальними, що вони вирішуються шляхом надання безоплатної гуманітарної продовольчої допомоги волонтерами, гуманітарними організаціями на кшталт Червоного хреста, підприємницькими структурами і меншою мірою урядовими програмами. Уразливими з точки зору належного забезпечення продуктами харчування також є сім'ї з невисокими доходами, особливо з дітьми, самотні люди похилого віку, особи девіантної поведінки, люди, що з різних причин не мають постійного місця проживання. На думку С. Щербини в Україні склалася небезпечна ситуація з доступом до продовольства окремих груп населення, що

змушує обстоювати доцільність запровадження адресної продовольчої допомоги, під якою робоча група з питань адаптації міжнародного досвіду, очолювана автором, розуміє «...надання допомоги у продуктах харчування найбільш нужденним громадянам або сім'ям з урахуванням матеріального стану та середньомісячного сукупного доходу, за прозорими реєстрами отримувачів такої допомоги, що підтверджується відповідними документами, і механізмами її надання» [3, с. 7].

Результати проведеного дослідження вказують, що питання економічної доступності продовольства в умовах стратифікації суспільства суттєво актуалізуються, що вимагає перегляду нормативно-правової бази у частині забезпечення права людей на здорове харчування, а також розроблення механізмів надання адресної допомоги у продуктах харчування і спеціальних державних програм подолання бідності. Порівнюючи витрати на продукти харчування в структурі сукупних витрат домогосподарств, можна сказати, що у 2015 р. вони різко зросли і перевищили 50,0 %; у 2018 р. витрати на придбання продовольчих товарів у відносних показниках знизилися до 44,5 % [4], але порівняно з розвинутими країнами світу, де на харчування витрачається менше 10 % сімейних бюджетів, ця цифра залишається надто високою. Отже, за наявності достатньої внутрішньої пропозиції продовольчих товарів та позитивного зовнішньоторговельного сальдо по продуктах харчування, основним завданням забезпечення продовольчої безпеки найближчим часом залишатиметься поліпшення економічної доступності населення до продовольства.

Література:

1. Всесвітній саміт з продовольчої безпеки 2009. URL: <https://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1290695>.
2. Лозинська Т. М. Національний продовольчий ринок в умовах глобалізації: монограф. Х.: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2007. 272 с.
3. Щербина С. В. Аналітичне дослідження стану продовольчої безпеки в Україні у контексті запровадження адресної допомоги у продуктах харчування для малозабезпеченого населення. URL: http://www.aau.org.ua/media/publications/743/files/PolicyResearch_2018_12_17_10_21_51_429866.pdf.
4. Витрати і ресурси домогосподарств України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/07/zb_vrdu2017_pdf.pdf.

Лобастов І.І.
Студент магістратури ОіП-19м
ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
Покровськ

УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТЕРИТОРІЇ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Децентралізація означає такий спосіб визначення та розмежування завдань і функцій, за якого більшість з них передається з рівня центральних органів на рівень нижчий і стає власними завданнями та повноваженнями органів нижчого рівня [1].

Децентралізація ставить за мету «підвищення ефективності роботи державного механізму й активізації розвитку регіонів на засадах демократії, а показниками такої ефективності й активізації є повноцінне забезпечення прав, законних інтересів та обов'язків місцевого населення, структурованого в комунально-муніципальні та регіональні колективи, а також органи територіальної самоорганізації» [2].

Розрізняють три типи децентралізації: політичну, адміністративну і фінансову [3].

Політична децентралізація – передача розроблення і прийняття рішень урядовим структурам нижчого рівня, громадам чи їх обраним представникам з наданням контрольних функцій.

Адміністративна децентралізація включає зниження рівня концентрації влади, розподіл функцій між центральними, регіональними й місцевими органами влади на чіткій політико-правовій базі.

Фінансова децентралізація (інколи використовують термін фінансова) означає розподіл функцій, фінансових ресурсів і відповідальності за їх використання між центральним та локальним рівнями управління.

Гострий дефіцит фінансових ресурсів бюджету вимагає підвищення фінансової ефективності податкової системи.

До фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування можна віднести:

1. Доходи місцевих бюджетів
2. Фінансові ресурси підприємств комунальної власності
3. Кошти цільових фондів
4. Благодійні, спонсорські внески, пожертвування.

У свою чергу фінансові ресурси протягом їх придбання, використання та розпорядження формують податкову базу усіх податків, з якої визначаються обсяг можливих податкових доходів та податковий потенціал взагалі.

Податкові доходи певної території формуються в процесі здійснення платниками податків фінансово-господарської діяльності.

Податковий потенціал у широкому його значенні являє собою забезпечення оптимального обсягу податкових доходів, при яких територія може досягти економічної рівноваги і сталого розвитку в умовах мінливого податкового середовища і ризиків.

Необхідність об'єктивної та всебічної оцінки податкового потенціалу обумовлює визначення та систематизацію чинників, що впливають на його формування.

Управління податковим потенціалом в даний час здійснюється через реалізацію функцій податкового адміністрування податковими органами країни та її територіальними підрозділами. Податкове адміністрування слід розглядати в широкому діапазоні податкових відносин: в реалізації податкової політики, у взаємовідносинах податкових органів з платниками податків, у контролі за реалізацією податкового механізму і в управлінні податковим потенціалом. Це дозволяє розглядати функції податкового адміністрування: податкове планування, облік платників податків, податковий контроль, аналіз, регулювання оподаткуванням, робота з платниками податків та податковий моніторинг як функцій управління, в тому числі і управління податковим потенціалом. Впливають на реалізацію функцій податкового адміністрування економічні, геополітичні відносини, кризові ситуації, ризики держави і платників податків, зумовлюють необхідність розвитку існуючих функцій податкової де вого адміністрування, їх змісту, виділення нових системних і цільових завдань. До таких завдань в сучасних умовах доцільно віднести завдання забезпечення податкової безпеки.

Література

1. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О.Бориславська та ін. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. К. : ТОВ «Софія». 2012. 128 с.

2. Л.С. Гамбург. Теоретичні питання децентралізації державної влади в системі публічної влади унітарної держави . Вісник Запорізького національного університету. 2014. № 4 (I). С. 134-145. URL:<http://law.journalsofznu.zp.ua/archive/visnik-4-2014-1/20.pdf> (дата звернення 10.11.2019).

3. А. Ткачук А Місцеве самоврядування та децентралізація. Практичний посібник. Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO». К. : ТОВ «Софія». 2012. 120 с.

Бойко Оксана Анатоліївна, заступник начальника навчального відділу організації підвищення кваліфікації та атестації педагогічних працівників у сфері цивільного захисту Інституту державного управління у сфері цивільного захисту (м.Київ), аспірант кафедри інформаційних технологій та інформаційних систем Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України (м.Дніпро).

ПИТАННЯ ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ

Серед Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року: сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню; створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям; досягнення продовольчої безпеки та сприяння сталому розвитку сільського господарства тощо [1].

Комплекс практичних завдань щодо поглиблення економічних реформ визначено в схваленій Верховною Радою України Програмі діяльності Кабінету Міністрів України [2].

Державне управління - діяльність держави (органів державної влади), спрямована на створення умов для якнайповнішої реалізації функцій держави, основних прав і свобод громадян, узгодження різноманітних груп інтересів у суспільстві та між державою і суспільством, забезпечення суспільного розвитку відповідними ресурсами.

Кодексом цивільного захисту України цивільний захист визначено як функцію держави, спрямовану на захист населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій шляхом запобігання таким ситуаціям, ліквідації їх наслідків і надання допомоги постраждалим у мирний час та в особливий період [3].

Слід виокремити прямий взаємозв'язок стабільності та економічних успіхів в державі від стану цивільного захисту та ефективності державного управління у сфері цивільного захисту. Державне управління у сфері цивільного захисту – це скоординована, цілеспрямована та вмотивована діяльність органів державної влади у сфері цивільного захисту, визначеній Кодексом цивільного захисту України.

Питання державного управління у сфері цивільного захисту, зокрема в контексті сучасних економічних реформ досліджували в наукових працях та статтях С.Андрєєв, О.Барило, П.Волянський, І.Кринична, В.Костенко, Р.Кравченко, В.Михайлов, А.Рогуля, Є.Романченко, В.Садковий, Г. Ситник, А. Терент'єва та інші.

Триває реалізація Стратегії реформування Державної служби України з надзвичайних ситуацій, якою зокрема передбачено внесення змін до законів щодо: нормативно-правового врегулювання питання щодо здійснення державного нагляду (контролю) у сфері пожежної та техногенної безпеки шляхом обов'язкового проведення планових перевірок тільки суб'єктів господарювання з високим ступенем ризику від провадження господарської діяльності та державних установ, а також запровадження страхування цивільно-правової відповідальності інших суб'єктів господарювання, як альтернативи плановим заходам державного нагляду (контролю); посилення відповідальності

керівників суб'єктів господарювання за порушення вимог щодо пожежної та техногенної безпеки шляхом запровадження дієвих адміністративних санкцій; запровадження системи управління техногенною та пожежною безпекою на основі ризико-орієнтованого підходу і європейських стандартів щодо оцінювання і аналізу ризиків пожежної та техногенної безпеки суб'єктів господарювання [4].

Необхідних коректив потребує реформування системи цивільного захисту у зв'язку із затвердженням Програми діяльності Кабінету Міністрів України, якою зокрема визначено завдання досягнення максимальної доступності послуг аварійно-рятувальних служб у будь-якій точці України; удосконалення операційних процедур системи реагування на надзвичайні ситуації; модернізації системи централізованого оповіщення населення про надзвичайні ситуації; підвищення рівня захищеності від пожеж для населення шляхом запровадження сучасного ризико-орієнтованого підходу до запобігання пожежам; досягнення прийняттого рівня ризику виникнення пожеж та підвищення ефективності пожежогасіння; створення сучасної мережі центрів управління в надзвичайних ситуаціях тощо. Визначено завдання досягнення стандартів прибуття пожежно-рятувального підрозділу до місця виклику: на території міста – до 10 хвилин, поза межами міста (сільська місцевість) – до 20 хвилин; оповіщення населення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій: 50 % населення – до 10 хвилин; 97 % населення – до 15 хвилин [2].

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРИ

1. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>
2. Про затвердження Програми діяльності Кабінету Міністрів України: постанова Кабінету Міністрів України від 29.09.2019 № 849. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-programi-diyalnosti-kabinetu-ministriv-ukrayini-849290919>
3. Кодекс цивільного захисту України: Закон України від 2 жовтня 2012 р. № 5403 - VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
4. Про схвалення Стратегії реформування Державної служби України з надзвичайних ситуацій: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.01.2017 № 61 – р. URL: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249709478>

Соснін Олександр Васильович,
доктор політичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України,
Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук
України, м. Київ, Україна, ORCID 0000-0003-4188-0887, alvas.sosnin@gmail.com

Кононець Марія Олександрівна,
кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології і педагогіки,
Національний технічний університет України «Київський політехнічний
інститут імені Ігоря Сікорського», м. Київ, Україна, ORCID: 0000-0001-9303-
707X, kononets.maria@gmail.com

ПРО ЗНАЧЕННЯ ТОЧНОГО РОЗУМІННЯ ПОНЯТЬ ПРО ІНФОРМАЦІЮ І КОМУНІКАЦІЮ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Динамізм і глобальність інформатизації всіх сторін життєдіяльності сучасного постіндустріального суспільства і інформаційного або суспільства знань, яке йде йому на зміну, обумовлюють, крім реформ за Указами Президента України Володимира Зеленського, необхідність проведення багатоаспектних і багатовимірних наукових досліджень. Особливої уваги заслуговують вивчення процесів взаємодії існуючих, впроваджуваних і перспективних форм інформаційно-комунікаційних відносин: інформації, інформаційних ресурсів, систем та технологій роботи із інформацією як ресурсом розвитку і засобами комунікації, особливо, мобільними, які впливають на всю сукупність політико-правових і економічних відносин людини в суспільстві. Новітні ідеї і програми подальшої інформатизації країни, які ініційовано із величезним запізненням Президентом України Володимиром Зеленським, безумовно, додають процесам розвитку людини, суспільства і держави, як феномену сучасності актуальності віртуальної і можливість опанування можливостей національної інформаційно-комунікаційної сфери, однак, вимагають своєчасної науково-технічної і правової розробки принципово нових адекватних політико-правових механізмів роботи із інформацією, інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ), системами штучного інтелекту.

Особливої уваги правознавців, безумовно, вимагають питання розбудови інформаційного права, оскільки само базове поняття «інформація» у нас виключне багатозначне і багатовимірне (від найбільш загального філософського — інформація є віддзеркалена різноманітність об'єктивного світу, до найбільш приватного прикладного — інформація є відомостями, які є об'єктом переробки), і закономірності отримання і перетворення інформації в засобах електронної комунікації ще мало вивчені (відсутній універсальний формально-математичний апарат для їх опису). Саме тому сенс інформаційно-комунікаційних процесів часто передається у нас в різних науках і до того ж часто по-різному — із застосуванням відомих і маловідомих технічних англійських визначень. Більш того, лівова частина об'єктів інформаційно-комунікаційних відносин в праві досліджуються в даний час розпорошено в межах різних наук: інформології і науки, яка лише формується — інформаційного права, а об'єкти інформаційно-комунікаційних правовідносин — в межах загального правознавства, і, знов-таки, інформаційного права як

науки, галузі і навчальної дисципліни.

Провідними країнами світу вже доведено, що впровадження в життя і державне управління сучасних ІКТ вимагає від суспільства повної концентрації і мобілізації зусиль на розвиток інформаційно-комунікаційної сфери. За мету всюди ставиться охопити всю сукупність суспільно-політичних відносин, пов'язаних зі створенням, накопиченням, зберіганням, обробкою і поширенням всіх видів інформації, а також прискореного усунення багатьох факторів соціально-економічного характеру. Головне — безпеки і рівності громадян в інформаційно-комунікаційній діяльності, оскільки динамічні процеси розвитку глобального інформаційно-комунікаційного середовища, які відбуваються в сьогодні, їх обумовлюють.

Створення оптимальних умов для повного задоволення інформаційних потреб своїх громадян заради поліпшення умов для розвитку економіки із одночасним обладнанням урядових каналів зв'язку засобами захисту інформації завжди було головною турботою урядів і ми пам'ятаємо про це, наслідуючи досвід впровадження попередніх поколінь ІКТ, як мінімум — трьох:

- «наскельно-берестяну» (пов'язана з появою писемності — середина IV тисячоліття до н. е., спочатку — на камені, папірусі, глиняних дощечках, бамбуці, пальмових листках, пергаменті, бересті тощо);

- паперову (пов'язана з винаходом друкарського верстата — середина XV століття, і фотографії — середина XIX століття; електрики і радіо — кінець XIX століття);

- комп'ютерну або безпаперову — електронну (пов'язана з появою ЕОМ — середина XX століття).

Під ІКТ взагалі розуміється (за аналогією з виробничою технологією) упорядкована сукупність (ансамбль) методів переробки, зміни стану, властивостей і якісної форми прояву інформації, а також методів тиражування, поширення, зберігання та використання інформації в процесі цілеспрямованої суспільно-виробничої діяльності. Не стають винятком і комп'ютерні технології як інформаційно-комунікаційні. Вони теж реалізують традиційну парадигму процедурного, функціонального або логічного програмування і застосовується як вид масового і спеціального інформаційно-комунікаційного обслуговування. Комп'ютерні технології на сьогодні, використовуючи можливості засобів електронно-обчислювальної техніки, є найбільш вразливими з точки зору захисту інформації, а тому незрозумілими з точки зору національної безпеки є ідеї відмовитись від систем урядового спецзв'язку. Наслідки реалізації таких ідей, безумовно, будуть катастрофічними для держави.

Нова або нетрадиційна комп'ютерна — термін «нетрадиційна інформаційна технологія» (англ. *New information technology*) введений американським вченим Дж. Мартіном — розробником концепції СУБД (систем управління базами даних) в 1982 році. При перекладі з англійської було використано слово «новий», яке найчастіше розуміється, на жаль, в часовому

сенсі, що вводить в оману багатьох інформаційних діячів. Об'єднавши комп'ютери із «дружніми» інтерфейсами (70-і роки ХХ століття), вибухово їх змінює, починаючи із питань правового розуміння процесів інформаційно-комунікаційних відносин, в які включено технології уявлення і роботи із інформацією виключно у цифровій формі. Вона набула значної ваги, сформулювавши виключно складний за сенсом, формою та змістом сегмент світової економіки і вагомий фактор розвитку всіх соціально-політичних систем. Він (фактор) здатний сьогодні, значною мірою, визначати характер суспільного устрою, способи формування соціальних спільнот та їх взаємодію з державними інститутами, форми організації економічної активності, типи і принципи зайнятості населення, спосіб життя і соціальні установки для розвитку значної частини суспільства. Нова інформаційна технологія (англ. *New information technology*) (НІТ) взагалі використовується в якості нового (сучасного) виду масового інформаційно-комунікаційного обслуговування на основі використання персональних комп'ютерів і телекомунікаційних засобів — засобів телематики (електронна пошта, телетекс, відеотекст, телетекст, телеконференції тощо). Її основними принципами є: інтерактивний режим роботи з комп'ютером; інтегрування з іншими програмними продуктами; гнучкість процесу зміни постановок задач і даних. Термін «Нова» відображає в її структурі не тільки технології, засновані на використанні комп'ютерів, але і технології, засновані на інших технічних засобах, особливо на засобах, що забезпечують телекомунікації.

Як і якими ідеями керуватися, впроваджуючи новітні інформаційно-комунікаційні системи в процеси управління державою і суспільством, належить відповісти науці, а не політикам. Зрозуміло, що за п'ять років кардинально реформувати державу неможливо. За таких умов особливої важливості набуває формування системного підходу до визначення пріоритетів правового регулювання в сфері інформаційно-комунікаційної політики на основі дослідження багатоаспектних правових проблем регулювання інформаційних відносин в суспільстві, які сьогодні набувають ознак транскордонного (глобального) характеру.

Література

1. Соснін О. В., Гордієнко С. Г. Окремі елементи розробки нової інституціональної матриці розвитку України // Загальнонаціональний правовий тижневик «Юридичний вісник України № 37 (1262) 13-19 вересня 2019 року. – С. 12-13; № 38 (1263) 20-26 вересня 2019 року. – С. 10-11.

Птахіна Ольга Миколаївна
доцент кафедри публічного служби та
управління навчальними й соціальні закладами,
к.п.н, доцент

ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
м. Старобільськ

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Місцеве самоврядування – основа демократичного устрою держави, що забезпечує право громадянина безпосередньо брати участь у державному управлінні на локальному та регіональному рівнях. Розвиток місцевого самоврядування є одним з найважливіших та найактуальніших завдань розбудови України як демократичної держави. Без реформування місцевого самоврядування, здійснення процесів децентралізації неможливо подолати негативні процеси в соціально-економічному та культурному розвитку територіальних громад і регіонів, забезпечити суттєве підвищення рівня та якості життя більшої частини громадян України.

Проблемі реформування місцевого самоврядування присвячено праці багатьох науковців, таких як Р.Войтовича, В. Вакуленка, Н. Гончарука, В. Карпенка, В. Куйбіди, Н. Зіновчука, Я. Малика, М. Пухтинського, Ю. Шарова та інших.

Місцеве самоврядування є основою кожної демократичної держави, оскільки забезпечує можливість громадян реалізувати своє право на участь в управлінні публічними справами. У функціонуванні місцевого самоврядування важливе значення має діяльність органів місцевого самоврядування, адже саме вони покликані сприяти створенню та підтримки сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, надання мешканцям територіальних громад якісних та доступних публічних послуг на основі сталого розвитку дієздатної громади.

Основним напрямком реформування стала децентралізація, адже саме цей процес сприяє незалежній та ефективній діяльності органів місцевого самоврядування. Децентралізація є однією з форм розвитку демократії, що одночасно зберігає єдність держави та її інститутів і розширює можливості місцевого самоврядування. Вона має на меті активізувати населення для забезпечення власних потреб, звужити сферу державного впливу на суспільство, зменшити видатки на утримання держапарату. У результаті реформування місцевого самоврядування й децентралізації влади основою нової системи місцевого самоврядування стали об'єднані територіальні громади, які утворюються на добровільній основі за законодавчо визначеною процедурою з власними органами самоврядування, у тому числі виконавчими органами рад.

На сьогоднішній день в Україні одночасно відбувається реформування інституту місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою та державної регіональної політики. Реформа органів місцевого самоврядування передбачає об'єднання (укрупнення) територіальних громад. За даними Міністерства розвитку громад та територій України станом на 10

листопада існує 1002 об'єднані територіальні громади (ОТГ) з населенням більше 11 мільйонів людей [3]. Рейтинг областей щодо формування спроможних громад очолили Житомирська, Дніпропетровська, Хмельницька, Чернігівська та Запорізька області. На останніх позиціях рейтингу – Кіровоградська, Закарпатська, Вінницька, Київська, Львівська області.

Отже можемо констатувати, що реформування системи місцевого самоврядування сприяє: створенню в усіх регіонах України об'єднаних територіальних громад, які спроможні самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення; запровадженню стандартів (нормативів) якості публічних послуг, що надають населенню органи місцевого самоврядування базового та регіонального рівня; формуванню ефективної територіальної системи органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць; створенню сприятливих правових умов для максимально широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень, а також розвитку форм прямого народовладдя та інше. Варто зазначити, що будь-які зміни несуть за собою також низку проблем і ризиків, які треба подолати задля досягнення бажаного результату.

Реформування місцевого самоврядування і Україні має сприяти підвищення якості життя людей за рахунок створення умов для сталого розвитку територіальних громад, розбудови правової, сучасної, ефективної, конкурентоспроможної держави.

Література:

1. Концепція реформи місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні / Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/333-2014-%D1%80>
2. Крегул Ю. Реформування місцевого самоврядування в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2016. № 1. С. 17 – 27
2. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування / Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/494/10.11.2019.pdf>
3. Новікова О. Основні напрями реформування та територіальної організації влади в Україні URL: [http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_01\(12\)/12nooovu.pdf](http://www.dridu.dp.ua/vidavnictvo/2012/2012_01(12)/12nooovu.pdf)
4. Торгонська А.В. Реформування органів місцевого самоврядування в Україні *Право і суспільство : Зб.наук.пр.* №1, Ч. 2. 2017. С. 42-47.

Снітко Єлизавета Олександрівна
Завідувач кафедри менеджменту, к.т.н., доцент
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

м. Старобільськ
Каменюка Ілля Юрійович
здобувач вищої освіти
Луганський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Старобільськ

ДО ПИТАНЬ КОРУПЦІЇ І НЕПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ЯК ОДНИХ З ОСНОВНИХ ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Сфера державного управління дуже важлива для України як і для будь-якої іншої країни. Для поліпшення даної сфери нам потрібно перш за все розібратися в її проблемах, а потім знайти шляхи вирішення.

Державне управління - це практичний, організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, збереження або перетворення, який спирається на владну силу [1].

Державне управління завжди спирається на правлячу владу і її запити, а також спирається на громадян країни, які в тій чи іншій мірі диктують порядок денний і направляють «погляд» влади на проблеми або питання, що цікавлять суспільства.

В даний час система державного управління в Україні, як і раніше, стикається з цілою низкою важливих проблем, що перешкоджають її стабільному розвитку.

Аналіз проблем державного управління дозволяє виділити на наш погляд дві пріоритетні проблеми: хабарництво і корумпованість та низький професійний рівень (некомпетентність) державних службовців.

Поточний стан системи державного управління тісно пов'язаний з вирішенням цих проблем, пріоритетне спрямованих на підвищення якості та ефективності державного менеджменту, що, в свою чергу, позитивно відбивається на рівні та якості життя населення.

У зв'язку з цим стратегічний курс проведених перетворень повинен бути орієнтований на перегляд змісту діяльності органів та інститутів влади в трьох сферах, які забезпечують адекватність системи державного управління можливостям і запитам суспільства: інформаційній прозорості; партисипативній орієнтації; результативності.

Визнаним способом зменшення протидії корупції є встановлення громадського контролю над діяльністю органів виконавчої влади, заснованого на підвищенні прозорості та підзвітності їх діяльності.

Складність розвитку громадського контролю в Україні полягає в наступному. Незважаючи на вжиті останнім часом успішні рішення в області підвищення інформаційної відкритості діяльності органів влади, їх недостатньо для забезпечення їх підзвітності населенню.

Високий ступінь закритості діяльності органів та інститутів влади викликає у населення невдоволення і робить їх недоступними для громадського контролю, внаслідок чого населенню і бізнесу надаються неякісні державні послуги.

Низький професійний рівень (некомпетентність) державних службовців і, як наслідок - низька результативність діяльності, є причиною того що у громадян накопичилося чимало претензій до роботи різних органів влади, які надають державні послуги.

Так представлені результати соціологічних опитувань населення, проведених Центром Разумкова в 2019 (табл.1) говорять про високу недовіру до органів та інститутів державної влади.

Таблиця 1.

Якою мірою Ви довіряєте державним інституціям? [2]

Назва інституції	Зовсім не довіряю	Скоріше не довіряю	Скоріше довіряю	Повністю довіряю	Важко відповісти	Баланс довіри-недовіри *
Президент України	8,0	13,9	50,4	19,5	8,1	48,0
Верховна Рада України	9,8	28,1	42,7	4,5	15,0	9,3
Уряд України	10,5	27,5	41,1	4,1	16,7	7,2
Державний апарат (чиновники)	17,3	45,4	19,3	1,5	16,5	-41,9

*Різниця між частками тих, хто довіряє, і тих, хто не довіряє соціальній інституції

Введення ефективної системи показників результативності професійної діяльності державних службовців є одним з інструментів по вирішенню означених проблем. Так, показники кінцевого результату як показники результативності професійної діяльності державних службовців характеризують результативність діяльності державного органу, а показники безпосереднього результату - якість прийняття і виконання управлінських і інших рішень. Введення «особливого порядку оплати праці» державних службовців залежно від досягнення ними показників результативності професійної діяльності направлено на встановлення прямого зв'язку між рівнем оплати праці державних службовців і рівнем їх професійної діяльності, що має сприяти вирішенню означених проблем.

Література

1. Загальна теорія держави і права: [Підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін.; За ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина. — Харків: Право, 2009. — 584 с.
2. <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia>

Дика О.С.
доцент кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет
“Житомирська політехніка”
Кашина Т. М.
магістрант спеціальності
“Публічне управління та адміністрування”
Державний університет
“Житомирська політехніка”

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ

З потужним розвитком ринкових відносин, великий вклад бере на себе малий бізнес. Але, нажаль, його розвиток в Україні є хаотичним. Не дивлячись на те, що постійно приймають все нові і нові нормативні документи, щодо державного регулювання розвитку малого бізнесу, важливо при їх затвердженні враховувати інтереси сторін, які беруть участь у процесі ринкових відносин. Також важливим для розвитку малого бізнесу є досвід розвинутих країн, на їх прикладі можна побудувати конкурентоспроможний ринок в державі, який буде розвиватися рівномірно і навіть конкурувати з великим бізнесом. Розвиток малого підприємства може призвести до утворення великого проценту середнього класу населення, наслідком чого буде послаблення майнової нерівності.

В Україні існує велика законодавча база, яка регулює діяльність малих підприємств, сюди входить: норми цивільного кодексу, адміністративного, трудового, нормативно-правові акти кредитно-фінансового, податкового законодавства.

Державне регулювання розвитку малого бізнесу можна розділити на дві частини: підтримка та контроль, що здійснюється через вище зазначене законодавство.

Першим законом, який сприяв розвитку підприємництва був Закон України від 1 березня 1991 року “Про підприємництво” прийнятий 7 лютого 1997 року. А вже у 1996 р. відбулося конституційне закріплення свободи підприємництва. У ч. 1 ст. 42 Конституції України від 28 червня 1996 р. зазначалося, що «кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом».

Задля покращення умов розвитку малого підприємства було запроваджено спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва, що мало дати більші можливості в розвитку малого бізнесу в Україні. Досліджуючи суть спрощеної системи оподаткування, можна сказати, що вона є значно легшою, а особливо це стосується бухгалтерського обліку, але звичайно має і обмеження. Обмеження стосуються перш за все обсягу доходів та кількості найманих працівників.

Велика частка надходжень до міського бюджету надходить від суб'єктів малого бізнесу, які сплачують єдиний податок. За час існування єдиного податку, збільшилась кількість малого підприємництва в Україні, покращились умови інтересів держави та платників податків, що призвело до збільшення робочих місць та зайнятості населення [2].

Державна підтримка щодо малого бізнесу в державі здійснюється на основі Закону України “Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні”, де зазначається про створення позитивних умов для подальшого розвитку малого підприємництва і держава має надавати підтримку для подальшого функціонування бізнесу.

Отже, державна підтримка розвитку малого бізнесу має беззаперечну важливу участь щодо її існування. Тому, можна зазначити основні цілі державної політики: створення плідного середовища для стрімкого розвитку підприємницької діяльності; вплив на організацію середнього класу в суспільстві та конкурентоспроможність за допомогою збільшення росту малого бізнесу; збільшення кількості ФОПів; вплив на формування ВВП за допомогою поширення малого бізнесу; створення організаційного та соціально-економічного впливу на розвиток бізнесу; взаємодія з правовими структурами; захист навколишнього середовища [1].

Не дивлячись на підтримку з боку держави, існують чинники, які незалежно від прийнятих нормативно-правових документів негативно впливають на розвиток бізнесу. Головні з них, це низький попит, проблема ліквідності та нестабільна політична ситуація.

Отже, не дивлячись на велику базу нормативно-правових актів, указів Президента, постанов, розпоряджень Кабінету Міністрів - державна політика щодо малого підприємства є на досить низькому рівні. Нажаль, ми зараз бачимо, що держава не зацікавлена у розвитку малого бізнесу в Україні, а пріоритет віддає великому. Але, потрібно враховувати, що великий відсоток міських бюджетів наповнюється саме з малого бізнесу. Тому, для подальшого розвитку малого бізнесу, по-перше потрібно вдосконалити податкову систему та забезпечити функціонування спрощеної системи оподаткування; а по-друге перейняти досвід розвинутих країн.

Список літератури:

1. Гобир І. Б. Державна підтримка розвитку малого підприємництва в Україні в кризових умовах [Електронний ресурс] / І. Б. Гобир, М. І. Мельник //

Агросвіт №10. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://www.agrosvit.info/pdf/10_2015/12.pdf.

2. Пиріжок С. Є. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування суб'єктів малого бізнесу: обліковий вимір [Електронний ресурс] / С. Є. Пиріжок, Л. Г. Олійник. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/65647/60977>.

3. Поповенко Н. С. Державна підтримка розвитку малого бізнесу в Україні [Електронний ресурс] / Н. С. Поповенко, О. В. Гавенко // ЕКОНОМІКА: реалії часу. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://economics.opu.ua/files/archive/2012/No1/126-132.pdf>.

УДК 351.82

Муц Луай Файсал

доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами, кандидат соціологічних наук,

Директор центру освітніх послуг для іноземних громадян
Інженерний інститут Запорізького національного університету, м. Запоріжжя

КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЮ МІГРАЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Концепція міграційної політики включає сукупність теоретичних і практичних знань про міграційні процеси, динаміку їх розвитку, що залежить від національних особливостей, історичного минулого, демографічного стану та географічного розташування країни. Концепція має зосереджуватися на всіх аспектах міграційних процесів в контексті визначення рівня напруженості у суспільстві та рівня міграційного становища серед населення країни. Концепція управління міграційною політикою розрізняє наступні види міграції: зовнішня і внутрішня, зворотна і незворотна міграція, добровільна та примусова міграція, організована та неорганізована міграція [1]. З позиції регулюючих норм міграція може бути: врегульована та врегульована. Концепція включає такі форми міграції, як: епізодична, маятникова, сезонна і незворотня міграція. За географічної приналежності міжнародну трудову міграцію слід диференціювати: 1) розділяючи трудову міграцію з погляду дистанції – регіональна, міжрегіональна, внутрішньоконтинентальна, міжконтинентальна; 2) розділяючи трудову міграцію з точки зору переміщення: північ-південь, схід-захід, південь-північ та ін; 3) розділяючи трудову міграцію з позиції населеного пункту: село-місто, місто-село, місто-місто, село-село. Концепція планування міграційної політики має відбуватися за такими етапами: *оцінка та аналіз ситуації* (дослідження та збір даних) стосовно основних тенденцій міграції; наявності позитивного та негативного впливу міграційних процесів на соціально-економічний розвиток держави, рівень нормативно-правового

регулювання міграційних процесів, наявність ресурсного забезпечення для ефективного управління міграцією; *визначення стратегічних цілей та пріоритетів* (відбувається аналіз ситуації та виявлених проблем за їхньою стратегічною значимістю); *планування дій або програм* (передбачає вибір та розробку програм та проектів для досягнення вибраних пріоритетів. Концепція включає визначення цільових бенефіціарів, розгляд діяльності, яка буде проводитися, та визначення відповідальних партнерів); *фінансування* (відбувається стратегічне визначення витрат та фінансування, що дозволяє враховувати питання управління міграцією у рішеннях щодо розподілу ресурсів. Концепція передбачає зміцнення спроможності національних державних та інших інституцій для забезпечення реалізації управлінської діяльності в галузі міграції); *реалізація* (виділяються об'єкти управління, вплив на які має найбільший потенціал); *оцінка та моніторинг* (етап включає систематичне відстеження прогресу планування міграційної політики з метою її вдосконалення та передбачає застосування прямих показників, як то: кількість мігрантів, склад сім'ї мігрантів, вік, стать, країни народження, країни громадянства, професії, цілі та тривалість перебування, їх грошові перекази, та непрямих: чисельність населення, зростання та щільність населення. В концепції повинен бути вироблений механізм забезпечення легальної міграції населення, який визначає основний інструментарій, що врегульовує міграційні процеси та включає в себе два блоки: 1) запобігання нелегальній трудовій міграції; 2) вдосконалення можливостей легальної трудової міграції.

Механізм включає в себе алгоритм дій перетину кордону, який має бути побудований із дотриманням певних принципів, як то: поліморфність, співробітництво, компонування, адаптація, розмежування, інтеграція та передбачає вдосконалення нормативно-правового забезпечення міграційного процесу за видами нормативно правових актів (Конституція України; Законодавство України про міграції загальної дії; Спеціальне законодавство України про міграції; Міжнародні правові акти регулювання процесу); в частині внесення змін щодо усунення прогалин та колізій з питань визначення основ громадянства; формування соціальної та демографічної політики; імплементація державної міграційної політики до законодавства країн Євросоюзу. Концепція включає механізм врегулювання інтенсивного процесу нелегальної міграції громадян України, який представляє собою сукупність компонентів, що формують подальші кроки державних органів влади у напрямку зниження нелегальної міграції. Механізм характеризує залученість мігрантів до певних сфер діяльності в країнах-реципієнтах, зокрема: туристичній сфері, логістичній діяльності, сфері сільського господарства та будівництва. Механізм передбачає надання можливості органам державної влади оцінити поточний стан міграційного процесу до країни-реципієнта, зокрема соціальне забезпечення мігрантів, виділити мотиви міграції (соціальна забезпеченість, політична криза, економічна криза, підтримка сім'ї, отримання певного соціального статусу); знайти компоненти впливу на процес міграції

завдяки використанню адміністративно-управлінського підходу та активного залучення інформаційно-комунікаційних технологій (формування єдиних баз даних між усіма органами виконавчої влади, що задіяні в реалізації та формуванні державної міграційної політиці). Зокрема механізм має спиратися на відстоювання національних пріоритетів та захист національних та регіональних інтересів. Концепція включає сучасний стан міграційних процесів в Україні у розрізі її видів, виділено основні причини зростання рівня трудової міграції населення, серед яких: зниження рівня соціальних стандартів, політична та економічна нестабільність. За результатами дослідження встановлено, що більша кількість мігрантів – належить до жителів сільської місцевості, причинами чого є: затяжна криза у галузі сільськогосподарського господарства; зростання кількості безробітних; незадовільні умови життя. З метою забезпечення інтеграції внутрішньо переміщених осіб у нову територіальну громаду, запропоновано ряд заходів, як стимулюючої спрямованості, так і тих, що мають превентивний характер.

Література

1. Муц Луай Файсал. Формування та реалізація державної міграційної політики: монографія. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2019, 418 с.

Кононенко Валерій Васильович,
доцент кафедри правових наук та філософії,
доктор історичних наук, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
Вінниця

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В СРСР

З утвердженням радянської влади на території колишньої Російської імперії, відбулась суттєві зміни у державно-правовому регулюванні у сфері володіння, користування та розпорядження об'єктами інтелектуальної власності. Перші радянські нормативно-правові акти, у першу чергу, закріплювали право власності держави на результати інтелектуальної діяльності.

Так, перші радянські нормативно-правові акти значно обмежували права творців об'єктів інтелектуальної власності, а в окремих випадках, на результати інтелектуальної діяльності право володіння і користування закріплювали виключно за державою. За Декретом Ради Народних Комісарів СРСР від 26 листопада 1918 р. «При визнанні наукових, літературних, музичних і художніх творів державним надбанням» будь-який твір міг бути визнаним державним надбанням з виплатою автору понесених збитків на його створення. Декрет

РНК СРСР від 30 червня 2019 р. ліквідував монополію автора на винахід. Права автора захищалися авторським свідоцтвом. Проте, автор не мав виключного права на використання винаходу, а отримував лише право авторства [2]. Окрім того, можемо констатувати, що період 1917-1924 рр. став періодом занепаду розвитку власне українського законодавства у сфері інтелектуальної власності, оскільки зі встановленням радянської влади в Україні на республіку поширювалось законодавство радянської Росії.

Після утворення Радянського Союзу та прийняття загальносоюзної Конституції СРСР 1924 р. відбулось певне послаблення державної монополії на об'єкти інтелектуальної власності. Вже 30 січня 1925 р. Постановою ЦВК і РНК СРСР було введено «Основи авторського права». Цей загальносоюзний нормативно-правовий акт закріплював лише основні засади регулювання авторського права, передбачаючи, що детальні положення будуть встановлені законодавчими актами союзних республік [1, с. 6]. Наприклад, даний нормативно-правовий акт закріплював приблизний перелік об'єктів авторського права, що поширювалося на будь-який твір літератури, науки та мистецтва [4, с. 67].

16 травня 1928 р. ЦВК СРСР були прийняті нові «Основи авторського права», проте суттєвих змін у правове регулювання вони не зробили. Так, дослідник В. Дроб'язко зазначає, що перелік «надаваних авторам прав не витримувало порівняння з правами, що гарантувались авторам держав-учасниць Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів. Проте, порівняно з періодом «воєнного комунізму», таке становище розглядають як період поступового відновлення та розширення авторських прав» [1, с. 10].

12 вересня 1924 р. ЦВК СРСР було прийнято «Положення про патенти на винаходи», згідно якого патент знову стає єдиною формою охорони винахідницьких прав [5, с.19]. Продовжувалось вдосконалюватись патентне законодавство й пізніше. Так, у 1931 р. було прийняте «Положення про винаходи та технічні вдосконалення», до якого вносились зміни у 1941 та 1959 рр. [6, с. 95].

Саме на основі цих загальносоюзних нормативно-правових актів будувалось українське національне законодавство щодо державного регулювання у сфері інтелектуальної власності. Так, 6 лютого 1929 р. ЦВК і РНК України було затверджено перший вітчизняний нормативно-правовий акт щодо регулювання авторських прав – «Про авторське право».

Протягом тривалого періоду Радянський Союз не приєднувався до міжнародної системи захисту об'єктів інтелектуальної власності. Зрушення відбулися переважно в добу хрущовської відлиги з потеплінням стосунків із Заходом. Так, першим нормативним актом, до якого приєднався СРСР, була Паризька конвенція по охороні промислової власності (1965 р.), що була прийнята світовою спільнотою ще у 1883 р. Дію Всесвітньої конвенції про авторське право в СРСР було визнано в 1973 р. Приєднання до міжнародної

системи регулювання інтелектуальної власності сприяло розширенню прав суб'єктів права інтелектуальної власності. Так, у авторському праві були закріплені правові норми, що визнавали суб'єктами авторського права правонаступників автора, було збільшено строк охорони виключних авторських прав, було встановлено без істотних обмежень авторське право на переклад тощо [3].

Саме період 1960-х рр. позначився новими нормативними актами у сфері інтелектуальної власності. Так, у 1961 р. були прийняті «Основи цивільного законодавства СРСР та союзних республік». Саме на основі цього нормативно-правового акту було сформоване цивільне законодавство союзних республік, куди були імплантовані правові норми щодо правового регулювання авторського права, права на відкриття та винахідницького права, що раніше складала сферу правового регулювання поза межами цивільного кодексу [7, с. 315].

Наприкінці періоду перебудови у праві інтелектуальної власності була закладена сучасна система державного регулювання у сфері правової охорони результатів наукової, творчої діяльності. Так, 31 травня 1991 р. були прийняті чергові «Основи цивільного законодавства СРСР та союзних республік», які включили положення щодо авторського права, суміжних прав, прав на винахід, прав на промисловий зразок, прав на товарний знак і знак обслуговування, прав на фірмове найменування, прав на раціоналізаторську пропозицію, охорони секретів виробництва (ноу-хау), охорони селекційних досягнень (нових сортів рослин та нових порід тварин) [8].

Таким чином, радянська система державно-правового регулювання у сфері інтелектуальної власності формувалася протягом тривалого періоду і пройшла етапи від необмеженої монополії держави до включення у неї міжнародних норм правової охорони результатів наукової, творчої діяльності, розширення прав авторів та творців, демократизації відносин між державою та суб'єктами інтелектуальної власності.

Література:

1. Дроб'язко В. Законодавчі акти СРСР про авторське право 20-х рр. ХХ ст. // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2018. – № 2. – С. 5–11.
2. Шеленговский П. Г. История и современность интеллектуальных прав // Молодой ученый. – 2011. – №1. – С. 170–174.
3. Указ Президиума Верховного Совета СССР «О внесении изменений и дополнений в основы гражданского законодательства Союза ССР и союзных республик» от 21 февраля 1973 года // Ведомости Верховного Совета СССР . – 1973. – № 9. – Ст. 138.
4. Основи авторського права // Известия. 4 февраля 1925 г. и Собрание законов СССР. – 1925. – № 7. – Ст. 67.
5. Колесников А.Л. Об истории разработки Патентного закона 1924 г. // Вопросы изобретательства. – 1989. – № 8. – С.18–24.

6. Головкова О. Генезис правової охорони інтелектуальної власності // [Форум права](#). – 2008. – № 1. – С. 92-98.

7. Харитонов Є. Концепція цивільного радянського права // Наукові праці НУ ОЮА. – 2011. – № 10. – С. 313–323.

8. Основи цивільного законодавства Союзу РСР і республік від 31 травня 1991 р. // Верховна Рада України. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v2211400-91>

Новосьолов Іван Володимирович
Магістрант спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

ОЦІНКА СВІТОВОЇ УРБАНІЗАЦІЇ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ТРЕНДІВ МАЙБУТНЬОГО

Майбутнє для населення світу – це місто. З більше ніж половиною людей, які зараз вже проживають в місті (а це - 55 %, в той час як в 1950 році проживало лише 30%), урбанізація визначається як просторовий розподіл населення і є однією з 4 основних демографічних тенденцій поряд з ростом населення, його старінням та міжнародною міграцією.

До середини століття 68% населення буде проживати в містах. В абсолютних значеннях ріст буде становити близько 2,5 мільярдів осіб в період між 2018 та 2050 роками. В багатьох регіонах зростання частки міського населення та кількості і розміру міст зумовлене сукупністю факторів, таких як: перевищення рівня народжуваності над рівнем смертності населення, міграція з сіл в міста та з-за кордону.

На сьогоднішній день, проблемні питання урбанізації знаходяться у фокусі діяльності та є предметом дослідження Організації об'єднаних націй, Центрального розвідувального управління та Міжнародного банку реконструкції та розвитку. ООН кожні чотири роки надає звіт щодо динаміки процесів урбанізації в світі, що дозволяє оцінити сучасний стан та спрогнозувати майбутні тенденції у даній сфері. Таким основним документом є World Urbanization Prospects: The Revision. В свою чергу, Центральне розвідувальне управління та Міжнародний банк реконструкції та розвитку систематизують статистичні дані щодо процесів урбанізації у світових масштабах, та у межах окремих країнах та міст, та кожного року оновлюють відповідну інформацію.

Розвиток урбанізаційних процесів спричинено рядом передумов, факторів та чинників, які стосуються різних сфер життєдіяльності людей, однак беззаперечним є той факт, що урбанізація є наслідком розвитку людської цивілізації. Так, починаючи з 1950 року населення планети пройшло через стрімкий процес урбанізації. В 1950 року більше ніж 70% населення проживало в сільській місцевості. В 2007 році вперше в історії частка міського населення

перевищила частку сільського, і з того часу чисельність населення в містах продовжує рости швидше за чисельність сільських жителів.

За даними Світового банку [1] у 2018 році, у 65 країнах світу частка міського населення становить більше 80%. Найбільш урбанізованими країнами є: Японія (91,53%), Нідерланди (91,08%), Бельгія (97,96%) та Аргентина (91,75%). Але лише в 6 країнах проживає половина усього міського населення світу. Найбільша міська популяція в Китаї (837 мільйонів), на другому місці Індія з 461 мільйоном міського населення.

Такі регіони, як Африка та Азія, навпаки залишаються більш сільськими. В Африці лише 40% населення проживає в містах, в той час як в Азії цей показник сягає 50%. Найменша частка міських жителів переважає в країнах, що розвиваються, де показник може становити менше 20%.

Організація об'єднаних націй в World Urbanization Prospects: The Revision [2] також робить прогноз урбанізаційних процесів до 2050 року. На момент закінчення програми сталого розвитку світу «Agenda for Sustainable Development» у 2030 році частка населення в містах становитиме вже 60%. За прогнозами в 2050 році частка вже становитиме 68%, що відповідає зворотній ситуації, яка склалася в середині ХХ століття.

На основі систематизації статистичних даних, наукових досліджень у сфері урбанізації, світова спільнота формує футуристичну картину, що дозволяє визначити тенденції урбанізації.

По-перше, урбанізаційні процеси в Африці та Азії відбуватимуться набагато інтенсивніше, ніж в інших регіонах. Швидкість урбанізації, яка вимірюється як середньорічна швидкість зміни частки міського населення, є найвищою в Африці та Азії. В період між 2015р. та 2020р. даний показник в цих регіонах сягатиме відповідно 1,1 та 1,3 відсотка щорічно, в той час, як в регіонах, які вже досягли високої частки міського населення ріст становитиме менше ніж 0,3%.

По-друге, у 2050 році 8 країн будуть враховані як половина від сумарного зростання міського населення в світі. На Індію, Китай та Нігерію припадатиме трохи більше однієї третини прогнозованого збільшення, а саме 2,5 мільярдів. П'ять інших країн – Бангладеш, Демократична Республіка Конго, Індонезія, Пакистан та США, як прогнозується, збільшать частку міського населення на 50 мільйонів кожна в період між 2018р. та 2050р.

По-третє, лише в деяких країнах передбачається зменшення частки міського населення. Найбільші зміни очікують Японію, зі зменшенням на 13,5 мільйонів, та Україну, де прогнозується зменшення жителів в містах близько на 2 мільйони.

По-четверте, зростання сільського населення відбувається повільними темпами і скоро досягне свого піку. На сьогоднішній день близько 3,4 мільярди людей досі живуть в сільській місцевості. Прогнозується, що дане значення не зміниться протягом наступних декількох років. Однак, після 2020р. частка сільського населення почне зменшуватися та у 2050 році досягне значення 3,1

мільярди осіб. Найбільші зміни відбуватимуться в Китаї, зі зменшенням на 305 мільйонів осіб, та в Індії, де зменшення очікується в межах 111 мільйонів. Але деякі країни світу характеризуватимуться, навпаки, збільшенням частки жителів в селах, а саме: Ефіопія та Нігер (кожна збільшить частку сільського населення на 30 мільйонів), Нігерія та Уганда (по 25 мільйонів.).

Таким чином, зазначене вище свідчить про незворотний процес урбанізації у світовому масштабі. Світ впливає на національний рівень та формує перед урядами країн, їх системами публічного управління, завдання щодо забезпечення належного рівня економічного добробуту, екологічної рівноваги, соціального балансу тощо. Адже, поряд із перевагами урбанізації, є ряд загроз та ризиків даного процесу, що можуть негативно вплинути на соціальну стабільність, рівність, розвиток дієвої інфраструктури, екологію, економіку, гуманітарну сферу і т.д.

Література:

1. World Bank – World Development Indicators. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/world-development-indicators>
2. United Nations Department of Economic and social affairs. 2018 Revision of World Urbanization Prospects. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.un.org/development/desa/publications/2018-revision-of-world-urbanization-prospects.html>
3. Hannah Ritchie. Urbanization. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ourworldindata.org/urbanization>
4. Central Intelligence Agency. The World Factbook. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cia.gov/library/publications/the-worldfactbook/fields/2212.html>

Пахуща Ольга Павлівна
Магістрант
Харківський національний технічний
університет сільського господарства
імені Петра Василенка
Харків

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ВИКОНАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Ефективний механізм виконання місцевих бюджетів є одним із головних чинників розвитку як окремих регіонів, так і країни загалом. Його збалансованість функціонування створює підґрунтя для раціонального управління державними фінансами на місцевому рівні, що дозволяє не тільки

виконувати центральним органам влади та місцевому самоуправлінню покладені на них функції, а й створює сприятливе макроекономічне середовище для суб'єктів господарювання, підвищує інвестиційний клімат регіонів та забезпечує гідний рівень соціального захисту населення. У той час, як диспропорції та проблеми у сфері виконання місцевих бюджетів можуть викликати загрози для прогресу національної економіки. Традиційно механізм виконання місцевих бюджетів функціонує при наявності не співвідношення видатків акумульованим доходам, нецільового та неефективного витрачання бюджетних коштів, соціального популізму уряду держави, що в свою чергу викликає надмірну фіскалізацію податкової та митної політик, спричинює девальваційні тенденції національної валюти та нарощення боргових зобов'язань держави, призводить до недофінансування видатків бюджету та виникнення соціальної кризи у державі.

Спираючись на досвід країн Європейського Союзу, проведена децентралізація сектору публічного управління та фінансів сьогодні є одним із ключових чинників високої ефективності бюджетної системи. Варто зазначити, що децентралізація не була наслідком політико-історичних процесів, а в більшій мірі вона свідомо була застосована як механізм підвищення ефективності розподілу та використання бюджетних фондів. Крім цього, даний процес відбувався і відбувається не лише в федеральних країнах та країнах з історично впливовими позиціями місцевої влади, а й в нових членах ЄС, які вбачають в ньому значний конструктивний потенціал для власних економік. Одним із ключових напрямів даного процесу є бюджетна децентралізація, тобто розширення фінансової бази регіонів і муніципалітетів за рахунок передачі їм з центрального бюджету потужних фінансових джерел [1]. Інші основні напрямки реформування місцевих фінансів в рамках децентралізації фінансів, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування представлені на рис. 1.

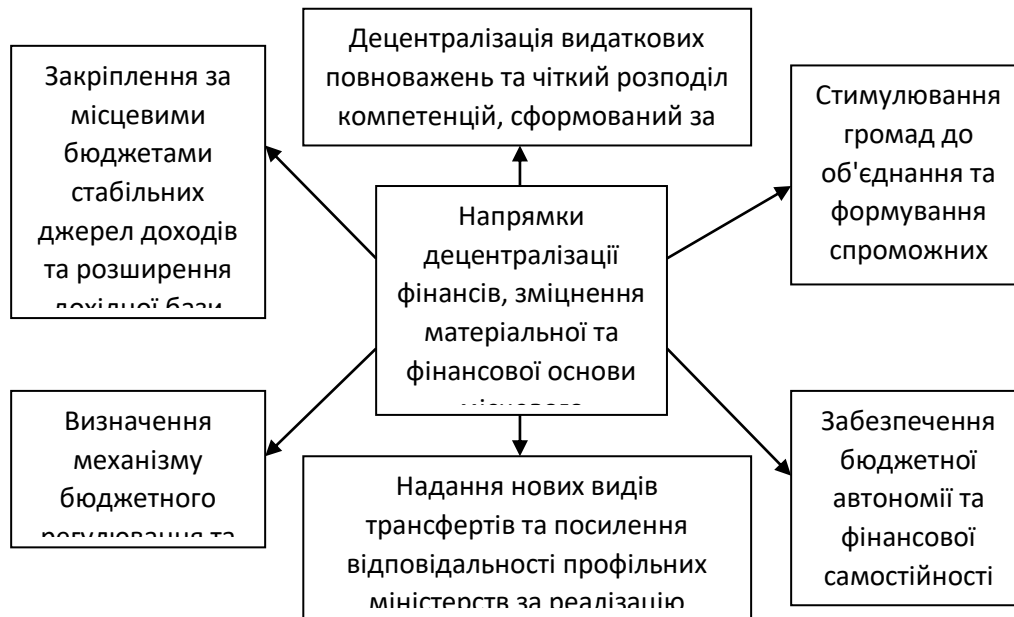

Рис. 1. Напрямки децентралізації фінансів, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування

Відповідно до принципу децентралізації центральні уряди намагаються максимально розвантажити себе від локальних функцій, які більш ефективно можуть виконувати органи місцевого самоврядування, сконцентрувавшись на реалізації загальнонаціональних функцій. Як правило, до відання центральних органів влади у розвинутих країнах належать, зокрема, такі функції: забезпечення національної оборони, здійснення макроекономічної політики, управління грошово-кредитною сферою, судовою системою, вищою освітою, соціальне забезпечення та соціальне страхування, управління національною транспортною інфраструктурою, зв'язком. Функції управління середньою та спеціальною освітою, медициною, сфери пожежної безпеки, благоустрою, реєстрації актів громадського стану, охорони правопорядку передаються на місцевий рівень [2].

Література

1. Бюджетна децентралізація: Досвід ефективної реформи Словаччини для України Київ: аналіт. доп. / О. О. Молдован. – К. : НІСД, 2010. – 38 с.
2. Стратегія реформування системи державних фінансів України: завдання, пріоритети, механізми: аналіт. доп. / О. О. Молдован. – К. : НІСД, 2014. – 48 с.

Войціцька Катерина Миколаївна
аспірант
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

Економічне зростання сприяє розширенню сучасних галузей промисловості і збільшенню міського населення; в свою чергу, урбанізація в певній мірі сприяє економічному зростанню.

Головними факторами соціально-економічного розвитку країни та її регіонів є процеси урбанізації, адже на сьогоднішній день урбанізація є невід'ємною частиною розвитку будь-якого суспільства.

Урбанізація – це глобальний процес, що характеризується підвищенням ролі міст у розвитку суспільства, впливає на природне середовище, сільські поселення, розвиток країни, соціально-економічні відносини і спосіб життя людей.

Зазвичай урбанізація розглядають як позитивний процес, який сприяє економічному прогресу. Тому багато країн на сьогоднішній день розробляють різні програми, що стимулюють процес урбанізації. Дані програми не повинні прагнути до прискореної урбанізації, а мають шукати різні способи сприяння формам урбанізації, які підвищують економічне зростання, збільшують робочі місця, екологічну стійкість тощо.

Урбанізація являє собою не тільки збільшення міського населення, а й передбачає ряд змін з сільського на міський стиль з точки зору структури галузі, зайнятості, умов життя і соціальних державних послуг.

Економічне зростання, зазвичай, вимірюється двома ключовими показниками: валовим внутрішнім продуктом (ВВП) на душу населення і рівнем урбанізації.

Світовий досвід показує, що майже у всіх розвинених країнах з високим рівнем ВВП, наявний також високий рівень урбанізації. Вважаємо за доцільне дослідити залежність між ВВП і рівнем урбанізації (рис.1).

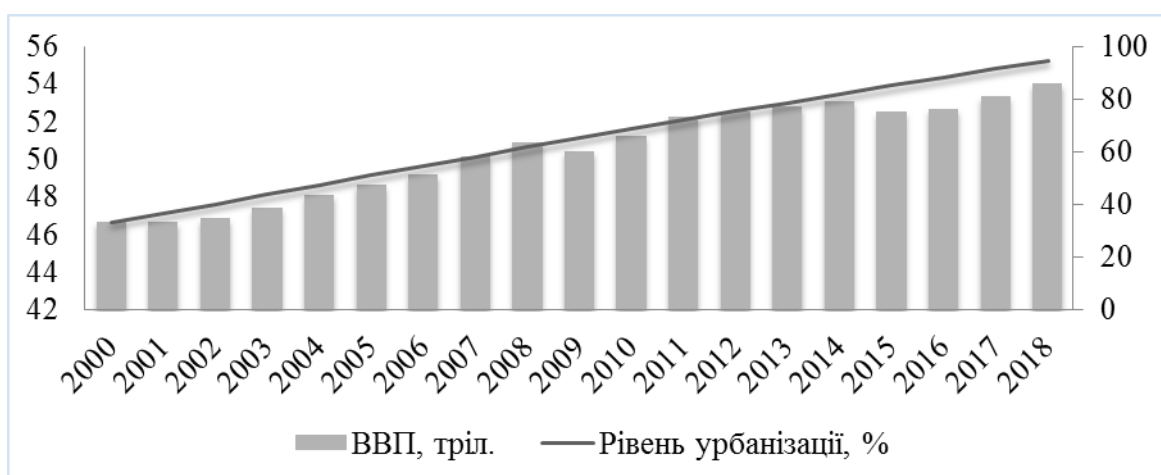

Рис. 1 Динаміка світового ВВП та рівня урбанізації
Сформовано на основі [1]

Між ВВП і урбанізацією існує зв'язок. ВВП країни зростає зі збільшення рівня урбанізації, це процес пов'язаний з концентрацією виробництва, швидким поширенням інформації про технології, постачальників і покупців,

формуванням ринку праці, географічною близькістю покупців і продавців, та багатьма іншими факторами. Тобто урбанізація безпосередньо впливає на розвиток виробництва, попиту і збільшення інвестицій.

Було підраховано, що в середньому на кожні 5% збільшення чисельності міських жителів країни припадає пов'язане з цим зростання економічної активності на душу населення на 10%. Це свідчить про те, що в майбутньому посиляться конкуренція великих міст. За даними загальновідомого доповіді «Нова економіка клімату», вже зараз ВВП Токіо більше, ніж ВВП Іспанії, а ВВП Лондона перевищує ВВП Швеції. Згідно з даними ООН до 2030 року на частку 600 міст буде припадати 60% зростання світового ВВП, однак тут важливо відзначити, що фокус зміститися в сторону країн, що розвиваються і їх зростаючих міських агломерацій (Китай, Африка, Азія) [2].

Отже, за останні кілька десятиліть рівень урбанізації значно збільшився. З кожним роком підвищується роль міських районів в національній економіці в усьому світі, проте, урбанізація сама по собі може не привести до економічного розвитку. Стимулювання економічного зростання і розвитку можуть допомогти міська концентрація, агломераційна економіка і розширення забудованих територій.

Урбанізація призводить до збільшення кількості міст. У свою чергу, це сприяє розвитку транспортної сфери та інфраструктури. Населені пункти стають сприятливими для розміщення складних виробництв, розвитку сфери послуг і управлінської діяльності.

Література

1. [World Bank Open Data. URL: https://data.worldbank.org/](https://data.worldbank.org/)
2. [Процессы урбанизации в мире и в Казахстане: тенденции и перспективы. URL : https://strategy2050.kz/ru/news/51974/](https://strategy2050.kz/ru/news/51974/)

Глушенко Тетяна Миколаївна
старш. викладач кафедри
«Менеджмент і адміністрування»,
Український державний університет
залізничного транспорту, м. Харків
Свиридюк Юлія
студентка групи 7-III-ПУА,
Український державний університет
залізничного транспорту, м. Харків

МОДЕЛІ ДЕЦЕНТРАЛІЗОВАНОГО УПРАВЛІННЯ: ДОСВІД ЗАХІДНИХ КРАЇН

Історія децентралізованої держави є історією суперечностей, пов'язаних із пошуком найкращої форми організації державної влади. У зарубіжних країнах світу використовуються різні моделі взаємодії державної влади і

місцевого самоврядування, які створюються з урахуванням особливостей розвитку тієї чи іншої країни. Проблематика децентралізації як одного із засобів підвищення ефективності функціонування публічної влади вже впродовж тривалого часу перебуває в полі зору вітчизняних науковців та експертів. Це зумовлено зокрема успішною реалізацією засад децентралізації у практиці більшості держав Європейського Союзу.

Публічна влада виступає у двох формах – державної влади та місцевого самоврядування. Система публічної влади існує і функціонує за рахунок податків з населення та підприємств для того, щоб діяти у суспільних інтересах. Проте, за наявних умов переходу України до демократії, механізм дії публічної влади потребує подальшого розвитку та вдосконалення. Одним із способів оптимізації державного управління є децентралізація – передача певної частини повноважень органам, які не є підпорядкованими центральній владі, а обираються чи створюються громадою. Процес децентралізації, наприклад, у Франції та Німеччині відбувається і дотепер – час від часу ще робляться деякі вдосконалення і корегування. Традиційно усталений погляд на децентралізацію як на процес, за якого в рамках централізованої держави утворюються самостійні одиниці, що є носіями місцевого самоврядування (громади), потребує вироблення нових підходів до аналізу його змісту.

Зарубіжний досвід підтверджує, що навіть в успішних у політичному, економічному, соціальному плані країнах (Франція, Велика Британія, Італія, Польща) в процесі здійснення децентралізації влади вони мали великі проблеми. В умовах глибокої політичної, економічної та соціальної кризи цей чинник слід завчасно враховувати, щоб упередити можливі негативні наслідки децентралізації. В цьому плані слід забезпечити послідовність у здійсненні цього процесу, зокрема, органи влади зобов'язані забезпечити спроможність участі народу в управлінні суспільно-політичними та суспільно-економічними процесами в державі: держава має посприяти зміцненню інститутів місцевого самоврядування, ефективності їх діяльності з метою забезпечення здійснення ними самоврядних функцій на рівні району та регіону, забезпечити ефективність системи служби в органах місцевого самоврядування, підвищення рівня оплати службовців місцевого самоврядування, їх освітнього та компетентного рівня, здійснення ефективної політики, спрямованої на подолання диспропорцій в економічній та інших сферах розвитку територій, збільшення обсягу бюджетного фінансування та вдосконалення механізму трансфертів фінансових ресурсів держави на рівень територіальних громад, ліквідації диспропорцій у розвитку економічної та правової основ у здійсненні децентралізації та ін.

З позицій теорії держави і права доведено, що унітарні держави за ступенем своєї демократизації значно поступаються федеративним, оскільки останні є більш децентралізованими. Разом з тим сам по собі факт наявності федеративного устрою не гарантує демократичності та реальної децентралізації.

До того ж послаблення централізації влади в результаті децентралізації може спричинити зростання свавілля місцевих чиновників та зростання незадоволення населення владою, включаючи центральну, яка не в змозі і нездатна буде захистити інтереси та права регіональних громад. Децентралізація може посилити відцентрові тенденції через вкрай низький рівень відповідальності держави перед адміністративно-територіальними суб'єктами.

Проблема децентралізації влади в Україні не є новою, проте залишається актуальною, оскільки за існуючої системи державотворення – управління занадто сконцентроване в центрі, не вистачає ресурсів і, відповідно, функціонування виконавчої влади на місцях є не досить динамічним, спостерігаються суперечності між місцевими органами влади, і, як результат – відчуженість людей від неї. З огляду на це потребує вдосконалення та приведення у відповідність з Конституцією України правове регулювання цих проблем. Насамперед це стосується розвитку місцевого самоврядування, стратегічного планування, і особливо бюджетної політики держави. Удосконалення місцевого управління, зокрема взаємодії органів державного управління та місцевого самоврядування, сьогодні залишається актуальним питанням. Для ефективного розв'язання питань місцевого значення потрібна модель, яка б забезпечувала необхідну єдність державної влади з одночасною самостійністю територіальних громад.

Реформуючи територіальну систему управління, необхідно враховувати потенційні загрози, у тому числі політичні, пов'язані з децентралізованим управлінням.

Сторожилова Уляна Леонідівна
к.е.н., доцент кафедри менеджменту і адміністрування
Український державний університет залізничного транспорт
м. Харків
Сторожилів Пилип Максимович
студент у галузі управління персоналом та економіки праці
Київський коледж комп'ютерних технологій та економіки НАУ
м. Київ

КОНВЕРГЕНЦІЯ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сучасний ритм глобалізаційних трансформаційних змін наступного покоління, гіперконкурентне середовище бізнес процесів в світі, швидкі та досконалі цифрові та зелені нанотехнології відкривають нові унікальні можливості для розвитку будь якої держави світу та всього людства в цілому.

Стрімке зростання рівня розвитку країн світу обумовлюється ефективністю інноваційної політики уряду та терміном її впровадження на макро- та макрорівнях. Конвергенція України в контексті європейської інтеграції повинна відбуватися в масштабі використання комплексного підходу інтенсивних інвестиційних й інноваційних процесів, послідовних і ефективних національних стратегій в області розвитку країни. Потенціал України і її географічне розташування дозволяє їй стати однією з провідних країн світу, вносити ще більший вклад в історію людства. Однією з найважливіших складових державного курсу України на конвергентність в контексті європейської інтеграції є політична консолідація та зміцнення демократії.

Конвергентність України в контексті європейської інтеграції повинна ґрунтуватися на підвищенні індексу розвитку людського потенціалу (рівня комфортності життя, грамотності і довголіття), на політичній стабільності, забезпеченні мирного розвитку та плідного співробітництва з коректним списком правильно підібраних партнерів, зміцненні демократичних засад в українському суспільстві, відкритого доступу для вільного потоку технологій, ідей висококваліфікованих фахівців.

Комплексний підхід, перехід від старих схем роботи до нових, фундаментальні знання, вміння концентруватися, визначати пріоритети, мати випереджаюче мислення, гнучко і вчасно реагувати, використовувати великий практичний досвід, приймати збалансовані рішення є запорукою успішної конвергенції України в контексті європейської інтеграції.

Географічне розташування та інфраструктурний потенціал України дають змогу для оптимізації інвестімеджу, інноваційного переоснащення існуючих компаній в сучасні компанії наступного покоління та регіональну експансію. Створення бездоганного міжнародного іміджу, використання зелених нанотехнологій, цифровізація економіки, міжнародне співробітництво сприятимуть максимальному зближенню всієї України з Європейським Союзом та світом.

Шляхи державного стимулювання успішної конвергентності України в контексті європейської інтеграції:

- спрощення адміністративних процедур;
- цільові асигнування з бюджету, фінансування НДДКР державою та приватними інвесторами;
- власна інноваційна стратегія і активна участь в інноваційних програмах ЄС;
- розробка і реалізація регіональних стратегій інвестімеджу країни;
- інноваційна кооперація, активна розробка та впровадження інноваційних продуктів, створення інфраструктури для розвитку інноваційної діяльності;
- розвиток державно-приватного партнерства міжнародного співробітництва;

- розробка і реалізація регіональних стратегій інноваційного інвестиміджу власних територій;
- податкові кредити та кредитні гарантії на інвестиції, що здійснюються в інноваційну сферу;
- пільгове оподаткування організацій, які здійснюють наукові розробки;
- створення наукової інфраструктури у регіонах;
- залучення інвестицій для фінансування інноваційної діяльності;
- розвиток наукової інфраструктури, створення технологічних парків;
- надання державних грантів, пряме державне фінансування (цільові безоплатні субсидії, пільгові кредити);
- налагодження міжнародного економічного і культурного співробітництва;
- залучення іноземних інвестицій в економіку, міжнародне співробітництво в інноваційній діяльності;
- державно-приватне партнерство, розвиток підприємництва, як провідного чинника соціально-економічного зростання;
- відкриття всіх можливих варіантів для розвитку великого, середнього і малого бізнесу;
- створення умов динамічного, збалансованого і стійкого соціально-економічного розвитку;
- підвищення рівня життя населення, рівня комфорту і максимальне забезпечення всіх соціальних стандартів;
- розвиток зовнішньоекономічної діяльності та активний вихід на міжнародні ринки;
- активна участь в міжнародному співробітництві з питань регіональної політики і регіонального розвитку;
- гармонізація національного законодавства зовнішньоекономічної діяльності України з нормами і стандартами Європейського союзу.

Шаталова Людмила Семенівна
доцент кафедри економіки, права та управління бізнесом, к.е.н.
Одеський державний економічний університет
м. Одеса

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

З теорії державного регулювання економіки відомо, що ринок та держава взаємодоповнюють один одного. Ринок, виступаючи локомотивом економічного розвитку, спроможний забезпечувати ефективність економічних систем. Водночас ринок має певні вади, зокрема, він дає багатшим та ефективнішим більше, а біднішим менше. Недоліки ринку повинна згладжувати держава. Лише в тісній взаємодомозі та гармонійному співіснуванні ринку та

держави можна досягти високих рівнів життя населення та забезпечити високі темпи економічного розвитку національної економіки.

На жаль, в Україні держава як суб'єкт регулювання економіки, і ринкові відносини далекі від досконалості, їм властиві численні проблеми. Держава не справляється з багатьма функціями. Так, наприклад, соціальний захист населення дуже слабкий, інститути державної влади працюють неефективно, внутрішні товаровиробники програють конкурентну війну закордонним колегам, доступ суб'єктів господарювання до кредитних ресурсів обмежений високим процентом тощо. Відсутність стратегічного планування розвитку національної економіки, численні політичні кризи, воєнні події на сході країни привели до того, що класичні пріоритетні галузі економіки занепадають швидкими темпами. Фокус уваги суспільства прикутий до вторинних проблем, а глибинні, сутнісні проблеми економіки знаходяться поза увагою, в тіні політичних та кадрових питань. Функцію рятівного круга в останні роки виконувала галузь сільського господарства. Проте розраховувати на довгострокову підтримку без фінансових вливань на покращення стану земельних ресурсів та матеріально-технічної бази сільськогосподарських товаровиробників не доцільно.

На жаль, в багатьох галузях національної економіки простежується непослідовний вплив держави. Так, наприклад, з середини 90-х років минулого століття держава здійснювала активну підтримку розвитку виноградарства. За рахунок надходжень від збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства було закладено значні площі виноградників, побудовані сучасні системи зрошення. Проте в останні роки галузь виноградарства опинилася в скрутному стані. Закупівельні ціни на виноград не покривають постійно зростаючі витрати, які несуть виноградарі при його вирощуванні, попит на виноград зменшується. З політичних причин українські вина втратили традиційні ринки збуту на фоні наповнення українських ринків дешевими порошковими імпортними винами. В цих умовах залишається загадкою бездіяльність держави в умовах занепаду цілої галузі сільського господарства, яка за визначенням є високорентабельною та яку ще не зовсім давно держава активно підтримувала, враховуючи сприятливі для її розвитку природно-кліматичні умови.

В скрутному стані опинилася і галузь легкої промисловості під тиском імпортованого вживаного одягу, т.з. секонд-хендів. Під видом гуманітарної допомоги та вживаного одягу на територію України завозять новий високоякісний одяг відомих світових брендів за митною вартістю трохи більше 1 долл. США за 1 кілограм, який продають потім поштучно. При цьому пряме ухилення від повної оплати податкових та митних платежів обумовлює неповне надходження коштів в Державний бюджет України та викривлення конкурентної боротьби на внутрішньому ринку [1].

Більшість рішень, що приймають державні діячі, спрямовано на оперативне вирішення соціальних проблем, тимчасове усунення фінансових

дисбалансів. Сутнісні стрижневі економічні проблеми залишаються поза увагою. Зокрема, проблему зносу основних засобів виробництва не прийнято публічно обговорювати. За даними Державної служби статистики України ступінь зносу основних засобів в 2018 р. склав 60,6%. Тому, крім судно- та літакобудівної галузей промисловості, які мають певні преференції з боку держави, треба стимулювати розвиток галузей промисловості, які дадуть імпульси розвитку всій національній економіці, зокрема, машинобудівної галузі, в якій виробляються засоби виробництва [2]. Великі кредитні ставки стають на заваді підвищення технічного та технологічного рівнів виробництва. Очевидною є необхідність розробки та реалізації державних програм компенсації кредитних ставок суб'єктам господарювання, що оновлюють основні засоби, впроваджують інновації, підвищують енергоефективність виробництва.

Зусилля держави в галузі економіки треба спрямовувати на створення умов для розвитку ринкових відносин, зокрема, сильних державних інституцій, «м'якої» та «твердої» інфраструктури. Фокус уваги треба зосередити на суб'єктах господарювання, підвищенні ефективності їх функціонування, оскільки саме вони генерують додану вартість. Держава за допомогою адміністративних методів регулювання повинна захищати послаблені галузі економіки, за допомогою податкових та грошово-кредитних методів – стимулювати їх розвиток. Державна економічна політика повинна бути довгостроковою, виваженою, спрямованою на формування ефективної структури національної економіки, створення точок зростання. Тактичні рішення державних діячів повинні бути узгоджені зі стратегічними.

Таким чином, регулювання економіки з боку держави повинно надавати імпульси для розвитку ринку, а не бути насосом, що викачує фінансові ресурси з ринкової економіки.

Література:

1. «Вторые руки» «на горле» украинского легпрома. Зеркало недели. 2019. № 24 (240). С. 9.
2. Кузякив О., Ангел Е. Государственная поддержка или равные условия для всех. Зеркало недели. 2019. № 24 (240). С. 6.

УДК 658:316.46

Воронкова В.Г.

завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами, доктор філософських наук, професор кафедри менеджменту організацій
Інженерний інститут Запорізького національного університету, м. Запоріжжя

ТЕОРІЯ СКЛАДНОСТІ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В ЦИФРОВОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Публічне управління та адміністрування представляє собою складний соціальний організм, до аналізу якого може бути застосована теорія складності, яка відноситься до нелінійної методології, та дає точне уявлення про напрям менеджменту в ХХІ столітті. У сучасному багатошвидкісному світі сьогодні змінюється все: структура, функції, механізми та системи заходів, що потребують вироблення дорожньої карти для керівників у контексті невизначеності, нестабільності, стохастичності, щоб адаптуватися до сучасних стилів і методів керування. Теорія складності представляє сукупність теоретичних та практичних знань, умінь та компетентностей керівників, що особливо важливо для вироблення дієвих концепцій сучасного управлінського мислення; часто це набір різних теорій, що іноді доповнюють одну одну, а іноді перекривають чи навіть суперечать одна одній. Теорія складності відповідає умовам глобалізації 4.0, industry 4.0, технологічного прогресу 4.0, цифрового суспільства, Просвітництва 2.0, Agile-менеджменту. Саме для цих складних умов можна застосувати методологію складності, в основі якої синергетична методологія, що здійснює великий внесок у сферу гнучкого публічного керування за умов децентралізації [1, с.38-41]. Теорія складності включає в себе теорію хаосу, справжній прорив в аналізі якого відбувся ще в 1970-1980-х роках, а основний внесок зроблений такими вченими як Едвард Лоренц і Бенуа Мандельборг. Теорія хаосу стверджує, що навіть найменші зміни в початкових параметрах динамічної системи управління можуть викликати серйозні наслідки. Це означає, що поведінка багатьох систем зрештою непередбачувана, а труднощі можуть трансформуватися у величезні проблеми. Вроджена непередбачуваність динамічних систем, до яких відноситься і публічне управління та адміністрування другого десятиліття ХХІ століття, має далекосяжні наслідки для оцінювання, планування та контролю над системою, що не враховується лінійними менеджерами цієї системи. «Ще одним із відкриттів теорії хаосу як основи наших знань про складні системи виступають фрактали та масштабна інваріантність, тобто коли поведінка системи, відображена графічно, здається однаковою незалежно від масштабу [2, с.65]. Тому, на нашу думку, теорія хаосу є прямою попередницею теорії складності, оскільки обидві вони визнають невизначеність і мінливість як основні властивості досліджуваних систем у цифровому суспільстві. Як свідчить аналіз, навряд, що якісь ідеї теорії складності будуть ідеально відповідати вашій ситуації, проте саме ви повинні вирішувати, чи можуть ці ідеї застосовуватися конкретно у вашому випадку, і якщо можуть, то яким чином. Сьогодні слід зрозуміти, що лінійне мислення часто приводить нас до хибних висновків, тому слід використовувати гнучкі методи та підходи, що відповідають сучасному

стану управління, в основі якого лежить розробка ПЗ та теорія складних систем. Керівники повинні робити все можливе, щоб співробітники виявляли активність, були креативними і вмотивованими. Публічне управління та адміністрування в сучасному цифровому суспільстві включає розширення повноваження команд і створення умов для їхньої самоорганізації, проте для вирішення цього завдання потрібні повноваження і довіра. Самоорганізація команд може мати будь-які наслідки, тому підлеглим необхідно надавати чітке спрямування й мету, а також забезпечити захист людей і спільних ресурсів. Велику роль відіграють компетентності управлінців, нестача яких може перешкодити командам досягти поставлених цілей, тому розвиток компетентностей – це один з компонентів менеджменту 3.0, гнучкого і адаптивного. А для цього управлінці повинні виростити свою організацію, створити свою структуру, сформувати свою команду, щоб сприяти покращенню всього за рахунок лідерів, які повинні мати дійсно лідерські якості. Підкреслюється необхідність безперервного поліпшення функціонування команд та організації в цілому як складної дисипативної (розсіючої) системи. Отже, менеджмент 3.0, на нашу думку, дорівнює теорії складності, яка розвивається у нелінійному суспільстві і потребує змін, одним з прикладів яких є переорієнтація управлінських ієрархій на мережеві структури, в контексті яких вдалося сформувати спільну мету й багато чого досягти. В цифровому суспільстві комунікація здійснюється через мережі, а повноваження – через ієрархію, тому властивості організації як складної системи стають результатом її поведінки як цілісної системи. Чимало лідерських ролей можуть виконувати самоорганізовані люди, які не займають менеджерських посад, але від них, як неформальних лідерів багато чого залежить в управлінні. Саме самоорганізовані лідери повинні розуміти, що напрямок, у якому відбувається самоорганізація, необхідно коригувати, що основна частина роботи відбувається всередині соціально-мережевої структури, що складається з різних лідерів і послідовників. Теорія складних адаптивних систем свідчить про те, що до влади повинні прийти самовіддані, професійно налаштовані, високо компетентні професіонали, фахівці з питань складних систем, які мають системне мислення, є експертами у своїй справі, потужно впливають на поведінку членів команди. Системне мислення розглядається як складова адаптивного менеджменту, що слугує компонентом системи і фокусується на циклічних взаєминах між компонентами системи та нелінійних причинно-наслідкових зв'язках, ризик виникнення яких зростає, коли компоненти управління розглядаються ізольовано.

Література

1. Воронкова В.Г. AGILE-менеджмент (менеджмент 3.0) як основа публічного управління та адміністрування у цифровому суспільстві // Публічне управління в системі координат: демократія, децентралізація, місцеве самоврядування: тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної

конференції (18 жовтня 2019 року, Мелітополь, Україна) / відп. ред. Ортіна Г.В. – Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2019. с.38-41

<http://feb.tsatu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/10/zbirnik-1-tez-TDATU-2019.pdf>

2.Аппело Юрген.Менеджмент 3.0. Agile –менеджмент. Лідерство та управління командами / пер. з англ. Г.Якубовська.-Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2019. 432 с.

3. Cherep A.V., Cherep O.H., Krylov D.V. and Voronkova V. H. Methodological approach to the redistribution of investment projects within a company According to formal criteria // Financial and credit activity-problems of theory and practice. Volume 28, Issue 1. 2019. P. 256-263 DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i28.163991>

Сергієнко Ірина Григорівна
Аспірантка
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

СОЦІАЛЬНЕ ВКЛЮЧЕННЯ ТА СОЦІАЛЬНЕ ВИКЛЮЧЕННЯ: ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗНАЧЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

*«Особистості мало одних лише прав, їй потрібні достаток
і виховання, щоб ними скористатися»*

О.Герцен

В кризовий період державотворчого процесу у багатьох країнах, що розвиваються: неоднозначні показники ефективності держави, постійні структурні нерівності та потенційна залежність суспільних процесів від соціальної політики держави, призвело до того, що все більше і більше людей стають виключеними із соціального життя. Оскільки суспільство є рушійною силою для розвитку країни в усіх її сферах, питання дослідження причин, наслідків та державного регулювання так званого феномену «соціального виключення/включення» є надзвичайно актуальним.

Поняття соціального включення та виключення тісно пов'язані між собою і почали більш чітко окреслюватися в політичних дискусіях Франції в середині 1970-х років. Пізніше ця концепція була прийнята і Європейським Союзом наприкінці 1980-х років як ключова концепція соціальної політики та, в багатьох випадках, замінила «концепцію бідності»[1].

Так, для багатьох політиків та науковців поняття соціальної ексклюзії і є синонімом бідності, але насправді все є набагато багатограннішим. Відчуженість і бідність не є однаковими. У деяких країнах навіть багаті можуть бути соціально виключені через свої релігійні, сексуальні чи політичні

вподобання, які суперечать певним встановленим вимогам (нормам) як на рівні держави так і в приватному житті.

«Соціальне відчуження (відторгнення, виключення - відповідно до англійського терміна „exclusion”) - суспільне явище або ситуація, в якій громадяни не мають змоги користуватися соціальними правами, що гарантуються їм законодавством (права на працю, гідні умови життя, доступ до отримання соціальних послуг, медичної допомоги, освіти, послуг у сфері культури тощо)»[2]

Рушіями соціального виключення є:

- вразливості, пов'язані з життєвим циклом (наприклад, материнство та старість); фізична нездатність працювати або бути продуктивним внаслідок інвалідності, каліцтва чи хвороби;
- обмежені людські можливості (тобто недостатній рівень освіти, навичок та здоров'я), які не дають людям отримати доступ до адекватних та стійких джерел доходу;
- неадекватні правові норми та права, законодавство щодо усунення гендерних нерівностей у доступі до активів та ринків праці, а також справедливих та несправедливих норм праці;
- погане (неякісне) управління або нездатність суспільних інституцій підтримувати та виконувати верховенство закону та підзвітності, протидіяти корупції, мінімізувати бюрократизм та сприяти політичній участі.
- Неформальні норми та практики, такі як дискримінація осіб на основі їх соціальних та особистих особливостей, таких як стать, раса, етнічна приналежність тощо [3].

Соціальне виключення та соціальне включення є кінцями одного виміру, саме тому обговорювати соціальне відчуження важко без соціального включення.

Соціальне включення – це процес забезпечення покращення умов участі окремих груп людей у життєво важливих суспільних процесах як рівноправних членів суспільства, яких поважають і які роблять свій внесок у розвиток країни, громади, сім'ї тощо.

Зараз світ знаходиться в такому стані, що питання виключення та включення набувають нового значення як для розвинених країн, так і для країн, що розвиваються. За звітом Світового банку щодо тем, які стосуються соціальної інклюзії, численні дані свідчать про те, що соціальне включення можна планувати і, як наслідок, досягати. Але це має набувати політичного забарвлення.

Отже, щоб забезпечити стійку тенденцію людського розвитку, вищим органам управління потрібно особливу увагу приділити соціальній політиці, яка повинна вийти за рамки звичайних підходів до роботи соціальних служб та в подальшому забезпечити справедливі можливості та соціальну справедливість.

Література:

1. Rawal N. Social Inclusion and Exclusion: A Review [Електронний ресурс] / Nabin Rawal – Режим доступу до ресурсу: <https://www.cmi.no/file/?589>
2. Звіт про результати аналізу виконання заходів з реалізації стратегії подолання бідності [електронний ресурс] // Рахункова палата. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: https://rp.gov.ua/upload-files/Activity/Collegium/2018/23-3_2018/Zvit_23-3_2018.pdf.
3. Babajanian B. Social protection and social exclusion: an analytical framework to assess the links [Електронний ресурс] / B. Babajanian, J. Hagen-Zanker. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.odi.org/publications/6889-social-protection-and-social-exclusion-analytical-framework-assess-links>

Шильнікова Зоя Миколаївна
доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
м. Старобільськ
Борисов Юрій Володимирович
студент
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
м. Старобільськ

ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ДЛЯ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Для сучасного українського ринку праці особливий інтерес представляє європейський досвід і особливо, цінний досвід держав, які відчувають наслідки корінної перебудови економіки, ломки ідеологічних і духовних цінностей, змін у соціальній політиці та ін.

Дослідники виділяють п'ять моделей регулювання зайнятості та ринку праці: американську (США), шведську (скандинавські країни), англосаксонську (Великобританія, Канада, Ірландія), континентальну (Німеччина, Австрія, Швейцарія), японську.

Американська модель - це пасивна політика на ринку праці, де основні витрати йдуть на виплату допомоги з безробіття. Основні риси даної моделі: високий ступінь свободи суб'єктів господарювання з питань найму робочої сили; висока територіальна мобільність працівників; скорочення штату працівників в умовах спаду виробництва; відсутність системи державного правового захисту працівників, зайнятих на приватних підприємствах; низькі витрати на професійне навчання і орієнтація на закінчену професійну підготовку в навчальних закладах; забезпечення зайнятості населення на основі створення робочих місць переважно в сфері послуг.

Шведська модель зайнятості передбачає активну державну політику зайнятості. Уряд фінансує освіту, створює робочі місця переважно в державному секторі, субсидує приватні фірми з метою створення робочих місць, координує міграційні процеси населення та робочої сили, а саме надає субсидії та кредити на переїзд сімей з районів з надлишком робочої сили в райони, де є вакантні місця; забезпечує оперативний доступ населення до своєчасної інформації про наявні вакантні робочі місця.

Що стосується англосаксонської моделі, то їй притаманна схожість трудових і громадянських прав, свобода роботодавців щодо питань наймання та звільнення, наявність переваги індивідуально-договірних відносин на рівні підприємства, фірми, а не галузі, регіону, підвищена мобільність робочої сили, диференціація оплати праці. Ця модель сприяє створенню нових робочих місць, зменшенню безробіття, однак при впровадженні цієї моделі існує значний шар «працюючих бідняків» [1].

Для континентальної моделі характерним є встановлення зв'язку між рівнем соціального захисту і періодом професійної діяльності особи. Основа моделі - система соціального страхування. Це означає, що соціальні виплати фінансуються здебільшого за кошти страхових внесків роботодавців і застрахованих працівників. У період кризи континентальна модель регулювання ринку праці зарекомендувала себе як стабільна і в даний момент працівники мають одну з кращих систем соціального захисту. Зростання безробіття в період кризи вдалося стримати завдяки діям уряду по стимулюванню та державному тиску на компанії для того, щоб вони не звільняли працівників, а залишали їх на умовах часткової зайнятості.

Японською моделлю передбачено гарантії зайнятості працівникам на протязі усього трудового життя, зростання всіх видів виплат в залежності, перш за все, від стажу роботи. Рівень безробіття в Японії протягом останніх років становить 3-3,5 %. Система трудових відносин в Японії ґрунтується на «довічному наймі». Що стосується скорочення трудових витрат на робочу силу, то в японських фірмах це здійснюється завдяки переміщенням всередині підприємства або між підприємствами, а не за рахунок звільнення працівників.

Аналіз функціонування розглянутих моделей регулювання зайнятості населення дозволяє зробити висновок, що на шляху України до становлення соціально орієнтованої економіки стоїть досить багато завдань. Досвід зарубіжних країн показує, що ще жодній країні не вдалося цілком вирішити усі наявні проблеми сфери ринку праці лише одним методом. Таким чином, аналіз та застосування світового досвіду управління ринком праці дозволяє більш комплексно і водночас більш диференційовано підійти до вирішення проблем соціально-трудової сфери в Україні [2].

Отже, державне регулювання зайнятості в Україні повинно бути спрямоване: - на реформування законодавства України про працю, згідно з міжнародними стандартами та нормами;

- на розробку функціональної системи приватних агенцій з працевлаштування та створення програм заохочення підприємницької активності;
- на розробку програм соціального захисту вразливих верств населення;
- на розвиток професійно-технічного навчання та його орієнтацію у європейський простір, зокрема, перегляд переліку напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах;
- на стимулювання утворення гнучких форм зайнятості, для забезпечення збалансованості кон'юнктурних коливань попиту роботодавців;
- на створення нових робочих місць за допомогою зниження податків для підприємств або надання субвенцій, які компенсують витрати на прийом нових працівників.

Література

1. Швець, В.Я. Аналіз моделей ринку праці: теоретичне та практичне значення [Текст] / В.Я. Швець, Н.Ф. Єфремова, В.О. Галаганов // Економіка та держава. – 2015. – № 2. – С. 70-74.
2. Шостак Л.В., Подолець А.Ю. Проблеми зайнятості в Україні в умовах кризи / Л.В. Шостак, А.Ю. Подолець // Інфраструктура ринку . – Одеса. - Вип. - №7.- 2017 – С. 205-2011

Гринчишин Ю.
студент III курсу
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ІМІДЖУ ІНСТИТУТУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Проблемам формування позитивного іміджу державної влади останнім часом приділяють усе більше уваги. Це й не дивно, оскільки імідж - це у першу чергу образ, уявлення, які виникають у масовій свідомості щодо того чи іншого об'єкта. Саме вони й відображають сприйняття чи несприйняття громадськістю політики, що проводиться у державі, розкривають ставлення громадян до її інституцій.

Оскільки формування іміджу влади визначається сприйняттям громадянами її основних інституцій, уявлення про неї, що виникають у свідомості громадян, мають переважно суб'єктивний характер. Якість надання державною службою послуг населенню є основною умовою наближення держави до пересічного громадянина. У сфері державного управління суспільне уявлення про владу складається не тільки з інтегрованого уявлення про весь спектр державних осіб, а й з оцінок рівня організації роботи як окремих органів влади, так і всієї системи державного управління. Для створення умов позитивного сприйняття влади населенням, атмосфери партнерства між владою

і суспільством необхідно забезпечити їх підкріплення позитивними образами всього масиву державних службовців [1].

У найбільш загальному вигляді можна дати таке визначення іміджу: - це результат і конкретна форма відображення предметів і явищ у світосприйнятті людини, тобто відчуття, уявлення, поняття, які на основі цього формуються, і висновки, що робляться. У процесі формування іміджу суб'єктів політики і владних відносин слід виходити з того, що імідж має бути спрямованим не лише на подолання недовіри до них, рівень якої продовжує залишатися досить високим, а й на руйнування відчуження суспільства від суб'єктів влади.

Головними методологічними засадами побудови іміджу є:

1. Визначення основних потреб аудиторії, а в разі потреби - окремих її сегментів, і на цій основі - побудова "каркаса" політичного іміджу.

2. Доповнення "каркасу" політичного іміджу необхідними характеристиками з урахуванням потреб масової суспільної свідомості в бажаному образі й можливостей суб'єкта політики їх демонструвати «природно»

3. Перекладення основних характеристик іміджу на різні канали комунікації у зрозумілих, доступних для масової аудиторії формах.

Процес формування позитивного іміджу органів державної влади і влади як такої повинен здійснюватися поступово, цілеспрямовано, постійно. Позитивних характеристик іміджу органів влади може надати їх «презентація» суспільству як компетентних структур, укомплектованих професіоналами, людьми знаючими, інноваційно мислячими, такими, що мають досвід практичної ефективної діяльності у сферах, пов'язаних або близьких до того чи іншого державного органу.

Імідж державної установи має три основні комунікативні функції:

1. Полегшити аудиторії сприйняття інформації про державну службу.

2. Забезпечити режим найбільшого сприяння при сприйнятті особистості держслужбовця.

3. Підготувати ґрунт для формування установок щодо позитивного ставлення до державного службовця.

Формування іміджу державної установи, а, відповідно, й влади взагалі, можна розглядати з урахуванням двох паралельних процесів: стихійного виникнення у суспільній свідомості образу влади та цілеспрямованого його формування з урахуванням потреб та запитів об'єкта вказаного процесу. У разі, якщо над створенням позитивного іміджу не ведеться цілеспрямована робота, образ, який буде формуватись в уяві громадян, може виявитись невідповідним реальному стану справ та мати небажані відхилення від дійсності, що позначатиметься на ставленні населення до влади, поглиблювати існуючі протиріччя та викликати недовіру до державних структур [2].

Отже, одним із факторів формування іміджу органу влади є загальний рівень професіоналізму його працівників, який визначає якість надання послуг населенню, відповідальність за прийняті рішення, їх швидку реалізацію, що, у

свою чергу, сприяє підвищенню рівня довіри до державних органів влади. З метою формування позитивного іміджу центральних органів виконавчої влади потрібно, щоб державна політика знаходила підтримку розуміння в суспільстві через планову діяльність органів державної влади з громадянами, інститутами громадянського суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Формування позитивного іміджу органів влади / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=957>
2. Колосок С. В. Зв'язки з громадськістю у формуванні іміджу органів державного управління : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : 23.00.01 / Колоско С. В. - К., 2003. - 19 с.
3. Серьогін С. М. Державний службовець у відносинах між владою і суспільством : монографія / С. М. Серьогін. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, - 2003. - 456 с

Лазор Оксана Дмитрівна,
професор кафедри правових наук та філософії,
доктор наук з державного управління, професор,
Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського
Лазор Олег Ярославович,
професор кафедри правових наук та філософії,
доктор наук з державного управління, професор,
Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського
Яременко Олександр Іванович,
завідувач кафедри правових наук та філософії,
кандидат наук з державного управління, доцент,
Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського,
м. Вінниця

ДО ПИТАННЯ НАУКОВОГО ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

Поняття «публічне управління та адміністрування» впродовж останніх років актуалізувалось в науковій та політичній сферах, в теорії державно-управлінських наук, практиці державотворення України.

Новий сплеск розвитку отримало це поняття нещодавно у навчальній сфері у зв'язку із запровадженням нової спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» для підготовки бакалаврів та магістрів.

Підготовлене колективом авторів до друку навчально-наукове видання «Zarządzanie publiczne i administrowanie / Публічне управління та адміністрування : Словник» ознайомлює з термінологічною системою теорії та практики публічного управління та адміністрування Польщі як цілісного міждисциплінарного наукового знання.

Публічне управління та адміністрування можна розглядати в декількох аспектах – як категорію державознавства, наукову сферу дослідження та спеціальність для підготовки фахівців, інноваційну навчальну дисципліну, сферу діяльності органів публічної влади, політиків та публічних службовців. Водночас, необхідно враховувати і те, що поняття «публічне управління» та «адміністрування» є відокремленими категоріями, що мають самостійне змістова значення і сфери використання яких є дотичними, про що детальніше викладено в авторській публікації [1].

Для авторів пропонованого видання задум створення професійних словників не є новим. Свого часу виданий перший в Україні словник із місцевого управління (2003 р.) [2], який витримав декілька перевидань (2004 р., 2006 р.). За нашим співавторством опубліковано довідкові видання, зокрема «Енциклопедичний словник з державного управління» (2010 р.) та «Енциклопедія державного управління» у 8-ми томах (2011 р.). Однак представлене видання вирізняється сферою дослідження, а саме публічне управління та адміністрування.

Основна мета пропонованого словника – перекладаючи, розкриваючи значення польської термінології українською мовою, і навпаки, донести до читача сутність та зміст публічного управління й адміністрування, сучасні напрями його розвитку та перетворення.

Пропоноване видання належить до двомовних перекладних галузевих (термінологічних) словників. Підготовлена публікація є першим професійним польсько-українським та українсько-польським словником в історії українського словникарства [3], можливо і в Польщі, оскільки аналоги авторам невідомі. Беручи до уваги важливість та необхідність знань іноземної мови, зокрема польської, уміння перекладати іноземні джерела на основі набутих знань та практичного досвіду, враховуючи відсутність відповідних професійних тематичних словників, виникла потреба у його створенні.

Словник укладений для тих, хто навчається та викладає за спеціальностями «Публічне управління та адміністрування», «Правознавство», а також студіює польську мову та використовує іноземні джерела для власних досліджень чи роботи.

Видання спрямоване і на полегшення адаптаційного періоду, вивчення та сприйняття польського соціуму для українських студентів, які навчаються / працюють у Польщі. Адже, поряд зі Словаччиною, Великобританією, Чехією, Угорщиною та Молдовою (по 19 %), Польща й надалі залишається для нас привабливою країною. За результатами опитування [4] у 2019 р. серед компромісів, прийнятними при виборі роботи за кордоном, 64 % українців вказують на готовність отримувати додаткову освіту та / або вивчити мову країни, де бажають працювати, що на 9 % є вище у порівнянні з 2018 р.

У цьому словнику наведено значно ширший як за змістом, так і за формою викладу понятійно-категорійний апарат означеної сфери дослідження.

У пропонованому виданні зібрано понад 7 тис. позицій основних наукових понять і термінів, політико-правових категорій, усталених тверджень, сентенцій, що є основою вивчення ділової мови публічного службовця, його діяльності, організації та функціонування органів публічної влади.

Особливістю та відмінністю є те, що в Польщі сфера публічного управління та адміністрування належить до юридичної спеціальності, а тому у словнику чимало понять, які використовують у юриспруденції.

Через призму розвитку Польщі як багатовікового сусіда та партнера, Україна спостерігає її становлення як повноправного члена ЄС. Починаючи від 2014 р., польська економіка зросла на 22 % (з яких 2,5% є внеском українських громадян), що є результатом ефективного публічного управління та адміністрування. З огляду на це, чимало понять та тверджень, представлених у словнику, демонструють становлення взаємовідносин між Республікою Польща та країнами-членами ЄС.

Зміст пропонованого видання загалом є міждисциплінарним. Структура його побудована на загально прийнятих засадах термінографії, які властиві двомовним словникам.

Робота над виданням ускладнювалась як історичними особливостями публічного управління та адміністрування обох держав, так і динамічністю чинного законодавства та процесів реформування органів публічної влади, становленням політичного управління громадянським суспільством.

Україні, яка затвердила європейський напрям свого розвитку, необхідно вивчати польський досвід публічного управління та адміністрування, чому сприятиме підготовлене видання як інноваційний підхід до наукового та навчально-методичного забезпечення спеціальності «Публічне управління та адміністрування». Адже пропонований галузевий перекладний словник – це не просто упорядкований в алфавітному порядку список лексичних одиниць досліджуваної галузі знань, а цілісна лінгвістична модель, яка репрезентує та оновлює термінологічний склад галузі, формує понятійну базу та відповідну їй спеціальну предметну термінологію, сприяє узагальненню, систематизації, зберіганню та передачі фахової навчально-наукової інформації у галузі публічного управління та адміністрування.

Література

1. Лазор О. Я. Публічне управління та адміністрування: ретроспектива деяких теоретичних аспектів [Текст] / О.Я. Лазор, О.Д. Лазор // Університетські наук. записки: Часопис Хмельницького ун-ту. 2015. № 4 (56). С. 111 — 121.

2. Лазор О. Д. Місцеве управління: поняття, терміни, визначення [Текст] : слов.-довід. / О. Д. Лазор, О. Я. Лазор. Л. : ЛРІДУ УАДУ, 2003. 366 с.

3. Комова М. В. Українська термінографія (1948-2002): Бібліограф. покажчик. Л.: Ліга-Прес, 2003. 112 с.

4. Опитування, яке проводилось серед користувачів порталу hh.ua | grc // Електронний ресурс: <https://lviv.hh.ua/article/25649>

УДК 330.342.24:001.18(02.062)

Фурсін О.О.

Доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами,
кандидат наук, державного управління, доцент
Інженерний інститут Запорізького національного університету,
м. Запоріжжя

КОМУНІКАЦІЯ В ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СТРУКТУРАХ ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ МЕРЕЖЕВОГО АНАЛІЗУ

Взаємодія між людьми як основа комунікації настільки важливою, що від неї залежить успіх команди. Структура організації має великий вплив на комунікації між людьми. А це означає, що, незалежно від того, скільки людей перебуває під вашим керівництвом - п'ять чи п'ятсот, вам слід замислитися про структурування тієї частини організації, якою ви керуєте, що слід робити, аби досягти балансу між структурою й процесами комунікації, що розгортаються в організації. Це надасть нам можливість оцінити різні способи управління зростанням організаційних структур, на які націлений п'ятий компонент моделі Менеджменту 3.0 У теорії складних систем, завдяки якій можна аналізувати комунікацію в організаційних структурах, є що повідомити про організаційні структури й поширення інформації. Швидкість комунікацій – неймовірне диво, проте також правильно, що швидкість може примножити поширення інформації, яка не відповідає дійсності.

Комунікація = інформація × взаємини × зворотний зв'язок

Роджер Левін зауважує, що більшість організаційних проблем виникає через жахливі взаємини між людьми всередині організації. Він безперечно має рацію, але це лише одна частина нашого рівняння. За відсутності якісної інформації ми не мали нічого цінного, що потрібно було б передати. Без хороших відносин між людьми не було б способу поділитися цією інформацією. А без ефективних механізмів зворотного зв'язку було б неможливо отримати підтвердження, що інформація належним чином пододала відстань від однієї людини до іншої. Комунікація – це необхідна умова для співробітництва, і що співпраця, крім комунікації, передбачає також наявність певної спільноти, зв'язків між її членами, здатності ухвалювати рішення й діяти відповідно до них відчувати певні емоції з приводу отримання інформації. Комунікації ніколи не буває достатньо - як ніколи не буває достатньо ресурсів, часу, грошей тощо. Отже, скарги на комунікацію неминучі, ми лише можемо намагатися зробити максимум можливого, використовуючи те, що маємо. Для цього слід розуміти структуру система, з якими доводиться мати справу, а для початку чітко усвідомити той факт, що будь-яка організація являє собою

мережеву структуру. Аналіз соціальних мереж – це розділ теорії мереж, який займається соціально-мережевими структурами, а також питаннями поширення інформації. Карен Стівенсон, корпоративний антрополог, виділяє в соціальних мережах три архетипи комунікаторів: 1) хаби – люди, до яких з багатьох джерел надходить інформація, а вони потім транслюють її всім навколо; 2) воротарі – експерти, які уважно скеровують інформаційні потоки, які надають, що треба повідомити й кому, а також що повідомляти взагалі не слід; 3) барометри – спостерігачі людей і тенденцій, які зазвичай стають відмінними наставниками та коучами. Карен Стівенсон зазначає, що хаби знають більшість людей в організації, воротарі знають «правильних» людей, а барометри знають більшість людей, які знають «правильних» людей [1, с.283]. У своєму бестселері «Переломний момент» Малкольм Гладуелл запропонував іншу класифікацію людей у соціальних мережах: 1) з'єднувачі об'єднуються інформацією з багатьма людьми, але їх не пов'язують із нами глибокі відносини; 2) експерти знають менше людей, але зазвичай інвестують більше часу у розвиток відносин із ними, а тому знають їх набагато краще; 3) продавці – майстри міжособистісної комунікації, які здатні донести інформацію до адресата навіть у тих випадках, коли інші не в змозі це зробити. Стівенсон наполягає, що суб'єктивні архетипи, запропоновані Гладуеллом, являють собою різні комбінації її власних архетипів, виділені із застосуванням математичних методів. Але яку б модель ми не використовували, переліки архетипів, що не є взаємно виключними, занадто легко призводять до непорозумінь, провокують виникнення стереотипів і надмірно спрощують ситуацію. Комунікація насправді – це передача інформації від одного мозку до іншого на основі сформованих між ними взаємин, що супроводжується подоланням безлічі перешкод і вимагає зворотного зв'язку. Ми виділяємо дев'ять комунікативних компетенцій, більшою чи меншою мірою властиві багатьом людям: 1) з'єднання; 2) фільтрація; 3) емпатія; 4) розуміння; 5) розвиток; 6) управління; 7) поширення; 8) вплив; 9) розмова. Більш реалістично розглядати соціальні мережі як систему людей, які спілкуються на різних комунікативних рівнях у кожній із цих галузей [2]. Ці здібності з плином часу змінюються й коливаються у залежності від того, що цікаво людям. Це робить соціальні мережі складними системами і, як складна система, мережа схильна до цікавих ефектів. Дослідження в галузі теорії мереж і, зокрема, мережевого аналізу дозволили виявити низку цікавих ефектів у соціальних мережах (як онлайн, так і офлайн). Наприклад, може статися переломний момент, коли явище, до якоїсь міри рідкісне, раптом швидко поширюється всією мережею (наприклад, популярність фільму «Аватар», фільм про Гаррі Потера). Іншим прикладом мережевих ефектів є сила слабких зв'язків, яка проявляється в тому, що інформація поширюється краще, якщо її відправляти через безліч слабких з'єднань, а не через кілька сильних. Мережам властиве явище, що отримало назву «довгий хвіст» або «ефект гомогенізації». Навпаки, у мережах із великою кількістю з'єднань інформація, що вже багаторазово скопійована, має

тенденцію до додаткового копіювання. Те, що вже популярно, має тенденцію ставити ще популярнішим. Гомогенізація в соціальних групах - механізм, що створює загальну культуру, захоплення та моду. Структура в організаціях визначає ефективність комунікації, при цьому горизонтальне зростання працює краще, ніж вертикальне нарощування розмірів однієї системи.

Література

1. Апелло Юрген. Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами». Харків: Вид-во «Ранок: Фабула», 2019, 432 с.
2. Воронкова В.Г. Муніципальний менеджмент. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 256 с.

Коломієць Наталія Опанасівна
доцент, кан.ек.наук
Харківський національний технічний
університет сільського господарства
імені Петра Василенка, м. Харків

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ У ПЕРІОД ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Україна як незалежна держава за свій період незалежності перебувала в різного роду кризах. Країна вже перенесла одну фінансову кризу боргової природи в 1998 -1999 рр., в сучасний час одночасно переживає чергову фінансову та економічну кризу, що супроводжується зниженням рівня життя населення в результаті глибокої рецесії в економіці. Фінансова криза, яка виникла в сучасний час стимулюється також і тарифною політикою уряду, яка збільшує, наприклад тарифи на використаний газ, і зниження з боку уряду зобов'язань у частині виплати пенсій та заробітної плати та активна, з боку уряду, зовнішня політика запозичень, а також використовувати їх національні ресурси.

Повернення економіки докризового рівня й забезпечення подальшого її розвитку можливо за рахунок використання реальних і потенційних ресурсів, які з різних причин не були задіяні у виробничий процес. Ключова роль у цьому процесі належить державним фінансам та залежить від форм і методів мобілізації доходів, ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих у реальну економіку[2].

Зазначена проблема є об'єктом дослідження вітчизняних фахівців, урядовців, учених, практиків. Так наукові дослідження С.А. Буковинського [3] присвячені впливу фінансової кризи на розвиток економіки та деякі заходи з досягнення фінансової стабілізації О.С.Власюка, О.В.Гривневської присвячені економічній безпеці, фінансовій безпеці у сільському господарстві, В.Г.Геєць в своїх роботах розкриває суть фінансової кризи, Д.В.Полозенко в своїх працях велику увагу приділяє ролі державних фінансів на соціально – економічне

становище в країні. Проте у цих наукових працях недостатньо уваги приділяється ролі державних фінансів у період фінансової кризи.

Фінансова криза яка відбувається зараз в нашій країні є наслідком зменшення обсягів виробництва, інвестиційного й споживчого платоспроможного попиту на внутрішньому ринку, посилення позицій на ньому іноземних виробників. У підсумку ще більше поглибилися фінансові дисбаланси та критично погіршився стан державних фінансів. Умови для майбутньої нестабільності значною мірою створювалися з боку бюджету, з якого чимало коштів витрачалося на різного роду соціальні програми в процесі боротьби за голоси виборців, оскільки весь час країна перебувала в перманентному виборчому процесі. А також велика кількість коштів йде на військові нужди. Період 2014 – 2018 рр. характеризувався дуже значними змінами в структурі витрат консолідованого бюджету України. Зокрема, на оплату праці і трансферти населенню витрачено 36 % бюджетних коштів.. Якщо простежити динаміку індексу споживчих цін, він значно перевищує оплату праці населення [3].

В економіці України відбуваються процеси, які, з одного боку, доводять про мобілізацію фінансових ресурсів із різних джерел із метою спрямування їх у реальну економіку і на цій основі досягнення зростання ВВП, а з іншого - про зниження фіскального тиску на бізнесові структури, які мають значні потенційні можливості збільшення обсягу виробництва й наповнення коштами державного бюджету країни. Те, що відбувається нині в економіці нашої країни. Показує намагання владних структур розв'язувати економічні та соціальні проблеми як за рахунок власних матеріальних, фінансових ресурсів, так і зовнішніх інвестицій з тим, щоб спрямувати їх у реальну економіку. Країни, економіка яких зорієнтована на використання внутрішніх джерел розвитку, досягають вищих довгострокових темпів розвитку економіки і мають можливість подолати наслідки фінансової кризи за короткий період, ніж держави, які уповільнено долають наслідки фінансової кризи за рахунок позичання коштів. При цьому слід враховувати, що темпи зростання глобального випуску, за розрахунками міжнародних фінансових організацій МВФ, МБРР дещо змінилися. МВФ керуючись тим що військові дії трохи згасли, але залишили свій слід на сході країни погіршив прогноз падіння економіки України. Про це йдеться в доповіді МВФ. За розрахунками Фонду експорт скоротиться на тлі подальшого погіршення відносин з Росією, а також з урахуванням Експерти МВФ попереджають про істотні ризики фінансової стабільності, пов'язані зі значною відкритістю вітчизняної економіки. Очевидно, що в разі погіршення зовнішньої кон'юнктури вона зазнає й уже зазнає відчутних негативних впливів. Потужні зовнішні шоки для України зараз генерує РФ. Тому необхідно вжити додаткових заходів для забезпечення збалансованості рахунку поточних операцій, наприклад посилити контроль руху капіталу. [5].

Сьогодні Україна потребує чимало зовнішнього фінансування. Разом із тим вона має репутацію країни з високою ризикованістю для потенційних інвесторів, а тому вразлива до кон'юнктури фінансового ринку та чутлива до заходів із запобігання виникненню ризиків. Згортання зовнішнього фінансування потужно тисне на золотовалютні резерви та обмінний курс. Якщо ситуація не поліпшиться, серйозні деструктивні наслідки гарантовані.

Сьогодні відбувається критичне нагромадження державного боргу. Тому потрібен план дій із відновлення економічного зростання, котрий враховуватиме зазначені чинники та в якому важливу роль відіграватимуть фінансові механізми.

І ще, протягом останніх років філософією нашого економічного розвитку була, та нині залишається, експортна орієнтація виробництва. Ця філософія має бути змінена, і зробити це зможе лише держав. Змістом сучасної парадигми розвитку для України має стати орієнтація на випереджальну розбудову внутрішнього ринку на нових структурних засадах. На виконання саме цього завдання мають бути націлені державні фінанси. [4].

Бюджетна політика, що виходить із реалістичної ситуації та спрямована на забезпечення оптимального поєднання антикризових заходів і середньо – й довгострокових програмних цілей, має велике значення для досягнення і збереження соціально – економічної стабільності у країні. Тому потрібно зробити наголос на достовірності й надійності економічного прогнозування, що має мінімізувати кількість і значимість змін, які вноситимуться в уже затверджені показники бюджету. Чіткі дії, спрямовані на досягнення намічених цілей, можуть принести бажані результати [1].

Література

1. Богдан Т.П. Глобальна фінансова криза та виклики для економічної політики в посткризовий період / Т.П.Богдан/ - Фінанси України – 2010. № 6 – С.75 – 87.
2. Буковинський С.А. Фінансова криза в Україні : вплив на розвиток економіки та деякі заходи з досягнення фінансової стабілізації / Буковинський С.А./ - Фінанси України - 2010 . № 11 - С 81 – 92.
3. Васюк О.С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання / О.С. Васюк/ – К. : ДННУ « Акад.. фін. Управління», 2011. – 474 с.
4. Васюк О.С. Стабілізація державних фінансів як передумова розвитку внутрішнього ринку / О.С.Васюк/ - Фінанси України - 2013.№ 10 - С. 87- 99.
5. Полозенко .Д.В. Державні фінанси та їх вплив на соціально – економічне становище України / Д.В.Полозенко/ Економіка АПК – 2013 .№9 – С. 42 - 47..

Кіндратець Олена Миколаївна,
професор, доктор політичних наук, професор
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя

ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Проблеми місцевого самоврядування в Україні під час проведення децентралізації стали ще більш очевидними. Деякі з цих проблем є універсальними. Хоча децентралізація відбувалася по-різному та набувала різних форм різних країнах, але часто результати децентралізації не були тими, які очікувалися.

У країнах, в яких відбувалася децентралізація, виникали схожі проблеми в її реалізації. Причини виникнення цих проблем різні: відсутність навичок самоуправління; відсутність бажання брати на себе відповідальність у тих, кому характерна патерналістська культура, сформована в часи авторитарного режиму; відсутність необхідних знань з управління, економіки, політики, психології; недостатня підтримка цих процесів з боку центральних органів влади, що, як правило, і є ініціаторами цих реформ; недосконалі програми децентралізації, непродуманість послідовності її реалізації, підготовчого етапу; недосконала нормативно-законодавча база децентралізації; недостатнє фінансове забезпечення цієї реформи тощо.

Особливо на перших етапах проведення реформи децентралізації потрібна певна «опікунська» підтримка держави органів місцевого самоврядування наділених новими функціями. В Україні нині вже є ті об'єднані територіальні громади, які самостійно не можуть вирішувати ні економічні, ні соціальні, ні культурні проблеми територій. Заносити їх в «чорний список» і позбавляти державної підтримки не можна. Слід зважати на те, що як, показує досвід інших країн, децентралізація є поступовим, тривалим процесом. Потрібний час для опановування новими функціями та обов'язками в громадах. Одночасно центральним органам влади теж потрібно перейти від контролю до підтримки розвитку територій на перших етапах здійснення децентралізації.

Нині існує багато досліджень факторів, від яких залежить успішність проведення реформи децентралізації. Серед цих факторів є ті, які можна віднести до «суб'єктивних» та «об'єктивних».

До «суб'єктивних» відноситься неготовність, з одного боку, політичної еліти держави відмовитися від контролю та розподілу бюджету (ця проблема в першу чергу існує в корумпованих державах), а з іншого боку, неготовність жителів громад самостійно розв'язувати проблеми своїх територій.

«Об'єктивними» чинниками є: культура, яка формується на протязі тривалого часу та змінюється повільно; відсутність необхідної для успішного здійснення реформи децентралізації ресурсів – як людських, так і матеріальних, фінансових; недосконала політика, відсутність детально розроблених планів децентралізації та нормативної бази. Врахування цих чинників в Україні має допомогти визначити шляхи удосконалення реформи децентралізації.

Процес децентралізації системи органів влади в країнах ЦСЄ і країн Балтії базується на принципах «від системи державної влади на місцях до системи місцевого самоуправління» і «від сильної держави до сильного громадянського суспільства» [1, с. 7].

Децентралізація є дуже важливою для України, оскільки вона сприяє демократизації, формуванню громадянського суспільства. Децентралізація збільшується кількість людей, що неформально беруть участь в управлінні, а це створює умови для більш ефективного управління – люди знають чого вони хочуть, їм відомі місцеві проблеми.

Література

1. Gibson J., Ivancevich J., Donnelly J. Organization: Behaviour, Structure, Processes. Homewood: Irwin, 1991. P. 507.

Мельник В.В.

кандидат філософських наук, доцент кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Україна

ФІЛОСОФІЯ AGILE МЕНЕДЖМЕНТУ 3.0 ЯК ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Менеджмент 3.0 як модель гнучкого адаптивного управління – це модель управління складними соціальними системами, що представляють складні організми, займаються розробкою програмних продуктів, використовуючи гнучкі підходи. Однак, якими б складними і багатопаровим и не були віртуальні простори сьогодні, у найближчому майбутньому апаратне програмне забезпечення удосконалюється і така платформа як High Fidelity забезпечить нам віртуальний світ наступної генерації – потенційно не менш великий і складний, ніж сьогоднішній справжній світ. Модель Agile менеджменту 3.0 включає наступні концептуальні підходи: 1. Налаштувати обмеження. 2. Розвивати компетенції. 3. Уповноважувати команди. 4. Вирощувати структуру. 5. Додавати людям енергії. 6. Поліпшувати ситуацію в організації [1]. Щоб розібратися організації в складних проблемах, необхідний більш цілісний підхід, який застосовується для визначення складних соціальних систем. Такий підхід пропонує цілісне уявлення про взаємодії, що відбуваються у групах людей і розглядаються передусім як реакція проти бюрократичного характеру існуючих на той момент формальних підходів, що були занадто «впорядкованими». Менеджмент, коучинг, менторинг як складові частини гнучкого та адаптивного публічного управління та адміністрування направлені на особистісне зростання співробітників і представляють концептуальне ядро концепції Agile-менеджменту. Керівники не можуть залишитися байдужими до професійного рівня, знань і досвіду підлеглих, їхнього навчання й рівня

дисципліни. Складається враження, що керівники повинні стати ще й персональними коучами. Частина обов'язків керівника-коучинг підлеглих направлена на підвищення їхньої кваліфікації, ефективність розвитку, навичок міжособистісного спілкування, або чисто технічних умінь, необхідних у роботі та формування команд. Група найбільш авторитетних представників Agile-руху створили Agile-Alliance – некомерційну організацію, що взяла за мету просування гнучких підходів в усьому світі [1]. Виникла ціла нова екосистема, що складається з конференцій, консультантів, книжок і журналів. Перш за все Agile визнає за людьми їхню унікальність і не ставиться до них як до взаємозамінних ресурсів. Також визначається, що основну цінність складають взаємодія та співробітництво між людьми, а не їхні індивідуальні компетенції. Даний підхід передбачає роботу у невеликих крос-функціональних командах, що об'єднують людей, які виконують різні ролі (розробників, дизайнерів, тестувальників). Команда повинна самоорганізуватися, а це означає відсутність нав'язаних ззовні методів або робочих процесів. Команда співпрацює із замовником, підтримуючи в актуальному стані спільні пріоритети, простота стає ключем до вдалого дизайну кожної з функціональних можливостей. В центрі уваги Agile-менеджменту технічна досконалість проекту. Прихильники Agile-менеджменту вважають, що інструменти – один з чинників, що впливає на успішність проекту. Команди потребують мотивації, чимало прихильників закликають до наявності підтримуючого «навколишнього середовища», а також комунікацій і співпраці [2]. Функціональність визнається як необхідність безперервного поліпшення, під час якого процеси розробки піддаються регулярній переоцінці й переналаштуванню за допомогою рефлексії ретроспектив. Наявність внутрішнього конфлікту – природна властивість складних систем і необхідна умова для креативності та інновацій. Одним з конкурентів Agile-менеджменту є ошадлива розробка ПЗ, що перенасить ідеї ошадливого виробництва до сфери розробки ПЗ. Сім принципів ошадливого виробництва ґрунтуються на 14 принципах «Дао Тойота» (філософії управління компанії «Toyota») і 14 принципах менеджменту Е.Демінга. З управлінського погляду, ошадлива розробка ПЗ зробила вагомий внесок у розвиток світу Agile-менеджменту, акцентувавши увагу на скороченні непродуктивності витрат і оптимізації систем в цілому. Хоча ошадливі методи ПЗ виникли на кілька років пізніше Agile-менеджменту, вони зрівнялися з ним за кількістю консультантів, коучів, професійних консорціумів і проведених конференцій. Велику роль відіграв рух за майстерність програмування, базовим документом якого став маніфест на захист майстерності програмування, про який говорять, що він розширює Agile-маніфест і кидає йому виклик [1]. Прихильники цього руху вважають, що розробники ПЗ є не інженерами, а майстрами ремісниками. Модель ПЗ, які слід використовувати у публічному управлінні та адмініструванні містить п'ять рівнів зрілості процесів у 22 процесних ділянках і ставить за мету продукування рекомендацій з їхньої оптимізації. Проте дана модель вказує, в яких саме процесних ділянках можлива оптимізація, вона

сумісна з гнучкими підходами, оскільки останні доповнюють її, надаючи рекомендації щодо конкретних способів оптимізації процесів. Одним із прикладів оптимізації є Раціональний Уніфікований процес, який був розроблений у 1987 році і містить опис стандартних методів управління, що можуть адаптуватися і до публічного управління та адміністрування, використовуючи такі його модифікації, як Гнучкий уніфікований процес, Відкритий уніфікований процес, Суттєвий гнучкий процес, які за умови правильного використання сприяють підвищенню ефективності, функціональності, оптимальності, дають блискучі результати і сприяють розвитку, налаштованого на зміни, сприяють високому рівню компетентності працівників, ефективного прийняття управлінських рішень, передбачуваності та керування організаційними змінами, що в цілому складає концепцію філософії Agile-менеджменту.

Література:

1. Аппело Юрген. Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами». Харків: Вид-во «Ранок: Фабула», 2019, 432 с.
2. Воронкова В.Г. Муніципальний менеджмент. Київ: ВД «Професіонал», 2004. 256 с.

Гусак О. Я.
Житомирський національний агроекологічний університет
м. Житомир

ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ

Незважаючи на успіхи в медицині та поліпшення умов життя, технічний прогрес, медико-демографічна ситуація, що склалась в Україні свідчить про незадовільний стан здоров'я населення. Існуюча система охорони здоров'я не в повному обсязі задовольняє потреби населення у високоякісній та ефективній медичній допомозі та потребує не тільки нових концептуальних підходів, але й кардинальних системних перетворень, оновлення існуючих організаційних технологій контролю якості та адаптації до сфери охорони здоров'я – нові технології контролю (внутрішній аудит, самооцінка системи якості).

Принципи управління якістю медичних послуг досліджували А. М. Нагорна, А. В. Степаненко, А. Н. Морозов. [1], Ю.В. Фломін [2], Зіменковський А. Б. [3], розробці індикаторів якості медичної допомоги присвятили свої роботи О. М. Ліщишина, В. М. Лехан, А.П. Гук [4], В. М. Богомаз, Є. Л. Горох, О. М. Ліщишина [5] та інші дослідники. Питання управління якістю медичної допомоги в Україні регулюють деякі нормативно-правові документи: Конституція України, Закони України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19.11.1992 № 2801-ХІІ.; «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» (2017-14); Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції

загальнодержавної програми «Здоров'я-2020: український вимір»; Постанови Кабінету Міністрів України: від 02.02.2011 р. № 389 «Про затвердження Програми розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності в Україні»; від 02 березня 2016 року № 285 «Про затвердження Ліцензійних умов» та деякі накази МОЗ України. В закладах охорони здоров'я впроваджується Міжнародний та державний стандарт ДСТУ ISO 9001:2015 «Системи управління якістю. Вимоги»

Житомирська обласна психіатрична лікарня № 1 є комунальним закладом, що надає спеціалізовану лікувально-профілактичну допомогу, здійснює обстеження, лікування, профілактику, нагляд, догляд, медико-соціальну реабілітацію, експертизу (трудова, військову, судово-психіатричну) осіб, що страждають на психічні розлади в стаціонарних умовах та умовах денного стаціонару, надає амбулаторну психіатричну допомогу мешканцям Житомирської області. На сьогодні ОПЛ № 1 є організаційно-методичним Центром надання спеціалізованої лікувально-діагностичної допомоги населенню, клінічною базою для підготовки лікарів-інтернів, стажування лікарів, молодших спеціалістів з медичною освітою, практичних психологів.

З 2016 р. в лікарні документально оформлена, розроблена та впроваджена, постійно підтримується та поліпшується система управління якістю (СУЯ) згідно з вимогами ДСТУ ISO 9001 «Системи управління якістю. Вимоги» для реалізації політики і досягнення цілей у сфері якості, покращення якості надання послуг та підвищення задоволеності замовників послуг (пацієнтів). Для управління СУЯ та процесами в ОПЛ №1 є комплект нормативної, методичної, організаційно-розпорядчої документації та порядок управління нею. Дії по контролю якості медичних послуг описані в методиці М-09 «Медична практика». В ОПЛ № 1 існує 3-х ступенева система контролю якості лікувально-діагностичного процесу, визначені напрямки контролю, та критерії оцінки якості. В лікарні зав. відділеннями, заст. головного лікаря з лікувальної роботи проводиться внутрішній контроль якості медичної допомоги шляхом експертизи відповідності якості наданої медичної допомоги державним вимогам стандартів, нормативів, клінічних протоколів. Проводиться обов'язкова експертна оцінка всіх медичних карт хворих, виписаних з відділень, за затвердженою схемою. Результати експертних оцінок подаються зав. відділеннями заступнику головного лікаря з медичної частини, лікувальної роботи щомісяця, яким проводиться експертна оцінка 10% медичних карт стаціонарних хворих, виписаних з відділень. За результатами експертних оцінок визначається рівень якості відділень, який порівнюється з результатами, отриманими зав. відділеннями. Результати оцінки враховуються щоквартально на засіданнях Медичних рад. Адміністрацією лікарні відстежується рівень задоволеності замовників (пацієнтів) якістю медичної допомоги, яку вони отримують, шляхом прямого анкетування або опитування; розгляду пропозицій, звернень та скарг та інше. Дії щодо оцінки задоволеності описані в методиці М-12 «Оцінка задоволеності замовників». В 2018 р. лікарня була сертифікована на відповідність стандарту ДСТУ ISO 9001:2015. На постійній основі в лікарні ведеться таблиця FMEA, яка щорічно аналізується та доповнюється в разі виявлення нових ризиків в процесі внутрішніх

аудитів, або інцидентів, що відбулися. Щорічно готується короткий звіт по управлінню ризиками.

Таким чином, одним із шляхів підвищення ефективності і якості надання медичної допомоги є впровадження системи управління ризиками (ризик-менеджмент), яка дозволяє виявити, оцінити наслідки і виробити тактику протидії, спрямовану на обмеження випадкових подій, що завдають фізичну і моральну шкоду організації, її персоналу і пацієнтам. Нагальним завданням нинішнього часу в Україні є реформування, фактично – створення нової системи охорони здоров'я з якісною медичною допомогою. Це потребує суттєвих змін на законодавчому рівні.

Література

1. Нагорна А. М., Степаненко А. В., Морозов А. Н. Проблема якості в охороні здоров'я. – Кам'янець-Подільський: Абетка-НОВА, 2002. 384 с.
2. Фломін Ю.В. Управління якістю медичної допомоги як важливий аспект менеджменту в охороні здоров'я // Україна. Здоров'я нації. 2012. №4(24). С. 100–106.
3. Зіменковський А. Б. Системний підхід до оцінки якості медичної допомоги в період реформування охорони здоров'я в Україні // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я. 2003. № 2. С.42–45.
4. Гук А. В. Стратегічні напрямки забезпечення якісної медичної допомоги // Главный врач. 2002. № 8. С. 55–60.
5. Індикатори якості медичної допомоги та їх роль в управлінні охороною здоров'я / В. М. Богомаз, Є. Л. Горох, О. М. Ліщишина [та ін.] // Український медичний часопис. 2010. № 1 (75) I–II. С. 12–26.

Крива Оксана Володимирівна
Слухач магістратури публічного
управління та адміністрування
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу
м. Івано-Франківськ

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Налагодження відкритої взаємодії держави та суспільства неможливе без використання методів, які сприяли б об'єднанню суспільних сил. Метод (грец. Methodos – шлях дослідження, спосіб пізнання) – спосіб досягнення мети чи розв'язання конкретного завдання [1, с. 195]. Загальна суть методу зводиться до системи правил, способів, підходів, шляхів вивчення явища, дійсності. Він регулює діяльність, визначає логіку процесів. «Немає незмінно добрих і незмінно поганих методів управління людьми, а є лише методи, що відповідають ситуації і не відповідають їй» [2, с. 45], тому ефективність методів залежить від багатьох факторів, а їх реалізація зводиться до відповідних змісту процедур та методик.

Перш, ніж аналізувати соціально-психологічні методи державного управління, що пропонуються в наукових виданнях з державного управління,

необхідно зазначити, що в соціальній психології методи діляться на дві великі групи: методи дослідження та методи впливу [3, с. 66]. Отже, метою їх використання в кожній групі є, відповідно, дослідження об'єкта управління або вплив на нього.

Соціально-психологічні методи державного управління розглядаються з позиції адміністративних, морально-етичних, організаційно-правових чи соціально-політичних. Так, переконання та примушування [4, с. 113-114] відносяться до морально-етичних методів. Такий поділ розкриває похідні від наведеної групи методів, а тому не слід залишати поза увагою саме соціально-психологічну складову методів управління.

Науковці визначають соціально-психологічні методи державного управління:

як способи впливу на людей за допомогою законів соціології та психології [5, с. 151];

способи і прийоми впливу на процес формування та розвитку колективу, а також на соціальні та психологічні процеси, притаманні групам чи окремим особам [6, с. 181];

способи і прийоми управлінських впливів, що застосовуються з урахуванням індивідуальних і професійних якостей працівників – фізичних, психофізичних, психічних, інтелектуальних та емоційних особливостей, базуються на використанні об'єктивних наукових положень соціального розвитку і психології, під якими розуміють систему засобів важелів впливу на соціально-психологічний клімат у колективі, підвищення ефективності діяльності організації та її окремих працівників, спрямовані на гармонізацію соціальних відносин у колективі шляхом задоволення соціальних потреб персоналу – розвитку особистості, соціального захисту тощо [7, с. 195];

способи впливу на об'єкт управління, що ґрунтуються на використанні соціального механізму управління за допомогою неформальних факторів, інтересів особистості, групи або колективу, спрямовані на управління соціально-психологічними відносинами, що формуються в колективі [8, с. 84].

Отже, коли йдеться про застосування соціально-психологічних методів державного управління, мається на увазі такі дії суб'єкта управління, які б викликали в об'єкта управління потрібну духовну і поведінкову активність, а саме певні образи, уявлення, спогади, думки, почуття, ставлення, вольові дії, спонтанні реакції тощо. Варто зазначити, що управління є процесом і продуктом функціонування свідомості й волі людей, а воля і рівні свідомості – основні складові, через які здійснюється вплив на суспільну свідомість.

Література

- 1 Психологічна енциклопедія / авт. – упоряд. О.М. Степанов. Київ : Академвидав, 2006. 424 с.
- 2 Політологія: підручник. за ред. В. Кременя, М. Горлач. Київ : МАУП, 1998. 215 с.

- 3 Андреева Г.М. Социальная психология. Москва : Изд-во МГУ, 1980. 416 с.
- 4 Державне управління: словник-довідник/ В.Д. Бакуменко, ред. В.М. Князєв. К. : Вид-во УАДУ, 2002. 228 с.
- 5 Савченко Б.Г., С.М. Пилипенко. Соціально-психологічні аспекти державного управління. Харків : Магістр, 2009. 104 с.
- 6 Донченко Е.А. Социетальная психика. Київ : Наук. думка, 1994. 208 с.
- 7 Малиновський В.Я. Словник термінів і понять з державного управління. Київ : Атіка, 2005. 240 с.
- 8 Методологія державного управління: словник-довідник за ред. В.І. Лугового, В.М. Князєва, В.Д. Бакуменка; Ін-т пробл. держ. упр. та місц. самоврядування. Київ : Вид-во НАДУ, 2004. 196 с.

Дикий А.П.

доцент кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет “Житомирська політехніка”

Наумчук К.М.

аспірант кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет “Житомирська політехніка” м. Житомир, Україна

СОЦІАЛЬНІ ПРОЯВИ РОЗВИТКУ КОРУПЦІЇ В ПРОЦЕСІ СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ

Існуючий досвід свідчить, що громадське суспільство розвинених країн сприймає корупцію як прояв спільного зла нації та її громадян. Небезпечним наслідком корупційних діянь є відображення порушень в реалізації суспільних справ, результати яких укорінюють корумповані відносин та сприяють розколу етичних та правових відносин загальної психології національного розвитку. Складність вивчення аспектів соціального впливу на розвиток корупції в процесі становлення державної антикорупційної політики привертає увагу спеціалістів різних країн. Вперше, корупційне явище почали розглядати як складову гуманітарних та соціальних наук, де осмислення корупції відбувалося комплексно з різних підходів, пізніше – почали розглядати і в інших галузях, адже зрозумілим було те, що вона впливає на державотворчий процес, підриває авторитет не лише людина але й всієї держави. Існуючі літературні джерела наводять значну кількість визначень корупції, з її узагальненим розумінням та пояснення основних причин її впливу на національний розвиток. Кожен дослідник, в залежності від того, представником якої науки він є трактує корупційне явище з погляду економічної науки, теорії управління, юридичної,

гуманітарної та соціологічної науки, проте людина є безпосереднім учасником кожного з тверджень.

В класичному прояві соціологічна традиція не дає традиційного розуміння корупції як окремо-існуючої теоретичної проблеми. Е. Дюркгейма вважав, що існує концепція соціальної аномалії яка містить не лише зниження авторитету, але й проявляє всю неефективність існуючих соціальних норм, зневіру індивіда в інституційних порядках, тобто корупція є паразитом який використовує чинні недоліки правової, політичної та економічної системи задля свого проникнення та укорінення у всіх системах національного розвитку.

Більшість думок сходяться на тому, що соціальні дії мотивують кожного чинити залежно від ситуації, що склалася. Результатом цього існуючі соціальні практики перебувають в тісній взаємодії з корупційними проявами та породжують корупційні практики, які можливо розуміти завдяки наступним моментам: усвідомлення дефіциту ресурсного забезпечення; взаємне надання послуг. На сьогоднішній день корупційні практики в більшій мірі існують в суспільстві за рахунок групової взаємодії, яка характеризується замкнутістю дій згідно з твердженням [3]. Все трактування корупції варто починати з існуючих розбіжностей між соціальними цілями і засобами, які застосовуються для досягнення цих цілей завдяки застосуванню легальних способів, що не завжди виконується. З цією метою було виділено класичні підходи прояву корупції як соціального явища, які проявляються через: існуючі моделі поведінки суб'єкта в процесі поділу праці; нестачу інституційних ресурсів які призводять до змін функціонування соціальних інститутів; використання нелегальних практик досягнення мети.

В процесі дослідження соціально-психологічних аспектів розвитку корупції в становлення державної антикорупційної політики варто пам'ятати, що суспільство в формується і структурується на основі процесів обміну, які викликають формування соціальних груп. Позиція соціального реалізму: відстоюючи свою стратегію розуміння соціально-культурних явищ, він швидше зводить загальні соціальні закони до загальних психологічних, вважаючи за краще аналізувати явища на мікрорівні, тобто в між особових стосунках і малих групах [5, с. 322-323]. Таким чином, явище корупції в процесі становлення державної антикорупційної політики є тим важелем який варто розглядати в соціальній взаємодії суб'єктів, оскільки корупція заснована на задоволенні власних потреб за рахунок мінімальних затрат та завдяки нелегальному досягненні мети.

Отже, дослідження соціального аспекту розвитку корупції в процесі становлення державної антикорупційної політики довели, що притаманне явище корупції є наслідком кризи правової культури населення. Вона підсилюється економічною та політичною нестабільністю держави, недосконалість нормативно-правової бази та слабкістю духу самих посадових осіб. Існування корупції становить загрозу верховенству права, сповільнює демократичний розвиток держави та посилює нестабільність у суспільстві,

нівелює соціальну справедливість, унеможлиблює проведення необхідно важливих у країні реформ.

Виходячи з дослідженого розуміємо, що корупція є асоціальним, аморальним і протиправним явищем, яке спрямовує державу не лише до зневаги інших держав, але й збільшує кількість збитків економіці країни, але й деградації і занепаду держави. Тому в умовах сьогодення вкрай важливим є формування ефективного світогляду молоді через призму моралі та психології зі знанням права та економіки. Спрямування зусиль держави на посилення негативного ставлення до корупції дозволить зменшити її соціальне сприйняття різними поколіннями, а також дозволить попередити її становлення в майбутньому.

Література

1. Волянська О. В. Феномен корупції у фокусі соціологічного дискурсу / О. В. Волянська // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. Сер. Філософія, філософія права, політологія, соціологія. 2010. – № 4. – С. 206-212.
2. Макарова М. Н. Коррупция как предмет социологического анализа / М. Н. Макарова, Р. В. Вахрушев // Вестник Удмуртского университета. – 2012. – № 3. – С. 53-60.
3. Мертон Р. Социальная структура и аномия / Р. Мертон // Социологические исследования. – 1992. – № 4. – С. 91-96.
4. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон. – М.: АСТ, 2006. – 873 с.
5. Ритцер Дж. Современные социологические теории / Дж. Ритцер. – СПб.: Питер, 2002. – 688 с.

Кротова О.А., Жадан А.О

Харківський національно технічний університет сільського господарства
ім.Петра Василенка
м.Харків

УДОСКОНАЛЕННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ.

Закон України «Про безоплатну правову допомогу» визначає порядок надання безоплатної первинної правової допомоги та безоплатної вторинної правової допомоги.[1]

Надання безоплатних послуг населенню по консультаціям з правових питань є вкрай раціональною та необхідною інновацією.

На сьогоднішній день держава має забезпечити реальне та ефективне виконання зобов'язань у сфері надання безоплатної правової допомоги в кримінальних, цивільних, адміністративних справах відповідно до положень Європейської конвенції про захист прав людини і основних свобод. Досягнення цієї мети вимагатиме витрачання значних бюджетних ресурсів, створення

потужної інституційної структури для управління цим процесом, а також забезпечення його якості.

2 червня 2011 року Верховною Радою України прийнято Закон України «Про безоплатну правову допомогу», що стало стартом розвитку системи БПД. 6 червня 2012 року Урядом утворено Координаційний центр з надання правової допомоги – першу установу системи БПД. З 1 січня 2013 року розпочали працювати регіональні центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги, на які покладено функцію надання БВПД підозрюваним та обвинуваченим у кримінальному провадженні, затриманим, заарештованим та засудженим. З 1 липня 2015 року 100 місцевих центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги розпочали роботу у всіх регіонах України і завершується інституційний розвиток системи БПД створенням понад 400 бюро правової допомоги у районних центрах та малих містах з 1 вересня 2016 року.

І вже станом на сьогодні маємо:

- 23 регіональні центри з надання БВПД;
- 84 місцевих центрів з надання БВПД;
- 428 бюро правової допомоги.

Надання безоплатних послуг по консультаціям з правових питань населенню органами виконавчої влади України безпосередньо пов'язано з вимогами ст. 3 Конституції України, де головним обов'язком держави визначено забезпечення прав і свобод людини. Тому надання безоплатної правової допомоги державою є певною мірою виконання обов'язків держави перед людиною.[2]

Варто відмітити, що у населення є потреба на отримання правової допомоги у цивільних і адміністративних справах, яка постійно збільшується і роль місцевих центрів у задоволенні цієї потреби, відповідно також весь час зростає. Тому ефективне функціонування місцевих центрів є одним із ключових аспектів розвитку системи безоплатної правової допомоги в цивільних та адміністративних справах в Україні. Важливо зробити оцінку роботи місцевих центрів не тільки на процедурних показниках роботи місцевих центрів, але також на показниках, які відображають фактичні (матеріальні) результати їх діяльності.[3]

Шляхи удосконалення безоплатної правової допомоги:

1) Вдосконалити весь масив законодавства, що регулює питання надання правової допомоги, з метою приведення його у відповідність із європейськими нормами та стандартами у галузі забезпечення прав людини.

2) Чітко визначити категорії справ, обсяги гарантованої державою правової допомоги.

3) Відмежувати первинну правову допомогу, що полягатиме в покладенні на органи місцевого самоврядування за сприяння громадських організацій функцій консультування осіб. Вторинна правова допомога надаватиметься професійними суб'єктами та полягатиме в підготовці

відповідних юридичних документів, представництві і захисті особи в судах та інших органах.

4) Обрати та апробувати через реалізацію пілотних проектів прийнятної моделі організації надання спеціалістами безоплатної правової допомоги, яка б забезпечила високу якість послуг, адекватну оплату праці адвокатів.

5) Створити ефективний механізм управління системою безоплатної правової допомоги.

6) Закріпити у спеціальному законі найбільш ефективні механізми надання безоплатної правової допомоги.

7) Підвищення кваліфікаційного рівня спеціалістів.

Втілення зазначеного у життя вбачається на основі відповідної Концепції реформування безоплатної правової допомоги, реалізації пілотних проектів з метою апробації конкретних моделей надання правової допомоги.

Література

1. Конституція України: за станом на 21.02.2019 р./ Верховна Рада України – Офіц. видання, Закон від 28.06.1996 року, URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>;

2. Міністерство юстиції : Безоплатна правова допомога , URL: https://minjust.gov.ua/legal_aid ;

3. Державна служба статистики України, URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Лапшин Сергій Андрійович
доцент кафедри правових наук та філософії,
кандидат історичних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені
Михайла Коцюбинського, м.Вінниця

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ ТА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Складовою частиною реформування адміністративно-територіального устрою та налагодження ефективного публічного управління є децентралізація. Підтвердження правильності даного твердження є успішний досвід децентралізації європейських країн.

Метою статті є аналіз децентралізації як складової частини формування адміністративно-територіального устрою та публічного управління в Україні.

Поняття децентралізація доцільно розглядати не лише в контексті адміністративно-територіального устрою держави, а й зважаючи на систему органів публічної влади, їх повноваження та ресурсне забезпечення. Саме тому визначення оптимального рівня концентрації владних повноважень для кожної інституційної ланки є одним із ключових завдань для України. Крім того, розширення впливу громадськості забезпечує реальний розвиток демократії, але необхідно розуміти, що поняття децентралізації має різні напрями, тому ототожнення цього поняття винятково із місцевим самоврядуванням також є

помилковим. Тому здійснення децентралізації в Україні має бути забезпечено конкретною правовою базою задля практичної реалізації реформи. Зокрема, за суб'єктами та сферами впливу виокремлюють територіальну, функціональну й предметну децентралізацію, причому розрізняють вертикальну та горизонтальну форми за принципом ієрархії. У свою чергу, територіальна децентралізація включає політичну, адміністративну та фінансову складову, тому впровадження нової моделі потребує комплексного підходу з урахуванням розподілу концентрації завдань та компетенції на центральному рівні.

Зобов'язання щодо децентралізації влади містяться в ключових програмних документах, а саме: у Плані дій уряду «Відновлення України» від 03.09.2014; у Коаліційній угоді; у Програмі діяльності КМУ від 11.12.2014. Зокрема, у даних документах зазначається, що метою децентралізації влади – є «відхід від централізованої моделі управління в державі, забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні, реалізація у повній мірі положень Європейської хартії місцевого самоврядування, принципів субсидіарності, повсюдності і фінансової самодостатності місцевого самоврядування».

Очікуваними результатами реформи децентралізації є: формування територіальних громад, здатних і спроможних самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення; створення умов для економічного та соціального розвитку територіальних громад та їх об'єднань; чіткий розподіл повноважень між рівнями органів місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади та територіальними органами центральних органів виконавчої влади; організаційна та матеріальна автономія територіальних громад та органів місцевого самоврядування, наближення якості їхньої діяльності до принципів Європейської хартії місцевого самоврядування; наближення надання адміністративних та соціальних послуг до жителів територіальних громад та їхніх об'єднань, підвищення якості цих послуг; формування системи контролю з боку держави та населення за наданням адміністративних послуг; зменшення диспропорцій у доступі до послуг у різних територіальних громадах; покращення на цій основі якості життя людей.

У Вінницькій області станом на 01.01.2019 р. сформовано 37 об'єднаних територіальних громад (включає 110 територіальних громад, що об'єдналися), частка населення області, яке проживає у ОТГ – 41,4%. Власні доходи ОТГ 2018 року зросли на 62.1% порівняно з 2017 роком. Власні доходи включають: відрахування від загальнодержавних податків і зборів (податку з доходів фізичних осіб (надходження від якого забезпечують майже 57% усіх власних доходів ОТГ), акцизів, рентних платежів та ін.), надходження від місцевих податків і зборів (єдиного податку, податку на майно, плати за землю, туристичного збору тощо) та інші надходження (штрафи, кошти від відчуження комунального майна, гранти) [3]. Поєднання управлінських повноважень та фінансових ресурсів (власних та субвенцій з державного бюджету) дозволяють

значно покращити соціально-економічне життя, рівень інфраструктури сільських територій

Таким чином, децентралізація піддається аналізу не лише з погляду на територіальну організацію держави, а й з урахуванням призначення, предмета, функцій публічної влади, визначення виду та основних напрямів реалізації реформи. Її успішність залежить від державного устрою та політики, визначених критеріїв щодо ефективності й діяльності публічної влади, подолання факторів ризику. Перспективність та успішність децентралізації можлива лише у разі збалансованого поєднання та чіткого розмежування компетенцій в межах центрального та локального рівнів з урахуванням історичного досвіду, особливостей розвитку держави, використання проектів національного та міжнародного рівня, забезпечення реформи із наявністю комплексного підходу та враховуючи реакцію суспільства на готовність до змін та подолання кризових етапів.

Література:

1. Бориславська О. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О.Бориславська, І.Заверуха, Е.Захарченко та ін. К.: ТОВ «Софія», 2012. 128 с.
2. Ганущак Ю. Реформа територіальної організації влади / Ю.Ганущак К.: ТОВ «Софія-А», 2013. 160 с.
3. Децентралізація: коротко про головне Електронний ресурс. Режим доступу: decentralization.gov.ua.

Самоєнко Ярослав Іванович
Студент факультету історії, права і
публічного управління
Вінницький державний педагогічний
університет ім. Михайла Коцюбинського
м.Вінниця

ОСОБЛИВОСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ПРИКЛАДІ КАЛИНІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ОТГ

У статті на основі аналізу законодавчої бази, фінансових звітів проаналізовано особливості децентралізації на прикладі Калинівської ОТГ. Визначено передумови, основні напрямки та проблемні питання децентралізації.

Ключові слова: децентралізація, влада, повноваження, бюджет, субвенції.

Однією із ключових реформ в Україні, з якою пов'язують кардинальні зміни у політичній системі, визначено децентралізацію. Тобто формування спроможних територіальних громад та передачу їм повноважень та фінансів здійснення політики. Метою статті є аналіз впровадження реформи децентралізації на конкретному прикладі міста Калинівки, та сіл, які в подальшому об'єдналися у Калинівську Міську територіальну громаду.

У квітні 2014 року за ініціативи тодішнього Віце-прем'єр-міністра - Міністра регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ України Володимира Гройсмана. Уряд схвалив основний концептуальний документ – «Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади». Після чого це дало старт для розвитку реформи Децентралізації. Децентралізація- це передача повноважень та фінансів від державної влади якнайближче до людей - органам місцевого самоврядування.

25 жовтня 2015 року утворилася Калинівська міська об'єднана територіальна громада. До неї ввійшли: Калинівська міська рада (місто Калинівка, село Калинівка-2, село Рівнинне, село Прилуцьке) та Дружелюбівська сільська рада(село Дружелюбівка). Загальна площа становить 88.49 км².

Особливістю реформи Децентралізація насамперед є делегування повноважень на місця. І це виражається у таких аспектах: 1.Краще задоволення потреби людей у послугах з боку влади на місцевому рівні. 2. Створення системи управління більш функціональною та менш затратною. 3. Збільшення можливості місцевого самоврядування у вирішенні найбільш нагальних питань людини та посилення їх впливу на місцевий економічний розвиток. Реформа децентралізації для Калинівської ОТГ дала багато позитивних змін. Насамперед у 2015 році до децентралізації доходи місцевого бюджету склали 15821.99тис.грн.. Уже після року діяння реформи у Калинівській ОТГ місцевий бюджет складав - 63151.41тис.грн. Ми можемо проаналізувати, що завдяки реформі бюджет збільшився у 6 разів. Що сприяло розвитку місцевої інфраструктури: прокладання нового покриття дороги, ремонтування дошкільних закладів, шкіл, вкладання коштів у благоустрій.

Проаналізуємо зміни бюджету Калинівської ОТГ після реформи децентралізації у 2015-2016 рр. Акцизний податок у 2015 році становив 4387.2, вже через рік він виріс до 8692.63, аж у 2 рази. Місцеві податки і збори у 2015р. становили 10697.4, через рік 16424.71. збільшилися на 65,13%. Плата за землю 2015р. – 4658.8, 2016 – 7656.31, збільшилися на 60,85%. Єдиний податок у 2015р. – 5797.7, 2016р. – 8543.4, збільшився на 67,86%. Податок на нерухоме майно у 2015р. – 240.9, 2016р. – 225.0. Інші платежі у 2015р. – 737.39, 2016р. – 759.93. Далі всі данні будуть подаватися лише за 2016 рік. Освітня субвенція - 21009.3. Медична субвенція - 12381.8. Субвенція на формування інфраструктури ОТГ- 1956.0. Інші субвенції- 1000.0. Власні доходи на 1-го мешканця - 3106.01. Питома вага видатків на утримання апарату управління – 4.6. Капітальні видатки на 1-го мешканця - 1243.95.

Зміни тривають і досі у Калинівській ОТГ і у 2018 році 20 березня в місті відкрився спільний Центр надання адміністративних послуг на базі ЦНАП районної державної адміністрації, до створення якого долучилися українські та шведські експерти. Близько 60 тисяч жителів громади та району отримали доступ до якісних адмінпослуг, включно з найнеобхіднішими: реєстрація

бізнесу та нерухомості, соціальні, земельні послуги, послуги місцевого значення.

Допомогу в інституційному створенні ЦНАП, оснащенні центру меблями та сучасною технікою, громаді надала Програма «U-LEAD з Європою». Також, за підтримки Програми в Центрі було встановлено паспортне обладнання, що дозволить мешканцям громади та району отримувати паспорти громадянина України та для виїзду за кордон. Плата за надані послуги буде надходити до бюджету громади. Спеціалізоване програмне забезпечення для ЦНАП було надане Програмою EGAP у співпраці з Вінницькою обласною державною адміністрацією.

Центр надання адміністративних послуг Калинівської ОТГ є одним з небагатьох в Україні спільним ЦНАП, коли ОТГ та райдержадміністрація працюють разом в одному приміщенні та надають більше 150 послуг мешканцям. В міськрайонному ЦНАП створено 15 робочих місць. Всі спеціалісти Центру пройшли навчання з підвищення кваліфікації, спеціально розроблене експертами Програми.

Отже, реформа децентралізації відкриває великі можливості для розвитку, покращення життя людей, створення нових робочих місць на місцевому рівні.

Література:

1. Офіційний сайт Кабінету міністрів України з питань децентралізації. Режим доступу: <https://decentralization.gov.ua/gromada/279>
2. Офіційний сайт Калинівської міської ради. Режим доступу: <http://www.kalynivka.vn.ua/pages/p8>

Рудковська О.В.
студентка 4 курсу 5 групи ЕФ,
спеціальність «Публічне управління та адміністрування»
Решетова Ганна Ігорівна, доцент
кафедри «Публічного управління та адміністрування», к.н.д.у.
Херсонський державний аграрний університет

РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2019-2021 РОКИ ЯК ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

У контексті формування єдиного світового інформаційного простору та поглиблення процесів інформаційної та економічної інтеграції держав важливою складовою розвитку як України в цілому, так і Херсонської області зокрема є залучення інвестиційних ресурсів та розширення міжнародного співробітництва.

У зв'язку з цим виникає необхідність визначення ефективного механізму та інструментів інформування світової спільноти та вітчизняних інвесторів про інвестиційні можливості Херсонщини, особливо зважаючи на те, що потенційні

іноземні інвестори сьогодні отримують відомості про події, що відбуваються в Україні, у неповному обсязі або з викривленим змістом.

За даними щорічного рейтингового оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів, яке проводиться відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики», Херсонщина посідає 18-те місце.

За напрямком «Інвестиційно-інноваційний розвиток та зовнішньоекономічна співпраця» область посіла 9-те місце рейтингу, але цей достатньо високий показник обумовлений 1-ою позицією за індексом капітальних інвестицій та 7-ою сходинкою за темпом збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій у 2017 році порівняно із попереднім роком, проте за обсягом капітальних та прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу населення Херсонщина знаходиться на 14-й та 15-й позиціях відповідно.

Станом на 01 січня 2018 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій починаючи з 1994 року склав 218,3 млн. дол. США, а в перерахунку на 1 особу населення становив 206,6 дол. США. Вже 01 жовтня 2018 року іноземними інвесторами Херсонщини виступили нерезиденти 40 країн світу. Найбільшою інтенсивністю щодо здійснених інвестиційних внесків вирізняється Республіка Кіпр – 60% від загального обсягу акціонерного капіталу.

Проте станом на 01 жовтня 2018 року обсяг акціонерного капіталу, внесеного в економіку області нерезидентами, зменшився на 16 млн дол. США, або на 7,4%, і склав 202,3 млн дол. США, а на одну особу населення області припадало 192,7 дол. США прямих іноземних інвестицій, що на 13,9 дол. США, або на 6,9%, менше відповідного показника, встановленого на 31 грудня 2017 року.

У розрізі адміністративно-територіальних одиниць Херсонської області розподіл акціонерного капіталу є нерівномірним: традиційно підприємства з іноземними інвестиціями локалізуються в містах Херсон, Каховка та Нова Каховка, а також у декількох районах: Олешківському, Каланчацькому та Скадовському. В менших обсягах іноземні суб'єкти господарювання інвестують в Білозерський та Генічеський райони, незначні обсяги залучаються до Чаплинського, Високопільського, Великоолександрівського та Горностаївського районів.

Тобто, незважаючи на деякі структурні зрушення у перерозподілі іноземних інвестицій, загальна картина щодо залучення акціонерного капіталу нерезидентів у розрізі районів та міст області лишається статичною: є привабливі для інвесторів території та малозабезпечені або непривабливі.

Таке явище є результатом:

- значної різниці в наявній природно-ресурсній базі територій;

- інфраструктурного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, що історично склався внаслідок галузевого економічного спрямування певних територій;

- географічних особливостей, з огляду на вигідне розташування одних районів на перетині важливих транспортно-логістичних потоків і віддаленість інших від основних економічних центрів;

- малоефективної політики деяких місцевих органів управління щодо інвестиційної діяльності. Зокрема, адміністративно-територіальна реформа спонукає до утворення на базі об'єднаних територіальних громад окремих підрозділів з реалізації економічної та інвестиційної політики, які у деяких випадках, у зв'язку з відсутністю кваліфікованих кадрів, повільно, на відміну від інших, формують економічні стратегії розвитку територій та не мають достатнього досвіду в питаннях залучення та супроводження інвестицій.

Таким чином, для ефективного залучення акціонерного капіталу існує необхідність у підготовці якісних інвестиційних продуктів, що відповідатимуть світовим стандартам роботи з інвесторами, будуть актуальні та затребувані на міжнародному ринку інвестицій, матимуть унікальні конкурентні особливості. На сьогодні системну роботу щодо підготовки таких пропозицій, а також щодо промоції інвестиційних можливостей територіальних громад в області розпочато, і даний процес потребує продовження й активізації на наступних етапах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аньшин В. М. Инвестиционный анализ : учеб. пособ. / В. М. Аньшин. — М. : Дело, 2000. — 280 с.
2. Бакаев Л. О. Математичні методи моделювання інвестиційної діяльності / Кількісні методи в управлінні інвестиціями : навч. посіб. / Л. О. Бакаев. — К. : КНЕУ, 2000. — 142 с.
3. Балацький О. Ф. Управління інвестиціями : навч. посіб. / Балацький О. Ф., Теліженко О. М., Соколов М. О. — [2-ге вид., перероб. і доп.]. — Суми : ВТД " Університетська книга", 2004. — 232 с.
4. Бланк І. О. Інвестиційний менеджмент : підруч. / І. О. Бланк. Н. М. Гуляева ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. — К. : Київ. нац. торг.-екон. унт, 2003. — 398 с.
5. Борщ Л. М. Інвестування: теорія та практика : навч. посібн. / Л.М. Борщ, СВ. Герасимова. — вид. 2-ге, [перероб. та доп.]. — К. : Вид-во "Знання", 2007. — 685 с.
6. Бочаров В. В. Инвестиционный менеджмент : учеб. пособ. / В. В. Бочаров. — СПб. : Питер, 2000. — 160 с.
7. Верба В. А. Проектний аналіз : [навч. метод. посібник для самост. вивч. дисц.] / Верба В. А., Гребешкова О. М., Востяков О. В. — К. : КНЕУ, 2002. — 297с.

Богуславець О.О. 3 курс, 5 група економічний факультет

Вольська О.М. доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У науковій літературі термін «механізм управління» є досить широко вживаним, проте його зміст різні науковці трактують по-різному. Наприклад, Ю.Тихомиров вважав, що механізм державного управління – це демократична державна організація управлінського впливу на суспільні процеси. Н.Мойсеєв стверджував, що механізм управління – це система процедур, що формують рішення або правила його прийняття. За словами Г.Атаманчук механізм державного управління – це складна система державних органів, організованих відповідно до визначених принципів для здійснення завдань державного управління[1].

Загалом можна сказати, що механізм державного управління – це певна система, призначена для практичного здійснення державного управління та досягнення поставлених цілей, яка має визначену структуру, методи та інструменти впливу на об'єкт управління з відповідним нормативним, правовим, інформаційним забезпеченням.

Саме Руслана Рудніцька наголошує, що механізм управління складається з таких елементів, як: методи, важелі, інструменти, політика, правове, нормативне і інформаційне забезпечення. З цим трактуванням структури механізму неможливо не погодитись, однак зрозуміло, що склад механізму державного управління визначеною сферою суспільного розвитку змінюватиметься, в залежності від особливостей тієї чи іншої сфери.

Механізм державного управління може бути комплексним, тобто складним. Це залежить від того, які проблеми і яким чином вирішуються за допомогою конкретного державного механізму управління. Тому в деяких випадках він може включати в себе різні види механізмів: економічний(механізми державного управління грошово-валютною, банківською, кредитною, податковою, інвестиційною діяльністю), мотиваційний(сукупність командно-адміністративних та соціально-економічних стимулів, що спонукають державних службовців до ефективної роботи), організаційний(об'єкти і суб'єкти державного управління, їх цілі, завдання та функції, а також результати функціонування), політичний(механізми формування економічної, промислової, соціальної, фінансової політики) і правовий вид(нормативно-правове забезпечення: закони і постанови ВРУ, укази Президента, постанови і розпорядження КМУ, до того ж методичні рекомендації та інструкції)[1].

Окрім складного механізму управління, ще існують і недержавні механізми: конфесіональні, бізнесові, партійні.

Олена Коротич у своїй праці зазначає класифікацію механізмів державного управління, залежно від суб'єктів управління. За цією ознакою в Україні механізми управління поділяються на ті, що здійснюються органами державного управління: 1.вищого рівня(ВРУ, КМУ, Президент); 2.обласного рівня(обласними радами, обласними державними адміністраціями); 3.районного рівня(районними радами, районними державними адміністраціями); 4.місцевого рівня(міськими, селешними та сільським радами)[2].

Підсумовуючи зазначене вище - механізм державного управління являє собою комплексну систему державного управління, складовими якої можуть виступати конкретні механізми управління (економічний, мотиваційний, політичний, правовий та ін.), які в сукупності здатні забезпечити збалансоване та ефективне функціонування єдиного державного механізму.

Список використаних джерел

1. О.Федорчак Класифікація механізмів державного управління: стаття наукового вісника «Демократичне врядування»/О.Федорчак – Науковий вісник – 2008 – Вип. 1

2. О.М.Кравченко Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток»[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=56>

Кучменко Віталій Олександрович
доцент кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет
“Житомирська політехніка”
м. Житомир, Україна
Мельник Альона Сергіївна
магістрант факультету публічного управління та права
Державний університет
“Житомирська політехніка”
м. Житомир, Україна

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Діяльність сучасного управлінця та державного службовця потребує підготовки у сфері державної служби, загальної обізнаності в галузях науки, економіки та культури, кола інтересів, суспільного та політичного життя. Сучасному державному службовцю притаманний широкий кругозір, певні професійні і людські якості.

Саме тому загальноосвітній, та насамперед загальнокультурний рівень державного службовця вважається основою його професійної діяльності. Якщо брати до уваги загальний культурний розвиток особистості, то його формування починається ще у дитячі роки і продовжується протягом всього життя. Цей процес відбувається безперервно, його неможливо зупинити, і він є головним чинником формування та збагачення професійної та складової культури кваліфікованого сучасного управлінця.

Прогрес кожної складової культури допомагає зросту рівня загальної культурної обізнаності державного службовця. Таким чином, відбувається розробка комплексу заходів з розробки нової системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців.

Нині нагальною проблемою постає розвиток культури державного службовця та формування його в системі підготовки як досвідченого фахівця. Це визначається головним фактором підкріплення соціально-орієнтованої ринкової економіки та вагомим чинником укріплення державності.

На сьогодні система підвищення кваліфікації та підготовки державних службовців має сприятливі умови для підвищення розвитку їх інтелектуального та творчого потенціалу, а не лише для зростання загального культурного рівня управлінців.

Належним чином удосконалення кваліфікаційної складової відображається на основі рівня загальної культури державного службовця. Саме це в кінцевому випадку і є головним чинником удосконалення і загального формування його іміджу. Тому можна зробити логічний висновок, що загальна освіченість, культурна обізнаність та висока кваліфікаційна підготовка є гарантією його ефективної професійної діяльності та зростання рівня підготовки, яка сприяє підвищенню функціональної культури державного службовця.

Саме від розвитку та збагачення загальнокультурної складової культури державного службовця залежить розвиток та збагачення функціональної складової сукупної культури.

Сучасний державний службовець, який не має належний загальнокультурний розвиток, не зацікавлений у постійному рості свого кваліфікаційного рівня, не зацікавлений своєю професією, не може якісно і належно виконувати свої обов'язки. Таким чином він не може відповідати потребам сучасної держави. Тому система підготовки та підвищення кваліфікації державних службовців повинна виконувати функції, які могли б допомагати державному службовцю збагачувати свою культуру, підвищувати рівень своєї особистості. Адже саме розвиток державного службовця, його інтереси, можливості та потреби є основною метою освіти, яка в цілому формує загальний імідж державних службовців та визначає етику поведінки.

Таким чином, формування серйозного іміджу державного службовця та професійної етичної та моральної свідомості здійснюється в самому процесі підготовки і підвищення кваліфікації державних службовців.

Отже, моральна освіта фахівців державної служби вимагає підготовки та підвищення обізнаності в таких напрямках:

1. Фахові дисципліни спрямовані на забезпечення суспільної спрямованості;

2. Гуманітарні дисципліни слугують забезпеченням загальнокультурного розвитку держаного службовця;

3. Вивчення професійної етики. Вивчення професійної етики полягає в правильному сприйнятті фахівцями моралі та етичних принципів.

Полягає у вмінні застосувати принципи згідно загальноприйнятих стандартів, оволодінні методів обґрунтування власних думок з приводу етичних дій та рішень.

Саме такий підхід перетворить професійний розвиток держаного службовця на розвиток суспільного життя та розвиток державної служби.

Література

1. Україна. закони. Про державну службу [електронний ресурс]. – режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>. – назва з екрану.

2. Про затвердження порядку організації підвищення кваліфікації державних службовців і осіб місцевого самоврядування у навчальних закладах за державним замовленням національного агентства україни з питань державної служби [електронний ресурс]: наказ національного агентства україни з питань державної служби від 19 квітня 2017 року № 86. – режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0832-17>. – назва з екрану.

3. Максимович Ю.А. Проблеми підвищення кваліфікації державних службовців [електронний ресурс]. – режим доступу: [http://repository.hneu.edu.ua/.../Максимович %20 Ю.а](http://repository.hneu.edu.ua/.../Максимович%20Ю.а). – назва з екрану.

Потравка Л.О., завідувач кафедри
публічного управління та адміністрування,
доктор економічних наук, професор
Щербак В.А., магістр
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»,
м. Херсон, Україна

МОДЕЛІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Аналіз досвіду становлення місцевого управління в європейських країнах свідчить про те, що розвиток кожної з європейських держав обумовлений специфічними політичними, економічними, соціальними та іншими умовами, що залежать від тих внутрішніх відносин, які сформовані та врегульовані на конституційному та законодавчому рівні [1, 2]. На практиці процеси децентралізації тісно пов'язані з проведенням адміністративно-територіальних

реформ, що приводить до серйозних змін у територіальній організації публічної влади. У результаті таких трансформацій в країнах ЄС відбувся перерозподіл повноважень і відповідальності між різними рівнями влади. Причому цей процес охопив як традиційно централізовані держави, так і країни, що тривалий час визнають децентралізм.

Місцеве самоврядування є укоріненим і суттєвим елементом демократичних змін у більшості країн. Для прикладу, формування місцевого самоврядування в країнах Західної Європи відбувалося протягом тривалого історичного періоду. Цей процес продовжується й сьогодні. На сьогоднішній день виділено такі основні моделі місцевого самоврядування, які були сформовані в Європі, а потім у тому чи іншому вигляді були розповсюджені всім світом, причому певні елементи є прийнятними і донині [3].

Перша модель місцевого самоврядування – англосаксонська – була сформована у Великобританії, а потім була розповсюджена в США, Канаді, Індії, Австралії. Її головними рисами є: висока ступень автономії місцевого самоврядування, виборність, контроль з боку населення; відсутність на місцях спеціальних державних уповноважених, які контролюють органи місцевого самоврядування; а також відсутність місцевих адміністрацій. Отже, головний принцип даної моделі «діяти самостійно в межах наданих повноважень». У Великобританії такі повноваження надаються парламентом країни. У більшості країн об'єднаних англосаксонською моделлю, розмір місцевих податків коливається від 1 до 2% ВВП, що складає близько 4-5% усіх податків.

Друга модель місцевого самоврядування – континентальна (французька), яка є типовою для країн континентальної Європи (Франція, Італія, Іспанія) та в більшості країн Латинської Америки, Близького Сходу. Її основними рисами є: поєднання місцевого самоврядування і місцевих адміністративних органів. У країнах, об'єднаних цією моделлю, обсяг місцевих податків сягає 4-6% ВВП і складає близько 20% усіх податків.

Дана система має підвиди:

а) на всіх рівнях, окрім низового, діють виборні органи територіальної громади і органи, що представляють державну владу на місцях, які здійснюють контрольну функцію. На низовому рівні діють лише органи первинної територіальної освіти (Франція, Італія);

б) органи місцевого самоврядування в «природних» адміністративно-територіальних одиницях створюються лише на низовому рівні, на регіональному ж рівні (у «штучних» адміністративно-територіальних одиницях) створюються місцеві державні адміністрації загальної компетенції.

Існує також такий варіант даного підвиду, коли виборні органи місцевого самоврядування діють і на регіональному рівні, лише як представницькі органи територіальних громад. (Польща, Болгарія, Туреччина, Фінляндія).

Гармонійний розподіл національного доходу між громадянами через податкову систему й державний бюджет спостерігається серед країн, що об'єдналися за скандинавською моделлю місцевого самоврядування. Місцеві

податки в структурі надходжень складають від 10% до 20% ВВП і 20-50% усіх податків. Серед країн, які можна віднести до цієї моделі – Швеція, Данія, Фінляндія [4].

Також виділяють іберійську модель самоврядування, за якої управління на місцевому рівні здійснюють обрані населенням представницькі органи і посадові особи місцевого самоврядування (які затверджують органами державної влади). Вона близька до континентальної моделі і зустрічається в країнах Латинської Америки.

Змішана модель самоврядування поєднує в собі ознаки континентальної й англо-саксонської моделей (Австрія, Російська Федерація, Федеративна Республіка Німеччина, Україна) [5].

Аналіз моделей показав, що перша, характерна здебільшого для федеративної форми державного устрою (що є для нас не бажаним в умовах теперішнього часу); друга – існує у нас з деякими відмінностями (з чисто континентально-європейською моделлю), то третя модель є досить цікавою для України в умовах курсу на децентралізацію.

Поза сумнівом, зарубіжний досвід муніципального будівництва свідчить про наявність великої різноманітності моделей місцевого самоврядування. Кожна країна визначає для себе саме той тип муніципальної моделі, який найбільшою мірою відповідає її конкретним умовам, пріоритетам загальнодержавної й муніципальної політики. Щодо характеру діючої в країні моделі місцевого самоврядування, у першу чергу, свідчать її Конституція й спеціальні закони, що регламентують діяльність місцевих органів влади.

Список використаних джерел

1. Управління стратегічним розвитком об'єднаних територіальних громад: інноваційні підходи та інструменти : монографія / С. М. Серьогін та ін.; за заг. та наук. ред. С. М. Серьогіна, Ю. П. Шарова. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2016. С. 32-38.

2. Стратегія та принципи здійснення реформ територіальної організації публічної влади в країнах ЄС: наук. розробка / Л.Л. Прокопенко та ін. Київ: НАДУ, 2013. 52 с.

3. Матвієнко А. С. Об'єднання територіальних громад: досвід Фінляндії та Латвії. *Держава і право. Юридичні і політичні науки*. 2013. Вип. 59. С. 506 – 511.

4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / О. М. Бориславська та ін. Київ: Москаленко О. М., 2012. 212 с.

5. Підгірна В., Філіпчук Н. Зарубіжний досвід місцевого самоврядування: уроки для України *Сталий розвиток місцевих громад: роль економічної освіти та науки* Матеріали науково-практичної конференції. Чернівці, 2017. С. 50-53.

Акімова Юлія Миколаївна
Студентка
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Еволюція державного управління в європейських країнах відображає демократичний шлях розвитку політико-правової організації суспільства на основі принципу верховенства права, поваги прав і свобод громадянина. Відповідно, орієнтація на захист прав і свобод людини, забезпечення дотримання та реалізації її прав, свобод та законних інтересів виступає одним з основних критеріїв розмежування з правовою пострадянською системою, де людина вважалася керованим об'єктом, чії права та інтереси отримували переважно декларативне закріплення.

Першочерговим завданням, має стати всебічне вивчення доктринального розуміння та практичних шляхів запровадження в українському законодавстві фундаментального принципу європейської правової доктрини – верховенства права, а також принципів належного урядування та належного управління, на основі яких було розроблено та запроваджено в практику державотворення провідних європейських країн сучасні принципи та стандарти державного управління.

Європейський досвід вчить не ігнорувати реформи на організаційному рівні: досвід вдалих реформ на рівні окремої установи може бути поширений і застосований у секторі загалом. Разом з тим зрозуміло, що без масштабних системних реформ, спрямованих на зміни в системі владних відносин, переосмислення та перерозподіл їх функцій і компетенцій, зміну ролі та завдань у процесах життєдіяльності суспільства, справжній прогрес неможливий.

Три напрями реформування (інституції, процеси, люди), визначені під час інституційних реформ у країнах ЦСЄ, можуть стати орієнтирами для поетапного реформування системи державного управління України.

Під час реформ важливо досягти плідної взаємодії та збалансованості виконавчої влади і місцевого самоврядування – основи оптимізації функціонування загалом публічної влади на місцях, підвищити роль і відповідальність муніципальних інститутів, їх посадових осіб за вирішення покладених на них повноважень і функцій, що позитивно вплине на динаміку соціально-економічного та культурного розвитку територій. Паралельно слід продовжувати курс на демократизацію всіх сфер суспільного життя та побудову громадянського суспільства, що неможливі без встановлення оптимального балансу між децентралізацією і централізацією, доповненого принципами деконцентрації, дерегулювання та повсюдності місцевого самоврядування, які б адекватно відповідали реальним соціально-економічним і політичним умовам країни в рамках безумовного додержання принципу

унітаризму Української держави. Одночасно слід забезпечити повноправність і ресурсну спроможність місцевого самоврядування.

Такий вектор розвитку через динамічний поступ регіонів дасть можливість посилити дієздатність держави, оптимізувати виконання нею своїх функцій, сприятиме становленню України як демократичної, високорозвиненої, правової держави та її інтеграції до європейського співтовариства. Основними складовими такої модернізації має стати територіальне, адміністративне і структурне оновлення, підвищення ролі муніципальної влади, кардинальний перегляд міжбюджетних і податкових відносин.

Європейська інтеграція обов'язково супроводжується реформуванням системи державного управління. Трансформації відбуваються в державах, які вже довгий час перебувають у складі ЄС, оскільки цього вимагають інтенсивність співпраці та додаткові вимоги, що їх висуває до кожної держави членство в ЄС. Держави, що прагнуть здобути членство в ЄС, повинні бути готові до масштабних та глибинних змін.

Українська держава може і мусить скористатися досвідом інституційних реформ нових держав-членів та країн-кандидатів для прискорення євроінтеграційних процесів, реформування державного управління та державної служби. Реалізація європейського вибору, підготовка до більш інтенсивного співробітництва з ЄС, адаптація внутрішніх правил, механізмів і процедур до європейської інтеграції повинні прискорити проведення в країні державно-управлінських та інституційних реформ (адміністративної, адміністративно-територіальної, політичної, судової, бюджетної та інших). Оновлена система публічної влади, реформоване державне управління та державна служба будуть виступати каталізаторами європейської інтеграції.

Література

1. Ефективність державного управління [Текст] : зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.— Вип. 3 (52) : у 2 ч. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. — Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2017. — 320 с.

Кукуруза Іван Ігоревич

студент

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»,

м.Херсон

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Розвиток національної сфери фізичної культури та спорту повинен відповідати сучасним інтеграційним і глобалізаційним процесам, вимогам переходу до постіндустріальної цивілізації, що забезпечить її подальше

інтегрування в європейський і світовий спортивний простір, як зазначено у Дорожній карті реформ у сфері фізичної культури та спорту. Один із пріоритетних напрямів розвитку національної сфери фізичної культури і спорту полягатиме в удосконаленні інституційних механізмів державного регулювання сфери фізичної культури та спорту на засадах впровадження прогресивного зарубіжного досвіду, що обумовило вибір теми даної публікації.

Традиційно більшістю фахівців фізкультурно-спортивної галузі головним критерієм виділення тієї або іншої моделі розглядається ступінь участі держави в управлінні і фінансуванні галузі. У відповідності з цим виділяють три основні моделі управління: американську, європейську та пострадянську (тоталітарну). Американська модель характеризується високою мірою децентралізації та незначною участю держави в організації фізкультурно-спортивної діяльності. Європейська модель характеризується великою мірою участі держави. Практично у всіх країнах Європи держава так чи інакше втручається в розвиток масового спорту, спорту вищих досягнень та іноді навіть професійного спорту. Пострадянська модель характеризується повним централізованим державним управлінням сферою фізичної культури і спорту.

Така модель функціонувала в СРСР і країнах соціалістичного табору [1]. На думку Ш. Тарпіщева, практичний інтерес для аналізу представляє поділ моделей управління за блоками, які відрізняються: – рівнем впливу держави на розвиток спорту та діяльність спортивних громадських об'єднань (насамперед національних спортивних федерацій); – формою управлінських структур (державна, громадська, змішана). При цьому серед основних світових моделей Ш. Тарпіщев виділяє французьку, американську, китайську і змішаного типу, прийняту в скандинавських країнах. Слід відразу зазначити, що на сьогоднішній день в більшості країн моделі спортивного регулювання доповнюють одна іншу, а також мають низку загальних принципів, у зв'язку з чим поділ їх на запропоновані групи (національні) є досить умовним. Порівняльний аналіз зарубіжного досвіду управління сферою фізичної культури і спорту передбачає виділення певних складових. На нашу думку, основними з них можуть бути: організаційна модель управління; особливості нормативно-правового регулювання; ресурсне забезпечення [2].

Що стосується державного регулювання фізкультурно-спортивної діяльності в США, то воно, в основному, обмежується законотворчістю. У деяких виданнях, присвячених питанням спортивного менеджменту, йдеться про те, що спорт у США повністю незалежний від держави, однак аналіз сучасних зарубіжних джерел дозволяє зробити висновок про те, що ці заяви не повною мірою відповідають дійсності. Так, не беручи участь безпосередньо в управлінні фізкультурно-спортивною діяльністю, американський уряд в особі органів управління на рівні окремих штатів і муніципальних утворень проводить політику непрямого регулювання і стимулювання розвитку спорту в країні через прийняття окремих законодавчих актів (що сприяють розвитку спонсорської діяльності та соціально-відповідального бізнесу, спортивним

теле- і радіотрансляціям, надання державної спортивної інфраструктури в оренду професійним клубам). Крім того, в деяких випадках уряд США надає пряму фінансову підтримку національній олімпійській команді. Необхідно відзначити, що в останні роки непряме регулювання державою економічних процесів (у тому числі й у сфері спорту) в США приймає все більш масштабний характер. Більше того, зараз вже можна говорити про це явище як про стійку тенденцію, в результаті якої у сфері спорту в США відбувається явне зміщення принципів управління в бік європейської моделі [3].

Характерною особливістю європейської системи управління фізичною культурою та спортом, у межах якої, на нашу думку, повинна функціонувати система, є наявність наддержавного органу (Ради Європи), який координує національні підходи до розвитку даної сфери. Стійкою тенденцією останніх десяти років є всі більше розмивання кордонів між європейською і американською моделями управління фізичною культурою та спортом. Так, незважаючи на традиційну децентралізацію і невтручання державних органів у процеси управління спортивною діяльністю в США, на сьогоднішній день стає очевидною потреба не тільки в непрямому, а й у прямому державному регулюванні. Значну роль у сучасній системі управління фізичною культурою та спортом відводиться громадським організаціям і спортивним конфедераціям. У країнах же, де першорядна функція управління і регулювання відводиться державі, все одно діє незмінний принцип поваги автономії громадських спортивних організацій. В умовах децентралізації запровадження європейського досвіду державного управління в Україні доцільним є більш детальне вивчення аспектів управлінських методів та систем, що ефективно функціонують в розвинених країнах. У подальшому необхідно проаналізувати можливість запровадження вивчених методів у систему управління адміністративно-територіальної одиниці України.

Література:

1. Рожков П.А. Совершенствование экономического механизма функционирования физической культуры и спорта / П.А. Рожков. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 254 с.
2. Гуськов С.И. Профессиональный спорт / С.И. Гуськов, В.Н. Платонов, М.М. Липец, Б.Н. Юшко. – Киев : Олимпийская литература, 2006. – 391 с.
3. Гуськов С.И. О современных тенденциях развития профессионального спорта в США / С.И. Гуськов // Теория и практика физической культуры. – 2008. – № 7. – С. 23-31.

Абдураманов Мухаммед Мустафа огли
студент,
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Політика державної підтримки малого бізнесу реалізується в рамках комплексної програми розвитку підприємництва в Україні. Проте, реальну допомогу малому бізнесу можна надати не в межах універсальної програми для України, а в рамках визначених територій, з урахуванням специфіки, потреб місцевого населення і т. ін.

З метою розвитку малого бізнесу і забезпечення державної підтримки малого бізнесу Уряд України прийняли спеціальні постанови. Відповідно до постанов затверджено комплекс першочергових заходів для розвитку малого підприємництва в Україні: нормативно-правове забезпечення, фінансово-кредитне забезпечення, інформаційно-технічне забезпечення, зовнішньоекономічна діяльність, організаційна, кадрова, консультаційне забезпечення.

Основними напрямками дальшого розвитку малого бізнесу в Україні у найближчій перспективі є: формування належної законодавчої бази, сприятливої для розвитку малого бізнесу; вдосконалення фінансово-кредитної підтримки; забезпечення матеріально-технічних та інноваційних умов розвитку; інформаційне та кадрове забезпечення бізнесу; стимулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів малого бізнесу [1, с. 186].

Малий бізнес найбільш масова, динамічна та гнучка форма ділового життя зі своїми закономірностями розвитку та специфічними перевагами, що при певних умовах стають недоліками, стримуючими його розвиток. Близько 80% малого бізнесу існують рік-два, а більше третини є збитковими. Існує й інша статистика, яка говорить про те, що в Україні малий бізнес поки ще не відіграє суттєвої ролі в забезпеченні економічного зростання, його внесок у валовий внутрішній продукт складає лише 19,2%.

За останні роки малий бізнес не набув істотного розвитку, цей факт знаходить відображення по кожному показнику, крім обсягу реалізованої продукції. Кількість малих підприємств в 2017 році зросла лише на 1%, кількість найманих працівників, які зайняті в малому бізнесі значно скорочується. Негативний фінансовий результат відображає наявність проблем в даному секторі економіки та загальну негативну тенденцію і економічну нестабільність країни.

Від'ємні показники прибутку характерні для сектору малого бізнесу, що функціонує у сфері будівництва та операцій з нерухомістю, а також у промисловому виробництві, де, незважаючи на наявність близько 58% умовно прибуткових підприємств, загальні економічні втрати галузі на початок 2017 року склали 4 млрд 350 млн грн [2].

Кредитування малого бізнесу висуває на перший план проблеми гарантій. Серед джерел фінансових ресурсів малого бізнесу банківські кредити посідають третє місце після доходів від діяльності суб'єктів підприємництва та особистих коштів засновників. Якщо частка банківських кредитів у структурі джерел

фінансового забезпечення малого бізнесу в Україні становить менше 20 %, то в економічно розвинутих країнах – не менше 60 %. Частка відповідних кредитів у загальному обсязі кредитного портфеля банків є незначною (до 20%) протягом багатьох років, так, у 2016 р. вона дорівнювала 14,7%, а у 2017 р. – 15,1% [3, с. 28]. Підтримка банківського фінансування малого бізнесу державою переважно має вигляд субсидування процентних ставок або часткової компенсації кредитних виплат [2]. Державна організація з питань мікрокредитування – Український фонд підтримки підприємництва – фактично не розвиває схеми гарантій за кредитами малого бізнесу: у 2017 р. він надав підтримку підприємцям лише на 2,6 млн грн (при витратах на утримання персоналу в 2,1 млн грн на рік).

В Україні ж і досі не сформована інфраструктура підтримки і розвитку малого бізнесу. Про це свідчать результати експертного опитування Центру громадської експертизи. Зокрема лише 43% респондентів вважають, що органом, відповідальним за формування і реалізацію політики підтримки малого бізнесу в Україні, має бути Міністерство економічного розвитку і торгівлі. Найбільш затребуваною складовою системою підтримки підприємництва в Україні є фінансово-кредитна підтримка (78%), а також стимулювання інновацій і підтримка експорту (по 65 % опитаних). Найбільшими перепонами для розвитку бізнесу сьогодні є корупція (65%), обмежений доступ до фінансових ресурсів (57%) і надмірний податковий тиск (54%) [4].

В сучасній ринковій економіці України малий бізнес вимушений долати ряд макроекономічних перешкод, основною причиною яких є неефективна фінансова підтримка, надмірний податковий тиск та інші обмеження, встановлені на законодавчому рівні. Тому перспективним шляхом подолання цих бар'єрів має стати досягнення консенсусу в тому, що інтереси підприємництва мають захищати самі підприємці. Роль держави ж має полягати в покращенні необхідної інфраструктури та створенні ефективної правової бази, що б створила простір для розвитку громадських організацій та інших асоціацій, націлених на вирішення проблем розвитку малого бізнесу в Україні.

Література:

1. Воронич К.М. Міжнародний досвід організації малого бізнесу та можливість його впровадження в Україні // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21. – С. 184–189.
2. Державний комітет статистики. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Мельник Л.Г. Четвёртая промышленная революция: предпосылки и содержание // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 9. – С. 26–30.
4. Ольвінська Ю.О. Розвиток інфраструктури малого і середнього бізнесу в Україні. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream>.

Карнаушенко А.С.
асистент кафедри економіки та фінансів, к.е.н.
ДВНЗ «ХДАУ»

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ КРАУНДФАНДИНГУ У ФІНАНСУВАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

На сьогодні глобалізаційні процеси в світовій ринковій економіці зумовлюють господарюючих суб'єктів на підвищення власної конкурентоспроможності, що потребує залучення грошових коштів на подальший розвиток бізнесу. Існуючі способи фінансування підприємницької діяльності часто є недоступними на початковому етапі проекту. В зв'язку з цим постає необхідність в пошуку новітніх фінансових інструментів підтримки. Одним з таких інструментів являється краудфандинг.

Даний метод з'явився недавно, але зарекомендував себе як інноваційний фінансовий інструмент за допомогою якого можна швидко отримати підтримку власного проекту та стартапу. Крім того краудфандинг допоможе вже діючому підприємству залучити грошові кошти на розвиток.

Поняття «краудфандинг» з'явилося в 2008 році в США і являє собою механізм фінансування ідей і проектів за рахунок залучення коштів великої кількості приватних інвесторів. У порівнянні з традиційними інститутами фінансування (банки, венчурні фонди і біржі) краудфандинг є найбільш доступним, простим і демократичним. У свою чергу, порядок функціонування краудфандингових платформ дуже різноманітний і залежить від законодавчих, соціальних, політичних і економічних особливостей країни, в якій ця платформа організовується. Даний спосіб залучення інвестицій стає все більш популярним в розвинених зарубіжних країнах.

Загалом, краудфандинг – це дуже давнє явище. Однак з винаходом інтернету воно отримало друге дихання. А все тому, що фінансування здійснюється зазвичай співтовариством (одногрупники, сусіди, друзі, співгромадяни), а з появою мережі Інтернет комунікативні можливості людей сильно розширилися. Так у 1997 році шанувальники британської рок-групи Marillion без будь-якого залучення самої групи організували і провели інтернет-кампанію по збору коштів для фінансування музичного туру групи по всій території США. Їм вдалося зібрати \$60 000. Торгова асоціація для фрілансерів у Великобританії The Professional Contractors Group була заснована в 1999, коли Енді Уайт зробив заклик до 2000 підрядників пожертвувати £50 щоб назбирати £100 000, які необхідні для заснування такого типу організації. Через 5 днів 2002 людини перерахували гроші. Сьогодні членами цієї організації є більше 14 000 британців. Заснована в США компанія ArtistShare (2000/2001) задокументована як перший краудфандинговий сайт для музики. Слідом за ним з'явилися такі сайти, як Sellaband(2006), Slice The Pie (2007), HyperFunding (2008), IndieGoGo (2008), PledgeMusic (2009), Kickstarter(2009), RocketHub

(2009), FundaGeek (2011) iintheUKSponsume (2010), PleaseFund.Us (2011), Authr.com (2012) і OnSetStart (2012).

Визначально, що саме 3 березня 2014 року – це день, який зробив краудфандингову модель по-справжньому популярною. Американська платформа Kickstarter залучила загальне фінансування розміром в 1 млрд доларів. Також, вражає те, що компанія, яка займалася фінансуванням фільму «Veronica Mars», поставила рекорд у часі збирання коштів: вони зібрали 2 млн. дол. за 12 годин на платформі Kickstarter. В наразі у світі налічується приблизно 6 млн. активних користувачів краудфандингових платформ.

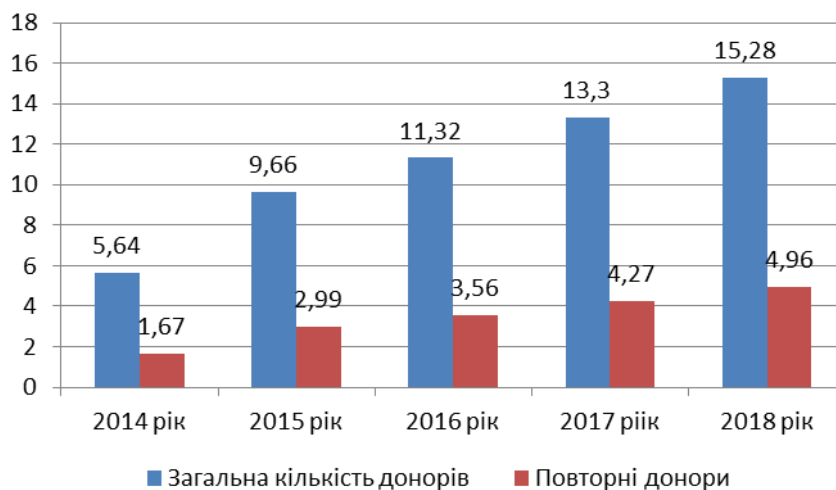

Рис. 1. Кількість донорів (інвесторів) на американській крайфандинговій платформі Kickstarter за 2014 – 2018 рр.

Існує низка випадків, коли перспективні проєкти збирають набагато більше коштів, ніж просять розробники. Так, наприклад, годинники на базі «електронного паперу» «Pebble». Розробники просили 100 тис дол на реалізацію проєкту, а отримали 10 млн. дол [1].

У структурі світового ринку краудфандингу найбільше зростання відзначено в США та Європі, незважаючи на все більшу залученість і поширення даного інструменту в інших країнах:

- американський ринок краудфандингу виріс на 105% до 1,6 млрд. дол;
- обсяги європейського ринку зросли на 65% до 945 млн. дол;
- інші ринки вирости в середньому на 125% [2].

Таким чином європейський і північноамериканський ринки займають 95% світового ринку краудфандингу (рис. 2).

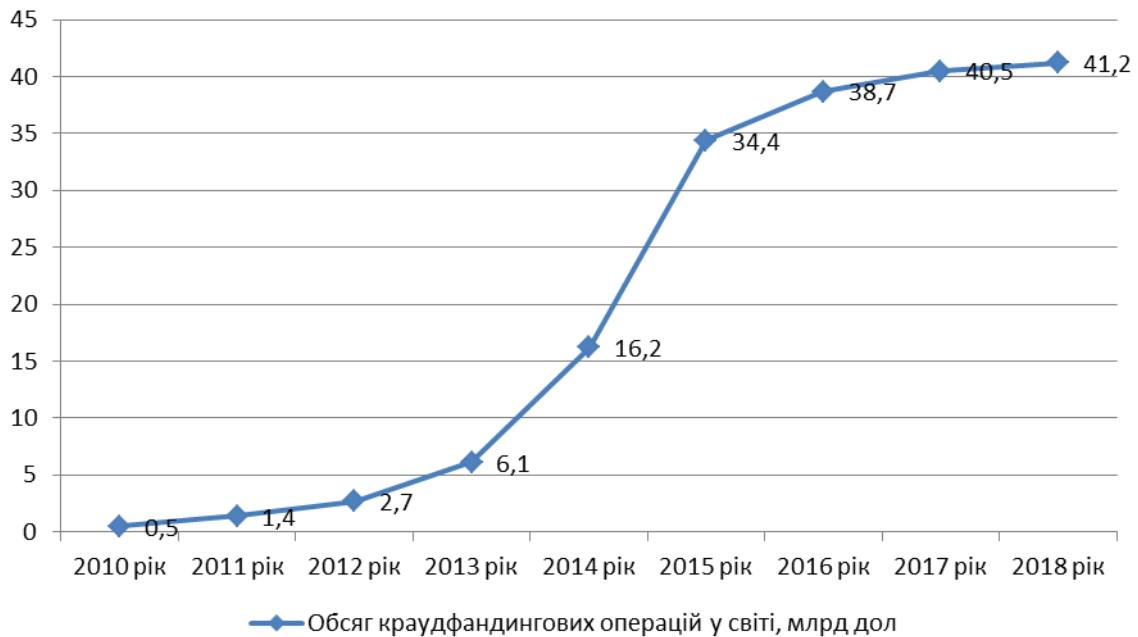

Рис. 2. Динаміка обсягів краудфіндингових операцій у світі за 2010 – 2018 рр, млрд. дол

Сфера поширення краудфіндингу досить різноманітна, але все ж дозволяє виділити пріоритетні напрямки використання як у світі, так і в Україні. На першому місці соціальна сфера (27,4%), також висока частка бізнесу і приватного підприємництва (16,9%), з метою виробництва і просування фільмів і кіноіндустрії використовується 11,9%, музика і звукопис - 7,5%, в області енергетики і навколишнього середовища - 5,9%, мода - 5,5%, мистецтво в цілому - 4,8%, інформаційні та комунікаційні технології - 4,8%, журналістика, книги, фото видавництво – 3,5%, наука і техніка - 3,2% [2].

Більше 80% інтернет-користувачів регулярно спілкуються в соціальних мережах, яких легко проінформувати про цікавий бізнес-проект. Це величезна потенційна база, навіть з урахуванням того, що 65% населення світу - 4,6 млрд. осіб - все ще не мають доступу до інтернету [3].

Все більше інтернет-користувачів дізнаються про краудфіндингові проекти та беруть участь в їх фінансуванні. Дослідники прогнозують 200% зростання краудфіндингу в Україні, а також його використання в якості інструменту для вирішення соціальних проблем населення і окремих регіонів країни [4]. Прискорити процес впровадження даного виду фінансування на вітчизняний ринок могла б посиленна медіа-підтримка та створення ефективної законодавчої бази. Найближчим часом саме краудфіндинг стане основним способом фінансування благодійних проектів, а також проектів соціального та креативного плану. На даний момент більш вигідного способу отримати початковий капітал на розвиток бізнесу, ніж краудфіндинговий збір, в нашій країні немає [5].

Україна, перебуваючи у стадії реформування багатьох напрямів діяльності, зокрема законодавчих та економічних, впроваджуючи низку

євроінтеграційних реформ має унікальну можливість щодо розвитку краудфандингу як інноваційної форми інвестування [5]. Залучення широкого кола міжнародних інвесторів у малий та середній бізнес допоможе подолати кризові явища в економіці, підвищити свій інвестиційний рейтинг та зайняти відповідне місце у даній ніші, оскільки багато галузей вітчизняної економіки є привабливими як для великих інвестицій, так і для дрібного інвестування у бізнес-ідеї та стартапи.

Завдяки інноваційним характеристикам краудфандинг має всі підстави стати в найближчому майбутньому повноцінним гравцем на ринку фінансових ресурсів, потіснивши в конкурентній боротьбі банки та інших фінансових посередників. Проведений аналіз засвідчує, що найбільш ефективні методи фінансування сучасних інновацій пов'язані із самим середовищем їх функціонування – сучасним інформаційним простором, представленим Інтернетом та соціальними мережами.

Список використаних джерел

1. Химич І. Краудсорсинг — сучасна фінансово - маркетингова стратегія підприємства. Соціально - економічні проблеми і держава. 2014. Вип. 1 (10). С. 242—249. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sepid_2014_1_28 (дата звернення: 15.11.2019).
2. Красномоєць В.А., Рой А.І. Сучасний стан та перспективи розвитку краудфандингу в Україні. *Збірник наукових праць «Сучасні підходи до управління підприємством»*. 2016. №1. URL: <http://spu.fmm.kpi.ua/article/view/72884>. (дата звернення: 15.11.2019).
3. Попович Д.В., Назар Н.В., Савчин Н.В. Краудфандинг як новітній спосіб фінансування в Україні. *Молодий вчений*. 2018. № 10 (62), с. 873 – 876 URL: <http://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/PDF-24-1.pdf> (дата звернення: 15.11.2019).
4. Боровець Л. П'ять способів використання краудфандингу для освіти. *AIN.UA*. 2018. URL: <https://ain.ua/2018/04/30/kraudfanding-dlya-osviti/>. (дата звернення: 15.11.2019).
5. Що таке краудфандинг і як використати його можливості для реалізації власного проекту. *Вінницька обласна Асоціація органів місцевого самоврядування*: веб-сайт. URL: <http://sg.vn.ua/news/shho-take-kraudfandyng-i-yak-vykorystaty-jogo-mozhlyvosti-dlya-realizatsiyi-vlasnogo-proektu/> (дата звернення: 15.11.2019).

Берегова Г.Ю.

Херсонський держаний аграрний університет, м. Херсон

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА ТА НЕОБХІДНІСТЬ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Фінансова безпека підприємства, організації чи установи посідає особливе місце в системі економічної безпеки, впливаючи абсолютно на всі сфери діяльності підприємства. Фінансова безпека є невід'ємною складовою фінансового менеджменту підприємства та повинна бути реалізована в системі певних стратегічних і тактичних заходів та відповідати сучасним умовам господарювання. У науковій літературі з питань фінансової безпеки суб'єктів господарювання наведена велика кількість визначень фінансової безпеки. Серед основних критеріїв визначення сутності фінансово-економічної безпеки підприємства виділяють стратегічний, ресурсний та функціональний.

Так, російський вчений Р.С. Папехін трактує поняття «фінансова безпека» як граничний стан фінансової стійкості, в якому повинно знаходитися підприємство для реалізації своєї стратегії, що характеризується спроможністю підприємства протистояти внутрішнім і зовнішнім факторам [1].

Професор І.О Бланк вважає, що «фінансова безпека підприємства являє собою кількісно та якісно детермінований рівень його фінансового стану, що забезпечує стабільний захист його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз внутрішнього та зовнішнього характеру, параметри якого визначаються на основі його фінансової філософії і створюють необхідні передумови фінансової підтримки стійкого розвитку в поточному та перспективному періоді» [2].

В свою чергу дослідники Нікіфоров П. О. та Куперівська С. С. вважають фінансово-безпечною компанію ту, яка виважено і оптимально підходить до використання і управління своїми фінансовими ресурсами, здійснює чіткий їх контроль, оперативно реагує на будь-які загрози, внутрішні чи зовнішні, з метою їх мінімізації або уникнення без шкоди для загальної діяльності [3].

Доктор економічних наук Єпіфанов А.О. трактує «фінансову безпеку» як стан підприємства, що:

- 1) дозволяє забезпечити фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність у довгостроковому періоді;
- 2) забезпечує достатню фінансову незалежність; задовольняє потреби підприємства у фінансових ресурсах для стійкого розширеного відтворення;
- 3) здатен протистояти існуючим і виникаючим небезпекам, що прагнуть завдати фінансової шкоди підприємству або змінити всупереч бажанню структуру власного капіталу, або примусово ліквідувати підприємство;
- 4) забезпечує достатню гнучкість при прийнятті фінансових рішень, захищає фінансові інтереси власників підприємства [4].

Реверчук Н. Й трактує поняття «фінансова безпека підприємства» як захист від можливих фінансових втрат і попередження банкрутства підприємства, досягнення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів [5].

Метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є досягнення найвищої ефективності та стабільності його функціонування і

створення передумов для подальшого розвитку шляхом своєчасного виявлення та запобігання зовнішнім і внутрішнім небезпекам і загрозам [5].

Основними завданнями управління фінансово-економічною безпекою підприємства є:

- визначення пріоритетних фінансових інтересів, які потребують захисту у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства;
- ідентифікація і прогнозування зовнішніх та внутрішніх загроз фінансово-економічним інтересам підприємства;
- виявлення та попередження кризових явищ;
- забезпечення ефективної нейтралізації загроз фінансово-економічним інтересам підприємства, розробка необхідних заходів та оцінка їхньої ефективності.

Фінансово-економічна безпека сприяє захищеності фінансово-економічних інтересів підприємства від негативних внутрішніх і зовнішніх загроз, захищає фінансові інтереси власників підприємства, здійснює контроль за фінансовими ресурсами підприємства, здатна протистояти існуючим і виникаючим небезпекам, які завдають фінансової шкоди підприємству або змінюють наперекір бажанню структуру власного капіталу. Фінансова безпека має бути орієнтована на мінливість економічного середовища підприємства та бути спроможна швидко реагувати на подразники. Для фінансово-економічної безпеки важливе значення мають як показники, так і їхні граничні значення, недотримання яких може перешкодити нормальній роботі підприємства та призвести до формування негативних, руйнівних тенденцій.

Література

1. Папехин Р.С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий./ Р. С. Папехин. – Волгоград: Волгоградское научное изд-во, 2007 – 16 с.
2. Бланк И.А. Управление финансовой безопасностью предприятия / И.А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 784 с.
3. Нікіфоров П.О. Сутність і значення фінансової безпеки страхової компанії / П.О. Нікіфоров, С.С. Кучерівська // Фінанси України. – 2006. – № 5. – С. 86–94.
4. Єпіфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія / А.О. Єпіфанов, О.Л. Пластун, В.С. Домбровський. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с.
5. ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВ. Управління фінансово-економічною безпекою підприємства: сутність і механізм забезпечення. [Електронний ресурс]: Навчальні матеріали онлайн. Режим доступу до журн.: https://pidruchniki.com/78204/finansii/finansova_bezpeka_pidpriyemstv.

Хомишина Юлія Петрівна
здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м. Херсон, Україна

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Облікова політика підприємства повинна містити положення про регулювання методики обліку тих об'єктів, які виникають відповідно до норм МСФЗ [1]. Одними із найбільш непростих із точки зору ідентифікації є фінансові інструменти. Основні складові потрібно регламентуватися МСБО 32, а також МСФЗ 7 і МСФЗ 9. Фінансовий інструмент – це будь-який договір, який приводить до виникнення фінансового активу в одного підприємства та фінансового зобов'язання або інструмента капіталу в іншого (§ 11 МСБО 32). МСБО 32 виділяє декілька груп фінансових інструментів. У першу чергу потрібно визначитися, які саме фінансові інструменти має підприємство: прості чи похідні. У частині фінансового активу це можуть бути кошти, фінансові інвестиції (тобто пайовий інструмент іншого підприємства), а також дебіторська заборгованість.

Згідно з МСФЗ 9 первісна оцінка фінансового активу не має альтернатив, якщо він придбаний або випущений. У цьому випадку використовується модель оцінки «справедлива вартість (МСФЗ 13) плюс затрати за правочином». Для кожної групи фінансових активів до облікової політики необхідно включити такі положення (табл. 1).

Таблиця 1

Основні положення облікової політики в частині фінансових активів

Елемент фінансового активу	Положення облікової політики
Кошти	1. Аналітичні розрізи обліку коштів. 2. Порядок відображення курсових різниць. 3. Метод складання Звіту про кошти.
Фінансові інвестиції (пайовий інструмент іншого підприємства)	1. Аналітичні розрізи обліку таких інструментів (за розміром частки) 2. Метод подальшої оцінки (через інший сукупний дохід)
Дебіторська заборгованість (договірне право отримати грошові кошти або інший фінансовий актив) і	1. Аналітичні розрізи обліку таких інструментів (у розрізі контрагентів або видів зобов'язання) 2. Визначення методу подальшої оцінки фінансових активів: - за амортизовуваною вартістю згідно з моделлю

договірне право обмінятися фінансовими інструментами на потенційно вигідних підприємству умовах	ефективної ставки (якщо актив утримується для отримання основної суми боргу та процентів за нею або продажу); - за справедливою вартістю через прибутки та збитки.
---	---

До фінансових зобов'язань відносяться зобов'язання передати кошти або інший фінансовий актив, які підлягають передачі іншому підприємству; зобов'язання обмінятися фінансовими інструментами на потенційно невикладних підприємству умовах. Згідно з МСФЗ 9 первісна оцінка фінансового зобов'язання здійснюється за моделлю «справедлива вартість (МСФЗ 13) мінус затрати за правочином на придбання або випуск».

За кожною із цих груп в обліковій політиці необхідно зафіксувати такі положення (табл.2).

Таблиця 2

Основні положення облікової політики в частині фінансових зобов'язань

Елемент фінансового зобов'язання	Положення облікової політики
Зобов'язання передати кошти або інший фінансовий актив, які підлягають передачі іншому підприємству	1. Аналітичні розрізи обліку у таких інструментів (у розрізі контрагентів або видів зобов'язання). 2. Метод подальшої оцінки фінансових активів за амортизовуваною вартістю згідно з моделлю ефективною ставки)
Зобов'язання обмінятися фінансовими інструментами за потенційно невикладних підприємству умовах	1. Аналітичні розрізи обліку таких інструментів (у розрізі контрагентів або видів зобов'язання). 2. Метод подальшої оцінки фінансових активів за справедливою вартістю через прибутки та збитки

З метою організації точного та достовірного обліку фінансових інструментів у частині зазначених груп необхідно прозоро й чітко документувати операції з ними. Операції їх придбання фінансового інструменту доцільно оформляти наказом керівника, у якому буде зазначено конкретне призначення фінансового активу, або зобов'язання з розкриттям умов обміну, погашення і т.п.

Зрозуміло, це не стосується операцій із реалізації продукції або придбання послуг і товарів – умови цих правочинів слід детально прописати в договорах, а подальшу оцінку заборгованостей – у положеннях облікової

політики (у частині визначення боргу сумнівним і нарахування резерву, умов дисконтування). У договорі або контракті із придбання або випуску фінансового інструменту повинні бути прописані умови та мета правочину (це насамперед відноситься до придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів).

У первинних документах повинні відображатися умови договору та положень облікової політики в частині здійснюваних розрахунків. Особлива увага приділяється комбінованим фінансовим інструментам – вони поєднують у собі компоненти капіталу та зобов'язань. Наприклад, власники облігацій можуть вибрати один зі способів погашення: або обміняти облігації на акції (елемент капіталу), або отримати належну до погашення суму (елемент зобов'язання). Ці частини комбінованого фінансового інструменту відображаються в обліку окремо.

Використана література

1. МСФЗ

Федотова Оксана Вікторівна – магістрант
Карташова О.Г. доцент кафедри публічного управління
та адміністрування

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Розвиток системи надання публічних послуг в Україні

Оновлення системи виконавчої та представницької влади, яке передбачається сьогодні здійснити у ході адміністративної реформи в Україні, має бути принципово орієнтовано на запровадження такого стандарту взаємостосунків між органами держави і громадянами, за яким кожній людині було б гарантовано реальне додержання і захист належних їй прав і свобод. Та неухильне виконання своїх обов'язків, як державою так і громадянином.

Серед нових вимог до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування найважливіше значення посідає зміна ставлення до такої функції влади, як надання державних так званих "адміністративних (управлінських) послуг" населенню (охоплюючи цим поняттям фізичних і юридичних осіб).

Незалежно від власного бажання, кожен громадянин, будучи приватною особою чи виступаючи суб'єктом підприємницької діяльності у ролі фізичної або юридичної особи, періодично змушений звертатися до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування за отриманням паспорта, оформленням субсидії, для того, щоб зареєструватися суб'єктом підприємницької діяльності, отримати різного роду дозволи, ліцензії, свідоцтва тощо. По своїй суті, це і є адміністративні послуги, які надаються органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування через реалізацію ними наданих їм владних повноважень .

Тобто, адміністративні (управлінські) послуги - це новий елемент взаємовідносин держави з особою. Ними слід вважати, зокрема, численні різного роду дозвільно-реєстраційні дії державних органів за відповідними зверненнями осіб. Такі дії раніше за традицією визначались як прояв владнорозпорядчої діяльності органів управління стосовно громадян. Але насправді ці дії слід оцінювати як виконання обов'язків держави перед громадянами, спрямованих на юридичне оформлення умов, необхідних для забезпечення належної реалізації ними своїх прав і свобод.

Актуальними проблемами нинішнього етапу реформування сфери адміністративних послуг також залишаються: неефективна робота та неналежна якість надання адміністративних послуг у низці утворених центрів надання адміністративних послуг. На думку громадських експертів, на сьогодні робота центрів надання адміністративних послуг ефективно налагоджена не у всіх регіонах України. Робота низки утворених центрів надання адміністративних послуг не відповідає вимогам вищезгаданого Закону. Одним з пріоритетних напрямів реформування сфери адміністративних послуг нині є децентралізація системи їх надання. Делегування повноважень з надання найбільш затребуваних громадянами адміністративних послуг на місця дозволить покращити і спростити доступ громадян до таких послуг, зробити отримання таких послуг більш зручним для споживачів, а також поліпшити якість їх обслуговування, що є необхідною передумовою створення сервісної держави.

Неврегульованість на законодавчому рівні питання передачі повноважень з надання визначених розпорядженням адміністративних послуг органам місцевого самоврядування та місцевим державним адміністраціям, при яких утворено ЦНАП, неузгодженість чинної нормативно-правової бази органів виконавчої влади, які є суб'єктами надання цих послуг, із вимогами Закону України "Про адміністративні послуги" ускладнюють процес інтеграції визначених розпорядженням адміністративних послуг органів виконавчої влади до ЦНАП, не дозволяють надавати усі послуги через адміністраторів центрів. Внаслідок цього у багатьох ЦНАП визначені у розпорядженні адміністративні послуги почасти надаються адміністраторами центрів, почасти – співробітниками органів виконавчої влади, що суперечить нормам вищезгаданого Закону.

При цьому у випадку надання органами державної влади та органами місцевого самоврядування своїх послуг у ЦНАП їх представниками часто порушуються вимоги закону щодо часу прийому громадян. У низці міст адміністративні послуги, які, згідно з розпорядженням, мали бути передані до ЦНАП, надаються як у центрах, так і в органах місцевої влади, що є порушенням вимог Закону України "Про адміністративні послуги". В окремих випадках не лише не забезпечено надання наведених у розпорядженні послуг органів влади через ЦНАП, але й здійснюється паралельне надання цих послуг в органах виконавчої влади і органах місцевого самоврядування та утворених цими органами відомчих сервісних центрах. Тому плата за надання послуги в

останніх є вищою, ніж у підрозділах органів влади. Така практика є не лише свідченням порушення норм чинного законодавства про адміністративні послуги, але й дискредитує ідею надання громадянам послуг за принципом “єдиного вікна”.

Важливим завданням у процесі децентралізації адміністративних послуг є забезпечення високої якості обслуговування громадян у центрах надання адміністративних послуг. Соціологічні опитування показали, що в цілому громадяни більшою мірою задоволені якістю обслуговування у ЦНАП, ніж в органах державної влади. Так, серед тих, хто звертався за адміністративними послугами до органів влади, незадоволеними обслуговуванням та наданими послугами залишились 60 %, а задоволені – 30,5 %. При цьому за останні півтора року кількість незадоволених якістю обслуговування та наданими послугами в органах влади зросла на 11 %. На відміну від споживачів адміністративних послуг, які зверталися до органів влади, більшість відвідувачів ЦНАП (59 %) надали позитивну оцінку їх роботі. Отже, результати соціологічних опитувань свідчать про те, що громадяни відчули та позитивно оцінили результати реформування сфери надання адміністративних послуг, одним з основних напрямів якого є розбудова мережі ЦНАП в Україні.

Разом із тим, частка відвідувачів, незадоволених якістю обслуговування в центрах є значною. Найбільше проблем у відвідувачів ЦНАП виникає у зв’язку із наявністю великих черг, а також недостатністю інформування та консультування громадян з питань надання адміністративних послуг. При цьому, згідно з результатами моніторингу надання адміністративних послуг, проведеного Державною регуляторною службою України, якість інформування та консультування у ЦНАП за минулий рік не покращилась.

Питання покращення надання населенню послуг займають дедалі важливіше місце у діяльності органів місцевого самоврядування та виконавчої влади. Увага до цієї проблеми активізувалась останнім часом. Серед напрямків вдосконалення системи можна відокремити, по-перше, забезпечення безумовної і максимальної “прозорості” в діяльності муніципальної влади, проведення з її боку режиму постійного діалогу з населенням, використання для цих цілей усього арсеналу форм і засобів, які забезпечують гласність місцевого самоврядування. Для залучення пересічних громадян і громад у процес управління вони, насамперед, повинні бути обізнаними в стані справ, у наявності тих чи інших місцевих програм и проблем.

Що стосується підвищення якості надання адміністративних послуг, то для цього необхідно, насамперед, виробити критерії оцінки якості надання адміністративних послуг, встановити стандарти надання послуг та визначити систему контролю якості. Крім того, доцільно залучати споживачів до оцінювання якості надання адміністративних послуг, що дозволить чіткіше визначати пріоритетні проблеми у сфері надання адміністративних послуг та шляхи їх вирішення.

Список використаної літератури

1. Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження Кабінету міністрів України № 523 від 16 травня 2014 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.–Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-%D1%80>.

2. Закон України “Про адміністративні послуги”. - Указ Президента України “Про невідкладні заходи щодо прискорення здійснення економічних реформ” від 12.06.2013 № 327/2013 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс].–Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/327/2013>.

3. Конституція України: Закон України прийнятий на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 р. № 254/96 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

4. Ніколаєнко К.В. Адміністративні послуги як різновид публічних послуг / К.В. Ніколаєнко // Держава і право. – 2010. – № 47. – С. 269-274.

5. Про затвердження Положення про Реєстр адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 травня 2009 р. № 532 / Верховна Рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/532-2009-%D0%BF>.

6. Про затвердження Методики визначення собівартості платних адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від від 27 січня 2010 р. № 66 /Верховна Рада України –офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/66-2010-%D0%BF>.

7. Про затвердження Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 588 / Верховна Рада України – офіційний веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/588-2013-%D0%BF#n9>.

8. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.

Бондарь Інна Віталіївна
магістрант 7 курсу 4 групи
Херсонський державний аграрний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ

Досліджування проблеми безпеки полягає у з'ясуванні стану захищеності національних інтересів. Національна безпека є невід'ємним складовим елементом держави, а тому постійно потребує надійного захисту, а також внутрішніх і зовнішніх гарантій. Відповідно Закону України «Про Службу безпеки України» Служба безпеки є державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України.[1]

В Україні поняття “національна безпека” набуло широкого значення в останні кілька років. На додаток до цього, розуміння цього поняття різними верствами населення значно різняться. Здебільшого національну безпеку пов'язують лише з діяльністю спецслужб, ототожнюють з обороною держави тощо. Це справді так, у сучасному світі гарантії нацбезпеки досі забезпечуються силою чи погрозою застосування такої сили, і військова могутність є одним з чинників сили держави. Проте не слід відкидати й те, що все більшого значення набувають економічні, політичні, морально-етичні та інші, не силові аспекти забезпечення національної безпеки. Проблеми національної безпеки стоять сьогодні у центрі уваги більшості цивілізованих країн світу, міждержавних утворень та громадських об'єднань. Причиною такої уваги стало саме глобальне середовище безпеки, яке сьогодні містить у собі велику кількість загроз і викликів найрізноманітнішого характеру.[3]

Нинішній етап розвитку людської цивілізації характеризується тим, що сфера забезпечення національної безпеки сучасної держави перебуває у стані стрімких та постійних змін, і в ній переплітаються практично всі сторони життєдіяльності суспільства та функціонування держави. Цей стан має багато детермінант та потребує значної уваги з боку наукового аналізу. Це питання вивчали такі вітчизняні дослідники, як : Дзьобань О. П., Ліпкан В. А., Нижник Н. Р., Петрів І., Пилипчук В., І. Оніщенко, С. Жук, С. та багато інших.[2]

Основними документами, які регулюють питання національної безпеки в Україні є Указ Президента України №105/2007 «Про Стратегію національної безпеки України» та закон України «Про основи національної безпеки України».

Враховуючи час прийняття цих документів, динаміку світових змін, можемо вважати їх дещо застарілими та функціонально непридатними. До таких недоліків можемо зарахувати зокрема те, що чинна Стратегія національної безпеки України не має реалістичного аналізу та принципів розподілу бюджетних ресурсів, механізмів реалізації стратегічних цілей, не вказує терміни їх виконання. Внаслідок таких недоопрацювань цей документ є радше літературним твором, аніж політичним документом. За останні кілька років накопичилося багато змін, спричинених регіональними та світовими тенденціями, які безпосередньо впливають на ситуацію в Україні.

Світовий та регіональний контекст для національної безпеки України змінюється сьогодні швидше, ніж будь-коли, і більша частина глобальних загроз, які для України ще кілька років тому були екзотичними чи

неактуальними, стали сьогодні реальністю. Слід зазначити, що всі загрози національній безпеці можна поділити на внутрішні та зовнішні. Власне, до зовнішніх чинників зараховували насамперед глобальні тенденції, які потенційно є джерелами загроз національній безпеці. До них належать такі чинники, як загострення конкуренції між світовими центрами сили, причому нерідко порушуються норми міжнародного права, застосовується силовий тиск, спостерігаються спроби держав вирішувати свої проблеми за рахунок інших, неспроможних ефективно захищати власні національні інтереси; послаблення ролі міжнародних безпекових інститутів. Можна виокремити такі основні сфери з реальними та потенційними загрозами національній безпеці України: зовнішньополітична сфера, сфера державної безпеки, воєнна сфера та сфера безпеки державного кордону України, внутрішньополітична сфера, економічна сфера, науково-технологічна сфера, інформаційна сфера, екологічна сфера[4]

Необхідність підвищення рівня національної безпеки має бути усвідомлена з боку органів державної влади та президента України і носити практичний, а не декларативний характер. Для цього потрібно пришвидшити процес обговорення і розробки нової воєнної доктрини та стратегії забезпечення національної безпеки, а також інших нормативно-правових документів, в яких мають бути чітко прописані засади оборонної та безпекової політики.[5]

Список використаної літератури:

1. <https://ssu.gov.ua/ua/pages/33>
2. http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11323/1/Morgalyk_425-428.pdf
3. http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13504/1/20_108-112_Vyp_24_Nac-idea.pdf
4. <http://www.ya.org.ua/images/pdf/09-10/1.pdf>
5. http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/08/vonsonovych_stan.pdf

Удра Ганна Юріївна. - здобувач вищої освіти, ЕФ
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»,
м. Херсон, Україна

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Останніми роками зростає непередбачуваність, складність, нестабільність та динамічність процесів, що відбуваються у сфері безпеки на глобальному, регіональному та національному рівнях. Загострюється міжнародна конкуренція; посилюється негативний комплексний вплив таких актуальних проблем людства, як глобальне потепління, забруднення навколишнього середовища, нестача питної води, продуктів та енергоресурсів; зростають загрози міжнародного тероризму, незаконної міграції, неконтрольованого розповсюдження зброї масового ураження, торгівлі наркотиками та людьми.

В умовах загострення воєнно-політичної обстановки, більше того-зовнішньої агресії, що триває, Україна не може залишатися осторонь усіх процесів, що загрожують її національним інтересам. Крім того, особливістю України саме на сучасному етапі є більш суттєвий вплив на національну безпеку внутрішніх загроз, ніж зовнішніх. Специфічними також є склад, взаємозв'язки, джерела та причини виникнення їх. Найбільш актуальні проблеми національної безпеки України:

Розв'язання агресії Російською Федерацією проти України відкрило очі на реальні загрози у воєнній сфері, а саме:

- криза існуючої системи міжнародної безпеки, поширення практики погроз силою та безкарне застосування військової сили окремими державами для реалізації власних інтересів у міжнародних відносинах;

- прискорення мілітаризації Російської Федерації, розміщення нових систем озброєнь на територіях суміжних з Україною держав, нарощування угруповань військ, що порушує існуюче співвідношення сил; (значне збільшення витрат на оборону в РФ починаючи з 2004 року, створення системи ПРО поблизу західного кордону України та значне нарощування угруповань військ РФ поблизу північного та східного кордону України)[1].

- гібридна війна Російської Федерації проти України;
- діяльність на території України проросійських незаконних воєнізованих формувань, диверсійних і терористичних груп;

- невідповідність існуючим загрозам у воєнній сфері структури, чисельності і озброєння Збройних Сил України та інших військових формувань;

У сфері державної безпеки значно активізувались такі загрози як:

- розвідувально-підривна діяльність спеціальних служб Російської Федерації;

- посягання на державний суверенітет і територіальну цілісність України з боку Російської Федерації;

- було поставлено на регулярну основу незаконне ввезення в Україну, військової техніки, зброї, боєприпасів, вибухових речовин з території РФ для забезпечення її військових підрозділів, незаконних збройних формувань та сепаратистів[3].

- залишилися гострими загрозами корупція в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організована злочинна діяльність.

У внутрішньополітичній сфері ключовими загрозами є:

- гальмування реформ і політична корупція сприяють зростанню суспільного невдоволення та зменшення рівня легітимності сучасного правлячого режиму;
- корумпованість в системі правоохоронних органів та проведення судової реформи не в інтересах громадян;
- втрата Україною суверенітету над автономною республікою Крим і окремими районами Донецької і Луганської областей;
- активне втручання фінансово-промислових груп у політичний процес і спроби деяких із них створити власні воєнізовані формування.

У соціальній сфері:

- невдоволеність суспільних груп у «буксуванні» реформ, які анонсувала влада після революції Гідності, як наслідок порушення моральної рівноваги у населення країни, що може виражатися у хронічних втомах, депресіях чи суїцидах і призводить до соціального виплеску накопленої негативної енергії на інших[2].
- ріст рівня безробіття в Україні та зменшення рівня життя населення;

В гуманітарній сфері

- потужна пропагандистська кампанія РФ;
- створення політтехнологами РФ та активне розповсюдження історичних міфів антиукраїнського характеру, зорієнтовані на дискредитацію українських національних героїв та видатних постатей минулого, знищення історичних традицій українського народу і зведення його до категорії т.зв. “неісторичних народів”;

В Інформаційній сфері:

- недосконалість галузевої нормативно-правової бази;
- недостатня розвиненість національної інформаційно-комунікаційної інфраструктури;
- гострий брак системної, комплексної та ефективної державної політики щодо забезпечення інформаційної безпеки, громіздка й непродуктивна система державного управління та регулювання даної сферою[4].

Література:

1. Закон України «Про основи національної безпеки України». – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15>.
2. Дзьобань О. П. Національна безпека України: концептуальні засади та світоглядний сенс / О. П. Дзьобань. – Х. : Майдан, 2007. – 283 с 3. Чуйко
3. Д.. Фактори забезпечення національної безпеки України в контексті інтеграції та глобалізації // З. Д. Чуйко . наук.стаття.-. 2010 р.
4. Пасічний Р. Національна безпека України в епоху глобалізації // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, – 2012р. – випуск 24. – ст. 108–112. Науковий керівник: Калмикова О. С., асистент кафедри міжнародного права

Ксендзук В.В.,
доцент кафедри економічної безпеки,
публічного управління та адміністрування, к.е.н., доц.,
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ МІГРАЦІЇ БІЖЕНЦІВ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ

Суспільство бере активну участь у всіх сферах соціально-економічного розвитку країни, тому налагодженість та раціональний підхід до побудови соціальної політики повинні стояти на першому місці в будь-якій незалежній та орієнтованій на міжнародний розвиток державі. Глобалізаційні процеси впливають на розширення кордонів ринку праці, товарів і послуг та підвищення інтересу громадян до пересування не лише в межах країни, але й за кордон.

На сьогодні питання міграційних переміщень населення має особливо важливе значення, враховуючи той факт, що зростає кількість осіб, які змінюють своє постійне місце проживання, місце роботи, навчання. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) до кінця 2017 року в результаті переслідувань, конфліктів, насильства або порушень прав людини 68,5 мільйона осіб (25,4 мільйона біженців, 40 мільйонів внутрішньо переміщених осіб і 3,1 мільйона шукачів притулку) були примусово переміщені в усьому світі. Це на 2,9 млн. осіб більше, ніж у 2016 році [2]. Тому питання нормативного регулювання питань міграції як на міжнародному, так і на національному рівнях відіграють важливу роль в процесі визначення принципів державного регулювання соціальної політики країни.

Будь-яка міжнародна організація, яка здійснює діяльність в сфері регулювання питань міграції біженців, керується в своїй діяльності основними міжнародними документами. Крім того, також в залежності від об'єднаних країн, кожна міжнародна організація має свої внутрішні нормативні документи, які визначають особливості регулювання та реалізації міграційних політик.

На кожену країну, яка членом ООН, а це більшість країн світу, поширюються положення Загальної декларації прав людини від 1948 року, де зазначено, що «кожна людина має право вільно пересуватися і обирати собі місце проживання у межах кожної держави. Кожна людина має право покинути будь-яку країну, включаючи свою власну, і повертатися в свою країну» [1]. Отже, це перший документ, який стосується питань регулювання міграції та визначає право людини на зміну місця проживання.

УВКБ ООН здійснює свою діяльність на підставі Статуту, положень Конвенції ООН про статус біженців 1951 р. та Протоколу щодо статусу біженців від 1967 р., які є наступними документами з питань міграції біженців. Україна ратифікувала дані документи 10 січня 2002 р.

Міжнародна організація праці керується в своїй діяльності Конвенцією про працівників-мігрантів, яка була переглянута в 1949 р. Стаття 11 даного документу регламентує питання працівників-мігрантів, які є біженцями.

Нормативно-правові документи, що формуються на регіональному рівні, ґрунтуються на положеннях міжнародних документів. Так, наприклад, ЄС заснований на принципах верховенства права, підставою для функціонування є договори, прийняті та ратифіковані добровільно та демократично всіма державами-членами. Окремі договори є обов'язковими угодами між державами-членами ЄС та визначають цілі ЄС, принципи функціонування інституцій ЄС, спосіб прийняття рішень та відносини між ЄС та її державами-членами. На основі цих договорів інститути ЄС можуть приймати рішення та створювати нові внутрішні нормативно-правові документи, які в подальшому будуть застосовуватися державами-членами.

В рамках ЄС основи міграційного права були закладені з самого початку створення першої спільноти – Європейського співтовариства вугілля і сталі, які відображалися в так званих договорах. Крім того, з 1960-х років Рада ЄС може видавати так звані вторинні правові акти, до яких відносяться положення, директиви та рішення. Перші правові норми стосувались питання зайнятості та соціального страхування.

Законодавчий акт, який на сьогодні регулює питання міграційної політики, - це Лісабонський договір від 2007 р. Основними цілями даного договору є: зробити ЄС більш демократичним об'єднанням, відповідати очікуванням громадян ЄС з точки зору високих стандартів підзвітності, відкритості, прозорості та участі громадян та зробити ЄС більш ефективним у вирішенні глобальних проблем, таких як зміна клімату, безпека і сталий розвиток.

Рівень законодавства щодо регулювання прав та обов'язків мігрантів в Україні можна охарактеризувати як низький. В Законі про правовий статус іноземців та осіб без громадянства та Законі про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту розглянуто питання щодо регулювання перебування в Україні та порядок в'їзду в Україну та виїзду з України іноземців та осіб без громадянства та соціальних відносин щодо визнання іноземця як біженця, особи, яка потребує додаткового або тимчасового захисту в Україні.

Крім того, Угода про асоціацію між ЄС та Україною також містить питання, що стосуються державної міграційної політики. Стаття 16 про співробітництво у сфері міграції, притулку та управління кордонами угоди про асоціацію визначає напрямки такого співробітництва.

Отже, вищезазначене підтверджує необхідність розробки та функціонування спільних уніфікованих міжнародних документів, які створюють регіональні міжнародні об'єднання. Адже це дозволить підвищити ефективність реалізації основних засад міграційної політики кожної окремої країни.

Література:

1. Всеобщая декларация прав человека (рос/укр). Принята и провозглашена в резолюции 217 А (III) Генеральной Ассамблеи от 10 декабря 1948 года. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015

2. United Nations High Commissioner for Refugees Refugee Statistics. URL: <https://www.unrefugees.org/refugee-facts/statistics/>

Братчук Юлія Олегівна
магістрантка 7 курсу 3 групи
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Державне регулювання у сфері видавничої діяльності

Державне регулювання в будь-якій галузі здійснюється за допомогою соціально-економічних механізмів через антимонопольну політику й розвиток конкуренції, державну стандартизацію, метрологію, систему оподаткування, інші форми правового впливу.

Процеси, що відбувалися наприкінці 80-х — початку 90-х рр ХХ ст., докорінно змінили вітчизняну поліграфічну галузь. Маємо майже повне роздержавлення підприємств галузі, відміну твердих державних цін на продукцію та поліграфічні послуги, самоусунення держави від регулювання процесів функціонування Незважаючи на перетворення упродовж століття, держава зберігала вирішальний вплив на розвиток галузі. Водночас став очевидним вплив рівня добробуту (купівельної спроможності) населення та інвестицій. Об'єктивно визначено зменшення дії засобів масової інформації (кіно, радіо, телебачення, Інтернет) на розвиток поліграфії через заповнення кожним з них своєї особистої ніші на ринку. Як не дивно на перший погляд, не є вирішальним для розвитку галузі обсяг замовлення. Значне зменшення тиражів друкованої продукції компенсується їх кількістю.

Однак процеси, які призвели до мінімізації державного контролю над випуском книжкової продукції, ціноутворенням у видавничому секторі, аніскільки не зменшували ролі держави в управлінні видавничою справою через правові та фінансові механізми, без яких у системі вільного ринку неможливо обійтись. До того ж держава в будь-якому разі несе відповідальність за духовноморальний стан нації, формування гармонійно розвинутого громадянського суспільства.

Зросла роль організаційноправового регулювання шляхом створення нормативних рамок діяльності суб'єктів й надання їм достатньо широкої самостійності у виборі варіантів поведінки, способів розв'язання власних завдань. Найважливішою правовою передумовою становлення книговидання в новій системі масової інформації, що відповідало реаліям демократичного реформування суспільства, стало прийняття в 1990 році Закону СРСР "Про пресу та інші засоби масової інформації", завдяки чому громадяни отримали можливість реалізувати право на інформацію. Закон декларував свободу та

скасування цензури, усі видавництва отримали реальну незалежність від центральних і місцевих політичних, державних органів, які раніше здійснювали жорсткий контроль щодо організації видавництва та тематики видань [1]. Ці основоположні принципи було закладено в законах України "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні" (1992) та "Про видавничу справу" (1997).

23 лютого 1994 р. введено в дію Закон України "Про авторське право та суміжні права". Він базується на міжнародних нормах використання творів, враховує тенденції правового регулювання традиційних і нових об'єктів авторського права. Центральним органом виконавчої влади України є Державна служба інтелектуальної власності України, яка реалізує державну політику у сфері інтелектуальної власності, вирішує питання, пов'язані з реєстрацією авторських прав, контролем за їх дотриманням, висуває пропозиції щодо поліпшення законодавства у сфері інтелектуальних прав [2]. Відповідно до Закону України "Про видавничу справу" відносини у сфері видавничої справи регулюються Конституцією України, Господарським кодексом України, законами України "Про інформацію", "Про обов'язковий примірник документів", "Про авторське право і суміжні права", "Про державну таємницю", "Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні", "Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні", "Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів" [3; 4].

Під час проведення політики, спрямованої на мінімізацію прямого втручання держави в діяльність суб'єктів видавничої справи, все більшого значення набувають такі форми і методи регулювання видавничої діяльності, як державні та галузеві програми, якими передбачено випуск соціально значущих видань, програми, спрямовані на підтримку книговидавництва, книгорозповсюдження та читання, встановлення порядку розміщення державного замовлення на випуск навчальних та інших соціально значущих видань тощо. Саме такими методами здійснюється адміністративно-правове регулювання книжкової справи в Україні.

Аналізуючи сьогоденний ринок, можна помітити істотні зміни. За останні роки інтерес до видавничої продукції вітчизняного виробника значно виріс. Споживач потребує високоякісної поліграфічної продукції за доступними цінами. Крім того, дуже виріс попит на індивідуальне замовлення. Тому, робота щодо вдосконалення правового регулювання видавничої сфери просто необхідна. Метою такого вдосконалення має бути, перш за все, наявність єдиної системи, в межах якої всі елементи інтегровано сумісною метою – допомогти розвиватися малому та середньому бізнесу в цій галузі, не порушуючи законодавство і забезпечуючи власні потреби у нарощуванні прибутку. По-друге, відповідність українського законодавства міжнародним правовим стандартам, Європейській конвенції з прав людини. Зокрема, розробка і практичне втілення заходів з підтримки книговидавництва та розповсюдження, зменшення податкового тиску на вітчизняного

книговиробника, збільшення обсягів випуску видань українською мовою, популяризації вітчизняної друкованої продукції.

Список використаних джерел:

1. Мураховський А. Л. Державне регулювання у сфері видавничої справи. / А. Л. Мураховський // Вісник Книжкової палати. — 2015. — № 2. — С. 3–8.
2. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 23 груд. 1993 р. № 3792-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 13. — Ст. 64.
3. Закон України «Про видавничу справу» від 05.06.1997 р. № 318/97-ВР (ост. зміни від 19.07.2017 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80/page> (Ост. звертання 22.09.2019 р.).
4. Концептуальні засади забезпечення сталого розвитку інформаційної сфери України / [Я. В. Котляревський, О. В. Мельников, А. М. Штангрет, Е. П. Семенюк, В. І. Воробйов]. — К.: Центр учбової літератури, 2016. — 148 с.

Величко А.С.

магістрант 7 курсу 3 групи

Науковий керівник – д.е.к., професор – Мармуль Л.О.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

М. Херсон

ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДОХОДІВ І ВИТРАТ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Система бухгалтерського обліку та економічного контролю за витратами і доходами в сучасних підприємствах не може повноцінно існувати без належного їхнього нормативно-правового забезпечення.

Нормативно-правове забезпечення обліку – сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі (законодавчої, виконавчої та представницької), Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств, і кожного підприємства, які забезпечують повноцінне функціонування та динамічний розвиток бухгалтерського обліку, фінансової звітності в нашій державі та на підприємствах. Державне регулювання обліку спрямоване на створення єдиних правил ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності, які є обов'язковими для всіх підприємств.

Рівні державного регулювання бухгалтерського обліку в Україні:

А) I рівень – Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;

Б) II рівень – Положення (стандарти) бухгалтерського обліку та План рахунків бухгалтерського обліку;

В) III рівень – Накази та листи Міністерства фінансів, які роз'яснюють застосування П(С)БО.

Ведення обліку витрат та доходів регламентується наступною нормативною базою: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; Податковий кодекс України; Господарський кодекс України; Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи».

Основним нормативним актом з бухгалтерського обліку є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який забезпечує одноманітність обліку майна, зобов'язань, господарських операцій, складання і надання користувачам необхідної достовірної інформації про майновий стан підприємств, їхні доходи і витрати. Він встановлює єдині правові і методологічні засади організації та ведення бухгалтерського обліку в Україні.

Нормативно-правові акти щодо бухгалтерського обліку витрат і доходів підприємств можна поділити на наступні рівні: міжнародні або континентальні (МСФЗ, Директиви ЄС); загальнодержавні (нормативно-правові акти Президента України, Кабінету Міністрів України, Верховної Ради України); загальнооблікові (акти Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби України); галузеві (акти профільних міністрів та відомств); регіональні (нормативно-правові акти обласних і районних державних управлінь, служб, відділів, груп): внутрішньогосподарські (внутрішньоформовані), а також Національні положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та План рахунків бухгалтерського обліку та Інструкція про його застосування.

Статтею 8 Закону України «Про бухгалтерський облік» закріплені норми, що дають змогу суб'єктам підприємницької діяльності самостійно встановлювати межі та форми ведення обліку для внутрішніх потреб управління, визначити облікову політику підприємства.

Складовою частиною організації обліку на підприємстві є перелік документів, які використовуються для первинного відображення інформації про фінансовий стан підприємства станом на звітну дату, такі як: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та примітки до звітів.

Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. Таким чином, належне нормативно-правове забезпечення обліку і контролю витрат, доходів є важливою умовою ефективної організації обліку та контролю в підприємствах.

Незважаючи на те, що бухгалтерський облік займає пріоритетну позицію у ієрархії облікових підсистем у зв'язку з більшим діапазоном функціональних завдань, посилюється тенденція зниження ролі та формального підходу до організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах. Формальне

ставлення пов'язано з порушенням цільової установки через втручання правил податкового законодавства в обліковий процес та у зв'язку з відсутністю стимулюючих важелів ведення бухгалтерського обліку. Крім того, сучасна нормативна база бухгалтерського обліку характеризується певною неузгодженістю, складністю фактичного застосування окремих правил П(С)БО, концептуальні засади яких мають риси невідповідності з МСБО.

Отже, організацію бухгалтерського обліку на кожному підприємстві можна вважати творчим процесом, який залежить від господарської діяльності, наявності кваліфікованих облікових кадрів, системи управління, чинної звітності підприємства.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV // <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 640с.
3. Максимова В.Ф. Розвиток бухгалтерського обліку в Україні: синергетичний підхід // Економіка: проблеми теорії та практики: Збірник наукових праць. – Випуск 250: В 9 т. - IV. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2009. – 288 с.

СЕКЦІЯ 3.
СТРАТЕГІЯ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ В КОНТЕКСТІ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Сьомак Олександр Михайлович
здобувач
Державний університет «Житомирська політехніка»
м. Житомир

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНІЦІАТИВИ ПРОЗОРОСТІ ВИДОБУВНИХ
ГАЛУЗЕЙ В УКРАЇНІ ЯК ШЛЯХ ДО ПРИСКОРЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

За останні роки прослідковуються позитивні зміни у нормативному регулюванні добувної галузі. Важливою проблемою, що стримувала залучення інвестицій в дану галузь була доступність до геологічної інформації.

У 2013 році Україна приєдналась до Ініціативи прозорості видобувних галузей і вже з 2015 року, вона мала публікувати щорічні звіти про стан добувної галузі. У цих звітах зазначається актуальна інформація про компанії, що працюють у даній галузі, кількість податків, які сплачуються до бюджету. Україною було опубліковано вже три таких звіти. Сьогодні дана ініціатива впроваджується у більше ніж 50-ти країнах світу. З метою посилення впровадження Стандарту Ініціативи прозорості видобувних галузей[1], країна також прийняла законодавство, яке передбачає стимулювання компаній розкривати інформацію. Спочатку для того, щоб посилити прозорість та вдосконалити систему управління природними ресурсами, впровадити стандарти з Ініціативи щодо забезпечення прозорості видобувних галузей, в тому числі – для покращення інвестиційного клімату, було прийнято Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях». Реалізація цього Закону та постанова КМУ «Про порядок забезпечення прозорості у видобувних галузях» зобов'язує надрокористувачів надавати та оприлюднювати інформацію (в установленому Урядом порядку) про загальнодержавні та місцеві податки та збори, інші платежі, а також про виробничу (господарську) діяльність з користування надрами[2].

У 2018 році був прийнятий Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях»[3]. Головним його завданням є забезпечення відкритості та суспільної доступності до даних про видобувну діяльність України. Тобто кожен може мати вільний доступ до обсягів видобутку корисних копалин, платежах компаній, які займають видобутком, до державного та місцевих бюджетів.

Закону України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» дає можливість громадам мати вільний доступ по даних про зобов'язання та

платежі видобувних компаній. Даний закон дозволить уряду, суспільству та інвесторам чітко знати теперішню ситуацію у видобувному секторі та оцінити політику держави у сфері надрокористування. Даний Закон сприяє створенню електронного порталу, де у форматі відкритих даних буде фіксуватись інформація про діяльність видобувних компаній.

Стандарт Ініціативи прозорості видобувних галузей передбачає, що компанії мають публікувати інформацію про свої платежі до бюджету. Уряду необхідно оприлюднювати суми, які надійшли від видобувних компаній. Щорічно повинен опубліковуватися звіт Ініціативи прозорості видобувних галузей, у якому зіставляються відповідні дані. Звіт має супроводжуватися міжнародною експертизою та контролюватися багатосторонньою групою зацікавлених осіб. Дана група складається з представників уряду, приватного сектора та громадськості. Забезпечення імплементації на міжнародному рівні здійснюється Міжнародним секретаріатом Ініціативи прозорості видобувних галузей, управління здійснюється Правлінням Ініціативи прозорості видобувних галузей.

Проаналізувавши Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» та порівнявши його зі Стандартом, було встановлено що Стандарт містить ряд характеристик, які не розкриваються в законі:

1. розкриття даних щодо експорту корисних копалин;
2. розкриття інформації про розподіл доходів від видобувної галузі;
3. надання інформації про квазіфіскальні витрати державних компаній;
4. відображення прогнозних та планових даних;
5. відображення доходів від транспортування;

Тому вважаємо за доцільне переглянути Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» та доповнити його вищезазначеними пунктами.

Отже, даний закон необхідно удосконалити, адже вказані недоліки впливають на об'єктивність відображення у звіті результатів про видобувну галузь.

Ініціатива забезпечує два головні аспекти : прозорість та практичне впровадження прозорості. Дуже важливо, щоб компанії висвітлювали всю інформацію про те скільки вони платять державі. Проведення прозорості допоможе зменшити корупцію та підвищить довіру до уряду, адже міжнародні інвестори не будуть інвестувати в Україну, якщо не буде розроблено зрозумілі та прозорі процеси видобутку та реалізації ресурсів видобувної галузі.

Список використаної літератури:

1. Стандарт ІПВГ 2019 p.URL: http://eiti.org.ua/wp-content/uploads/2019/07/eiti_standard2019_a4_en.pdf.

2. Калюга, Є. Нормативно-правове забезпечення суб'єктів добувної галузі в контексті формування звіту про прозорість [Текст] / Євгенія Калюга // Вісник

Тернопільського національного економічного університету. – 2017. – Вип. 4. – С. 159-172.

3. Закон України «Про забезпечення прозорості у видобувних галузях» від 18 вересня 2018 року № 2545-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2545-19#n62>.

Сафонова Раїса Юріївна
аспірант

Донецький національний технічний університет
м. Покровськ

УПРАВЛІННЯ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ЧИННИК СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В умовах активних економічних процесів великого значення набувають сумісні інтереси бізнесу, держави та суспільства. В ході господарської діяльності підприємства схильні до несприятливих факторів (низькі показники ефективності використання трудових і інтелектуальних ресурсів, надлишкові витрати, нестабільна ситуація в країні тощо), тому виникає необхідність змін системи управління. Одним із напрямків змін може стати впровадження механізмів соціальної відповідальності. В сучасних складних умовах економічного, політичного, демографічного, соціального розвитку України саме соціальна відповідальність може допомогти знайти вихід із зatoryжної системної кризи, що охопила усі сторони суспільного життя [1, с. 39].

Фундаментальні теоретичні та емпіричні дослідження питань соціальної складової підприємницької діяльності проводили зарубіжні вчені Г. Боуен, Л. Бурк, К. Девіс, Х. Джонсон, А. Керолл, Ф. Котлер, Л. Неш, К. Сміт, Р. Фріман.

В Україні вивчення соціально-відповідального поведіння бізнесу знаходиться на стадії становлення. Серед вітчизняних дослідників актуальність соціальної відповідальності української економіки, особливо в перехідний період, підкреслюється Артемовою Т. І., Баюрою Д. О., Зайцевим Ю. К., Зінченко А. В., Кузнецовою І. О.

Соціальна відповідальність є відображенням цінностей суспільних відносин та має зв'язок з усіма формами суспільної та індивідуальної свідомості. В законодавстві України досі не закріплено поняття СВ та не передбачено чітко встановлених норм. Визначення категорії «соціальна відповідальність бізнесу» різняться за ступенем обґрунтованості, вектором дослідження та повнотою висвітлення. Більшість сучасників схильні вважати, що це добровільна допомога, внесок бізнес-структур у розвиток суспільства в сфері які пов'язані з діяльністю підприємства.

Зелена книга Європейського Союзу пояснює явище соціальної відповідальності бізнесу як «інтеграцію соціальних та екологічних аспектів у

щоденну комерційну діяльність підприємств та в їхню взаємодію із зацікавленими сторонами на добровільній основі» [2].

Згідно з визначенням Центру соціально відповідального бізнесу України, соціальна відповідальність - відповідальне ставлення будь-якої компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів; активна соціальна позиція компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем [3]. Тобто, соціальна відповідальність за своєю природою є неоднозначною конструкцією, яка охоплює етику бізнесу, філантропію, підзвітність, реагування на навколишнє середовище, чіткість комунікацій, турбота про співробітників та підвищення їх кваліфікації.

Для більшості європейських підприємств соціальна відповідальність стала нормою, в Україні впровадження концепції знаходиться на стадії свого становлення. Активно впроваджують засади соціальної відповідальності, насамперед, великі підприємства та представництва іноземних компаній, які в своїй діяльності користуються сучасними світовими практиками і стандартами.

Соціальна відповідальність українських компаній та організацій спрямовується насамперед на трудові відносини і заходи із захисту здоров'я, безпеки споживачів. Менш поширеними є заходи щодо захисту природних ресурсів та взаємодії з громадою. Збільшенню попиту на управління по принципам соціальної відповідальності в Україні сприяють глобальні процеси в економіці.

Формування соціальної відповідальності на українських підприємствах залежить від ряду факторів:

- структура економіки;
- залучення іноземних інвестицій;
- застаріла система соціального захисту;
- відсутність інституційної підтримки (відсутність урядового органу, який міг би запроваджувати інструменти, стандарти й методики реалізації політики соціальної відповідальності та розвиненої мережі неурядових організацій, які б могли підтримувати діяльність із соціальної відповідальності);

- трудове законодавство [4, с.153].

Основними перешкодами впровадження програм/заходів соціальної відповідальності є: нестабільна політична ситуація в країні, недосконалість нормативно-правової бази, яка б сприяла цій діяльності, податковий тиск та брак коштів, брак досвіду і реалізаційних механізмів соціальної відповідальності [5, с. 215].

Отже, соціальну відповідальність слід розглядати як відповідальне ставлення організації до свого продукту/послуги, до споживачів, працівників, партнерів. Сучасний етап управлінської діяльності підприємств характеризується відсутністю стандартів соціальної відповідальності бізнесу. Ці стандарти можуть залежити, як від рівня розвитку економіки конкретного

регіону, так і від історичного розвитку регіону, галузі бізнесу, чи в цілому країни. Але не дивлячись на різний підхід в розумінні сутності СВ, метою від впровадження та реалізації соціальної відповідальності повинні стати сталий розвиток і суспільна злагода.

Література

1. Грішнова О.А. Соціальна відповідальність у контексті подолання системної кризи в Україні. Демографія та соціальна економіка. 2011. №1. С. 39-46.
2. Зелена книга Європейського Союзу. URL: http://www.rsppenergy.ru/main/static.asp?art_id=1552
3. Центр розвиток корпоративної соціальної відповідальності. URL: <http://csr-ua.info/csr-ukraine/>
4. Охріменко О.О., Іванова Т.В. Соціальна відповідальність. Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2015. 180 с.
5. Колот А.М., Грішнова О.А., Герасименко О.О. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія/ за наук. ред. А.М.Колота. – Київ : КНЕУ, 2010. – 348 с.

Каламан Ольга Борисівна
докторант, к.е.н., доцент
Одеська національна академія харчових технологій
м. Одеса

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ

В останні роки управління інноваційним розвитком стає основною парадигмою ефективного функціонування господарської системи країни і її складових елементів. Поточний спад економічного зростання - черговий сигнал щодо необхідності інноваційного ривка. Це свідчить про те, що динаміка валових показників економічного зростання безпосередньо залежить не тільки від мультиплікативного ефекту від інвестицій, але і від частки інвестицій в інноваціях. Більш того, випередження екстенсивних інвестицій в економічний оборот кризової економіки здатне прискорювати не творчі, а руйнівні процеси.

Процес глобалізації висуває на перший план необхідність підвищення конкурентоспроможності національної господарської системи. Реалізація нової моделі світового розвитку супроводжується поглибленням розриву між країнами, які є науково-технічними лідерами, і рештою світу [1].

Поняття «господарська система» розглядають як сукупність приватновласницьких і суспільно-власницьких господарюючих суб'єктів, з одного боку, і економічних та неекономічних структурних підрозділів (інститутів) господарського світу - з іншого. Отже, господарська система

включає в себе складну і взаємопов'язану сукупність інститутів: економічних, правових, соціальних, бюджетних і ін. Характеризуючи специфіку господарської системи країни, необхідно відзначити, що за структурою господарства вона є індустріальною, за механізмом координації - ринковою, по типу і межах державного втручання в економіку - змішаною, яка поєднує ринкові і централізовані методи управління на всіх рівнях системи: в фірмах, регіонах, країні в цілому. При цьому інноваційний розвиток передбачає нову якість зміни валових показників господарської системи. Подолати підсилюючу тенденцію деіндустріалізації в країні можливо шляхом розвитку інформаційної інфраструктури ринку інновацій, ініціатива створення якої лежить на державі як провіднику ідеології ринкових реформ. Для оптимізації економічного зростання господарської системи країна потребує зниження залежності від експорту сировини і підвищення частки високотехнологічної продукції в ВВП, що вимагає розробки відповідної методології управління інноваційним розвитком. Якщо раніше здійснення НДДКР внутрішніми підрозділами окремих підприємств і галузей вважалося прогресивною тенденцією, то в даний час перспективним є високий ступінь інноваційної інтеграції, де вища ланка - фундаментальна наука. Таке делегування повноважень має забезпечити дотримання основного економічного закону - закону економії часу [2], [3].

Формалізація методології управління інноваційним розвитком здійснюється, перш за все, розробкою моделей управління досліджуванним процесом. В цілому динаміку розвитку подібних моделей господарських систем можна охарактеризувати чотирма етапами, представленими на рис. 1.

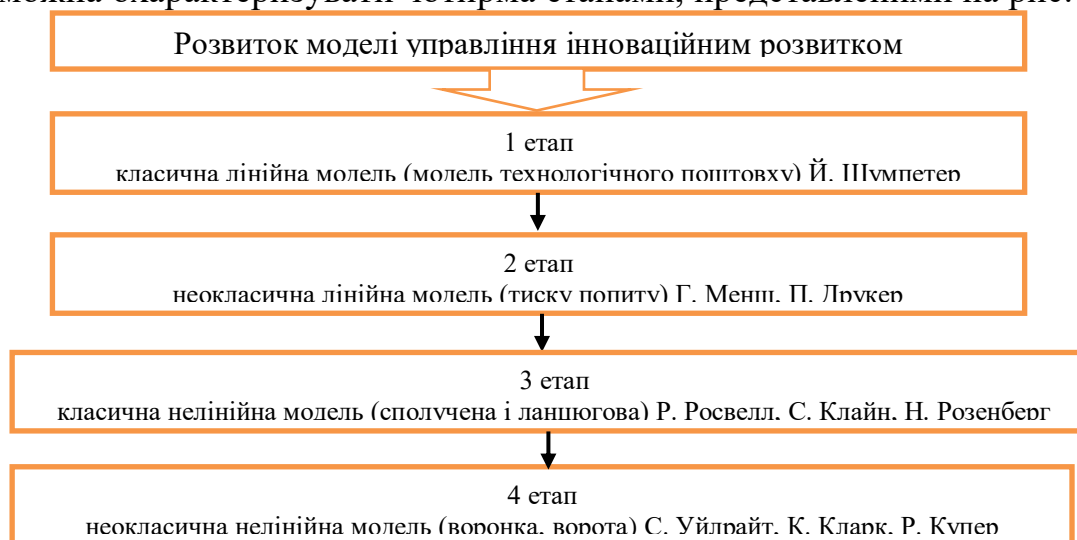

Рис. 1 - Процес розвитку моделі управління інноваційним розвитком

Перехід від лінійної до нелінійної моделі управління інноваційним процесом пов'язаний з об'єднанням в них двох джерел перетворень господарської системи: технологічного поштовху і впливу попиту. Нелінійна модель сформувалася під впливом цілого комплексу ендогенних (фундаментальні знання, прикладні розробки і т. д.) і екзогенних факторів (потреби ринку, політичні події, світові кризи, глобалізація і т. д.). Таким

чином, у вітчизняній науці відбувається осмислення еволюції моделей управління інноваційним розвитком. Аналіз генезису моделей управління інноваційним розвитком господарської системи показав, що вони мають суттєві недоліки в методологічному обґрунтуванні. Це стосується і нелінійних моделей, що розробляються в останні десятиліття, які, здавалося б, враховують значно більшу кількість і якість зв'язків в інноваційному процесі. Сьогодні вже не є принциповою необхідністю дотримання послідовності виконання стадій НДДКР, так як на кожній стадії виникають проблеми, які можна подолати тільки при комплексному впливі. Особлива увага приділяється умовам і факторам розширення інноваційного розвитку. Так, вчені характеризують нелінійну модель інноваційного розвитку галузі наступним чином: «мова йде про ендегенну індетерменіську модель галузі, яка проявляється як нелінійна і стохастична. А стохастичність якраз і має на увазі нелінійність розвитку ендегенних параметрів в індетермінованих по екзогенних факторах і системах», що означає нестабільний склад суб'єктів інноваційного процесу галузей і мінливість зовнішніх факторів, що впливають на інноваційну поведінку даних суб'єктів [4].

Література

1. Cooper, R.G. Winning at new products. Accelerating the process from idea to launch [Text] / R.G. Cooper. Cambridge (MA): Perseus Publishing, 2001..
2. Godin, B. The making of science, technology and innovation policy: conceptual frameworks as narratives, 1945–2005 [Text] / B. Godin. Institutnationaldelarecherchescien- tifique 2009.
3. Kliner, J. An overview of innovation [Text] / J. Kliner, N. Rosenberg; in Landau R., Rosenberg N. (eds) // The positive sum strategy: harnessing technology of economic growth. Washington, D.C. : National academy press, 1986.
4. Rothwell, R. Towards the fifth-generation innova-tion process [Text] / R. Rothwell // International Marketing Review, 1994, vol. 11, no. 1, MCB University Press.

Гашутіна Олена Едуардівна,
студентка 2-го курсу магістратури
кафедри менеджменту виробничої та невиробничої сфери,
Донецький державний університет управління,
м. Маріуполь, Україна

СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПРОГНОЗУВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Управління соціально-економічними процесами підприємства в умовах європейської інтеграції та регулювання динаміки його розвитку особливе місце посідає прогнозування. Роль прогнозування постійно зростає, що зумовлено постійними коливаннями кон'юнктури, яка безпосередньо позначається на

доходах кожного продавця та споживача на сучасному ринку товарів або послуг. Сучасне прогнозування забезпечує виявлення найбільш ймовірних і економічно ефективних варіантів довгострокових, середньострокових і поточних планів розвитку суспільства. Україна в умовах європейської інтеграції й удосконалення соціально-економічної системи держави визначає прогнозування як один з вирішальних факторів формування стратегії і тактики суспільного розвитку.

Прогнозування - це наукове, обґрунтоване системою встановлених причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей виявлення стану та вірогідних шляхів розвитку явищ і процесів. Головним фактором раціонального прогнозування є інформаційно-методичне забезпечення у вигляді сукупності зовнішніх і внутрішніх джерел інформації, які використовуються в процесі прийняття управлінських рішень [1].

Метою прогнозування є одержання науково обґрунтованих варіантів тенденцій розвитку показників діяльності підприємства. Об'єкт прогнозування – це економічна і соціальна діяльність суб'єктів господарювання у системі національної економіки в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі. Суб'єктом прогнозування виступає держава в особі державних органів управління або економічні служби органів місцевого самоврядування, а також економічні служби підприємств та організацій різних форм власності.

Процедура проведення прогнозування здійснюється за допомогою оцінки прогнозованого явища на основі досвіду порівняння з достатньо відомими подібними явищами або побудови моделі майбутнього стану того чи іншого процесу відповідно очікуваним і бажаним змінам ряду умов або перспектив розвитку підприємств.

На сьогоднішній день існують різні види прогнозування розвитку підприємств в умовах європейської інтеграції (табл. 1) [2-3].

Таблиця 1

Види прогнозування розвитку підприємств в умовах європейської інтеграції

Види прогнозування	Характеристика
Економічне прогнозування	Визначає перспективи розвитку окремих елементів продуктивних сил і виробничих відносин: продуктивність праці, обсяг і склад інвестицій та їх ефективність, розвиток галузей.
Прогнозування природних ресурсів	Досліджує залучення ресурсів у господарський оборот і охоплює види суспільного відтворення та природне середовище, а також охорону

	навколишнього середовища.
Науково-технічне прогнозування	Характеризує досягнення науково-технічного прогресу, які істотно впливають на розміщення виробництва.
Демографічне прогнозування	Включає рух народонаселення і відтворення трудових ресурсів, рівень зайнятості працездатного населення, кваліфікаційний і професійний склад.
Прогнозування соціального розвитку	Охоплює споживання населенням продуктів харчування і непродовольчих товарів, роздрібний товарооборот, розвиток галузей невиробничої сфери: культуру і мистецтво, охорону здоров'я, житлово-комунальне господарство.

Державне прогнозування економічного і соціального розвитку України та її регіонів визначає наукове передбачення ситуації, яка може скластися в перспективі залежно від використання тієї чи іншої стратегії розвитку підприємств в умовах європейської інтеграції. В свою чергу, прогнозування, з одного боку, спрямовано на з'ясування перспектив поточного та майбутнього розвитку економіки, з іншого боку, сприяє розробці оптимальних планів з урахуванням наслідків у прогнозованому періоді.

В останні десятиліття політична система України перебуває в стані трансформації, що опосередковано вказує на внутрішню незбалансованість і суперечливість процесів, що відбуваються в суспільстві. За таких умов особливо зростає потреба підвищення ролі прогнозування як складової аналітичної діяльності органів державної влади.

Таким чином, прогнозування є важливим інструментом як для стратегічного планування розвитку окремих підприємств, так і для розробки довгострокових соціально-економічних програм на державному рівні в умовах європейської інтеграції. Для удосконалення системи державного управління необхідно систематично проводити прогнозування перспектив розвитку економічної, політичної та соціальної політики. Результатом здійснення сучасного прогнозування є аналіз та виявлення основних закономірностей і тенденцій розвитку народного господарства, а також розробка довгострокової економічної і соціальної політики держави.

Література

1. Бідюк П. І., Кожухівський А. Д., Кожухівська О. А. Система підтримки прийняття рішень для аналізу і прогнозування стану підприємства. *Радіоелектроніка, інформатика, управління*. 2013. № 1. С. 128-136.

2. Гордієнко П. Л., Дідковська Л. Г., Яшкіна Н. В. Стратегічний аналіз : навч. посіб. Київ : Алеута, 2017. 478 с.

3. Науменко В., Панасюк Б. Впровадження методів прогнозування і планування в умовах ринкової економіки : монографія. Київ : Глобус, 2015. 193 с.

Дорош Ірина Миронівна
старший викладач кафедри адміністративного та
фінансового менеджменту,
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів

АРХЕТИПНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ПЕРСОНАЛУ ПУБЛІЧНИХ УСТАНОВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

Перебуваючи на етапі становлення системи публічного управління, вітчизняні публічні установи та організації стикаються з великою кількістю організаційних змін. При цьому мова йде не лише про заміну понять, а й про архетипно – інституційні трансформації в управлінні системою, яка формувалась десятиліттями. Цей процес має надзвичайно велике значення на шляху створення нової управлінської еліти, яка своїм першочерговим завданням бачитиме реалізацію стратегій розвитку держави та високого рівня життя громадянського суспільства. Мова йде про «культуру публічного управління», яка формується в суспільстві перехідного стану, де розмиваються соціальні норми та порушуються причинно – наслідкові зв'язки [1].

Організаційні зміни – це нововведення, що впроваджуються в одній, або відразу в кількох підсистемах організації, в результаті свідомого чи форс – мажорного впливу факторів зовнішнього середовища [2]. Таким чином, будь – які зміни в організації – це життєва потреба, яка дає можливість адаптуватися до змін зовнішнього середовища. В розрізі держави – це постійний процес, що зумовлено великою кількістю зовнішніх факторів, як прямого, так і непрямого впливу. Проте зміни можуть торкатися лише деяких елементів організації, а можуть докорінно змінювати систему менеджменту загалом. Реформування системи публічного управління – це глобальні зміни за участю усіх сфер суспільного життя.

Гавкалова Н.Л., Амосов О.Ю. визначають такі суспільні трансформації як архетипно – інституціонально - трансформаційні перетворення, які зорієнтовані на створення відповідних умов навколо об'єкта регулювання (в нашому випадку – системи публічного управління), забезпечуючи йому перетворення у конкретному визначеному напрямку. При цьому такі революційні зміни стають

окремим об'єктом регулювання [3]. Власне такі перетворення зумовлюють напругу (стрес) в суспільстві та у публічних організаціях зокрема.

Серед представлених у науковій літературі причин організаційного стресу можна виділити три групи:

- 1) особисті чинники (знання, вміння, рівень емоційного інтелекту, характер, темперамент, копінг, тощо);
- 2) внутрішні організаційні чинники (ставлення до роботи, стосунки в колективі, відносини з керівництвом, організаційна культура, організаційні зміни тощо);
- 3) зовнішні чинники (сім'я, сусіди, дозвілля, захоплення, політика, тощо).

Усі ці групи чинників прямо чи опосередковано мають вплив на рівень організаційного стресу, оскільки мають здатність нашаровуватись, підсилюючи чи послаблюючи один одного.

Коли мова йде про суспільне стресове явище в межах держави, то перелічені фактори вдало поєднуються із виділеними у статті Т.Плахтія «Архетипне управління українським суспільством» групами архетипів для створення моделі несвідомого соціетальної психіки соціальних систем: особистісними, світоглядно-ціннісними та культурними (табл.1) [4].

Таблиця 1

Архетипи, що обумовлюють чинники організаційних стресів публічних установ*

Чинники організаційних стресів публічних установ	Відповідні архетипи, що їх обумовлюють
Особисті чинники (знання, вміння, рівень емоційного інтелекту, характер, темперамент, копінг, тощо)	Особистісні архетипи – це архетипи, що обумовлюють модель поведінки індивіда в різних ситуаціях. Виділяють приховані та активовані особистісні архетипи. Кожен такий архетип має кілька рівнів прояву: як позитивних, так і негативних.
Внутрішні організаційні чинники (ставлення до роботи, стосунки в колективі, відносини з керівництвом, організаційна культура, організаційні зміни тощо)	Культурні архетипи – це архетипи, які активують особистісні архетипи. Це середовище співіснування членів суспільства, яке визначає його організаційну культуру.
Зовнішні чинники (сім'я, сусіди, дозвілля, захоплення, політика, ставлення суспільства, тощо)	Світоглядно-ціннісні архетипи – це уявлення про чесність, свободу рівність, справедливість, патріотизм, тощо.

*Джерело: 4, власна розробка

Вперше поняття архетип було запропоноване швейцарським психологом К.Юнгом. Архетип –це певні уявлення про світ та існування в ньому, що не пов'язані із рівнем знань та досвідом [5]. Дана категорія дає можливість зрозуміти причини негативного ставлення українського суспільства до реформ та змін, формуючи глибинні зв'язки з історичним минулим. Проте це також дає

нам можливість створити модель впливу на суспільну думку, змінюючи відповідні архетипи та способи їх проявів.

Література:

1. Афонін Е.А., Мартинов А.Ю. Архетипи індивідуального і колективного в моделі універсального соціального циклу. *Публічне урядування*. 2018. №4(14). с.18 – 33.
2. Процик І.С., Передало Х.С., Шалак О.Я. Механізм кадрового забезпечення організаційних змін підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. Вип. 25.3. 2015. с. 293-298.
3. Гавкалова Н.Л., Амосов О.Ю. Вплив архетипів на суспільні трансформації. *Публічне урядування* 2018. №4(14) с.63-76.
4. Плахтій Т. Архетипне управління українським суспільством. URL: <https://zbruc.eu/node/22602>
5. Донченко Олена. Архетипи - спільне в нашому житті (розпізнавання архетипів як шлях до унікальності). *Психологія особистості*. 2011. № 1 (2) с. 171-181.

Слива Ю.С.

Магістрант кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Львів
Науковий керівник: Карковська Вероніка Ярославівна, к.е.н., доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», Львів

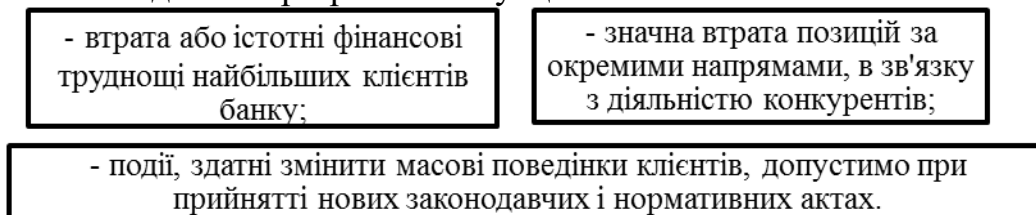
НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКУ

Ефективність функціонування будь-якого банку залежить від безлічі факторів. Ефективне управління ліквідністю є одним з ключових факторів у роботі банку. Першочергова мета кожного банку – отримання максимально можливого прибутку. Однак для досягнення цієї мети банк ризикує втратити свою ліквідність. Але, в свою чергу, якщо фактичні значення основних нормативів ліквідності виявляються набагато вище, ніж мінімально допустимі, то діяльність такого банку буде негативно оцінюватися його акціонерами, з точки зору невикористаних можливостей, для одержання прибутку. Таким чином, банк отримує більше прибутку, якщо буде функціонувати на межі мінімально допустимих значень нормативів ліквідності, тобто повністю використовує надані їм права із залучення коштів у якості кредитних ресурсів. Отже, сутність управління ліквідністю полягає в гнучкому поєднанні протилежних вимог ліквідності і прибутковості.

Розрахунок ліквідної позиції необхідно провести за кількома альтернативними сценаріями розвитку подій. Ці сценарії повинні брати до уваги фактори, які є як внутрішніми, так і зовнішніми. Банк повинен визначити

їх самостійно з точки зору їх актуальності або найбільшої ймовірності виникнення (Рис.1.).

Оцінка ліквідності банку за одним або багатьма сценаріями може бути зведена в таблицю, або зображуватися графічно в декількох тимчасових точках, як кожен день, так і протягом деякого періоду. Можна побудувати графік ліквідності для порівняння надлишку або дефіциту фінансів при різних сценаріях і порівняти з базовим варіантом. Це дозволить оцінити сутність власної ліквідності і перевірити, наскільки послідовні і реалістичні припущення щодо оцінки ліквідності при різних ситуаціях.

Рис

1. Фактори, які здійснюють вплив на розвиток банку

Дуже важливо в такій ситуації отримання своєчасної і безперервної інформації, яка забезпечить керівництво банку всією необхідною і точною інформацією для прийняття швидких рішень. Прогнозуючи поведінку активів або пасивів при тих чи інших умовах, банк може вжити заходів щодо зміни їх характеристик. Наприклад, керівництво може прийняти рішення щодо зміни тривалості терміну угод за укладеними договорами.

У проблемній ситуації необхідно прагнути зберегти в балансі активи, які є найменш збитковими і найбільш надійними в суспільному сприйнятті і намагатися знизити інші активи. Так, як потенційно витік ресурсів банку становлять запити на нові позики, то при несприятливих умовах банк може ризикнути зіпсувати деякі ділові відносини, відмовляючись схвалити запити на нові позики такі, які він схвалив би при нормальних умовах. Аналогічно він може відмовитися оплатити в термін деякі зі своїх наданих зобов'язань [1, 2].

План непередбачених обставин обов'язково повинен передбачити підтримку партнерських відносин з власниками пасивів, позичальниками. Відносини з власниками пасивів при несприятливих умовах стають більш важливими. Стратегія банку повинна вимагати підтримки сильних стабільних зв'язків з контрагентами та великими власниками пасивів протягом періодів відносного спокою, тоді у банку може бути більше можливостей мати джерела ресурсів при нестандартних обставинах [4].

Банку також слід проводити якісну оцінку кредитного ризику. Найвідповідальнішим етапом управління кредитним ризиком є його оцінка в момент видачі кредиту, тобто, в момент, коли має місце прихована фаза ризику. З цією метою потрібно дати оцінку кредитного пропозиції, представленого потенційним позичальником. Для цього банк повинен з'ясувати: наскільки він добре знає репутацію позичальника з точки зору його можливостей з виробництва, маркетингу, фінансового стану (особливо це стосується нових клієнтів); кваліфіковано чи підготовлено кредитна пропозиція, чи є вона

реалістичною як з ділової, так і з економічної точки зору; як зміниться його кредитний портфель внаслідок видачі нових кредитів, тобто оцінити кредитну пропозицію.

Управління капіталом відіграє важливу роль в забезпеченні стійкості пасивів і прибутковості банку. Одним із способів управління власним капіталом банку є дивідендна політика. В умовах фінансової нестабільності і нерозвиненості фондового ринку багато банків забезпечують зростання власного капіталу шляхом накопичення прибутку [3]. Капіталізація дивідендів нерідко найлегший і найменш витратний спосіб поповнити акціонерний капітал. Однак, курс акцій залежить від рівня виплачуваних дивідендів, тобто зростання дивідендів веде до зростання курсу акцій. Таким чином, висока прибутковість акцій полегшує нарощування капіталу за допомогою продажу додаткових акцій.

Виконувати завдання управління ліквідністю, підтримки її на необхідному рівні, вдосконалення управління ліквідністю банк повинен шляхом проведення економічно грамотної політики в усіх областях своєї життєдіяльності з дотриманням вимог Національного Банку.

Література

1. Подольчак, Н. Ю. (2014). Організація та управління системою фінансово-економічної безпеки: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 268. 2. Хіміч, Н. О. (2008). Управління ліквідністю комерційних банків України в умовах нестабільності фінансових ринків. Регіональна економіка, (3), 76-83. 3. Карковська, В. Я. (2010). Інвестиції в основний капітал – головний напрямок підвищення якості інвестиційного потенціалу машинобудування. 4. Ребрик, Ю. С. (2010). Аналіз ліквідності банку в умовах нестабільності фінансових ринків.

Грицаєнко Микола Ігорович,
старший викладач, кандидат економічних наук,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного
м. Мелітополь

КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Розвиток національної економіки потребує використання всіх доступних факторів, одними з яких є кластеризація.

Аналіз розвитку кластерів знаходиться в центрі уваги багатьох науковців. Так, Е. Бояр, М. Бояр та В. Бояр аналізують регіональні кластерні структури, які є відносно новим явищем в Польщі, але вже з'явилися майже у всіх регіонах та секторах економіки [1]. Викликають інтерес нові моделі регіональної кластеризації, запропоновані Н. Васильєвою на основі аналізу загальних і специфічних природних характеристик, а також відносних показників розвитку рослинництва і тваринництва в Україні [2]. Л. Кімінамі та А. Кімінамі в дослідженні потенціалу кластеризації в розвитку сільського господарства і сільських громад в Китаї не тільки визначають проблеми та позитивні результати цього процесу, але й для стійкого розвитку кластерів обґрунтовують доцільність переходу від внутрішньогалузевої до міжгалузевої ділової співпраці [3]. Т. Морішіма у русі дослідження «Соєвого кластеру», який був утворений в результаті партнерства між виробниками сої, переробними компаніями, урядом і науковими колами в районі Хоккайдо, визначає підприємства, які займають в кластері особливі позиції внаслідок ступеня впливу на його розвиток та обслуговування [4]. Т. Чаттерйее та А. Ганеш-Кумар на прикладі Індії розкривають головні негеографічні фактори, які, на їхню думку, визначають членство в кластері: погодні катаклізми, обмеженість ресурсів, використання технологій/ресурсів, ступінь диверсифікації у вирощуванні сільськогосподарських культур, наявність інфраструктура, політика і установи [5].

В більшості країн світу проходять активні дії зі створення та розвитку регіональних кластерів. Так, в 2010 р. за Субіндексом стану розвитку кластерів, який розраховується для визначення Індексу глобальної конкурентоспроможності [6], перше місце в рейтингу серед 139 країн світу посідала Італія, останнє місце – Буркіна-Фасо. Україна посідала 106 місце, обігнавши такі європейські країни, як Польща (108 місце), Болгарія (112 місце), Сербія (122 місце), Албанія (123 місце). Серед країн – республік колишнього СРСР найвищу позицію за Субіндексом стану розвитку кластерів посідав Казахстан (85 місце), найгіршу – Молдова (135 місце). Україна опинилась між Литвою (105 місце) і Киргизькою Республікою (122 місце).

В 2019 р. відповідно серед 141 країни світу перше місце також посідала Італія, останнє – Гаїті. Україна покращила свої позиції на 10 пунктів і піднялася на 96 місце, обігнавши такі європейські країни, як Литва (97 місце), Сербія (104 місце), Боснія і Герцеговина (125 місце), Албанія (133 місце). В країнах – республіках колишнього СРСР найкраща позиція у рейтингу була в Азербайджані (30 місце), найгірша – у Молдови (136 місце). Україна з місцем 96 опинилась між країнами Прибалтики – Естонією (місце 85) і Литвою (місце 97).

Простежується зв'язок між важливим показником розвитку національної економіки – рівнем ВВП на душу населення (ППС), розрахованим за поточними цінами в міжнародних доларах [7], та рангом країни за Субіндексом стану розвитку кластерів. За розрахунками, проведеними на основі даних 39 країн (27 європейських країн і 12 країн – колишніх республік СРСР) за 2019 р.,

покращення рангу країни на один пункт супроводжується відповідним збільшенням ВВП на душу населення (ППС), в середньому на 385,9 міжнародних долара. І навпаки, зростання ВВП на душу населення (ППС), на одну тисячу міжнародних доларів корелює з покращенням відповідного рангу на 1,5 пунктів. Коефіцієнти кореляції ($R = 0,7492$) і детермінації ($D = 0,5613$) свідчать про наявність сильного зв'язку між ознаками.

Вважаємо, що в межах кластеризації підприємства-учасники збагачують одне одного новітніми технологіями виробництва і вдосконалення продукту, впровадженням організаційних методів та інформаційних систем управління, що створює переваги в підвищенні їхньої продуктивності та конкурентоспроможності. Мультиплікативний ефект спільності інфраструктури, освітньої бази, встановлення єдиних зразків бізнес-формату, менеджменту в просторі кластеру має суттєвий вплив на розвиток національної економіки в цілому.

Література

1. Bojar E. Cluster Initiatives in Eastern Poland: Good Practices in Agriculture and Food-Processing Industry / E. Bojar, M. Bojar, W. Bojar // Food Security and Industrial Clustering in Northeast Asia. – 2016. – Vol. 6. – Pp. 227-240.
2. Vasylieva N. Cluster models of households' agrarian production development / N. Vasylieva // Economic Annals-XXI. – 2016. – Vol. 158, Is. 3-4. – Pp. 13-16.
3. Kiminami L. Agricultural Industry Clusters in China / L. Kiminami, A. Kiminami // Food Security and Industrial Clustering in Northeast Asia. – 2016. – Vol. 6. – Pp. 129-139.
4. Morishima T. The Network Structure of a Soybean Cluster in Hokkaido / T. Morishima // Food Security and Industrial Clustering in Northeast Asia. – 2016. – Vol. 6. – Pp. 87-94.
5. Chatterjee. T. Geographic Neighbourhood and Cluster Formation: Evidence from Indian Agriculture / T. Chatterjee, A. Ganesh-Kumar // Journal of Development Studies. – 2016. – Vol. 52, Is. 11. – Pp.1577-1592.
6. The Global Competitiveness Report // World Economic Forum. – Retrieved from <http://weforum.org/>.
7. Gross domestic product per capita based on purchasing-power-parity in current prices // World Data Atlas. – Retrieved from <https://knoema.com/atlas/topics/Economy/National-Accounts-Gross-Domestic-Product/GDP-per-capita-based-on-PPP?origin=knoema.ru>.

КАНАН АЮБ,
аспірант кафедри публічного адміністрування
Міжрегіональна Академія управління персоналом,
м. Київ

МОДЕЛІ РОЗВИТКУ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ОРГАНІВ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

В останні роки в більшості європейських країн в якості важливого елемента стратегії протидії корупції були створені спеціалізовані органи по боротьбі з корупцією. Вони включають слідчі і судові органи, а також служби, які спеціалізуються на запобіганні корупції, інститути з управління, моніторингу та координації здійснення національної стратегії по боротьбі з корупцією, і, нарешті, органи багаточільовий спрямованості.

У Німеччині «Концепція попередження і боротьби з корупцією» 1999 року призвела до зміцнення або створення великої кількості найрізноманітніших антикорупційних органів, таких як координаційні механізми, спеціалізовані департаменти кримінального переслідування і кримінальної поліції і робочі групи в департаментах громадських робіт, внутрішньовідомчі органи аудиту, структури фінансового контролю і «центри по боротьбі з корупцією» [3].

Центральне бюро по боротьбі з корупцією Бельгії проводить кримінальне розслідування корупції у вищих ешелонах влади. Цей орган був заснований в 1998 році при Генеральному директораті кримінальної поліції Федеральної поліції Бельгії. Штат цієї організації складається з керівника служби, 20 офіцерів, 40 головних інспекторів та деяких інших працівників. Розслідування привели до судового розгляду, а й осуду цілого ряду високопоставлених чиновників і політиків, а також великих бізнесменів [5].

У Норвегії всередині Національного органу з розслідування і переслідування за економічні та екологічні злочини була створена спеціальна група по боротьбі з корупцією, що складається з прокурорів і офіцерів поліції. Ця група займається розслідуванням і кримінальним переслідуванням за серйозні правопорушення, а також питаннями запобігання корупції та роз'яснювальною роботою серед населення [5, с. 122].

Наступна модель розвиток антикорупційних органів державної влади – це створення спеціальних служб, які відповідальні за формування та реалізацію антикорупційної політики.

До їх числа можна віднести албанську Антикорупційну службу моніторингу утворену в 2000 році для забезпечення реалізації національного плану боротьби з корупцією, що складається з Ради і постійний підрозділ. До Ради входять представники ряду організацій (державних органів, кримінального правосуддя, незалежних інститутів, громадянського суспільства та ділових кіл). Його засідання відбуваються регулярно з метою забезпечення міжвідомчої співпраці, оцінки успіхів, досягнутих в реалізації плану, розробки превентивних заходів та надання допомоги організаціям у вигляді рекомендацій з конкретних питань цього плану. Підтримку Раді надає сталий розвиток підрозділ при апараті Міністра у справах держави, що підкоряється Прем'єр-міністру, яке здійснює антикорупційні плани на постійній основі. Це

підрозділ через системне навчання сприяє іншим інститутам, спрямоване на запобігання корупції. Раз на рік на національній конференції підводяться підсумки реалізації антикорупційного плану, в результаті чого в нього вносяться необхідні зміни [5].

У 2002 року в Румунії було створено Національний антикорупційний директорат Румунії, покликаний викривати й розслідувати корупційні правопорушення. Національний антикорупційний директорат Румунії є правоохоронним органом. Його функції полягають у кримінальному переслідуванні осіб, які вчинили корупційне правопорушення. Виявлення злочину, відкриття кримінального провадження подеколи блокується невизнанням вини обвинуваченим, дефамациєю тактикою адвокатів, які спростовують доказову базу, ставлять під сумнів кваліфікацію слідчих та прокурорів, ініціюють призначення численних експертиз тощо. Вказані чинники призводять до зволікання у притягненні до відповідальності винних осіб, поверненні до бюджету незаконно здобутих коштів [1].

Третя модель антикорупційних органів – це багатофункціональні служби з боротьби з корупцією.

Створене 1 лютого 2003 року в Латвії Бюро по запобіганню та боротьбі з корупцією - це єдиний орган, який займається питаннями дотримання законності, запобігання корупції, розвитку обізнаності населення, а також розробки національної стратегії боротьби з корупцією. В даний час має 114 співробітників. Бюро відповідає за моніторинг дотримання законності з питань конфліктів інтересів, декларацій про доходи державних чиновників, правил фінансування політичних партій та заходів, що вживаються щодо заяв, пов'язаних з державними закупівлями. Нагляд за діяльністю Бюро здійснює Кабінет міністрів [2, с. 312].

У Литві Спеціальна слідча служба (СТТ), працює з червня 2000 року, є спеціалізованим правоохоронним агентством під наглядом прокурора і підзвітним Президентові республіки і парламенту. У функції БТТ входить розкриття і попереднє розслідування справ про корупцію (щорічно розслідується понад сто правопорушень), збір і аналіз всієї інформації по корупції, розробка та імплементація превентивних заходів і просвіта громадськості. БТТ має філії в чотирьох найбільших містах Литви [4].

На підставі аналізу системи антикорупційних інституцій в Європейських країнах слід зазначити, що існує три моделі формування та розвитку антикорупційних інституцій, зокрема: не існує спеціально створених антикорупційних інституцій, а функції з запобігання та боротьби з корупцією делеговані правоохоронним та/або судовим органам; в яких створена єдина антикорупційна інституція; в яких функціонує система антикорупційних органів державної влади.

Список використаних джерел:

1. Ахтирська Н. Міжнародний досвід боротьби з корупцією як вектор формування національної антикорупційної політики: огляд законодавства

Румунії. *Віче*. 2015. № 18. URL: <http://www.nsj.gov.ua/files/1455629967.pdf> (дата звернення 11.01.2017).

2. Гуськов А. Я. Зарубежный опыт участия институтов гражданского общества в противодействия коррупции, на примере США, КНР и Финляндии. *Состояние противодействия коррупции и направления совершенствования борьбы с ней* : материалы конф. (Москва, 27–28 янв. 2015 г.). М., 2015. С. 311–317.

3. Зарубіжний досвід створення та діяльності спеціальних антикорупційних органів . URL: https://pidruchniki.com/84688/pravo/organizatsiyyo-pravovi_zasadi_stvorenniya_diyalnosti_spetsialnih_antikoruptionsyynih_organiv#58 (Дата звернення 01.02.2018).

4. Іленок Т.В. Зарубіжний досвід адміністративно-правової протидії корупції. *Юридична наука*. 2012. № 12. С. 42-51.

5. Клеменчич Г., Стусек Я., Гайка І. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції : огляд моделей. OECD. Мережа боротьби проти корупції для країн Східної Європи і Центральної Азії. Paris: OECD Publications, 2007. 131 p.

магістрант - Єфремов Микола Юрійович
студент 7 курсу 3 групи

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА ЇЇ РЕГІОНІВ

Світові та зокрема європейські тенденції до трансформацій соціально-економічного та політичного розвитку країн на основі нових більш ефективних векторів економічного зростання супроводжуються глибокими змінами національних систем державного управління регіональним економічним розвитком. Трансформації продуктивних сил та виробничого потенціалі регіонів, зумовлені неефективною реалізацією структурноінноваційної моделі економічного розвитку України та її регіонів, а також наслідками світової фінансової кризи, вимагають системного і стратегічного підходу до державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів. Реформування системи державного регулювання соціально економічного розвитку регіонів у рамках реалізації державної економічної регіональної політики має враховувати вплив нестабільності економічної системи регіону, країни та національних економік світу, примітивність інституціонального розвитку на всіх рівнях управління, стратегічний план розвитку регіонів, необхідність досягнення європейського рівня сталого розвитку національної економіки, щоб підвищити рівень конкурентоспроможності економіки.

Державна економічна політика соціально-економічного розвитку регіонів України сьогодні має відповідати сучасним трансформаціям внутрішнього та

зовнішнього середовища регіонів. Взаємозв'язок реалізації державного управління на регіональному рівні та об'єктів / суб'єктів управління (регіонів) виявляється через призму реалізації стратегічного плану розвитку регіонів шляхом застосування синергетичного підходу для реалізації та удосконалення цього плану. Державна політика регіонального розвитку реалізується у спосіб розроблення, ухвалення та практичного втілення Державної стратегії регіонального розвитку, що визначає основні принципи та напрями регіонального розвитку; стратегічні завдання й національні пріоритети регіонального розвитку; враховує особливості розвитку відповідних макрорегіонів (регіонів); визначає механізми та інструменти реалізації Стратегії, заходи стосовно підвищення конкурентоспроможності регіонів тощо.

Для виконання цих завдань необхідна політична воля органів влади всіх рівнів, ефективне публічне врядування для активізації місцевої ініціативи й виконання функцій комплексного розвитку регіонів країни. Це викликає об'єктивну потребу в регіональному управлінні, що представляє собою систему цілеспрямованого соціальнополітичного впливу і ззовні, і в межах регіону задля отримання очікуваного позитивного політичного й соціально-економічного результату (ефекту), узгодженого із цільовими завданнями, визначеними національною державною регіональною політикою. Визначення пріоритетів і перспектив, адекватне формування цілей розвитку кожного конкретного регіону з урахуванням наявного ресурсного забезпечення потребує запровадження стратегічного підходу до державного регулювання регіонального розвитку. Актуальність використання стратегічного підходу визначається також активізацією європейської інтеграції та міжрегіональним співробітництвом на рівні регіонів України та регіонів ЄС як спосіб виявлення конкурентних переваг економічних агентів і національної економіки у цілому. Це ставить перед нашою державою низку актуальних завдань, пріоритетного значення, серед яких набувають: реформування владних відносин, визначення стратегії реалізації принципів сталого розвитку на національному, регіональному та місцевому рівнях; дотримання збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів та підвищення їх конкурентоспроможності[1,с.3].

Програма стратегічного економічного розвитку сьогодні модифікується відповідно стратегічного плану економічного зростання країн ЄС. Відповідно, розвиток національної та регіональної економіки залежить від успішної стратегічної програми державної економічної політики на рівні регіонів як основних носіїв соціально-економічного потенціалу країни.

Державне регулювання має базуватися на основних принципах сталого розвитку у контексті формування стратегії сталого розвитку, а також принципах регіональної політики закладених у Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року з урахуванням специфіки окремого регіону або кластеру, зокрема: — конституційність та законність; — співробітництво; — паритетність; — відкритість; — субсидіарність; —

координація; — єдність; — історична спадкоємність; специфічні регіональні принципи: — територіальнопросторова цілісність; — диференціація; — конвергенція; — інтерналізація; — відповідальність[2,с.5].

Пріоритетними напрямками стратегічної програми державного регулювання соціально-економічного розвитку регіонів можна визначити такі:

Формування регіону сталого соціально-культурного розвитку (відновлення та підтримка високої якості життя населення); трансформація регіону у регіон сталого економічного розвитку (реалізація структурних перетворень); розвиток регіону сталого інноваційного та інтелектуалізованого розвитку (реалізація інноваційного та інтелектуального потенціалу для забезпечення конвергенції та інтеграції регіональних економічних систем); формування регіону сталого екологічного розвитку (забезпечення рівня екологічно безпечного і прогресивного регіону з відповідною інфраструктурою); створення регіону сталого інституціонального розвитку (забезпечення інституалізації соціально-економічного та екологічного розвитку регіону).

Література:

1. Янішевський С.О. Організація органів регіональної влади країн ЄС із напівпрезидентською формою правління: досвід для України
2. Реформування державного управління регіональним розвитком: стан, проблеми, перспективи / С.О. Біла, О.В. Шевченко, М.О.

СЕКЦІЯ 4.
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УМОВАХ РОЗВИТКУ
ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ

Глушенко Тетяна Миколаївна
старш. викладач кафедри
«Менеджмент і адміністрування»,
Український державний університет
залізничного транспорту, м. Харків
Гусейнова Альона
студентка групи 7-III-ПУА,
Український державний університет
залізничного транспорту, м. Харків

ЩОДО ПИТАНЬ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ
ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Сучасне українське суспільство характеризується розривом між існуючою моделлю розвитку людського потенціалу держави та потребами ринкової економіки і демократичного суспільства.

Сучасна модель розвитку людського потенціалу не забезпечує необхідних кількісних та якісних характеристик трудових ресурсів. Наразі існує тенденція до депопуляції, старіння, бідності населення, міграції кваліфікованої робочої сили за кордон, деформації у сфері зайнятості, маргіналізації підготовлених фахівців, незадовільних умов праці, відсутності стимулів до професійного розвитку на більшості підприємств, установ, організацій країни. Закріпленню цих негативних явищ сприяють застарілі форми організації праці та менеджменту, технологій виробництва й технічного оснащення, неадаптованість до ринкових умов, руйнування соціальної інфраструктури.

Головним внутрішньополітичним пріоритетом державної політики України є побудова сучасної правової держави європейського типу, де особлива роль відводиться державній службі та службі в органах місцевого самоврядування, яка забезпечує законність політичних рішень, цілісність держави як інституту, якісний рівень реалізації конституційних гарантій громадян шляхом стабільного і безперервного надання їм публічних послуг. Основна роль тут відводиться імплементації загальноприйнятих у Європі стандартів в усіх сферах суспільного життя, у тому числі в державному управлінні. У такій моделі державна служба забезпечує законність політичних рішень, що приймаються; цілісність держави як інституту, тобто внутрішню безпеку держави; стабільне і безперервне надання громадянам публічних послуг, гарантованих державою.

Державна служба та служба в органах місцевого самоврядування є ключовим елементом державного управління, від ефективного функціонування

якого залежить додержання конституційних прав і свобод громадян, послідовний і сталий розвиток країни.

В Україні інститути державної служби та служби в органах місцевого самоврядування почали формуватися з набуттям незалежності. Однак ці системи й досі зберігають риси бюрократії радянського зразка та нерідко є засобом задоволення політичних або приватних інтересів, на відміну від розвинутих демократичних країн, де державна служба та служба в органах місцевого самоврядування відокремлені від політичної діяльності та служать інтересам суспільства.

Ефективна реалізація кадрової політики на державній службі та службі в органах місцевого самоврядування потребує реформування. Виходячи з реального стану справ, характеру соціально-політичних процесів і завдань державотворення в Україні, політика кадрового добору державних службовців має базуватися на принципі системності та належного наукового забезпечення. Основною передумовою залучення на відповідні посади державних службовців компетентних, висококваліфікованих працівників є формування активного кадрового резерву та робота з ним. Нова концепція державної служби, що зводиться до її служіння суспільству, соціальної орієнтації на людину, повинна укоренитися у свідомості державних службовців і допомогти перебороти існуючу відчуженість між державою й суспільством в Україні. За даного підходу формування статусу, функцій державної служби є похідними від інтересів, цілей і завдань поєднуваного державою співтовариства людей, а не від першочерговості цілей і функцій самої держави

Так, державна служба в демократичному суспільстві повинна стати інститутом, відкритим для суспільного контролю. Громадяни повинні знати, як і за якими правилами вона працює, мати доступ до необхідних матеріалів і відомостей, оскаржувати рішення, що зачіпають їхні права, включаючи кадрові. Дані права повинні забезпечуватися юридичними засобами, адміністративною, а також судовою практикою. Така відкритість державної служби сприятиме зростанню її авторитету, престижу, без чого неможливо залучити на службу найбільш гідних молодих людей.

Іванов Євген Вікторович
старший викладач кафедри публічної служби
та управління навчальними
й соціальними закладами, к.п.н.
ЗД «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»
м. Старобільськ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ

Зміни в українському суспільстві в процесі стрімкого розвитку ставлять усе більші вимоги до влади. Це є характерною рисою всіх сучасних демократичних суспільств. Цей процес не може бути одностороннім, він вимагає зусиль і постійного вдосконалення як з боку влади, так і з боку суспільства. Тільки тоді можна буде побудувати між владою і суспільством конструктивні, партнерські, відносини – це стало останнім часом найактуальнішим і пріоритетним у процесі соціального управління. Основні зусилля на цьому складному шляху мають належати владі, і тільки від неї залежить, чи буде знайдено порозуміння. Україна продовжує стратегічний курс на вступ у європейську спільноту, і важлива роль у цьому процесі належить імплементації загальноприйнятих в Європі стандартів у всіх сферах суспільного життя, у тому числі в державному управлінні та державній службі. Запорукою успішних реформ, що пов'язані з упровадженням нових європейських стандартів у діяльність державної служби, є гуманізація управлінської діяльності на всіх рівнях владних структур [1].

Проблемам дослідження вітчизняного та зарубіжного досвіду проходження та розвитку державної служби присвячено роботи багатьох українських науковців, серед яких В. Авер'янова, В. Бакуменка, Ю. Битяка, Д. Боссарта, К. Демке, С. Дубенко, І. Грицяка, Н. Гончарук, А. Ілишева, Д. Іманбердієва, С. Ківалова, Ю. Кізілова, Ю. Ковбасюка, В. Лобанова, Н. Нижник, О. Оболенського, В. Олуйка, О. Петришина, С. Серьогіна, В. Сороко та ін. Однак, незважаючи на наявність праць згаданих вчених, проблематика державної служби в Україні в контексті її адаптації до європейських моделей залишається малодослідженою.

Ще у 2006 року програмою SIGMA було проведено оцінку державного управління та державної служби України. Були виявлені та озвучені наступні проблеми: • недостатній професіоналізм державної служби; • сфера компетенції державної служби нечітка, що створює плутанину та правову невизначеність; • не гарантовані однорідні стандарти прийняття на службу; • схема посадових окладів має недоліки, створює внутрішню несправедливість і допускає довільність у визначенні посадових окладів окремих працівників; • неточне визначення прав і обов'язків державних службовців; • слабка дисциплінарна відповідальність; • недосконала система підготовки та управління кадрами; • застарілий Закон «Про державну службу»[2].

Наразі маємо новий Закон «Про державну службу» але на превеликий жаль більшість з цих проблем залишаються актуальними й тепер. Неабиякий негативний вплив на ефективність державної служби має плинність кадрів.

Плинність кадрів позначається на стані професійності в діяльності органів державної влади. Враховуючи той факт, що належний рівень практичного досвіду, компетентності працівника досягається протягом першого десятиріччя роботи, не може не насторожувати те, що в Україні державні службовці зі стажем понад 10 років становлять 50% від їх загальної чисельності. Останніми роками панує невтішна тенденція: не набувши достатнього досвіду та

професійних здібностей, з державної служби звільняється майже кожен п'ятий службовець [3]. До того ж уряд своїми рішеннями постійно підриває довіру потенційних державних службовців: зокрема оголошено скорочення граничної чисельності працівників райдержадміністрацій у 2020 р. на 18.5 тисяч; замороження видатків на функціонування державних органів тощо. Люди, які в майбутньому придуть на державну службу, будуть розуміти, що з ними можуть поводитись так само, як з нинішніми держслужбовцями.

Ще одним надважливим питанням на шляху вдосконалення інституту державної служби України є запобігання й протидія корупції.

Як влучно зауважив Кальниш Ю.Г., що які б не були жорсткі механізми протидії корупції та суворі міри покарання за корупційні діяння, навіть всебічні зусилля по боротьбі з нею будуть марними без активної підтримки з боку громадянського суспільства і приватного сектора. Органи по боротьбі з корупцією не можуть працювати у вакуумі. І жоден з них не може здійснювати всі завдання із запобігання та протидії корупції поодиночі. [4].

Отже, на жаль більшість з проблем які зазначалися у дослідженні 2006 року залишаються актуальними й сьогодні. Новий Закон «Про державну службу» ці проблеми не вирішує, а скоріше їх поглиблює. Вище керівництво держслужбовців робить акцент не на оновленні, а на омолодженні кадрів державної служби, що не сприяє підвищенню довіри до державної служби серед населення. Актуальним є й професійне навчання працівників державної служби. На наш погляд необхідно звернутися до передового закордонного досвіду підготовки працівників державної служби.

Література

1. Серьогін, С.М. Гуманістична парадигма в концепції розвитку державної служби України / С.Серьогін ; зб. матеріалів наук.-практ. конф. ДРІДУ НАДУ, вересень 2008 р. –Д. :ДРІДУ НАДУ, 2008.С. 4 – 7.
 2. Сайт «STUDIES.in.ua»: Політичні еліти (Семінари) – Національна, регіональна та місцева еліта. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studies.in.ua/polit_elita-seminar/1847-naconalna-regonalna-ta-msceva-elita.html (дата звернення 15.11.2019)
 3. Державна служба в Україні: актуальні проблеми та шляхи модернізації : наук. розробка / авт. кол. : Р. А. Науменко, Л. М. Гогіна, В. Д. Бакуменко та ін. - К. : НАДУ, 2010. – 44 с
 4. Кальниш Ю.Г. Передумови формування нової моделі кадрової політики в публічній службі України [Електронний ресурс] / Кальниш Ю.Г. Теорія та практика державної служби. – 8 грудня 2017 р. – Режим доступу: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2017_12_08_material_dums.pdf
- Про державну службу [Електронний ресурс] // Верховна Рада України : [офіційний веб портал]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

Статівка Наталія Валеріївна
Завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці,
доктор наук з державного управління, професор,
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при
Президентіві України,
м. Харків

Бублій Максим Петрович
Доцент кафедри управління персоналом та економіки праці,
кандидат наук з державного управління, доцент
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при
Президентіві України,
м. Харків

ЗМІСТ І ПОНЯТТЯ НОВОЇ ЯКОСТІ РОБОЧОЇ СИЛИ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

Однією з гострих проблем сучасної української державності є підвищення ефективності процесів формування, розподілу, обміну і використання кадрового потенціалу системи державного управління. Діюча система підготовки кваліфікованих державних службовців демонструє певне зростання (формування резерву для організацій державного сектора, створення системи кадрового моніторингу, реалізація програм підвищення комп'ютерної грамотності тощо). Проте в імперативах, що активно розвивається інформаційного суспільства, а також в умовах появи нових форм і технологій взаємодії господарюючих суб'єктів, які є об'єктами державного регулювання, дане зростання є недостатнім і не повною мірою відповідним ключовим тенденціям і стратегічним завданням соціально-економічного розвитку України.

Інтенсивне і повномасштабне проникнення інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери господарської діяльності визначає важливість і робить закономірними різні державні ініціативи, визначають новий вектор взаємодії держави і суспільства. Цей вектор орієнтований на розвиток сучасних форм суспільного відтворення в глобальному інформаційному середовищі з новою філософією міжкультурних відносин.

При визначенні змісту професійних якостей, що формують «нову якість» робочої сили, органів державного управління, слід враховувати, що, з одного боку, державні службовці є активними учасниками інформаційних взаємодій із суб'єктами господарської діяльності, з іншого боку, основним суб'єктом [1, с. 31].

Реалізації державної політики у сфері інформатизації, створення умов для розвитку інформаційного суспільства. У цьому зв'язку в сукупності становлять «нової якості» органів державного управління представляється доцільним виділяти набір наступних умінь і навичок державних службовців, що реалізуються на базі використання нових інформаційно-комунікаційних технологій:

а) прийняття управлінських рішень, причому як типових рішень у рамках посадових обов'язків, так і нестандартних рішень на основі прояву нетривіальних знань, одержуваних у результаті обробки та структурування великих масивів даних у різних сферах діяльності (наприклад, в мережевому бізнесі);

б) комунікативне спілкування, побудова ефективних взаємодій з різними громадськими групами та їх окремими представниками з урахуванням особливостей економічної ситуації, з суб'єктами господарської діяльності з урахуванням специфіки їх галузевої приналежності, а також організаційно-управлінської структури [2, с. 46];

г) впровадження інновацій в управління, що виявляється в процесі взаємодії держслужбовців з представниками бізнес-спільноти, що вимагає креативності, мобільності, відкритості та здатності до інновацій і т. п.

В даному контексті, таким чином, слід виділяти універсальні інформаційні компетенції, наявність яких є необхідною умовою професійного розвитку в будь-якій сфері діяльності в сучасних умовах інформаційного суспільства, а також спеціальні інформаційні компетенції, наявність яких необхідно державного працівникові як «носія» нової якості робочої сили. Зокрема, в аспекті врахування специфіки його взаємодії з менеджментом та працівниками бізнес-структур, що визначають специфікою своєї діяльності необхідність наявності особливих компетенцій і кваліфікацій у держслужбовців [3, с. 67.

Таким чином, принципові зміни, яких зазнає система державного управління в процесі формування та еволюційного розвитку інформаційного суспільства, а також обумовлене цим поява нових форм і технологій взаємодії держави і суспільства на базі застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій вимагає систематичного ефективного нарощування якісних характеристик кадрового потенціалу державної служби. Це можливо в нових макроекономічних і геополітичних умовах допомогою надання нового змісту поняття «якість робочої сили в системі державного управління», а також прийняття і реалізації відповідних управлінських рішень.

Видається, в даному контексті, що синтетичного дослідження вмісту і складу компетентнісних характеристик категорії «нова якість робочої сили органів державного управління» в істотній мірі корелює з поняттям «якість комунікацій держслужбовців з бізнесом», що вимагає спеціального дослідження особливостей і змісту зазначених взаємодій.

Література

1. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колективна монографія / За ред. д.філософ.н., проф. В.Г. Воронкової; Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2017. – 282 с.
2. Линдюк О. А. Теорія та практика модернізації державної служби України в умовах глобалізації : моногр. / О. А. Линдюк. – К. : НАДУ, 2016. – 316 с.
3. Пашко Л.А. Людські ресурси у сфері державного управління : теоретико- методологічні засади оцінювання : моногр. / Л. А. Пашко. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 236 с.

Хім Марія Кімсанівна
асистент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів

*Khim Mariia,
assistant of Administrative and Financial Management Department,
Lviv Polytechnic National University
Lviv*

MODERNIZATION OF SYSTEM OF PROFESSIONAL AND PERSONAL DEVELOPMENT DEVELOPMENT FOR PUBLIC SERVANTS

Public administration reform is one of the major reforms in transition economies, implementing comprehensive reforms in various areas of public policy. An effective system of public administration is one of the main factors of the state's competitiveness and a prerequisite for European integration as stated in the Strategy for reforming the public administration of Ukraine for the period up to 2021 [1].

Reducing the administrative burden of government regulation, improving the quality of administrative services, ensuring the legality and predictability of administrative actions improves the state's position in the global competitiveness ratings. In addition, an effective system of public administration is one of the basic prerequisites for democratic governance based on the rule of law.

Achieving the goal set out in the Sustainable Development Strategy "Ukraine 2020" cannot be accomplished without professional, virtuous and ethical civil servants [2].

In the SIGMA report 2018 noted that Ukraine had already made significant progress in reforming some areas of government. At the same time it states that: "political responsibility for public service policy is not clearly defined. Several ministries and other government agencies are involved in the formulation and

implementation of public service policy, but there is no clearly defined leadership role for any minister, and several advisory boards and working groups have been set up to coordinate policy effectively. The lack of an information system for human resources management hinders the development of modern methods of personnel management”[3].

The challenges of 2019 will be to develop and amend the civil service legislation, which is necessary to implement changes in the pay system, as well as to fully launch the work of the Civil Service Candidate Assessment Center.

The results of Ukraine's implementation of the recommendations provided by the OECD Anti-Corruption Network were approved at the end of March 2019. These recommendations are the basis for making significant progress in the following areas: improvement of competitive selection for public service; ensuring protection of civil servants from unlawful dismissals; introduction of annual performance evaluation of civil servants; regulation of the issue of ethics of behavior of civil servants.

Reforming of the vocational training system for senior executives requires the search for new organizational forms of professional development. It must be focused on the needs of the individual in lifelong professional development, which will enhance the level of professional competence and promote the principles of good governance.

One of the promising organizational forms of the vocational training system may be the introduction of a resource-based network model for the development of leadership skills. The implementation of a resource-based networking model of creates a coherent system that binds all its components together, eliminates departmental “gaps”, reduces costs of time, money and information. The resource-network model will bring understanding of the role equality of the state, its institutions with society.

References:

1. Some issues of reforming the State Administration of Ukraine: Ordinance of the Cabinet of Ministers Ministers of Ukraine from June 24, 2016, No. 474-r // The Government. courier. - 2016. - № 139. - 27 p.
2. On the Sustainable Development Strategy "Ukraine-2020": Presidential Decree of 12 January, 2015, No. 5/2015. [Electronic resource]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
3. Basic measurement report: principles of public administration. Ukraine, June 2018. SIGMA [Electronic resource]. URL: <https://rpr.org.ua/news/sigma-otsynyladerzhavneupravlinnya-v-ukrajini/>

Боліла Світлана Юріївна
доцент кафедри менеджменту організацій, к.-с.г.н., доцент
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Херсон

СВІТОГЛЯДНІ АСПЕКТИ В ПІДГОТОВЦІ

КАДРІВ З ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В Україні на сьогодні розбудовується нова система публічного управління. Багато в чому її вдосконалення залежатиме від людей, які будуть здійснювати цей процес та керувати ним. Ідеться про підготовку фахівців-адміністраторів, здатних на сучасному рівні здійснювати управління на публічній службі. Перспективи розвитку будь-якого суспільства цілком справедливо пов'язують з молоддю. В той же час, об'єктивно енергія, сила і потенціал молодого покоління здатні відігравати позитивну роль у розвитку суспільства лише за певних умов. Визначальними серед них є ставлення до молоді старшого покоління, суспільних інститутів та особливо держави, яка повинна докладати зусиль в процесі формування у майбутніх фахівців суспільно орієнтованого світогляду, що буде сприяти активізації діяльності молоді в суспільному житті та досягненні визначених гуманістичних цілей. Світогляд - це інтегративна сукупність уявлень, ідей, поглядів, цінностей, принципів, що визначають найбільш широке розуміння світу, місце в ньому людини і її життєвої позиції, реальної поведінки з досягнення ідеалів, відповідної історичної епохи. Ядром світогляду є переконання, які поєднують раціональне з досвідним, теоретичне з практичним, спонукають людину до реалізації ідей у практичному їх бутті. Відсутність переконань свідчить і про відсутність світогляду, світоглядної культури, які або не сформувалися, або девальвувалися [1]. Тому при підготовці майбутньої публічної еліти освітні настанови щодо формування суспільного гуманістично спрямованого світоглядного сприйняття реального світу є вкрай актуальними. Парадигмою освіти професійного навчання публічних адміністраторів на сьогодні є розгляд держави, публічного адміністрування, публічної служби як позитивних цінностей та вищого досягнення розвитку демократичної, соціальної, правової держави, громадянського суспільства. Зважаючи на це, набуття вмінь застосовувати теоретичні та практичні знання з публічного управління є невід'ємною складовою підготовки здобувачів вищої освіти магістерського рівня для спеціальності «Публічне управління і адміністрування». Етичні імперативи були і залишаються ключовими щодо ефективної діяльності публічної адміністрації України на користь загального добробуту. Сьогодні, згідно з проведеними соціологічними дослідженнями, які були проведені нами в процесі вивчення дисципліни «Публічне адміністрування», за участю здобувачів вищої освіти ДВНЗ «ХДАУ», можна з упевненістю говорити про зміну суспільних вимог щодо підготовки сучасної політико-управлінської еліти. Якщо раніше у процесі такої підготовки акцент робився на засвоєнні певної системи професійних знань, то нині на перший план висувуються завдання формування таких моральних якостей публічної адміністрації, як: загальні (патріотизм, гуманізм, справедливість), конкретні (совість, моральна воля, професійна чесність, організованість, товариськість, мужність, принциповість), специфічні (скромність, відповідальність,

щедрість, великодушність, оптимізм).

На нашу думку, в при підготовці майбутніх фахівців в системі сучасної освіти повинен домінувати проблемний підхід і відповідні йому активні форми колективного обговорення матеріалу: діалог, зіставлення різних точок зору, дискусія, аналіз конкретних ситуацій, виявлення та колективний пошук вирішення соціально-економічних протиріч у розвитку суспільства.

Одним з управлінських інструментів підготовки майбутніх фахівців на є сприяння молоді в процесі реалізації її творчих ініціатив. Однією з форм заохочення молоді до творчих пошуків є стимулювання її інноваційної діяльності шляхом започаткування відповідних заходів (гранти, стипендії, конкурси, програми, проекти тощо) для обдарованої молоді. Це дасть змогу скоригувати соціальні програми та реалізовувати соціальні проекти, враховуючи орієнтації нового покоління. До основних шляхів активізації публічної діяльності студентської молоді належать: розроблення молодіжних проектів самостійно та спільно з органами публічної влади, громадськими об'єднаннями, впровадження заходів щодо їх реалізації; внесення пропозицій, проектів рішень до облдержадміністрацій щодо створення умов для реалізації правових гарантій саморозвитку молоді, підвищення її творчого потенціалу; організація досліджень молодіжних проблем регіону, сприяння впровадженню в практику рекомендацій щодо їх вирішення; здійснення контролю за використанням державних фінансових і матеріальних ресурсів, що виділяються для реалізації молодіжних програм; створення та поширення інформаційних матеріалів, що стосуються молоді та її участі в суспільному житті й процесі ухвалення рішень тощо. Одним з механізмів залучення молоді до управлінської діяльності є програмний підхід, відповідно до якого органи публічної влади спільно з молодіжними організаціями можуть створювати відповідні структури для інформування молоді про управлінську діяльність і надання їй можливості відповідного навчання, тренування та практики.

На сьогодні при підготовці кадрів у галузі публічного управління необхідно насичувати зміст навчання не лише теорією, але і практикою, широко висвітлювати передові методи і форми роботи, запрошувати до співучасті в навчальному процесі ефективних керівників, спеціалістів, дослідників в галузі публічного управління з метою переймання їх позитивного досвіду роботи, що буде сприяти соціально орієнтованому спрямуванню технологій навчання фахівців.

Література

1. В.М. Князєв. Державне управління: філософські, світоглядні та методологічні проблеми: монографія. К.: НАДУ; Міленіум, 2003. 320

с.

Пасічняк І. М. – аспірант кафедри публічного управління і адміністрування, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ІНТЕЛЕКТУАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ І АДМІНІСТРУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МІНІМІЗАЦІЇ ВПЛИВУ КОГНІТИВНИХ УПЕРЕДЖЕНЬ НА КАДРОВЕ НАПОВНЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВОЮ

Сформульована свого часу автором дослідження проблем управління належним використанням інтелектуальних ресурсів соціально-економічних систем управлінська парадигма «інтелектуалізованому суспільству – інтелектуалізоване управління» [1, с. 6] отримала досить потужний розвиток в низці досліджень проблем інтелектуалізації управління українським суспільством і всіма його складовими. Однак, в більшості випадків об'єктом дослідження науковці обирали проблеми інтелектуалізації управління вітчизняними підприємствами [2, 3] і галузями національної економіки [4, 5]. При цьому, за незначними виключеннями [для прикладу, 6, 7], проблеми інтелектуалізації структури, процесів, технологій та кадрового наповнення вітчизняної системи публічного управління і адміністрування ще не стали об'єктами ретельних досліджень, хоча усвідомлення того, що «В умовах парламентсько-президентської республіки прогресивний глава держави має зробити ставку на інтелектуалізацію процесу здійснення влади на всіх рівнях» уже формується експертами в ЗМІ [8] (підкреслено мною, П. І. М.).

В цьому контексті слід вказати, що проблему пріоритетної інтелектуалізації кадрового складу вітчизняної системи публічного управління і адміністрування слід вважати необхідною умовою удосконалення управління використанням інших інтелектуальних ресурсів сучасного суспільства [9, 10]. Однак, аналіз вітчизняних джерел демонструє явний дефіцит опублікованих результатів досліджень людських ресурсів системи публічного управління на присутність та вплив на їх інтелектуальний потенціал множини таких когнітивних упереджень і спотворень, як, для прикладу, ефекти соціальної лінії (М. Рінгельман), профана (Д. Даннінг – Дж. Крюгер), ілюзорної зверхності (Г. Кейлер), синдром самозванця (П. Р. Кланс), статус-кво (В. Самуельсон–Р. Цекхаузер) і т. ін., а також рекомендацій щодо нівелювання чи повного виключення їх впливу на інтелектуальну роботу державних службовців, прийняття останніми управлінських рішень та якості управління державою.

В зв'язку з цим, опубліковані в [11, 12] оцінки та рекомендації щодо мінімізації впливу на вітчизняну систему публічного управління ефекту Даннінга-Крюгера заслуговують на поглиблене вивчення в контексті інтелектуалізації на основі запропонованих в [13] теоретико-методологічних засадах оцінювання людських ресурсів у сфері державного управління.

Література

1. Петренко В. П. Управління використанням інтелектуальних ресурсів соціально-економічних систем : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня д-ра економ. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством» / В. П. Петренко. – Львів, 2009. – 38 с.
2. Кісь С. Я. Наукові основи інтелектуалізації діяльності підприємств : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня д-ра економ. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / С. Я. Кісь. – Івано-Франківськ, 2016. – 40 с.
3. Ситник Й. С. Інтелектуалізація систем менеджменту промислових підприємств : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня д-ра економ. наук : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами» / Й. С. Ситник. – Львів, 2018. – 40 с.
4. Васильців Т. Г. Державне регулювання процесу інтелектуалізації економіки України: монографія / Т. Г. Васильців, Н. В. Гунчак, О. Є. Сухай. – Львів : Апріорі, 2016. – 256 с.
5. Семянчук П. М. Інтелектуалізація праці у стратегії інноваційного розвитку економіки України : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.00.01 «Економічна теорія та історія економічної думки» / П. М. Семянчук. – Тернопіль, 2010. – 20 с.
6. Дзвінчук Д. І. Поведінкова економіка та доцільність інтелектуалізації публічного управління і адміністрування / Д. І. Дзвінчук, В. П. Петренко // Публічне управління та публічна служба в Україні: стан проблем та перспективи розвитку / За заг. ред. В.С. Куйбіди, М.М. Білинської, В.Л. Федоренка. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2018. – 520 с. – С. 152-155.
7. Якобчук В. П., Тищенко С. В., Захаріна О. В. Управління територіальними громадами в умовах інтелектуалізації економіки / Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. № 3. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1200>
8. Лагутов Ю. Зняти країну з «ручника» / Ю. Лагутов // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://lb.ua/blog/yuriy_lagutov/424125_znyati_krainu_z_ruchnika.html
9. Петренко В. П. До ідентифікації основних проблем інтелектуалізації та інтелектуально-інноваційного розвитку українського суспільства / В. П. Петренко // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gisap.eu/ru/node/1131>
10. Petrenko V. Intellectualization Management of Intellectual Resources – Urgent Need of Modern Society / V. Petrenko // World Scientific News. – 2016. – #57. – P. 674-679.
11. Дзвінчук Д. І. Щодо проявів ефекту Даннінга-Крюгера в системі управління українською державою / Д. І. Дзвінчук, В. П. Петренко // Теорія та практика державного управління. ХарРІДУ. – 2017. – №1(50). – С. 6-11.
12. Дзвінчук Д. І. Врахування впливу феномену Даннінга-Крюгера в процесах професійного навчання кадрового наповнення системи публічного управління і адміністрування України / Д. І. Дзвінчук, В. П. Петренко, О. С.

Аршулік // Публічне управління: традиції, інновації, глобальні тренди : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. за міжнар. участю. 11 жовтня 2019 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2019. – С. 229-230.

13. Пашко Л. А. Людські ресурси у сфері державного управління: теоретико-методологічні засади оцінювання : автореф. дис... д-ра н. держ. упр. / Л. А. Пашко. – Нац. акад. держ. упр. При Президентові України, Київ, 2007. – 36 с.

Карковська В.Я.

к.е.н., доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту
Національного університету «Львівська політехніка», Львів

АЛЬТЕРНАТИВНІ ДЖЕРЕЛА ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Ефективність діяльності підрозділів державних структур пов'язана з проведенням реформ та є одним із напрямів удосконалення управління соціально-економічних систем у сучасному суспільстві. На сьогодні актуальним є питання якості надання державних послуг. Що в свою чергу супроводжується ефективністю та результативністю професійної діяльності державних службовців. Тому питання оцінювання діяльності державних службовців має стати дієвим інструментом об'єктивного контролю за результатами діяльності державних структур. Багато представників HR-спільноти стверджують про технократичну революцію в оцінці. В найближчому майбутньому актуальним буде автоматизоване оцінювання з використанням HR-аналітики, машинного навчання та штучного інтелекту. Традиційні тести і анкети, що використовуються при оцінюванні, в державних структурах, втратять свою актуальність. А на зміну їм застосовуватимуть оцінку лайків, цифрових записів в соціальних мережах. Навчання і оцінювання проводитиметься у віртуальній реальності.

Основними трендами, які можуть активізувати процес оцінювання діяльності державних службовці можуть стати [1, 2, 3, 4]:

- психометрики – захід епохи універсальних інструментів. Тести і анкети є найбільш розповсюдженими інструменти дистанційної оцінки.

- віртуальні центри оцінки та симуляції – на шляху до масового використання. Привабливість цих інструментів для державного сектору є актуальною, оскільки враховуючи складність оцінювання діяльності державного службовця, це дасть можливість оцінювати навички та компетенції дистанційно. У порівнянні з особистісними опитуваннями це більш відкритий та достовірний інструмент. В ситуації численного відбору службовців на посаду або наповнення кадрового резерву необхідним елементом оцінювання є компетенції. І як альтернатива віртуальні центри дієвий інструмент. Ще однією перевагою є низька вартість віртуальні центри, відсутні витрати на збір

учасників і спостерігачів в одному місці, і на написання звітів, тому що звіти формуються в автоматизованій формі.

- віртуальна реальність – тільки технічні навички. Віртуальна реальність – це створене комп'ютером тривимірне середовище, з яким може взаємодіяти людина. Якщо говорити простою мовою – завданням окулярів віртуальної реальності є перехитрити мозок таким чином, щоб він сприймав видиме за реальне за допомогою спеціальних технологій.

- міні-ігри в рекрутменті – альтернатива тестів і анкет. Останні кілька років спостерігається бум гейміфікованих технологій підбору. Це можуть бути як прості ігри на увагу і пам'ять – по суті, більш доброзичливі тести здібностей, так і квести. Переваги застосування «Ігри»: інтелектуальні здібності – в першу чергу, увагу і швидкість реакції; прості особистісні якості – наполегливість, рівень домагань, схильність до ризику; установки на взаємодію – колаборативність, доброзичливість. Актуальність цих інструментів полягає в тому, що вони вдосконалюють поточні процеси, а не вимагають їх перебудови. Їх основна сфера застосування – найм випусників. Так як реформування державної служби націлене на залучення молодих фахівців. Ці методи можуть бути не тільки ефективними, а й спряцювати як додаткова реклама реформованої служби. «Ігри» скорочують час оцінки і за рахунок дружнього змісту формують позитивний бренд державної служби. У цьому сенсі вони зрозумілі і наближені до завдань сьогодення. Позитивним є і те, що вони відповідають поточному рівню розвитку технологій – практично всі стартапи в сфері гейміфікованого рекрутменту – це розробники ігор або IT-рішень, які залучають HR-консультантів.

Щодо недоліків, то основним є низькоякісні гейміфіковані продукти в закордонному рекрутменті. Оскільки процедура створення та входження на ринок є простою. Ігровий розвиток / розробки web-симуляцій для навчання пропонують гри, не забезпечуючи їх будь-якої валідації. Тим самим залишаючи їх засобами розваги, а не інструментами відбору.

В цілому «ігри» будуть розвиватися наступним чином: у світовому рекрутменті продовжиться зростання геймікованих продуктів. Причому зростання як низькоякісних інструментів, які не вийшли з ігровий розвиток, так і валідизованих ігор з доведеною ефективністю; професійне співтовариство зверне увагу на збільшення кількості «ігор» в рекрутменті і надасть розробникам рекомендації щодо вимог з розробки, стандартизації та валідації методик; «Ігри» набуватимуть все ширшого кола застосування.

Технологічний розвиток ще не набув мега масштабів., причиною цього є не тільки відсталість окремих технологій, але й запити сучасного ринку. Стрибок розвитку переживають тільки ті інструменти, які реформують аналітику. Необхідно дочекатися як готовності масового використовувати технології, так і готовності самих технологій, щоб говорити про використання віртуальної реальності або соціальних мереж в оцінці. У перспективі дистанційне оцінювання буде розвиватися в наступному напрямку: одночасне

використання банку інструментів; оцінка проводиться набагато швидше; обов'язкова відповідність завданню на основі аналітики; гейміфікація і залучення учасників; підвищення реалістичності процесу оцінки.

Література

1. Schwartz, A., Park, GJ, Sap, M., Weingarten, E., Eichstaedt, J., Kern, ML, Stillwell, D., Kosinski, M., Berger, J., Seligman, M. & Ungar, LH (2015) Життя в минулому, сьогодні або майбутньому: витяг людської часової орієнтації через Facebook. Праці північноамериканської глави Асоціації обчислювальної лінгвістичної конференції (NAACL).
2. Boyd, RL, Wilson, SR, Pennebaker, JW, Kosinski, M., Stillwell, DJ, & Mihalcea, R.(2015) Значення в словах: Використання мови для оцінки та розуміння особистих цінностей. Матеріали Міжнародної конференції з питань блогів і соціальних медіа (ICWSM) .
3. Youyou, W., Kosinski, M. & Stillwell, D. (2015) Судження, що базуються на комп'ютерах, є більш точними, ніж ті, які роблять люди . Праці Національної академії наук (PNAS). doi: 10.1073 / pnas.1418680112
4. Lambiotte, R. & Kosinski, M. (2015) Відстеження цифрового сліду особистості . Праці Інституту інженерів електротехніки та електроніки.
5. Podolchak, N. Y., Prokopyshyn-Rashkevych, L. M., & Karkovska, V. Y. (2019). The influence of coaching on the development of manager's leadership skills. Scientific Bulletin of National Mining University, (4).
6. Карковська, В. Я. (2018). Управління знаннями: актуалізація державного управління. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, 17 жовтня 2018 р.– Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2018.–221 с.

Литвак К.Г.

студентка 4 курсу, 5 групи ЕФ

кафедри «Публічного управління та адміністрування»

Медвідь В.В.

д.е.н., професор кафедри економіки та підприємництва
«Сумський національний аграрний університет»

ЗАСТОСУВАННЯ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Сучасний світ є свідком появи тенденції до глобального громадянства, де головним важелем для управління державою є її громадяни. Тому щодня ми чуємо термін «публічне управління», яке все більш і більш вкорінюється в нашому житті. Публічне управління – це управління, що здійснюється на основі волевиявлення громади (колективу людей) та реалізується суб'єктами, визначеними громадою, для задоволення потреб і досягнення цілей громади як об'єкту управління.

У рамках втілення Україною низки системних реформ на шляху до формування сучасного суспільства, орієнтованого на європейські демократичні цінності, пріоритетного значення набувають питання підвищення ефективності

управління державою. Для того, щоб українські зміни набули успіху, нам необхідно запозичувати досвід та світову практику публічного управління [1].

Гарним прикладом для нашої держави є Естонська Республіка. Естонія є самостійною, незалежною демократичною республікою, в якій носієм влади є народ, що реалізує свою владу за допомогою виборів парламенту - Рійгікогу. Естонія - парламентська республіка, уряд якої формують партії, що перемогли на виборах. Президент має у першу чергу представницькі функції, але і деякі виконавчі функції. Вирішенням усіх питань місцевого життя та його устроєм займаються місцеві самоврядування, що діють на підставі законів самостійно. Сьогодні система державного управління в Естонії заснована на типовому для парламентських демократій поєднанні законодавчої та виконавчої гілок влади. Існує Державний контроль і він є незалежною установою, що діє в інтересах та на кошти платників податків, завдання якого полягає у вивченні того, як держава і місцеві самоврядування витрачають гроші платників податків і які послуги вони їм пропонують. Таким чином, Державний контроль є аудитором держави, що перевіряє результативність (економність, ефективність і дієвість) і правомірність використання грошових коштів публічного сектора. Естонія визначила Україну як одного зі своїх стратегічних партнерів ще на початку 90-х рр. минулого століття і протягом усього цього часу не змінює свого вибору [2]. Маючи чи не найбільш успішний з усіх пострадянських країн досвід реформування економіки та суспільних інституцій, охоче пропонує свій досвід Україні. Є також багато прикладів підтримки Естонією України на міжнародній арені, незважаючи на всі "кульбіти" української політики.

Ще одним гарним прикладом для нашої держави може стати Канада. Канада є федерацією з національним Парламентом та провінційними законодавчими органами. Законодавча влада розділена між федеральним та провінційними парламентами, які мають свої власні сфери відповідальності. Канада формувала свою федеральну систему за прикладом США, яка сприяє єдності держави і водночас дає змогу контролювати та самостійно врегульовувати питання на місцевому рівні. Громадяни Канади обирають представників, які будуть представляти їхні інтереси на різних рівнях: федеральному, провінційному або територіальному та муніципальному (місцевому) [3]. Канадський федеральний Парламент складається з двох палат: Палати громад та Сенату. Палата громад, членів якої обирає народ, відіграє лідируючу роль, а Сенат, члени якого призначаються за рекомендацією Прем'єр-міністра, пропонує альтернативні "тверезі думки" щодо законів. Аналогом Парламенту на провінційному рівні є Легіслатура (Legislature). Канада має репутацію країни, яка має одну з найбільш ефективних моделей державного управління. До її незаперечних переваг належать такі якості, як досить високий ступінь прозорості, що досягається через значний рівень відкритості інформації та її загальнодоступності завдяки постійно обновлюваним ресурсам мережі Інтернет; щорічна звітність усіх підрозділів державної служби про свою діяльність та фінансові витрати; постійне

удосконалення системи державного управління, яке, однак, не супроводжується різкими ламаннями звичних схем та не дезорганізує функціональні системи в цілому; ефективна система постійного підвищення кваліфікації державних службовців усіх рівнів та високий рівень соціальних гарантій, який підтримує високий престиж державної служби як місця роботи [4].

З першого погляду може здатися, що в Україні схожі, деколи аналогічні системи публічного управління, проте є ряд відмінностей та перешкод, які заважають нам йти вперед, і зазвичай ці проблеми саме в нас. Нам не вистачає рівня відповідальності та розуміння того, що все залежить від наших громадян, та нас самих. Для того, щоб Україна стала однією з найрозвинутіших держав, та світовим лідером, необхідно почати з себе, а не вимагати цього від когось. Щоб побороти корупцію, потрібно відстоювати свої права та правду, а не лізти при першій ж можливості до гаманця. Щоб Ваше місто було комфортним та затишним – регулярно переглядати місцеві бюджети, та долучатися до «Бюджету участі». Ходити на всі вибори, та використовувати свої конституційні права, проте не забувати і про обов'язки.

Література

- 1) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Monografiy/6aaaafe3-bda9-4779-9080-8f5d2ab47c5b.pdf
- 2) Радченко О. Компаративний аналіз моделей демократичного політичного режиму держав початку ХХІ століття / О. Радченко // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. праць Асоціації докторів наук з держ. упр. – Х. : Вид-во «ДокНаукДержУпр», 2011. – № 1 (5). – С. 90–96.
- 3) Адміністративні послуги місцевих органів державної виконавчої влади : монографія / [А.О. Чемерис, М.Д. Лесечко, А.В. Ліпенцев та ін.] ; за заг. ред. А.О. Чемериса. – Львів : Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2004. – 152 с.
- 4) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Mater_konf_NADU/cd2037c0-71c9-458f-aad6-946f6e8488c8.pdf

Дмитрук Є.М. 3 курс, 5 група
Економічний факультет
Кольцова Д.В., кандидат наук з
державного управління, доцент кафедри
публічне управління та адміністрування
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний
університет»

ПОНЯТТЯ «ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ» У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Децентралізація є доволі складним поняттям, яке можна розкривати через його вплив на: адміністративно-територіальний устрій держави, систему органів публічної адміністрації, розподіл між ними функцій, повноважень та фінансових ресурсів. Децентралізацію задекларовано у статті 132 Конституції України як одну із засад, на яких ґрунтується територіальний устрій держави. [2, с.12]

Взагалі, децентралізація – це система розподілу функцій і повноважень між державним і місцевими рівнями управління із розширенням прав останніх. Роль децентралізації управління в процесах становлення інституту місцевого самоврядування є визначальною. Адже децентралізація є своєрідною системою управління, за якої частина функцій центральної влади переходить до органів місцевого самоврядування.

Специфічною формою децентралізації адміністративних функцій є делегування повноважень – наділення тимчасовими повноваженнями конкретних суб'єктів щодо прийняття рішень із чітко визначених питань у справах, що належать до компетенції уповноважуючого органу. При децентралізації влади делегування повноважень є конкретизованою системою виконання повноважень та, відповідно, реалізації публічних функцій на чітко окреслений термін і з вказівкою на конкретного виконавця відповідного завдання. Метод делегування повноважень може бути реалізовано на різних рівнях адміністрації, а також всередині конкретного органу (від керівника – підлеглому). Делегування повноважень сприяє посиленню відповідальності, самостійності, підвищенню рівня кваліфікації, а також може застосовуватись адміністрацією як тимчасовий захід з експериментальною метою – перед децентралізацією певної функції на необмежений термін згідно із законодавством.

Найдокладніше питання децентралізації досліджені Ж. Веделем.

Децентралізація, на його думку, полягає у передаванні владних повноважень не державним службовцям і органам, що представляють центральну владу, а іншим органам, що не знаходяться в ієрархічному підпорядкуванні останній, переважно, які обрані населенням [1, с.392].

Обґрунтування необхідності децентралізації має подвійний характер. По-перше, «децентралізація, передаючи безпосередньо до рук зацікавлених осіб управління справами, має переваги демократичного характеру», причому демократизм «набагато реальніший в місцевих масштабах, ніж в загальнонаціональних».

По-друге, «децентралізоване управління, якщо для нього забезпечені необхідні засоби і умови, є набагато менш вагомим і набагато більш практичним, ніж централізоване управління» [1, с.397].

Кожна централізація передбачає концентрацію завдань і компетенції на центральному рівні. З огляду на це децентралізація охоплює деконцентрацію, тобто визначення, конкретизацію та розмежування завдань і повноважень як на

центральному, так і безпосередньо на місцевому рівні публічної адміністрації. [2, с.16]

Проте варто зазначити, що в зарубіжній науковій правовій літературі наділення органів місцевого самоврядування окремими державними повноваженнями часто розглядають як спосіб не децентралізації, а деконцентрації.

Якщо принципи централізації і децентралізації регулюють питання взаємовідносин центру і місць, то для розподілу компетенції між різними органами одного рівня управління в латиноамериканських державах, як і в країнах Європи, використовуються принципи концентрації і деконцентрації. Перехід до децентралізації – це, свого роду «глобальний зсув влади», що звільняє індивіда від державної опіки і дозволяє будувати демократію знизу догори. Оскільки для процесу демократичного розвитку дуже важливий зворотний зв'язок між владою і людиною – поінформованість громадян про дії влади та поінформованість влади про реальні потреби конкретного громадянина, то природно, що здійснити це найлегше на базовому рівні влади – місцевому, де громадяни і представники влади живуть поруч.

Отже, однією з найважливіших передумов успішної децентралізації публічної влади в державі, як запоруки її демократизму і забезпечення в такій державі народовладдя, є визнання, нормативне відображення та впровадження місцевого самоврядування до правової системи держави. Саме тому вивчення досвіду європейських країн щодо реформування адміністративно-територіального устрою і організації та функціонування публічної адміністрації має велике значення для вдосконалення все ще недостатньо ефективної системи місцевого самоврядування України. [2, с. 21]

Список використаних джерел :

1. Ведель Ж. Административное право Франции / Ведель Ж.; [пер. с франц. Л. М. Энтина]. – М.:Прогресс, 1973. – 512с.
2. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.]; Центр політико-правових реформ. – К., Москаленко О. М., 2012. – 212 с.

Надточій Алла Олександрівна
доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, к.держ.упр.
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Харків
Явтушенко Дмитро Анатолійович
слухач групи 3-108
Харківський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України

ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ ЗА ДОПОМОГОЮ КЛЮЧОВИХ ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ

У Стратегії реформування державного управління України до 2021 р. зазначається, що система державного управління є одним із основних факторів конкурентоспроможності держави та передумовою європейської інтеграції [1]. Для того, щоб система державного управління була ефективною, була спроможною надавати якісні послуги громадянам, працювала в інтересах суспільства і в напрямку сталого розвитку необхідно, щоб службовці органів публічної влади володіли відповідними професійними та етичними компетенціями і були вмотивовані на досягнення суспільно-корисного результату.

Одним із нових завдань служби управління персоналом державного органу, відповідно до ст. 44 Закону України «Про державну службу», є те, що оцінювання результатів службової діяльності державних службовців проводиться на підставі показників результативності, ефективності та якості, визначених з урахуванням посадових обов'язків державного службовця, а також дотримання ним правил етичної поведінки та вимог законодавства у сфері запобігання корупції, виконання індивідуальної програми професійного розвитку [2]. Національне агентство з питань державної служби, є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізацію державної політики у сфері державної служби, затвердило методичні рекомендації щодо визначення ключових показників результативності, ефективності та якості службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В» [3]. Це говорить про те, що в якості методичної основи в оцінці службової діяльності державних службовців покладено ключові показники ефективності (KPI від англ. Key Performance Indicators).

Методика KPI – система оцінки, яка допомагає організації визначити досягнення стратегічної і тактичної (операційної) цілей [4]; є одним з інструментів управління, яка дозволяє побудувати ефективну систему управління, націлену на результат. Головною передумовою успішності впровадження і використання методики ключових показників ефективності є наявність стратегії (плану, цілей, бажаного результату), визначення якої базується на SMART-критеріях. Відповідно KPI також мають відповідати SMART-критеріям, тобто бути S (specific) – конкретним, M (measurable) – піддаватися вимірюванню, A (attainable) – реалістичним і досяжним, R (relevant) – релевантним (відповідати компетенції державного службовця або державного органу), і T (time frame) – мати кінцеву (визначену) дату досягнення показника [3].

У методичних рекомендаціях зазначено, що завдання та ключові показники доцільно визначати індивідуально для кожного державного службовця; проте, при цьому варто брати до уваги, що на відміну від функції, яка може здійснюватися державним службовцем постійно, виконання завдання

має завершуватися досягненням конкретного результату, визначеної мети [3]. Тобто, фактично, у кожного державного службовця є функції і завдання, і ключові показники використовують саме для вимірювання виконання завдань, оскільки останні обмежені конкретним часовим виміром. Службова діяльність державних службовців підлягає оцінці щороку, а результати оцінювання впливають на прийняття рішень щодо преміювання і планування кар'єри державного службовця.

Науковці зазначають, що органи державної влади функціонують в системі зовнішніх і внутрішніх обмежень [4, с.90], і це має бути враховано при розбудові системи показників результативності. Адже, прописуючи ключові показники результативності для конкретної посади, слід пам'ятати: що їх має бути обмежена кількість; вони мають відображати цілі всієї установи (державного органу); бути вимірюваними; мати прямий зв'язок з індикаторами успіху; бути підконтрольними, тобто такими, на які виконавець може вплинути; бути стимулом для працівника [4, с.89]. Відповідно, доцільно встановлювати показники ефективності службової діяльності державному службовцю в тих межах, на які він має відповідні повноваження (посадова інструкція), компетенцію і вплив.

Загалом, результати діяльності можуть бути класифіковані за видами на: 1.«прямий» результат, який може бути вимірний кількісно (наприклад, кількість наданих послуг); оцінку прямого результату можна виміряти за допомогою критеріїв економічної ефективності (співвідношення результату і витрат); 2. «непрямий» результат – вплив управлінської діяльності на «зовнішнє» середовище; такий вплив оцінити важко, і можна надати оцінку лише в довгостроковій перспективі (наприклад, підвищення якості життя громадян, показники смертності тощо); 3. соціальна ефективність, основним критерієм якої є відповідність діяльності органів державної (публічної) влади інтересам споживачів державних послуг і суспільства в цілому [5, с.58].

В Україні, оцінка службової діяльності державних службовців за результатами показників ефективності почалася знизу, з визначення показників ефективності державного службовця за результатами виконання ним його посадових обов'язків. Проте, пригадаємо, що ключові показники результативності мають вимірювати прогрес, міру досяжності цілей і всього органу державної влади, більше того, системи органів публічної влади. Якщо ми беремо рівень країни, то головним показником ефективності публічного управління – є добробут населення. Від так, необхідно починати зі Стратегії розвитку країни, потім визначати локомотиви розвитку, відповідальність міністерств, і далі поширювати цю стратегію на більш конкретні ділянки (цілі) на всю вертикаль влади і вже потім говорити про ключові показники ефективності кожного окремого державного (публічного) службовця.

Література

1. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 р.: розпорядження Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 474 URL:<https://www.kmu.gov.ua>.

2. Про державну службу: закон України від 10 грудня 2015 р. №889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо визначення ключових показників результативності, ефективності та якості службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В»: Наказ Національного агентства з питань державної служби від 27 листопада 2017 р. № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0237859-17>.

4. Цюцюра С. В., Криворучко О. В., Цюцюра М. І. Ключові показники ефективності. Принципи розробки ключових показників ефективності для бюджетної сфери. URL: <http://urss.knuba.edu.ua/files/zbirnyk-10/87-91.pdf>.

Сороко В. М. Результативність та ефективність державного управління та місцевого самоврядування навч. посіб. К. : НАДУ, 2012. 260 с

СЕКЦІЯ 5.

ІСТОРИЧНО-НАЦІОНАЛЬНІ ТА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Гонтар Олексій Миколайович,
студент 3 курсу спеціальності «Політологія», групи ЮФ-217
Науковий керівник Арабаджиєв Дмитро Юрійович,
завідувач кафедри загальноправових та політичних наук, д.політ.н, проф.,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя

КРИЗА ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПРОЦЕСІВ

Захист суверенітету від загроз інформаційного та військового характеру і розбудова незалежної держави актуалізують наукові дослідження проблематики утвердження державності в Україні. На сьогодні особливого значення набуває дослідження питання наявності міцного зв'язку між сучасною державою та попередніми державно-політичними утвореннями на теренах України [4, с.22]. Саме такий підхід сприятиме визначенню, напрацюванню й імплементації у сферу суспільного життя ідей, здатних стати підґрунтям державотворення в Україні та консолідації українського соціуму. Проблему формування державності на українських землях достатньо широко подано в дослідженнях з історії, політології, соціології, державного управління тощо.

Серед останніх досліджень українських науковців необхідно виділити праці таких учених, як Я. Грицак, В. Киричук, Н. Лешкович, В. Тимцуник, Б. Тищик, Л. Усаченко, О. Шпоть та ін. Попри значний науковий доробок потребують поглибленого дослідження питання спадкоємності між попередніми державними утвореннями на українських землях і сучасною державою в Україні [5, с.43]. Особливе значення історичний фактор має для держав, що перебувають в умовах внутрішньо - або зовнішньополітичного конфлікту [1, с.88].

У вітчизняній політичній науці обговорюється також питання щодо подолання негативних наслідків популізму і це є особливо важливим за умов відсутності сталого інституту політичної відповідальності [6, с.17]. Пропонуються і способи розв'язання цих проблем: посилення комунікації із населенням, концентрація влади на довгострокових рішеннях; формування критичного мислення щодо управлінського менеджменту тощо (Д. Яблоновський). Привабливість популізму зростає в кризовий період розвитку соціальної системи, зокрема її підсистем: економічної, політичної, правової [2, с.69].

Поширенню популізму у сучасній Європі сприяють ЗМІ, які перестали

нести «змісти» та «сенси», а подають «емоції» та «постправду», не можуть належно конкурувати з популістами і класичні політичні партії (В. Таран). В Україні існує, на жаль, таке явище, як криза державотворення [3, с. 96]. Більшість населення не розуміє навіть її держава і що з нею робити. Корені цієї проблеми знаходяться в тому, що Україна була століттями в окупації своїх сусідів і за цей час для українців держава стала чимось негативним, бо вони знаходились в окупації й все що пов'язане з державою для них зло. І на жаль це передалось скрізь століття бо, навіть, зараз для більшості українців Україна це щось незрозуміле. Особливу роль в цьому зіграла Росія бо ті українські землі які вона окупувала найбільше постраждали і саме на них відчувається дефіцит державотворення. Тактика Росії завжди була однаковою - спочатку роз'єднати народ, а потім знищити національну еліту. Саме національна еліта це найбільша загроза тому що саме вона підіймає народ. І тому так сталося що на момент 1991 року вся національна еліта була майже винищена і робити державотворчі процеси було нікому. Але з часом ситуація ставала трошки краще. Це показав Майдан 2004 і 2014 років. І як не дивно, але саме війна на Донбасі та окупація Криму підняла державотворчі питання на новий рівень і багато хто з українців задумався про те чого сталася війна її причини й т.д. І за період 2014-2019 було зроблено багато того, що країни Балтії наприклад зробили в 90 роки. Для українського державотворення популізм є таким же злом як і Росія. Але для того щоб відрізнити популізм від нормальних обіцянок для цього багато не треба. Популізм використовує такі тези: протиставлення народу та еліт тобто, нереалістичні обіцянки, критика демократії. Популізм - це не тільки українська проблема, наразі це проблема багатьох країн в тому числі й розвиненого Заходу, але для нас він більш небезпечний бо процес державотворення в нас ще не скінчився і в нас нема такої системи як в США коли президентом за великим рахунком може бути навіть найбільший популіст у світі, але завдяки системі стримування та противаг з країною все буде добре. Україні ще треба пройти шлях до таких систем, а поки в нас криза державотворення наш народ заплутався в сітках популізму.

Література

1. Арабаджиєв Д. Ю. Соціокультурні тренди і український контекст патріотичного виховання молоді / Д.Ю.Арабаджиєв // Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах «Грані». – 2011. - № 3 (77) – С.87–91.
2. Лобань Т.І. Особливості розвитку сучасного суспільства в умовах глобалізації: політологічний аспект / Людина і політика. Український соціально-гуманітарний журнал / Гол.ред. Г.І.Волинка. – Вип. № 2 (32). – К.: Вид-во «Четверта хвиля», 2004. – С. 68-73.
3. Лобань Т.І. Розбудова української держави: проблеми та перспективи / Т.І.Лобань // Політологічний вісник. Збірник наукових праць. – К.: ТОВ «XXI СТОЛІТТЯ ДІАЛОГ КУЛЬТУР», 2004. – Вип. 17. – С. 94-102.

4. Лобань Т.І. Соціальні аспекти державотворення в Україні / Т.І. Лобань // X науково-технічна конференція студентів, магістрів, аспірантів і викладачів ЗДІА. Частина М. Секції «Менеджменту організацій», «Фінансів», «Філософії, культурології та релігієзнавства». Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2005 . – 228. - С. 22-23.

5. Макаренко М.О. Історія державності як фактор державотворення в Україні / О. М. Макаренко // Теорія та практика державного управління. - 2015. - Вип. 2. - С. 43-49.

6. Сергієнко Т.І. Внутрішньополітична інтеграція сучасного українського суспільства в контексті державотворення [Текст]: автореф. дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / Сергієнко Тетяна Іванівна; НАН України, Інститут держави і права ім. В.М.Корецького. - К., 2007. - 20 с.

Петько Володимир Миколайович

Старший викладач

Херсонський державний аграрний університет

м. Херсон

ІСТОРИЧНО-НАЦІОНАЛЬНІ ТА ДЕРЖАВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА СУЧАСНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ

Протягом V–XVI ст. в історії Західної Європи політичні та правові ідеї та погляди змінювалися та розвивалися. В цьому процесі виокремлюються три значні етапи:

- перший, який рахується з кінця V ст. до середини XI ст., характеризується тим, що державність спочатку організується у великі, але досить слабо інтегровані монархії, а пізніше розпадається на конгломерати роздроблених політичних утворень.

- другий етап – період середини XI ст. – початку XV ст. Для цього періоду є типовими централізовані станово-представницькі монархії, рецепція римського права та формування "міського" (магдебурзького) права.

- третій етап – XV–XVI ст., державність якого характеризується переважно абсолютними монархіями [1].

Розглядаючи проблеми державотворення України від глибокої давнини до цього часу, науковцями проаналізовані закономірності виникнення, розвитку та занепаду давньоруської, литовсько-руської, військово-демократичної (козацької), гетьманської форм української державності та відповідних правових систем, а також подальший процес державно-правового розвитку України до сьогодення [2].

Історичний процес розвитку завжди супроводжувався намаганням держави впорядкувати різні сфери діяльності, тобто здійснювати державне управління.

Будучи суб'єктом управлінської діяльності, держава через свої насильницькі механізми постійно впливає на суспільство як самоорганізовану

систему, деформуючи її і, тим самим, трансформуючи в державно-управлінську. На цьому й ґрунтується історично сформована парадигма лінійно організованих державно-управлінських систем.

Якщо суспільство існує для держави (а історично склалося саме так), то воно, безумовно, є її об'єктом, а потреби й інтереси держави, що витікають із необхідності її самозбереження і самовідновлення як суб'єкта стають безпосередньою метою державно-управлінської діяльності.

Перехід від історично сформованої парадигми державно-управлінських систем до їх нової парадигми є характерною ознакою розвитку державності і держави останніх двох-трьох століть. Цей історичний період характеризується парадоксальністю розвитку соціально-управлінських систем, через те, що і теорія, і практика державного управління декларують постулати, які логічно впливають із нової його парадигми соціально-управлінських систем демократичного майбутнього, де суспільство є суб'єктом, а держава – об'єктом-інструментом та фактично спираються на інституції, що виникли і розвинулися на засадах історично сформованої парадигми державно-управлінських систем авторитарного минулого, де держава є суб'єктом, а суспільство – об'єктом [3]. Держава, як правило, ліквідує не причини виникнення суспільних проблем, а їх негативні наслідки, що, врешті-решт, не вирішує проблему, а лише тимчасово її знімає. Не вирішена проблема згодом породжує цілу низку нових проблем, з негативними наслідками яких держава продовжує боротися, все далі й далі віддаляючись від необхідності і можливості знаходження і ліквідації першопричини виникнення вже цілої системи соціальних проблем. Діючи таким чином, держава свої сьгоднішні суспільні здобутки з часом трансформує в нові, ще складніші суспільні проблеми, які виникнуть завтра [4].

Якщо держава задовольняє потреби суспільства – воно не вимагає від неї змін і розвивається як соціально-управлінська система в межах правового простору, що існує. Цілком очевидно, що такий підхід є і логічним, і виправданим з точки зору соціальної справедливості для рівноправних громадян.

Реальну владу нині виражає система державного управління – система владних повноважень посадових осіб, яка діє згори донизу на засадах самозбереження і розвивається шляхом внутрішньої самоорганізації. Якщо і політична, і економічна влада сконцентрована в одних руках – це означає, що в державі сформована сильна влада, здатна створити могутню авторитарну державу [5].

Література

1. Юридична енциклопедія. Т. 2. Д – Й / редкол. : Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. – К. : Вид-во —Укр. енцикл. ім. М. П. Бажана, 1999. – 743 с.
2. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / Національна академія державного управління при Президенті України ; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 1 : Теорія державного управління / наук.-ред. колегія : В. М. Князєв (співголова), І. В. Розпутенко

(співголова) та ін. – 2011. – 748 с.

3. Фукуяма, Ф. Сильное государство: Управление и мировой порядок в XXI веке: [пер. С англ.] / Фрэнсис Фукуяма. — М: АСТ: АСТ МОСКВА: ХРАНИТЕЛЬ, 2006.—220 с.

4. Якубовський О.П. Державна влада і громадянське суспільство: система взаємодії : монографія / О. П. Якубовський, Т. О. Бутирська. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2004. – 196 с.

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : Перун, 2005. – 1728 с.

Черемісін О. В.
доктор історичних наук, професор
кафедри професійної освіти
Херсонського державного аграрного університету

ДОСЛІДЖЕННЯ Н. ПОЛОНСЬКОЇ-ВАСИЛЕНКО ПРО КОЛОНІЗАЦІЮ ПІВДНЯ УКРАЇНИ НАПРИКІНЦІ XVIII ст.

Відомо, що з другої половини XVIII ст. Російська імперія, проводячи на Півдні колонізаційно-русифікаторську політику, здійснювала тут свій штучний та антиісторичний «Проект Новоросія». Ідея створення у цій місцевості Нової Росії довго не покидала свідомість політичної верхівки імперії. Діючи у цьому напрямку, імперський центр здійснив великі перетворення, але уніфікувати, централізувати і русифікувати у повному об'ємі регіон не зумів. Найбільш яскраво абсурдність цієї ідеї продемонстрував письменник Микола Гоголь, який у повісті «Мертвые души» вивів образ шахрая Чічікова, який в російських губерніях скуповував покійників для ...заселення ними Херсонської губернії. Всупереч мертвим ідеям, які нав'язувалися імперією, на Півдні України продовжували жити місцеві. Саме вони стали основою посилення регіонально-індивідуальних особливостей, які лягли в основу перетворення степового краю не на Новоросію, на що сподівалася імперська верхівка, а на Нову Україну. Абсолютну більшість населення (особливо у сільській місцевості) становили українці. Багатонаціональні міста залишалися острівцями у морі сільських українців. Іншою важливою обставиною було перетворення Півдня в економічно найбільш розвинутий регіон України, який став центром економічного тяжіння всієї Наддніпрянщини. Після заснування тут морських портів різноспрямовані товаропотоки (Правобережжя – на Польщу, з Лівобережжя – на Росію) переорієнтувалися на Південь. Таким чином, цей регіон територіально, економічно і логістично об'єднав воєдино Україну. До того ж, він міцно зв'язав Україну із Західною Європою, що було додатковим фактором прискорення модернізаційних процесів.

В багатьох аспектах життя на Півдні було кращим, ніж у інших регіонах України. Досить швидко, еволюційним шляхом населення Південної України

виробляло нові форми соціального, національного, культурного, релігійного співжиття, пориваючи із традиційністю та переходячи до модерного стилю життя і мислення. В середовищі населення південноукраїнських губерній, на відміну від інших регіонів, панували надії про зміни на краще – звільнитись від залежності поміщиків, розширити власні земельні ділянки, займатися підприємництвом, торгівлею, позбутися від надмірних податків, повинностей тощо.

Н. Полонська-Василенко акцентувала увагу у дослідженні з історії заселення Південної України саме на українському факторі як визначальному чиннику колонізації регіону, акцентуючи увагу на тому, що він здавна був саме українським і заселявся переважно українцями. Саме переселення на новоукраїнські землі в її дослідженні сприймається не як перехід українців у підданство Росії, а як право власного вибору із збереженням прав самоврядування на цих землях і авторка вбачає в даному процесі початок «нового життя». У переважній кількості на території Півдня селилися українці, які були вихідцями з Правобережної та Лівобережної України (в основному з Волині та Полтавщини) через гірше соціально-економічного становище. Переселенці таким чином намагалися вийти з-під гніту старшини та панів [1, с. 37-55].

Авторка дискутує з російською теорією незаселеності Півдня України і доходить до висновку, що регіон був хоч і не щільно, але добре заселений саме українцями. Вихідці з російських внутрішніх губерній також були присутні, але в незначній кількості, в основному це були старообрядці. Так, за її підрахунками, найбільшу кількість населення регіону у 1720 – 1730- ті рр. становили запорозькі козаки та українці з Миргородського та Полтавського полків, згодом до них додалися вихідці з Правобережної України. Найбільшу масу населення Півдня України становили саме українці, а не росіяни разом із іноземцями, які, до речі, також прагнули до «нового життя» та вдалої і легкої кар'єри у квітучій Україні [1, с. 204-222].

Після того, як була заснована Новоросійська губернія Російська імперія поставила, для себе, завдання закріплення власного впливу. З цією метою надавалися різні пільги для переселенців-росіян та іноземців, які б ставали російськими підданими на Півдні України. Особливим був і план заселення південноукраїнської території, який більше не мав аналогій: «План о поселении в Новороссийской губернии». У ньому Південь України презентувався як пустеля, яку необхідно і бажано заселити, раніше тут ніколи нікого не було ні звичаїв, ні права, а Росія, як новий господар має повне право встановлювати нові закони і планувати «нове життя» [2, с. 7-15].

Другий розділ плану дослідника вважає найцікавішим, оскільки він відображав добробут колоністів, яким надавалася земля для користування та самозабезпечення, і звертає увагу на те, що подібне забезпечення землями було характерне для військово-феодального ладу, але новинкою в Російській імперії. У цілому, даний план був вимогою для поміщиків жити на Півдні України і

поширювати російський вплив, а щоб жити їм було краще, землі давали багато. До речі, військовим також створювались привабливі умови [2, с. 25-45].

Важливим є те, що в документі не відзначено про існування кріпосного права або право купувати та продавати кріпаків, оскільки це могло налякати поселенців. У дійсності кріпосне право існувало і на Півдні України, але в значно спрощеній формі ніж це було на Правобережжі та Лівобережжі України. Н. Полонська-Василенко відображає той факт, що кріпаки на Півдні мали дводенну панщину або могли від неї відкупитися, користувалися рухомим та нерухомим майном, одружувалися без згоди поміщика, особливо жінки (одружилися з чиновником і пішли собі від пана), що явно було нонсенсом для інших регіонів України. У плані також говорилося про надання рівних можливостей для землеволодіння, але на практиці більше прав мали російські дворяни. Звичайно, дворяни були не задоволені такими «лагідними законами» для кріпаків. Тут більше можливості боятися була не у кріпаків, а у дворян-землевласників. Подекуди доходило до відкритого протистояння між селянами та поміщиками, багато з яких боялися вночі спати і скарги на кріпаків писали, але правил, які б погіршували становище селян-кріпаків прийнято так і не було [2, с. 46-69].

У результаті колонізації регіону було сформовано його багатонаціональний склад. Здебільшого саме українцями було заселено більшість території регіону.

Література:

1. Полонська-Василенко Н. Заселення Південної України в половині XVIII ст. (1734–1775). – Ч. 1. Заселення Нової Сербії та Слов'яносербії. – Мюнхен: Український вільний університет, 1960. – С. 37 – 55, 204-222.
2. Полонська-Василенко Н. Заселення Південної України в половині XVIII ст. (1734–1775). – Ч. 2. Заселення Новоросійської губернії. – Мюнхен: Український вільний університет, 1960. – С. 7 – 15, 25-45, 46-69.

Блажко Тетяна Юріївна – магістрант
Губа М.І. доцент кафедри публічного управління та
адміністрування

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

Розвиток людських ресурсів в системі публічного управління

В сучасному світі управління людськими ресурсами – це актуальна проблема та тема багатьох наукових круглих столів та дискусій особливо у багатьох Європейських країнах та США – бо вона має вирішальне значення для кожної держави та їх громадян, оскільки вони прагнуть якісно керувати і надавати ефективні послуги. Питання розвитку ресурсного потенціалу а саме, його продуктивності, нагороди і передачі досвіду були посилені швидкими темпами технологічних змін у кадровій системі, що суттєво вплинуло на

розвиток людського ресурсу в державних установах. Реформа системи державного управління, що відбулася або була розпочата в більшості країнах, це лише невеликий успіх на шляху до повної реалізації низки актуальних проблем пов'язаних з людським потенціалом.

В основі західного досвіду управління лежать – стратегії використання і розвитку «людських ресурсів». Навіть відділи кадрів перейменовано у відділи людських ресурсів. Доцільно виділити дві принципові відмінності такого підходу. По-перше, це гуманоцентрична переорієнтація управлінської діяльності. По-друге, це перехід до стратегічного кадрового управління. Усі системи кадрового менеджменту (американська, японська, європейська) роблять «наголос на активізацію людського фактора (але використовують при цьому різні форми і методи) і інновації».

В Україні потребує розв'язання проблема збереження людських ресурсів, оскільки саме їхні кількісні та якісні параметри впливають на розвиток державного управління. База формування людських ресурсів характеризується просторовими, історичними та демографічними особливостями. Диференціація рівня розвитку людських ресурсів регіонів визначається відмінностями демографічних тенденцій, зайнятості населення на ринку праці, освітньо-кваліфікаційного рівня трудового потенціалу, матеріального та фінансового забезпечення населення, розвитку соціальної інфраструктури і системи забезпечення соціальними послугами.

Основним напрямом розвитку інноваційного потенціалу державного управління є комплекс управлінських заходів щодо розвитку людського ресурсу в органах державної влади. До нього доцільно віднести такі напрями управлінської діяльності: визначення потреби в персоналі системи державного управління; підбір якісного і кількісного складу працівників з їх подальшою розстановкою відповідно до функцій органу державного управління; стратегічні й оперативні питання кадрової політики; підготовка і перепідготовка персоналу, атестація персоналу, планування ділової кар'єри (система розвитку кадрів); адаптація персоналу до змін у функціональному імперативі органів державної влади; формування корпоративної культури державного службовця; постійна робота над системою мотивації персоналу.

Таким чином розв'язання питання залучення та використання людського полягає у забезпеченні всебічного розвитку людських ресурсів на основі принципів, закладених у багатьох державних актах, програмах постановках тощо. Зростання рівня розвитку людських ресурсів можна досягти, втілюючи у життя стратегічні завдання різнобічного характеру: реалізація права людини на працю, підприємницьку діяльність, забезпечення повної зайнятості працездатного населення, створення нових робочих місць, розв'язання проблеми нераціонального використання людського потенціалу міжнародних соціальних стандартів при формуванні державного та місцевих бюджетів у галузі охорони здоров'я та соціального захисту; забезпечення високих стандартів навчання доступного для працівників протягом усього періоду їх

виробничої діяльності, поліпшення якості освіти шляхом створення систем управління якістю освітніх послуг відповідно до національних та міжнародних стандартів; активізація співпраці у сфері науки і освіти, участь наукових кадрів у міжнародному співробітництві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Варналій З., Павлюк А. Актуальні проблеми регіональної політики // www.niss.gov.ua/book/2004_h.
2. Опанасюк Г. Становлення державного управління як наукової та освітньої галузі (Центральна та Східна Європа) // Вісн. УАДУ. – 2000. – № 3. – С. 331–336.
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2015 року. Постанова КМ України від 21 липня 2006 р. № 1001. – Міжрегіональні диспропорції: стан і тенденції // www.oda.lg.ua/ua/news/nevonsite/1001.php
4. Світовий досвід управління ресурсами // Бюрократ [Текст]. —2009. – 17 / 18 (94 – 95).
5. Brewster C. and Bournois F. Human resource management: a European perspective // Personnel Review, 1991. – Vol. 20. – № 6. – P. 4-13.

Куліковський Микола Миколайович
Магістрант 071 «Облік і
оподаткування»
ДВНЗ «Херсонський державний
аграрний університет»

МИТНЕ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ФОРМА ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ

Митне оподаткування – це частина загальнодержавної системи оподаткування, невід’ємна складова зовнішньоторговельної, фіскальної та регуляторної політики будь-якої країни світу [1, 144]. Проте це визначення надто широке тому потрібно дати вужче визначення цій категорії. На нашу думку, її зміст становлять митно-тарифні відносини, які виникають на етапі митного оформлення між митними декларантами – суб’єктами ЗЕД і державою та стосуються справляння митних платежів з товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон. В Україні податкова політика у сфері ЗЕД має бути системою таких економічних заходів, які б водночас давали змогу здійснювати контроль і регулювання ЗЕД, сприяли збалансуванню вітчизняної економіки, забезпечували надходження коштів до держбюджету. Функціонування в країні ефективною системою оподаткування обумовлене певними загальнодержавними принципами, які визначає Податковий кодекс України. Виокремлюють також певні принципи оподаткування під час ЗЕД, які визначені Законом України “Про зовнішньоекономічну діяльність” [2]. Слід

зазначити, що складність, а інколи і подвійне тлумачення окремих пунктів митного законодавства, є одним з негативних проявів митного законодавства.

Заходи митно-тарифної політики спрямовані на формування тарифної системи, вироблення ефективного механізму застосування різних видів мита для регулювання ЗЕД і захисту національного товаровиробника [3]. Слід зазначити, що митні платежі одна з основних форм наповнення державного бюджету. Система митного оподаткування має такі функції: фіскальна, регуляторна, контрольна. На теперішній час в Україні переважну роль займає фіскальна функція, як одна із головних частин наповнення державного бюджету України, що створює певні проблеми для провадження ефективного захисту товаровиробника та контроль імпортно-експортних потоків. У практичній діяльності розвинених країн світу основоположними є функції регулювання та контролю, а вже потім наповнення державної скарбниці за рахунок митних надходжень. Такий підхід в умовах сучасної світогосподарської динаміки вважаємо виправданим і необхідним для найшвидшого впровадження в державі.

Ураховуючи вищевикладене та необхідність забезпечення економічного розвитку країни, слід запропонувати відповідні заходи щодо вдосконалення митного оподаткування й адміністрування митних платежів, а саме: – проведення ґрунтовних досліджень функціонування митного тарифу шляхом упровадження економічно обґрунтованого обсягу пільг, оптимізації обсягів їх надання та диференціації його ставок за видами товарів, а також розширення діапазону ескалації ставок тарифу, що сприятиме покращанню якісної структури імпорту і збільшенню надходжень до бюджету; – удосконалення законодавчої бази щодо акцизного податку, насамперед з метою підтримки національного товаровиробника; – удосконалення методів митного контролю товарів шляхом вибіркового контролю, який ґрунтується на застосуванні результатів АСАУР; – поєднання митного та податкового аудиту для можливості аналізу повного ланцюга товарів від моменту їх переміщення через митний кордон України до отримання кінцевим споживачем; – посилення відповідальності платників податків – суб'єктів ЗЕД за незаконне звільнення від оподаткування та несвоєчасну сплату митних платежів; – вивчення досвіду адміністрування митних платежів у розвинутих торговельних країнах світу (вдосконалення процедур обміну інформацією між митними та податковими адміністраціями країн – учасниць Всесвітньої митної організації); – створення сприятливого податкового клімату в країні шляхом мінімізації втручання держави в підприємницьку діяльність суб'єктів ЗЕД [4].

Невід'ємною частиною розвитку зовнішньоторговельних відносин є: систематичне надання податкових консультацій з питань застосування митного та податкового законодавства в єдиному консультаційному центрі засобами інтерактивних технологій (мережі Інтернет, он-лайн, call-центрів тощо), проведення семінарів щодо роз'яснення нововведень у митному та податковому законодавстві; – удосконалення системи автоматизованого обліку справ про

порушників митних правил – суб'єктів ЗЕД; – систематичний перегляд та оновлення програм інформаційних комплексів, що дає можливість на етапі митного контролю та митного оформлення товарів виявляти можливі ризикові аспекти експортно-імпортних операцій; – постійне запобігання та протидія корупції в митних органах; – розроблення на регіональному рівні критеріїв ризиковості щодо товарів “групи ризику” та “групи прикриття”; – об'єктивне та абсолютне використання правил визначення країни походження товарів і перебувають у торговельному обігу між цими державами, до яких застосовується торговельний режим, передбачений Угодою про створення зони вільної торгівлі (оновлення форми сертифікатів країни походження товарів; використання кумулятивного принципу при визначенні країни походження – принципу визначення країни походження товарів, відповідно до якого походження товару в результаті послідовної обробки (переробки) товару в державах – учасниках Угоди визначається країною виготовлення кінцевого товару); – укладання угод між центральним органом виконавчої влади, що формує політику у сфері податкового та митного законодавства, та асоціаціями виробників, імпортерів, продавців товарів про інформаційне забезпечення митних органів джерелами інформації стосовно цін на товари, що імпортуються; – надання доступу митним органам до джерел цінової інформації про товари, що реалізуються в порядку біржової торгівлі, для контролю за правильністю визначення митної вартості товарів як бази оподаткування.

Висновки. Отже, інтернаціоналізація господарських процесів зумовлює збільшення масштабів експортно-імпортних операцій, тому для кожної країни модернізація митної справи стає необхідною. Впровадження державного митного законодавства до світових стандартів, постійне спостереження за здійсненням митної справи в країні, дотримання принципів і норм під час нарахування митних платежів, спрощення системи митного оподаткування – усе це дозволить покращити економіку України. Можна стверджувати, що раціональне функціонування митної системи – вирішальний фактор економічного розвитку держави, оскільки завдяки такому важелю, як система непрямих податків, формується, врешті-решт, фінансове забезпечення населення.

Література

1. Полонський О. Ю. До історії митного оподаткування в Україні / О. Ю. Полонський // Фінанси України. – 2004. – № 7. – С. 144–148.
2. Про зовнішньоекономічну діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

3. Ліпіхіна Т. Д. Оподаткування експортно-імпортних операцій в Україні : навчальний посібник / Т. Д. Ліпіхіна. – К. : КНЕУ, 2008. – 256 с.
4. Вісник Академії митної служби України. Серія: “Економіка”, № 2 (50);
5. Алексеев И. В. Налоговая система: субъекты, функции и налоги : монография / И. В. Алексеев. – ХНЭУ, 2006. – 96 с.

СЕКЦІЯ 6.

СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНОГО СЕКТОРУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОДОВОЛЬЧИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Кравець Ігор Анатолійович
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
м.Херсон

ГАЛЬВАНІЧНІ ЕЛЕМЕНТИ, ЯК ДЖЕРЕЛО ХІМІЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

ВСТУП. Носієм хімічної енергії є електрон, який рухається у полі дії ядра атому.

Але відомо, що електрон може бути носієм ще однієї форми існування енергії - електричної. Вона відбувається у випадку, коли на атом діє сильне зовнішнє поле, тоді, енергія електрону зростає і він виходить за межі дії поля ядра атому. Електрон покидає атом і його подальший направлений рух відбувається під впливом зовнішнього поля. У цьому полягає різниця між хімічною та електричною енергією.

ENTRY. The transmitter of chemical energy is an electron which moves in the field of a function of kernel an atom.

But it is known that an electron can be the transmitter of another form of existence of energy - electric. It arises up in the case when the strong external field operates on an atom, then, energy an electron grows and he will nurse the field of kernel an atom outside an action.

The electron leaves the atom and its subsequent directional motion occurs under the influence of an external field. Herein a difference consists between chemical and electric energy.

ОСНОВНА ЧАСТИНА. Існує два типи електрохімічних процесів, в яких відбувається перетворення хімічної енергії в електричну (гальванічний елемент) та навпаки електричної у хімічну (електроліз).

Взаємне перетворення хімічної та електричної енергії складають сутність електрохімічних процесів. Ці процеси знаходять широке застосування у промисловості: гальванічні елементи, електрохімічні покриття як антикорозійний захист металів, очищення металів та інші.

Електрика не була винаходом людства. Вона була вперше виявлена у античній Греції.

Однак виробляти електрику і використовувати її люди навчилися лише 200 років тому. Перший крок був зроблений італійським вченим Луїджі Гальвані, який помітив, що через жаб'ячу лапку проходить електричний струм, якщо до неї доторкнутися двома смужками різних металів. Він зрозумів, що появі струму сприяє хімічна реакція, що виникає між різними металами у певному середовищі. Алесандро Вольт створив першу в світі батарею, яка

була здатна давати електричний струм. На честь Гальвані цю батарею назвали гальванічним елементом або "Вольтів стовп" [1].

Використання гальванічних елементів як джерела електричного струму дало можливість одержати локально діючі джерела електричного струму, які можна, застосовувати, переміщувати у просторі, та у космічних цілях. Вартість енергії, яку одержують від локальних джерел електричного струму - батарейок - висока. Вважають, що вона у 900 разів перевищує ціну одержуваної від стаціонарних джерел енергії. Але напрямки застосування батарейок настільки різноманітні, що важко навести приклад галузі, де б вони не використовувались. Телефони, фотоапарати, ноутбуки, годинники, ліхтарі, безліч пристроїв, де працюють батарейки. Широке використання знайшли вони у медицині. Вже мільйони людей на планеті "одержали" додаткові роки життя завдяки кардіостимуляторам живленими у кровеносну систему, слуховим апаратам, нейростимуляторам. Працюють на батарейках штучні органи людини - протези та інше.

Недоліком батарейок є те, що процеси, які відбуваються у них всередині, є незворотними і батарейки потрібно періодично замінювати на нові [2,4].

Тому науковий пошук був спрямований на створення двобічного пристрою - акумулятора, за допомогою якого можна відбирати певні порції електрики від постійно діючої електричної мережі.

Зараз створено багато типів акумуляторів, вартість та надійність їх також обумовлюється природою металів, які створюють гальванічну пару. Найбільша кількість таких акумуляторів застосовується у мобільних телефонах. Акумуляторні батарейки коштують у десятки разів дорожче, ніж одноразові. Через декілька років більшість батарейок будуть акумуляторного типу їх термін дії набагато більший ніж у одноразових. Але зараз найбільше використовуються батарейки наступних типів:

- сольові батарейки мають низьку ємність 0,6-0,8 А год, і використовуються у пристроях з малим енергоспоживанням (пульти дистанційного керування, термометри, тестери, підлогові або кухонні ваги, годинники тощо);

- лужні батарейки мають досить велику ємність 1,5-3,2 А год. Це дозволяє використовувати їх у досить енерговитратних пристроях (цифрові фотоапарати зі спалахом, ліхтарі, дитячі іграшки, офісні телефони, клавіатури і миші тощо).

- Літієві батарейки мають більш тривалий термін дії. Тому такі джерела живлення застосовують у пристроях, які мають високий рівень енергоспоживання (комп'ютерна та фототехніка, медична апаратура тощо).

- Ртутні батарейки мають строк служби 20-30 років тому широко використовувались у таких пристроях, як електронні годинники, кардіостимулятори, слухові апарати, прилади військового призначення. Тепер у багатьох країнах вони заборонені, тому що ртуть - це дуже токсична речовина.

- Срібні батарейки не набули масового поширення через значну вартість металу, але ці мініатюрні джерела живлення широко використовуються у наручних годинниках, материнських платах комп'ютерів, ноутбуків [5].

ВИСНОВКИ. Доведено, що гальванічний елемент, як і паливний елемент є джерелами хімічної енергії тому, що в них відбуваються хімічні процеси з утворенням хімічних зв'язків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гомонай В. Фізична хімія. Хімічна кінетика. Каталітичні реакції Фізико-хімія поверхневих явищ. Фото- та радіаційнохімічні процеси. Електрохімія. / В.Гомонай, О.Гомонай - Ужгород: Мистецька лінія. 2003.-478 с.
2. ГОСТ 17.4.1.02-83. Охрана природной почвы. Классификация химических веществ для контроля загрязнения. - М., 1985. - 4 с.
3. Національна доповідь України на конференції ООН (Бразилі ї, 1992) "Навколишнє середовище та розвиток". - К., Час, 1992.
4. Про хімічні джерела струму / закон [ухвалений ВРУ України 23 лютого 2006 р. № 3503-IV],

ГОРЯЇНОВ О.М.

Доцент кафедри транспортних технологій і логістики, к.т.н., доцент Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, Харків

СТАЛИЙ РОЗВИТОК АГРАРНИХ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАЧЬ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА РІШЕННЯ ПРОБЛЕМ

В 2019 році (10-11 вересня) в Брюсселі відбулася конференція «The 2019 EU Agricultural Outlook conference» (Конференція ЄС Перспективи сільського господарства 2019) [1]. Це вже п'ята конференція. Одна з головних тем конференції мала таку назву «Sustainability from farm to fork» (сталій розвиток від ферми до столу). Три сесії конференції були призначені: «Sustainable production» (Стале виробництво), «Sustainable consumption» (Стале споживання), «Sustainable trade» (Стала торгівля).

Прослідкуємо як змінювалися головні теми конференції в попередні роки:

- 2018 – «Digitalisation and innovation in the farming sector» (цифровізація та інновації у сільському господарстві);
- 2017 – «Modernisation and simplification of the common agricultural policy» (модернізація та спрощення спільної сільськогосподарської політики);
- 2016 – «Agricultural sustainability and climate change» (стійкий розвиток сільського господарства та зміни клімату).

З наведених тем можливо зробити висновок, що питання стійкого розвитку (сестейновість [2]), вийшло на новий рівень – до рівня всього ланцюга постачань (від виробництва до постачання).

Згідно [3], «Стале сільське господарство (Sustainable Agriculture) - це продуктивний, конкурентоспроможний та ефективний спосіб виробництва безпечної сільськогосподарської продукції, водночас захист та покращення природного середовища та соціальних, економічних умов місцевих громад».

Дослідження сестейновості в аграрних ланцюгах в Україні тільки починають набирати обертів. Тому слід звернути увагу на світові організації, які досліджують ці питання вже багато років. Виділимо деякі такі організації:

1. Sustainable Agriculture Initiative Platform (SAI Platform) (<https://saiplatform.org/>) - одна з основних світових ініціатив ланцюга цінностей на продукти та напої для сталого сільського господарства (налічує більше 100 учасників). Місія - задіяти спільну силу членів організації для прискорення широкого впровадження сталої сільськогосподарської практики.

2. The Sustainability Consortium (TSC) (<https://www.sustainabilityconsortium.org/>) - глобальна організація, що трансформує галузь споживчих товарів в більш стійкі споживчі товари. Місія - використовувати найкращу науку про стійкий розвиток, щоб допомогти компаніям виробляти повсякденні продукти більш кращими та стійкішими.

3. The Food and Agriculture Organization (FAO) (<http://www.fao.org/>) - спеціалізоване агентство ООН, яке реалізує міжнародні зусилля, щоб перемогти голод. Мета - досягти продовольчої безпеки для всіх і забезпечити регулярний доступ людей до достатньо якісної їжі, щоб вести активне, здорове життя.

4. Commission department «Agriculture and Rural Development» of EU (https://ec.europa.eu/info/departments/agriculture-and-rural-development_en) - відділ Комісії, що відповідає за політику ЄС щодо сільського господарства та розвитку сільських територій.

Наведемо приклад розробок SAI Platform – рис. 1, 2 [3].

Пояснення до позначень [3]:

1. Pillars (Стовпи, основи): відносяться до групи галузей управління, пов'язаних із соціальними (люди), економічними (прибуток) та екологічними (планета) питаннями.

2. Item (Пункт): відноситься до об'єкта управління.

3. Guidelines (Керівні принципи): це заяви про намір керувати Платформою та діями членів

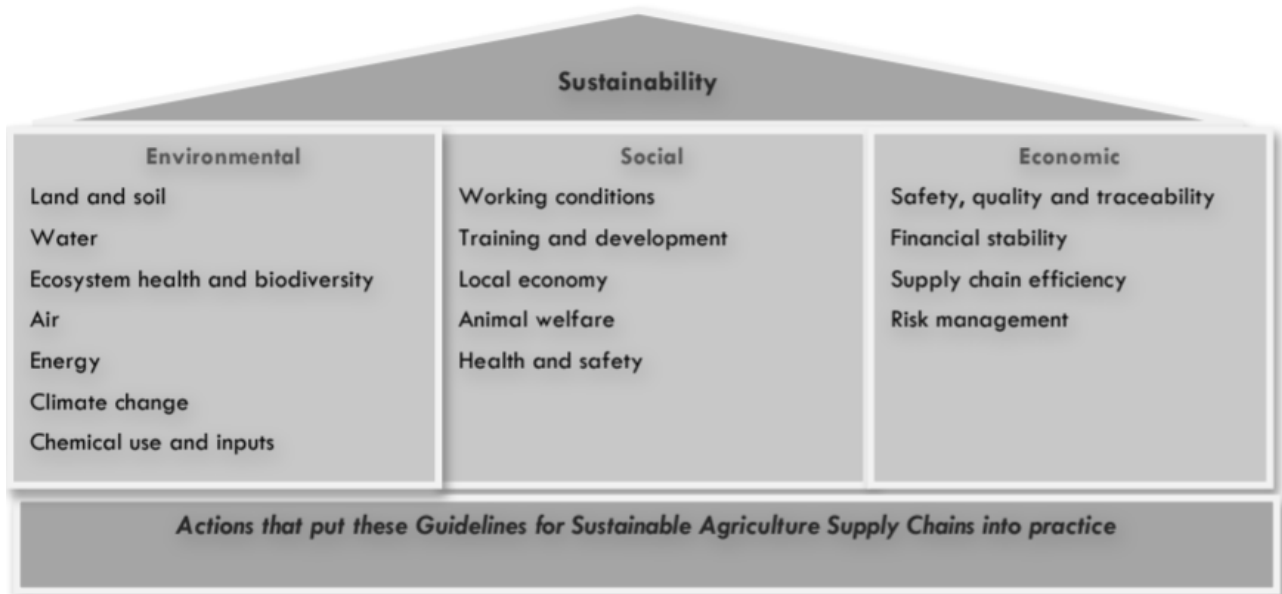

Рис. 1 - Настанови SAI Platform в Австралії щодо сталих аграрних ланцюгів постачань [3]

Pillar	Item	Guideline
Economic Sustainability	Safety, quality and traceability	EC1 Ensure the safety, quality and traceability of products throughout the agricultural, food and beverage supply chain
	Financial stability	EC2. Seek to achieve long-term financial health of the agricultural, food and beverage supply chain
	Supply chain efficiency	EC3. Support efficient supply chains to maximise market opportunities
	Risk management	EC4. Seek to encourage improved risk management across the agricultural, food and beverage supply chain

Рис. 2 - Короткий огляд керівних принципів щодо сталих аграрних ланцюгів постачань (фрагмент щодо Economic Sustainability) [3]

Література

1. The 2019 EU Agricultural Outlook conference https://ec.europa.eu/info/events/2019-eu-agricultural-outlook-conference-2019-dec-10_en - 17.11.2019
2. Мельник Л. Г. Обоснование использования термина «Сустейновое развитие» (Sustainable development) в научной литературе и документации <http://econ.fem.sumdu.edu.ua/ru/news/510-sustainable-development> - 17.11.2019
3. Guidelines for Sustainable Agriculture Supply Chains of SAI Platform – Australia Inc (2013) <https://saiplatform.org/our-work/> 17.11.2019

Стороженко Р.С., магістрант
Житомирський національний агроекологічний університет
Житомир

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

Функціонування підприємницьких структур в умовах ринкової економіки передбачає дотримання високих вимог до діючих суб'єктів ринку. В умовах економічної нестабільності, неможливості платежів в процесі господарської та фінансової діяльності, що негативно впливають на загальний фінансовий стан, підприємства стикаються з фінансовими ускладненнями та розвитком кризових явищ на межі банкрутства. Банкрутство досить рідко настає випадково, адже протягом певного періоду часу прослідковується коливання основних показників, що характеризують прибутковість, ділову активність, ліквідність, фінансову стійкість підприємства.

Саме у цей проміжок часу для попередження та недопущення неплатоспроможності на підприємстві потрібно задіяти систему фінансових методів попереднього діагностування та можливого захисту його від банкрутства. Механізм попередження банкрутства передбачає використання як зовнішніх так і внутрішніх складових фінансової стійкості, що надасть можливість не тільки запобігання фінансової кризи, а й дещо стабілізувати стан підприємства. Запровадження такого механізму прискорить покращення платоспроможності, відновлення певного рівня фінансової стійкості, підвищення показників фінансового стану підприємства загалом.

Імплементація антикризового управління при загрозі банкрутства передбачає такі стадії: виявлення передумов кризи на підприємстві при проведенні комплексної оцінки фінансового стану; встановлення діапазону кризового стану підприємства; виокремлення основних факторів, які призвели до кризового стану підприємства; визначення мети та вибір механізму антикризового фінансового управління; запровадження внутрішніх механізмів фінансової стійкості підприємства [1]

Механізм модернізації фінансового стану ДП «Радомишльське лісове господарство», представлено як модель, що передбачає досягнення бажаного ефекту на основі оптимізації внутрішніх та зовнішніх джерел (рис. 1).

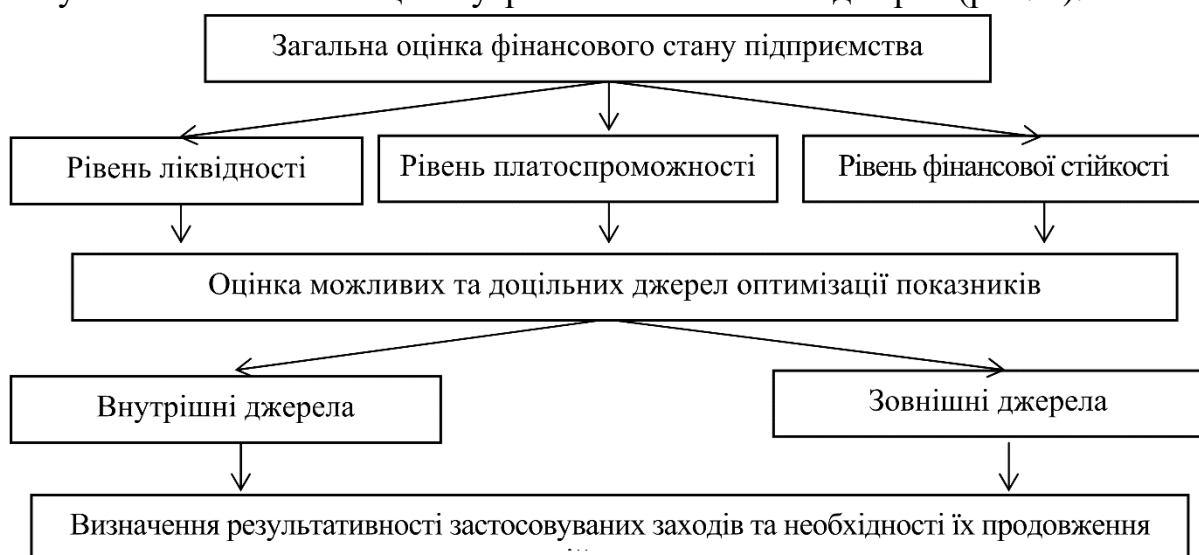

Рис. 1. Модель проведення заходів фінансової модернізації ДП «Радомишльське лісове господарство»

В процесі реалізації проекту фінансового поліпшення необхідно визначити основні структурні одиниці механізму «оздоровлення», що впливають на погіршення наявного стану, а також оптимізувати напрями та джерела їх стабілізації. До внутрішніх джерел реалізації антикризових заходів ДП «Радомишльське лісове господарство» можна віднести кошти власників (засновників), а до зовнішніх – банківські ресурси та кредиторська заборгованість.

Для поліпшення фінансової стійкості підприємства основними внутрішніми резервами слід розглядати такі як:

- збільшення обсягів грошових надходжень: підвищення дохідності реалізації продукції, реструктуризація активів, тощо
- оптимізація обсягів зобов'язань підприємства, швидке повернення дебіторської заборгованості, покращення позикової політики підприємства.
- оптимізація витрат, зменшення частки непродуктивних витрат, зниження рівня виробничих витрат;
- мобілізація наявних фінансових ресурсів.

В ринкових умовах ведення виробництва зовнішніми джерелами для стабілізації рівня фінансової стійкості досліджуваного підприємства можуть бути:

- залучення кредитних ресурсів для здійснення розрахункових операцій.
- залучення додаткових фінансових ресурсів потенційно нових співвласників підприємства;
- здійснення реструктуризації боргових зобов'язань [2].

Вибір механізму антикризового фінансового управління суб'єкта господарювання здійснюється на основі комплексного підходу, відповідно до розміру кризового стану конкретного підприємства та з урахуванням ймовірності розвитку тих факторів, що можуть стати загрозою банкрутства. заходи для попередження кризового стану мають проводитись постійно відповідно до обраної стратегії підприємства.

Література

1. Погребняк А. Ю. Сутність складових елементів механізму антикризового управління на промисловому підприємстві. *Економічний вісник НТУУ «КПІ»*. 2015. № 12. С.138-147.

2. Костецький В.В. Особливості здійснення фінансового оздоровлення підприємства. *Економічний аналіз*. 2016. Том 26. № 1. С. 50-57.

Бут А.В., магістрант
Житомирський національний агроєкологічний університет
Житомир

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ АГРОБІЗНЕСУ

Актуальним завданням при формуванні механізмів управління інноваційною діяльністю є визначення елементів управління та обґрунтування їх функцій. Структурними елементами інноваційного управління є: стратегічне управління інноваціями, цінноутворення на інноваційну продукцію, інноваційний маркетинг, планування інноваційної діяльності, страхування інноваційних ризиків, фінансування інноваційних проектів. Важливим моментом у створенні механізму управління інноваційною діяльністю на рівні аграрного підприємства є координування процесу розробки системи підтримки інноваційних проектів[1].

Наразі серед різноманітних інноваційних проектів виокремимо декілька актуальних напрямів для запровадження аграрними підприємствами України. Перш за все це інновації в галузі рослинництва:

- технологія вживляння в насіння генетичного матеріалу, що забезпечує стійкість культури до негативного впливу кліматичних умов за збереження безпечності продукції;

- технологія зберігання урожаю в «рукаві», що перешкоджає надходженню вологи та повітря до урожаю, захищає від шкідників.

В напрямку ресурсо- та енергозбереження відмітимо наступні інноваційні проекти:

- виробництво біопалива – біодизель, тверде біопаливо (пеллети з відходів галузі рослинництва), біогаз (з відходів галузі тваринництва);

- запровадження технічних засобів для опалення – газогенераторних котлів, що працюють на біомасі (тюки соломи, брикети із лузги соняшника, висушений гній).

Також слід відмітити інноваційні проекти застосування інформаційних технологій в аграрному виробництві: обробка, зберігання та передача даних пов'язаних із веденням виробничої діяльності. У галузі рослинництва це поєднання ІТ-програм та дронів для формування кліматичних карт, карт вологості, що допомагає при плануванні строків посівів, коригуванні поливів, для вчасного застосування добрив та заходів щодо боротьби зі шкідниками. В галуззі тваринництва це програмне забезпечення (так звана «розумна ферма»), що дає змогу управляти стадом, контролюючи фізичний стан поголів'я, тощо.

Стратегія інноваційного розвитку аграрного підприємства стане інтенсивним розширенням відтворенням виробничого, трудового, фінансового і земельного капіталу через впровадження нових технологій, продукції або послуг, організаційно-технічних рішень виробничого, управлінського та комерційного характеру. На основі проведеного дослідження та узагальнення досвіду щодо стратегічного інноваційного розвитку аграрних підприємств [1,

2], можливими напрями інноваційного розвитку для ТОВ «Вертокиївка» Житомирського району є:

- запровадження інноваційних технологій для виробництва продукції рослинництва та (або) тваринництва;
- диверсифікація виробництва з орієнтацією на маркетингові, якісні та конкурентні параметри;
- налагодження ефективної системи управління та організації виробництва на підприємстві;
- перепідготовка на основі інноваційних методик працівників для роботи в аграрних підприємствах.

На впровадження інновацій та їх раціональне використання у підприємницьких структурах аграрного сектору економіки впливає ряд гальмівних чинників, серед яких відзначимо такі: недостатність фінансових ресурсів та інформації щодо впровадження нових технологій; слабка сприйнятливність підприємств до впровадження інновацій; низький рівень інноваційного потенціалу підприємств; невисокий попит на інноваційну продукцію; нестача кваліфікованого персоналу; труднощі кооперації та інтеграції з іншими підприємствами щодо можливості застосування інновацій, тощо.

Література

1. Афендікова Н. О. Інноваційний розвиток аграрного виробництва в сучасних умовах. *Економіка та держава*. 2016. № 6. С. 32-34.

2. Якубів В. М. Напрями інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств: тенденції, прогноз та оптимізація [Електронний ресурс]. *Ефективна економіка*. 2014. № 6. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_6_9

Шпорко В.О., магістрант
Житомирський національний агроекологічний університет
м. Житомир

ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ АГРОБІЗНЕСУ

Загальновідома методика формування стратегії розвитку підприємств передбачає виокремлення її складових елементів, що взаємопов'язані між собою. Виходячи з аналізу літературних джерел, у науковій площині прийнято виділяти чотири основних види стратегій розвитку виробництва як однієї з найважливіших функціональних стратегій підприємства: стратегія обмеженого розвитку, стратегія зростання (інтенсивного розвитку, інтеграційного розвитку, диверсифікованого розвитку), стратегія економії, комбінована стратегія. Саме при розробці виробничої стратегія обумовлюється, які виробничі потужності

будуть на підприємстві, наскільки ефективно вони будуть використовуватися, що і як буде продукуватися за допомогою них. Отже, фактично така стратегія формує напрямок основної діяльності підприємства [1].

Система стратегічного управління розвитком підприємства має розглядатися як комплексна реалізація відповідних функцій щодо розвитку підприємств і складатися з наступних підсистем: організація діяльності всіх підрозділів; облік оцінок результатів усіх видів діяльності підприємства і реальних умов їхнього здійснення; контроль оцінки стану та рівня розвитку; прогнозування напрямків розвитку й планування ефективних заходів щодо їхнього здійснення під динамічним впливом факторів мікро- та макросередовища. Запропонована система є базисом в подальшому для логічної моделі стратегічного управління розвитком ТОВ «Каміньське» на основі оптимізації інформаційно-функціональних зв'язків, які відображують зміни кількісно-якісних параметрів продукції та послуг при використанні наявного виробничого потенціалу. Таким чином, використання такої системи й відповідної моделі дозволить своєчасно і оптимально адаптуватись до ринкових процесів, що підвищить рівень обґрунтованості напрямків стратегічного розвитку

Виділення стратегій розвитку виробничого потенціалу ТОВ «Каміньське» має спрямовуватись на впорядкування низки стратегій для вирішення теоретичних і практичних завдань підприємства у майбутньому. Існуючі моделі стратегій розвитку вважаємо за доцільне доповнити видовими проявами залежно від типів розвитку підприємства такими: виробнича інтенсивна, виробнича екстенсивна, гранична (мало прогресивна і регресивна), зрівноважена стратегії.

З нашої точки зору, очевидно, що підприємство повинно обрати ту стратегію, яка допоможе йому ефективно розвиватися в умовах швидкозмінного бізнес-середовища. Такий вибір залежить від позицій на ринку, динаміки розвитку, потенціалу підприємства, поведінки конкурентів, характеристик продукції, що виробляється, стану економіки, культурного середовища тощо. Саме формування такої стратегії можна представити у вигляді моделі, що поєднує результати досліджень з проектуванням власне структури стратегії розвитку підприємницьких структур з урахуванням активізації виробничої діяльності.

Важливе значення у процесі формування стратегії розвитку має відводитись вивченню чинників, які найбільшою мірою впливають на ефективність ведення діяльності з урахуванням особливостей ТОВ «Каміньське», а також дозволяють отримати всебічну інформацію про показники роботи, стратегічні та тактичні можливості в зіставленні з можливостями та загрозами зовнішнього середовища, в якому воно діє. Саме тому, стратегія економічного розвитку підприємств сфери агробізнесу в контексті активізації виробничої діяльності має враховувати чотири рівні чинників: середовище непрямої дії (макро- та мезооточення), мікрооточення,

внутрішні фактори. Так, аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників дозволяє сформулювати загальну стратегічну ситуацію щодо розвитку виробничого потенціалу, яка містить як позитивні можливості в діяльності підприємств у вигляді виявлених резервів виробництва, так і можливі негативні наслідки окремих чинників.

Стратегія розвитку виробничого потенціалу ТОВ «Каміньське» визначає інтеграцію цілей підприємства, його політику, внутрішні можливості, сильні та слабкі сторони, а також потенційні зовнішні загрози в узгоджений виробничий проект: продукція, процес, технологія. Це дозволяє впорядкувати виробничі ресурси та прийняти рішення щодо ефективного їх розміщення між регламентованими етапами формування попереднього варіанта стратегії та її коригування за умов зміни зовнішніх чи внутрішніх умов діяльності підприємства.

Зазначимо, що стратегія має сприяти якісним перетворенням виробничо-господарської, техніко-технологічної, фінансово-економічної, інноваційної та інвестиційної діяльності підприємств. Виходячи з цього, слід оптимізувати управління виробничою діяльністю підприємства, розмежувати функції та повноваження в кожному підрозділі. Поряд з цим розробляються бізнес-завдання виробничої діяльності, тобто передбачувані дії ТОВ «Каміньське» на конкретному ринку з урахуванням особливостей продукції, що виробляється. Вони являють собою набір дій, направлених на розширення частки ринку та, відповідно, обсягів продажів, завоювання конкурентних переваг і, як наслідок, забезпечують нарощування прибутку господарства.

Література

Коленда Н.В. [Виробнича стратегія підприємства: класифікація та види.](#) Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. Випуск №23. С. 103-107.

Повержук У.-Ю.М. Концептуальні засади побудови стратегії формування та розвитку фінансово-економічного потенціалу підприємства. *Економіка та управління підприємствами.* 2018. Вип. 20. С. 97-102.

Надточий Артем Борисович
здобувач вищої освіти 6 курсу 5 групи
ФРГП з/в спеціальності 101 «Екологія»
Херсонський державний аграрний університет
м.Херсон

**ТУРИСТИЧНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ОБ'ЄКТІВ ПРИРОДНО-
ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ МІСТА ГОЛА ПРИСТАНЬ ХЕРСОНСЬКОЇ
ОБЛАСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ**

Вступ. Питання туристичної привабливості природно-заповідного фонду та раціонального його використання, збереження й збагачення природних ресурсів з кожним роком все більше турбує людство. Створення заповідних територій має важливе значення для охорони природних ландшафтів. Суттєвою умовою досягнення людством збалансованого розвитку є збереження біологічного різноманіття нашої планети, оскільки воно забезпечує відновлення природних ресурсів, які використовуються людиною. Розвиток людства і далі залежатиме від основ, які забезпечує жива природа [1]. Таким чином, сьогодні гостро стоїть проблема зберегти біологічне різноманіття України, особливо південних регіонів, зокрема Херсонської області, від подальшої деградації природного середовища. Ключовим елементом у досягненні збереження біорізноманіття і раціонального використання природних ресурсів є створення природоохоронних (заповідних) територій, які повинні забезпечувати умови для природоохоронної освіти, рекреації і туризму.

Мета. Метою даного дослідження є узагальнення інформації природно-заповідної справи регіону та становлення природно-заповідного фонду і здійснення класифікації його територій та об'єктів на загальнодержавному та місцевому рівнях.

Постановка завдання. Проаналізувати існуючу природоохоронну мережу краю на предмет її функціонування, провести дослідження і показати туристичну привабливість природно-заповідного фонду даного регіону.

Виклад основного матеріалу. Гола Пристань – місто обласного значення в Україні, центр Голопристанського району Херсонської області. Розташоване на річці Конка, притоці Дніпра. Навколо Голої Пристані добре збережений комплекс дніпровських плавнів, який включає в себе різні види ландшафту: десятки островів у дельті Дніпра, сухі степи, піщані кучугури, озера, болота, солончаковий комплекс [2].

Природно-заповідний фонд Голої Пристані представлений заповідними об'єктами місцевого значення. Пам'ятками природи:

– частина озера Соляне, площею 5,0 га, що відоме своїми цілющими властивостями ропи та грязей (затверджене рішенням облвиконкому №100/14 від 02.03.1973 р.);

– вікові кримські сосни до 100-120 років, що займають земельну ділянку площею 1,5 га (затверджене рішенням облвиконкому №100/4 від 02.03.1973 р.);

– вікові дуби (6 дубів до 100 років), що займають площу 1,5 га (затверджене рішенням облвиконкому №100/4 від 02.03.1972 р.);

– вікова тополя до 100 років (затверджене рішенням облвиконкому №100/4 від 02.03.1972 р.).

Парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва:

– парк санаторію «Гопри» площею 18 га з різноманітним порідним складом дерев (затверджене рішенням облвиконкому №238 від 22.04.1964 р.).

Заповідними урочищами:

– Голопристанський акацієвий ліс площею 42 га, розміщений у зеленій зоні міста (затверджений рішенням облвиконкому №100/4 від 02.03.1972 р.).

Гідрологічним заказником загальнодержавного значення «Озеро Соляне» (Стаття 5 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» та Указ Президента України від 27 липня 2016 року № 312 «Про території та об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення») [3].

Ландшафтний заказник місцевого значення «Боброве озеро» створено у 2008 році. Заказник розташований по берегам протоки Чайка дельтової зони річки Дніпро на околиці міста Гола Пристань. Займає площу понад 50 га. Урочище «Боброве озеро» має значну фауністичну цінність. Тут трапляються в різні пори року до 80 видів птахів. В озерах – різноманітна іхтіофауна, земноводні та плазуни [4]. Тут можна знайти багато цікавого для шанувальників екологічного, пізнавального, активного, водного туризму. Поблизу Бобрового озера розташована розвинена мережа об'єктів індустрії гостинності. Бази сільського зеленого туризму, комплекси рибалки готові запропонувати туристам усі умови для активного відпочинку. Тиша, чаруюча краса дніпровських плавнів, потріскування багаття, аромат рибальської юшки наповнять відвідувачів енергією на довгий час. Все це сприяє вихованню екологічної культури, дбайливого і гуманного ставлення до навколишнього середовища.

Висновки. Місто Гола Пристань Херсонської області має досить унікальні і важливі природно-заповідні об'єкти і території. Природно-заповідний фонд представлений об'єктами як загальнодержавного, так і місцевого значення. Дані території повинні використовуватися для рекреації, екотуризму, екологічної освіти тощо. Чарівна природа Голопристанщини запрошує до захоплюючої подорожі, дає можливість глибше пізнати південні заповідні місця, торкнутися серцем краси широкого Дніпра та його приток, голубих озер, зелених парків, лісів, високих вікових дубів та сосен, побувати серед працьовитих та талановитих людей, які тут живуть і бережуть неповторну природу та самобутню культуру рідної землі.

Література

1. Фоменко Н.В. Рекреационные ресурсы и курортология: Учебник. – Ивано-Франков.: ИМЕ, 2001. – 240 с.

2. Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. О.Гончара. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://krai.lib.kherson.ua/litopis-golopristansky.htm>

3. Національний природний парк «Нижньодніпровський». [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://nppn.org.ua>

4. Національний природний парк «Нижньодніпровський». [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://nppn.org.ua>

Морозов Роман Володимирович
доктор економічних наук,

професор кафедри менеджменту організацій
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон
Морозова Ольга Григорівна
кандидат економічних наук,
доцент кафедри зовнішньоекономічної діяльності,
Херсонський національний технічний університет, м. Херсон, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ

Сьогодні одним із показників економічного добробуту суспільства є забезпечення населення країни якісними продуктами харчування. Одночасно стабільність сучасного суспільства значною мірою визначається характером аграрного виробництва, що, будучи одним з основних видів економічної діяльності, забезпечує людство продовольством. Основне завдання розвитку продовольчого ринку полягає в розв'язанні продовольчої проблеми, що розглядається як важлива умова соціальної та політичної стабільності й економічної незалежності держави. Запорука продовольчої безпеки окреслюється нарощенням якісних, збалансованих за поживними речовинами і доступних кожному жителю країни продуктів харчування.

Зазначимо, що у другій половині ХХ – на початку ХХІ століття в агропромисловій сфері почали наростати кризові явища, з'явилися ознаки нестійкості сільського господарства, у результаті інтенсифікації і розширення масштабів діяльності аграрний сектор став причиною прискореної деградації і виснаження природних, у першу чергу земельних ресурсів, у багатьох країнах аграрії не змогли забезпечити виробництво достатньої кількості продовольства, почали виникати соціальні і екологічні проблеми, пов'язані з неефективністю аграрного виробництва.

У зв'язку із цим у даний період економічні принципи, технології і підходи до ведення аграрної діяльності зазнають істотних змін. Нині для умов України одним з найбільш важливих напрямів перетворення аграрного виробництва вважається концепція сталого розвитку сільського господарства, відповідно до якої сільське господарство повинно одночасно задовольняти потреби суспільства в продовольстві, забезпечувати високий рівень життя населення і не завдавати шкоди навколишньому середовищу.

Поняття «сталий розвиток» виникло тоді, коли людство після довгого, в цілому безконфліктного з природою розвитку прийшло в ХХ столітті до зіткнення з біосферою, що призвело до швидких глобальних змін в усіх середовищах і практичного призупинення відновлення ресурсів (повітря, води, ґрунтів, рослинного і тваринного світу) в первинному вигляді. Став необхідним перегляд стратегії розвитку цивілізації [2, с. 29].

В контексті дослідження проблем сталого розвитку важливими є наукові розробки зарубіжних і вітчизняних учених. До питань сталого розвитку економічних систем зверталися зарубіжні дослідники Д. Медоуз [4],

Г. Брундтланд [7], К. Кондратьєв [3] та ін. Вітчизняна економічна наука впродовж багатьох десятиліть збагачується новими розробками теоретичного і прикладного характеру в цій сфері: основи національної стратегії сталого розвитку досліджували В.М. Геєць [1] та ін.; концептуальні засади та економіко-екологічні принципи сталого розвитку регіональних агропромислових комплексів – В.П. Прадун [6]; В.М. Трегобчук [6]; забезпечення сталого природокористування – М.А. Хвесик [2] та ін.; теоретико-методологічні засади економічного механізму сталого розвитку національної аграрної сфери – О.Л. Попова [5].

Слід зауважити, що термін «сталий розвиток» виник у природокористуванні, де під «сталим розвитком» розумілася система експлуатації природних ресурсів, за якої вони не виснажуються і мають можливість природного відтворення. Найважливішою відправною точкою концепції сталого розвитку була доповідь Римського клубу «Межі зростання» (1972 р.), де вперше було показано, що природні ресурси майже вичерпані, екстенсивний потенціал зростання підійшов до своєї межі і потрібна нова концепція сталого розвитку економіки.

Організація Об'єднаних Націй (ООН) у 1983 р. створила Всесвітню комісію з проблем навколишнього середовища і розвитку. Через чотири роки в її доповіді «Наше спільне майбутнє» пролунало попередження про те, що людство має змінити багато чого у своїй діловій активності і способі життя, інакше йому загрожують надзвичайно важкі випробування й різке погіршення навколишнього середовища. Комісія заявила, що економіка має задовольняти потреби і законні бажання людей, але її зростання повинно відповідати екологічним можливостям планети. Комісія, названа за ім'ям голови Комісії Г. Брундтланда, закликала до «нової ери економічного розвитку, безпечного для навколишнього середовища». У 1987 р. набув поширення термін «сталий розвиток» («sustainable development») – це розвиток, що забезпечує потреби нинішнього покоління, не загрожуючи можливості майбутніх поколінь задовольняти свої потреби.

У 1992 р. на Міжнародній конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро була ухвалена Програма дій «Порядок денний на XXI століття» («Agenda XXI») [7], в якій були викладені узагальнюючі концептуальні засади стратегії та економічного механізму сталого розвитку.

Сталий розвиток, і в цьому погоджуємося з науковцями, які зазначають, що «...це розвиток, який задовольняє потреби теперішнього часу, але не ставить під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти власні потреби» [2, с. 29]. Вітчизняними науковцями доведено, що сталий розвиток – це ідеальна модель соціально-економічного розвитку, досягти якої дуже проблематично, але прагнути цього варто.

Сьогодні особливу актуальність проблема забезпечення сталості набула в сфері агропромислового виробництва та поєднує в собі три важливих взаємообумовлених аспекти – соціально-економічний, природничий і техніко-

технологічний. Оскільки АПК є однією з найважливіших складових загальноекономічної системи, сталість його розвитку багато в чому визначає характер функціонування соціально-економічної системи в цілому.

Узагальнюючи викладене, можна зробити висновок, якщо вважати, що сталий розвиток можливий за умов гармонічного поєднання соціально-економічних та екологічних аспектів діяльності в сфері агропромислового виробництва, то основне завдання сталого розвитку АПК полягає у забезпеченні динамічного соціально-економічного зростання його складових, збереженні навколишнього природного середовища і раціональному використанні природно-ресурсного потенціалу.

Література:

1. Геєць В. М. Реструктуризація економіки в контексті переходу України на принципи сталого розвитку / В. М. Геєць // Проблеми сталого розвитку України. 1998. С. 47–56.
2. Данилишин Б. М. Економіка природокористування : підручник / Данилишин Б. М., Хвесик М. А., Голян В. А. К. : Кондор, 2010. 465 с.
3. Кондратьев К. Я. Перспективы развития цивилизации: многомерный анализ / Кондратьев К. Я., Крапивин В. Ф., Савиных В. П. М. : ЛОГОС, 2003. 576 с.
4. Медоуз Д. Пределы роста. 30 лет спустя : учеб. пособ. для вузов / Медоуз Д., Рандерс Й., Медоуз Д. ; пер. с англ. Е. С. Оганесян. М. : Академкнига, 2007. 342 с.
5. Попова О. Л. Сталий розвиток агросфери України: політика і механізми / Ольга Леонтіївна Попова ; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. К., 2009. 352 с.
6. Прадун В. П. Сталий розвиток регіональних агропромислових комплексів / Прадун В. П. ; відп. ред. В. М. Трегобчук. К., 2005. 256 с.
7. United Nation. Agenda XXI: Programme of action for sustainable development. UN Puplication, 1992. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Prvs/2009_1/0044.pdf

Dolgaleva Olena
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor,
Head of the Management Department
Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture,
Kramatorsk
Yeshchenko Maryna
Candidate of pedagogical sciences,
Senior Lecturer of the Management Department
Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture,
Kramatorsk

CURRENT PROBLEMS OF THE ENVIRONMENTAL COMPONENT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Every year the world community is showing the increasing interest in ensuring sustainable development of countries, in protecting the environment and protecting the interests of future generations. Today scientists have shown a direct relationship between the environmental pollution and the significant deterioration of the population health. In such circumstances, the relevance and importance of citizens' rights to a safe and healthy environment is particularly acute. Protection and restoration of the environment as a general system of human life support is turning into a task of paramount importance in terms of preserving the gene pool of the people of Ukraine, as well as the prospects of economic and social development. Consequently, a modern solution to the problems of legislative regulation of the ecological component of sustainable development is very relevant.

Thus, the harmonization of the economic, social, and ecological subsystems of the country's and region's reconstruction and development is intended to find the ways of its transition to a model of sustainable development, which will provide an opportunity to meet the needs of not only modern but also future generations, preserving and restoring the environment.

Methodological and informational basis of the study are scientific works, normative legal acts and international standards. In the Doctor's thesis by T. Ivanova [4] "State Administration of Ecological and Economic Security as a Condition for Sustainable Development of Ukraine", the ecological and economic security is analysed, which is based on ecological and economic needs, interests, is grounded on the fact that the pace, structure and culture of consumption are formed taking into account the ecological situation, is natural or man-made and accompanied by certain restrictions. In the dissertation, the scientist emphasizes that the main role in ensuring the ecological and economic security of society is assigned to the state. Recommendations on directions of activity of executive authorities in order to ensure ecological and economic security of the territory are given. In the direction of "Ecological development", in addition to the work of T. Ivanova, studies of Yu. Ilchenko "Formation of the State Ecological Policy in the System of Natural Resources of Ukraine", D. Vetytskyi "Development of the State Ecological Policy of Ukraine in the Conditions of Globalization", T. Hrusheva "State Mechanisms of Economic and Legal Natural Resources Management", I. Hryshchenko "Improvement of Public Administration of the State of the Environment in the Eco-Crisis Region", V. Demchenko "State Strategy for Process Management of Natural Resource Use in Coastal Regions", H. Dzyana [3] "Improvement of mechanisms for Implementation of State Policy into the Field of Energy Saving of Ukraine (Socio-Ecological Aspect)", S. Lynnyk "State regulation of Natural Resources at the Regional Level", L. Panzhar "State Mechanism of Environmental Risks Management in the Region" Yu. Kovalevska "State Management of the Processes of Ensuring Environmental Safety in Ukraine", V. Kruk [5] "Mechanisms for

Implementing the State Environmental Policy in the Aspect of Environmental Protection at the Regional Level”, V. Ukrainyskyi [12] “State Regulation of Enterprises Activity According to the Social and Environmental Management Concepts”, V. Martynenko “Strategy for Reforming the System of Environmental Protection in a Transformational Society: the Regional Aspect”, N. Maievska [6] “Mechanisms of State Management of Environmental Management of Subsoil Use in the Coal Industry of Ukraine”, S. Starodubtseva [11] “Mechanisms of State Management of Nature Using the Urbanized Territories on Innovative Basis”, etc.

In this regard, the state policy of sustainable development with possible using the international experience should be based on: The Concept of Sustainable Development, adopted by the United Nations Conference on Environment and Development (1992, Rio de Janeiro) and reflected in the Agenda for the XXI century [1]. Among the program documents that are of a promising nature, today it is possible to distinguish: The Law of Ukraine “On the Main Principles (Strategy) of the State Environmental Policy of Ukraine for the Period up to 2020”, Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine “On Recommendations of Parliamentary Hearings on the Theme: “Strategy of Innovation Development of Ukraine for 2010-2020 in the Conditions of Globalization challenges”, “Strategy of Development of Ukraine up to 2020”.

The basis for the effective development of the state is a regulatory and legal basis, which is based on a set of laws necessary for regulation of activity and creation of favorable conditions for its development. Legal support is a set of norms expressed in normative acts that establish and consolidate the organization of the information system, its purpose, tasks, structure and function, designed to regulate the creation and operation of the information system. Legal support is based on a legal approach that considers social management as an organizational, including executive and administrative activities of state bodies, aimed at enforcing laws and other normative acts adopted by the authorities and management.

The ecological component must ensure the stability of biological and physical systems. Undertaken in harmony with the environment, development can contribute both to satisfying a number of urgent needs of people and to strengthening its own basis of improving. The new civilization should be based on the use of solar energy and the directed synthesis of a significant part of almost essential substances on the achievements of scientific and technological progress. In this regard, it should be noted that the Kyoto Protocol was the first global environmental agreement based on market regulation mechanisms – the mechanism of international trade in geotextiles for greenhouse gas emissions.

Література

1. Chalchynskyi, V. (2010) Osoblyvosti pravovoho zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy v perekhidnyi period [Features of Legal Support to Ukraine's Sustainable Development in Transition]. *Visnyk Akademii upravlinnia MVS – Bulletin of the Academy of Management of the Ministry of Internal Affairs*. Vol 3 (15), 110–115 [in Ukrainian].

2. Deklaratsiia Rio-de-Zhaneiro shchodo navkolyshnoho seredovyshcha ta rozvytku [Rio de Janeiro Declaration on Environment and Development]. *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_455 [in Ukrainian].
3. Dziana, H.O. (2008) Udoskonalennia mekhanizmiv realizatsii derzhavnoi polityky u sferi enerhozberezhennia Ukrainy (sotsialno-ekoloh. aspekt) [Improvement of mechanisms for implementation of state policy in the field of energy saving in Ukraine (socio-environmental aspect)]. *Candidate's thesis*. Lviv: Lripa NAPAPU [in Ukrainian].
4. Ivanova, T.V. (2011) Derzhavne upravlinnia ekoloho-ekonomichnoiu bezpekoiu yak umova staloho rozvytku Ukrainy [State administration of ecological and economic security as a condition for sustainable development of Ukraine]. *Extended abstract of Doctor's thesis*. Kyiv: AMM MRDCHCSU [in Ukrainian].
5. Kruk, V.Yu. (2009) Mekhanizmy realizatsii derzhavnoi ekolohichnoi polityky v aspekti okhorony dovkillia na rehionalnomu rivni [Mechanisms for implementation of the state environmental policy in the aspect of environmental protection at the regional level]. *Candidate's thesis*. Odesa: ORIPA [in Ukrainian].
6. Maievska, N.V. (2007) Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia ekolohizatsiieiu nadrokorystuvannia u vuhilnii promyslovosti Ukrainy [Mechanisms of state management of environmental management of subsoil use in the coal industry of Ukraine]. *Candidate's thesis*. Donetsk: DSUM [in Ukrainian].
7. Martynenko, V.O. (2007) Stratehiia reformuvannia systemy okhorony pryrodnoho seredovyshcha v transformatsiinomu suspilstvi [Strategy for reforming the system of environmental protection in a transformational society]. *Candidate's thesis*. Kharkiv: KRPA NAPAPU [in Ukrainian].
8. Panzhar, L.V. (2003) Derzhavnyi mekhanizm upravlinnia ekolohichnymy ryzykamy v rehioni [State Mechanism for Managing Environmental Risks in the Region] *Candidate's thesis*. Donetsk: DSUM [in Ukrainian].
9. Shevchuk, V., Shydlovskiy, S. (2010) Problemy zakonodavchoho zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy [Problems of Legislative Support of Sustainable Development of Ukraine]. *Naukovi zapysky Instytut zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy – Scientific notes Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Vol. 1, 78–84. [in Ukrainian].
10. Simchenko N. (2010) Sotsialni instytuty staloho rozvytku. [Social Institutes of Sustainable Development]. *Biuletен Mizhnarodnoho Nobelivskoho ekonomichnoho forumu – Bulletin of the International Nobel Economic Forum*. Vol 1 (3), 2, 292–299 [in Ukrainian].
11. Starodubtsev, S.Ye. (2010) Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia pryrodokorystuvanniam urbanizovanykh terytorii na innovatsiinii

osnovi [Mechanisms of the state management of nature use of urbanized territories on an innovative basis]. *Candidate's thesis*. Kyiv: NASU [in Ukrainian].

12. Ukrainnyi, V. Ye. (2010) Derzhavne rehuliuвання diialnosti pidpriemstv zghidno z sotsialno-ekolohichnoiu kontseptsieiu upravlinnia [State regulation of activity of enterprises according to the social and ecological concept of management]. *Candidate's thesis*. Donetsk: DSUM [in Ukrainian].

Мельниченко М.Г., магістр
Науковий керівник – Зелінська А.М., к.е.н., доцент

Житомирський національний агроєкологічний університет
м. Житомир

ДІАГНОСТИКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ МОТИВАЦІЮ ПРАЦІ ПІДПРИЄМСТВА

Вирішальним причинним фактором результативності, ефективності і якісної діяльності людей є їхня мотивація. Мотивований персонал уможливає розвиток підприємства і забезпечує йому конкурентну перевагу на ринку. Таким чином, знаючи мотивацію кожного конкретного працівника, розуміючи не тільки його актуальні потреби, але й враховуючи його природний потенціал, виникає можливість управляти працівниками, сполучаючи стратегію діяльності підприємства з їхніми інтересами.

Свої роботи проблемам мотивації трудової діяльності присвятили такі вчені: А. Сміт, Ф. Тейлор, Д. Мак-Грегор, М. Туган-Барановський, А. Маслоу, К. Аль-дерфер, Ф. Герцберг, В. Врум, Л. Портер та інші. Проблеми мотивації і розвитку людського капіталу в ринкових умовах стали об'єктом уваги А. Колота, Д. Богині, О. Крушельницької, С. Корецької, М. Семеникіної та інших українських вчених.

В якості суб'єкта дослідження обрано ТОВ «Іванко» як підприємство, яке має характерні риси, які притаманні більшості малих підприємств України: мала кількість працюючих, обмежений сегмент щодо здійснення напрямів діяльності, малий товарооборот, орієнтація на внутрішній регіональний ринок і т.п.

Дослідження показують, що зазвичай, коли люди вважають, що їм недоплачують, вони починають працювати менш інтенсивно. Якщо ж вони вважають, що їм переплачують, вони менш схильні змінювати своє поведіння і діяльність [1, с. 219]. Семікіна М.В. констатує, що у деяких організаціях намагаються вирішити проблему виникнення в співробітників почуття несправедливої оцінки їхньої праці за рахунок збереження сум виплат у таємниці [2, с. 49-50]. На жаль, це не тільки важко зробити технічно, але і

змушує людей підозрювати несправедливість і там, де її насправді немає. Крім того, якщо зберігати розміри заробітку співробітників у таємниці, те організація ризикує втратити позитивний мотиваційний вплив росту заробітної плати, зв'язаний із просуванням по службі.

Діагностика матеріальної складової мотиваційної процесів мотивації праці ТОВ «Іванко» дозволяє контактувати наступне:

Заробітна плата. Темпи змін середньорічної заробітної плати на 1 працівника ТОВ «Іванко» мають сталу тенденцію до зростання – на 1,54% у 2017 р. та 10,42% у 2018 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Порівняльна таблиця заробітної плати на 1 працівника

Показник	2016 р.		2017 р.		2018 р.	
	річна (середньо- річна)	місячна (середньо- місячна)	річна (середньо- річна)	місячна (середньо- місячна)	річна (середньо- річна)	місячна (середньо- місячна)
Мінімальна заробітна плата (ЗП), грн.	17262,00	1438,50	38400,00	3200,00	44676,00	3723,00
ЗП на 1 працівника в Україні, грн.	62248,00	5187,33	85265,00	7105,42	106408,00	8867,33
ЗП на 1 працівника в Житомирській області, грн.	48325,00	4027,08	73957,00	6163,67	88503,00	7375,25
ЗП на 1 працівника у ТОВ «Іванко», грн.	52013,00	4334,42	52804,00	4400,33	58296,00	4858,00
ЗП на 1 управлінського працівника у ТОВ, грн.	100640,00	8386,67	57690,00	4807,50	64270,00	5355,83
ЗП на 1 виробничого працівника у ТОВ, грн.	29570,00	2464,17	49547,00	4128,92	54313,00	4526,08

Зростання мінімальної заробітної плати у 2017 р. до рівня 3200 грн. стало причиною того, що середньомісячна заробітна плата на 1 працівника зазнала простого перерозподілу, а саме за рахунок зменшення у 1,7 рази оплати праці управлінського персоналу була збільшена оплата праці виробничого персоналу у 1,7 рази. Щодо 2018 р., то оплата праці управлінського персоналу зросла на 11%, а виробничого – на 10%. Найбільшу питому вагу у фонді оплати праці займають витрати на посадові оклади та на оплату за тарифними ставками, а найменші – винагорода за вислугу років, стаж роботи та за результатами року, компенсаційні виплати та оплата за невідпрацьований час. За 3 досліджувані роки змін зазнала і структура заробітної плати: витрати на додаткову оплату праці знизилася з 19,7% до 14,5%, а заохочувальні та компенсаційні виплати – з 10,1% до 2,7%.

Заробітна плата на 1 працівника підприємства у 2016 р. була на 7,6% вищою від регіонального рівня середньомісячної заробітної плати та становила 83,6% рівня середньомісячної заробітної плати в Україні. Зростання мінімальної заробітної плати у 2017 р. стало причиною того, що середньомісячна заробітна плата на 1 працівника знизиться до 60% рівня

заробітної плати на 1 працівника України та на третину меншою середньомісячної заробітної плати в області.

Регулярні, щомісячні грошові винагороди у вигляді премій: у зв'язку із сезонністю виробництва, преміювання на протязі року здійснюється нерівномірно – в середньому на протязі року сума преміювання складає 200 грн. в місяць.

Регулярні грошові винагороди у вигляді премій з нагоди дня народження працівника: грошові винагороди у вигляді премій на день народження становлять додатково 100 грн. до основної премії, що є незначною доплатою.

Діагностика нематеріальної складової мотиваційної процесів мотивації праці передбачає аналіз такого:

Соціальний пакет: соціальний пакет включає у себе лише регламентовану КЗпПУ місячну оплачувану відпустку, оплату листків непрацездатності, а також виплати пов'язані із вагітністю та народженням дитини. Інші мотиваційні заохочення не передбачені.

Умови праці: через специфічну сферу діяльності працівники більшу частину робочого часу працюють на вулиці, навіть у несприятливі погодні умови. Їх забезпечують засобами захисту. Працівники, що працюють за прилавком у мініскладі-магазині, проте під час сильних морозів температура повітря падає до $+(10\div 12)^{\circ}\text{C}$, у гаражних приміщеннях до $+(5\div 8)^{\circ}\text{C}$, що не є нормою.

Мотиваційні подарунки: практика мотиваційних подарунків та відзнак від керівництва за досягнуті показники або інші заслуги не застосовується, а от на урочисті події (ювілеї, професійні свята, тощо) – так.

Навчання як засіб мотивації: даний вид мотивації не застосовується, і, зважаючи, на специфічну сферу діяльності основного виробничого персоналу, не є можливим у передбачуваному майбутньому.

Спільні святкування: керівництво сприяє святкуванню усіма працівниками днів народжень кожного з працівників, а також державних.

Відкритість і постійний діалог керівництва з персоналом: зважаючи, на невеликі розміри підприємства, а також на досить демократичні відносини у колективі, керівник підприємства достатньо прозоро та чітко може бачити стан підлеглих, їх потреби, тощо.

Таким чином, система мотивації матеріальна та нематеріальна ТОВ «Іванко» не мають достатньої мотиваційної потужності, що негативно впливає на результати господарської діяльності, а нехтування мотиваційним фактором у сфері праці призводить до зниження показників продуктивності праці, якості продукції, трудової дисципліни та до кризи в господарській системі в цілому.

Це дозволяє нам запропонувати такі шляхи щодо вдосконалення управління мотивацією праці підприємства: *по-перше*, провести анкетування персоналу підприємства з метою виявлення основних мотиваційних факторів; *по-друге*, головним мотивуючим фактором має стати саме оплата праці працівників, яка б реально узгоджувала трудові внески кожного окремого працівника з загальногосподарськими результатами діяльності; *по-третє*,

пропонуємо запровадження безтарифної системи оплати праці (її доцільність обумовлена можливістю точно врахувати кінцеві результати роботи та відносно невеликий колектив із сталим складом персоналу який знає один одного).

Таким чином, без втручання у систему мотивації важко очікувати кращих економічних показників, а потребує постійного дослідження та вдосконалення.

Література:

1. Робінс С. Основи менеджменту / пер. з англ. А. Олійник та ін. Київ : Основи, 2002. 671 с.
2. Семикіна М.В. Мотивація конкурентоспроможної праці: теорія і практика регулювання. *Україна: аспекти праці*. 2004. № 6. С 49-50.

Єрізану Ірина Віталіївна
магістр

Науковий керівник – Венгер О.М., к.п.н.,
Інженерний інститут Запорізького Національного Університету
м. Запоріжжя

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ В УМОВАХ РИНКОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Актуальність теми. Одним із ключових факторів виробництва будь-якого виду товарів і послуг поряд з інвестиційним капіталом (основними фондами й оборотними коштами) є трудові ресурси. У сучасних умовах саме трудові ресурси розглядають як найбільш коштовний капітал, яким володіє підприємство. Науково-технічний прогрес і пов'язане з ним різке збільшення частки наукомістких технологій обумовлює ріст вимог до професійних, соціально-психологічних якостей і культурного рівня працівника. Ефективне управління трудовими ресурсами як особлива функція діяльності, пов'язана з найманням працівників, їхнім навчанням, оцінкою й оплатою їхньої праці, є важливою передумовою для ефективного функціонування виробництва. Підготовлені і кваліфіковані працівники, що знаходяться в штаті підприємства, називаються його персоналом, чи кадрами [1].

«Процеси управління людьми здійснювались у всіх цивілізаціях і різних соціумах. Управління персоналом - це специфічна функція управлінської діяльності, головним об'єктом якої є люди, що входять в певні соціальні групи, трудові колективи. Як суб'єкт управління виступають керівники і спеціалісти, які виконують функції управління стосовно своїх підлеглих. Отже, управління персоналом — це цілеспрямована діяльність керівного складу організації на розробку концепції, стратегій кадрової політики і методів управління людськими ресурсами. Це системний, планомірно організований вплив через систему взаємопов'язаних, організаційно економічних і соціальних заходів, спрямованих на створення умов нормального розвитку й використання потенціалу робочої сили на рівні підприємства.

Планування, формування, перерозподіл і раціональне використання людських ресурсів є основним змістом управління персоналом. Концепція управління персоналом — система теоретично методологічних поглядів на розуміння та визначення суті, змісту, цілей, завдань, критеріїв, принципів і методів управління персоналом і розробка механізмів їх реалізації в умовах конкретної організації. Загальна концепція конкретизується через кадрову політику та кадрову роботу.

Основна ціль управління персоналом:

- формування висококваліфікованого, відповідального за доручену справу персоналу з сучасним економічним мисленням та розвитком почуття професійної гордості;

- забезпечення соціальної ефективності колективу.

Управління персоналом як цілісна система виконує такі функції:

- організаційну — планування потреб і джерел комплектування персоналу;

- соціально-економічну — забезпечення комплексу умов і факторів, спрямованих на раціональне закріплення й використання персоналу;

- відтворювальну — забезпечення розвитку персоналу.

Отже, управління персоналом — це і наука, і мистецтво ефективного управління людьми в умовах їх професійної діяльності. Це система принципів, методів і механізмів оптимального комплектування, розвитку й мотивації та раціонального використання персоналу. Управління персоналом повинно відповідати концепції розвитку підприємства, захищати інтереси працівників і забезпечувати дотримання законодавства про працю при формуванні, закріпленні (стабілізації) і використанні персоналу.

Стратегія управління людськими ресурсами визначення шляхів розвитку необхідної компетенції всього персоналу і кожного її співробітника зокрема. Іншими словами, управління персоналом — це плани, що використовують можливості зовнішнього середовища для зміцнення і збереження конкурентоспроможності організації за допомогою своїх працівників. Управління людьми є основою управління організації [2].

Структурні зміни в економіці розвинених країн є об'єктивною основою розвитку теорії людського потенціалу і людського капіталу. Застосування інструментарію теорії людського капіталу дозволяє поновому підійти до вирішення проблем, пов'язаних з факторами економічного зростання, розподілом доходів, економічною роллю освіти, взаємозв'язку інвестицій в людину з рівнем продуктивності праці і доходів, мотивацій підприємницької діяльності. На рівні підприємства людський капітал являє собою сукупну кваліфікацію, фізичні та професійні здібності всіх працівників. В ХХІ ст. у час появи досі не відомих технологій, скорочення життєвих циклів товарів, специфіка людського капіталу виявляється у зростанні вимог до його якості в цілому, безперервності та прискоренні набуття працівниками нових навиків, знань та вмінь. Тому, якщо розглянути соціально-історичний розвиток

діяльності у сфері освіти в індустріально розвинутих країнах, то можна констатувати факт їх входження у фазу «буму» в напрямках підвищення кваліфікації.

Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства необхідні інвестиції у людський капітал, і це прерогатива не тільки великих, але й реальність і потреба малих та середніх підприємств [3].

Література

1. Основні напрямки удосконалення управління персоналом організації [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://referat-ok.com.ua/ekonomika-pidprijemstva/osnovni-napryamki-udoskonalennya-upravlinnya-personalom-organizaciji>.

2. Управління персоналом (2016) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://library.if.ua/book/45/3055.html>.

3. ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ [Електронний ресурс] : навч. посібник для здобув. Ступ-ня маг-ра за ОП «Менеджмент і бізнесадміністрування» / Л. Є. Довгань, Л. Л. Ведута, Г.А. Мохонько; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 4,8 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 512 с.

Чорна Марина
СТОВ «Ліщинське»
Науковий керівник – к.е.н. Орликовський М. А.

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВОЮ МОТИВАЦІЄЮ ПЕРСОНАЛУ

Постановка проблеми. Формування соціально орієнтованої ринкової економіки та активна інтеграція України в європейський економічний простір потребує пошуку новітніх підходів до ефективного використання та відтворення трудового потенціалу сільського господарства. Сучасні умови аграрного господарювання, в основу яких поступово закладаються загальноєвропейські цінності, відкривають перспективи створення адаптованої до світових вимог системи мотивації персоналу. У зв'язку з цим суб'єктам господарювання доводиться приділяти особливу увагу соціально-економічним факторам активізації діяльності персоналу, оскільки від цього залежить результат роботи колективу і конкурентоспроможність підприємства на ринку. Мотивація, якоснова трудової поведінки будь-якої людини, спрямовує її зусилля на досягнення цілей підприємства. Тому обрана тема дослідження є актуальною і практично значимою.

Проблемам дослідження мотивації персоналу присвячені фундаментальні дослідження класиків економічної та управлінської науки, зокрема Ч. Бернарда, М. Вебера, О. Герберд, П. Друкера, А. Маслоу, Д. Макклеланда, А. Маршалла,

Дж. Мейо, А. Сміта, А. Файоля та інших. Серед вітчизняних вчених проблеми мотивації досліджували Н. Балабанов, В. Данюк, С. Клімова, Е. Ким, А. Колот, О. Куценко, О. Кузьмін, Ю. Максимець, В. Петюх, Т. Хомуленко та інші. Особливості мотивації сільськогосподарської праці розглянуто у працях В. Галанця, А. Линдюка, В. Липчука, Т. Олійник, Л. Червінської та інших. Більшість із вказаних авторів наголошують на матеріальних методах мотивації працівників, оскільки вони відчутніші та підлягають виміру. Проте, не менш важливою є нематеріальна складова мотивації, якій приділяють незначну увагу дослідники менеджменту, особливо ті, що досліджують сільськогосподарську працю.

Метою даної статті є аналіз стану мотивації персоналу і практики управління нею в умовах СТОВ «Ліщинське» та розробка рекомендацій щодо її удосконалення.

Об'єктом дослідження є формування системи мотивації персоналу в СТОВ «Ліщинське» адекватної сучасним соціально-економічним умовам.

Основна частина. Результативність механізму мотивації трудового потенціалу досягається на основі узгодження потреб, цілей та інтересів як підприємства, так і його працівників. Дієвий механізм мотивації є важливою умовою якісної праці, яка, будучи джерелом забезпечення постійного економічного зростання, сприяє підвищенню добробуту та рівня життя працівників підприємства. Згідно з теорією управління, функція мотивації об'єднує два аспекти – інструментальний, тобто такий, що полягає в примушенні підлеглих виконувати їх обов'язки, і соціально-психологічний, що спрямований на усунення напруги і конфліктів, які заважають трудовому процесу та його активізації.

Для створення ефективного мотиваційного механізму в системі кадрового менеджменту підприємства необхідно:

- побудувати багаторівневу піраміду засобів мотивації персоналу;
- співвіднести цю піраміду з пірамідою А. Маслоу, тобто поєднати певні засоби мотивації з відповідними потребами персоналу;
- покласти цю мотиваційну піраміду в основу програми удосконалення мотивації персоналу в системі кадрового менеджменту. Такий підхід, випробуваний на практиці, показав свою високу ефективність.

Мотиваційний механізм на досліджуваному підприємстві реалізується через:

- систему матеріальних і моральних заохочень;
- відношення керівництва до підлеглих;
- механізацію трудомістких процесів;
- комфортні умови праці в організації;
- сприятливий мікроклімат в організації.

Фізіологічні та соціальні потреби персоналу у СТОВ «Ліщинське» задовольняються за допомогою системи винагороди (рівень оплати праці,

корпоративи за рахунок компанії, навчання персоналу, подарунки до свят.). Безперечно, висока оплата праці, як складова мотиваційного механізму дозволить підвищити продуктивність праці персоналу. Проте, постійне збільшення рівня оплати праці не сприяє підвищенню трудової активності, а навпаки з часом персонал звикає до такого роду мотивації.

Таблиця 1

Витрати на оплату праці у СТОВ «Ліщинське»

Показник	2016 р.		2017 р.		2018 р.		2018р. до 2016р.
	тис.грн.	%	тис.грн.	%	тис.грн.	%	+/-
Витрати на оплату праці:	367,0	100,0	275,0	100,0	324,0	100,0	-43,0
у т.ч.:							
в рослинництві	180,5	49,2	76,7	1,6	89,0	27,5	-91,5
в тваринництві	186,5	50,8	198,3	4,0	235,0	72,5	48,5
Всього витрат на основне виробництво	2304,8	-	4914,5	-	5026,0	-	2721,2
Частка витрат на оплату праці у всіх витратах на основне виробництво	-	15,9	-	5,6	-	6,4	-9,5
Витрати на соціальні заходи	87,0	-	94,0	-	112,0	-	25,0

Джерело: за даними фінансової звітності підприємства

З даних таблиці 1 видно, що витрати на оплату праці в рослинництві зменшилися майже вдвічі. Такі зміни відбулися внаслідок скорочення працівників. Витрати на оплату праці в тваринництві на відміну від рослинництва збільшилися на 48,5 тис. грн. Загальна частка витрат на оплату праці у всіх витратах на основне виробництво у 2018 році склала 6,4 %, що більш ніж вдвічі менше в порівнянні з 2016 роком. Зниження витрат на оплату праці можна пояснити тим, що середньорічна кількість персоналу зменшилася на 5 осіб або на 15,6 %. На додаткову мотивацію праці кошти не виділяються.

Велике значення у стимулюванні праці персоналу належить залученню його до участі в прибутках, особливо у підприємствах корпоративного типу. Розподіл певної частини прибутку між членами товариства може здійснюватися у формі грошових виплат або у формі розповсюдження акцій підприємства.

Керівництво СТОВ «Ліщинське» використовує також нематеріальні методи мотивації, які проявляються у похвалі директора перед всім колективом за певні успіхи у роботі, створенні внутрішнього комфорту в організації та у формуванні організаційної культури і корпоративного духу працівників, що сприяє підвищенню зацікавленості персоналу в якості своєї роботи.

З метою вдосконалення системи прямого матеріального стимулювання аграрної праці є доцільним широке застосування: преміювання працівників за підсумками року («13-та зарплата»); преміювання працівників рослинницької галузі за підвищення врожайності; преміювання працівників тваринницької галузі за збереження поголів'я тварин та отримання приростів; впровадження

оплати праці за кваліфікацію (після проходження навчання та освоєння нових виробничих функцій працівнику нараховується відповідна кількість балів; набравши певну їх суму, працівник отримує надбавку за кількість одиниць кваліфікації та рівень майстерності по кожній з них); підвищення надбавок за стаж (від 5 до 10 років – 5%; від 10 до 15 років – 10%; від 15 до 20 років – 15%; більше 20 років – 20% річного заробітку); участь працівників у прибутку підприємства; стимулювання впровадження новітніх технологій [6].

Досить конструктивним напрямом удосконалення системи мотивації праці є індивідуальна оцінка персоналу – грейдинг. Застосування на підприємстві системи грейдів передбачає:

- постійний моніторинг трудової діяльності працівників, що дозволяє провести об'єктивну оцінку виконання робіт.

- систематичну підготовку та розвиток персоналу. Розвиток співробітників забезпечується через постановку цілей і моніторинг виконання: група А – найбільш ефективні, талановиті співробітники, які формують потенціал підприємства; група В – самостійні фахівці, професіонали своєї справи, відповідають займаній посаді; група С – складається, в основному, з працівників, які перебувають у стадії професійного розвитку, «освоєння» посади.

- рішення про кар'єрні переміщення працівників приймаються на підставі даних оцінки та рекомендацій з розвитку співробітників.

- управління результативністю персоналу ґрунтується на чіткому розумінні співробітником очікувань щодо стандартів ефективності своєї діяльності.

- можливість зміни окладів працівників за результатами оцінки є інвестуванням коштів підприємства в професійний розвиток персоналу.

Висновки. Застосування методу грейдування дозволить підприємству підвищити ефективність використання фонду оплати праці; зробити прозорими кар'єрні перспективи для своїх працівників; створити певну об'єктивну цінність кожного працівника для підприємства; отримати якісну оцінку людських ресурсів організації; залучити нові перспективні трудові ресурси. Нова модель оплати праці забезпечить усунення зрівняльності і сприятиме розвитку особистої матеріальної зацікавленості персоналу у досягненні вищих результатів праці та підвищенні її ефективності.

Література

1. Нестерович А.В. Мотивація праці в сільськогосподарських підприємствах: Авторефдис. ...канд. екон. наук / А.В. Нестерович. – Львів, 2012.

2. Юкіш В. В. Застосування матеріальних і нематеріальних методів мотивації лідерства на різних рівнях управління: підруч./ В. В. Юкіш // Інноваційна економіка. – 2009. – № 8. – 62-66 с.

3. Мазур Н.О. Гармонізація потреб і стимулів в системі мотивації персоналу / Н.О. Мазур // Вісник Українського державного університету водного господарства та природокористування. Економіка. - 2010. - Випуск 5 (18). – 215 с.

4. Новак І. Соціальний пакет як механізм удосконалення оплати праці / І. Новак // Україна : аспекти праці. – 2008. – № 2. – С. 6-12.

5. Гутгарц Р.Д. Эволюция подходов к проблеме управления кадрами предприятия [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.cfin.ru/press/management/2001-5/08.shtml>

6. Рекомендації з оплати праці робітників сільськогосподарських підприємств на збиранні зернових культур урожаю 2012 року [Електронний ресурс]. – К., 2012. – 68 с. – Режим доступу: www.uapp.kiev.ua

Шешина Н.В., Дюдяєва О.А.
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

СУЧАСНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ПОЛІГОНУ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ М. ХЕРСОНА

На території міста на сьогодні діє найбільший в області міський полігон твердих побутових відходів (далі – ТПВ), який було введено в експлуатацію у 1968 році, Державний акт на право постійного користування земельною ділянкою від 17.05.2007 р., Серії ЯЯ № 328948. Відповідно до паспорту місця видалення відходів полігону основними характеристиками є: загальна місткість сміттєзвалища (проектна) – 4103,481 тис. м³; площа 30,8019га; площа МВВ з урахуванням санітарно – захисної зони 148,0664 га; глибина залягання підземних вод – 10–15 м. Полігон ТПВ м. Херсона було створено у відробленому кар'єрному просторі глибиною більше 50 м.

З метою захисту навколишнього природного середовища від забруднення, дно та борти сміттєзвалища обладнані глинистим ізоляційним екраном з коефіцієнтом фільтрації води не більше 10 м/с.

Виконавцем послуг із прийняття та захоронення твердих побутових та промислових відходів III-IV класів небезпеки відповідно до рішення Виконавчого комітету Херсонської міської ради від 20.12.2016 р. № 452 є ТОВ «ТД ІТАКА».

Характеристика розподілу негативних факторів у зоні впливів планованої діяльності: рельєф місцевості техногенно-обумовлений, характеризується як спокійний; санітарно-гігієнічний стан ділянки задовільний. Сейсмічність району згідно Державних будівельних норм ДБН В.1.1-12:2006 [1] складає 7 балів; за інженерно-геологічними умовами територія відноситься до 2-ї категорії складності. Загалом за геологічними та гідрологічними умовами (за нахилом рельєфу, глибиною залягання підземних вод і малосприятливих за

просадом ґрунтів) даний майданчик відноситься до цілком сприятливих для забудови територій.

Джерелом надходження відходів на полігон є тверді побутові відходи з житлових і громадських будинків, установ, підприємств торгівлі та громадського харчування, а також вуличне, садово-паркове та будівельне сміття. Збір та захоронення твердих побутових відходів в даний час валовий, без процесу сортування. Після процесу приймання (зважування) проводиться складування відходів, їх ущільнення та ізоляція. Річні дані обсягів відходів, що видаляються на полігоні ТПВ за рік вносяться до Паспорту видалення відходів.

За даними оцінки впливу на навколишнє середовище накопичення відходів на полігоні ТПВ йде безпосередньо на відпрацьованих ділянках кар'єру з видобутку бутового каменю. Для забезпечення запобігання попаданню стоку зливових і талих вод, а також фільтрату з території сміттєзвалища у зовнішні водовідвідні споруди проектування комплексу гідротехнічних споруд не є необхідним, так як кам'яне покриття звалища є водонепроникним та запобігає проникненню стоків та фільтрату у ґрунт та підземні води. Утворення фільтрату на сміттєзвалищі не передбачається. Утворення фільтраційних стоків можливе лише у період атмосферних опадів. З метою запобігання забруднення ґрунтів та підземних вод по периметру сміттєзвалища розташовані дренажні канали.

Потенційними джерелами утворення забруднюючих речовин на полігоні є процеси складування, зберігання та захоронення відходів, виробниче обладнання та автотранспорт підприємства. Аналіз діяльності полігону, показав, що з 17 забруднюючих речовин, що викидаються в атмосферне повітря, по п'яти є перевищення величини граничних значень потенційних викидів. Робота полігону повинна здійснюватись на основі отриманих Дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (на підставі ст.11 ЗУ «Про охорону атмосферного повітря», ст.38 ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища» [2, 3]).

На території полігону здійснюється регулярний моніторинг стану атмосферного повітря на межі СЗЗ, дотримання нормативів ГДВ при експлуатації основних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферу. За результатами розрахунків виявлено, що концентрації забруднюючих речовин не перевищують граничнодопустимих значень. Зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферу при експлуатації сміттєзвалища здійснюється шляхом ізолювання ґрунтом ущільненого шару ТПВ. Тому вірогідність аварійних і залпових викидів шкідливих речовин відсутня. Знешкодження біогазу не відбувається, оскільки даний видобуток не є доцільним та рентабельним через неправильне залягання біогазу, що унеможлиблює його видобуток.

На полігоні використовується картовий метод складування твердих побутових відходів. Поділені ділянки складування забезпечують приймання відходів на кожній протягом 3-5 років. Складування здійснюється на висоту у 2-3 яруси. Після заповнення зони розвантаження відходи розрівнюються і

ущільнюються шаром ґрунту від 0,5 м бульдозером. Ступінь ущільнення відходів постійно контролюється. Заповнення робочої карти здійснюється поки ущільнений шар відходів не досягне 2-2,5 м, після цього накривається ізольованим шаром (ґрунт, глина, подрібнені будівельні відходи) завтовшки не менше 20 см. У зимовий період при температурі нижче мінус 10⁰С допускається тільки ущільнення заповнених робочих карт, а ізоляцію ґрунтом проводять після підвищення температури. В процесі ущільнення та підвищенні питомого тиску до 10-20 МПа витискається до 80-90% всієї вологи, що міститься в ТПВ при збиранні. Тверді побутові відходи в основному знезаражуються біологічним методом.

Підприємство проводить контроль за станом забруднення ґрунтів з метою зменшення поширення легких фракцій на прилеглий території звалища. Хімічне та біологічне забруднення території відсутнє. Небезпечні інженерно-геологічні процеси та явища, а також інші чинники, що негативно впливають на стан ґрунту не встановлені.

Для відлякування птахів на полігоні застосовується спеціальне звукове та біоакустичне обладнання. Рівень звукового тиску на границі санітарно-захисної зони (300 м) нижче нормативних відповідно до державних санітарних норм ДСН 3.3.6.037-99 [4].

Відповідно до проектної документації міський полігон ТПВ, який проектувався ще за радянських часів і передбачав захоронення органічних рештків, не був розрахований на утилізацію твердих побутових відходів, які на сьогодні складають половину усього сміття, що вивозиться, вичерпав встановлені для нього термін експлуатації та обсяги накопичення відходів, і підлягав закриттю ще на початку 2017 року. З-за відсутності альтернативних рішень було проведено оцінку впливу діяльності полігону ТПВ м. Херсона на навколишнє природне середовище, а також на стан здоров'я людей в зоні його розташування.

Згідно ОВНС було зроблено висновки, що вплив від подальшої планової діяльності буде знаходитися в межах відповідних норм і не призведе до порушення встановлених санітарно-гігієнічних нормативів та погіршення стану довкілля. На основі щорічних даних надходжень відходів на полігон та загальної місткості сміттєзвалища, відповідно Паспорту МВВ, визначено, що продовження експлуатації полігону ТПВ можливе ще 2,5 роки. Проте аналіз кількості надходження на полігон відходів у період 2013–2018 років, що є нижче у порівнянні з попередніми роками, суперечить загальним статистичним даним по м. Херсону, де спостерігається збільшення відходів. Така тенденція може бути пов'язана з відсутністю до 2018 року на полігоні вагової, яка на сьогодні вже діє. Крім того, з-за відсутності достатньої кількості сортувальних станцій, інвестиційних пропозицій щодо побудови сміттєзбирального заводу, зменшенням кількості сміття в наступні роки можна досягти з запровадженням роздільного збору ресурсоцінних компонентів сміття та побудови сортувальної станції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДБН В.1.1-12:2006. Ч. 2. Додаток. «Будівництво в сейсмічних районах України»
2. ЗУ «Про охорону атмосферного повітря»
3. ЗУ «Про охорону навколишнього природного середовища»
4. ДСН 3.3.6.037-99 «Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку».

Ковпанець Є.М. – студент 2 к.4 гр ПУА

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ЗЕРНА

Україна, за своїми кліматичними умовами, якістю ґрунтів, трудовим потенціалом, традиціями, зерновиробництва, безумовно, в умовах продовольчої кризи може бути провідним сільгоспвиробником зернових не тільки в Європі, Африці, а потенційно провідним світовим експортером цієї продукції. Для цього необхідні відповідні економіко-правові умови державного регулювання виробництва та продажу зерна як внутрішньому, так і на світовому ринку. Вищевикладене пов'язане з інтересами сільгоспвиробників і держави загалом, може стати важливим чинником гарантування продовольчої безпеки України.

На вирішення цієї проблеми спрямовані положення Закону України "Про зерно та ринок зерна в Україні", який спрямований на створення правових, економічних та організаційних умов конкурентноспроможного виробництва і формування ринку зерна для забезпечення внутрішніх потреб держави у продовольчому, насінневому та фуражному зерні, нарощування його експортного потенціалу. Є забезпечення продовольчої безпеки держави, формування сприятливої для ринку зерна інвестиційної, кредитної, податкової, митної політики, оптимізація структури та ефективності зернового виробництва з урахуванням потенціалу природно-кліматичних умов та ринкової кон'юнктури, забезпечення функціонування ринку зерна на засадах поєднання вільної конкуренції та державного регулювання з метою збалансування інтересів суб'єктів господарювання та держави, встановлення державного контролю за якістю зерна, продуктів його переробки та сортового насіння, стабілізація ринкових ресурсів зерна, нарощування експортного потенціалу ринку зерна; визнання пріоритетності розвитку ринку зерна, застосування режиму державних заставних закупівель, здійснення державної аграрної інтервенції, визначення порядку експорту та імпорту зерна та продуктів його переробки за міжнародними договорами тощо.

Підпис меморандуму між , Мінагрополітикою і зернотрейдерами

Між Мінагрополітикою і зернотрейдерами підписується щороку. В якості гарантії продовольчої безпеки в країні. Це формальний документ - меморандум - щодо прогнозованих обсягів експорту зерна на маркетинговий рік.

Україна входить до п'ятірки найбільших експортерів пшениці у світі.

Експорт зерна з України, млн. тонн

Сезон	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18
Пшениця	4,3	5,4	7,2	9,8	11,3	17,4	17,5	17,2
Ячмінь	2,8	5,5	2,1	2,5	4,5	4,4	5,4	4,3
Кукурудза	5,0	15,2	12,7	20,0	19,7	16,6	21,2	18,0
Всього	12,2	23,1	21,9	31,96	34,6	38,4	44,9	40,6

За меморандумом, експорт продовольчої пшениці становитиме 8 млн тонн, фуражної — теж 8 млн. тонн

У випадку нестачі продовольчої пшениці уряд може ввести експортні мита, квотувати експорт, запровадити автоматичне і неавтоматичне ліцензування.

Востаннє обмеження на експорт зерна в Україні вводилися у 2010-2011 маркетинговому році. Закінчилося це погано для всіх учасників і тодішнього уряду.

У 2018 р. до десятки найбільших компаній-експортерів увійшли: "Нібулон", Cargill, Kernel, Louis Dreyfus, COFCO, ДПЗКУ, Bunge, ADM, Ambar Export, Glencore. Разом вони експортували 17 млн тонн зерна, у тому числі 7 млн тонн пшениці.

Феномен – Україна як провідний експортер насіння зернових

На мій погляд, Україна - могла б що року експортувати близько 1 млн. тонн насіння зернових культур для сівби. І має дуже великий потенціал, щодо нарощування експорту цього виду агропродукції до 1,5 млрд. дол. США, навіть задовольнивши внутрішню потребу в насінні і садивному матеріалі по всіх сільськогосподарських культурах, крім кукурудзи, соняшника та зернобобових.

Але, наразі за кордон щороку поставляється насіння на суму лише від 10 до 20 млн. дол. США.

Скажімо, за минулий рік тобто з 2018 року продали лише 1799 т української насінневої пшениці при потенціалі у 855,3 тис. т, а ячменю – 234 т з 576,5 тис. т.

А от обсяги зарубіжних поставок гречки – до Південної Африки – склали 93 т, тоді як Україна має можливість експортувати 24,5 тис. т насіння цієї сільгоспкультури.

У структурі українського експорту насіння традиційно домінує кукурудза.

Обсяги її поставок на зарубіжні ринки за 2018 рік у вартісному вимірі становили 9,4 млн. дол. США, а частка насіння кукурудзи у вітчизняному експорті склала близько 85%.

Основними країнами – споживачами цього виду насінневого матеріалу є країни СНД – Білорусь, Молдова, Грузія та Казахстан.

Я вважаю, що на зовнішніх ринках по відношенню до українського насіння зберігається цінова дискримінація. Зокрема, вітчизняна кукурудза йде на експорт по 2113 дол. США за 1 тонну, тоді як імпортна закуповується по вдвічі вищій ціні у 3950 дол. США.

Пшеницю ми продаємо у 2,5 разу дешевше (450 дол. США за 1 т), ніж купуємо, а ячмінь – у 1,8 рази дешевше (570 дол. США за 1 т).

На заводі реалізації експортного потенціалу вітчизняного насінневого матеріалу стоїть ціла низка чинників:

Тобто, з одного боку, це невизнання українських фіто санітарних сертифікатів, яке посилюється неповним приєднанням України до Схем сортової сертифікації Організації економічного співробітництва та розвитку.

А з іншого – нижча якість українського насіння порівняно з насінням країн ЄС та США, а також сильний захист внутрішніх насінневих ринків інших країн для входження іноземного, у тому числі й українського насіння.

Шляхи подолання проблем: запровадити цивілізований, прозорий, ринковий обіг насіння і садивного матеріалу, захистити інтелектуальні права селекціонера й селекційних установ, підвищити платоспроможність суб'єктів процесу виробництва, використовувати сортове насіння від початкової до кінцевої ланки – (товаропросування насіння), розробити механізм управління ринком насінництва в напрямі збільшення обсягів пропозиції сертифікованого насіння, подальшого його здешевлення, поліпшення якості та асортименту, створити систему насінництва зернових культур у кожному регіоні (області), яка б включала селекційно-насінницький центр, насінневий завод та регіональне об'єднання виробників насіння, доцільно запровадити практику прийняття періодичних, розрахованих мінімум на 4–5 років дії, базових законів з державного регулювання ринку насіння. це сприятиме стабільності й комплексності державного регулювання, його відповідності тенденціям у розвитку національної економіки, зниженню залежності державних програм підтримки від бюджетного процесу, приєднати України до Схем сортової сертифікації насіння для міжнародної торгівлі.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мелешко М. І. Стан розвитку та шляхи удосконалення біржового аграрного ринку// Економіка та держава.- 2010.- №5.с.109-111.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про визначення Державного агента із заставних закупок зерна” від 21.06.03 № 374.
3. Державний сайт України – «Урядовий портал»;

4. Середні закупівельні ціни по Україні - на порталі (EXW);
5. Сайт - «ГП. Держзовнишин форм»

Воронова Ганна Андріївна
здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня
ДВНЗ «ХДАУ»
м. Херсон

СИСТЕМА ВОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ПРИГРЕБЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА

Дедалі зростаючий антропогенний тиск на гідроекосистеми загострив проблему їх охорони та відновлення, значно перевантажилась буферна ємність гідроекосистем, знизилась їх самоочисна здатність, що призвело до екологічно кризових ситуацій, погіршення і втрати споживчих характеристик води.

На цій підставі виникла гостра необхідність надати об'єктивну оцінку справжнього екологічного стану Каховського водосховища і його пригребельної ділянки як джерела водопостачання низки населених пунктів та міських систем. Це дасть можливість визначити шляхи оптимізації їх господарського використання, запровадити водоохоронні заходи щодо відновлення і збереження якості води.

Головним принципом у водоохоронній діяльності стосовно водоєм різного типу є збереження гідроекосистеми як цілісної екологічної одиниці організації і функціонування. Такий підхід забезпечить відносну стабільність структури гідроекосистеми і перебіг екологічних процесів, що передбачає збереження зв'язків між головними складовими компонентів гідроекосистеми, тобто між абіотичною і біотичною підсистемами.

При цьому треба наголосити, що рівнинні дніпровські водосховища є техногенними акваторіями штучного походження, аналогів яким у природі немає, тобто відсутні еталонні зразки цих специфічних гідроекосистем. У зв'язку з цим до них мають бути вжиті своєрідні заходи, відмінні від тих, що застосовуються до природних водних екосистем. За таких обставин відправною точкою має стати така позиція – це самостійний тип гідроекосистем, який рівноцінний водним екосистемам природного походження, але має свій специфічний статус, що характеризується низкою істотних відмінностей, а саме:

- неприродне походження, пов'язане зі штучним порушенням стоку з метою його перерозподілу у часі і просторі для забезпечення комплексних потреб водокористувачів (судноплавство, гідроенергетика, сільське

господарство, комунальне господарство, промисловість, рибне господарство, рекреація);

- малий термін становлення та розвитку гідроекосистеми;
- внутрішні протиріччя у становленні підсистем, коли абіотична складова (морфометричні параметри, гідрологічний режим) формується цілеспрямовано з урахуванням вимог головного водокористувача, а біотична складова (кількісні і якісні параметри головних груп гідробіонтів різного трофічного рівня) формується стихійно і функціонує під дією випадкових чинників;
- динаміка головних абіотичних параметрів підпорядкована інтересам головних водокористувачів (судноплавство, гідроенергетика, промисловість);
- збіднілість видового складу і ненасиченість стихійно сформованих гідробіоценозів;
- недостатнє використання біопродукції на більшості трофічних рівнів.

Охоронна діяльність стосовно гідроекосистем водойм природного походження має за мету збереження їх якісних параметрів і структури у природному стані, що не зазнав деформації або зазнав мінімальної руйнації від господарської діяльності за умов збереження природного ходу екологічних процесів. Методи досягнення бажаного водоохоронного ефекту досить різноманітні, але в їх основу покладена умова підтримання і збереження чинників середовища у стані, максимально наближеному до природного.

Стосовно рівнинних дніпровських водосховищ як техногенних акваторій з їх специфічним походженням і формуванням гідроекосистеми, водоохоронна діяльність повинна мати своєрідний характер і будуватись за схемою, яка суттєво відрізняється від аналогів, застосовуваних для природних водних об'єктів. Суть цієї схеми полягає у тому, що на базі цих водосховищ водоохоронні заходи мають здійснюватись не заради збереження природної структури і перебігу продукційно-деструкційних процесів, а з метою досягнення оптимального господарського ефекту.

Одним із визначальних елементів у схемі водоохоронних заходів щодо водосховищ має бути раціональне господарське використання біопродукційного потенціалу, яке слід спрямувати, насамперед, на забезпечення і підтримання відповідної якості води, а також, на отримання біомеліоративного і, як наслідок, рибогосподарського ефекту.

Стосовно гідроекосистем рівнинних дніпровських водосховищ комплекс водоохоронних господарських заходів, здатних забезпечити формування і функціонування оптимальної їх структури, вважається розробленим, проте не знайшов достатньо ефективного впровадження.

З метою усунення цього недоліку очевидною є доцільність доповнення кожного інженерного проекту щодо комплексної експлуатації водосховища екологічним обґрунтуванням, яке б передбачало оптимізацію формування біотичної підсистеми відповідно до умов перебігу екологічних процесів, що прогноуються у водному об'єкті. Реалізація екологічної складової в інженерному проекті забезпечить оптимальне й ефективне функціонування

гідроекосистеми не тільки за абіотичними параметрами, а й у біомеліоративному та біопродукційному аспектах. Така позиція є актуальною, її впровадження у сучасну практику експлуатації рівнинних дніпровських водосховищ різного цільового призначення має безсумнівну перспективу, але й і певні обмеження.

Отже, можна стверджувати, що природоохоронна діяльність на створених і функціонуючих водосховищах має бути спрямована на збереження параметрів гідроекосистем, які забезпечать досягнення оптимального господарського ефекту від експлуатації водного об'єкта.

Технологічний аспект пов'язаний з оптимізацією гідрологічного режиму водосховища, тобто має забезпечити регулювання водообміну та підтримання нормального підпірного рівня з метою акумуляції технологічних об'ємів води.

Біологічний аспект передбачає здійснення контролю за перебігом продукційно-деструкційних процесів шляхом впровадження елементів біомеліорації, що, з одного боку, забезпечить досягнення біомеліоративного ефекту, а з іншого – отримання високоякісної корисної рибопродукції. Прогресуюча евтрофікація рівнинних дніпровських водосховищ під дією антропогенного навантаження, підтверджена екологічним моніторингом, є стимулювальним чинником щодо активування розвитку певних груп гідробіонтів, особливо рівня продуцентів (макрофіти, фітопланктон). Відсутність у складі іхтіоценозів рівнинних дніпровських водосховищ ефективних споживачів органічної маси, що продукується на різних трофічних рівнях, призводить до утворення скорочених ланцюгів живлення і формування тупикових продукційних гілок, за якими відбувається поступове накопичення органічної речовини і акумуляція енергії в межах гідроекосистеми, утворення потужних детритних і мулових мас, посилення деструкційних процесів, особливо в анаеробних умовах, і, як наслідок, дефіцит розчиненого кисню, виділення сірководню.

Впровадження елементів біомеліорації шляхом цілеспрямованого формування штучних іхтіоценозів, представники яких здатні ефективно споживати надлишкову органічну масу кормових гідробіонтів, забезпечує утворення рибопродуктивної гілки продукційно-деструкційних процесів.

Пічура Віталій Іванович – д.с.-г.н., професор кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка,

Щербина Тетяна Євгенівна – здобувач вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія»

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

**ПРОСТОРОВЕ МОДЕЛЮВАННЯ НЕБЕЗПЕКИ ПРОЯВУ
ВТОРИННОГО ЗАСОЛЕННЯ НА ЗЕМЛЯХ ЛАЗУРНЕНСЬКОЇ
СЕЛИЩНОЇ РАДИ СКАДОВСЬКОГО РАЙОНУ В УМОВАХ
РОЗБУДОВИ ТЕРИТОРІЙ**

Основним фактором підвищення родючості ґрунтів та отримання високих і стабільних урожаїв сільськогосподарських культур в зоні недостатнього і нестійкого природного зволоження є зрошення. Найбільша частина побудованих зрошувальних систем розташована в Херсонській області. За даними Головного управління агропромислового розвитку Херсонської обласної державної адміністрації площа зрошуваних сільськогосподарських земель становить 426,4 тис. га, в тому числі: Каховська зрошувальна система (243,1 тис. га), Північно-Кримський канал і Краснознам'янська зрошувальна система (102 тис. га), Інгулецька зрошувальна система (18,2 тис. га), локальні зрошувальні системи – 21,2 тис. га, місцеве зрошення – 40,7 тис. га, обсяги використання зрошуваних земель за 2003-2019 роки становила в межах – 250-312 тис. га. Найбільші площі зрошуваних сільськогосподарських угідь станом на 2019 р. займали господарства Новотроїцького району – 72730 га (40,7%), Каховського – 59385,8 га (46,8%) та Чаплинського – 50330,0 га (37,3%) районів.

Загальна площа сільськогосподарських угідь Скадовського району складає 91,0 тис. га, у тому числі: площа ріллі 79,3 тис. га, із неї використовується сільськогосподарськими підприємствами – 14,5 тис. га або 18,3 % від загальної площі, фермерськими господарствами – 10,6 тис. га або 13,4%, господарствами населення – 54,2 тис. га або 68,3%. Площа зрошуваних земель становить 32,5 тис. га., із них фактично зрошується 21,3 тис. га, в тому числі рисові системи займають площу 6256 га. Водозабір води здійснюється з Каховського водосховища, де починається Північнокримський канал. Магістральний Краснознам'янський канал бере воду від 65 кілометру Північнокримського каналу й тягнеться близько 100 км на захід. Довжина усієї мережі каналів у системі складає 976 км. Основний засіб зрошування – дощування. Характерною особливістю Краснознам'янської зрошуваної системи є переважне застосування вертикального дренажу.

Просторове моделювання небезпеки проявів вторинного засолення земель Лазурненської селищної ради Садовського району здійснено на основі дешифрування даних мультиспектральних знімків дистанційного зондування Землі з космічного супутника Landsat-8 саном на 01.10.2019 р.

Лазурненська селищна рада розташована в південно-західній частині Скадовського району. Загальна територія сільськогосподарських земель у селищній раді становить 5110 га. (рис. 1), в т.ч.: незрошені – 2180 га (42,7%) і зрошені землі – 2930 га (57,3%).

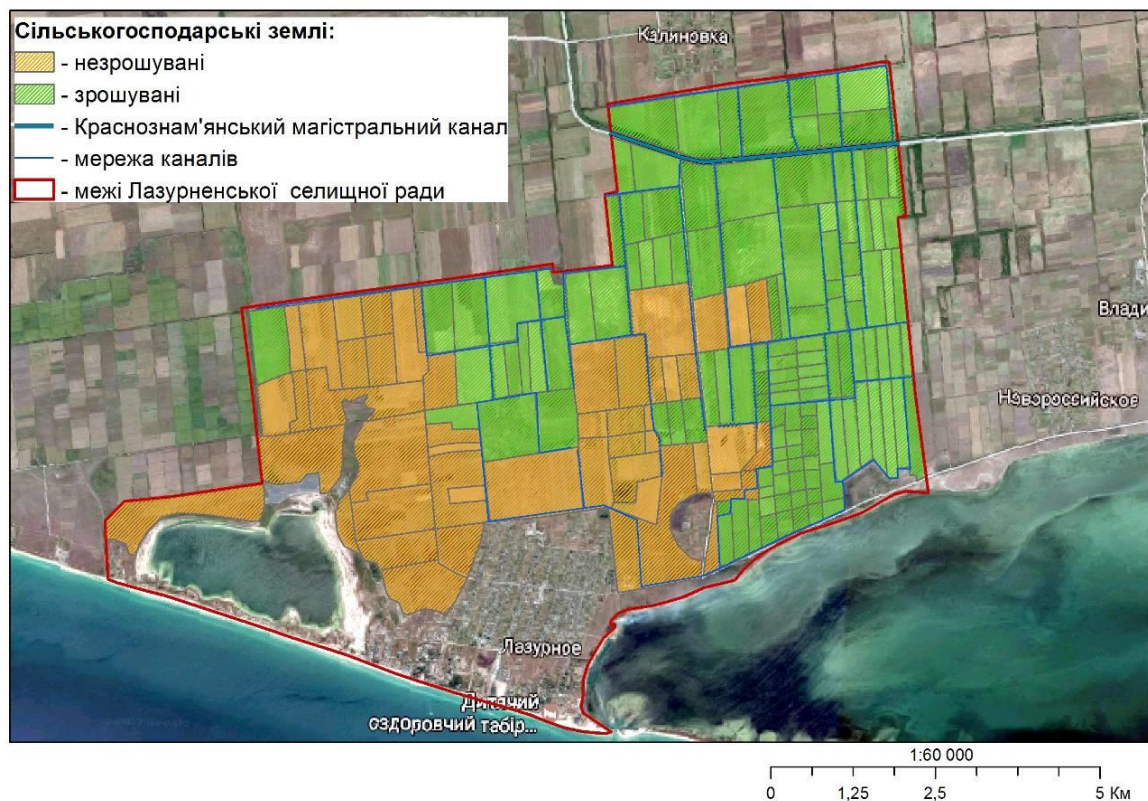

Рис. 1. Просторовий розподіл земель сільськогосподарського призначення на території Лазурненської селищної ради

Зрошення призводить до значного розсолення ґрунтів і опріснення ґрунтових вод, хоча не завжди цей процес призводить до задовільним змін водно-сольового, поживного та інших режимів у ґрунтах зрошувальних систем. У загальному випадку сольовий режим конкретного регіону зрошення залежить від сукупності цілого ряду умов, найважливішим з яких є ґрунтово-меліоративна обстановка. Засолення ґрунтів може відбуватися в природних умовах посушливих районів в результаті капілярного підняття солонуватих і солоних вод, а також під впливом техногенних факторів: зайвого надходження поливної води та незадовільної роботи дренажно-скидної мережі зрошуваного масиву.

В результаті дешифрування космічного знімку Landsat-8 станом на 01.10.2019 року земель Лазурненської селищної ради, були виділені землі із різними ознаками прояву засолення (рис. 2). Солонці відрізняються низьким рівнем родючості і за своїми агрофізичними та хімічними властивостями мало придатні для вирощування більшості сільськогосподарських культур.

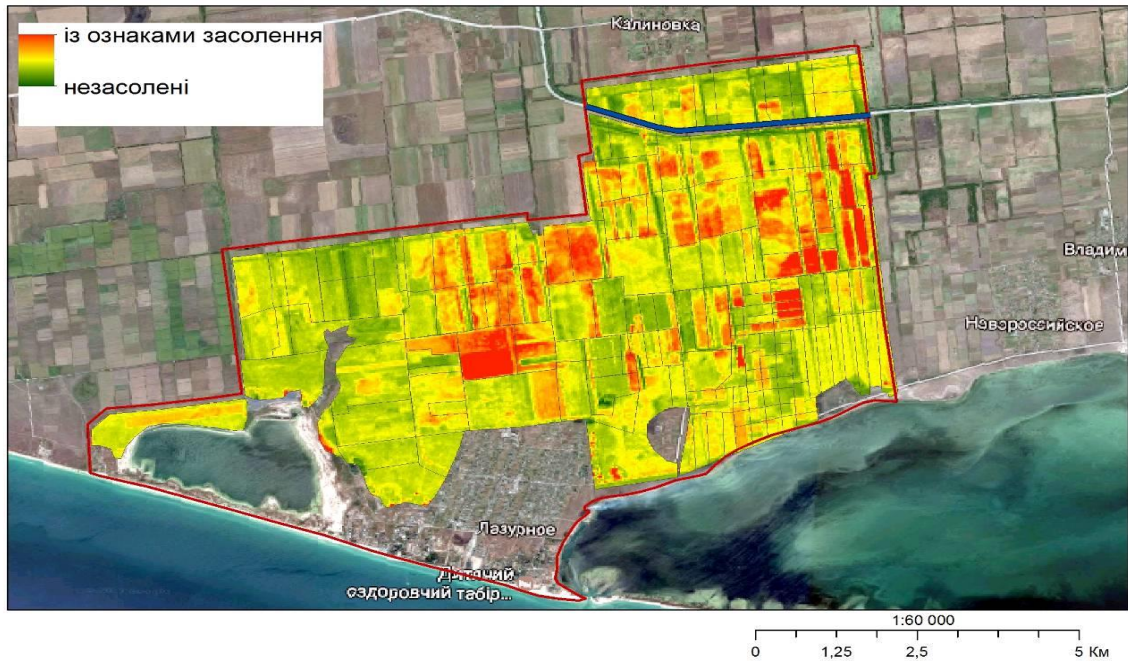

Рис. 3. Визначення земель з ознаками засолення Лазурненської селищної ради із використанням технологій ДЗЗ

За даними дешифрування космічного знімку визначено розподіл площ сільськогосподарських земель Лазурненської селищної ради за ступенем засолення ґрунтів (рис. 4). Встановлено, що 1866,4 га (36,5%) території земель становлять незасолені, 1811,6 га (35,5%) – слабозасолені, 1206,4 га (23,6%) – середньозасолені і 225,5 (4,4%) – сильно засолені (рис. 5).

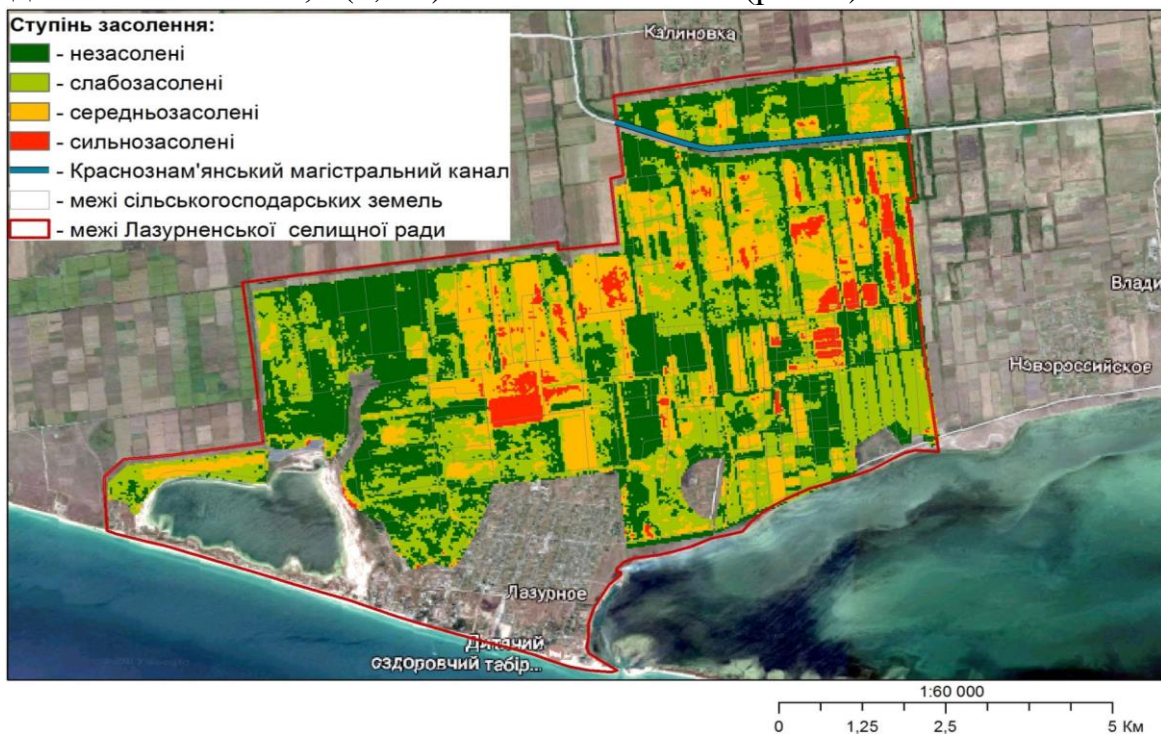

Рис. 4. Картограма просторового розподілу площ земель за ступенем засолення Лазурненської селищної ради за даними ДЗЗ

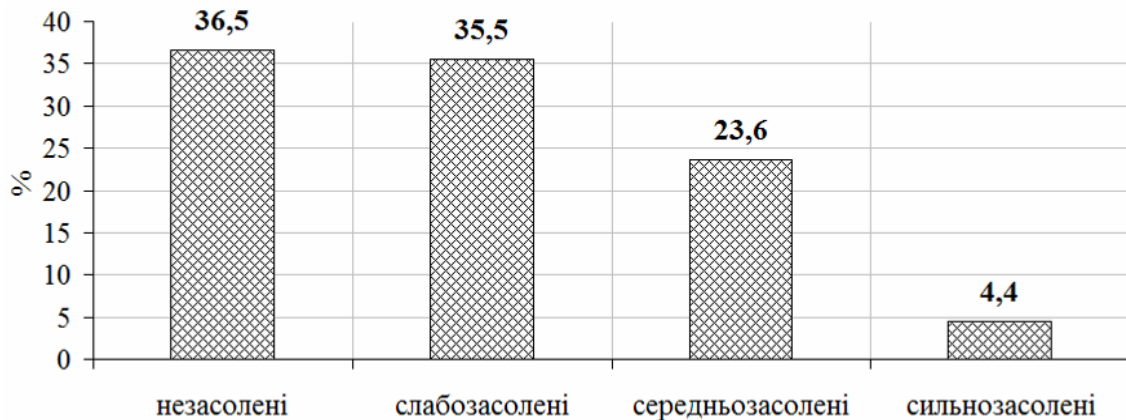

Рис. 5. Розподіл площ сільськогосподарських земель Лазурненської селищної ради за ступенем засолення

Основними причинами засолення ґрунтів Лазурненської селищної ради є інтенсивне зрошення і близьке залягання ґрунтових вод з підвищеною мінералізацією. Осолонцювання найбільш поширений процес на зрошуваних землях. Основними заходами для поліпшення еколого-меліоративного стану зрошувальних систем є зниження рівнів ґрунтових вод за допомогою дренажних систем і застосування хімічних меліорантів (гіпс, фосфогіпс та ін) як засобу попередження засолення і осолонцювання ґрунтів та їх деградації.

Пічура Віталій Іванович – д.с.-г.н., професор кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка,
 Машталер Ігор Павлович – здобувач вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія»,
 ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»

ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОДИ АКВАТОРІЇ НИЖНЬОГО ДНІПРА ЯК СКЛАДОВИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Водні об'єкти зазнають великого антропогенного навантаження у зв'язку з їх багатофункціональним використанням: питного, господарсько-побутового та промислового водоспоживання; прийом стічних і дренажних вод; водні транспортні артерії і лісосплав; використання в лікувальних цілях і рекреація; рибне і мисливське господарство; гідроенергетика, гідротехнічне будівництво, зрошення і видобуток корисних копалин тощо [1], що значно порушує їх нормальне функціонування, і, як наслідок, відбувається докорінна трансформація та становлення нових, як правило, негативних, антропогенно-обумовлених умов функціонування водних екосистем. Тому оцінка якості води є ключовим завданням будь-яких заходів в галузі водокористування,

раціонального природокористування та проведення природоохоронних дій у водних об'єктах та їх басейнів.

Якість води оцінюють за широким спектром показників – біологічних (гідробіологічних, бактеріологічних) та фізико-хімічних (гідрохімічних, гідрофізичних, гідрологічних). В даний час для визначення екологічного стану річки або річкового басейну широко використовуються біологічні методи, засновані на оцінці стану флори і фауни водних ресурсів [2-4].

Одним з основних якісних показників річкових вод є їх гідрохімічний режим, що визначається впливом багатьох факторів, серед яких можна виділити такі як динаміка водності річки (стоку), природнокліматичні умови, інтенсивність господарської діяльності людини тощо. Використання фізико-хімічних методів передбачає визначення абіотичних чинників: температури, прозорості води, концентрації завислих речовин, іонного складу, мінералізації, концентрації біогенних елементів, органічної речовини, розчиненого у воді кисню, різноманітних токсинів, водневого показника (рН) тощо. Традиційно якість води визначається хімічними методами. Системний аналіз існуючих проблем екологічного нормування якості природних вод та ефективність застосування інтегральних індексів [5] показав, що всі вони пов'язані з використанням кількісних характеристик – гранично допустимих концентрацій (ГДК). При всіх недоліках ГДК [6], більш ефективного загальноновизнаного варіанту застосування існуючих екологічних нормативів на сьогодні у світі не існує.

У дослідженнях використанні дані державного моніторингу водних об'єктів, представлених у Херсонській області мережею станцій і постів контролю стану довкілля Державною екологічною інспекцією та Державним агентством водних ресурсів за 2016-2018 рр. у нижньому Дніпрі (рис. 1).

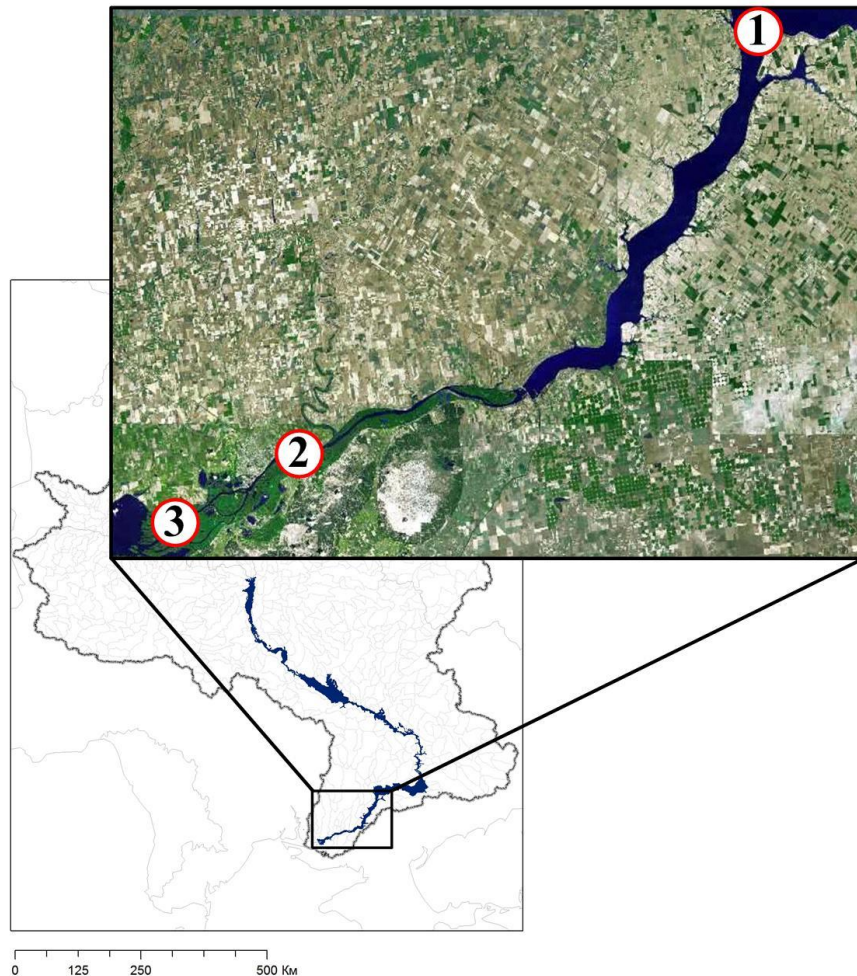

Рис. 1. Просторовий розподіл гідрологічних постів моніторингу якості води Нижнього Дніпра: 1 – смт. Нововоронцовка-Ушкалка, Каховське вдсх. (195 км від гирла); 2 – м. Херсон, 1 км вище міста (40 км від гирла); 3 – с. Кизомис, рукав Рвач (0 км від гирла)

У результаті ерозійних процесів і змиву із сільськогосподарських угідь на значній території басейну р. Дніпро відбувається дифузне забруднення, що спричиняє потрапляння у водні ресурси пестицидів і хімічних речовин, які широко використовують для ведення інтенсивного сільського господарства. Також додатковим навантаженням є «гарячі» точки або локальні джерела забруднення дніпровської води, серед яких лідируюче місце займають скиди очисних споруд великих міст, котрі не здатні очистити міські стоки відповідно до встановлених норм. За останнє десятиліття уміст біогенних речовин у стоках, що потрапляють на очисні споруди, підвищився в десятки разів. Окрім зміни санітарно-хімічного режиму р. Дніпро відбувається мікробіологічне і вірусне забруднення поверхневих вод, про що свідчить щорічне закриття пляжів в літній сезон. Ще одна причина погіршення якості води – абразія берегів, яка відбувається як антропогенним, так і природним шляхом. Більшість дніпровських берегів руйнуються через незаконні забудови водоохоронної санітарної зони. Крім того, щорічно частина берегів «з'їдається» водосховищами. Великою проблемою до сьогоднішнього дня залишається

заболочування Дніпра в результаті створення шести водосховищ, що не дозволяє річці існувати повноцінно в природних умовах. Усі ці проблеми із року в рік загострюються постійним підсиленням антропогенного тиску на екосистему басейна р. Дніпро [7, 8].

Підвищення концентрації важких металів і акумуляція біогенних речовин призводить до значного погіршення якості поверхневих вод і трофічного їх статусу в середній та нижній течії річки Дніпро. Для сучасного періоду спостережень (2016-2018 рр.) ситуація у акваторії Нижнього Дніпра залишилася дуже несприятливою для рибного господарства: за *МІЗВ* вода змінюється від «помірно забрудненої» (III клас) до «забрудненої» (IV клас) (таблиця), за значенням *КІЗ* якість води відноситься до статусу «забруднена» (II клас) та «брудна» (III клас).

Негативне антропогенне навантаження на транскордонний басейн призвело до зміни природного стану, дисбалансу та деструкції басейнових структур і екосистеми водозбору в цілому, зниження здатності до саморегуляції, самоочищення та самовідновлення ріки Дніпро. До того ж, низька якість води значно ускладнює процес її підготовки для подачі на питні потреби, що посилюється роботою застарілого обладнання станцій з підготовки та очищення води на р. Дніпро, які були побудовані близько 40-60 років назад, і були розраховані на більш високу (I-II клас) якість дніпровської води, ніж та, яке є на сьогоднішній день.

Таблиця - Зведені результати оцінки якості води нижнього Дніпра за різними методиками за нормативами якості води поверхневих водних об'єктів рибогосподарського призначення за 2016 – 2018 рр. (пост 1 – смт. Нововоронцовка-Ушкалка, Каховське вдсх.; пост 2 – м. Херсон, 1 км вище міста; пост 3 – с. Кизомис, рукав Рвач)

ост	Якісна оцінка ступеня забруднення								
	<i>ІЗВ</i>			<i>МІЗВ</i>			<i>КІЗ</i>		
	Значення	Клас якості води	Ступінь чистоти	Значення	Клас якості води	Ступінь чистоти	Значення	Клас якості води	Характеристика забруднення води
2016 рік									
	0,35	II	чиста	1,58	III	помірно забруднена	43	III	брудна
	0,31	II	чиста	1,44	III	помірно забуднена	40	III	брудна
	0,32	II	чиста	1,43	III	помірно забуднена	40	III	брудна
2017 рік									

Збірник тез

	0,26	I	дуже чиста	1,19	III	помірно уднена	36	II	забруднена
	0,23	I	дуже чиста	1,25	III	помірно уднена	32	II	забруднена
	0,30	I	дуже чиста	1,21	III	помірно уднена	51	III	брудна
2018 рік									
	1,29	III	помірно руднена	3,39	IV	забруднен а	43	III	брудна
	1,27	III	помірно руднена	3,33	IV	забруднен а	46	III	брудна
	1,28	III	помірно руднена	3,48	IV	забруднен а	46	III	брудна

Негативні процеси в значній мірі ускладнюються дифузним забрудненням поверхневих вод в результаті інтенсивного і нерационального ведення сільського господарства та відсутності обґрунтованих заходів щодо оптимізації структури земельного фонду на основі басейнових позиційно-динамічних і адаптивно-ландшафтних протиерозійних принципів геопланування з метою максимального зменшення негативного сільськогосподарського впливу на екосистему і створення передумови для раціонального використання та оздоровлення земельних і водних ресурсів транскордонного басейну Дніпра.

Література

1. Неверова-Дзиопак Е. В. Об экологической безопасности водных объектов / Е. В. Неверова-Дзиопак, Л. И. Цветкова, С. В. Макарова, А. В. Киселев // Современные проблемы науки и образования. – 2012. – №3. Режим доступа: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=6303>
2. Семенченко В. П. Экологическое качество поверхностных вод / В. П. Семенченко, В. И. Разлуцкий. – Минск: Беларус. навука, 2010. – 329 с.
3. Трансграничный диагностический анализ бассейна реки Днепр / ПРООН – ГЭФ, Программа экологического оздоровления бассейна реки Днепр. – [Минск]: [б. и.], 2003. – 217 с.
4. Липинская Т. П. Оценка экологического качества воды в системе «река-водохранилище-река» по структурным показателям сообщества

макрозообентоса и биотическим индексам / Т. П. Липинская, И. Ю. Гигиняк // Вестник ВГУ. – 2011. – № 2(62). – С. 45–49.

5. Рисник Д.В. Подходы к нормированию качества окружающей среды. Законодательные и научные основы существующих систем экологического нормирования / Д.В. Рисник, С.Д. Беляев, Н.Г. Булгаков и др. // Успехи современной биологии. – 2012. – № 132 (6). – С. 531–550.

6. Бикбулатов Э.С. Функции желательности Харрингтона для оценки качества природных вод / Э. С. Бикбулатов, И. Э. Степанова // Экологическая химия. – 2011. – № 20 (2). – С. 94–104.

7. Pichura V.I. Anthropogenic Transformation of Hydrological Regime of The Dnieper River / V.I. Pichura, D.S. Malchykova, P.A. Ukrainskij, I.A. Shakhman, A.N. Bystriantseva // Indian Journal of Ecology. 2018. Vol. 45 (3). P. 445-453.

8. Пічура В.І. Просторово-часова закономірність формування якості води в річці Дніпро / В.І. Пічура, І.О. Шахман, А.М. Бистрянцева // Біоресурси і природокористування. 2018. Том 10, №1-2. С. 44–57.

Панаріна Н.В. – магістрант
ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Херсон 2019

ОСОБЛИВОСТІ ТА СТРУКТУРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

Сучасний стан аграрного виробництва є основою зростання економіки держави. Розроблена Кабінетом Міністрів України «Концепція розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018-2020 роки», виділення безповоротної фінансової підтримки на розвиток фермерства та сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів у 2018 році, а також надання фермерам пільгових кредитів, засвідчує розуміння українським Урядом незадовільного стану розвитку фермерства в країні та його ролі у збереженні агроєкосистеми та сільських територій держави. За прогнозами Уряду країни вищезазначені заходи повинні були призвести до збільшення ФГ вдвічі, але за 2018 р. кількість фермерських господарств зросла лише на 445 [1], тобто на 1%, що свідчить про низький рівень ефективності публічного управління фермерством в Україні та необхідність пошуку шляхів його вдосконалення.

В сучасних умовах оптимальне поєднання публічного управління економіки з ринковими регуляторами зможе забезпечити прискорене зростання кількості висококонкурентних фермерських господарств в Україні [4].
Проблеми

державного регулювання розвитку фермерства вивчалися багатьма вченими, серед яких – О.І. Дудка, К.В. Збарський, О.М. Засалкіна, В.В. Зіновчук, І.Г.Кириленко, Р.Я. Корінець, М. Й. Малік та ін.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про фермерське господарство» ФГ є формою підприємницької діяльності громадян, які виявили бажання виробляти товарну сільгосппродукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у тому числі в оренду, для ведення ФГ, товарного сільськогосподарського виробництва, особистого селянського господарства, відповідно до закону" [3]. Правові підстави, умови та порядок створення ФГ визначені у Земельному кодексі України, Законах України «Про фермерське господарство», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», Концепції розвитку фермерських господарств та сільськогосподарської кооперації на 2018–2020 роки [4], інших нормативно-правових актах. Починаючи з травня 2016 року, ФГ може бути створене в одній із двох організаційно-правових форм за рішенням засновника: 1) як юридична особа або 2) як фізична особа – підприємець.

10.07.2018 був прийнятий Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання утворення та діяльності сімейних фермерських господарств», надавши останнім широкий спектр заохочень: віднесення до платників єдиного податку четвертої групи фізичних осіб - підприємців, які організували ФГ; встановлення державної допомоги по сплаті єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (від 10% до 90% мінімального страхового внеску) для кожного із членів ФГ протягом 10 років за рахунок коштів Державного бюджету України через механізм доплати на користь застрахованих осіб-членів сімейного ФГ єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; уточнення положень щодо створення та діяльності сімейного ФГ без набуття статусу юридичної особи. Реалізація Закону дозволить створити умови для започаткування сімейних фермерських господарств [2]. Сімейні ФГ повинні бути в центрі сільськогосподарської, екологічної та соціальної політики держави, їх слід розглядати як фундаментальний чинник збереження суспільної значимості села та об'єкт соціально-економічної політики загальнонаціонального рівня .

Отже, ефективне функціонування фермерських господарств тісно пов'язане розвитком сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Кооперування ФГ є засобом захисту економічних інтересів фермерів. До прямих переваг об'єднання належать: скорочення кількості посередників у маркетинговому ланцюгу, протистояння переробним підприємствам у монопольному встановленні закупівельних цін, економія на транспортних витратах, поліпшення якості продукції та більш ефективний контроль над нею, організація постачання на переробки продукції великими партіями, що дозволяє отримати вигідні ціни, забезпечення кооперативу потрібними ресурсами за

пільговими цінами, співпраця на вигідних для членів кооперативів умовах з організаціями технічної допомоги, ветеринарне обслуговування.

Наразі ситуація, що склалася з розвитком ФГ в Україні вимагає використання не просто методів публічного адміністрування, а переходу до нової моделі державного управління - публічного управління - діяльності, що забезпечує ефективне функціонування системи органів державної влади, регіонального врядування, органів місцевого самоврядування, громадських (неурядових) організацій, фізичних осіб та інших суб'єктів громадянського суспільства з метою реалізації державної політики в найрізноманітніших сферах суспільного життя.

Література

1. Державна служба статистики України. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України щодо стимулювання створення та діяльності сімейних фермерських господарств» [Електронний ресурс] - Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/news/prezident-pidpisav-zakon-shodostimulyuvannya-diyalnosti-sim-48950>

3. Закон України «Про фермерське господарство» від 19.06.2003 року №973-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1088.283.2>.

4. Кириленко І. Г. Аграрна політика України на шляху інтеграції у світове середовище [Електронний ресурс] // І. Г. Кириленко, С. М. Рижук, С. М. Кваша. - Режим доступу: <http://ua.textreferat.com/referat-4032-3.html>.

Донських Світлана Богданівна
здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня
ДВНЗ «ХДАУ»

ШЛЯХИ НАДХОДЖЕННЯ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ ТА РАДІОНУКЛІДІВ ДО ПОВЕРХНЕВИХ ВОД

З кожним роком збільшується техногенне навантаження на довкілля. Головними чинниками цього навантаження є побутові і промислові викиди. Промислові викиди токсичніші, ніж побутові, отже, здійснюватимуть більш негативний вплив на довкілля. Особливо небезпечні за впливом на екологічну систему водних екосистем важкі метали (ВМ). Вони є забруднювачами водойм першочергового значення, що зумовлено їх стійкістю у зовнішньому середовищі і високою біологічною активністю [1]. Вони відносяться до класу консервативних забруднюючих речовин, які не розкладаються в природних водах, а лише змінюють форму свого існування, при цьому деякі з них,

наприклад Cd, Pb, Hg, здатні акумулюватися організмами гідробіонтів і біомагніфікуються за трофічними ланцюгами. При потраплянні ВМ у водний об'єкт залежно від гідрологічних і гідрохімічних умов відбувається їх розподіл у системі: вода - завислі речовини - гідробіонти - донні відкладення.

Потрапивши у водойми важкі метали починають мігрувати, здійснювати токсичний вплив на гідробіонтів. Гідробіонти переводять розчинні форми металів у завислі металоорганічні сполуки, які використовують для побудови панцирів та скелетів, а також накопичують для формування м'яких тканин. У процесі пристосування до умов навколишнього середовища гідробіонти виробили системи регуляції функцій відносно до зниженої чи підвищеної концентрації хімічних елементів у навколишньому середовищі та харчовому раціоні. Однак існують такі межі концентрацій металів, з якими регулюючі системи того чи іншого організму впоратися не можуть. Тоді відбувається відмова функції, порушення діяльності окремих органів або навіть усього організму. Вміст важких металів у природних водах варіюється в залежності від їх потрапляння із забрудненими стічними водами, з поверхневим та підземним стоком, а також у складі атмосферних опадів. Суттєвий вплив на концентрацію металів у воді мають концентрація водневих іонів (рН), наявність завислих органічних сполук, розвиток рослин, разом з тим і фітопланктону, деякою мірою швидкість течії та інші фактори.

Рівень забруднення середовища важкими металами призводить до зниження видового різноманіття гідробіонтів, хоча деякі з них стійкі до забруднення. За результатами екологічної оцінки поверхневих вод, в Україні понад 13% водних об'єктів, за концентрацією у них Pb і майже 60% за вмістом Zn, ідентифіковані за класом якості як "забруднені", "брудні" та "дуже брудні". Токсичне забруднення поверхневих вод Cu, відноситься 43% водойм до "забруднених", а 28% - до "брудних" і "дуже брудних". Близько 80% водойм за вмістом Cd у поверхневих водах, характеризуються як "забруднені", "брудні" та "дуже брудні".

На міграцію та накопичення ВМ у природних водах здійснюють вплив багато факторів - осадження, сорбція і десорбція, комплексоутворення, кислотно-лужні умови, окислювально-відновлюючий потенціал, взаємодія з гідробіонтами та ін.

Дослідженнями було встановлено, що підвищення концентрації ВМ у природних водах часто пов'язане з іншими видами забруднення, наприклад, із закисненням: випадіння кислотних опадів сприяє зниженню рН і переходу металів із сорбованого стану у вільний.

Однак, вказані природні особливості не зменшують ролі прямого антропогенного забруднення поверхневих вод ВМ, атмосферного переносу, забруднення стічними водами, тощо. Отже ВМ концентруються у донних відкладах та біоті. Не останню роль відіграє їх висока токсичність для живих організмів у відносно низьких концентраціях та здатність до акумуляції.

Особливістю сучасного стану водосховищ та озер є те, що вони є своєрідними нагромаджувачами радіоактивного забруднення. Основна частина радіонуклідів зосереджена в мулі, тканинах рослин і водних тварин, які є концентраторами цезію та стронцію. Формування радіоактивного забруднення донних відкладів цезієм-137 в основному відбувалося у перші роки після катастрофи на Чорнобильській АЕС. У наступні роки баланс радіонуклідів характеризувався постійним поповненням цезієм-137 і переважним транзитом стронцію-90. Цезій-137 транспортується здебільшого у стані, зв'язаному з твердими частками наносів, а стронцій-90 - у водорозчинному [2].

Радіоактивні речовини можуть проникати у поверхневі водойми двома шляхами: за рахунок прямого випадання радіоактивних аерозолів на поверхню дзеркала водойм і в результаті вимивання талими та дощовими водами, що випали на площу водозбору водойми.

В процесі експлуатації АЕС неможливо уникнути утворення газуватих, твердих і рідких продуктів, які містять у своєму складі радіоактивні елементи. Радіаційна дія енергоблоку пов'язана з їх викидом у навколишнє середовище [2].

Джерелами радіоактивності в першому контурі енергоблоку є продукти розпаду ядерного палива і продукти активації. Основна кількість радіоактивних речовин потрапляє у відходи із теплоносія першого контуру і басейну витримки внаслідок витоку радіоактивності.

Гази, які накопичуються у першому контурі під час експлуатації, відводяться із нього. Це призводить до утворення потоку газоподібних викидів. Такі викиди зазвичай включають в себе тритієвий пар, благородні (інертні) гази, йод, аерозолі та інші газоподібні частинки. Розчинені продукти поділу і активації виводяться із теплоносія за рахунок процесів йонного обміну, в результаті яких утворюються забруднюючі йонообмінні смоли установок спецводоочистки. Джерелами можливих радіоактивних викидів в атмосферу в умовах нормальної експлуатації енергоблоку Рівненської АЕС є:

- радіоактивні газоподібні викиди через вентиляційні труби реакторного відділу і спецкорпусу;

випаровування і крапельне винесення води під час роботи розбризкуючих басейнів;

газоподібні викиди через вихлопні трубопроводи ежекторних турбін.

Радіоактивні газо-аерозольні викиди потрапляють в атмосферу через вентиляційну систему. Величина їх контролюється у вентиляційних трубах. Допустимі величини викидів і контрольні рівні встановлені у відповідності з нормативними документами і погоджені зі службами МОЗ України.

Вплив РАЕС на поверхневі води в цілому обумовлений наступними факторами: безповоротне водопостачання; хімічний і біологічний вплив виробничих, побутових і дощових стоків РАЕС і м. Кузнецовськ; тепловий вплив від викиду продувних вод основної системи охолодження РАЕС; радіаційна дія стоків РАЕС.

Вплив Рівненської АЕС на поверхневі води концентрується в місцях безпосередніх контактів технологічних елементів і споруд АЕС з водними об'єктами загального користування. Для РАЕС таким водним об'єктом є р. Стир. РАЕС контактує з річкою за рахунок водозабірних споруд технічного водопостачання АЕС і водоскидних споруд АЕС і м. Кузнецовськ. Водозабір із річки здійснюється з метою підживлення системи технічного водопостачання і охолодження АЕС для поповнення втрат води у технологічному циклі. Забір води із річки здійснюється за допомогою водозабірної споруди насосної станції.

На території 30-кілометрової зони РАЕС існує 85 озер із загальною площею водного дзеркала 16,57 км². Найбільше із них озеро Біле, розташоване в 18-ти км на північний-захід від РАЕС. Саме водні об'єкти 30-кілометрової зони РАЕС піддаються найбільшому впливу радіоактивності.

Література:

1. Линник П.Н. Тяжелые металлы в поверхностных водах Украины: содержание и формы миграции //Гидробиол. журнал. 1999. Т. 35. № 1. С. 22-41.

2. Радіонукліди у водних екосистемах України. К.: Чорнобильінтер-інформ, 2001. 318 с.

Ситник І.В., асистент
Херсонський державний аграрний університет.
м. Херсон

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТАЛОГО ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УМОВАХ ЗРОШЕННЯ

У теоретичному аспекті розкрито наукові основи функціонального підходу до сталого землекористування в умовах зрошення включаючи концептуальну ідею та сукупність поглядів щодо подолання асиметрії у формах власності на земельні ресурси та засоби виробництва між суб'єктами-землекористувачами. Впроваджені напрями, пропозиції, механізми та інструменти інноваційного розвитку землегосподарських систем на основі використання нових організаційно-правових форм господарювання, які забезпечують ефективне використання земельних ресурсів. [1].

Сталий розвиток – це процес гармонізації продуктивних сил, забезпечення задоволення необхідних потреб суспільства за умови збереження і поетапного відтворення стану довкілля. Ідея сталого розвитку в умовах зростання антропогенного навантаження на оточуюче середовище набула першочергового значення, оскільки стало питання: або суспільство почне вести екологічно врівноважене безпечне господарювання, або екологічні проблеми будуть загострюватися, вестимуть до непоправних зрушень в природних ландшафтах, агроекосистемах, ґрунтах. У контексті сталого розвитку будь-який

соціально-економічний розвиток повинен узгоджуватися з можливостями довкілля, тобто здійснюватися в умовах екологічної безпеки відтворювальних процесів, гарантувати суспільству наявність повноцінного життєвого середовища. Проте нині антропогенне навантаження на біосферу досягло своїх меж, і його подальше збільшення може призвести до непередбачуваної за своїм масштабом і характером зворотної реакції біосфери на соціальну систему. [2].

Стале використання земель сільськогосподарського призначення – це основа формування ефективної еколого-економічної земельної політики і земельних відносин. Земельна політика в свою чергу впливає на сферу суспільних відносин, пов'язаних з використанням землі. У зв'язку з цим дослідження у сфері сталого землекористування та аналіз конкретних заходів для вирішення проблем, які мають відношення до землі, є завжди актуальними і викликають інтерес суспільства та вчених. Стале використання земель сільськогосподарського призначення - це така система заходів, при якій досягається збалансоване співвідношення екологічних, економічних та соціальних факторів суспільного розвитку на основі врахування властивостей земельних ресурсів, їх цінності та особливостей територіального розташування. Вирішення екологічних проблем у використанні земель сільськогосподарського призначення є водночас і завданням сталого землекористування, і інструментом економічного зростання, технологічної перебудови аграрного сектора економіки, задоволення матеріальних та духовних потреб населення. [3].

Практична реалізація сталого землекористування потребує визначення еколого-економічних пріоритетів і використання ефективних засобів досягнення екологічних цілей, а також радикального підвищення екологічної відповідальності всіх суб'єктів господарської діяльності. Еколого-економічними пріоритетами у вирішенні основних завдань по забезпеченню сталого використання земель сільськогосподарського призначення зокрема є:

- збалансування екологічних, економічних і соціальних факторів розвитку регіонів з урахуванням властивостей земельних ресурсів, їх цінності та особливостей використання на певній території;

- природно-просторова організація використання земельних ресурсів, яка забезпечить умови для раціонального використання потенційних ресурсних можливостей земель без порушення екологічної рівноваги для окремих адміністративно-територіальних одиниць. Варіантний підхід набуває особливого сенсу в умовах різних форм господарювання, соціального розшарування, різної забезпеченості товаровиробників виробничими ресурсами;

- оптимальне поєднання приватних інтересів з суспільними з приводу використання земель. [2]

Не менш важливим чинником розвитку сталого землекористування є відновлення зрошувальних меліорацій в Україні. Майже дві треті території держави знаходяться в зоні несприятливого водного режиму, що суттєво впливає на стабільність функціонування аграрного виробництва. В першу чергу

це відноситься до зони Степу, яка є важливим ореолом виробництва сільськогосподарської продукції в Україні.

Першим економічно-політичним фактором, необхідності відновлення сталого землекористування в умовах зрошення, є великий попит на сільськогосподарську продукцію з боку переробної промисловості та рядового споживача.

Намічено здійснити цілий ряд заходів, спрямованих на розвиток системи організаційно-економічного освоєння сталого землевпорядкування в умовах зрошення, що буде сприяти встановленню економічних відносин між сільськогосподарськими та водогосподарськими підприємствами, капіталовіддачі зрошувальних систем, підвищенню коефіцієнта земельного використання, покращенню природно-соціального середовища.

Література

1. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку: Інформаційно-аналітичний збірник / [За ред. П. Т. Саблук].- К. : ІАЕ, 2013 с. 764
2. Купинец Л.Е. Прогнозные оценки формирования рынка экологически чистой агропромышленной продукции в Украине / Л. Е Купинец // Вісник СНАУ, випуск 3 – 4. 2005 с. 120 – 127
3. Кисель В.И. Биологическое земледелие на Украине: проблемы и перспективы / В. И. Кисель. – Х.: Штрих, 2010 с.161
4. Ситник В.П. Екологічні аспекти агропромислового комплексу / В. П. Ситник // Вісник аграрної науки. – 2002. - №9. – С. 55 – 57.

Морозов Р.В. – д.е.н., професор
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна
Шевченко Є.В. – магістр VII курсу
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Головним фактором розвитку будь-якого підприємства є правильно сформована керівництвом стратегія, яка дає можливість досягти чіткої поставленої мети. В умовах жорсткої конкуренції, яка посилюється на вітчизняному ринку сільськогосподарських підприємств, коли непрофесійні дії керівництва можуть коштувати великих втрат, а в окремих випадках і банкрутства підприємства, поволі проходять часи інтуїтивного ухвалення рішень на основі суб'єктивного вибору напрямів і шляхів розвитку учасників ринку. Все частіше жорстко ставиться проблема вибору чіткої та погодженої

стратегії, політики стратегічного управління і планування як для кожного підприємства окремо, так і для галузі в цілому [6, с. 271].

Сучасне тлумачення поняття «управління» має багато визначень. Сутність поняття «управління» науковці визначають як «...комплекс впливів на об'єкт з метою зміни його стану відповідно до заданих або очікуваних параметрів...» [5, с. 414], «...сукупність послідовних, раціональних і взаємопов'язаних дій у процесі прийняття і реалізації адекватних ситуації, з урахуванням існуючої інформації, рішень для досягнення певних цілей, зокрема виробничих» [5, с. 170].

Таким чином, дослідження дають підстави розглядати управління як цілеспрямований і свідомий вплив суб'єкта (організаційної структури управління) на будь-які об'єкти з метою зміни їх стану, який спрямовується на досягнення поставлених цілей.

Результати наукових досліджень вчених ННЦ «Інститут аграрної економіки», а також досліджень інших наукових шкіл, серед яких виділяються наукові школи О.Д. Гудзинського, Й.С. Завадського, В.М. Нелепа, С.А. Володіна та інших є базисом, на якому ґрунтуються сучасні погляди на організацію управління аграрною економікою за сучасних умов.

Різноманітні концептуальні підходи до стратегічного управління висвітлені в працях багатьох зарубіжних вчених-економістів. У контексті теорії стратегічного управління важливим є доробок зарубіжних класиків економічної теорії Г. Мінцберга, М. Портера, І. Ансоффа, Б. Карлофа, М. Мескона та ін. Наприклад, Г. Мінцберг вважає, що «...стратегічне управління застосовується підприємствами, готовими до революційних змін, до яких їх підштовхує динаміка зовнішнього оточення. Підприємство, що постійно трансформується, повинно, на його думку, володіти механізмом самовизначення, тому що це і є стратегічне управління» [3, с. 12]. І. Ансофф зазначав, що «стратегічне управління, як діяльність, пов'язана з установленням мети й завдань організації, з підтримкою низки взаємовідносин між організацією й оточенням, що дають їй змогу досягти своєї мети, відповідають її внутрішнім можливостям та дають змогу залишатися сприйнятливою до зовнішніх вимог» [1, с. 45], Бенгт Карлоф досліджував питання методології стратегічного управління у монографії «Деловая стратегия» [2] детально проаналізував чинники, що визначають ефективність діяльності підприємств та всебічно дослідив методи маркетингу як одного з основних інструментів досягнення успіху на ринках.

Зважаючи на це, у контексті управління розвитком аграрних підприємств доцільно звернутися до концепції стратегічного управління.

Сутність «стратегічного управління» вітчизняні науковці визначають як «...підготовка і реалізація генеральної, основної програми, спрямованої на досягнення мети в будь-якій галузі діяльності. Управління стратегічне забезпечує способи та форми планування, підготовки, а також методи

здійснення управлінського впливу на об'єкт управління для досягнення поставленої мети» [4, с. 322].

Характеризуючи стратегічне управління З.Є. Шершньова відмічає, що «стратегічне управління – це реалізація концепції, в якій поєднується цільовий, системний, ситуаційний та інтегральний підходи до діяльності підприємства, що дає змогу встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявним потенціалом приводити їх у відповідність з останнім, розробляючи та реалізуючи стратегічний набір [7, с. 92] «стратегічне управління – процес, за допомогою якого менеджери здійснюють довгострокове керування організацією, визначають специфічні цілі діяльності, розробляють стратегії для досягнення цих цілей, враховуючи всі релевантні (найсуттєвіші) зовнішні та внутрішні умови, а також забезпечують виконання розроблених відповідних планів, постійно розвиваючись і змінюючись» [7, с. 685, 686].

Як зазначають автори монографії «Організація управління аграрною економікою» [5, с. 170], «...управління передбачає безперервне, циклічне здійснення функцій планування, організації, мотивації, контролю, координації і розподілу інтелектуальних, матеріальних, фінансових, трудових ресурсів». Функції управління є елементом системи управління, що визначають зміст управління. Важливе значення для вдосконалення процесу стратегічного управління виробництвом має правильне розуміння економічної категорії «функція управління».

Сутність категорії «функція» як загального поняття, у якому відображені істотні властивості, ознаки тощо, науковці визначають як «...відправна (вихідна, первісна, мінімально достатня) дія» [5, с. 414].

Продовжуючи розгляд цього питання, слід зазначити, що сутність поняття «функція управління» науковцями визначається як «...відповідні види цілеспрямованої діяльності, пов'язані з управлінням виробництвом, зумовлені кооперацією і поділом праці всередині підприємства. Вони є взаємозумовленими і взаємопов'язаними складовими процесу управління, які відрізняються змістом і метою. Кожній функції властиві замкнуте коло робіт (підфункції), що об'єднуються спільністю їх значення і виконують певну роль в управлінні виробництвом» [4, с. 337].

Управління сільськогосподарським підприємством в умовах ринкової економіки неможливе без планування господарської діяльності на всіх рівнях: стратегічному, тактичному й оперативному. Найважливішим є стратегічний рівень, на якому приймаються життєво важливі для подальшого розвитку підприємства управлінські рішення. Стратегічний рівень управління – це найвищий рівень, забезпечуючою функцією якого є правильно визначена й чітко сформульована стратегія.

Слід конкретизувати, що у науковій літературі представлена достатня кількість варіантів визначень стратегічного управління, які акцентують увагу на тих чи інших аспектах цього складного управлінського процесу. Враховуючи аналіз окремих точок зору, є підстави вважати, що всі вони зводяться до одного

із трьох підходів (або їх комбінацій), а саме: перший підхід, що акцентує увагу на параметрах зовнішнього оточення; другий підхід, що ґрунтується на визначенні довгострокових цілей організації та шляхів їхнього досягнення; третій підхід акцентує увагу на діяльність менеджерів з реалізації певної стратегії.

З дослідження можна зробити висновок, що на сьогодні відсутня загально визнана методика оцінки стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами, як і в цілому достатнім чином не вирішуються теоретичні аспекти даної проблеми. Тому вважаємо, що оцінювання стратегічного управління сільськогосподарським підприємством повинно базуватися на системному підході, що дозволить оптимізувати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, і розробити рекомендації щодо побудови організаційних структур управління сільськогосподарськими підприємствами залежно від масштабів виробництва, якості продукції, що виробляються та ринкових вимог.

Таким чином, найбільш доцільним для вирішення проблеми стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами, є застосування дієвого механізму реалізації стратегічного управління який використовує взаємодію систем стратегічного менеджменту, стратегічного планування, системи забезпечення сільськогосподарських підприємств управлінською інформацією та висококваліфікованими кадрами.

Література

1. Ансофф И. Стратегическое управление : монография / И. Ансофф ; пер. с англ. Е. Л. Леонтьева, Е. Н. Строганов, Е. В. Вышинская и др. ; науч. ред. и авт. вступ. статьи Л. И. Евенко. – М. : Экономика, 1989. – 520 с.
2. Карлоф Б. Деловая стратегия : монография / Карлоф Б. ; пер. с англ. О. Д. Горина ; науч. ред. и авт. предисл. В. А. Приписнов. – М. : Экономика, 1991. – 240 с.
3. Минцберг Г. Школы стратегий / Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. ; пер. с англ. ; под ред. Ю. Н. Каптуревского. – СПб : Питер, 2000. – 336 с.
4. Осовська Г. В. Економічний словник / Осовська Г. В., Юшкевич О. О., Завадський Й. С. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.
5. Організація управління аграрною економікою : монографія / [М. Ф. Кропивко, В. П. Немчук, В. В. Россоха та ін.] ; за ред. М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 420 с.
6. Хоружа К. В. Стратегічне управління як передумова ефективного розвитку аграрних підприємств / К. В. Хоружа // Наук. вісн. Луган. нац. аграр. ун-

ту. Сер. Економічні науки / за ред. В. Г. Ткаченко. – Луганськ: Елтон-2, 2011. – № 32. – С. 280–285.

7. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : [підручник – 2-ге вид., перероб. і допов.] / Шершньова З.Є. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.

Штик Г. Г.
магістр ДВНЗ «Херсонський
державний аграрний університет»
м. Херсон

1. Земельні ресурси та їх роль в житті ті діяльності людини.
2. Антропогенний вплив на агроекологічний стан земель.
3. Моніторинг агроекологічного стану земель для попередження деградації ґрунтів.
4. Геоінформаційні системи як сучасний засіб ведення моніторингу еколого-меліоративного стану ґрунтів.

АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ СТАН ЗЕМЕЛЬ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У зв'язку з надмірною розораністю, дефіцитним балансом біогенних елементів, недостатнім внесенням органічних речовин, мінеральних добрив, меліорантів, забрудненням тощо ґрунти Херсонщини та України загалом у сучасних умовах деградують. Широкого розповсюдження набула й фізична деградація.

Фізична деградація, як наслідок інтенсивного сільськогосподарського використання земель, а саме, надмірної розорюваності ґрунтів, інтенсивного механічного обробітку і зниження вмісту у ґрунтах органічної речовини, практично охопила всю ріллю України. Вона проявляється у знеструктуренні верхнього шару, брилистості після оранки, запливанні і кіркоутворенні, наявності плужної підшви, переуцільненні підорного і більш глибоких шарів. Фізично деградовані ґрунти схильні до ерозії, гірше вбирають і утримують атмосферну вологу, обмежують розвиток кореневих систем рослин.

Переуцільнення ґрунтів – відома в Україні проблема, що супроводжується несприятливими екологічними наслідками і значними економічними збитками. При вирощуванні зернових культур приблизно 20 % ріллі країни мають щільність будови в кореневмісному шарі вище, ніж потребують ці культури.

Строкати ґрунтово-технологічні умови в Степу, причому їхня складність чітко зростає до півдня і сходу, погіршують умови земельного фонду Херсонщини. У цілому можливості для ощадливого і якісного обробітку ґрунтів у цій зоні незрівнянно гірші, ніж у Лісостепу.

Територія Херсонщини має значну частину територій, які мало забезпечені гумусовими речовинами або середньо забезпечені. Новокаховський район має дуже низький рівень гумусу у ґрунті. Лише Високопільський район області має достатньо високий відсоток вмісту у ґрунті поживних речовин.

Азот, як відомо, є одним з основних елементів, необхідних для отримання врожаю. У ґрунті знаходиться велика кількість різноманітних сполук азоту, але рослини в основному використовують для живлення, накопичені в ґрунті за допомогою мікроорганізмів мінеральні форми.

В структурі розподілу ґрунтів у розрізі районів найбільшу частку площ з підвищеним вмістом азоту (за нітрифікаційною здатністю ґрунту) мають райони, ґрунтовий покрив яких представлений чорноземами південними малогумусними: Бериславський (58,7%), Каховський (62,9%) та Великоолександрівський (60,9% від всієї обстеженої площі). Частка середньозабезпечених ґрунтів коливається від 0,3 до 57,2% від загального обсягу обстежених земель. Найбільший обсяг площ ґрунтів з середнім вмістом азоту мають Горностаївський район (57,2% усієї обстеженої площі) та м. Нова Каховка (50,4%).

Однією із невирішених проблем сучасного землеробства України є оптимізація фосфатного живлення сільськогосподарських культур. Це пов'язано, з одного боку, з важливою роллю фосфору в житті рослин, з іншого – невисоким природним вмістом доступних його сполук в орних ґрунтах і обмеженістю ресурсів фосфатної сировини.

Ґрунти Херсонської області за вмістом рухомих фосфатів відрізняються значною різноманітністю, але в цілому по області рівень рухомих фосфатів стабілізований на певному рівні. Переважна більшість територій характеризується середнім та підвищеним рівнем забезпеченості ґрунтів фосфором, значний відсоток площ знаходиться в межах високої та дуже високої градації вмісту рухомих форм фосфатів.

Чорноземні ґрунти Степу, які характеризуються підвищеним та високим вмістом рухомих сполук калію, особливо за середніх урожаїв та певного набору культур, можуть достатньою мірою забезпечувати потреби рослин у даному елементі.

Краще за чорноземи південні забезпечені обмінним калієм темно-каштанові важкосуглинкові ґрунти Чаплинського, Новотроїцького та Генічеського районів області (середньозважений вміст коливається в межах 488–594 мг/кг ґрунту).

Середньозважений рівень кислотності ґрунтів Херсонської області складає 6,5 одиниць рН, що відповідає нейтральній реакції. Коливання показника реакції ґрунтового розчину в більшості районів області незначні (від – 0,1 до + 0,3 одиниць рН) та знаходиться в межах однієї градації показника. В окремих районах області, таких як Бериславський та Дніпровський район наявні площі сильно лужних та середньолужних ґрунтів.

Чорноземи південні мають середній рівень забезпеченості рухомими сполуками марганцю. Ґрунти з високим рівнем забезпеченості (>20 мг/кг ґрунту) розповсюджені на території Горностаївського і Каховського районів, їх частка становить 19,4% та 46,3% від усієї обстеженої площі. Темно-каштанові ґрунти Херсонської області характеризується низьким і середнім вмістом рухомих форм марганцю.

Ґрунти Херсонської області за своєю переважаючою більшістю знаходяться в категорії високозабезпечених територій сполуками міді – 65,0% обстежених площ, з дуже високим вмістом – 4,0%, з підвищеним – 29,3%, з середнім та низьким відповідно – 1,5 та 0,1% площ.

Цинк є дуже дефіцитним мікроелементом для ґрунтів Херсонської області. Вміст рухомого цинку є недостатнім для забезпечення потреб сільськогосподарських культур. Практично на всій посівній площі для усунення дефіциту елемента є необхідність застосування мікродобрих, що містять цинк. Площі ґрунтів з низьким вмістом рухомого кобальту складають 0,7%, середнім – 6,8%, підвищеним – 22,4%, високим – 44,2%, дуже високим вмістом – 25,8 %. Ґрунти Херсонської області в своїй більшості (67,3%) мають середній рівень забезпеченості бором.

Список використаних джерел

1. Шкварук М.М., Делеменчук М.І. Ґрунтознавство. – К.: Вища школа, 1976. – 320 с.
2. Господаренко Г. М., Трус О. М. Вплив тривалого удобрення в польовій сівозміні на вміст і запаси гумусу та азоту в чорноземі опідзоленому. Стаття. // Зб. наук. праць Уманського НУС. – Умань, 2010. – Ч. 1. – Вип. 73. – С. 144–150.
3. Геологія з основами геоморфології: Г. А. Білецька. – Хмельницький : ХНУ, 2009. – 69 с.
4. Пати́ка В. П. Методика агроекологічної оцінки мінеральних добрив / В. П. Пати́ка, Н. А. Макаренко – К.: Інститут агроекології і біотехнології УААН, 2004. – 21 с.

Штик Г. Г.
магістр ДВНЗ «Херсонський
державний аграрний університет»
м. Херсон

5. Земельні ресурси та їх роль в житті ті діяльності людини.
6. Антропогенний вплив на агроекологічний стан земель.
7. Моніторинг агроекологічного стану земель для попередження деградації ґрунтів.

8. Геоінформаційні системи як сучасний засіб ведення моніторингу еколого-меліоративного стану ґрунтів.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ АГРОЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ ЗЕМЕЛЬ

Земельні ресурси являються сукупними природними ресурсами поверхні суші, зокрема як просторового базису для розселення та господарської діяльності людини. Це основний засіб виробництва в сільському та лісовому господарстві.

За умов сучасної сільськогосподарської діяльності та інших інтенсивних антропогенних впливів людини виникає необхідність ретельного спостереження та детальної оцінки агроекологічного стану територій. Спостереження дозволяють попередити зниження родючості, зростання забруднень, дозволяють розробити заходи, які б сприяли покращенню екологічної ситуації земель певних територій.

Усе вищезазначене свідчить про необхідність та актуальність детального спостереження, моніторингу земель, виявлення особливих територій, де відбувається деградація ґрунтового покриву. Комплексний підхід до вивчення та аналізу несприятливих процесів дозволить дослідникам сформувати комплекс найбільш ефективних засобів збереження та відновлення ґрунтового покриву.

Геоінформаційна система (ГІС) є відносно новим сучасним технічним засобом об'єднання та аналізу інформації. ГІС дозволяє детально аналізувати, графічно представити, оновити інформацію, побудувати карту, таблицю, графік. ГІС – це довідкове джерело (система управління базами даних) та експертна система, без якої неможливо сучасне ведення еколого-агромеліоративного моніторингу ґрунтів.

В сучасній системі еколого-агромеліоративного моніторингу ГІС-технології забезпечують простоту, репрезентативність, змістовність, достатність, актуальність, точність, достовірність, стійкість інформації, отриманої в результаті моделювання і прогнозування змін стану родючості ґрунтів. Це досягається за рахунок створення базової платформи програмного забезпечення, яка підтримує різні типи наборів географічних даних, удосконалених методологічних і розвинутих інструментальних засобів управління даними, їхнього редагування, аналізу і візуалізації.

Для забезпечення належної інформативності результатів досліджень в системі еколого-агромеліоративного моніторингу повинні використовуватися достовірні данні, точніше база даних відповідного об'єкту. Адже саме база даних являється центром, «серцем» ГІС, яка дає можливість аналізувати, моделювати і прогнозувати процеси змін параметрів родючості ґрунтів та їх меліоративного режиму.

Для роботи з географічними даними в системі еколого-агромеліоративного моніторингу потрібні потужні ГІС-інструменти та система управління базами даних (СУБД), адже з кожним роком об'єми просторових даних і користувачів збільшуються тому саме СУБД забезпечить коректне використання та захист просторових даних.

Бази геоданих працюють з багатьма платформами СУБД, можуть бути різного розміру і обслуговувати різну кількість користувачів. В ГІС-технологіях впродовж багатьох років для управління і використання інформації використовувалися та використовуються файлові формати даних у вигляді покривів, шеп-файлів, ГРІДів, ТІНів, САПР-документів і різних растрових даних, які в свою чергу групуються у геоінформаційні бази даних. Використання СУБД в ГІС постійно розширюється і удосконалюється.

ГІС-дані, які і інші інформаційні ресурси, краще розміщувати під управлінням СУБД. До переваг використання загальних СУБД при зберіганні ГІС-даних та іншої інформації можна віднести наступне: паралельне управління в середовищі де є багато користувачів; стандартна практика управління даними, яка включає резервне копіювання, відтворення і реплікацію; продуктивність для будь-якої кількості користувачів; виконання вимог по управлінню і організації даних; масштабування даних без обмежень по розміру; централізована, системно незалежна організація доступу до даних; підтримка даних впродовж довгого часу незалежно від зміни персоналу, оновлення програмного і апаратного забезпечення; механізм відновлення системи при збоях; підтримка клієнт-серверу, Інтернет архітектури.

Архітектура бази геоданих ґрунтується на декількох простих, але дуже важливих принципах побудови баз даних. СУБД пропонує просту формальну модель даних для зберігання і роботи з інформацією в таблицях. СУБД відкрита за своєю суттю, оскільки простота і гнучкість загальної реляційної моделі даних дозволяє підтримувати широкий спектр додатків.

Відповідне оформлення і достовірність геопросторових баз даних відкриває можливість для більш ефективного і точного прогнозування змін еколого-агромеліоративного стану родючості ґрунтів.

Список використаних джерел

5. Лісовал А. П. Методи агрохімічних досліджень. Практикум / А.П.Лісовал. – К.:НАУ, 2001. – 247 с.
6. Городній М.М. Агрохімічний аналіз: підручник / М. М. Городній, А. В. Бикін, А. Г. Сердюк [та ін.] За ред. Городнього М.М. – К.: Арістей, 2007. – 624 с.
7. Булигін С.Ю., Барвінський А.В., Ачасова А.О. Оцінка і прогноз якості земель – Харків: Харківський національний аграрний університет, 2006. - 262 с.
8. Шикула М. К. Охорона ґрунтів: навч. посібник / М.К.Шикула, О.Ф.Гнатенко, Л. Р. Петренко [та ін.] – К.: Знання, 2001. – 398 с.

Морозов Р.В. – д.е.н., професор
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», м.Херсон, Україна
Шевченко Є.В. – магістр VII курсу
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет», м.Херсон, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Головним фактором розвитку будь-якого підприємства є правильно сформована керівництвом стратегія, яка дає можливість досягти чіткої поставленої мети. В умовах жорсткої конкуренції, яка посилюється на вітчизняному ринку сільськогосподарських підприємств, коли непрофесійні дії керівництва можуть коштувати великих втрат, а в окремих випадках і банкрутства підприємства, поволі проходять часи інтуїтивного ухвалення рішень на основі суб'єктивного вибору напрямів і шляхів розвитку учасників ринку. Все частіше жорстко ставиться проблема вибору чіткої та погодженої стратегії, політики стратегічного управління і планування як для кожного підприємства окремо, так і для галузі в цілому [6, с.271].

Сучасне тлумачення поняття «управління» має багато визначень. Сутність поняття «управління» науковці визначають як «...комплекс впливів на об'єкт з метою зміни його стану відповідно до заданих або очікуваних параметрів...» [с.414], «...сукупність послідовних, раціональних і взаємопов'язаних дій у процесі прийняття і реалізації адекватних ситуації, з урахуванням існуючої інформації, рішень для досягнення певних цілей, зокрема виробничих» [5, с.170].

Таким чином, дослідження дають підстави розглядати управління як цілеспрямований і свідомий вплив суб'єкта (організаційної структури управління) на будь-які об'єкти з метою зміни їх стану, який спрямовується на досягнення поставлених цілей.

Результати наукових досліджень вчених ННЦ «Інститут аграрної економіки», а також досліджень інших наукових шкіл, серед яких виділяються наукові школи О.Д. Гудзинського, Й.С. Завадського, В.М. Нелепа, С.А. Володіна та інших є базисом, на якому ґрунтуються сучасні погляди на організацію управління аграрною економікою за сучасних умов.

Різноманітні концептуальні підходи до стратегічного управління висвітлені в праці багатьох зарубіжних вчених-економістів. У контексті теорії стратегічного управління важливим є доробок зарубіжних класиків економічної теорії Г. Мінцберга, М. Портера, І. Ансоффа, Б. Карлофа, М. Мескона та ін. Наприклад, Г. Мінцберг вважає, що «...стратегічне управління застосовується підприємствами, готовими до революційних змін, до яких їх підштовхує динаміка зовнішнього оточення. Підприємство, що постійно трансформується, повинно, на його думку, володіти механізмом самовизначення, тому що це і є

стратегічне управління « [3, с.12]. І. Ансофф зазначив, що «стратегічне управління, як діяльність, пов'язану з установленням мети й завдань організації, з підтримкою низки взаємовідносин між організацією й оточенням, що дають їй змогу досягти своєї мети, відповідають її внутрішнім можливостям та дають змогу досягти своєї мети, відповідають її внутрішнім можливостям та дають змогу залишатися сприятливою до зовнішніх вимог» [1, с.45], Бенгт Карлоф досліджував питання методології стратегічного управління у монографії «Деловая стратегия» [2] детально проаналізував чинники, що визначають ефективність діяльності підприємств та всебічно дослідив методи маркетингу як одного з основних інструментів досягнення успіху на ринках.

Зважаючи на це, у контексті управління розвитком аграрних підприємств доцільно звернутися до концепції стратегічного управління.

Сутність «стратегічного управління» вітчизняні науковці визначають як «...підготовка і реалізація генеральної, основної програми, спрямованої на досягнення мети в будь-якій галузі діяльності. Управління стратегічне забезпечує способи та форми планування, підготовки, а також методи здійснення управлінського впливу на об'єкт управління для досягнення поставленої мети» [4, с.322].

Характеризуючи стратегічне управління З.Є.Шершньова відмічає, що «стратегічне управління – це реалізація концепції, в якій поєднується цільовий, системний, ситуаційний та інтеграційний підходи до діяльності підприємства, що дає змогу встановлювати цілі розвитку, порівнювати їх з наявним потенціалом приводити їх у відповідність з останнім, розробляючи та реалізуючи стратегічний набір [7, с.92] «стратегічне управління – процес, за допомогою якого менеджери здійснюють довгострокове керування організацією, визначають специфічні цілі діяльності, розробляють стратегії для досягнення цих цілей, враховуючи всі релевантні (найсуттєвіші) зовнішні та внутрішні умови, а також забезпечують виконання розроблених відповідних планів, постійно розвиваючись і змінюючись» [7, с.685,686].

Як зазначають автори монографії «Організація управління аграрною економікою» [5, с.170], «...управління передбачає безперервне, циклічне здійснення функцій планування, організації, мотивації, контролю, координації і розподілу інтелектуальних, матеріальних, фінансових, трудових ресурсів». Функції управління є елементом систем управління, що визначають зміст управління. Важливе значення для вдосконалення процесу стратегічного управління виробництвом має правильне розуміння економічної категорії «функція управління».

Сутність категорії «функція» як загального поняття, у якому відображені істотні властивості, ознаки тощо, науковці визначають як «...відправна(вихідна, первісна, мінімально достатня) дія» [5, с.414].

Продовжуючи розгляд цього питання, слід зазначити, що сутність поняття «функція управління» науковцями визначається як «...відповідні види цілеспрямованої діяльності, пов'язані з управлінням виробництвом, зумовлені

кооперацією і поділом праці всередині підприємства. Вони є взаємозумовленими і взаємопов'язаними складовими процесу управління, які відрізняються змістом і метою. Кожній функції властиві замкнуте коло робіт (підфункції), що об'єднуються спільністю їх значення і виконують певну роль в управлінні виробництвом» [4, с.337].

Управління сільськогосподарським підприємством в умовах ринкової економіки неможливе без планування господарської діяльності на всіх рівнях: стратегічному, тактичному й оперативному. Найважливішим є стратегічний рівень, на якому приймаються життєво важливі для подальшого розвитку підприємства управлінські рішення. Стратегічний рівень управління – це найвищий рівень, забезпечуючою функцією якого є правильно визначена й чітко сформульована стратегія.

Слід конкретизувати, що у науковій літературі представлена достатня кількість варіантів визначень стратегічного управління, які акцентують увагу на тих чи інших аспектах цього складного управлінського процесу. Враховуючи аналіз окремих точок зору, є підстави вважати, що всі вони зводяться до одного із трьох підходів (або їх комбінацій), а саме: перший підхід, що акцентує увагу на параметрах зовнішнього оточення; другий підхід, що ґрунтується на визначенні довгострокових цілей організації та шляхів його досягнення; третій підхід акцентує увагу на діяльність менеджерів з реалізації певної стратегії.

З дослідження можна зробити висновок, що на сьогодні відсутня загальноновизнана оцінка стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами, як і в цілому достатнім чином не вирішуються теоретичні аспекти даної проблеми. Тому вважаємо, що оцінювання стратегічного управління сільськогосподарським підприємством повинно базуватися на системному підході, що дозволить оптимізувати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників, і розробити рекомендації щодо побудови організаційних структур управління сільськогосподарськими підприємствами залежно від масштабів виробництва, якості продукції, що виробляються та ринкових вимог.

Таким чином, найбільш доцільним для вирішення проблеми стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами, є застосування дієвого механізму реалізації стратегічного управління, який використовує взаємодію систем стратегічного менеджменту, стратегічного планування, системи забезпечення сільськогосподарських підприємств управлінською інформацією та висококваліфікованими кадрами.

Література

1. Анософф И. Стратегическое управление : монографія / И. Анософф ; пер. С англ.. Е. Л. Леонтьева, Е. Н. Строганов, Е.В. Вышинская и др.; науч. Ред.. и авт.. вступ. статьи Л. И. Евенко. - : Экономика, 1989. – 520 с.
2. Карлофф Б. Деловая стратегия : монографія / Карлофф Б. ; пер. С англ. О. Д. Горина ; науч. Ред.. и авт.. предисл. В. А. Приписнов. – М. : Экономика, 1991. – 240 с.

3. Минцберг Г. Школы стратегий / Минцберг Г., Альстрэнд Б., Лэмпел Дж. ; пер. С англ. ; под. ред.. Ю Н. Каптуревскою – С ПБ : Питер, 2000. – 336 с.
4. Осовська Г. В. Економичний словник / Осовська Г. В., Юшкевич О. О., Завадський Й. С. – К. : Кондор, 2007. – 358 с.
5. Організація управління аграрною економікою : монографія / [М. Ф. Кропивко, В. П. Немчук, В. В. Россоха та ін.] ; за ред.. М. Ф. Кропивка. – К. : ННЦ ІАЕ, 2008. – 420 с.
6. Хоружа К. В. Стратегічне управління як передумова ефективного розвитку аграрних підприємств / К. В. Хоружа // Наук. вісн. Луган. Нац. аграр. Ун-нт. Сер. Економічні науки / за ред. В. Г. Ткаченко. – Луганськ: Елтон-2, 2011. - №32. – С. 280-285.
7. Шершньова З. Є. Стратегічне управління : [підручник – 2-ге вид., перероб. і допов.] / Шершньова З.Є. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.

СЕКЦІЯ 7.
ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ В УМОВАХ РОЗВИТКУ
ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Сергієнко Тетяна Іванівна
доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА

Однією з сучасних тенденцій сьогодення є розвиток інформаційного суспільства. Проблемами вивчення інформаційних процесів займаються відомі українські та зарубіжні дослідники (Н.Волковський, В.Воронкова, С.Жук, В.Косєвцов, А.Кузьменко, О.Кіндратець, В.Ліпкан, О.Литвиненко, І.Лук'янець, В.Остроухов, П.Панарін, В.Петрик, Г.Почепцов, П.Прибутко, М.Присяжнюк, А.Рось, В.Толубко, М.Требін та ін.). Проте, розгляд поточного стану розвитку інформаційного суспільства є нагальною проблемою сучасності та лежить в основі даного дослідження. Основними характеристиками сучасного інформаційного суспільства та інформаційних і комунікаційних технологій, як нової галузі науково-технічного прогресу, що істотно відрізняють їх від наукових і виробничих є:

- динамічність вдосконалення поколінь технічних, програмних і програмно-апаратних засобів;
- необхідність безперервного підвищення кваліфікації розробників і користувачів інформаційних систем в зв'язку з постійно зростаючим рівнем технічної та технологічної складності компонентів;
- вплив використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій на розвиток продуктивних сил і суттєва зміна виробничих відносин;
- висока потенційна ефективність реалізації можливостей сучасних інформаційних і комунікаційних технологій в сферах автоматизації інформаційної діяльності, інформаційної взаємодії та організаційного управління [2, с.347].

Аналіз досліджень свідчить, що є необхідні передумови для формування нового інформаційного суспільства. Згідно думки вітчизняних дослідників, в даній області, в суспільстві технології, які базувалися на інформації, трансформуються в технології, які будуть базуватися на взаємодії і знаннях.

Також, зазначимо, що широке впровадження нових інформаційних технологій породжує ряд проблем, що стосуються безпосередньо сучасних українських мас-медіа які створюють декілька інформаційних просторів. Така ситуація створює умови, в яких втрачається можливість сформувати необхідні для генерування лідерів серед суспільства. Якщо це створюється свідомо, то у

стані війни суб'єкти політики, які зацікавлені в такому перебігу подій необхідно притягати до відповідальності. Отже, маніпулювання людською свідомістю відбувається здебільшого тими, хто контролює засоби масової інформації.

Інформація суспільства може нести не тільки позитивні наслідки для людини але й мати негативний вплив. За допомогою інформації можна дезорієнтувати людей, впливати на політичну діяльність та маніпулювати людською свідомістю. В інформаційному суспільстві рівень знань стає головним фактором та джерелом соціальних відмінностей. Громадянин інформаційного суспільства не може жити і працювати без доступу до засобів створення і розповсюдження інформації, тому в ньому народжується нова соціальна верства – «нетократія» – тип суспільного устрою, при якому влада і вплив на громадян переходять від офіційних урядових структур до лідерів неформальних мережеских товариств. Також, зазначимо, що державні структури повинні законодавчо закріпити можливість громадських структур користуватися суспільним мовленням та забезпечити квоти на інформаційні програми, спрямовані на формування позитивного іміджу держави та збройних сил, поширення реальних фактів, повагу до національних символів і традицій та мобілізацію на протистояння зовнішній агресії [3, с. 69].

Отже, необхідність розвитку інформаційних технологій і використання інформаційних ресурсів, забезпечуючи інформаційні потреби сучасного суспільства у розвитку не викликає сумнівів. Однак варто зазначити, що сьогодні можливості інформаційних технологій величезні, та мають значний вплив на людську свідомість. Щодо особливостей застосування інформаційної зброї в умовах глобального інформаційного суспільства, то їх можна знайти в наукових дослідженнях ідеолога мережеских війн О. Дугіна [1, с. 360] який стверджує, що головне - контролювати протокол, алгоритм, а не потоки інформації. Таким чином, формування позитивного інформаційного простору розглядається як одна з стратегій забезпечення інформаційних потреб сучасного суспільства щодо подолання будь яких кризових явищ. Тож, в основі позитивного інформаційного поля є політична комунікація яка має бути засобом координації суспільно-політичних інтересів на основі повного інформування, реалізації прав і свобод особистості, демократичної політичної культури та свободи мас-медіа від владних структур. Отже, сталий розвиток в Україні може бути забезпечений тільки за умов найбільш ефективного використання як інформаційних так і інших видів її ресурсів, що сприятиме інтеграції українського суспільства.

Література

7. Дугин А. Основы геополитики. Геополитическое будущее России. Мыслить Пространством. - М.: Арктогея-центр. - 2000. - с. 358–363.

8. Сергієнко Т.І. Теоретичні аспекти використання інформаційних технологій в управлінні підприємством / Т.І. Сергієнко // Економіка. Підприємництво. Менеджмент: сучасний стан і обриси майбутнього: Зб. мат.-

лів всеукр. наук.-практ. конф. Здобувачів вищої освіти та молодих учених, Дніпро, 23 квіт. 2019р. /Нац.метал.академія Україн. – Дніпро. – 2019. – 398с. – С. 347-348.

9. Лобань Т.І. Особливості розвитку сучасного суспільства в умовах глобалізації: політологічний аспект / Т.І. Лобань // Людина і політика. Український соціально-гуманітарний журнал / Гол.ред. Г.І.Волинка. – Вип. № 2 (32). – К.: Вид-во «Четверта хвиля», 2004. – С. 68-73.

Кушик Віра Михайлівна
студентка III курсу
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА ПЕРЕВАГИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБИГУ В УКРАЇНІ

Постійне збільшення кількості інформації, необхідної для прийняття адекватних управлінських рішень, призводить до того, що традиційні методи роботи з документами стають все більше нерентабельними.

Так, за статистичними даними 15% паперових документів губляться, а для їх пошуку працівники витрачають близько 30% свого часу.

Головне завдання системи електронних документів - це організування раціонального руху, опрацювання та збереження електронних документів, організування їх пошуку як по атрибутах, так і за змістом [1].

Електронні технології створення, зберігання та передачі документів, без сумніву, мають переваги перед паперовим документообігом. Найбільш важливими з них є те, що їх швидко і легко знайти і відстежити на будь-якому етапі, не витрачаючи часу на пошук, як це є у випадку з паперовими документами, але в той же час – захисту документів від несанкціонованого доступу та розмежування прав доступу співробітників до інформації; скорочуються строки підготовки, погодження документів, одержання зведених звітів і таблиць та передавання їх адресатові. Основною перевагою є можливість централізовано відслідкувати рух документів організації. Окрім цього позитивними ознаками електронного документообігу також є можливість вміщення в документ ще й мультимедійних даних і використання заздалегідь заготовлених форм; висока швидкість передачі інформації за великою кількістю адрес. Важливим фактором є економія паперу та висока компактність архіву. А також запобігання втраті важливої інформації через недбалість персоналу (збереження документа забезпечується завдяки реєстрації в системі та створенню його електронної копії) [2].

Держава регламентує електронний документообіг трьома основними законами: «Про електронні документи та електронний документообіг» [3],

«Про електронні довірчі послуги» [4], а також, оскільки ми говоримо про первинні документи, то враховуємо і «Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [5].

Варто зазначити, що значна кількість переваг від упровадження електронного діловодства й документообігу не означає повного переходу до безпаперового діловодства. Модель перехідного етапу діловодства сьогодні — це гібридна модель, в якій використовуються паперові документи, електронні реєстраційно-контрольні картки до них, документи в електронній формі й електронній документації. Саме тому пропонується розширити межі електронного діловодства, порівняно з електронним документообігом, й інтегрувати в цьому понятті можливість використання як електронних документів, так і документів в електронній формі, тобто всіх документів з електронним носієм інформації. Саме в цьому і полягає суть інтегруючих переваг електронного діловодства.

Співпраця України та ЄС у розвитку цифрового суспільства в нашій країні цього року стала головною темою, яка обговорюється і у Верховній Раді, і на різних спеціалізованих заходах. Це означає, що держава не лише словом, а й ділом доводить власну зацікавленість у тому, щоб перевести свої внутрішні робочі процеси на електронні рейки. Наприклад, Нещодавно, у межах розвитку ідеї «держави у смартфоні», було представлено проєкт «Дія». Це сайт та мобільний додаток, в якому планується об'єднати всі електронні послуги, які надає держава. Такий сервіс допоможе максимально спростити відносини держави та громадянина, зробивши максимум процесів електронними й автоматичними, щоб чиновник особисто взагалі не впливав на термін отримання довідки або видачі дозволу. Наразі Міністерство працює над послугами, які планується надаватися через цей сервіс: е-Маляко (дозволить отримувати до 10 державних послуг, пов'язаних з народженням дитини, е-Пенсія (призначення, перерахунку пенсії, доплат, компенсацій) та е-Вибори (доступне голосування через мережу Інтернет як в Україні, так і за її межами, автоматизований підрахунок голосів) [6].

Таким чином, ідея електронного документообігу вже зараз створює добрі технологічні передумови для підвищення якості управління та сприяє утворенню цілісної електронної системи документообігу, яка піддається оптимізації. Витрати на ведення електронного документообігу окупаються не лише завдяки підвищенню швидкості обміну інформацією та скороченню витрат на зберігання паперів, а й зменшенню кількості працівників, зайнятих роботою з документами.

Література:

5. Матвієнко О. В. Основи організації електронного документообігу [Текст]: навч. посіб. для студ. ВНЗ / О. В. Матвієнко, М. Н. Цивін. – К. : Центр учбової л-ри, 2008. – 112 с.

6. Електронне інформаційне суспільство України: погляд у сьогодення і майбутнє: монографія / [В.М. Фурашев, Д.В. Ланде, О.М. Григор'єв, О.В. Фурашев]. – К. : Інжинірін, 2005. – 164 с
7. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>
8. Закон України «Про електронні довірчі послуги». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19>
9. Закон України «Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
10. Сідей О. Україна у стилі digital //Юридична газета онлайн – 2019. - №45-46. Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/ukrayina-u-stili-digital.html>

Бабін Владислав Ігорович,
студент факультету економіки та менеджменту
Науковий керівник – Капітаненко Н.П., к.ю.н., доц.
Інженерний інститут Запорізького національного університету
м. Запоріжжя

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ЯК ЗАСІБ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Сучасне суспільство фундаментально пов'язано з інформаційно-комунікаційними технологіями, а тому, сьогодні будь-яке управління усвідомлює необхідність розвитку інститутів електронного управління. Варто погодитися з тим, що система державного управління в Україні не відповідає потребам країни у проведенні комплексних реформ у різних сферах державної політики та її європейському вибору, а також європейським стандартам належного управління державою [1]. Назрілим в Україні є питання підвищення ефективності державного управління, що значною мірою стосується впровадження електронного урядування.

Концепція електронного урядування стала актуальною протягом останніх років і знайшла відображення в працях таких зарубіжних вчених, як: Ф. Мюллер, Б. Катці, К. Шедлер, Р. Голд, Б. Фолтінгс, М. Бірлер, С. Водено, П. Норіс та ін. У вітчизняній науковій літературі питанню електронного урядування присвячено роботи таких науковців, як: В. Бакуменко, Н. Грицяк, Н. Драгомирецька, О. Лебединська, А. Семенченко, О. Сидоренко, Г. Ситник, В. Тертичка та ін.

Відповідно до «Концепції розвитку електронного урядування в Україні», затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 вересня 2017 р. № 649-р., електронне урядування – це форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості

діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [2].

Поява електронного урядування асоціюється з переводом державного управління на технології інформаційного суспільства. Основною ідеєю даної трансформації є зміни в системі державних органів з метою підвищення рівня ефективності їх функціонування та оптимального надання державних послуг. Інформаційно-комунікаційні технології сприяють розвитку нової моделі держави. Електронне урядування – це можливість отримання громадянами державних послуг онлайн, це можливість доступу до державних служб в Інтернеті та співробітництва з державою, це підвищення оперативності та ефективності роботи органів державної влади, взаємодія та залучення громадян до процесу прийняття державних рішень.

Електронне урядування необхідне для автоматизації та спрощення роботи державних органів управління. А це – електронний документообіг, відкриті та доступні бази даних, цифрові підписи і це лише менша частина того, що зможе забезпечити електронне урядування. Але найголовніша перевага в тому, що українці зможуть забути про черги, блукання коридорами в пошуках необхідних кабінетів. Як мінімум, це дозволить економити час та гроші, і як максимум – дасть можливість ефективно керувати державою.

Головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сферах цифровізації, цифрового розвитку, цифрової економіки, цифрових інновацій, електронного урядування та електронної демократії, розвитку інформаційного суспільства, інформатизації є Міністерство цифрової трансформації України, яке здійснює діяльність відповідно до Положення, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856 [3]. Зі створенням вказаного Міністерства Україна здобула одну з найсучасніших моделей керування розвитком цифрової сфери. Так, Міністерство цифрової трансформації України очолює віце-прем'єр міністр, який фактично керує діяльністю всіх інших органів влади щодо питань цифровізації. В подальшому, в кожному міністерстві безпосередньо заступник міністра буде здійснювати керівництво цифровізацією певної галузі.

Співробітники Міністерства виходять з того, що держава має стати сервісом, а не лячним монстром. Для того, щоб допомагати одним швидко отримувати послуги, а іншим — чесно виконувати свою роботу, запускається проект «Цифрова держава», що згодом об'єднає всі відомства в єдину зручну й дієву онлайн-систему. Для перетворення України на справжню цифрову державу, необхідно оцифрувати ще багато послуг, оновити законодавчу базу, упорядкувати роботу державних реєстрів, забезпечити технічні можливості й захист даних. Саме з метою законодавчого забезпечення процесу цифровізації було створено Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації. Зміни торкнуться сфери електронного урядування,

кібербезпеки, адміністративних послуг, галузей охорони здоров'я, бізнесу, освіти, транспорту, судів, питань демократії тощо. Перший крок Міністерства цифрової трансформації України — це створення diia.gov.ua, онлайн-сервісу державних послуг, де все швидко, чітко й зрозуміло.

Отже, електронне урядування – сучасний засіб модернізації державного управління, який сприяє реалізації державних програм та зручному, швидкому та безкоштовному отриманні послуг громадянами.

Література

1. Гапеев Л. Електронне урядування: проблеми, пріоритети, завдання. Держслужбовець. 2018. №3. URL:<https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/2018/march/issue-3/article-34920.html>
2. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/649-2017-%D1%80> (дата звернення 17.11.2019)
3. Положення про Міністерство цифрової трансформації України: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 вересня 2019 р. № 856. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/856-2019-%D0%BF> (дата звернення 17.11.2019)

Нікітіна Вікторія Анатоліївна
магістр освітньої програми «Публічне управління та адміністрування»
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ ТА ЄС: КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ

Вивчаючи зарубіжний досвід державного управління, досить легко перейняти зовнішні форми, зокрема європейських, моделей державного управління національною безпекою, проте доволі складно забезпечити ефективне функціонування відповідної системи в Україні. Саме тому вітчизняній державно-управлінській еліті сьогодні недостатньо орієнтуватися лише на очевидні переваги європейських моделей державного управління національною безпекою, потрібно шукати власні варіанти їх застосування з урахуванням результатів компаративних досліджень у цій специфічній сфері.

До завдань систем забезпечення національної безпеки можна віднести: – історичний аналіз взаємозв'язку концепцій безпеки та державного управління.

Сучасні управлінці повинні чітко знати інформаційні потреби свого керівництва, оскільки управлінський процес вимагає постійного задоволення зростаючих інформаційних потреб користувачів. Економічна теорія стверджує, що людські потреби безмежні, а ресурси для їх задоволення обмежені, в тому числі зростають і інформаційні потреби. Особливу увагу, необхідно приділити

удосконаленню вмінь аналітика відібрати релевантну інформацію для застосування її при реалізації аналітичних завдань.

Як філософську категорію її розглядають як один з атрибутів матерії, що відбиває її структуру.[1] Так, в енциклопедичній літературі дається таке пояснення: інформація – роз'яснення, викладення, тлумачення. Первісно під інформацією розуміли відомості, які передаються людьми усним, письмовим або іншим способом із застосуванням технічних засобів та умовних сигналів. З позиції фахівців: Ковальова В.В., Цал-Цалко Ю.С., Хміль Ф.І., Бруханського Р. інформація [3]– це сукупність відомостей про певний об'єкт, процес, явище. Тобто, інформація – це лише сукупність відомостей, які характеризують певний об'єкт, явища, процес. Однозначно, що таке визначення інформації є занадто вузьким, оскільки не працюючи з цими відомостями, не обробляючи їх прийняти правильне з позиції керівника, а головне ефективне рішення практично не можливо. Тому, не вся інформація може бути корисною для управлінського процесу. Оскільки документально та публічно оголошених відомостей для прийняття відповідного управлінського рішення буде замало. І в свою чергу сукупність відомостей для одного користувача може давати багато інформації, а для іншого – нічого.

Проведений джерелознавчий аналіз фундаментальних праць за темою дослідження дає підстави для виокремлення п'ятих основних груп класифікаційних ознак [2]:

1) за ознаками фокусування наукової уваги дослідника на філософсько-сутнісному змісті соціетального феномену інформаційно-аналітичного забезпечення будь-якої управлінської діяльності, стратегії розвитку та шляхах подолання існуючих проблем і протиріч;

2) за ознаками фокусування наукової уваги дослідника на категоріально-понятійних концептуальних складових інформаційно-аналітичного забезпечення – поняттях «інформація», «аналітика», «забезпечення», розкриття їх власної сутності та взаємозв'язку з іншими категоріями даного феномену;

3) за ознаками фокусування наукової уваги дослідника на соціально-політичних та правових аспектах інформаційно-аналітичного забезпечення органів публічної влади як механізму взаємодії влади та громадянського суспільства, встановленню зворотного зв'язку органів публічної влади з населенням;

4) за структурно-функціональною побудовою та життєвим циклом спеціалізованих підрозділів органів публічної влади, відповідальних за інформаційно-аналітичне забезпечення владних структур;

5) за ознаками фокусування наукової уваги на організаційно-технічних та програмно-технологічних аспектах діяльності інформаційно-аналітичних служб та інституцій.

В Україні з метою підвищення ефективності роботи владних структур розпочато створення універсальної інформаційної системи безперервного

отримання, аналізу й поширення інформації стосовно політичного, економічного та соціального життя держави. Остання отримала назву системи інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ) [1].

У цілому концепція створення інтегрованої інформаційно-аналітичної системи передбачає кілька етапів: створення загального інформаційного середовища для взаємного спілкування державних органів; введення електронного документообігу; створення міжвідомчих електронних інформаційних ресурсів; постановка і вирішення аналітичних завдань. Так чи інакше, робота інформаційно-аналітичної системи має спрямовуватися на задоволення всіх запитів державних органів у контексті надання останнім необхідної інформації для прийняття і ухвалення рішень. На думку ряду фахівців саме інформаційне забезпечення всіх рівнів державного управління визначає сприйняття громадськістю тих чи інших дій влади, рівень координації діяльності центральних і місцевих її органів та адекватність рішень, які приймаються [6].

Впровадження СІАЗ потребує вивчення та використання зарубіжного досвіду, оскільки така система створюється в Україні фактично з нуля. Труднощів у створенні цієї системи додає відсутність у державі належної інформаційної інфраструктури та несприятлива економічна ситуація в умовах світової фінансової кризи. Виходячи з цього можемо констатувати, що система Е-уряду спрямована на досягнення трьох основних цілей щодо вирішення важливих політичних, економічних і соціальних завдань держави [4]:

- економічний розвиток (полегшення процедур, пов'язаних з виробництвом і торгівлею та підвищення конкурентоспроможності вітчизняних виробників на міжнародному ринку) - сегмент «уряд - бізнесу»;
- підвищення ефективності роботи управлінського апарату (збір податків, закони і регулювання, реєстрація інформації, пошта) - сегмент «уряд - уряду»;
- якість життя громадян (вдосконалення системи соціальних послуг, системи охорони здоров'я, надійніше забезпечення безпеки, збільшення можливостей для освіти, забезпечення ефективнішого захисту довкілля) - сегмент «уряд - громадянинові».

Разом з тим, впровадження системи Е-уряду передбачає надання адміністративних послуг органами державної влади і місцевого самоврядування через інформаційні технології (ІТ).

Зрештою Е-урядування це не просто використання комп'ютерних технологій в управлінні державою, а багаторівнева форма забезпечення діалогу влади із суспільством з метою зміцнення інститутів демократії. Досить влучно пише з цього приводу О. Соснін: «інформація і статистика формалізують відносини між людьми і державою» [5]. Однією з головних цілей Е-урядування є впровадження електронного документообігу та автоматизація роботи з документами задля полегшення спілкування влади з громадськістю та полегшення управління державою в цілому. Такі заходи дозволяють

удосконалити систему державного управління, а саме: підвищити ефективність діяльності держави та покращити якість державних послуг, зменшити бюрократичні зволікання, прискорити прийняття нагальних рішень та їх втілення, підвищити швидкість обслуговування громадян, оптимізувати контакт держслужбовців з громадянами тощо. Водночас система Е-урядування покликана стати знаряддям у боротьбі з корупцією, створити умови для нормального розвитку бізнесу, поліпшити інвестиційний клімат та сприяти зростанню економіки.

Висновок. Таким чином, державна політика розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування повинна базуватись, насамперед, на принципах співробітництва та партнерства, що передбачає контроль дій держави з боку суспільства та бізнесу, виключає застосування командно-адміністративних моделей та директивних механізмів державного управління, нерівноправних взаємовідносин держави з іншими суб'єктами процесу та між собою.

Список використаних джерел:

1. Горовий В., Нечай М. СІАЗ: обслуговування владних структур / Горовий В., Нечай М. // www.niss.gov.ua/Table/Ostrog/003.htm
2. Кириченко В.М. Інформаційне забезпечення державного управління в Україні / В.М. Кириченко // Збірник наукових праць УАДУ при Президентові України. – 2003. – Вип. 1. – С. 233-238.
3. Ковальова Т.В. Право в державному управлінні. Теорія держави і права: навч. посіб. / Т. В. Ковальова. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2014. – 106с.
4. Соснін О.В. Місце інформаційної діяльності в інноваційній моделі розвитку економіки України / О.В. Соснін // Стратегічна панорама – 2004. – № 1. – С. 170-176.
5. Соснін О.В. Про критичні загрози національній безпеці України в науково-технологічній сфері, шляхи їх упередження або нейтралізації»: Аналіт. матеріали НІСД. — К.: НІСД, 2018. — 37 с
6. Цимбалюк В.С. Інформаційне право: Навчально-методичний комплекс / Цимбалюк В.С., Гавловський В.Д. – К.: Інститут економіки, управління та господарського права. – 1999. – 183 с. 73
7. Швець М.Я. Основи інформаційного права та концепція формування системи інформаційного законодавства України / М.Я. Швець, Р.А. Калюжний, В.Д. Павловський В.Д. // Наукові записки НАУКМА. – 2001. – Т. 19. – Ч. I: Спеціальний випуск. – С. 168-172.

Дроздова Валерія Анатоліївна
Кандидат економічних наук
Одеська національна академія харчових технологій
м. Одеса

ІНФОРМАЦІЙНА ЛОГІСТИКА ТА ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ЯК ДРАЙВЕР РОЗВИТКУ ЯКІСНОЇ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Розвиток комп'ютерних технологій за останні десятиріччя дозволив суттєво пришвидшити процеси обміну інформацією та зробити доступ до неї більш простим та зручним. Фраза «той хто володіє інформацією – той володіє світом» стає дедалі актуальнішою.

У 2003 році Джон Нейсбіт висловив думку, що «нові інформаційні технології спершу будуть використовуватися для вирішення старих завдань промисловості, а потім поступово породять нові види діяльності, процесів і продуктів» [1]. Неможливо не погодитись із цією думкою, адже практичний досвід показує, що програмне забезпечення та невпинний розвиток цифровізації процесів торкається вже багатьох сфер життя. Інформаційна логістика, яку ще декілька десятиліть тому взагалі не сприймали як суттєве явище, зараз виходить на перший план. Це відбувається тому, що саме завдяки організації доступу до інформації та швидкому її отриманню бізнес-структури та інші організації, а також державні структури мають змогу поліпшити процес обслуговування клієнтів/громадян.

Сучасне суспільство має дуже швидкий темп життя та мало часу на відпочинок, тому середньостатистичний громадянин хоче отримувати будь-який сервіс швидко. Окрім того саме здійснення владними органами своїх повноважень потребує також процесу обміну інформацією, її реєстрації, обробки, надання доступу до публічної інформації, тощо. Враховуючи, що органи публічної влади досить різноманітні за правами та обов'язками, тому й необхідність у цифровізації процесів у них деякою мірою має відмінності.

До органів публічної влади належать Президент України, Верховна Рада, державні органи виконавчої влади (Кабінет Міністрів України, центральні та місцеві органи державної виконавчої влади), органи судової влади, а також система органів місцевого самоврядування. Кожна дія та рішення цих органів має наслідки для громадян (гарні чи погані), тому громадяни повинні бути поінформовані щодо мотивів та процесу прийняття тих чи інших рішень, та мати змогу впливати на них.

Найбільш розвинутою країною із високим ступенем цифровізації надання адміністративних послуг із пострадянських часів стала Естонія. Податкові декларації стало можливим подавати через Інтернет ще із 2000р. (чим користується більш ніж 92 % платників податків), підприємець має можливість зареєструвати нову організацію навіть не виходячи із дому, навіть голосування може відбуватись дистанційно завдяки цифровому підпису що прикріплений до електронних паспортів (цим сервісом у 2015 році скористувались 30,5 % виборців у тому числі ті хто перебував в інших країнах). Уряд Естонії, який оголосив себе «електронним», вже давно відмовився від переважної більшості паперового діловодства та майже всі документи, окрім таємних, доступні для

кожного громадяни на будь якій стадії їх розгляду, навіть прийняті закони чи інші рішення доступні в Інтернеті протягом декількох хвилин [3, с.1-7].

Такий підхід дозволяє отримати громадянам швидкій сервіс та як наслідок більше задоволення від дій влади. Електронне голосування дозволить більшій кількості громадян проголосувати, адже багато хто не робить цього бо не може або не хоче саме їхати голосувати, тобто стоїть проблема у необхідності витратити час або гроші на транспортування себе. Те саме стосується подання декларацій – процесу що визиває незадоволення у багатьох громадян.

Україна робить деякі кроки у напрямку впровадження у багато сфер життя Інтернет технологій, свідченням чого є ухвалення 17.01.2018 року Розпорядження КМУ «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» [4] та розробка стратегії «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою» [5]. Швидкий результат нажаль навряд побачимо, проте процес відбувається та є принаймні розуміння керівництвом країни, що цифровізація повинна відбутися. Переведення державних органів на електронний документообіг дозволяє державі вирішити питання економії паперу та витрати картриджів для друку, що дозволить не тільки захищати природу, але й економити гроші. Окрім того, електронний документообіг та прийняття рішень суттєво зменшує можливість корупційних дій, адже безпосереднє спілкування між заявником та тим хто приймає рішення відсутнє. Це питання особливо актуальне для України, бо вже давно керівництво країни декларує необхідність зменшення корупції, але у реальному житті мало хто відчуває результат боротьби із нею. Тому саме цифровізація переважної більшості процесів дозволить унеможливити корупційні дії, надавати швидкий сервіс органами державної влади та приймати ефективні рішення у тому числі за участю багатьох громадян.

Література

1. Нейсбит Джон. Мегатренды. М.: АСТ. – 2003. – 380 с.
2. Табунщиков Ю. Цифровізація – тенденція глобального масштаба. Журнал Знання високих технологій № 4 – 2018 – URL: http://zvt.abok.ru/articles/517/Tsifrovizatsiya__tendentsiya_globalnogo_masshtaba
3. Сиволапенко Т. Л. Досягнення та перспективи цифровізації публічного управління в Естонії. Теорія та практика державного управління - № 2(61) - 2018 – URL: http://kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2018-2/doc/5/5_7.pdf
4. Розпорядження КМУ від 17.01.2018 р. «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
5. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою. Сайт Українського інституту майбутнього URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>

Бублій Максим Петрович
Доцент кафедри економіки праці та управління
персоналом, кандидат наук з державного
управління, доцент
Харківський регіональний інститут державного
управління Національної академії державного
управління при Президентіві України,
м. Харків

Воротніков Сергій Володимирович
Здобувач освітнього ступеня «магістр» 281
Публічне управління та адміністрування
Харківський регіональний інститут державного
управління Національної академії державного
управління при Президентіві України,
м. Харків

ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ЯК ІМПЕРАТИВ ПЕРЕХОДУ ДО МОДЕЛІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

В останні десятиріччя однією з найбільш динамічних сфер є розвиток інформаційних і комунікаційних технологій, які проникають і пронизують усі сфери життя суспільства і кожної людини. Вже стало зрозуміло, що інформація є стратегічним ресурсом розвитку, яка визначає розвиток не тільки економіки, бізнесу та окремих особистостей, але і самої держави. Весь світ вступив в новий етап свого розвитку-інформаційний.

В цілому, можна сказати, настає епоха інформаційного суспільства, яка охоплює і сферу державного управління.

Розглянемо більш детально, яким чином інформаційно-технологічні фактори сприяють удосконаленню процесу публічного управління і чим пояснюється позиція дослідників у тому, що в умовах інформаційного суспільства система органів державної влади та місцевого самоврядування повинна перетворюватися в процес постійної розробки управлінських рішень на основі збору, аналізу, обміну інформацією та забезпечення постійно діючого моніторингу [1, с. 35]. Всі ці завдання повинні реалізовуватися в державній інформаційній політиці.

Наш теза полягає в тому, що державна інформаційна політика, спрямована на забезпечення взаєморозуміння і партнерської взаємодії між суспільством і владою, формує систему взаємовідносин громадянського суспільства та держави в інформаційно відкриті відносини і є в даний час одним з ключових інструментів розвитку системи публічного управління.

Не вдаючись у дискусії про сутність сучасної інформаційної політики, дамо загальне визначення інформаційної політики як багатофункціональної

комплексної задачі публічного управління з питань ефективного державного регулювання інформаційною сферою за рахунок створення єдиних загальнодержавних систем і структур, стягуючих інформаційний простір держави в єдине ціле [2, с. 38] та спираються на системоутворюючі фактори, сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.

Інформаційно-комунікаційна інфраструктура вирішує завдання наступних технологічних етапів роботи з інформацією:

1) збір, накопичення, зберігання, первинна обробка (фільтрація) і актуалізація вихідної інформації;

2) комплексування, статистична та аналітична обробка, створення нової (вторинної) інформації;

3) використання масивів вихідної та вторинної інформації для прийняття рішень, формування спеціальним чином підготовлених інформаційних впливів і керуючих впливів у формі документованої інформації;

4) поширення та передача вихідної та вторинної інформації, інформаційних впливів, документованої інформації про прийняті управлінські рішення [3, с. 69].

Інформаційно-технологічні фактори відіграють ключову роль у побудові самої системи публічного управління. На етапі, коли цифрові технології тільки впроваджувалися в реалії нашого життя, технологічно були відсутні можливості побудови стійкого інформаційного зв'язку між органами державної влади і суспільством та його представниками.

Нові засоби і технології інформаційної взаємодії повністю змінюють принципи організації системи публічного управління. Цьому сприяє глобальна мережа Інтернет, а точніше Інтернет 2, в основу якого закладено високопродуктивні магістралі передачі даних.

Поширення комунікацій в управлінні, впровадження інформаційних технологій, комп'ютерних мереж, телекомунікацій в перспективі будуть наростати. Виходячи з цього випливає два висновки: перший – роль і значення інформаційно-технологічних факторів для вдосконалення системи публічного управління буде зростати, так як вони є головним резервом розвитку інформаційно-комунікаційної інфраструктури, і другий висновок – виникнуть і з'являться нові технології, нові засоби і події, відкриття та фактори, які дозволять діючу систему постійно вдосконалювати у напрямку пошуку оптимального співвідношення в системі публічного управління між державою та її громадянами.

Література

4. Горова С.В. Особа в інформаційному суспільстві: виклики сьогодення : монографія / С.В. Горова; наук. ред. О. С. Онищенко ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського.– Київ, 2017. – 467 с.

5. Дзьобань О. П. Філософія інформаційного права: світоглядні й

загальнотеоретичні засади : монографія / О.П. Дзьобань; Нац. акад. прав. наук України, НДІ інформатики і права. – Харків : Майдан, 2013. – 360 с.

6. Інформаційне суспільство в світі та Україні: проблеми становлення та закономірності розвитку: колективна монографія / За ред. д.філософ.н., проф. В.Г. Воронкової; Запоріж. держ. інж. акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2017. – 282 с.

Секція: Електронне урядування в умовах розвитку інформаційного суспільства

Мельник С.І.,
д.е.н., директор
Стариченко Є. М.,
к.е.н. зав. відділу науково-
технічної інформації
Орленко Н. С.,
к. е. н., ст.н.с.
відділу науково-технічної інформації
Стадніченко О.А.
н.с. відділу науково-технічної інформації
Український інститут
експертизи сортів рослин
місто Київ

РОЛЬ ТА МІСЦЕ ЕЛЕКТРОННИХ РЕЄСТРІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ В СИСТЕМІ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ.

Концепції розвитку цифрової держави в Україні включає використання сервісів, що дозволяють швидко отримувати послуги від державних установ, виконувати оцифрування та реінжиніринг державних сервісів.

На сьогоднішній день відсутня так звана інтероперабельність, тобто взаємодія, взаємний доступ, уніфікованість, реєстрів. Уніфікація структури реєстрів та ведення їх на спільній платформі, на думку авторів концепції, має забезпечити «перехресний» доступ до держструктур, що дозволять суттєво усунути дублювання функцій різних державних органів, а також полегшить комунікацію громадян України з держапаратом.

На сьогоднішній день система державних загальнодоступних електронних реєстрів має таку складову: - базові державні реєстри (Єдиний державний демографічний реєстр, Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, Державний земельний кадастр); інші державні реєстри; комунальні реєстри; визначені законом реєстри саморегульованих організацій; реєстр реєстрів.

Система реєстрів колишнього Міністерства аграрної політики та продовольства України відноситься до інших державних реєстрів. У таблиці 1 наведено їх перелік.

Таблиця 1.

Перелік реєстрів Міністерства аграрної політики та продовольства України

Назва реєстру	Назва документа та дата затвердження
Державний реєстр суб'єктів племінної справи у тваринництві	Наказ Мінагрополітики України від 13.06.2012 № 358
Реєстр селекційних досягнень у тваринництві	Наказ Мінагрополітики України від 02.07.2012 № 385
Державний реєстр сортів рослин, придатних для поширення в Україні	Постанова Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2018 р. № 774
Реєстр заявок на сорти рослин	Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 757
Реєстр патентів на сорти рослин	Постанова Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2018 р. № 755
Реєстр суб'єктів насінництва та розсадництва	Наказ Мінагрополітики України від 19.01.2017 р. №7
Реєстр сертифікатів на насіння та/або садивний матеріал	Постанова Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2016 р. № 979
Реєстри виноградних насаджень	Наказ Мінагрополітики України від 12.08.2014 № 303
Реєстр органів з оцінки відповідності	Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 10.02.2016 № 224
Реєстр аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів)	Постанова Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 р. № 881
Реєстр дорадчих служб та дорадників	Наказ Мінагрополітики України від 24.02.2007 N 121
Реєстр спеціальних сировинних зон	Наказ Мінагрополітики України від 29 серпня 2018 року N 415
Реєстр отримувачів часткової компенсації сільськогосподарської техніки та обладнання	Наказ Мінагрополітики України від 31.08.2018 № 425
Державний реєстр технічних засобів для агропромислового комплексу України	Наказ Мінагрополітики України від 14.07.2009 N 488

Український інститут експертизи сортів рослин бере участь у веденні реєстрів сортів рослин, придатних для поширення в Україні, заявок на сорти рослин та патентів на сорти рослин, які призначені надавати інформацію щодо дати початку та закінчення державної реєстрації сорту; складу авторів сорту; складу підтримувачів сорту; складу заявників сорту, складу володільців патентів на сорт, характеристик придатності сорту для поширення в Україні, географічних та зонових рекомендацій щодо використання сорту.

Забезпечення обміну інформацією, ефективна взаємодія органів державної влади та надання доступу до необхідної інформації установам і громадянам потребує проведення уніфікації структури цих реєстрів, своєчасне їх оновлення й забезпечення захисту конфіденційних даних.

Список літератури

1. Електронне урядування. Опорний конспект лекцій. Дзюба С.В., Жилиєв І.Б., Полумієнко С.К, Рубан І.А., за ред. А.І. Семенченка. – Київ, 2012.

2. Bharat Maheshwari*, Vinod Kumar, Uma Kumar and Vedmani Sharan; “E-Government Portal Effectiveness: Managerial Considerations for Design and Development”, Published: Computer society of India; <http://www.csisigov.org/1/27.pdf>

Юдакова Катерина Русланівна
студент групи ПУА-16-1бд
Інженерний Інститут Запорізького Національного Університету
м. Запоріжжя

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ В СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

На сьогоднішній день Україна знаходиться в умовах бурхливого розвитку глобалізаційних процесів та інформаційних технологій. Діджиталізація в сучасному світі виступає каталізатором розвитку технологічних змін та інноваційного потенціалу держави. Цифровізація сучасного суспільства створює зміни в управлінні, завдяки сучасним технологіям комунікація здійснюється в будь-який час, тому виникає питання розвитку діджиталізації в сфері державного управління.

Серед вітчизняних та зарубіжних науковців немає чіткої позиції, щодо трактування «діджиталізації». Так, наприклад на думку науковця Коляденко С.В. діджиталізація визначається, як спосіб приведення інформації у цифровий вигляд[1]. Фахівець Мешко Н.В. описує діджиталізацію як процес приведення найрізноманітнішу інформацію в електронний вигляд[2]. Отже необхідно визначити, що діджиталізація це процес використання цифрових технологій.

Необхідно зазначити, що в Україні створюються умови для діджиталізації на державному рівні, приймаються закони, постанови та розпорядження для постійного розвитку та удосконалення діджиталізації, так наприклад одним з головним регулюючим документом є розпорядження

Кабінету Міністрів України «Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки», Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», Закон України «Про національну програму інформатизації» та ін.[3-4].

Діджиталізація має дуже важливе значення для боротьби з корупцією та для її подолання. Першим важливим моментом впровадження діджиталізації в сфери державного управління слід виділити електронне голосування на посаду керівників державних підприємств, в органи місцевого самоврядування, на виборах в парламент та в правоохоронні органи.

Крім того діджиталізація дозволяє державі економити велику кількість грошей, які потрапляють до бюджету та витрачають на потреби населення. На сьогоднішній день 76% даних органи виконавчої влади розміщуються в електронному вигляді, також на сьогодні в державі впроваджено близько 120 е-послуг загальнодержавних та близько 10 тис. офіційно зареєстрованих он-лайн підприємств.

Кожного року в Україні зростає ІТ сфера на 22%, до ВВП валова додана вартість складає 4,4 %. Нещодавно Україна увійшла у рейтинг перших тридцяти країн з 115 від загальної кількості з відкритих даних OpenDataBarometer, також посіла 43 місце з 126 у рейтингу найбільш інноваційних країн світу, відповідно до глобального інноваційного індексу за 2018 рік, а це на 7 позицій вище, чим у минулому році.

На сьогоднішній день до системи документообігу підключено близько 673 органів державної влади по всій країні, вони щодня обробляють близько 5400 документів. В уряді КМУ впроваджено також погодження нормативно-правових проектів в електронному виді, що в разі підвищує ефективність прийнятих рішень.

Для прийняття важливих державних рішень було створено подання електронних петицій до Президента України. Для держави в контексті управління це дуже доцільно, тому що постійно можна контролювати ситуацію і підключати місцеві органи влади для вирішення стратегічних задач.

Для закладів тепер отримання ліцензії переведено до електронного формату, створено автоматизований електронний портал для відшкодування ПДВ. Впроваджено інформаційно-аналітичну систему «Прозорий бюджет», яка є інструментом управління публічними коштами із системою ключових показників ефективності. Однією зі складових цієї системи є розділ “Бюджет для громадськості”, що забезпечує представлення інформації про бюджет у зручному, простому форматі, інтерактивній інфографіці для громадян.

Впровадження діджиталізації у сферу державного управління максимально зменшує вплив людського фактора на процеси. Це дозволяє приймати більш ефективні рішення та слідкувати за подіями, контролювати роботу уряду та інше.

Було впроваджено портал e-data. Це єдиний веб-портал використання державних коштів, за його допомогою можна ознайомитись та проаналізувати на що використовуються державні кошти.

В 2020 році будуть впроваджені електронні лікарні, над їх заснуванням працює Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування та Міністерство охорони здоров'я. Створюється ІТ – централізація системи управління державними фінансами на основі взаємодії основних інформаційних ресурсів Казначейства, Податкової служби, Міграційної служби та Міністерства Фінансів.

Загалом, як видно, діджиталізація дозволяє постійно рухатись вперед, розвиваючи та стимулюючи розвиток державного управління та оптимізуючи процеси пов'язані з ним.

Список джерел інформації:

1. Коляденко С.В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні та світі. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2016. № 6. С. 105–112.

2. Стратегії високотехнологічного розвитку в умовах глобалізації: національний та корпоративний аспекти: монографія / Н.П. Мешко, О.М. Сазонець, О.А. Джусов та ін. Донецьк: Юго-Восток, 2012. 470 с.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки» № 67-р від 17.01.2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennyakonceptsiyi-rozvitku-cifrovoyi-ekonomiki-ta-suspilstva-ukrayini-na-20182020-roki-ta-zatverdzhennya-planu-zahodivshodo-yiyi-realizaciyi/>

4. Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації» № 75/98 від 11.08.2013. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/75/98-%D0%B2%D1%80>

Вальчук Олена Іванівна
Асистент кафедри правових наук та філософії, кандидат історичних наук
Вінницький державний педагогічний університет
імені М. Коцюбинського
м. Вінниця

ЕЛЕКТРОННІ ПОСЛУГИ ЯК СКЛАДОВА РЕФОРМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Сьогодні зарубіжні та вітчизняні науковці ведуть дискусії щодо достатньо стрімкого переходу від інформаційного суспільства до smart-суспільства. Нова модель передбачає прозорість процесів, гнучкість і адаптивність. Все більших обертів набирає соціальна економіка, основним пріоритетом якої є суспільне благо. Його досягнення здійснюється, в тому числі, шляхом пристосування типових традиційно-структурованих організацій до потреб окремих споживачів

через майстерне застосування системи сучасних методів інформаційно-комунікаційних технологій. Smart-суспільство включає в себе й електронне управління. Електронні сервіси, які особливо активно почали запроваджуватися в Україні, покликані, через використання новітніх технологій, підвищити якість життя населення.

Визначення «електронної послуги» можна знайти на урядовому порталі. Електронна послуга (або е-послуга) – це адміністративна або інша публічна послуга, що надається громадянину або юридичній особі в електронній формі. Завдяки цьому, громадянин має змогу отримати послугу від держави (оформлення ліцензії, соціальної допомоги, особистого документу тощо) без особистого відвідування органів влади. Е-послуги надаються через Інтернет, тож доступні з дому чи офісу 24 години на добу та сім днів на тиждень. Таким чином, вони є зручнішими та швидшими за особисті візити та мінімізують ризики корупції [1].

Державні послуги в електронному або онлайн-форматі є важливою складовою електронного врядування. Електронний уряд передбачає наявність інфраструктури для міжвідомчої автоматизованої інформаційної взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадянами та суб'єктами господарювання. На практиці це означає, що взаємодія державних структур між собою і відповідно надання державних послуг стають ефективнішими, оперативнішими, потребують менше ресурсів.

Протягом 2015-2019 рр. за фінансової підтримки Швейцарської агенції розвитку та співробітництва у Вінницькій, Волинській, Дніпропетровській та Одеській областях активно впроваджується програма «Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади» (EGAP). Партнерами у процесі реалізації проекту стали Фонд Східна Європа та Державне агентство з питань електронного урядування України. Загалом програма спрямована на використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволять якісно покращити врядування, взаємодію влади та громадян та сприятимуть соціальним інноваціям [2]. Реорганізація та модернізація центрів надання адміністративних послуг відповідно до оновлених національних стандартів і з використанням сучасним технологій – це шлях практичної реалізації заявлених теоретичних положень. У цьому напрямку найвагомішою є технологічна підтримка, робота над створенням чи доопрацюванням регіональних порталів надання адміністративних послуг, які б ефективно функціонували разом з відповідними загальнодержавними електронними ресурсами.

Сьогодні усі зусилля із впровадження електронних послуг спрямовані на оптимізацію та якісну трансформацію роботи центрів з надання адміністративних послуг, запровадження сучасних технологічних рішень для підвищення ергономічності «прозорих офісів» (електронні черги, програмне забезпечення та інше), навчання держслужбовців за новими стандартами у сфері електронного урядування.

Станом на листопад 2019 р. Урядовий портал інформує про можливість

доступу до понад 50 електронних послуг, які користуються найбільшим попитом серед громадян. Такими є послуги отримання житлової субсидії, реєстрація бізнесу, оформлення допомоги при народженні дитини та багато інших [3].

6 листопада 2016 року Уряд схвалив Концепцію розвитку системи електронних послуг в Україні, реалізація якої передбачена на період до 2020 року. Концепція містить перелік електронних послуг, надання яких в електронній формі передбачається першочергово. Це – близько 100 послуг, які є найбільш затребуваними серед громадян і представників бізнесу [4].

Таким чином, перезавантаження системи надання адміністративних та соціальних послуг є пріоритетним у реформуванні державного управління. Перехід державних послуг для громадян та бізнесу у цифровий формат – це одне з важливих завдань органів влади на національному, обласному та районному рівнях. Це дозволить покращити їхню якість, спростити доступ до них, а також зменшити корупційні ризики.

Література

1. Що таке електронна послуга? // Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/usi-pitannya-po-e-poslugam/sho-take-elektronna-posluga>
2. Електронне врядування задля підзвітності влади та участі громади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://egap.in.ua/>
3. Які е-послуги вже доступні? // Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/usi-pitannya-po-e-poslugam/yaki-e-poslugi-vzhe-dostupni>
4. Чи є в Уряду план із впровадження е-послуг? // Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/usi-pitannya-po-e-poslugam/chi-ye-v-uryadu-plan-iz-vprovadzhennya-e-poslug>

Лютий Марк Олегович
аспірант кафедри ПУ і А

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ЦИФРОВА ДЕРЖАВА, ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ І КОГНІТИВНЕ ЛІДЕРСТВО В ПРОЦЕСАХ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Створення в Україні Міністерства цифрової трансформації (МЦТУ) та встановлення його командою цілі з «залучення до програми розвитку цифрових навичок 6 млн. українців» [1] є незаперечно важливою умовою повноцінної інтеграції нашої держави в європейську і світову спільноти сучасних

технологічно і соціально розвинутих країн, інтелектуалізовані людські ресурси яких вимагають адекватних змін в інтелектуалізації підходів і технологій управління [2].

Однак, проблеми з впровадженням в реалії вітчизняного публічного управління і адміністрування технологій та інструментів «електронного врядування», «електронної демократії», «диджиталізації», «інформатизації», «цифровізації», «цифрової трансформації» і т. п. вимагають випереджаючих змін у стосунках з інформаційно-комп'ютерними технологіями та інструментами (ІКТ) всього вітчизняного управлінського корпусу і, в першу чергу, змін традиційних вимог до тих складових лідерства в сфері публічного управління і адміністрування, які визначають його результативність і ефективність. Недаремно у аналітичному звіті «Global Human Capital Trends 2017» було наголошено, що сьогодні «... потрібен зовсім інший тип лідера: «цифровий лідер», який може створювати команди, підтримувати зв'язки між людьми та їхню залученість, а також розвивати культуру інновацій, стійкість до ризику та постійне вдосконалення» [3, с. 2].

Оскільки, на думку проф. Чалої Н. Д., «... вплив четвертої промислової революції у сфері державного управління та місцевого самоврядування в Україні вже проявляється, тому варто очікувати стрімкої трансформації вимог до фахових компетенцій державних службовців» [4, с. 18], стає цілком очевидною необхідність трансформації в «цифрових лідерів» функціонерів всіх рівнів вітчизняної системи публічного управління через професійне оволодіння останніми тими ІКТ, які оптимізують, спрощують і прискорюють організаційні процедури, процеси збору, збереження, обробки і використання інформації для прийняття якісних рішень і т. д.

Однак, аналіз і оцінка з цих позицій практичного стану системи публічного управління в Україні дозволяє констатувати, що швидкість і масштабність освоєння сучасних ІКТ громадянами України, з одного боку, і органами влади всіх рівнів та їх функціонерами з іншого є неадекватними. Це обумовлено цілим рядом причин, серед яких, на думку експертів, «Низька включеність державних установ щодо реалізації Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства» [5], небажання управлінських кадрів «... засвоювати нові технології роботи та прийняття управлінських рішень» [6] і т. п., внаслідок чого «Утворений в результаті цього комунікаційний розрив перешкоджає побудові діалогу між владою і суспільством, гальмує залучення населення до обговорення соціально-значимих рішень» [7, с. 448].

Тому, серед цілого комплексу завдань з вирішення цієї проблеми, ключовим завданням цифрової трансформації країни слід, на нашу думку, вважати завдання створення в системі публічного управління критичної множини «цифрових», а в найбільш узагальненому розумінні «когнітивних» лідерів-функціонерів [8], індивідуальні характеристики яких визначатимуться не тільки традиційно їх особистісними рисами та лідерськими здібностями, а і рівнем їх особистої «цифровізації». При цьому, прискорене створення

критичної множини «цифрових лідерів» в Україні є можливим як через обов'язкове освоєння ІКТ діючим кадровим наповненням системи, так і шляхом залучення у сферу публічного управління людей, велика кількість яких «... обирає роботу в українських ІТ-компаніях, надає послуги і робить все для того, щоб зробити Україну найбільшим експортером ІТ-послуг в Європі» [9].

Література

1. Міністерство цифрової трансформації України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://thedigital.gov.ua/ministry>
2. Petrenko V. Intellectualization Management of Intellectual Resources – Urgent Need of Modern Society / V. Petrenko // World Scientific News. – 2016. – #57. – P. 674-679.
3. Звіт Global Human Capital Trends 2017. Розділ шостий. – Deloitte University Press, 2017. – 8 с.
4. Чала Н. Д. Вплив індустрії 4.0 на вимоги до фахових компетенцій державних службовців / Н. Д. Чала // Публічне врядування в Україні: стан, виклики та перспективи розвитку : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, присвяч. 100-річчю держ. служби в Україні (Київ, 25 трав. 2018 р.) : у 5 т. / за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петрос. – Київ : НАДУ, 2018. – Т. 4. – С. 16-17.
5. Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoyu.html>
6. Требик Л. Використання сучасних комп'ютерних технологій у роботі старост із громадськістю / Людмила Требик // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2018/july/issue-7/article-37831.html>
7. Шевчук І. Б. Перспективи використання соціальних мереж в практиці е-урядування / І. Б. Шевчук // Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції «Сучасна парадигма публічного управління» (17-18 жовтня 2019 р., м. Львів). – Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2019. – С. 448-460.
8. Лютий М. О. Когнітивне лідерство: ідентифікація завдань з виховання і розвитку лідерів-функціонерів вітчизняної системи публічного управління і адміністрування / М. О. Лютий // Децентралізація влади, проведення реформ в Україні. Сучасний стан та проблеми підготовки кадрів для об'єднаних територіальних громад : матеріали II Міжнародної науково-методичної конференції 13-14 грудня 2018 р. Рівне : НУВГП, – С. 116 – 118.
9. Картер С. Україна має потенціал стати «мозком» Європи - посол ЄС / С. Картер // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.unn.com.ua/ru/news/1834700-ukrayina-maye-i-potentsial-stati-mozkom-yevropi-posol-yes>

Старченко Антон Юрійович
Кандидат юридичних наук
Одеський національний економічний університет
м. Одеса

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Одними із основних засад на яких повинна ґрунтуватися національна політика в сфері розвитку інформаційного суспільства в Україні є визначення завдань всебічного розвитку інформаційних ресурсів та забезпечення створення загальнодоступних електронних інформаційних ресурсів. Ефективне виконання таких завдань можливо лише за умови вдосконалення та розвитку законодавства щодо державних інформаційних ресурсів, що обумовлює актуальність наукових досліджень в цій галузі.

Слід зазначити, що хоча із прийняттям Закону України «Про інформацію» у новій редакції законодавець відмовився від правового регулювання інформаційних ресурсів, цей інститут як і раніше згадується в чинному законодавстві. Однак, без включення однозначної правової категорії в закон «Про інформацію» не можна говорити про стабільність правового регулювання інформаційних відносин. У національному законодавстві закріплено кілька понять, пов'язаних з інформаційними ресурсами. Загальна позиція законодавця з приводу визначення поняття «інформаційні ресурси» виражена в ст. 1 Закону України «Про національну програму інформатизації» [1]. Під ними розуміються «сукупність документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо)». Тобто законодавець говорить про те, що інформаційні ресурси - це, насамперед, документ у значенні носія інформації. Більше того, інформаційний ресурс, перебуває у взаємозв'язку з інформаційною системою, де відбуваються інформаційні процеси з інформаційними ресурсами. Якщо призначення інформаційної системи полягає в наданні органам державної влади або керівникам інформації, що забезпечує прийняття обґрунтованих і ефективних рішень, то інформаційні ресурси надають дані, які обробляються технологічними процедурами, персоналом і перетворюються в інформацію для підготовки й прийняття управлінських рішень.

Нормативні документи містять визначення поняття «національні інформаційні ресурси», як ресурси незалежно від їх змісту, форми, часу та місця створення, форми власності, призначені для задоволення потреб громадянина, суспільства, держави. Національні ресурси включають державні, комунальні та приватні ресурси [2]. Тобто інформаційні ресурси держави вважаються складовою національних інформаційних ресурсів. Поняття «державні інформаційні ресурси», також не знайшло своє повне, систематизоване визначення. Так, в Законі України «Про Державну службу

спеціального зв'язку та захисту інформації України» (в редакції від 07.11.2018р.) під державними інформаційними ресурсами розуміється «систематизована інформація, що є доступною за допомогою інформаційних технологій, право на володіння, використання або розпорядження якою належить державним органам, військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, державним підприємствам, установам та організаціям, а також інформація, створення якої передбачено законодавством та яка обробляється фізичними або юридичними особами відповідно до наданих їм повноважень суб'єктами владних повноважень» [3]. Однак це визначення не є зовсім вірним через те, що законодавець порівнює інформацію з інформаційними ресурсами, хоча саме зафіксована на матеріальних носіях інформація (документована інформація), а не в будь-якій формі, є складовою інформаційного ресурсу. Іншим недоліком наданого в законі поняття є належність інформації державі на праві власності. Коментоване визначення поняття «державні інформаційні ресурси» містить конкретизований перелік осіб, які мають право володіти, використовувати інформацію, а саме: державні органи, військові формування, утворені відповідно до законів України, державні підприємства, установи та організації. Але чомусь у цьому переліку не знайшлося місця для органів місцевого самоврядування, адже вони теж мають право використовувати державні інформаційні ресурси.

Отже, науковий аналіз нормативно-правових актів України дає підстави доводитися стверджувати, що наведені дефініції щодо інформаційних ресурсів не розкривають властивостей цих категорій, не дають критеріїв й орієнтирів інформаційної діяльності. Вони лише віддзеркалюють наявність ресурсу як такого у вигляді інформації. Чинним законодавством України не встановлено чіткого юридичного та методологічного трактування складових державних інформаційних ресурсів. Щодо належності інформаційних ресурсів до категорій державних та недержавних чинне законодавство також немає чітко визначених критеріїв, що створює певні труднощі щодо формування системи національних інформаційних ресурсів.

Література:

1. Про Національну програму інформатизації : Закон України : від 04.02.1998 р. № 74/98-ВР URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/74/98-вр> (дата звернення: 17.11.2019).

2. Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів : Розпорядження Кабінету Міністрів України : від 05.05.2003 р., № 259-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/259-2003-р> (дата звернення: 17.11.2019).

3. Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України : Закон України : від 9 квітня 2014 року № 1194-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3475-15/ed20181107> (дата звернення: 17.11.2019).

Бабич Владислав Володимирович
спеціаліст відділу економічного розвитку,
інвестиційної діяльності та туризму
Скадовської РДА
м. Скадовськ

ЕЛЕКТРОННЕ УРЯДУВАННЯ ТА ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ В ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Реформа будь-якої галузі в сучасних умовах спрямована на широке використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності. Розвиток електронного урядування, з огляду на міжнародний досвід, є одним з основних факторів забезпечення успішності реформування та підвищення конкурентоспроможності країни. Адже саме інструменти е-урядування здатні забезпечити значне покращення якості обслуговування фізичних і юридичних осіб та підвищення відкритості, прозорості та ефективності діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування [1].

Нормативне забезпечення, нормативно-правові акти України регулюють питання впровадження електронного урядування в органах виконавчої влади та об'єднаних територіальних громадах. А саме: Закон України «Про Національну програму інформатизації» від 4 лютого 1998 року № 74/98-ВР; Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» від 22 травня 2003 року № 851-IV; Закон України «Про електронні довірчі послуги» від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII; Указ Президента України від 29 липня 2019 року №558/2019 «Про деякі заходи щодо поліпшення доступу фізичних та юридичних осіб до електронних послуг» та інші нормативні документи [2].

Електронне урядування – форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян.

З метою розширення можливостей участі громадян у процесі державотворення та державного управління все більше застосовуються інструменти електронної демократії.

Електронна демократія – форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоврядування шляхом широкого застосування інформаційно-комунікаційних технологій в демократичних процесах, що дає змогу: посилити участь, ініціативність та залучення громадян на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівні до публічного життя; поліпшити прозорість процесу прийняття рішень, а також підзвітність демократичних інститутів; поліпшити зворотну реакцію суб'єктів владних

повноважень на звернення громадян; сприяти публічним дискусіям та привертати увагу громадян до процесу прийняття рішень [3].

Найбільш поширеними інструментами електронної демократії, що застосовуються сьогодні в Україні як на загальнодержавному, так і на місцевому рівні, є електронні консультації, електронні петиції, електронні звернення, бюджети участі (громадські бюджети). Також створені ресурси для оприлюднення наборів даних у формі відкритих даних, у тому числі з використанням електронних платформ, наприклад «Громадянське суспільство і влада», «Розумне місто» чи «Єдина система місцевих петицій», які поєднують у собі кілька електронних інструментів участі та сприяють формуванню ефективної системи електронного урядування в Україні для задоволення інтересів та потреб фізичних та юридичних осіб, вдосконалення системи державного управління, підвищення конкурентоспроможності та стимулювання соціально-економічного розвитку країни [3].

Формування базової інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури електронного урядування та управління розвитком електронного урядування в органах виконавчої влади здійснюється через: систему електронної взаємодії органів виконавчої влади; систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів; інтегровану систему електронної ідентифікації та аутентифікації; електронний кабінет громадянина; веб-портал електронного урядування gov.ua, у тому числі єдиний державний веб-портал відкритих даних та єдиний державний портал адміністративних послуг; спеціальні захищені мережі передачі даних, у тому числі національної системи конфіденційного зв'язку; захищену електронну пошту; захищені центри обробки даних, у тому числі з використанням хмарних технологій; базові державні реєстри, у тому числі оцифрування паперових носіїв, та покращення якості даних в державних реєстрах [5].

Державний контроль за станом технічного захисту інформації здійснюється Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України. Ця установа є державним органом, який призначений для забезпечення функціонування і розвитку державної системи урядового зв'язку, Національної системи конфіденційного зв'язку, захисту державних інформаційних ресурсів в інформаційно-телекомунікаційних системах, криптографічного та технічного захисту інформації [2].

Література

1. Баранов О. Електронний уряд в Україні? Буде! Коли?, <http://www.zn.kiev.ua/nn/show/376/33406/>
2. Блажівська Н., Береза Т. Електронний уряд та інформатизація органів державної влади, <http://www.pravo.org.ua/word/50.doc>
3. [Електронне урядування та електронна демократія: навч. посіб.: у 15 ч. / за заг. ред. А.І. Семенченка, В.М. Дрешпака. – К., 2017.](#)

4. Розпорядження голови Скадовської районної адміністрації №145 від 15.09.2019 року «Про Інструкцію з діловодства в Скадовській районній державній адміністрації», 2019. –14с.

5. Серенок А. О. Упровадження технологій електронного урядування в діяльність органів місцевого самоврядування / А. О. Серенок // Державне будівництво [Електронне видання]. – 2008. – № 1. – Режим доступу до журн. : <http://www.kbuara.kharkov.ua>

СЕКЦІЯ 8. СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА МОВНА ПОЛІТИКА У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Мороховський Владислав Олегович студент 4 курсу спеціальності
«Політологія», групи ЮФ-216
Науковий керівник Сергієнко Тетяна Іванівна,
доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя

СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Актуальність даної теми обумовлена, тим що комунікація відіграє досить важливу роль у публічному управлінні, незалежно про яку форму комунікації йде мова. Керівникам всіх рівнів необхідна інформація для прийняття правильного на їх погляд рішення [1, с. 218]. Характер потоку інформації є визначальним для налаштування комунікації в системі управління. Доцільним є розмежування внутрішніх і зовнішніх засобів комунікації. Метод зовнішньої комунікації у публічному управлінні націлений на громадськість з метою впливу на їх сприяння та свідомість для узгодження позицій з представниками суспільства, внутрішня комунікація пронизує всю сферу публічного управління з середини і являється двигуном у системі прийняття управлінських рішень [3, с. 85].

Термін спілкування походить від латинського «*communīcāre*», що означає «ділитися», тобто це діяльність з передачі інформації за допомогою обміну думками, повідомленнями чи інформацією, як через мовлення, візуалізацію, сигнали, письмове повідомлення чи поведінку. Це змістовний обмін інформацією між двома або групою людей. Для спілкування потрібні відправник, повідомлення та одержувач, хоча одержувач не повинен бути присутнім або знати про намір відправнику спілкуватися під час спілкування; таким чином спілкування може відбуватися на величезних відстанях у часі та просторі. Комунікація вимагає, щоб сторони, що спілкуються, поділяли сферу комунікативної спільності. Процес зв'язку завершується, коли одержувач зрозумів повідомлення відправника. Пристрої, які використовуються для розмови або для передачі повідомлення одним співрозмовником до іншого, або від однієї людини до іншої, називаються засобами зв'язку. Засоби спілкування - найнеобхідніша частина сучасного способу життя. У сучасну епоху існує багато видів засобів комунікації, такі як газета, телефон, телебачення, Інтернет тощо. Вони відіграють дуже важливу роль у нашій повсякденній життєвій діяльності.

Досліджуючи процес комунікації у нашому щоденному житті, зазначимо, що ми постійно спілкуємось або обмінюємось інформацією та ідеями. Іноді ми розуміємо, що говорить інша людина, іноді ми неправильно розуміємо. І

нерозуміння може призвести до розбіжностей, конфліктів чи суперечок тощо. Сьогодні виокремлюють три складності процесу комунікації:

- комунікація відбувається у відносинах між відправниками та приймачем;
- спілкування може протікати в одному напрямку і закінчуватися там;
- повідомлення може викликати відповідь, формально відомий як зворотний зв'язок.

Це пояснює, що в простому потоці інформації від однієї людини до іншої, це зворотній зв'язок, який повідомляє нам, чи правильно отримано повідомлення чи ні. Відправник ініціює спілкування з певною метою. В організаційному відношенні відправник буде особою, яка має на меті передавати повідомлення або вказівки одному або більше людей в організації.

Щодо державного управління, то комунікацію слід було б розглядати з позицій діяльності як такої і її системності (вкладеності в неї низки елементів моделей комунікації менеджменту, політичної комунікації, психологічної комунікації, маніпуляції) з урахуванням вимог законодавчих актів і внутрішньої організаційної діяльності. Комунікація в державному управлінні не є окремими методами чи прийомами, а включена в усі види діяльності і виступає як засіб, що її обслуговує.

Таким чином, комунікація існує на всіх рівнях системи публічного управління. Комунікативні функції організації – це особливий навик, який можливо здобути, удосконалити й розвинути. Процес комунікації є ефективним, в тому випадку, якщо повідомлення є зрозуміле суб'єкту, якому воно відправлено. Можливо виділити у публічному управлінні такі засоби публічної комунікації як: інформування; надання публічних послуг; обговорення проектів рішень, які неможливо прийняти без участі громадськості [2, с.233]. Головною метою управлінської інформації є інтеграція системи звітності, яка дає кожному рівневі управління необхідну інформацію в необхідний час. На даний момент можна розглядати інформацію як один із найголовніших ресурсів розвитку суспільства. Інформація є невід'ємною складовою організації і виконання управлінських рішень, оскільки, включає в себе необхідну кількість даних і відомостей для цього процесу і є невід'ємною складовою для управління організаційними питаннями, процесами і підприємницькою діяльністю.

Література

1. Сергієнко Т.І. Ефективність управлінських рішень в органах виконавчої влади / Т.І. Сергієнко // Збірнику наукових праць : Науковий вісник молодих вчених ЗДІА/ Гол.редактор В.І.Пожуєв. – Запоріжжя. Вид-во РВВ ЗДІА. – 2011.- №2(3). – С. 217-223.

2. Сергієнко Т.І. Роль менеджера в системі прийняття управлінських рішень / Т.І. Сергієнко // Сучасне українське суспільство у вимірах глобалізації і євроінтеграції. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з

міжнародною участю 21-22 березня 2013 р. / За ред. д.філософ.н., проф. В.Г.Воронкової; Запоріж.держ.інж.акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2013. – С. 231-234.

3. Лобань Т.І. Формування лідеру нового типу / Т.І.Лобань // Збірник наукових праць з гуманітарних наук, матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Українська політична антропологія як гуманістичний чинник державотворення в Україні», (9-10 жовтня 2002 рік) та Всеукраїнської науково-методичної конференції «Філософські, культурні, релігієзнавчі аспекти осмислення сучасного світу та їх науково-методичні значення» (24-25 жовтня 2002 рік) - Запоріжжя, ЗДІА., 2003. – С. 85-86.

Важненко Карина Олексіївна, студентка 1 курс спеціальності
«Політологія», групи Ю-219

Науковий керівник Сергієнко Тетяна Іванівна,
доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент,
Національний університет «Запорізька політехніка»,
м. Запоріжжя

ОСОБЛИВОСТІ КОМУНІКАЦІЙ З ГРОМАДСКІСТЮ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Актуальність даної теми обумовлена тим, що на сучасному етапі розвитку в Україні особливого значення набуває управлінська культура як складова загальної культури керівника як суб'єкта владних повноважень. Будучи одночасним поєднанням мистецтва управління та мистецтва виконання, також українська культура слугує сукупним показником не лише управлінського досвіду, рівня управлінських знань, умінь, професіоналізму, а ще й почуттів і зразків поведінки. Саме тому від неї, залежить здатність та готовність до ефективної та результативної децентралізації державної влади та успішної реалізації розпочатих стратегічних реформ.

Питанням використання інформації і комунікації в управлінні присвячено праці дослідників: І. Арістової, В. Бебика, Т. Безверхнюк, О. Берегової, М. Головатого, Н. Дніпренко, Н. Драгомирецької, В. Дрешпака, А. Єрмоленка, О. Зернецької, С. Кащавцевої, В. Козбаненка, В. Конецької, В. Королька, В. Комаровського, В. Малиновського, А. Мельник, В. Лісничого, Т. Ляпіної та ін. Проте, залишається ряд питань, які потребують подальшого дослідження.

Реалії сьогодення свідчать, що сучасному керівнику потрібно володіти рівнем управлінської культури ще й тому, що в нинішніх умовах надзвичайної актуальності набуває проблема формування людських ресурсів у сфері публічного управління [3, с. 232]. Це пояснюють тим, що спосіб життя органу державної влади та органу місцевого самоврядування як соціальної мікросистеми та організації, основні ціннісні принципи, культурне середовище, характер відносин у колективі є підґрунтям розвитку особистості публічного службовця. Тож саме тому прояви державного службовця місцевого

самоврядування як людини адміністративної - професіоналізм, компетентність, ставлення до результатів роботи, утвердження себе у творчій праці, спілкуванням та відносинами у колективі в процесі професійного виконання посадових обов'язків у сфері публічного управління - впливають як на загальну, так і на моральну комфортність, які є вагомими складовими не лише професійної діяльності, а й професійного здоров'я [2, с. 220].

Система спілкування досить сильно впливає на атмосферу у колективі, роблячи її або теплою та доброзичливою, або ж холодною та байдужою. Зрозуміло, що від координації інформаційної, комунікативної взаємодії залежать не лише результати професійної діяльності, а й задоволення потреб та інтересів співробітників. Ділове спілкування також відіграє дуже важливу роль у публічному управлінні, як складова комунікативної діяльності в публічному управлінні. Діалогічність можна визначити як здатність відправника повідомлення, сприймати та враховувати правомірність і внутрішню обґрунтованість не лише власної думки, а й інших способів міркування, що втілюються у висловлюваннях адресата. Саме через це діалогічне мовлення з грецької *dialogos* - «бесіда, розмова двох», виступає такою його формою, яка складається з обміну висловлюваннями-репліками [1, с.67].

Велике значення у публічному управлінні має таке словосполучення як мовна політика. Що ж це таке? Мовна політика - це сукупність ідеологічних постулатів і практичних дій, спрямованих на регулювання мовних відносин у країні або на розвиток мовної системи у певному напрямі. Публічне управління - є видом діяльності держави, здійснення управлінського організуючого впливу шляхом використання повноважень виконавчої влади через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою комплексного соціально-економічного та культурного розвитку держави, її окремих територій, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їх прав і свобод. Державна мовна політика в Україні має своїм завданням регулювання суспільних відносин у сфері всебічного розвитку і вживання української як державної, регіональних мов або мов меншин та інших мов, якими користується населення країни в державному, економічному, політичному і громадському житті, між особовому та між народному спілкуванні, охорону конституційних прав громадян у цій сфері, виховання шанобливого ставлення до національної гідності людини, її мови і культури, зміцнення єдності українського суспільства.

Отже, сучасні комунікації та мовна політика дуже важливі складові публічного управління. Адже комунікації – це спілкування, а це найголовніше у публічному управлінні. Кожен керівник повинен мати комунікативні навички, а тим паче службовці, або державні діячі. Мовна політика виконує не менш важливу роль, її завданням є регулювання суспільних відносин у сфері всебічного розвитку. Тож публічне управління є дуже важливим видом

діяльності держави, в якому є складові яких потрібно дотримуватись і тільки тоді управлінці будуть професіоналами у своїй діяльності.

Література

1. Дрешпак В. М. Комунікації в публічному управлінні: навч. посіб. / В.М.Дрешпак.– Д.: ДРІДУ НАДУ, 2015. – 168 с.
2. Сергієнко Т.І. Ефективність управлінських рішень в органах виконавчої влади / Т.І. Сергієнко // Збірнику наукових праць : Науковий вісник молодих вчених ЗДІА/ Гол.редактор В.І.Пожуєв. – Запоріжжя. Вид-во РВВ ЗДІА. – 2011.- №2(3). – С. 217-223.
3. Сергієнко Т.І. Роль менеджера в системі прийняття управлінських рішень / Т.І. Сергієнко // Сучасне українське суспільство у вимірах глобалізації і євроінтеграції. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 21-22 березня 2013 р. / За ред. д.філософ.н., проф. В.Г.Воронкової; Запорізь.держ.інж.акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2013. – С. 231-234.

Фолькіна О. М.

ст.гр. ПУА-16 -1 бд

Науковий керівник: д.ф.н., проф. Воронкова В.Г.

Інженерного інституту Запорізького національного університету,
м.Запоріжжя

КОМУНІКАЦІЇ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ

Актуальність обраної теми полягає у тому, що ефективність роботи управлінця напряму залежить від його вміння працювати та налагоджувати контакт з людьми і як він менеджер працює з інформацією. Наявність точної інформації є одною з основних вимог для прийняття ефективного рішення та розуміння масштабів проблеми. Комунікація являється єдиним способом отримання достовірної інформації. Процес комунікації є важливим для функцій контролю [2, с.19]. Для правильної оцінки роботи організації, керівники потребують інформації стосовного того, що було виконано.

Щодо вивчення питань, дослідження даної проблеми, то зазначимо, що сьогодні присвячено чимало наукових досліджень зарубіжних та вітчизняних вчених із державного управління, таких як: Е. Афонін, М. Білінська, В. Бодров, О. Валевський, В.Воронкова, Р. Войтович, Н. Гончарук, Л. Гонюкова, В. Голубь, В. Гошовська, Н. Грицяк, В. Гурковський Н. Дніпренко, Ю. Кальниш, Ю. Ковбасюк, В. Козаков, В. Королько, Д. Неліпа, Н. Нижник, А. Мерзляк, Т. Пахомова, Г. Почепцов, В. Пухкал, Я. Радиш, А. Рачинський, В. Ребкало, В. Рижих, Є. Романенко, Є. Ромат, О. Руденко, А. Семенченко, С. Серьогін, Г. Ситник, О. Соснін, С. Телешун, В. Тертичка, В. Удовиченко та ін. Але, все ж таки дане питання заливається актуальним, не дивлячись на велику з боку дослідників. Це пов'язане з тим, що робота управлінця є інтелектуальною [3, с.219]. Для чітко налагодженої роботи організації, керівнику необхідно

провести низку правильних рішень із серії альтернативних можливостей. Отже, функціями управління є прийняття рішень, організація роботи, мотивування, планування та контроль [1, с.348].

Завдяки комунікаційному процесу державний орган прагне встановити близький зв'язок з громадянами, наближаючи їх до процесу прийняття державних рішень і починаючи діалог, що дає можливість зрозуміти потреби та запити громадян. Як і в будь-якому процесі спілкування, комунікація в публічному управлінні має певні перешкоди що ускладнюють її процес. Перешкоди, труднощі та бар'єри, пов'язані з процесом комунікації, роблять обов'язковим її регулювання, адаптацію та перетворення. Щодо ефективності комунікації з громадянами, то вона сьогодні є джерелом сили влади [4. с. 231]. В сучасній Україні існують нагальні потреби для підвищення рівня громадської участі в процесі вироблення та реалізації політики. Без цього українське суспільство залишатиметься інертним. Реалії сьогодення свідчать, що необхідно створити, підтримуючи та підживлюючи різні ефективні механізми активної участі громадськості для того, щоб допомогти мобілізувати розповсюдження ресурсів для задоволення соціальних потреб кожного пересічного українця. На даний процес ефективно сприятиме розповсюдження процедур та стандартів щодо вироблення управлінських рішень та аналіз державної політики, що є ефективним інструментом створення високої довіри та партнерських стосунків між державою та громадянами.

Для посилення ролі громадян в демократичних перетвореннях держав, необхідне залучення громадськості до вироблення і запровадження політики. Також учать громадян на порядок збільшить прозорість прийняття рішень, підвищить відповідальність посадовців перед своїм електоратом. Серед зацікавлених сторін слід поширювати необхідну інформацію для досягнення успішних результатів від участі громадськості. Розповсюдження інформації ефективно в тому випадку, коли державна влада постійно інформує своїх громадян про їх роль та обов'язки, а також про розробку політики. Також, розповсюдження інформації серед громадськості має місце, тоді коли громадяни виражають своє занепокоєння с приводу тієї чи іншої проблеми. Увага з боку ЗМІ.У процесі залучення населення до вирішення проблем громади, провідну роль займають засоби масової інформації, оскільки, вони поширюють серед мас значну кількість інформації у простий та ефективний спосіб, інформуючи громадян через засоби масової комунікації, інформуючи населення про стан справ та заплановані заходи. Панування в суспільстві сучасних політичних технологій ґрунтуються на інструментальному знанні та значною мірою звужують політичні свободи громадян. Використовуючи певні технології, організатори політичних виборів вважають, що свідомістю та волевиявленням громадян можна маніпулювати. На сьогодні технології зв'язків з населенням значно обмежують свободу людини і соціальні, політичні і побутова сфери стали сферою наступу.

Література.

1. Воронкова В. Г. Управлінська діяльність як предмет соціально-філософської рефлексії / В. Г. Воронкова // Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.].- К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2013.- Вип. 69. - С. 347-354.
2. Воронкова В. Г. Концептуалізація інформаційно-комунікативного менеджменту в контексті нелінійно-синергетичної методології / В. Г. Воронкова // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2016. - Вип. 66. - С. 13-25.
3. Сергієнко Т.І. Ефективність управлінських рішень в органах виконавчої влади / Т.І. Сергієнко // Збірнику наукових праць : Науковий вісник молодих вчених ЗДІА/ Гол.редактор В.І.Пожуєв. – Запоріжжя. Вид-во РВВ ЗДІА. – 2011.- №2(3). – С. 217-223.
4. Сергієнко Т.І. Роль менеджера в системі прийняття управлінських рішень / Т.І. Сергієнко // Сучасне українське суспільство у вимірах глобалізації і євроінтеграції. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю 21-22 березня 2013 р. / За ред. д.філософ.н., проф. В.Г.Воронкової; Запоріз.держ.інж.акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2013. – С. 231-234.

Мельник Емілія Анатоліївна., доцент,
к. філос. н., доцент кафедри правових наук та філософії,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
м. Вінниця;
Касинюк Лариса Адамівна, доцент права,
доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін
Харківського національного університету
будівництва та архітектури,
м. Харків

ДО ПИТАННЯ КОМУНІКАЦІЇ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Розвиток сучасного інформаційного суспільства позначено посиленням уваги низки урядів держав світу до комунікативної діяльності суб'єктів державного управління. Ця увага спрямована на створення сучасних підходів щодо практики державних комунікацій [1], які розглядають державне управління як специфічний вид спеціально побудованої діяльності, зокрема особливий вид діяльності з соціального управління [2]. Саме завдяки професійним підходам, методам, практикам в культурі державної комунікації вирішується низка завдань щодо побудови взаємовідносин держави і суспільства, державної влади та громадськості. Тому комунікативну діяльність, яка є складовою діяльності державного службовця, постає об'єктом уваги у наукових дослідженнях.

Сучасні зарубіжні дослідники розглядають комунікацію як діяльність, завдяки якій багато держав сформували власну комунікаційну політику,

стратегії, плани. У науковій літературі використовуються два поняття: комунікативна політика і комунікаційна політика. Остання, зокрема визначає особливості взаємодії з населенням шляхом використання ІТ-технологій.

У багатьох державах виокремлюється комунікативна політика, яка має: принципи; цілі; рішення; правила; заходи; кодекси поведінки. Відповідно, кожна держава визначає для себе найбільш доцільний формат документу, який є основою для реалізації на практиці комунікативної політики та створений у відповідності з практикою і традиціями системи правового регулювання у державах: політика комунікацій; комунікаційна стратегія; стратегія комунікацій та план дій; координація комунікативної політики; політика урядової зовнішньої комунікації; комунікаційна стратегія громадськості.

В основу практики комунікації у багатьох державах світу покладено певні теоретичні концепції. Сучасні дослідження розглядають комунікації суб'єктів державного управління крізь призму урядових комунікацій. Існує багато документів, у яких йдеться про важливість для багатьох держав плану комунікацій ЄС щодо розвитку соціального діалогу. Наприклад, Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014). Також проводиться аналіз заходів та визначаються методи комунікацій, що застосовувались для досягнення результатів: консультативні заходи; дебати по стратегічним питанням, телевізійні форуми; семінари; прямий діалог тощо.

Комунікацію в публічному управлінні розглядають як специфічну діяльність, яка має такі основні напрями: стратегічні комунікації; кризові комунікації; масові комунікації; міжособистісні комунікації. Всі вони реалізуються декількома шляхами: спілкування; е-технології для спілкування; урядовий зв'язок; закон як комунікації; PR-комунікація. У свою чергу вони розподіляються на два вектори: комунікації з громадськістю та комунікації в межах державно-адміністративної системи. Їх реалізація передбачає використання певних методів: пропаганди; переконуючої пропаганди; переконання; залучення; освіти; пояснення; роз'яснення; діалогу; медіації; інформування. Так PR-комунікація, як діяльність, реалізується з трьох позицій: з громадянами; з державними установами; з зацікавленими сторонами. У даному випадку методи PR-комунікації однакові, але мають різне наповнення: надання інформації; обговорення; планування; інформаційно-пропагандистські кампанії; поширення нової інформації.

Варто відзначити, що інформування розглядається як один з методів реалізації комунікативної політики держави і тільки при інформуванні населення для отримання оперативної інформації, що є правом громадянина.

Існують думки щодо розширення функцій законів держав, які на сьогодні мають не тільки дозвільні функції, а й комунікативні, оскільки громадяни отримали можливість впливати на формування змісту законодавчих актів.

Відповідно і сам закон стає формою комунікації з населенням і переходить у площину комунікаційного підходу [3].

У системі публічного управління існують такі функції комунікації як інформаційна (інформація, що має відношення до послуги, яку забезпечує публічне управління, а також до правил через які виконуються публічні функції; просування послуг, які надаються державними установами; надання пропозицій (охоплює проекти і політичні пропозиції, які виносяться на публічні дебати).

Таким чином, публічне управління не може існувати без комунікації, як форми взаємодії різноманітних суб'єктів і об'єктів управління, оскільки демократичний режим потребує погодження позицій у постійному діалозі між владою і громадськістю. Комунікації інформують населення і владні структури та інститути громадянського суспільства, дозволяють видавати накази, ухвалювати законодавчі акти, переконувати людей.

1. Драгомирецька Н.М. Сучасні тенденції комунікацій у сучасному світі / Н.М. Драгомирецька // Публічне урядування : збірник. — № 1 (1) — листопад 2015. — Київ. : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2015. — С. 85-97 (210 с.) 39
2. Communication and Electronic Public Administration: Some Issues in the Context of the Czech System of Public Administration [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/nispacee/unpan027501.pdf>
3. The Return of Public Relations to the Public Administration Curriculum? // JPAE 15(4): 515–533 Journal of Public Affairs Education 515 The Return of Public Relations to the Public Administration Curriculum? Mordecai Lee University of Wisconsin-Milwaukee [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.naspa.org/jpaemessenger/Article/v15n4-lee.pdf>

Подгоренко Юлія Олегівна
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів

СУЧАСНА МОВНА ПОЛІТИКА У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

Державна мовна політика нині вважається пріоритетним стратегічним напрямом діяльності управлінських структур і коригується на центральному та регіональному рівнях державного управління як засіб розвитку державності, формування національної самоідентифікації та соціально активної особистості. Вона прямо залежить та впливає із соціальної функції держави, яка полягає у створенні умов для повного здійснення права на використання та захист тієї чи іншої мови, зняття і пом'якшення етнічних суперечностей шляхом гуманної та справедливої соціальної політики.

В процесі глобалізації та, зокрема, в контексті мультикультурного й міжмовного дискурсу виникає гостре питання, як саме врегулювати відносини кількох етносів, національних меншин в межах однієї країни, які спілкуються різними мовами й мають розбіжну парадигму цінностей. Питання державної мови посідає особливе місце в Україні та, зокрема, у публічному управлінні, так як мова є одним із основоположних прав людини і громадянина, запорукою суспільної злагоди і політичної стабільності, а також зміцнення української державності та забезпечення єдності держави.

Розрізняють чотири сфери використання мови – в приватній та публічній сферах, у засобах масової інформації та в системі освіти. Жодна з держав не може безпосередньо втручатися у використання мови в приватній сфері. Лише мова публічної сфери може бути предметом обмежень, якщо на те є відповідні підстави. Використання мови у сфері освіти та в засобах масової інформації також може регламентуватися в конкретній ситуації, коли така регламентація є обґрунтованою. За допомогою законодавства, що наділяє окремі мови певними нормативно-правовими функціями, держава впливає на комунікативні процеси в суспільстві, покладаючись не лише на власні правові технології, але й на зарубіжний досвід. Але мовне законодавство пропонує лише спільні правила і підходи до визначення статусу і вживання мов в суспільстві, що є необхідною передумовою втілення конкретної мовної політики в державі [1].

Належне публічне управління мовними відносинами є однією із складових забезпечення національної безпеки України, а на сьогодні, і військової безпеки, зокрема. Тому законодавство та нормативно-правові акти, що регулюють мовні питання, є важливою складовою нормативно правової бази у сфері етнополітичних відносин в Україні. Після скасування Конституційним Судом України Закону «Про засади державної мовної політики» виникла правова прогалина, коли суспільні відносини у цій сфері на законодавчому рівні регулюються лише нормами Конституції України [2].

Станом на 2018 рік у Верховній Раді України було зареєстровано чотири основні законопроекти щодо правового регулювання мовної сфери суспільних відносин: 1) проект Закону України «Про мови в Україні» № 5556 від 19.12.2016; 2) проект Закону України «Про функціонування української мови як державної та порядок застосування інших мов в Україні» № 5669 від 19.01.2017; 3) проект Закону України «Про державну мову» № 5670 від 19.01.2017; 4) проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» № 5670-д від 09.06.2017 [3].

Як свідчить досвід європейських країн, мовне законодавство є «сліпим» в умовах відсутності цілеспрямованої мовної політики, отже, розробка і впровадження релевантних законів потребує такої мовної політики, на яку можна спиратися. До прикладу, Чехія здійснює досить ліберальну політику по відношенню до інших мов. У Конституції немає прямої згадки про чеську мову як офіційну або державну. Чехія ратифікувала Європейську хартію регіональних мов або мов меншин у 2007 році. У деяких країнах Західної та

Північної Європи, як і в Чехії, також в конституціях не визначається статус офіційної або державної мови. Подібна ситуація існує в Норвегії, Швеції, Данії, Нідерландах. У цих державах завдяки існуванню протягом тривалого часу домінуючої автохтонної нації склалась стала традиція використання власної мови у всіх публічних сферах, тому навіть не виникає потреби в додатковому правовому захисті національної мови [4, с. 41].

Для покращення ситуації в Україні державна мовна політика повинна зосередитись на таких пріоритетних напрямках:

- створення в Україні державного органу, який би відповідав за мовну політику і був підконтрольним громадськості, взаємодіяв з органами державної влади та органами місцевого самоврядування;

- державна мовна політика має орієнтуватися на забезпечення права чи задоволення потреб громадян щодо використання рідної мови в публічній практиці, розглядаючи це як гуманне ставлення до людини, міру якого вона може вибрати на свій розсуд, а не як обов'язок, що випливає з гарантованого права;

- розробка дієвих засобів захисту української мови від актів зовнішньої мовно-культурної експансії (немає значення, зі Сходу, чи із Заходу) та публічної дискредитації української мови;

- удосконалення регулювання юридичної відповідальності за порушення законодавства щодо використання української мови як державної.

Література

1. Сергєєва О. Ю. Конституційно-правові засади регулювання мовних відносин в Україні (1991 – 2006 рр.) / О. Ю. Сергєєва // Державне будівництво : електронне наукове фахове видання. – 2007. – № 1. – Ч. 1. – Режим доступу до журн. : <http://www.nbuu.ua/e-book/db/2007-1-1/doc/4/07.pdf>.

2. Рішення Конституційного Суду України від 28.02.2018 р. № 2-р/2018. URL: <http://www.ccu.gov.ua/docs/2056>

3. Про забезпечення функціонування української мови як державної : проект Закону України від 09.06.2017 р. № 5670-д. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

4. Клименко Л.С. Законодавче регулювання мовної політики країн світу (порівняльно-правовий аналіз). Університетські наукові записки. 2011. № 1 (37). С.40–46.

Євченко Олександр Вікторович –
кандидат філологічних наук, доцент кафедри видавничої
справи, редагування, основ журналістики та філології
Житомирського державного університету імені Івана Франка
(м. Житомир)

ВИКОРИСТАННЯ ФЕМІНТИВІВ У ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ЯК ВИЯВ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ

Початок XXI століття ознаменований складними геополітичними, політичними, економічними і соціальними процесами, які в умовах глобалізації посилюють свій вплив на соціальне життя різних країн, зокрема України. Зміна соціальних та культурних парадигм зумовлена різними факторами, серед яких чільне місце посідає гендер.

Різні вектори демократизації соціального життя сприяли актуалізації в Україні проблеми побудови громадянського суспільства, яка безпосередньо пов'язана з проблемою рівноправ'я чоловіків і жінок, адже трансформація соціальних уявлень про стать – гендерна культура – значною мірою впливає на формування сучасного світу, забезпечення практичних та стратегічних гендерних потреб людей.

Формування гендерної культури залежить як від гендерної стратегії й ідеології, так і від державної гендерної політики. Необхідність чітко артикулювати роль жінок у всіх суспільних процесах є потребою часу. Використання фемінітивів у мовленні демонструє, що жінка є повноцінним суб'єктом означених процесів.

Ефективність публічного управління як на загальнодержавному, так і місцевому рівнях значною мірою залежить від оволодіння керівниками, рядовими державними службовцями, депутатами різних рівнів дієвими формами та методами управління людськими ресурсами, що безпосередньо залежить й від становлення, функціонування та розвитку ефективної системи комунікацій. Адже «одним з її основних елементів є ділове спілкування як складова сучасної управлінської культури. Значущість ділового спілкування зростає, оскільки це багатоплановий процес формування контактів між людьми. Він охоплює не лише обмін інформацією, а й сприймання та розуміння комунікативного процесу його учасниками і вироблення комунікативної взаємодії» [2, с. 6].

Державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування у професійній діяльності публічних управлінців повинні надавати приклад високого рівня мовленнєвої культури, котра виявляється в умінні доречно висловлювати свої думки, наміри, прохання тощо у конкретних ситуаціях, використовуючи при цьому релевантні мовні та інші засоби.

Сучасний публічний управлінець у своїй діяльності має дотримуватися таких ознак культури мовлення, як: правильність мовлення – дотримання норм сучасної української літературної мови; точність мовлення, що реалізується в умінні виражати думки так, аби вони були однозначно сприйняті реципієнтом у процесі спілкування; логічність організації ділового тексту; чистота ділового мовлення передбачає відсутність нелітературних елементів; лаконічність мовлення – чітке і стисле викладення змісту ділового тексту; доречність – добір й організація мовних засобів, відповідних меті та змісту тексту, комунікативній ситуації, індивідуальним рисам особи; мовна гендерна чутливість – «характеризує самосвідомість і ставлення до гендерної ситуації в суспільстві.

Вона є мірою готовності визнання актуальності й значимості гендерних проблем» [1, с. 249].

Новою редакцією українського правопису, яку Кабінет Міністрів України схвалив 22 травня 2019 року, регламентується механізм утворення іменників жіночого роду – фемінітивів. «Фемінітиви (фемінативи; *nomina feminativa*, *nomina feminina*; від лат. *femina* – жінка, *femininus* – жіночий) – група морфологічних одиниць, маркованих граматичним жіночим родом, альтернативних або парних аналогічним одиницям чоловічого роду, що утворює здебільшого стилістично забарвлений прошарок словникового складу» [3].

Згідно з пунктом 4 параграфу 32 правопису, іменники на означення осіб жіночої статі утворюються від іменників чоловічого роду за допомогою суфіксів -к-, -иц-(я), -ин-(я), -ес- та інших. При цьому найпоширенішим є суфікс -к- (дизайнерка, директорка, редакторка тощо).

Суфікс -иц-(я) приєднують до основ на -ник (порадниця, начальниця, керівниця) та -ень (учениця), а суфікс -ин-(я) – до основ на -ень та до приголосного (кравчиня, філологиня, майстриня). Суфікс -ес- у правописі охарактеризовано як рідковживаний (поетеса). Нову редакцію правопису розробила та схвалила Українська національна комісія з питань правопису.

Фахівці вважають фемінітиви цілком закономірними для української мови. Чинники, які визначають напрями мовної політики щодо вживання чи уникання фемінітивів у публічному просторі: ставлення до жінок, яке панує в конкретному суспільстві, прийняті у мовній спільності взаємини між статями, а також стан жіночого руху.

Висококультурне мовлення вимагає від державного службовця та посадової особи місцевого самоврядування оволодіння нормами сучасної української літературної мови, уміння використовувати мовленнєві засоби відповідно до мети і змісту комунікації. Важливо усвідомити, що мовленнєвий етикет є важливою характеристикою державних службовців, оскільки вони забезпечують практичну реалізацію функцій української мови в галузі управління. Саме тому активне використання фемінітивів – важлива складова практичного впровадження державної гендерної політики.

Література:

1. Мельник Т. М., Кобелянська Л. С. Чутливість гендерна // 50 / 50 : Сучасне гендерне мислення: словник / Т. М. Мельник, Л. С. Кобелянська – К. : К.І.С., 2005. – 280 с.
2. Комунікації в публічному управлінні: аспекти організаційної культури та ділового спілкування : навч. посіб. / уклад.: Гошовська В. А. та ін. – Київ : К.І.С., 2016. – 130 с. – (Серія «Бібліотечка лідера місцевого самоврядування»)

3. Фемінітиви [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B8>

Семенцова О.В.
доцент кафедри менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент
Український державний університет залізничного транспорту
м. Харків

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ З МЕТОЮ ПОКРАЩЕННЯ КОМУНІКАЦІЙ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ

Знаходячись у географічному центрі Європи, Україна має дуже вигідні та потенційно економічно привабливі позиції в транспортному сполученні країн Заходу та Сходу. Тому, в умовах розвитку транспортної логістики удосконалення системи комунікації на залізничному транспорті набуває особливої актуальності.

Сучасний закордонний досвід забезпечення комунікацій у залізничній галузі свідчить про доцільність застосування при *інспектуванні рухомого складу та інфраструктурних об'єктів* таких технічних засобів, як безпілотні літальні апарати.

Так, найбільший залізничний оператор Німеччини – **Deutsche bahn** щорічно втрачав понад 10 млн дол. від вандалізму приміських електропоїздів. Вже перші запуски безпілотників у 2013 р. пройшли доволі успішно: порушників, які малювали графіті, зафіксували вмонтованими до безпілотників відеокамерами. Відзняті фото- та відеоматеріали є доказами провини вандалів у суді, бо всі інформаційні дані здійснення польотів, зокрема і GPS, записуються та зберігаються «чорним ящиком». Зважаючи на отримані результати роботи безпілотників, проект запустили на постійній основі.

Протягом тривалого часу польська вантажна компанія РКР Cargo потерпала від крадіжок вантажу (найчастіше вугілля) з піввагонів злочинними групами, які навмисне влаштовували перешкоди на колії, призводячи до аварійної зупинки поїзда. Втрати лише від крадіжок вугілля становили 1,19 млн дол. Тому, у 2014 р. РКР Cargo почала застосовувати безпілотники, що зменшило річну кількість розкрадань з 900 до 500 випадків, а збитки на 48%.

Британським оператором залізничних перевезень Network Rail вперше дрони були використані для перевірки окремих ділянок залізничних колій, що проходять берегом річки та узбережжям Ла-Маншу. Безпілотники дали змогу Network Rail отримувати фото- та відеофіксацію ерозій та руйнувань скель, а також впливу підтоплень і паводків на надійність залізничних колій та інфраструктурних конструкцій. Крім того, дрони добре зарекомендували себе при проведенні перевірок якості виконання робіт з відновлення залізничних

колій та споруд. Використання безпілотників має ряд переваг: дешевизна дій порівняно до гелікоптерів або наземних ремонтних бригад; оперативність порівняно до наземних бригад спостереження; безшумність, що дає більший соціальний ефект порівняно із застосуванням гелікоптерів.

Французький оператор залізничних перевезень SNCF почав використовувати безпілотні літальні апарати ще з 2015 року у сфері обслуговування інфраструктури. Це переважно проекти, що стосуються безпеки та максимізації надійності залізничних перевезень. За допомогою дронів SNCF отримує інформацію щодо інфраструктурних та екологічних ризиків, з метою зменшення витрат на технічне обслуговування інфраструктурних об'єктів та підвищення ефективності функціонування компанії в цілому.

За підсумками 2017 року, безпілотники обслуговують об'єкти інфраструктури на майже 30 тис. км колій. Це, наприклад, роботи з огляду колій в гірській місцевості. Дрони виявляють пустоти в породах, що мають високий ризик обвалів. Раніше такі перевірки виконувалися вручну та з використанням канатного доступу, що мало великі ризики безпеки життя та травматизму. Дрони таку роботу виконують якісніше, дешевше, без ризику для життя та здоров'я персоналу, швидше та не порушуючи періодичності таких операцій.

Крім того, дрони допомагають SNCF вести боротьбу з небажаною рослинністю земляного полотна залізничної колії та вести огляд станційних споруд, зокрема дахів будівель.

Сполучені Штати Америки дотепер зберігають світову першість за довжиною залізничних колій (250 тис. км). Значна протяжність колій посилюється ще й екстремальними кліматичними умовами регіонів та значною віддаленістю окремих інфраструктурних об'єктів. Але впровадженню безпілотних літальних апаратів до березня 2015 року перешкоджала нормативно-правова база та законодавство штатів. BNSF Railway є другою за величиною залізницею в США (володіє понад 50,3 тис.км колій). BNSF поруч з перевітками колій співробітниками, що виконуються двічі на тиждень, впровадила моніторинг дронами, який має на меті збільшити кількість перевірок з метою покращення стану безпеки інфраструктурних об'єктів. В майбутньому компанія має намір використовувати на цих роботах виключно дрони, що є більш ефективним з економічної та технологічної точок зору.

Також за допомогою безпілотника нещодавно виконано діагностику наземної частини залізничного мосту (прольотів, мостових опор та тросового навісу). Раніше для роботи такого роду виконували з залученням катеру та кількох фахівців і тривало це від одного до трьох тижнів, в залежності від величини конструкції. При залученні дронів така операція здійснюється лише за один день.

Результати проведеного дослідження закордонного досвіду використання таких технічних засобів, як безпілотні літальні апарати, показало їх значну

економічну, соціальну, технічну та екологічну доцільність. Таким чином, доцільно впроваджувати використання дронів як засобу удосконалення системи комунікацій на залізничному транспорті для забезпечення стратегічного розвитку транспортної логістики. Такий захід дозволить значно покращити контроль збереження вантажів, діагностування мостів та тунелів, геодезичні та вишукувальні роботи, контроль стану вагонів, профілактику крадіжок, інспектування колій, тощо.

Капітаненко Наталія Петрівна,
к.ю.н., доц., доцент кафедри менеджменту
організацій та управління проектами
Інженерний інститут Запорізького національного університету
м. Запоріжжя

СУЧАСНІ КОМУНІКАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Трансформаційні процеси в суспільному розвитку та побудова демократичної, правової, соціально-орієнтованої держави в Україні спонукають до оновлення доктринальних засад сфери державного управління в контексті євроінтеграційних вимог.

Модернізація соціальної реальності, глобалізація сучасних політико-економічних відносин, перманентне оновлення суспільства, демократизація суспільних систем, становлення людиноцентристської організації суспільства, технологізація суспільного простору, загострення глобальних проблем сучасної цивілізації потребують, передусім, вивчення і подальшого реформування існуючої системи управління. Численні форми і методи, які використовувались протягом десятиліть, виявляються не виправданими і малоефективними в нових соціальних реаліях.

В таких умовах результативність управління на державному та муніципальному рівнях потребує застосування соціальних інновацій, зокрема, комунікаційних технологій публічного управління. Відтак, зазначена проблема є актуальною та важливою як для науковців, так і для українського суспільства.

Справді, потреби в змінах технологій «найбільш голосно заявляють про себе у кризові періоди, коли системи державного управління не можуть забезпечити ефективності управлінського впливу, не встигаючи адекватно реагувати на трансформацію соціально-економічних відносин» [1]. Потреба в ефективному управлінні в сучасних умовах передбачає подальшу технологізацію управлінського процесу з використанням інноваційного інструментарію, зокрема комунікаційних технологій.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. основними формами безпосередньої комунікації влади та громадськості є: місцевий референдум (ст.7), загальні збори громадян (ст.8), місцеві ініціативи (ст.9), громадські слухання (ст.13). Зокрема, територіальна

група має право проводити громадські слухання, тобто зустрічатися з депутатами ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування. Громадські слухання проводяться не рідше одного разу на рік. Пропозиції, які вносяться за результатами громадських слухань, підлягають обов'язковому розгляду органами місцевого самоврядування. Порядок організації громадських слухань визначається статутом територіальної громади [2].

Дієвою формою комунікації–взаємодії публічного управління є консультації з громадськістю. Вітчизняне законодавство не має спеціального закону, який би врегулював це явище. Постанова Кабінету Міністрів України «Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики» від 3 листопада 2010 р. № 996 [3] унормовує проведення консультацій лише органами виконавчої влади з громадськістю у формі публічного громадського обговорення, електронних консультацій (безпосередні форми) та вивчення громадської думки (опосередкована форма), однак не визначає санкції за порушення зазначеної норми, хоча питання відповідальності у сфері публічного управління продовжує залишатися актуальним [4, с.471 – 506]. Так, Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» від 11 вересня 2003 р. передбачає обов'язковість підготовки публічною адміністрацією проектів регуляторних актів лише через проведення публічного обговорення безпосередньо із суб'єктами господарської діяльності.

За таких умов існує нагальна потреба у прийнятті закону, який би регулював організацію та проведення консультацій з громадськістю органами державної влади та місцевого самоврядування. Так, на виконання завдань у Верховній Раді України було зареєстровано проект Закону України «Про публічні консультації» №7453 від 27.12.2017 р., внесений Кабінетом Міністрів України [5].

Таким чином, процеси модернізації системи державного та муніципального управління, активізовані в Україні у відповідь на внутрішні та зовнішні виклики, передбачають використання інноваційних комунікаційних технологій, які сприяють гармонізації відносин між публічною адміністрацією та людиною і є запорукою реформування суспільства в контексті європейської інтеграції.

Література

1. Авер'янов В.Б. Державне управління: європейські стандарти, досвід та адміністративне право. К.: Юстиніан, 2007. 288 с.
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24. Ст.170.

3. Порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 (в редакції від 29 травня 2015 р.). URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>
4. Капітаненко Н.П. Відповідальність у публічному адмініструванні / Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: [монографія]. За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене. Запоріжжя: Запоріж. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2016. 602 с.
5. Про публічні консультації: проект Закону України №7453 від 27 грудня 2017 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63237

Мужайло В. Д., к.е.н, доцент
доцент кафедри менеджменту і логістики

Мірковець Ю. О.
магістрант

Одеська національна академія харчових технологій
Одеса

КОНЦЕПТУАЛЬНА МОДЕЛЬ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ

Революційні зміни в інформатиці та комп'ютерних технологіях, бурхливе зростання цифрових і комунікаційних технологій, а також обмеженість ресурсів у публічної влади при істотному зростанні попиту на публічні (державні і муніципальні) послуги визначають необхідність створення нової системи публічного управління в Україні. Прогнозування ж подальшого розвитку моделей системи публічного управління вимагає не тільки ретроспективного погляду на особливості їх становлення, а й аналізу їх сучасного стану.

Слід констатувати, що в Україні прискорюється проблема відокремлення суспільства від держави, що виявляється в громадянській апатії, дистанціюванні зацікавленої участі населення в реалізації змістовних рішень.

Зауважимо, що додаванню публічного характеру управління перешкоджають недозволені протиріччя і різноспрямованість в діях владних і підприємницьких структур. Суть основного протиріччя державного управління, на думку фахівців, полягає в тому, що поряд з об'єктивною необхідністю надання публічного характеру управління відбувається відчуження об'єкта управління від процесу розробки і реалізації управлінських рішень [1, с. 125].

Становлення публічного характеру управління є найважливішою умовою вирішення даного протиріччя. Одним з головних інструментів затвердження публічної моделі управління, що передбачає необхідність заміни

бюрократичних механізмів соціально орієнтованими ринковими відносинами, виступає концептуальна модель.

Сучасні дослідження розкривають похідні від основного протиріччя. Першим є протиріччя між потребою об'єктів публічного управління в справедливому дотриманні своїх інтересів і необхідністю балансу між цими потребами та інтересами з реальною можливістю ефективного задоволення потреб та інтересів об'єктів публічного управління [2, с. 64].

Другим похідним від основного протиріччя сучасного публічного управління є невідповідність між об'єктивним характером публічного управління і суб'єктивними способами його здійснення. Суть цієї суперечності зводиться до визначення «динамічної нерівноваги» яка передбачає, що зміна зовнішніх змінних діяльності органів публічного управління призводять до того, що минулий практичний досвід управління з його добре налагодженими стереотипами неодмінно повинен бути порушений. Тому держава в особі органів публічного управління має гнучко і правильно відреагувати на ці зміни.

Третім похідним протиріччям управління, загострення якого відбувається в рамках зміни інформаційного суспільства, є протиріччя між необхідністю інформаційної повноти, достовірності і транспарентності публічного управління і розвитком «деформацій» (видозмін і спотворень) інформації, що знижують її достовірність і транспарентність. Сутність даного протиріччя зводиться до того, що органи публічного управління в особі посадових осіб зобов'язані давати представникам громадянського суспільства і підприємництва правдиву, точну і ясну інформацію про результати своєї діяльності, але часто поступають зовсім іншим чином, залишаючись її монополістами, що збільшує ступінь суперечності як усередині органів публічного управління, так і між державними органами, і визначає необхідність циркулювання повної і достовірної інформації [3, с. 64].

Грунтуючись на принципах публічного управління та беручи до уваги ключові процеси територіальних систем публічного управління, під результативністю функціонування цих територіальних систем будемо розуміти ступінь (рівень) задоволення суспільних потреб і потреб населення за допомогою надання публічних послуг та виконання публічних функцій відповідно до стандартів, а під ефективністю публічного управління - відношення досягнутих результатів до затрачених бюджетних коштів [4, с. 27].

Такий підхід обумовлює необхідність розробки концептуальної моделі системи публічного управління соціально-економічним розвитком територій в єдності з підсистемою управління бюджетним процесом [5, с. 77].

Побудова концептуальної моделі системи публічного управління соціально-економічним розвитком базується на визначенні тієї цінності, яка забезпечується всім зацікавленим сторонам (громадянам, громадським організаціям (об'єднанням), господарюючим суб'єктам, державі) на умовах мінімізації витрат створення цієї цінності. В територіальній системі публічного управління в якості цінності для громадян виступають доступні якісні публічні

послуги, які задовольняють потреби і потреби більшості членів суспільства: для бізнес-структур - наявність комфортного середовища, що сприяє зростанню ділової активності та підвищенню конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів; для органів державного (муніципального) управління - забезпечення якості життя на основі сталого соціально-економічного розвитку територій. Пріоритетним критерієм ефективності функціонування територіальної системи публічного управління є ступінь задоволеності зазначених суб'єктів в співвідношенні з витраченими бюджетними коштами. Органи місцевого самоврядування розробляють прогнози та стратегії соціально-економічного розвитку територій (як елемент стратегії суб'єкта України, муніципального району), а також перелік першочергових потреб населення. Потім на основі крос функціональної взаємодії формуються концепції, програми і плани соціально-економічного розвитку, цільові програми (довгострокові і відомчі), пріоритетні проекти, а також бюджети [6, с. 82].

Саме на рівні муніципальних утворень міських і сільських поселень населення втягується в процеси розробки стратегій, програм, планів розвитку і бюджетів, оцінки якості роботи органів місцевого самоврядування, результативності та ефективності діяльності муніципальних установ, доступності та якості надання публічних послуг.

Література

1. С. С. Чернявський, В. А. Некрасов, А. В. Тітко Тіньова економіка в Україні: стан, Тенденції, шляхи Подолання - Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2011. - 152 с.
2. Бакуменко В.Д., Бондар І.С., Гірник В.Г. Особливості публічного управління та адміністрування, 2017. - 256 с.
3. Некрасов В.М., Лимарева Д.А. Протиріччя сучасного публічного управління, 2012. - 109 с.
4. Тоффлер Е. Третя хвиля / пер. з англ., 2002. 776 с.
5. Чиркин В.Є. Публічне управління, 2004. - 480 с.
6. Фадейкіна Н.В. Модернізація фінансового менеджменту в громадському секторі - 2008. № 3. - С. 75-82.

Лисий А.О.,
кандидат технічних наук, доцент,
завідувач кафедри «Навігація і
управління судном»,
Азовський морський інститут
Національного університету
«Одеська морська академія»

ВИЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ З ТОЧКИ ЗОРУ «ПАБЛІК РІЛЕЙШНЗ»

Розглянемо класичне визначення комунікації з точки зору PR. Панує

думка, що в сучасних умовах різко змінилося ставлення до комунікації. Класична модель процесу комунікації виглядає наступним чином: відправник, повідомлення, канал передачі інформації – одержувач. При такій моделі не враховується той факт, що соціальний контекст, в якому реалізується дана схема, впливає на процес комунікації. Не враховується і те, що на результат комунікації впливає канал, по якому інформація передається, тому «класична» модель комунікації не представляє особливого інтересу для сучасних дослідників. Якщо слідувати цій логіці, то в даний час комунікація стає об'єктом дослідження як раз тому, що виявляються нові чинники, які впливають на її процес і результат [1].

Розглянемо три основні чинники, які відрізняють класичну модель комунікації від комунікації з точки зору PR. Дамо стисло характеристику цих чинників.

Перший – чинник комунікатора задає ті цілі і завдання, які він переслідує і які впливають на процес комунікації.

Другий – чинник цільової аудиторії. Він визначає інтереси адресата, так як з людиною краще говорити на ті теми, які йому не байдужі. Тобто спочатку визначена тема комунікації. Якщо вийти за її рамки – мета комунікатора не буде досягнута. У цьому сенсі «чинник комунікатора» залежить від «чинника цільової аудиторії». Це друга відмінність моделі комунікації з точки зору PR.

Третій – пов'язаний з каналом комунікації: «Чинник каналу комунікації задає стандарти даного каналу, які виступають як певного роду обмежувачі, наприклад, повідомлення по телебаченню буде відрізнятися від повідомлення, переданого по радіо». Таким чином, від каналу комунікації, тобто те, яким чином передається інформація, залежить вирішення тих чи інших завдань. При цьому канали комунікації не рівноправні. Це третя відмінність моделі комунікації з точки зору PR.

У підсумку виявляється, що фахівці з «зв'язків з громадськістю» досягають своєї мети за рахунок того, що вони особливим чином організують взаємодію між організацією і громадськістю. В цьому випадку теорія комунікації дозволяє налагодити дані зв'язку між населенням і владою, між фірмою та клієнтом, тобто чим більше ми маємо знань про те, як відбувається процес комунікації, тим більше відкривається можливостей навчитися управляти цим процесом. Керуючи потоками інформації, PR-фахівець цілком може коригувати поведінку людей в потрібному йому напрямку.

Таке розуміння комунікації характерно для визначення PR як професійної діяльності. Якщо ж говорити про розуміння публік релейшнз як комунікацій між організацією та громадськістю, то підставою для характеристики і розуміння сутності PR може стати теорія комунікативної дії Ю. Хабермаса.

Важливим елементом теорії комунікативної дії є концепт мовної дії, за допомогою якого мовець хоче домовитися з іншим щодо чого-небудь. У цьому сенсі мова (як мовний акт) вбудовується в структуру дії як такової і набуває певне місце в системі соціальних дій. Якщо ми звернемося до визначення PR як

галузі прикладних комунікацій, то таке розуміння ґрунтується, згідно названої теорії, на суб'єкт-об'єктному відношенні, де суб'єктом є організація, а об'єктом виступає громадськість. Тут процес комунікації передбачає використання іншого в якості засобу по досягненню мети. Паблік рілейшнз як комунікація між організацією та громадськістю передбачає переорієнтацію на суб'єкт-суб'єктну структуру. При такому значенні будь-яка людина, яка отримує інформацію з боку організації, являє собою «самодостатню цінність», вільну особистість.

Таким чином, якщо слідувати логіці Ю. Хабермаса, в основі двох підходів до визначення сутності PR існують різні способи мислення. Паблік рілейшнз як технологія впливу на свідомість людей заснована на соціальних відносинах, які збудовані в режимі «суб'єкт – об'єкт». Паблік рілейшнз як комунікація між громадськістю та організацією передбачає принципово інший, а саме суб'єкт-суб'єктний тип відносин [2].

Ще одна відмінність підходів до визначення PR полягає у властивостях тієї інформації, яка транслюється з боку організації. У тому випадку, якщо паблік рілейшнз постає як комунікація, то громадськості повинна надаватися достовірна і повна інформація з боку суб'єкта PR. Передбачається, що людина, яка отримує цю інформацію, здатна самостійно визначити своє ставлення до організації і прийняти те чи інше рішення. Повідомлення адресату не носить рекламного характеру. Об'єкт впливу PR вільний у своєму виборі. Інформація, яку він отримує, є нейтральною.

У разі, якщо паблік рілейшнз трактується як професійна діяльність, то відправник повідомлення може бути не орієнтований до відкритого діалогу. Суб'єкти паблік рілейшнз налагоджують свої відносини з громадськістю, виходячи зі своїх інтересів. Тому інформація, яку отримує адресат, не може бути нейтральною, тому що вона виходить від зацікавленого суб'єкта.

З усього сказаного випливає, що і функції PR будуть розумітися по-різному. У першому випадку основна функція паблік рілейшнз - встановлення доброзичливих відкритих відносин між організацією і громадськістю, що служить у свою чергу гарантом стабільності соціуму в цілому. У другому випадку головна функція PR-вирішення проблеми суб'єкта або замовника. Метою паблік рілейшнз в цьому випадку є формування у людей вигідної для організації поведінки [3].

Отже, ми виявили кілька передумов, які дослідники кладуть в основу у визначенні сутності PR. По-перше, це різне розуміння процесу комунікації; по-друге, різні характеристики наданої інформації і, по-третє, різний тип відносин між учасниками процесу. Якщо звернутися до концепції комунікативної дії, то можна зробити висновок, що в основі цих визначень лежать різні типи раціональності, а саме комунікативний тип раціональності.

Список використаних джерел

1. Башук А. І. Зв'язки з громадськістю: підходи до розуміння терміна. *Наукові записки Інституту журналістики*. – К. – Т. 35. – 2009. – С. 153-158.

2. Хабермас Ю. Моральное сознание и коммуникативное действие. СПб.: Наука. – 2000. – С. 233.

3. Жарлінська Р. Г. Категорії «паблік рилейшнз» та «зв'язки з громадськістю»: теоретичний аспект. URL: <http://intkonf.org/k-e-n-zharlinska-rg-svirgun-o-kategoriyi-pablik-rileyshnz-ta-zvyazki-z-gromadskisty-ue-teoretichniy-aspekt/>.

Білоус Наталія Євгенівна
завідувач КУ «СРМК»
Скадовської районної ради
м. Скадовськ

ПРИНЦИПИ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ІЗ ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ

В умовах адміністративних перетворень в Україні відбуваються значні зміни у державному управлінні і відносинах держави та громадянського суспільства, в яких органи влади виступають як адміністративні структури, що надають послуги, а громадськість – як клієнт, що їх отримує. Запровадження нової парадигми функціонування органів державної виконавчої влади й органів місцевого самоврядування потребує переорієнтації форм і методів їхньої діяльності на задоволення потреб споживачів публічних послуг, переосмислення концепції управління суспільною інформацією та забезпечення надійного зворотного зв'язку з громадськістю [1].

Державне управління не може існувати без комунікації, як форми взаємодії різноманітних суб'єктів і об'єктів управління, оскільки демократичний режим потребує погодження позицій у постійному діалозі між владою і громадськістю. Комунікації інформують населення і владні структури та інститути громадянського суспільства, дозволяють видавати накази, ухвалювати законодавчі акти, переконувати людей.

Інакше кажучи, державне управління – це, перш за все, прийняття і реалізація рішень, заснованих на результативності використання сучасних інформаційних і комунікативних технологій.

Особливо актуальні проблеми комунікації на рівні місцевих органів влади, тому що саме на місцях має забезпечуватися конституційне право громадян на інформацію. Саме тут відбувається налагодження контактів влади з цільовими аудиторіями населення, узгодження надання публічних послуг з потребами громадян, здійснення контролю якості цих послуг та оперативне реагування на зміни в інформаційному просторі [3].

Одне з головних завдань органів самоврядування – надання публічних (громадських, муніципальних, соціальних, адміністративних, управлінських та ін.) послуг населенню з метою забезпечення задоволення його потреб у різноманітних сферах життєдіяльності. Реалізація зазначених завдань, в свою

чергу, потребує відповідного комунікативного забезпечення. Саме інформація і комунікація виступають основою процесу надання послуг [1].

Комунікація – основа державного управління і важливий чинник демократизації суспільного життя. В загальному вигляді її можна визначити як процес обміну інформацією, що об'єднує в єдине ціле органи державного управління, органи місцевого самоврядування та групи громадськості; зміцнює необхідний зворотний зв'язок між адміністративним апаратом, управлінськими структурами, суспільством, окремими громадами й індивідами.

Громадяни країни мають знати про діяльність влади, а влада має вчасно надавати інформацію населенню через різні комунікаційні канали та інструменти.

Для успішної комунікації органів державної влади, органів самоврядування та населення через засоби масової інформації важливе розуміння один одного та визнаний професіоналізм.

Принципами комунікації органів державної влади, засобами масової інформації та громадськістю є: [2]

- ✓ працюємо прозоро – органи влади постійно роз'яснюють цілі, завдання, принципи реалізації державної політики, висвітлюють свою діяльність, створюють зрозумілу систему внутрішніх зв'язків та компетенцій, відповідають на запити громади;

- ✓ працюємо відкрито – органи влади створюють такі комунікаційні процеси які дозволяють громадянам зрозуміти механізми прийняття рішень та вплив рішень на безпеку населення;

- ✓ ми підзвітні – врахування громадської думки під час прийняття рішень, звітування результатів;

- ✓ є стратегія – представлення довгострокових планів розвитку, налагодження зворотного зв'язку;

- ✓ партнери – партнерські стосунки з усіма зацікавленими суб'єктами та цілющими аудиторіями;

- ✓ толерантність – врахування думки іншого;

- ✓ об'єктивність – врахування різних поглядів, думок, рівний підхід до кожного суб'єкта, який живе в даному регіоні;

- ✓ важливий результат – донесення важливих повідомлень до людей та отримання зворотної реакції на дії влади;

- ✓ оперативність та своєчасність – вчасна інформація для населення, уніфікація ризиків та оперативність;

- ✓ правдива інформація – фактична інформація яка має важливе значення для громадян;

- ✓ актуальність і доречність, доступність та зрозумілість.

Органи державного управління мають використовувати інноваційні комунікативні форми і технології налагодження відносин із громадськістю, розвивати суспільні зв'язки з урахуванням загальної комунікативної політики

держави з метою відновлення довіри людей до владних структур, налагодження продуктивної взаємодії з населенням.

Література

1. Мазур В. Г. Комунікації як механізм взаємодії державних органів влади та громадськості на регіональному рівні: Державне управління: удосконалення та розвиток № 8, 2011.
2. Практичний посібник для комунікаційних структур в органах виконавчої влади / Київ, 2016. – 112 с.
3. Терещенко Д.А. Організаційно-правове забезпечення комунікативної діяльності місцевих органів влади : Харківський РІДУ. – Харків, 2009. – 207 с.

Виноградова Т.І.
СТАРШИЙ ВИКЛАДАЧ
ДВНЗ «ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

ВПЛИВ КЕРІВНИКА НА ПІДЛЕГЛИХ ЯК ПРОЯВ ЙОГО ВЛАДИ ТА АВТОРИТЕТУ

Сьогодні питання впливу керівника на підлеглих набуває особливо актуального значення. Адже сутність ефективного впливу керівника полягає і в переконанні додержуватися його розпоряджень, і в знанні психологічних особливостей своїх підлеглих, і в наявності зворотного зв'язку та необхідних якостей залежно від рівня психологічного впливу взаємодії керівника. Тож для забезпечення конструктивного впливу на активність підлеглих керівник повинен правильно застосовувати владу залежно від ситуації та зважати на той факт, що саме від його рішення залежатиме доля не тільки робітників, а й організації в цілому.

У зарубіжній та вітчизняній психології проблемі впливу керівника на підлеглих присвячено наукові праці таких дослідників, як К. Хейлс, Дж. Френч, Б. Рейвен, Н.Макіавеллі, Д. Мак Грегор, Р. Блейк і Д. Мутоу, Г.М. Андреева, А.І. Донцов, Я.Л. Коломинський, Л. І. Уманський, І.П. Волков, А.І. Китов, А.С. Сіцинський, Р.М. Пушкар, Н.П. Тарнавська, Л.М. Карамушка, Л.Е. Орбан-Лембрик та інші.

Психологічний вплив – один із базових напрямів сучасної психології управління, що розуміється як спрямування цієї проблематики на розкриття механізмів, способів і методів управління підлеглими. За своєю сутністю він становить «проникнення» однієї особистості (або групи осіб) у психіку іншої особистості (або групи осіб), з метою зміни, перебудови індивідуальних або групових психологічних явищ. Механізмом спрямованого впливу є переконання і навіювання, а механізмом неспрямованого впливу – наслідування і зараження.

Важливим чинником впливу керівника на підлеглих є його влада [4]. Влада (лат. *autoritas*) – це можливість керівника (або групи керівників) розпоряджатися ресурсами, впливати на дії і поведінку людей за допомогою певних засобів – волі, авторитету, права, насильства (підвищення, заохочення і т. д.) і зворотну владу, яка спрямована на те, щоб стримувати (влада заборони). Влада виявляється тією мірою, якою одна сторона, мобілізуючи свої можливості, намагається змінити поведінку іншої засобами впливу. Обумовлені психологічним впливом, зміни зникають, як тільки людина або група людей виходить із сфери впливу. Тому обов'язок керівника – постійно впливати на підлеглих.

Серед дослідників (у сфері влади й лідерства (керівництва) прийнято вирізняти її такі джерела: влада, заснована на примусі; влада, заснована на винагороді; експертна влада.; законна влада. Деякі науковці вирізняють ще одну форму влади – харизму, яка, побудована не на логіці чи силі традицій, а на особистих якостях (здібностях) лідера.

Керівник може впливати на підлеглих різними способами. У зв'язку з цим вирізняють три основні форми влади: утилітарну, авторитарно-нормативну і об'єднану. Утилітарна влада – це вплив за допомогою сильних мотивів. Авторитарно-нормативна влада – законна. Виконавець вірить, що той, хто впливає, має право віддавати накази, а його обов'язок – чітко їх виконувати. Об'єднана – влада групи. Ця влада величезна й часто несвідома. Норми встановлюються групами, тому наша поведінка має відповідати нормі й культурі організації.

Відомий фахівець із психології управління Л. Е. Орбан-Лембрик зазначає, що джерелом будь-якої влади, зокрема й управлінської діяльності, є реальний вплив однієї частини явища на інші. На її думку, щоб владні відносини виникли, вплив повинний відбутися або визріти. Такий психологічний механізм утвердження влади в управлінні. Він формувався упродовж багатьох тисячоліть. Тому сутність особистості керівника у процесі впливу на підлеглих, управління організацією найповніше розкривається через його ставлення до співробітників і персоналу, що особливо помітно під час аналізу безпосередньої їх участі у спільних діях. Необхідно зазначити, що на взаємовплив керівника з підлеглими впливає особистий авторитет керівника.

Отже, авторитет (лат. *autoritas* – вплив, влада) – це вплив індивіда, заснований на займаній ним посаді; визнання за індивідом права на ухвалення відповідального рішення в умовах спільної діяльності [5]. Психологічним підґрунтям авторитету керівника є його компетентність, діловитість, ділова коректність, морально-психологічні якості та стиль управління. Визнання керівника значною мірою забезпечують його особистісні можливості та якості: здатність адаптуватися до ситуації управління, надійність, рішучість, наполегливість, впевненість у собі, стійкість до стресу, готовність брати на себе відповідальність, дипломатичність, організованість, винахідливість, практично-психологічний розум, психологічний такт, енергійність, перспективність

мислення, вміння ухвалювати творчі рішення в ризикових ситуаціях, схильність до інтуїтивного передбачення, концентрація уваги на розв'язанні проблем, а не на виявленні винуватців, тощо [3]. Для успішного здійснення управлінських функцій керівник не обов'язково повинен мати всі ці якості водночас.

Керівник, тільки що призначений на посаду, часто не має особистого авторитету, а гарантована посадою влада дає йому силу лише на початку діяльності. Далі має тривати формування авторитету. Тобто в основі авторитету є і громадське визнання особистості керівника, оцінення групою його суб'єктивних якостей, їх відповідності об'єктивній ситуації в управлінському процесі. За таких обставин поєднуються моральна, формальна (посадова) і функціональна (ділова, професійна) основи влади. [2].

Серед важливих складових авторитету – довіра, повага інших людей до керівника. За відсутності довіри всі дії керівника здаються непрофесійними, не заслуговують на увагу, їх піддають сумніву. Дії авторитетного керівника можуть здаватися правильними навіть тоді, коли вони з позиції моралі або професіоналізму небездоганні [5].

Влада авторитету може мати реальне і формальне визнання. Реальний авторитет з погляду міцності влади вищий, ніж формальний. Влада авторитету, яка не потребує формального підсилення, є найдосконалішою формою управління. Джерелами авторитету керівника є посадовий статус і завойований престиж, що створює передумови для нормального функціонування організації. Посадовий авторитет визначається системою субординації в структурах управління, наданими повноваженнями щодо прийняття управлінських рішень і виконання їх підлеглими, зокрема й із застосуванням методів примусу. Він є правовою передумовою утвердження авторитету керівника [2, с. 77–87].

Отже, реальною умовою створення авторитету є правильний стиль спілкування з підлеглими й колегами, який обумовлює доброзичливу реакцію підлеглих: необхідність виконання функціональних обов'язків знаходить розуміння, методи діяльності – схвалення, а особистісні якості – повагу.

Отже, загалом розгляд проблеми управлінського впливу керівника як прояв його влади та авторитету вказує на те, що нове бачення системи управління, розроблення оптимальних підходів до управлінської діяльності ґрунтується на визнанні пріоритету особистості та її ролі в управлінні. Саме особистісний чинник є тією психологічною компонентою, що вносить індивідуальне «забарвлення» в управлінську діяльність. Зміни в управлінні зумовили зміни нормативних вимог до керівників, їх професійної компетенції, здатності орієнтуватися у зростаючих інформаційних потоках, вміння ефективно використовувати засоби ділового спілкування, створювати працездатний колектив та ін. Це, своєю чергою, вимагає уваги до психологічних аспектів роботи з управлінським персоналом.

Список використаних джерел

1. Вернер З. Керувати без конфліктів / З. Вернер, Л. Ланг. – М.: Економіка, 2000. – 335 с.

2. Волков І. П. При особистому авторитеті керівника / І. П. Волков // Соціальна психологія особистості; за ред А. А. Бодалева. – Л.: Знання, 2004. – С. 77–87.
3. Джон Максвелл. 21 обов'язкової якості лідера / Максвелл Джон. – Мн.: ПОПУРРИ, 2004. – 119 с.
4. Доценко Є. А. Психологія маніпуляції / Є. А. Доценко. – М.: Изд-во МГУ, 2006. – 98 с.
5. Короткий психологічний словник / за ред. В. Петровського. – М.: Педагогіка, 2000. – 412 с.
6. Куліков В. М. Методи управління / В. М. Куліков. – К.: МАУП, 2007. – 157 с.

Застрожнікова І.В.

к. н. держ. упр., доцент, доцент кафедри
публічного управління, адміністрування та права,
Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Д. Моторного
м. Мелітополь

ОБГРУНТУВАННЯ СТВОРЕННЯ ВІДДІЛУ ОСВІТИ В ОТГ

Основною метою децентралізації в управлінні освітою є надання більш якісних освітніх послуг та забезпечення рівноправного доступу різних верств населення до якісної освіти.

Створення системи управління у сфері освіти, що відповідатиме потребам і можливостям громади, є ключовим елементом та першим викликом для органів місцевого самоврядування. Якісна система управління освітою повинна залучити різноманітних фахівців, що зможуть сформулювати сучасне бачення розвитку освіти в територіальній громаді та приймати ефективні оперативні рішення, що забезпечують виконання повноважень у галузі освіти. [1]

Слід зазначити, що реформа освіти в умовах децентралізації змінила підхід до управління освітою – авторитарна модель управління, раніше дуже поширена в Україні, має поступитися та вже поступається демократичній моделі участі. Органи управління освітою мають надавати підтримку школам і всім учасникам освітнього процесу, бути їх партнерами, а не лише контролюючими органами. Вважаємо, що лише за таких умов можливо реалізувати основні цінності та безпосередньо зміст освітньої реформи у поєднанні з реформою децентралізації. [3]

Наразі існують дві організаційні форми функціонування органу управління освітою:

- 1) орган управління освітою у структурі виконавчих органів ради;
- 2) орган управління освітою, як окремий виконавчий орган з питань управління освітою.

Одним із найбільш яскравіших та кращих прикладів створення відділу управління освітою в ОТГ є Слобожанська ОТГ Дніпропетровської області, що була створена в 2015 році. В громаді функціонують 3 школи та 3 дитячих садочки. До травня 2016 року управління закладами громади здійснювалося районним відділом освіти. Як наслідок, освітня субвенція знову ж таки залишалася в районі. До того ж, сама громада мала обмежені можливості впливу на освітню мережу, при цьому її відповідальність перед дітьми, вчителями та батьками залишалась високою. Саме тому в Слобожанській громаді було прийнято рішення створити власний орган управління освітою. Це надало можливість реалізувати власні плани та заходи, спрямовані на підвищення якості освіти, зокрема досягнуто таких результатів: затверджено програму розвитку освіти на 2016–2020 рр.; розроблено та впроваджено механізм надання методичних послуг; організовано центр позашкільної освіти, що надає послуги для 1 320 вихованців за 11 напрямками.[2]

Експерти Дніпропетровського офісу сучасних освітніх реформ підготували пам'ятку для місцевих органів управління освітою та об'єднаних територіальних громад області та країни в цілому, яка може знадобитися усім громадам, що об'єдналися.

Розглянемо основні рекомендації цієї пам'ятки.

По-перше, експерти пропонують створити в ОТГ відділ освіти. На їх думку функції місцевих органів виконавчої влади в галузі загальної освіти, (зокрема вписані ст. 37 закону України «Про загальну середню освіту») має виконувати цей орган. У разі існування відділу освіти райдержадміністрації, до штатного розпису виконавчого органу ОТГ вводяться посади, що за своїм функціоналом відповідатимуть за забезпечення реалізації державної політики у сфері загальної освіти на відповідній території. У випадку створення ОТГ власного органу управління освітою необхідно забезпечити чіткий розподіл функцій між органами управління освітою ОТГ та райдержадміністрації.

По-друге, необхідно забезпечити належну організації проведення зовнішнього незалежного оцінювання (державної підсумкової атестації) випускниками загальноосвітніх навчальних закладів, отримання документів про освіту.

По-четверте, вирішити питання щодо атестації педагогічних працівників навчальних закладів, розміщених на території ОТГ та врегулювати трудові відносини з педагогічними працівниками навчальних закладів, розміщених на території ОТГ.

По-п'яте, вирішити питання підвозу дітей, учнів (вихованців) та педагогічних працівників до місця навчання, роботи та зворотному напрямку.

Таким чином, створення відділу освіти в ОТГ є вкрай необхідним, адже його створення надасть громадам більші повноваження в управлінні освітньою системою, а освітні субвенції будуть залишатися в громаді та спрямовуватися на покращення освітньої мережі та якості освіти.

Література

1. Застрожнікова І.В. Принципи децентралізації в управлінні освітою/Застрожнікова І.В.// Науковий вісник: Державне управління, № 2, 2019 – С. 59-65;
2. Критерії формування спроможної освітньої мережі в ОТГ. Методично-інформаційний посібник.
3. Самохін І. Освіта в руках громад. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://cedos.org.ua/uk/articles/detsentralizatsiia>

Ковалик Л. Г., к.е.н. Орликовський М.О., ЖНАЕУ

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА ПІДПРИЄМСТВ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень.

Актуальність проблеми розвитку корпоративної культури набуває все більшої значущості в системі управління інноваційним розвитком підприємства в сучасному економічному середовищі, якому притаманні нестабільність, турбулентність, динамічність і, як наслідок, криза, з одного боку, і зростаючий рівень інформатизації суспільства, рівня комунікацій у всіх сферах економіки – з іншого. Фундаментальну роль у цьому відіграє загальний перехід до економіки знань, для якої характерно домінування інформаційного ресурсу, інтелектуального капіталу та нематеріальних активів.

Основний матеріал. Корпоративну культуру підприємства розуміють як систему цінностей, переконань, традицій і норм поведінки працівників. Вона виражається в символічних засобах духовного й матеріального оточення людей, які працюють на даному підприємстві.

Питання розвитку корпоративної культури досліджується багатьма науковцями.

Так А. Крилов пише про корпоративну культуру як про сукупність ідей, цінностей, загально визнаних моделей і норм поведінки, притаманних конкретній організації; спільний досвід членів організації, що формується в ході колективної діяльності і виражений як матеріальними, так і духовними формами [2]. О. Шинкаренко справедливо вважає корпоративну культуру системою, що складається з комплексу правил поведінки, символів, ритуалів, традицій і цінностей, прийнятих в організації; вона є обов'язковою для всіх її працівників, має колективний характер і виконується ними. Ця система має функціонувати досить тривалий час, стати звичною для працівників, сприяти успішній взаємодії і злагодженим діям працівників і всіх рівнів управління організації для досягнення її цілей, і, таким чином, підтверджуючи свою спроможність передаватися новим працівникам як зразок для виконання [4]. Н. Царенко зазначає, що корпоративна культура орієнтована на кодекс ієрархій і розглядається як одна з підсистем, що виконує функції адаптації підприємства

до навколишнього середовища та ідентифікації його співробітників. Корпоративна культура зорієнтована на цінності керівництва. Цей підхід досліджує фактори, що впливають на організаційну культуру і життя організації загалом [3].

Визначаємо такі функції корпоративної культури: інформаційна, пізнавальна, нормативна, регулююча, ціннісна (змістоутворююча), комунікативна, охоронна, інтегруюча, заміщуюча, мотиваційна, освітня і розвиваюча, управління якістю, формування іміджу фірми.

Корпоративна культура підприємства має тісний зв'язок з управлінням кадрами. Кожна функція управління (підбір, мотивація і оцінка роботи кадрів, формування груп) пов'язана із завданням корпоративної культури – надавати працівнику важливу саме для нього, актуальну, повну та прозору інформацію, яка стосується чинних та запланованих починань (заходів) підприємства, його місії та стратегій.

Загалом структуру корпоративної культури можемо представити у вигляді таких взаємопов'язаних компонентів: місія та цінності компанії, соціально – психологічна культура, культура внутрішніх комунікацій, особливості організації та умов праці, інформаційний дизайн (рис. 1.).

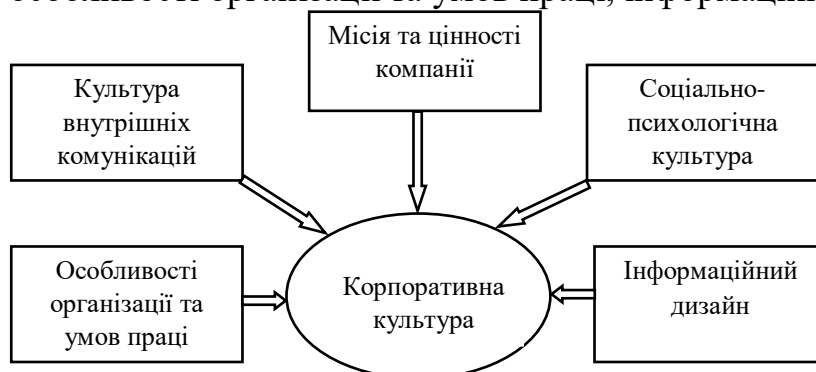

Рис. 1. Структура корпоративної культури підприємства

Виокремлюють такі стадії функціонування корпоративної культури у життєдіяльності підприємства [1]:

Підбір кадрів. Претенденти (особливо досвідчені) стороннім поглядом відразу здатні оцінити умови та атмосферу праці на підприємстві: рівень організації праці, ставлення керівництва до «маленької людини» і навпаки. Уже з першої співбесіди можна зробити багато висновків про визначеність (чи невизначеність) функцій на певній посаді; про межі відповідальності та повноважень; про наявність (чи відсутність) норм праці та ін.

Мотивація та оцінка працівників. По-перше, праця кожного повинна завершуватися справедливою винагородою. По-друге, кожен працівник очікує, що його додатково оцінять і в інший спосіб: будуть сприймати його індивідуальність, розуміти тимчасові проблеми (у т.ч. сімейні), сприятимуть саморозвитку (не лише пов'язаному із спеціальністю). Задоволення цих очікувань (тобто надання з боку керівництва корисної інформації, впровадження відповідної політики кар'єрного зростання та ін.) сприймається

працівниками як вияв довіри та поваги, на основі чого рівень їх умотивованості зростає. Працівники бажають, щоб їх сприймали як рівноправних партнерів, котрі роблять посильний внесок у розвиток підприємства.

Формування груп. Мудрі керівники сприяють створенню на підприємстві груп за інтересами, завдяки чому мають можливість краще пізнати свій персонал. З іншого боку, маючи колег-однодумців і можливість розвивати свої інтереси, працівники стають більш прихильні до підприємства, у них формується почуття єдності («ти не один»), розвиваються навички командної роботи.

Корпоративна культура і образ підприємства. Одним із важливих завдань корпоративної культури є переконання працівників у тому, що їх відповідальність і лояльність до підприємства економічно вигідна, оскільки є початком такого ланцюга: якісне виконання функцій – доброякісний товар чи послуга – поширення позитивної інформації (про підприємство і його пропозицію) – зростання обсягів продажу – зростання економічних показників підприємства й оплати праці персоналу.

Висновки та пропозиції

1. У процесі формування корпоративної культури підприємств варто брати до уваги структурні та функціональні компоненти.

2. Корпоративна культура є важливим фактором у функціонуванні центру первинної медико-санітарної допомоги з інноваційною сферою діяльності.

Список використаної літератури:

1. Инновационный менеджмент: Концепции, многоуровневые стратегии и механизмы инновационного развития: Учеб. пособие // Под ред. В.М.Аньшина, А.А.Дагеева – 3-е изд. доп. – М.: Дело, 2007. – 584с.

2. Крылов А. Н. Коммуникационный менеджмент. Теория и практика взаимодействия бизнеса и общества.. — 2-е изд. — М., 2015. – С. 104. –352 с.

3. Царенко Н. В. Корпоративная культура: сущность, теория, практика / В. М. Ячменева, Н. В. Царенко // Экономика и управление. – 2007. – № 6. – С. 76–82.

4. Шинкаренко О.Н. Управление персоналом организации при внедрении стандартов серии ISO 9000:2000. Издательство: Дело и Сервис, 2010. – 367 с.

Відомості про авторів

- Абдураманов Мухаммед Мустафа огли** студент, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м.Херсон
- Акімова Юлія Миколаївна** Студентка ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон
- Бабарикіна Надія Анатоліївна** старший викладач, кандидат політичних наук Національний університет «Запорізька політехніка», м.Запоріжжя
- Бабін Владислав Ігорович, Капітаненко Н.П.** студент факультету економіки та менеджменту; к.ю.н., доц. Інженерний інститут Запорізького національного університету, м. Запоріжжя
- Бабич Владислав Володимирович** спеціаліст відділу економічного розвитку, інвестиційної діяльності та туризму Скадовської РДА, м. Скадовськ
- Бублій Максим Петрович, Воротніков Сергій Володимирович** Доцент кафедри економіки праці та управління персоналом, кандидат наук з державного управління ; Здобувач освітнього ступеня «магістр» 281 Публічне управління та адміністрування Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м. Харків
- Баран Марія Петрівна, Панасюк Руслан Володимирович, Чопей Максим Васильович, Петренко Віктор Павлович** доцент кафедри ПУА, кандидат наук з державного управління, доцент Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу; аспірант Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу; слухач магістратури Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу; професор кафедри публічного управління та адміністрування (ПУА), доктор економічних наук, професор Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу
- Барнич Руслан Романович, Голубович Юрій Миронович, Лаврів Яна Юріївна** здобувачі вищої освіти, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Берегова Г.Ю.** ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Білорусов Сергій Георгійович** доцент, к.т.н., заслужений працівник освіти України директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації

- Білоус Наталія Євгенівна** завідувач КУ «СРМК» Скадовської районної ради, м. Скадовськ
- Блажко Тетяна Юріївна**, **Губа М.І.** Магістрант; доцент кафедри публічного управління та адміністрування, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Бліщук Катерина Михайлівна**, **Дзяна Галина Олексіївна** Доцент кафедри економіки, к.е.н., доц., доцент кафедри державного управління, к.держ.упр., доц., Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, м.Львів
- Богуславець О.О.**, **Вольська О.М.** студентка 3 курсу економічного факультету; доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Боліла Світлана Юріївна** доцент кафедри менеджменту організацій, к.-с.г.н., доцент, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м.Херсон
- Бондарь Інна Віталіївна** магістрант 7 курсу 4 групи, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Бойко Оксана Анатоліївна** заступник начальника навчального відділу організації підвищення кваліфікації та атестації педагогічних працівників у сфері цивільного захисту, м.Київ
- Братчук Юлія Олегівна** магістрантка 7 курсу 3 групи, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Бузько Анна Павлівна** студентка 4 курсу економічного факультету, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Бут А.В.** Магістрант, Житомирський національний агроекологічний університет м.Житомир
- Важненко Карина Олексіївна**, **Сергієнко Тетяна Іванівна** студентка 1 курс спеціальності «Політологія», групи Ю-219; доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент, Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя
- Вальчук Олена Іванівна** Асистент кафедри правових наук та філософії, кандидат історичних наук, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, м. Вінниця
- Величко А.С.**, **Мармуль Л.О.** магістрант 7 курсу 3 групи; д.е.к., професор ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Виноградова Т.І.** ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Войціцька Катерина Миколаївна** аспірант, Державний університет «Житомирська політехніка», м.Житомир

- Воронкова В.Г.** завідувач кафедри менеджменту організацій та управління проектами, доктор філософських наук, професор кафедри менеджменту організацій Інженерний інститут Запорізького національного університету, м.Запоріжжя
- Воронова Ганна Андріївна** здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Гашутіна Олена Едуардівна** студентка 2-го курсу магістратури кафедри менеджменту виробничої та невиробничої сфери, Донецький державний університет управління, м. Маріуполь
- Глушенко Тетяна Миколаївна, Свиридюк Юлія** старш. викладач кафедри «Менеджмент і адміністрування»; студентка групи 7-III-ПУА, Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків
- Глушенко Тетяна Миколаївна, Гусейнова Альона** старш. викладач кафедри «Менеджмент і адміністрування»; студентка групи 7-III-ПУА, Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків
- Гонтар Олексій Миколайович, Арабаджисв Дмитро Юрійович** студент 3 курсу гуманітарного факультету; завідувач кафедри загальноправових та політичних наук, д.політ.н, проф., Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя
- Горяїнов О.М.** Доцент кафедри транспортних технологій і логістики, к.т.н., доцент Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, м. Харків
- Гринчишин Ю.** студент III курсу, Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів
- Грицаєнко Микола Ігорович** старший викладач, кандидат економічних наук, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь
- Гришко Діана Дмитрівна, Арабаджисв Дмитро Юрійович** студентка 1 курсу гуманітарного факультету; завідувач кафедри загальноправових та політичних наук, д.політ.н, проф., Національний університет «Запорізька політехніка»
- Гусак О. Я.** Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир
- Дьяченко Юлія Володимирівна, Коренман Євгенія** К.е.н. ст. викладач кафедри менеджменту і логістики, ст. викладач кафедри менеджменту і логістики, Одеська національна академія харчових технологій, м.Одеса

Марківна

- Дика О.С.,** доцент кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування, Державний університет “Житомирська політехніка”;
Кашина Т. М. магістрант спеціальності “Публічне управління та адміністрування”
- Дикий А.П.,** доцент кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування ;
Наумчук К.М. аспірант кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування, Державний університет “Житомирська політехніка”
 м. Житомир
- Дмитрук Є.М.,** студентка 3 курсу економічного факультету;
Кольцова Д.В. к. н. з держ. упр., доцент кафедри публічне управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Донських Світлана** здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Богданівна
- Дорош Ірина** старший викладач кафедри адміністративного та фінансового менеджменту, Національний університет «Львівська політехніка», м. Львів
Миронівна
- Дроздова Валерія** Кандидат економічних наук, Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса
Анатоліївна
- Есаулов Сергій** Магістрант; старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Анатолійович,
Панкратьєва Т.Л
- Євченко Олександр** кандидат філологічних наук, доцент кафедри видавничої справи, редагування, основ журналістики та філології, Житомирського державного університету імені Івана Франка
Вікторович
 м. Житомир
- Єрізану Ірина** Магістр;
Віталіївна, Венгер к.п.н., Інженерний інститут Запорізького Національного Університету, м. Запоріжжя
О.М.
- Єфремов Микола** магістрант - Єфремов Микола Юрійович, студент 7 курсу 3 групи, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Юрійович
- Іванов Євген** старший викладач кафедри публічної служби та управління навчальними й соціальними закладами, к.п.н. ЗД «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ
Вікторович
- Застрожнікова І.В.** к. н. держ. упр., доцент, доцент кафедри публічного управління, адміністрування та права, Таврійський державний агротехнологічний університет ім. Д. Моторного, м. Мелітополь

Каламан Ольга Борисівна	докторант, к.е.н., доцент, Одеська національна академія харчових технологій, м.Одеса
КАНАН АЮБ	аспірант кафедри публічного адміністрування Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ
Капітаненко Наталія Петрівна	к.ю.н., доц., доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами Інженерний інститут Запорізького національного університету, м. Запоріжжя
Карнаушенко А.С.	асистент кафедри економіки та фінансів, к.е.н., ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Карковська В.Я.	к.е.н., доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», м.Львів
Ковпанець Є.М.	студент 2 курсу економічного факультету, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Коломієць Наталія Опанасівна	доцент, к.ек.наук, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, м. Харків
Кононенко Валерій Васильович	доцент кафедри правових наук та філософії, доктор історичних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, м.Вінниця
Коцовська Наталія Тарасівна	студентка 3 курсу Національного університету «Львівська політехніка», м.Львів
Кравець Ігор Анатолійович	ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Кравченко Б.Б., Снегір Т.О.	студенти 2 магістерського рівня вищої освіти Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, м.Харків
Крива Оксана Володимирівна	Слухач магістратури публічного управління та адміністрування, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м.Івано-Франківськ
Кротова О.А., Жадан А.О	Харківський національно технічний університет сільського господарства ім.Петра Василенка, м.Харків
Ксендзук В.В.	доцент кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування, к.е.н., доц., Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир
Кукуруза Ігоревич Іван	Студент ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м.Херсон

- Куліковський Микола Миколайович** Магістрант 071 «Облік і оподаткування», ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Кучменко Віталій Олександрович, Мельник Альона Сергіївна** доцент кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування; магістрант факультету публічного управління та права, Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир
- Кушик Віра Михайлівна** студентка 3 курсу, Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів
- Лазор Оксана Дмитрівна, Лазор Олег Ярославович, Яременко Олександр Іванович** професор кафедри правових наук та філософії, доктор наук з державного управління, професор ; професор кафедри правових наук та філософії, доктор наук з державного управління, професор ; завідувач кафедри правових наук та філософії, кандидат наук з державного управління, доцент, Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського, м. Вінниця
- Лисий Є.О.** Аспірант, Донецький державний університет управління
- Лисий А.О.** кандидат технічних наук, доцент, завідувач кафедри «Навігація і управління судном», Азовський морський інститут Національного університету «Одеська морська академія»
- Литвак К.Г., Медвідь В.В.** студентка 4 курсу економічного факультету; д.е.н., професор кафедри економіки та підприємництва, «Сумський національний аграрний університет»
- Лютий Марк Олегович** аспірант кафедри ПУ і А, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
- Мельник С.І., Стариченко Є. М., Орленко Н. С., Стадніченко О.А** д.е.н., директор; к.е.н. зав. відділу науково-технічної інформації; к. е. н., ст.н.с. відділу науково-технічної інформації; н.с. відділу науково-технічної інформації Український інститут експертизи сортів рослин, м. Київ
- Мельник Емілія Анатоліївна, Касинюк Лариса Адамівна** доцент, к. філос. н., доцент кафедри правових наук та філософії; доцент права, доцент кафедри суспільно-гуманітарних дисциплін Харківського національного університету будівництва та архітектури, м. Харків
- Мельниченко М.Г., Зелінська А.М.** Магістр; к.е.н., доцент, Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир

- Морозов Роман Володимирович, Морозова Ольга Григорівна** доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту організацій; кандидат економічних наук, доцент кафедри зовнішньоекономічної діяльності, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Морозов Роман Володимирович, Шевченко Є.В.** доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту організацій; магістр VII курсу, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Мороховський Владислав Олегович, Сергієнко Тетяна Іванівна** студент 4 курсу спеціальності «Політологія», групи ЮФ-216 ; доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент, Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя
- Мужайло В. Д., к.е.н., доцент, Мірковець Ю. О.** доцент кафедри менеджменту і логістики; магістрант Одеська національна академія харчових технологій, м.Одеса
- Надточий Артем Борисович** здобувач вищої освіти 6 курсу ФРГП з/в спеціальності 101 «Екологія», ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Надточій Алла Олександрівна, Явтушенко Дмитро Анатолійович** доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, к.держ.упр. ; слухач групи 3-108 Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України
- Нікітіна Вікторія Анатоліївна** магістр освітньої програми «Публічне управління та адміністрування» Київський національний університет імені Тараса Шевченка
- Новосьолов Іван Володимирович** Магістрант спеціальності «Публічне управління та адміністрування» Державний університет «Житомирська політехніка», м.Житомир
- Опанасюк Ю.А.** к.е.н., старший викладач кафедри управління, Сумський державний університет, м.Суми
- Павелко Марина Сергіївна** студентка 3 курсу гуманітарного факультету, Національний університет «Запорізька політехніка»
- Панаріна Н.В.** магістрант, Національний університет «Запорізька політехніка»
- Парійчук Вікторія Анатоліївна** Асистент кафедри фінансово-адміністративного та фінансового менеджменту НУ «Львівська політехніка», м.Львів
- Пасічняк І. М.** аспірант кафедри публічного управління і адміністрування, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Пахуца Ольга Павлівна	Магістрант Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, м. Харків
Петрик Віталій Васильович	студент магістратури факультету історії, права і публічного управління Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, м. Вінниця
Петько Володимир Миколайович	Старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Пічура Віталій Іванович, Щербина Тетяна Євгенівна	д.с.-г.н., професор кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка; здобувач вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія», ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Пічура Віталій Іванович, Машталер Ігор Павлович	д.с.-г.н., професор кафедри екології та сталого розвитку імені професора Ю.В. Пилипенка; здобувач вищої освіти за спеціальністю 101 «Екологія», ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
Подгоренко Юлія Олегівна	Національний університет «Львівська політехніка» м. Львів
Потравка Л.О., Щербак В.А.	завідувач кафедри публічного управління та адміністрування, доктор економічних наук, професор ; магістр, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон
Птахіна Ольга Миколаївна	доцент кафедри публічного служби та управління навчальними й соціальними закладами, к.п.н, доцент ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ
Рудковская Олена Вікторівна, Решетова Ганна Ігорівна	студентка 4 курсу 5 групи ЕФ, спеціальність економічного факультету; доцент кафедри «Публічного управління та адміністрування» , к.н.д.у. Херсонський державний аграрний університет
Рудковський Костянтин Юрійович	студент 1 курсу гуманітарного факультету, Національний університет «Запорізька політехніка»
Савченко Ольга Іванівна, Мележик Юлія Володимирівна	старший викладач кафедри економіки, підприємництва та маркетингу, студентка 3 курсу, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Старобільськ
Самоєнко Ярослав Іванович	Студент факультету історії, права і публічного управління, Вінницький державний педагогічний університет ім. Михайла Коцюбинського, м. Вінниця
Самофалов Д.В.	Магістрант, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь

- Сафарова Гюнель тофіг кизи** студентка 3 курсу гуманітарного факультету, Національний університет «Запорізька політехніка»
- Сафонова Раїса Юріївна** Аспірант, Донецький національний технічний університет, м. Покровськ
- Седікова Ірина Олександрівна** професор кафедри менеджменту і логістики, д.е.н., професор, Одеська національна академія харчових технологій
- Семенцова О.В.** доцент кафедри менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент Український державний університет залізничного транспорту, м. Харків
- Сергієнко Ірина Григорівна** Аспірантка, Державний університет «Житомирська політехніка», м.Житомир
- Сергієнко Тетяна Іванівна** доцент кафедри загальноправових та політичних наук, к.політ.н, доцент, Національний університет «Запорізька політехніка», м. Запоріжжя
- Синишин Галина Андріївна** студентка 3 курсу Національного університету «Львівська політехніка», м.Львів
- Ситник І.В.** ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Слива Ю.С., Карковська Вероніка Ярославівна** Магістрант кафедри адміністративного та фінансового менеджменту; к.е.н., доцент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», м.Львів
- Снітко Єлизавета Олександрівна, Каменюка Ілля Юрійович** Завідувач кафедри менеджменту, к.т.н., доцент, Луганський національний університет імені Тараса Шевченка; здобувач вищої освіти, м.Старобільськ
- Соколенко Світлана Вікторівна, Панкратьєва Т.Л.** Магістрант; старший викладач кафедри публічного управління та адміністрування, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Соснін Олександр Васильович** доктор політичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, Інститут держави і права ім. В. М. Корецького Національної академії наук України, м.Київ
- Старченко Антон Юрійович** Кандидат юридичних наук, Одеський національний економічний університет, м. Одеса
- Статівка Наталія Валеріївна, Бублій Максим Петрович** Завідувач кафедри управління персоналом та економіки праці, доктор наук з державного управління, професор; Доцент кафедри управління персоналом та економіки праці, кандидат наук з державного управління, доцент, Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України,

м. Харків

- Стороженко Р.С.** Магістрант Житомирський національний агроєкологічний університет, м.Житомир
- Сторожилова Уляна Леонідівна, Сторожилів Пилип Максимович** к.е.н., доцент кафедри менеджменту і адміністрування Український державний університет залізничного транспорт, м.Харків; студент у галузі управління персоналом та економіки праці Київський коледж комп'ютерних технологій та економіки НАУ, м.Київ
- Сьомак Олександр Михайлович** Здобувач вищої освіти Державний університет «Житомирська політехніка», м. Житомир
- Удра Ганна Юріївна** здобувач вищої освіти, економічного факультету, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м.Херсон
- Федотов Ігор Вікторович, Карташова О.Г.** Магістрант; доцент кафедри публічного управління та адміністрування, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Федотова Оксана Вікторівна, Карташова О.Г.** Магістрант; доцент кафедри публічного управління та адміністрування , ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Фолькіна О. М., Воронкова В.Г.** ст.гр. ПУА-16 -1 бд; д.ф.н., проф. Інженерного інституту Запорізького національного університету, м.Запоріжжя
- Фурсін О.О.** Доцент кафедри менеджменту організацій та управління проектами, кандидат наук, державного управління, доцент, Інженерний інститут Запорізького національного університету, м. Запоріжжя
- Хім Марія Кімсанівна** асистент кафедри адміністративного та фінансового менеджменту Національного університету «Львівська політехніка», м. Львів
- Хомишина Юлія Петрівна** здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон
- Черемісін О. В.** доктор історичних наук, професор кафедри професійної освіти, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Шаповаленко Ганна Андріївна** магістр, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, м.Харків

- Шаталова Людмила Семенівна** доцент кафедри економіки, права та управління бізнесом, к.е.н., Одеський державний економічний університет, м.Одеса
- Шешина Н.В., Дюдясва О.А.** ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Шильнікова Зоя Миколаївна, Борисов Юрій Володимирович** доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент; студент, ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», м. Старобільськ
- Шпорко В.О.** Магістрант, Житомирський національний агроекологічний університет, м. Житомир
- Штик Г. Г.** Магістрант, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»
- Юдакова Катерина Русланівна Dolgaleva Olena, Yeshchenko Maryna** Студент, Інженерний Інститут Запорізького Національного Університету, м. Запоріжжя
Doctor of Sciences in Public Administration, Professor, Head of the Management Department;
Candidate of pedagogical sciences, Senior Lecturer of the Management Department Donbas National Academy of Civil Engineering and Architecture, Kramatorsk

Наукове видання

ЗБІРНИК ТЕЗ

III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ»

**19 листопада 2019 року
(м. Херсон)**

*Матеріали збірника подаються в авторській редакції
та друкуються мовою оригіналу*

**Відповідальність за достовірність змісту, фактів, графічних матеріалів
покладається на авторів.**

**Наукова редакція – Потравка Л.О., Карташова О.Г.
Відповідальні за випуск – Карташова О.Г., Губа М.І.
Технічний редактор – Карташова О.Г.**

Умов. друк. арк. 22,27

73006, м. Херсон, вул. Стрітенська, 23,
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»
Кафедра публічного управління та адміністрування
Сайт: www.ksau.kherson.ua
E-mail: office@ksau.kherson.ua